

BREVE FRA OG TIL

RASMUS RASK

I

MUNKSGAARD

BREVE FRA OG TIL
RASMUS RASK

Udgivet af
Det danske Sprog- og Litteraturselskab

BREVE FRA OG TIL RASMUS RASK

UDGIVET MED STØTTE AF
RASK-ØRSTED FONDET

VED
LOUIS HJELMSLEV

I
1805-1819

EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN 1941

Tilsynsførende
Jørgen Glahder - Carl S. Petersen

Udgiverens forord.

Nærværende udgave af den danske sprogforsker *Rasmus Rasks* brevvekslinger i udvalg fremkommer i tilslutning til den tidligere udsendte udgave af Rasks *Udvalgte Afhandlinger*¹⁾. Ligesom udgaven af afhandlingerne skulde give et billede af Rasks trykte forfatterskab, saaledes tilstræber nærværende udgave at behandle Rasks utrykte efterladenskaber.

Bind I-II, som hermed udsendes, bringer et udvalg paa 307 af de bevarede 1066 breve fra og til Rask (heraf 289 in extenso) samt en registrant over samtlige bevarede breve. Ved udvælgelsen har hovedformaalet været at give en alsidig repræsentation for alle perioder, alle korrespondentgrupper og alle emnekredse inden for Rasks korrespondance. Bind III vil bringe det videnskabelige apparat (textkritiske oplysninger, kommentar og registre).

Med det formaal at eftersøge breve til og fra Rasmus Rask og eventuelle andre Raskiana af betydning for nærværende udgave har man gennem Det kgl. bibliotek i København rettet henvendelse til fremmede biblioteker. Denne henvendelse er suppleret med forespørgsler fra udgiveren til institutioner og personer, som kunde formodes at sidde inde med materiale eller oplysninger (bl. a. til samtlige deltagere i 2. internationale lingvistikongres i Genève 1931), ligesom en række personer

---

¹⁾ RASMUS RASK, *Udvalgte Afhandlinger* udgivet paa Bekostning af Rask-Ørsted Fondet i Hundredaaret for Rasks Død paa Foranledning af VILHELM THOMSEN af Det danske Sprog- og Litteraturselskab ved LOUIS HJELMSLEV med Indledning af HOLGER PEDERSEN. I-III. København (Levin & Munksgaard) 1932-35. Om forholdet mellem de to udgaver se ogsaa den nævnte udgaves bind I, p. x.

paa eget initiativ har henvendt sig til udgiveren med materiale. For danske bibliotekers og arkivers vedkommende har eftersøgningen for største delen kunnet foretages direkte af udgiveren og hans medarbejdere.

Breve i privat eje er stillet til disposition af bibliotekar *Nils Afzelius*, Stockholm (senere overførte til Kungliga biblioteket), grosserer *H. J. Andersen*, fru *Stefania Clausen*, bibliotekar dr. *V. J. v. Holstein Rathlou*, Aarhus, kontorchef *P. E. Müller*, hr. *H. K. Rask*, Hønsøhave, og frk. *Florence Stephens*, Husaby.

Følgende har med elskværdig imødekommenhed meddelt oplysninger om eller bistaaet ved eftersøgning af Rask-papirer: Fru jernværksejer *Caroline Aall*, Nes Verk, cand. mag. *Øjvind Andreasen*, fhv. bibliotekar dr. *Sigfús Blöndal*, museumsinspektør dr. *H. C. Broholm*, overbibliotekar dr. *Guðmundur Finnbogason*, Reykjavík, professor dr. *Aage Friis*, lektor *Hans H. Fussing*, stiftsbibliotekar dr. *Nils Gobom*, Linköping, Geh. Reg. Rath v. Heinz, Schloss Tegel bei Berlin, professor dr. *Jón Helgason*, museumsinspektør *Victor Hermansen*, Col. *D. M. F. Hoysted*, Hon. Secretary and Librarian of the Royal Asiatic Society, London, fhv. legationssekretær *Aage Jørgensen*, forfatter *Johs. Evald Tang Kristensen*, rigsarkivar *Axel Linvald*, fhv. museumsdirektør dr. *M. Mackeprang*, fhv. museumsinspektør *C. Neergaard*, professor *Konrad Nielsen*, Oslo, pastor *Kristian Nissen*, Lier, arkivar dr. *Eiler Nystrøm*, professor *Magnus Olsen*, Oslo, professor dr. *Didrik Arup Seip*, Oslo, bibliotekar dr. *Sigmund Skard*, Trondheim, og overbibliotekar *Lauri O. T. G. Tudeer*, Helsingfors.

Personalhistoriske og fagvidenskabelige oplysninger til brug for enkelte punkter i tekstbehandling, kommentar og registre har udgiveren modtaget af bibliotekar *Nils Afzelius*, Stockholm, lektor *Kaj Barr*, fhv. bibliotekar dr. *Sigfús Blöndal*, lektor *Hans H. Fussing*, professor dr. *Knud Jessen*, lektor *Peter Jørgensen* og translator frk. *Kirsten Schottländer*.

For al den hjælp og interesse, der fra de nævnte institutioner og personer er bevist nærværende udgave, udtales hermed en oprigtig tak.

Afdøde bibliotekssekretær *Chr. Behrend* har lagt grunden til brevregistranten ved at samle en foreløbig fortegnelse over hidtil kendte breve fra Rasmus Rask. Cand. mag. *Jakob Benediktsson* har gennemset en korrektur paa de islandske breve. Cand. mag. *Paul Lier* har med stor omhu og beredvillighed paa forskellig maade været udgiveren behjælpelig under arbejdet.

Gengivelsen af brevtexterne er diplomatarisk, dog saaledes at i enkelte særlig utvetydige tilfælde evidente skrivefejl er rettede; ved disse rettelser er ikke tilstræbt nogen art af normalisering; tegnsætningen er kun rettet, hvor den er direkte meningsforstyrrende; forkortelser opløses ikke, og sprogfejl er ikke rettede. Med hensyn til stavelsesdeling er saa vidt muligt den paagældende brevskrivers hyppigste praxis paa det givne tidspunkt gennemført. I brevunderskrifter sættes punktum efter forkortede fornavne og efter efternavnet, uanset om dette findes i forlægget eller ej. Brevunderskrift er medtaget i alle tilfælde, hvor den findes i trykforlægget, ellers ikke. Marginalier er medtagne direkte i teksten eller, hvor de ikke passer ind paa et bestemt sted i sammenhængen, som nummererede fodnoter; til adskillelse fra disse er fodnoter i originalen betegnede ikke med nummer-, men med stjernehenvisning. Tegnene [ ], < >, * * *, — — — er kun anvendt, hvor de findes saaledes i originalen, og har altsaa ingensteds tekstkritisk betydning. Ulæselige bogstaver er betegnede ved et større eller mindre antal kryds (×××); hul i papiret betegnes ved .... i teksten, medens ..... i særskilt linie betegner at et afsnit af brevet er udeladt ved udgivelsen. Overstregede ord er ikke medtagne i teksten; hvor to ord er indsat paa samme plads, det ene over det andet, idet brevskriveren har vaklet mellem dem, er begge ordene indsat med en skraastreg imellem, saaledes at det ord, der i brevet staar øverst, er sat til højre for skraastregen („umuelig/neppe“ gengiver f. ex. ^{neppe}umuelig). — I brevunderskrifterne er kun medtaget brevskriverens egne angivelser, derimod ikke tilføjelser paaførte med fremmed haand (f. ex. af postvæsenet under forsendelsen).

Louis Hjelmstev.

Indhold.

- Adelung, Fr., til Rask: 403 ($^{31/10}$ 1819).
- Afzelius, A. A., til Rask: 277 ($^{20/3}$ 1818), 292 ($^{5/6}$ 1818), 300 ($^{1/7}$ 1818), 301 (Juli 1818), 310 ($^{11/8}$ 1818), 316 ($^{1/9}$ 1818), 324 ($^{6/10}$ 1818), 337 ($^{10/11}$ 1818). — Rask til A. A. Afzelius: 66 ($^{20/7}$ 1812), 98 ($^{18/4}$ 1816), 103 ($^{9/7}$ 1816), 114 ($^{16/10}$ 1816), 272 ($^{26/2}$ 1818), 283 ($^{3/4}$ 1818), 288 ($^{19/5}$ 1818), 297 ($^{16/6}$ 1818).
- Banks, Joseph, fra Rask: 94 ($^{25/9}$ 1815).
- v. Becker, R., til Rask: 296 ($^{13/6}$ 1818).
- Bloch, S. N. J., fra Rask: 31 ($^{21/9}$ 1810), 37 (Maj 1811), 42 ($^{27/5}$ 1811).
- v. Bülow, Johan, til Rask: 19 ($^{11/1}$ 1810 i brev no. 21), 239 ($^{29/12}$ 1817). — Rask til Johan v. Bülow: 8 ($^{29/11}$ 1808), 9 ($^{19/12}$ 1808), 11 ($^{30/1}$ 1809), 13 ($^{18/4}$ 1809), 15 ($^{13/6}$ 1809), 17 ($^{10/12}$ 1809), 18 ($^{5/1}$ 1810), 20 ($^{21/1}$ 1810), 22 ($^{17/3}$ 1810), 27 ($^{4/5}$ 1810), 32 (1811), 51 ($^{1/1}$ 1812), 54 ($^{4/2}$ 1812), 57 ($^{19/3}$ 1812), 58 ($^{24/3}$ 1812), 60 ($^{4/4}$ 1812), 61 ($^{6/4}$ 1812), 62 ($^{19/5}$ 1812), 65 ($^{24/6}$ 1812), 70 ($^{5/10}$ 1812), 73 ($^{6/12}$ 1812).
- Cnattingius, A. J. D., til Rask: 289 ($^{22/5}$ 1818), 298 ($^{19/6}$ 1818). — Rask til A. J. D. Cnattingius: 271 ($^{24/2}$ 1818).
- Dahlgren, Carl, til Rask: 259 (Febr. 1818?).
- Degen, C. F., til Rask: 351 ($^{19/1}$ 1819). — Rask til C. F. Degen: 47 ($^{9/9}$ 1811), 358 ($^{18/2}$ 1819).
- Egilsson, Sveinbjörn, til Rask: 226 ($^{1/12}$ 1817).
- Eschschoff til Rask: 347 ($^{6/1}$ 1819).
- Frähn, E. M., til Rask: 397 ($^{9/10}$ 1819). — Rask til E. M. Frähn: 394 ($^{23/8}$ 1819).
- Grimm, Jacob, fra Rask: 45 ($^{20/8}$ 1811), 52 (Jan. 1812), 64 ($^{28/5}$ 1812), 69 ($^{22/9}$ 1812), 74 (1813).

- Grimm, Wilhelm, til Rask: 36 ($\frac{10}{4}$ 1811). — Rask til Wilhelm Grimm: 34 ($\frac{2}{4}$ 1811), 39 ($\frac{10}{5}$ 1811), 46 ($\frac{20}{8}$ 1811), 52 (Jan. 1812), 69 ($\frac{22}{9}$ 1812), 74 (1813).
- Gumælius, G. W., til Rask: 101 ($\frac{6}{5}$ 1816), 141 ($\frac{18}{2}$ 1817), 151 ($\frac{15}{4}$ 1817).
- Hammersköld, L., fra Rask: 68 ($\frac{26}{8}$ 1812), 71 ($\frac{2}{12}$ 1812), 75 ($\frac{7}{1}$ 1813).
- Hansen? H. J., fra Rask: 2 (1805?).
- Helgason, Árni, til Rask: 181 ($\frac{5}{8}$ 1817), 392 ($\frac{13}{8}$ 1819). — Rask til Árni Helgason: 284 ($\frac{1}{5}$ 1818 gl. st.).
- Jónsson, Grímur, til Rask: 144 ($\frac{21}{3}$ 1817), 161 ($\frac{15}{5}$ 1817). — Rask til Grímur Jónsson: 25 ($\frac{4}{4}$ 1810), 26 ($\frac{27}{4}$ 1810), 152 ($\frac{21}{4}$ 1817).
- Krug? fra Rask: 344 (1819?).
- Larsen, Asmus, fra Rask: 212 ($\frac{4}{11}$ 1817), 325 ($\frac{12}{10}$ 1818).
- Magnusen, Finn, til Rask: 148 ($\frac{2}{4}$ 1817), 166 ($\frac{13}{6}$ 1817), 229 ($\frac{10}{12}$ 1817), 240 ($\frac{31}{12}$ 1817), 317 ($\frac{7}{9}$ 1818).
- Molbech, C., til Rask: 55 ($\frac{24}{2}$ 1812), 147 ($\frac{24}{3}$ 1817), 188 ($\frac{28}{8}$ 1817). — Rask til C. Molbech: 56 ($\frac{7}{3}$ 1812), 153 ($\frac{21}{4}$ 1817), 333 ($\frac{20}{10}$ 1818).
- Müller, P. E., til Rask: 128 ($\frac{28}{12}$ 1816), 159 ($\frac{6}{5}$ 1817), 175 ($\frac{22}{7}$ 1817), 249 ($\frac{15}{1}$ 1818), 270 ($\frac{21}{2}$ 1818), 306 ($\frac{21}{7}$ 1818), 334 ($\frac{30}{10}$ 1818), 342 ($\frac{15}{12}$ 1818), 364 ($\frac{6}{3}$ 1819), 369 ($\frac{13}{4}$ 1819). — Rask til P. E. Müller: 33 ($\frac{3}{2}$ 1811), 84 ($\frac{4}{7}$ 1814), 123 ($\frac{13}{12}$ 1816), 138 ($\frac{7}{2}$ 1817), 146 ($\frac{21}{3}$ 1817), 163 ($\frac{29}{5}$ 1817), 207 ($\frac{19}{10}$ 1817), 255 ($\frac{23}{1}$ 1818), 295 ($\frac{11}{6}$ 1818), 309 ($\frac{5}{8}$ 1818), 313 ($\frac{15}{8}$ 1818), 321 ($\frac{28}{9}$ 1818), 326 ($\frac{12}{10}$ 1818), 339 ($\frac{27}{11}$ 1818), 352 ($\frac{29}{1}$ 1819), 376 ($\frac{1}{5}$ 1819), 385 ($\frac{4}{6}$ 1819), 391 ($\frac{6}{8}$ 1819), 393 (ml. $\frac{13}{8}$ og $\frac{1}{10}$ 1819), 406 ($\frac{16}{11}$ 1819).
- Nyerup, Rasmus, til Rask: 125 ($\frac{20}{12}$ 1816), 142 ($\frac{5}{3}$ 1817), 157 ($\frac{3}{5}$ 1817), 164 ($\frac{12}{6}$ 1817), 183 ($\frac{7}{8}$ 1817), 211 ($\frac{1}{11}$ 1817), 230 ($\frac{11}{12}$ 1817), 243 ($\frac{4}{1}$ 1818), 257 ($\frac{29}{1}$ 1818), 261 ($\frac{4}{2}$ 1818), 315 ($\frac{27}{8}$ 1818), 350 ($\frac{18}{1}$ 1819), 378 ($\frac{13}{5}$ 1819). — Rask til Rasmus Nyerup: 21 ($\frac{21}{1}$ 1810), 223 ($\frac{20}{11}$ 1817), 280 ($\frac{24}{3}$ 1818), 286 ($\frac{3}{5}$ 1818 gl. st.), 311 ($\frac{14}{8}$ 1818), 327 ($\frac{12}{10}$ 1818), 345 (1819), 353 ($\frac{29}{1}$ 1819), 360 (Marts 1819), 386 ($\frac{12}{6}$ 1819), 390 ($\frac{31}{7}$ 1819), 412 ($\frac{20}{12}$ 1819).
- Oehlenschläger, Adam, fra Rask: 50 (1812).
- Renvall, G., til Rask: 319 ($\frac{23}{9}$ 1818).
- Schröder, J. H., til Rask: 156 ($\frac{29}{4}$ 1817). — Rask til J. H. Schröder: 109 ($\frac{1}{9}$ 1816), 158 ($\frac{5}{5}$ 1817).

Sjögren, A. J., til Rask: 371 ($\frac{19}{4}$ 1819). — Rask til A. J. Sjögren: 374 ($\frac{25}{4}$ 1819).

Thorarensen, Bjarne, fra Rask: 284 ($\frac{1}{5}$ 1818 gl. st.).

Thorsteinsson, Bjarni, til Rask: 155 ($\frac{26}{4}$ 1817), 168 ($\frac{14}{6}$ 1817), 179 (Aug. 1817), 186 ($\frac{27}{8}$ 1817). — Rask til Bjarni Thorsteinsson: 24 (ca. 1810-1813), 49 (ca. 1811), 78 ($\frac{30}{8}$ 1813), 87 ($\frac{6}{9}$ 1814), 149 ($\frac{3}{4}$ 1817), 162 ($\frac{27}{6}$ 1817), 185 ($\frac{22}{8}$ 1817), 213 ($\frac{4}{11}$ 1817).

Unævnt, fra Rask: 90 ($\frac{27}{2}$ 1815), 93 ($\frac{21}{9}$ 1815).

Vidalin, Geir, fra Rask: 284 ($\frac{1}{5}$ 1818 gl. st.).

Örsted, H. C., fra Rask: 53 ($\frac{28}{1}$ 1812).

Fonden ad usus publicos, Directionen for, til Rask: 362 ($\frac{2}{3}$ 1819 i brev no. 364).

Universitetet og de lærde Skoler, Den Kgl. Direction for, fra Rask: 104 ($\frac{9}{7}$ 1816).

Videnskabernes Selskab, Det kgl. Danske, fra Rask: 48 ($\frac{14}{12}$ 1811).

B R E V E

1805-1819

---

2. *Til H. J. Hansen (?) 1805?. (Koncept.)*

Kjære Ven!

Du har ret anvendt din Veltalenhed i sin hele Kraft paa dit sidste Brev, for at bringe mig til Affald fra min kjære Historie og
5 faae mig til at gaae over til de mathematiske Videnskaber, som du holder meest af; og du har ikke ladet dig nöie med at hæve din Videnskab og vise dens Fuldkōmheder i det meest glimrende Lys, men du har tillige sögt at nedrive min. Og det er i mine Tanker saare naturligt at man önsker enhver, og især en Ven, tænkte netop
10 det sāme som man selv tænker, og havde sāme Øiemed, og samme Interesse. Men dog dette vilde uden Tvivl være af saare liden Nytte i det hele betragtet, ligesaa lidet som det vilde være nyttigt, behageligt eller endog mueligt at alle Mennesker helst nöde eet Slags Spise, eller helst klædte sig i eet Slags Töi, helst hörde eet
15 Slags Toner o. d. l. Det var en Eensidighed som Naturens Indretter vist efter et viist Øiemed har forkastet. Det er og kan overalt nu ikke finde Sted. Een har Smag for eet og en anden for noget andet og det er jo en gam̄el Sætning de gustu non disputandum est. Og dette holder Stik ikke allene i det daglige Liv, men ogsaa i
20 Videnskaberne. Du roser Mathematiken for dens Udstrækning og de mange Videnskaber dertil henhöre, som neppe eet Menneske fuldt kan giennem trænge, jeg tilstaaer det, men kunde paa samme Grund anbefale dig Historien: hvad de optiske mechaniske, technische Videnskaber er for hiin det er Mythologie, Antiquiteter, Archæologie, hos de forskjellige Nationer, eller om du vil Historie,
25 Geografie, Chronologie for denne. Og tænk engang hvormeget Suhm

har arbeidet i Fædrenelandets Historie uagtet de mange der vare for ham; og hvor mange efter ham, have ikke gaaet den saame Vei. Og dette er kuns endda eet lidet Riges Historie, hvad mener du om alle Europas Riger endsige om alle Verdens Nationers Historie skulde saaledes behandles. Du seer at hine fortreffelige Mænd 5 neppe har udtømmet een liden Deel af Historiens Gebeet; og dog mener du alle Dele vare lette at faae i eet Menneskes Hoved. Og jeg kunde endnu opregne dig mangfoldig flere Arter af Historie. tænk! Beskrivelser, Reise-, og Levnetsbeskrivelser, tænk blot Kirkehistorie, Statshistorie Kultur- og Litterairhistorien af de forskjellige 10 Folkeslægter til forskjellige Tider. Dernæst har du viist Mathematikens Indflydelse paa mangfoldige Videnskaber og dens udbredte Nytte i Borgersamfundet, og hvo vilde nægte det. Dog betragt først hvad Historien er for grundigt Sprogstudium, Statsvidskaben, Lovkyndigheden og endelig i mangfoldige andre Videnskaber: 15 hvad er vel Mathematiken selv uden en historisk Samling af alle Tidens Erfaringer og Opdagelser hvorpaa man bestandig kan bygge videre. Du har Ret i at de matematiske Videnskaber ere for Forstanden, öve og skjærpe den, men du skulde tage meget Feil om du troede de historiske Videnskaber vare blot for Hukomelsen. Maa- 20 skee har du dannet dig et Ideal af Mathematik og dette saamenligner du med Historien saaledes som den drives i Skolerne, da den unægtelig er blot en Opramsen af Personer, Aarstal, Steder, Handlinger, som slet ikke rører Forstandens höiere Evner, men læs Mynster i Historien og da vil du see hvorledes Dömmekraft, Skarp- 25 sindighed og Smag ogsaa her kan sættes i fuld Beskjæftelse. Og endelig at jeg ikke skal lade mig nöie med at forsvare mig selv i min Historie men endog angribe dig i dine Forskandsninger, saa tænk hvor megen Prydelse den historiske Stiil kan modtage, hvormegen Interesse den har for ethvert dannet Menneske. Beviis een den py- 30 thagoræiske Sætning eller hvilken anden i hele Mathematiken du vil og jeg vil fortælle ham Ludvig d. 14des, eller Napoleons Liv eller deslige, hvilke tror du vilde interessere ham meest, naar han var

lige undviet i begge Videnskaber? Nu hvad Matematikens Uudtømmelighed angaaer; seer du da ikke at Historien er uendelig, saa at sige fra begge Ender, baade i Fortiden og Fremtiden. Man vil altid kunne anstille Undersøgelser over Oldtidens Tildragelser, og
 5 det vil vare længe inden man faaer dem alle udtömt. Ligeledes vil altid de tilkomende Tider frembringe Begivenheder og frugtbart Stof for Historien. Og det er ikke allene i Udstrækning til begge Ender, men endog ligesom andre Videnskaber i Intensitet den kan udvide sig, man kan altid bedre benytte Kilderne, betragte Be-
 10 givenhederne med Aarsager og Følger fra en ny Synspunkt, anvende en strængere Kritik, og overhovedet man kan ligesaa vel giøre Opdagelser og udvidelser her som i de andre Videnskaber. Du taler og om de Glæder, som hiint Studium bringer dig, men sandelig du kan troe de ere ikke ringere, som jeg höster af mit.
 15 Overalt er det nok her det rigtigste, at antage med Boye i hans *Statens Ven* at „Enhver Videnskab er et heelt Magaziin af Fornöielser for den Studerende. Saa mange Videnskaber og forskjellige Arter af Indsigter, som han giör sig bekjendt med, saa mange rige Forraadskamre blive ham aabne, som han frit kan gaae til for at
 20 afvexle sin Beskjeftigelse efter Humör og Smag.“ Jeg deeltager da, saavidt jeg kan, i dine Glæder og vil gjerne til Gjengjeld gjöre dig deelagtig i mine igjen, hvis du ikke har Afsmag for dem. Jeg bliver altsaa ingen Apostat, men din oprigtige
 R. C. Rasch.

8. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d 29 Novemb. 1808.

25 Formodentlig har Deres Eksellense alt længe ventet den skyldige Underretning om min Rejse o. desl.; men dels er jeg först for et Par Dage siden kommen her til, dels har jeg flyttet ind paa Regjentsen; men her manglede jeg Boghylde og næsten alt andet, saa jeg har ligesom været rent forstyrret. Dette maa og tjene til Und-

skyldning for, at jeg ej endnu kan have den Fornøjelse at sende de to Smaabøger af Werlauff.

Rejsen gik herlig, og var mig yderlig interessant: jeg rejste med Posten til Sakskjöbing, derfra, efter et kort Besög hos Apotekeren [Thune], til Nykjöbing, hvor jeg var to, tre Dages Tid, og hvor jeg 5 morede mig uendelig hos Dr. Bloch, den i enhver Henseende fortræffelige Mand. Endelig besögte jeg min Farbroder paa Landet et Par Dage, og skyndte mig siden af alle Kræfter til Kjöbenhavn. Prof. Nyerup, som bad mig at formelde hans Respekt, blev usigelig glad, da jeg fortalte ham hvad der forestod mig og Edda. De to 10 Ærender, som Deres Eksellense medgav mig, har jeg besörget. Paa Rejsen var ellers min hele Hu henvendt paa Sprogarten i de Egne hvor jeg færdedes, og jeg samlede en Del Almuesord. Ifølge Deres overordentlige Interesse for min Person og det Videnskabsfag jeg dyrker, haaber jeg det ikke udlægges ilde, naar jeg tager mig 15 den Frihed at fortælle: at mit *andet* Arbejde er i disse Dage trykt. Det første — nemlig den molbeck-grundtvigske Urstrid var dels ubetydeligt, dels udartede det til Kjævleri. Dette er derimod en lille Afhandling i sidste Hefte af Minerva, og det om en *Runesten* i Fyn, som Abrahamson, Thorlacius og Werlauff tilforn have gjen- 20 nemgrandsket, og erklæret tilstrækkelig forklaret. Det skulde smigre mig om den maatte vinde en saadan Mands Bifald, kun Skade at den er, og efter sin Natur ei kan andet end være, lidt tör og grammatisk. Sende den kan jeg ikke, da den kun udgjör nogle faa Blade af hele Hæftet for Juli, August, Sept. men dersom Deres 25 Eksellense gjör sig den Ulejlighed at læse den, maa jeg endelig bede: at læse Abrahamsons og Werlauffs Afhandlinger om den först, som findes i Skandinavisk Museum; saavel som og at abstrahere fra nogle Trykfejl f. Eks. eet Steds *at verda* at, for: *at verda at*. Runer for: Runen o. desl. 30

Den nordiskantikvariske Stemning udbreder sig stærkt blandt Byens Videnskabsmænd i denne Tid: Prof. Thorlacius studerer Islandsk, En tager Timeundervisning af en Islænder i Sproget. To

Islændere arbejde paa en islandsk Sproglære, en Ordbog er stærkt i Gjære, maaske jeg kommer til at arbejde paa den, Thorlacius (Justitsraaden) har udlovet ikke at komme i den arnemagnæanske Kommission förend Fortalen til Níalssaga er færdig og denne udgivet. Werlauff arbejder paa Registret til Eigils Saga, der ellers henlaa i samme Tilstand. Nylig er udkommen: „*Nordens Mytologi eller Udsigt over Eddalæren* af N. F. S. Grundtvig. Kun at nu Øhenschläger og hans Lige maatte udbrede Fölelsen til det læsende Publikum; ti ellers vil hine Lærdes Iver snart tabe sig igjen, og
10 maaske have ondt ved at hæve sig paa ny.

R. K. Rask.

Udskrift: Til Hans Eksellense Hr. Gehejmerraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard i Fyn pr. Odense. betalt.

9. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d 19 Des. 1808.

15 Det Brev, jeg havde den Lykke at modtage fra Deres Eksellense gjennemtrængte mig med den inderligste Glæde og Taknemmelighed og det saavel paa mine egne som paa det gamle Nordens vegne. Jeg har siden været hos Hr. Kammerherren, og begyndt at modtage den Understöttelse, som först nogenlunde sætter mig istand til
20 at arbejde med Rolighed og Lyst i den nordiske Filologi; ti hvorvel jeg ikke heller tilforn modstod min Tilböjelighed, saa plagede jeg mig dog immer med den Tanke: Denne Tid burde du have anvendt paa en Kondition; ti hvad bliver vel Fölgen og hvad Fordelen af den Tid, du har opofret; ja hvorledes vil dine Grublerier
25 blive til andres Nytte, du kan jo ikke engang faa dem offentlig fremsatte. Saaledes havde jeg, da jeg i Anledning af Hr. Prof. Nyerups Oversættelse, gennemgik det første Stykke af Edda, fattet det inderlige Ønske at udgive Edda i en fornuftig Skikkelse, som Resens Udgave virkelig ikke har. Jeg udkastede en Plan, hvorledes
30 den skulde bearbejdes og Udgaven indrettes; ja jeg skaffede mig et

helt Apparat af Skriveböger til Udarbejdelsen — f. Eks. en, hvor jeg havde pagineret hver Side saa den svarede til hvert Blad i min Afskrift af Kodeks; her skulde alle Bemærkninger og Oplysninger, alle Bidrag til en Kommentar opskrives paa det Sted som svarede til deres Tekstes Plads i Kodeks, hvorved al Forvirring forebyggedes. 5 Men snart indsaa jeg Utilstrækkeligheden af min Formue til et slikt Verk og maatte lade alt ligge. Men da der nu viser sig et saadant Haab har jeg taget fat med fordoblet Kraft og Iver, men jeg forudser snart at den rigtig nok vil tage en Del mere med naar den skal træde frem saa Norden, Deres Eksellense og jeg kan være den 10 bekjendt og have Ære af den. Ti at stille Tekst og ialt Fald Varianter lige hen uden videre det vilde dog saa fattigt låde, som Digteren siger. Det vilde og betydelig hindre dens Brugbarhed, da faa eller ingen af de Danske der lægge sig efter den gamle Litteratur i saa Fald vilde kunne læse den uden Anstöd, end sige forstaa og be- 15 dömme den. Min Afskrift af Kodeks udgiör 210 Kvartsider saa fint skrevne, som det umelig/neppe kan trykkes kommer nu hertil i det mindste Varianter og Anmærkninger, da fylde disse sikkerlig et lige saa stort Bind; ti Varianterne indeholde hele egne apokryfiske Afhandlinger. Anmærkninger burde ogsaa indeholde i det mindste Vink 20 til historiske Resultater, hvoraf en Del af en synderlig Interesse kuñe uddrages naar man sañenligner Edda med Snorre o. fl. men disse Resultater ligge ikke altid saa lige for Øjnene ofte skjule de sig i et Navn i en obiter fortalt Omstændighed, det fordrer altsaa, hvor kort man end fatter sig, dog en Del Udförlighed, og hvad 25 Oplysninger trænger ikke Skalda til, dette Værk, som Nordens störste Filologer f. Eks. Ihre har ladet ligge formedelst dets Utilgiængelighed. Men kræver det væsentlige og indvortes saa meget, da faar man vel at være sparsom med udvortes Prydelser. Der som Deres Eksellense imidlertid vedbliver deres Forslag vil jeg 30 sige mine Ideer: Först synes mig (ti jeg begynder her fra det vigtigste) at der ikke burde savnes *Skriftpröver* af Kodises, som altid følge med de Udgaver den förste Suhm bekostede, det blev da vel

ikke mange, ti den kongelige Kodeks er kun til i (eet) Afskrift. Den vormske er den eneste gamle i Danmark dernæst, og Gud ved om en blid Skjæbne inden den Tid. vil aabne os Adgang til den upsalske og flere er der ikke til. — Hernæst synes mig det var ikke af Vejen om man lod følge en lille Forestilling af Verdenssystemets Indretning efter Edda omtrent som det der følger med Vosses Homer, men det kunde da giøres meget simplere. Skulde man endnu foruden dette tænke paa overordentlige Prydelser eller Vignetter, da kunde man vælge dem af en dobbelt Kilde, nemlig: enten af *de Scener* 10 *Edda indeholder* lig de nydelige Vignetter der sire Mitscherlichs prægtigen begyndte Udgave af Horats. Og skulde man tage en af disse, da ved jeg ingen bedre at foreslaa en Økupór (∴ den agende Tor) siddende paa sin Karre omgiordet af Megingiardir (hans Styrkebelte) med Staalhandskerne paa holdende Tömmen i den venstre 15 Haand og med den højre kastende sin Hammer Tordenens Symbol, og det f. Eks. saaledes at Haṁeren forestilledes at have giennemvandret en Vej i Luften og denne Vej betegnedes med en Lynstraale, og at der fra et Hul i Hammerskafet og hen til Gudens Arm saaes et (næsten) utydeligt Baand, noget slapt, saa at det endnu 20 kunne lade Haṁeren løbe meget længere. Ti deri bestod det nemlig at Haṁeren altid kom tilbage i hans Haand hvor langt han kastede den! Karren maatte trækkes af to Bukke og Kjørselen vendes imod højre Haand af Bladet; ti hans Færd gik altid i Østerleden at bekrige Jætterne Ansigt, Skjæg og hele Resten maatte da passe til Kosty- 25 met. neden under kunde staa enten blot Økupór ell. { ekr Odins son
i iötunheima
ell. maaske slet intet. Det var at ønske man kunde faa Odin i en saa betydningsfuld Stilling, men jeg tror neppe det er mueligt. Man kunde vel stille ham op med alle Attributer men ikke faa ham i en vigtig og værdig *Handling*. Det kunde være godt i en Mytologie 30 med Kobbere, men ikke saa passende til Vignet, synes mig. Dette Stykke maatte da staa foran den egentlige Edda, vilde man nu sætte Brage med *en Harpe* og et *langt sidt Skjæg*, som saa beskrives,

foran Skálda saa synes mig dette var det højeste. Jeg tror og at et Par slige Stykker vilde blive en stor Prydelse naar de bleve udførte med ligesaa megen Smag og Værdighed og Ynde, som *en Digter* og *en kjørende Föbus* er udført med i Mitscherlichs Horats, hvilke to Stykker næsten giöre mig misundelig paa Horats hvergang jeg ser 5 den Udgave. — Eller og man kunde *rent gaa uden for Edda* og vælge af den anden Kilde af *den skjønne Natur*, og hvad da andet end en af de mange nydelige Udsigter i Deres Eksellenses Have, hvor da vel neppe noget andet end den store Mængde af passende Steder kunde gjöre Valget vanskeligt. — Dette er nu mine saa löst ud- 10 kastede Ideer, hvis dristige Fremsættelse, jeg inderlig maa bede ikke at optages som Ubeskedenhed. Valget om der skal være nogen eller ingen, af hvilken Kilde o. s. v. saavel som Udförelsen af den valgte Ide maa jeg nödvendig overlade Deres Eksellense, som jeg haaber har den Godhed at giöre mig Deres endelige Beslutning bekjendt. 15

Deres Iver for Værkets gode, skjønne og hastige Udförelse fordobler min; jeg arbejdede allerede med Iver naar jeg saa mindste Glimt af Haab om at Arbejdet kunde komme til Nytte; hvad maa jeg ikke giöre, naar et saa sikkert Haab ledsages af slige Opmuntringer! Mit förste Foretagende efter Ankomsten hertil var at 20 *udskrive alle de ikke trykte Sange af den poetiske Edda*, den prosaiske refererer sig ofte dertil og det er næsten rent nödvendigt at have dem ved Haanden til Oplysninger og i alt Fald til Henviſning. Der ere nogle og tredive Sange hvoraf kun 12 ere trykte, nu mangler jeg kun de to sidste. Det andet Arbejde var at anbringe alle Oplysninger 25 og Indfald i den tilforn omtalte Bog efter som de falde mig i Tankerne. Og vær forsikret at ingen Flid ingen Möje skal blive sparet til at samle selv de mindste Oplysninger saavidt det staar i min Magt.

Tilsidst maa jeg undskyldte at dette Brev er bleven saa langt imod min Villie, samt ikke glemme at Prof. Nyerup har skreven 30 Provst Schade til om hvilke Ting det var som skulde i Kobber og hvilke ikke, saasnant han faar Svar besöger han Klemens.

R. K. Rask.

II. Til Johan v. Bülow ³⁰/₁ 1809.

For Deres Eksellenses behagelige og smigrende Skrivelse af 18de Jan. takker jeg mange Gange. Hr. Prof. Nyerup har paataget sig under den paalagte Betingelse at tale med Abildgaard. Nu har jeg 5 konfereret min Afskrift af cod. regius, som skal lægges til Grund ved Eddas Udgave med den originale Afskrift, som tilhører Justitsraad Thorlacius. Denne gamle og paa slige Kostbarheders Værd skjönsomme Mand vilde neppe laane mig den för jeg maatte ud med at jeg arbejdede paa en Udgave og at jeg havde en hel Af- 10 skrift af den, hvilket han ikke vidste, saasom Nyerup havde giort Fremlaan af den til mig, da han brugde den ved sin Oversættelse. Nu tænker jeg efterhaanden at gaa de andre Haandskrifter igieñem og samle Læsemaader af dem og det i den Orden, som de ere af Vigtighed til altsaa cod. vormianus först; men nu er det bedröve- 15 ligt at der mangler en hel Afskrift af den upsalske Kodeks; og Göransons Udgave af det første Stykke er aldeles ubrugbar, da han ikke har kunnet læst Haandskriftet ret, og hertil kömer en usigelig Mangfoldighed af Skrivefejl, Trykfejl og Skjödeslösheder. Jeg trode ikke at burde undlade denne Beretning om hvorvidt jeg var kömen 20 med Teksten selv.

Her har jeg ellers den Ære at oversende Deres Eksellense Aftegningen af Skjeppestenen, og maa jeg mange Gange bede undskyldt denne Seddels Form, der er lempet efter Tegnings Störrelse og gamle Læg. Fra Professor Nyerups helses mange Gange.

25 Den Adresse, som Deres Eksellenses sidste Brev havde, var aldeles rigtig, og fuldstændig nok; ti at jeg loserer paa 6te Gang No. 3. paa Regjentsen behöves ikke at tilföje da Portneren gierne modtager Brevene.

Deres Eksellenses hengivne

R. K. Rask.

30 Kjöbenhavn d. 30 Jan. 1809.

Werlaufs Böger kostede intet, da jeg fik dem begge af ham selv. —

13. *Til Johan v. Bülow.*

Kjöbenhavn d. 18. April 1809.

Hr. Kammerherre Bülow paalagde mig, det sidste, jeg havde den Ære at besøge ham, at jeg skulde skrive Deres Eksellentse til, at jeg anden Gang havde modtaget af ham 25 rd; jeg maa nu allene undskylde at jeg ikke har skrevet derom för. Aarsagen dertil 5 var en Forhandling med den arnamagnæanske Kommission, hvis fuldkomne Udfald jeg gjerne vilde se först, for at kunne tilmelde Deres Eksellentse det. I Sommer rejste nemlig en af de to faste Stipendiariier ved samme til Island, nu skulde der være en For- 10 samling af Eforerne, for blant andet ogsaa at bestemme hans Ef- termand; jeg indgav en Ansøgning om at erholde denne Plads, men en Islænder ved Navn Scheving fik den; derimod bestemte Kommissionen mig til at bearbejde Udgaven af et islandsk Leksi- 15 kon, hvortil der allerede er gjort et ypperligt Udkast, som Kommissionen ejer. En gammel Sysselmand Petersen fra Island, som op- holder sig her i Byen, havde indgivet tvende Ansøgninger: en om at faa Gretters Saga at udarbejde, en anden senere om at faa oven- nævnte Ordbog. Den förste nemlig Sagaen blev ham bestemt, men den sidste tog man ikke i Betragtning, da den, som sagt, blev mig tildelt, og Just. Thorkelin udleverede mig Arbejdet, med mundtlig 20 Instruks, hvorledes jeg skulde udføre det. Imidlertid fandt Sysselmanden sig ikke fornöjet med sin Saga men beklagede sig meget for Thorkelin, at man ikke havde ladet ham faa Ordbogen. Denne skriver ham derpaa en Ansøgning, og gaar selv til Etatsraad Kold for ham (Præses i Kommissionen), og udvirker at arbejdet over- 25 drages ham. Dernæst sendte han Bud efter mig med Begjering at tage med hvad jeg havde begyndt at arbejde for Komm. paa Ordbogen. Han tog nu Arbejdet tilbage, og fortalde mig at Kommissionen eller især Kold havde forandret Tanker, og nu skulde Sys- selmanden udarbejde Ordbogen som den skulde være, men saa 30 maaske jeg siden kom til at föje Dansk til (ti den var paa Latin). Til al Lykke havde jeg endnu ikke begyndt paa Arbejdet, da jeg

kun havde havt det nogle faa Dage under Hænder. Siden drev vel en mere retfærdig af Eforerne det igjennem at vi skulde arbejde lige derpaa; men da man havde kvaklet saa meget dermed og misundt mig det saa højlig, samt ved Kabaler skildt mig ved den egne Raadighed over Arbejdet uden hvilket jeg ikke vel kunde udarbejde det efter Plan, og med Enhed i Smag og Fremgangsmaade; saa frasagde jeg mig det rent ved et Brev til Kommissionen, som jeg indleverte til et senere Möde, og som jeg siden har hørt man tog mig meget fortrydelig op, fordi jeg saavel uden al Finhed og Skjul som og uden Bitterhed havde sagt min Hiertens Mening ligefrem. Jeg har besluttet at hævne mig paa Kommissionen ved den største muelige private Arbejdsomhed i den nordiske Litteratur; og mit første Foretagende blev, efter flere Velynderes Opmuntring, at udarbejde en islandsk Sproglære, som man saa meget savner. Nu hører jeg at Kommissionen vil udgive en gammel og næsten ubrugbar islandsk Grammatik, haandskreven hidtil; men om den er kommen efter mit Forehavende og gjør det for i Tide at hindre samme, eller om det er kommen hændelsesvis ved jeg ikke ret. Jeg havde talt til Schubothe om at forlægge min Grammatik og en dermed følgende Læsebog, men uagtet jeg lod ham selv aldeles bestemme Honoraret klager han dog højt over Papirets Dyrhed og vil endelig have det opsat i nogen Tid, jeg har nu allerede den største og vanskeligste Del færdig efter mer end en Maanedes næsten udelukkende Arbejde derpaa; og skulde alt dette være gjort forgjeves, og det hele forekommes eller dog forstyrres ved Kommissionens Ud-gave af den gamle; vilde dette smerte mig dobbelt saa meget som hint; ti hint spildte blot mit Haab, men dette tillige min Tid, mit Arbejde og s. v.

Nu ved jeg Deres Eksellentse vil sige: men er da Edda lagt paa Hylden? Langt fra, jeg har ofte arbejdet paa den skjönt det grammatikalske Arbejde har udgjort min Hovedsyssel i denne Tid. Det var ogsaa noget tört at arbejde paa en Udgave bestandig, hvor man ikke har saadan en aaben Mark for sine Tanker og Granskninger

som naar man selv afhandler en fri Materie; og just dette Arbejde til Afveksling vil i mer end en Henseende være fordelagtigt for Arbejdet paa Edda. —

Det Brev, hvori jeg sendte Aftegningen af Skieppestenen tilbage fra Prof. Nyerup haaber jeg De rigtig har faaet. 5
Deres Eksellentse hengivne og taknemmelige R. K. Rask.

Udskrift: Hans Eksellentse Hr. Gehejmerraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard i Fyn pr Odense. — betalt.

15. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 13 Juni 1809.

Vist nok burde jeg for længe siden have takket Deres Eksellentse 10 for sidste meget opmuntrende Skrivelse; var jeg endog kun halv saa meget henreven af det gamle Nordens Sprog og Litteratur, saa maatte jeg dog henrykkes af Glæde, ved at se Mænd, for hvis Karakter Kundskaber og Smag jeg maa have saa udmærket en Agtelse, at vise den saa stor Opmærksomhed og dens Dyrker saa megen 15 Omhu. — Mit sidste Brev maa ellers upaatvivlelig have forarsaget en lille Misforstand; jeg befrygtede nemlig: ikke at faa nogen Glæde af al den Umage og Tid, jeg havde opofret paa at ordne og i Sammenhæng udarbejde mine Samlinger til den islandske Sprog- lære; men det er at sige jeg frygtede: aldrig at se den trykt, saa at 20 mit Arbejde hverken vilde bringe mig Glæde, eller Litteraturen og dens Yndere Gavn; ingenlunde var det min Mening at jeg troede det ikke noksom belønnet eller betalt ved hin Glæde og det lille Honorar, som Schubothe vilde give; jeg havde derfor straks overladt ham aldeles selv at bestemme det, og ikke ytret nogen Mis- 25 fornøjelse med at det var for lidet, hvilken jeg ikke heller fölte. Da det nu er mig ganske umueligt at give mere efter, for at befordre Bogens Udgave, der slet ikke sinkes af nogen saadan Grund; og da jeg er mig bevidst med hine Udtryk i mit forrige Brev, ikke

at have havt nogen anden Hensigt end den i Almindelighed at udtrykke min Frygt for at Udfaldet vilde aldeles skuffe mine Forventninger; saa haaber jeg at Deres Eksellentse ikke vil tage det fortrydeligt op, naar jeg tror at burde undskyldte mig for at modtage
5 Deres sidste Gave; jeg maatte jo snart ellers fatte Mistanke til mig selv. Desuden föler jeg og fuldelig, at skal jeg nogensinde se Upsal, som i flere Henseender vilde være saa yderlig interessant, eller, hvad jeg meget inderlig har önsket, Island, eller overalt udföre noget saadant Forsæt af Betydenhed; vil jeg saa höjligen komme
10 til at trænge til Deres Eksellentses Gavmildhed, at jeg paa ingen Maade bör misbruge den, hvor den ikke er höjst fornöden til at naa Øjemedet. Kun at De, som jeg sikkert haaber, ikke vil anse denne Undskyldning, som nogen Art af Utaknemmighed, der er netop det modsatte af de Fölelser, jeg önskede at udtrykke.

15 Men Aarsagen, hvorfor jeg saalænge har tövet med dette Brev, er især at jeg saa saare gjerne vilde have den Fornöjelse at kunne tillige fortælle Begyndelsen med Trykningen, som nu, uagtet al muelig Eftergivenhed med Fordringer og al muelig Paaskynden med Arbejdets Iværksættelse, har været opsat i flere Maaneder efter
20 at de første Ark af det renskrevne Haandskrift vare leverede Forlæggeren. Bogtrykkeren har foregivet en hel Mængde til dels aabenbar falske Undskyldninger (f. Eks. at han manglede visse Typer, da jeg dog selv ejede islandske Böger trykte af ham med samme Typer.) Dette har opvakt den Mistanke hos mig at en vis Mand
25 saavidt muelig har sögt at beskjæftige Bogtrykkeren med alle Slags andre Arbejder, for at forsinke min Grammatik saalænge til den gamle kunde begynde at trykkes, hvorved der ventelig slet intet vilde blive af min. Var det ikke og besynderligt at det sidste Arbejde, som saaledes hindrede min Bog var *Fortalen* til Eigelssaga,
30 hvortil *hele Slutningen endnu mangler* og ikke er udarbejdet, langt mindre trykt. Jeg skulde imidlertid ikke have troet mig selv, dersom ikke samme Mand havde havt Udelikatesse nok til ej at kunne tilbageholde sin Forbitrelse imod mig i Prof. Nyerups Nærværelse

paa Universitetsbibliotheket; da mine Svar saavidt mueligt i en Hast, vare saaledes afpassede at de slet ingen Anledning kunde give til Opbrusning, henvendte han sig til Professoren og efter en forskrækkelig Omvej kom han da til at besvære sig over mig, men da Hr. Profess. slet intet Svar gav ham, blev han nødt at holde op, 5 og har maaske nu i Gjærningen villet böde paa det han ikke i Ord (paa det Sted) kunde udvirke til min Skade. — Men hvorledes det nu end forholder sig med Aarsagen til Opsættelsen, saa har jeg dog ved Prof. Nyerup og Prof. Möllers Hjelp udrettet saa meget hos Schubothe, at han i Dag, da jeg ganske tidlig var hos ham, fortalte, 10 som sikkert, at i Gaar eller i Dag begyndtes med Trykningen, da der ventelig imellem Fortalen til Eigla og det næste Arbejde, som jeg veed man havde udtænkt for Bogtrykkeren, var til al Lykke blevet et ledigt Melletrum. Skjønt jeg nu ikke mer saa ganske tror Freden, förend jeg ser Korrekturen, saa gjorde dog denne Efter- 15 retning og Forsikring mig saa glad, at jeg troede jeg straks burde underrette deres Eksellentse om hvorvidt det er kommet, og hvorledes det (saavidt jeg ved) hænger sammen.

Maaske det endnu vilde interessere Dem at höre et Par Ord om den islandske Ordbog, som blev mig fratagen, og derved foranledigede at jeg gjorde min Grammatik færdig. Siden den Tid har der nemlig været idelige Sammenkomster og uafbrudte Forhandlinger derom i Kommissionen, man har villet fratage Hr. Sysselmanden Arbejdet igjen, fordi den förste Pröve, der indleveres skal have være saa fuld af Barbarismer o. desl. at den næsten var ganske 25 ubrugbar. Siden bestemte man, at den allerede for længe siden udarbejdede islandsk-latinske Ordbog, skulde stricte følges og blot dansk Oversættelse tilföjes. For dette Arbejde og Korrekturens Besörgelse forlangde han et Honorar af 12 til 1300 rd, man har derimod buden ham 5 rd for hvert trykte Ark, og derved staar Sagerne 30 hen for nærværende Tid. Der er altsaa naturligtvis slet ikke begyndt endnu, og det skulde fornöje mig for min egen Skyld, hvorvel det burde gjöre mig ondt for Tingen selv, om min Grammatik

uagtet alle Hindringer, kunde blive trykt færdig för der blev be-
gyndt paa Ordbogens Udarbejdelse, som saare let er mueligt endnu.
Deres Eksellentstes hengivne og taknemmelige R. K. Rask.

17. *Til Johan v. Bülow.*

Kjöbenhavn d. 10 Des. 1809.

5 Vel havde jeg troet, at skulle have den Fornøjelse med næste
Brev at kunne sende et Eksemplar af den islandske Grammatik,
men da jeg mærker det vilde vare alt for længe endnu, maa jeg lade
den Tanke fare, og ved denne gode Lejlighed, da Landsdommer
Baden rejser tilbage, takke Deres Eksellense ret hjertelig for Deres
10 saare opmuntrende Tilbud; nu synes da Freden med Sverrig ikke
at være saa saare langt borte. —

Island er det gaaet besynderligt med: den hele Besættelse skal
have været et privat Foretagende af en Sæbesyder i London og en
Kaperkaptejn her fra Byen, denne skal være ført til London, og
15 alting med Island sat paa den gamle Fod. De gamle engelske
Lisentser ere altsaa traadte i fornyet Kraft, og der ere komne ud-
förlige Indberetninger til Rentekammeret om den hele Komodie,
der dog formodentlig vil blive en Tragedie for nogle Islændere, der
begjerlig have grebet efter Friheden eller efter Værdigheder i den
20 ny Fristat. Det synes dog ret som Island var bestemt til en evig
Ulykke i enhver Henseende. Imidlertid skulle de Rejkjavik nær-
meste Sysler dog have havt Gavn af Revolutionsen. —

Jeg gratulerer meget til det færdigblevne Runemonument, som
jeg meget önskede at se; Her i Byen lever man ogsaa uden Krig,
25 hvilken dog Vrimlen af Krigsfolk saavel som alles daglige Samtale
bringer i levende Erindring.

I denne Tid har jeg ellers havt et temmeligt Arbejde for, nemlig
at lære Engelsk. I den Mellemtid, der var imellem forrige Kursus
og dette, da Eksamina holdtes, tog jeg mig for at gaa Ficks aksen-
30 tuerede Læsebog meget nøje igjennem paa egen Haand, og efterslaa

hvert eneste Ord, hvis Udtale eller Betydning jeg ikke nøjagtig visde i Bays Leksikon; siden fik jeg en god Ven til at berigtige min Udtale mundtlig nogle Timer, og endelig begyndte Professor Bruun at holde Forelæsninger derover, som jeg hører, og hvorved jeg sporer en temmelig betydelig Nytte af min Begyndelse i Forvejen. Jeg har stor Agtelse for den engelske Litteratur og ønskede at faa Sproget saa fuldkommen i min Magt, som Tid og Omstændigheder ville tillade, derimod kan jeg ikke lide Fransken; ti der forekommer mig at være lutter Spøg, og spillende Vittighed, men, paa faa Undtagelser nær, at findes liden solid og grundig Tænksohmhed i denne Litteratur; ikke heller finder jeg der den jævne Sempelhed og Naturlighed, der ligesom synes at udgjøre den herskende Aand hos de beste engelske Forfattere, hvoraf jeg har set nogle Prøver. Det er ellers ogsaa besynderlig nok at skjönt det engelske Sprog er det mest blandede, saa ere dog dets Skribentere de mest originale. Dersom Island var et politisk lykkeligere og mere folkerigt Land eller Nordboerne bedre havde vist at bevare deres fædrene Sprog tilligemed Selvgættelse og Selvfølelse, da skulde vi have haft en Litteratur som udmærkede sig i begge Henseender. Det er forunderligt saa meget som vi foragte os selv og vore Fædre; og det er ligesaa forunderligt hvor meget Islænderne, uagtet alle Uheld der ramme dem, holde fast ved et Slags Nationalfølelse, og Stræben efter at vedligeholde deres gamle Litteraturs Hæder. De have saaledes i en ganske ejendommelig og original Smag en stor Mængde Helte-digte, der kun ere alt for $\times\times\times$ formedelst Skaldenes Mangel paa videnskabelig Danelse og to af de største nulevende Skalde, og maaske de ypperste de nogensinde have haft have oversat, den ene Milton den anden en Del store Stykker af Pope i et saa mesterligt og uforligneligt Digtersprog, der maa sættes ved Siden om ikke ovenfor selve de ypperlige Originaler. Og dog er kun tvende Böger trykt af Miltons Oversættelse og det meste af Popes Rygtets Tempel. skjönt de ere temmelig almindelig læste og beundrede i Landet, hvor de sirkulere haandskrevne. Det er bedrøveligt at Nordens

Sprog have delt sig i saa mange Dialekter, og at intet mere for-
sømmes af os end det der er os nærmeste; ti læste man alle tre nor-
diske Sprog overalt i Norden vilde Skaden blive ubetydelig.

Deres Eksellenses hengivne og taknemmelige R. K. Rask.

- 5 Nær havde jeg glemmt at Hr. Schröder, saa vidt jeg har kunnet
komme efter, skal være Sognepræst i Ringsted for nærværende Tid.

Udskrift: Hans Eksellense Hr. Gehejmeraad Bülow Storkors af Dannebrog og
Herre til Sanderumgaard.

18. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 5 Jan. 1810.

- 10 Denne Gang maa jeg fortælle Deres Eksellense en Omstændighed
af temmelig Vigtighed, og for mig ikke den behageligste: Hr. Prof.
Nyerup, som med stor Iver har faaet en meget betydelig Samling
af Oldsager bragt til Veje, der gjemmes paa Universitetsbiblioteket;
önskede meget at gjøre en Rejse til Sverrig og Norge, for at bese
15 Samlingerne i Stokholm Kristiania og flere Steder, hvorved han
vilde sættes i endnu bedre Stand til at give en Fortegnelse eller
videnskabelig Beskrivelse over deñe Samling af Fædrenelandets
Oldsager, der saagodtsom allene er hans Værk. Men ved denne
Rejse skulde da naturligviis mange andre Bihensigter opnaaes, og
20 hele Turen skulde gaa igjennem Lund, Stokholm, Upsal, Trond-
hiem og Kristiania. Hr. Prof. vilde nu, dels for min og Eddas
Skyld, og dels fordi vi maaske kunde udrette mere ved at følges ad,
end en af os ved at rejse særskilte, særdeles gjerne have undt mig
den Fornøjelse at følges med, i det mindste til Upsal. Det var og-
25 saa naturligt, at jeg höjligen önskede dette, fordi der ikke lettelig
kunde optænkes nogen fordelagtigere eller behageligere Rejse-
maade for mig, end at have en saadan Mand bestandig ved Siden.
I April skulde Rejsen gaa for sig, og jeg havde allerede betænkt

hvorledes jeg skulde forberede mig i mellemværende Tid, til at giøre den med störst muelige Nytte.

Til slig Forberedelse har jeg ogsaa erholdt et Hjelpemiddel af den uskatterligste Værdi, og det eneste ret betydelige jeg manglede. Den islandsklatinske Ordbog af Björn Haldorsen, som Deres Eksel- 5
lense erindrer at jeg troede mig bestemt til at udgive, men som blev overdraget Sysselmand Petersen, af den gaves der endnu et Eksemplar, som var Protografet, hvilket Forfatteren havde foræret sin Svoger den beröimte lærde Olding Jon Olavsens, og denne forærede mig det med de mest smigrende og hjerteligste Udtryk til Nyaars- 10
gave! Der er kuns det ene haandskrevne Eksemplar, som den arnamagnæanske Kommission ejer, til af det foruden, og vil efter al Sandsynlighed ikke snart komme flere enten haandskrevne eller trykte. Da jeg nu nogenledes har Begreb om Grammatiken, er kommen i Besiddelse af en saa kostelig, skjönt just ikke egentlig 15
antikvarisk Ordbog, og endelig dels i egen Eje, dels især paa Biblioteket har Adgang til næsten alt, hvad der er skrevet eller trykt paa eller om Nordens gamle Sprog og Oldsager, saa manglede jeg nu næsten intet, som kunde erholdes, til slig Forberedelse. Tiden var ogsaa tilstrækkelig, min Grammatik kunde jeg vente færdig, og alt 20
dette traf sammen med Freden med Sverrig. Imidlertid vil alle disse heldige Omstændigheder vel ikke blive benyttede. Hr. Professoren indgav en Forestilling til Kommissionen for Oldsagerne, hvis Sekretær han er, og hvem hin herlige Samling af Oldsager egentlig tilhörer, at den, som et fælles Anliggende skulde ansøge 25
om saadan en Rejse for *Prof. og mig*, igjennem Kanselliet, til Direktionen for Fondet ad us. publ. Da der i Kommiss. skulde beraadslaaes herover, var een saa kjærlig mod det offentlige, at han mente man ikke kunde forlange saa mange Penge, men at Prof. maatte indskrænke sin Rejse saaledes, at han fra Stokholm drog lige til 30
Kristiania, og at *han allene rejste*. Dette synes mig i Betragtning af Tiderne, heller ikke uden Grund, med mindre man vilde sige at den, der ikke skulde udrede Bekostningerne, heller ikke torde være

saa omhyggelig for at indskrænke dem; men underligere syntes det at en anden var saa *kjærlig imod mig* at han mente det saame for ikke at forstyrre min Attestatslæsen, og foreholdt Professoren det som en Samvittighedssag at bidrage noget dertil: „naar jeg var færdig med
 5 den, saa kunde jeg jo rejse til Nordkap om jeg vilde!“ Ret som om der hver Dag stod saadan en Lejlighed tilrede at rejse til Verdens Ende, eller som om $\frac{1}{4}$ Aars Afbrydelse i det højeste var mig et større Tab end Forsømmelsen af slig Lejlighed naar den engang tilbyder sig. Men det blev nu saa, og Ansøgningen for Hr. Profes-
 10 soren allene afgaar til Kanselliet, og gid den blot maatte faa et heldigt Udfald for ham! Jeg har kun et meget svagt Haab tilbage for mig; ti skjönt Bekostningerne vel i mangfoldige Tilfælde vilde blive de samme for to som for en, saa vil de dog altid blive store nok, især i Betragtning af Kursen, der dog ikke er saa slet til Sverrig,
 15 som til Hamborg. Jeg vover derfor ikke andet end historisk at fortælle Deres Eksellense den hele Sag, som jeg ved, vil interessere Dem saa meget for Eddas og min Skyld. Imidlertid ønskede jeg højligten med det første at se Deres Eksellenses Betænkninger herom, for at faa bestemt Vished om, hvorledes jeg har at anvende min Tid.

20

R. K. Rask.

Udskrift: Hans Eksellense Hr. Geheimeraad Bülow Storkors af Dannebrog og Herre til Sanderumgaard i Fyn.

20. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d 21. Jan. 1810.

Jeg modtog Deres Eksellenses Brev med den yderste Længsel og
 25 læste det med den ubeskriveligste Glæde; det forvissede mig næsten ganske om Opnaaelsen af et Ønske, jeg neppe torde ytre, ja ikke engang vidste om det var Ret at nære. Her saa jeg nu alle Hindringer, som stode i Forbindelse med min Person ryddede af Vejen og desuden havde jeg den Fornøjelse at se deres Eksellense enig med
 30 mig i den Dom at der vel var nogen Grund til de gjorte Indven-

dinge, men at Modgrundene dog vare langt overvejende, og at fölgelig Resultatet neppe burde blevet hvad det blev. Ogsaa föler jeg tilfulde det havde været saare godt at have nogle flere Aar saavel som Embedseksamen paa Bagen, men dog tröster jeg mig noget i saa Henseende ved den Sentens, jeg har set et Steds: It is by *5* *studying at home* that we must obtain the ability of travelling with intelligence and improvement, og dette har jeg mere i min Magt. Imidlertid er jeg ogsaa fuldkommen overbevist om Vigtigheden af den udvortes Anseelse, der ofte gjør mere end Tingenes indre Væsen og virkelige Værd, som sjelden stikker saa meget i Øjnene. *10* Værre er det dog imidlertid med Pengevæsenets nærværende Beskaffenhed, og her har jeg kun den bedrövelige Tröst, at det maaske vil vare længe inden det kommer i sin gamle Stand.

Om Udgifterne troede jeg det ikke tilkom mig at sige det ringeste, og skjönt Deres Eksellenses dyrebare og ypperlige Brev *15* kunde give mig Mod til alt, ser jeg at jeg ikke engang er istand til at gjøre mig nogen Forestilling derom. Dels kjender jeg ikke Rejsseudgifterne dels kommer det saa meget an paa Vejen, Tiden og Udstrækningen af Hensigten, hvori jeg maa rette mig efter Hr. Professor Nyerup, men han er i denne Tid ikke her i Byen, men for *20* noget siden rejst til Jylland; han vilde vist gribe Lejligheden til at besøge Dem, dersom den Omstændighed at han rejser med en god Ven (og formodentlig paa hans Bekostning) vilde tillade ham at gjøre Diversjoner under Vejs. Imidlertid vilde ogsaa Hr. Prof. vel neppe være i Stand til at gjøre nogen rimelig Bestemmelse endnu, *25* saasom hans Rejseplan igjen ganske maa afhænge af dem, der skal bestemme Udfaldet paa Ansögningen for ham; men det torde, frygter jeg, være saare uvist om han finder en saa varm Fölelse og saa virksom Iver for Tingens Værd eller for hans Person, som den jeg har havt den Lykke og Ære at erfare. *30*

Des mere tilkommer mig det vist nok at skildre min inderlige Erkjendtlighed og bringe Dem min hjertelige Tak. Dog jeg ved at Deres Eksellense vil tage Villien i Gjærningens Sted, overbevist om,

hvor umueligt det er i bestemte Ord at indbefatte, Hjertets dybeste og stærkeste Fölelser.

Deres Eksellenses taknemmelige

R. K. Rask.

5 *Udskrift:* Hans Ekssellense Hr. Gehejmraad Bülow Storkors af Dannebrogge
Herre til Sanderumbaard ved Odense.

21. *Til Rasmus Nyerup.*

* * * d. 21 Jan. 1810.

Jeg tager mig herved den Frihed at forulejlige Hr. Professoren med noget af yderste Vigtighed for mig, altsaa som jeg ved, af stor Interesse for dem kuns at dette Brev, som jeg sender bort
10 næsten i blinde maatte naa sin Bestemmelse. I alt Fald vil jeg udelade alle Navne ligesaa overbevist om at De vil lettelig kjende hvem jeg mener, som at De ikke vil stødes over Formaliteter. Sidste Postdag fik jeg Brev fra den, som jeg havde skrevet det Brev til, jeg læste for Professoren. Dette hans Svar til mig følger her in extenso

15

. . . . d. 11. Jan.

„Jeg har rigtig modtaget 2 af Deres Breve, hvorfor jeg takker Dem Det sidste, som jeg först fik i Gaar, underretter mig om en Omständighed, som rigtig nok er vigtig for Dem. Skade at den ei indtraf til en anden Tid! Men alle Omständigheder kan vi ikke
20 vente skal dreje sig til vore Ønskers Opnaaelse, det vil de herefter i Livet oftere erfare. Vist nok er den Lejlighed for Dem at kunne gjöre en Rejse i Hr. Prof. Nyerups Selskab af de allerönskeligste, og mig synes at De, alle Betæneligheder uagtet bör benytte dem deraf. — Bedre havde det vist nok været — De maa tilgive at jeg
25 aabenhjertig siger min Mening derom — at De havde været nogle Aar ældre; at Attestatsen havde været fra Haanden og Banko Sedlerne bedre. — Men som sagt alle Betæneligheder ryddes af Vejen ved den Lykke at kunne følge med en Nyerup. — Vare Ved-

kommendes, i Kommissionen, Indvendinger mod deres Rejse ikke just af Kjærlighed, saa vare de dog ikke ugrundede — og skjönt vedkommende selv ikke skulde udrede Omkostningerne for samme var de dog patriotiske i en vis Henseende. — Til Rejse hörer Penge — Sig mig nu ligefrem hvad De tror at behöve til Deres, saa skal 5 det være mig en Fornöjelse at bidrage¹ til samme. — og Anvisning snart sendes fra mig. — Det er mig kjært at Deres Isl. Gram. snart ventes udgiven. — Jeg haaber at De ej har gjort Oplaget større, end at de om nogle Aar kan tænke paa et nyt. — Hæld og Lykke ønskes Dem til alle Deres gode Foretagender og Bestræbelser! 10
N. N.

Jeg har nogle skjønne Sager for Old Samlingen. — Dette ville De, med min Hilsens Formelding sige Prof. Nyerup.“

Det forstaar sig at jeg i Øjeblikket forlod Attestatsen og tog fat 15 paa Botin o. s. v. men imidlertid gjorde jeg det ikke uden Uro. Dels for Udfaldet paa Hr. Prof. Anliggende, dels især formedelst de, jeg ved ikke om jeg skal sige tvetydige eller til den værre Side tydelige, Ord i alle hans Breve om at *bidrage*. Er denne Frygt grundet saa er alt mit Haab endnu ugrundet, eller rettere saa er det det 20 samme som om jeg slet intet Haab havde og som om han slet intet vilde gjøre, ti til hvem/hvilken Side skulde jeg vel vende mig om flere *Bidrag*. Imidlertid er Brevet vist nok fortræffeligt, og jeg vil haabe det beste, og ønske at Haabet ikke maa beskjemme mig. I mit Svar holdt jeg det raadeligst at lade som jeg slet ikke 25 mærkede noget til sligt; mit Svar var følgende (i udförligt Udtog)

„At jeg havde læst hans Brev med den ubeskriveligste Glæde fordi det *forvissede*(!) mig Opnaaelsen af et Ønske, jeg neppe torde ytre eller engang nære; samt fordi jeg saa ham *enig med mig*(!) i den Dom at de gjorde Indvendinger vel ikke vare uden 30 al Grund, men at disse Grunde langt overvejedes af Modgrun-

¹ NB.

dene og at fölgelig Resultatet ikke burde blevet hvad det blev. At jeg vel fölte Vigtigheden af Alder og Attestats, men tröstede mig, at det var by studying at home (og ikke ved Alder), that we must obtain the ability of travelling with intelligence and improvement, 5 men at jeg hvad Pengevæsenet angik kun havde den bedrövelige Tröst at det vel ikke saa snart vilde komme i sin gamle Stand

Fremdeles at jeg umuelig kde gjöre mig noget bestemt Begreb om hvad der vilde medgaa *dels* fordi jeg i kjendte *Rejse-udgifterne i de* Egne, om hvilke Dagen gav sleme Beretninger, men som vel 10 vare nödvendige Fölger af Kursen og maaske formindskes ved tarvelig Levemaade naar den som her var efter *begges* Önske og Lejlighed. NB. dette indskrænkede jeg siden en Del og forandrede. *dels* vilde komme an paa *Vejen, Tiden og Udstrækningen* af Hensigten, hvilket maatte komme an paa Hr. Professoren og paa de ved- 15 kommende Herrers Rundhed fremfor alt. Men at jeg ikke kde tale med Dem herom som allerede afrejst til Jylland, og at de vel heller ikke kunde bestemme noget för de saa det beviste Udfald. (at De vilde söge Lejlighed at tale med ham dersom det at De rejste i Selskab vilde tillade Diversioner) *dels* endelig¹, hvad *forberedende* 20 *Udgifter* angik hverken kunde eller burde jeg sige noget. Jeg havde blot tænkt paa *hvad der stod til mig selv*, vidste ikke om det var fornödent at tale fremede Sprog, Tysk, Engelsk og Fransk kde jeg til Nöd læse men man erhvervede sig aldrig Talefærdighed ved Arbejde paa sit Kammer. Det beviste Sprog havde jeg begynt 25 paa, og allerede faaet sammes Gram. færdig. —“

Höjlig savnede jeg Hr. Prof.s Nærværelse og Raad dette var hvad jeg efter beste Skjönnende kunde finde paa at svare; Svar kde naturligvis her ikke opsættes. Jeg troede at burde give Dem denne fuldstændige Underretning om Sagernes Stilling *dels* for 30 Interessens Skyld, *dels* for at indrette sig der efter om De skulde komme til at tale med ham; jeg tror dette vilde ikke være uden god Virkning om det skulde være mueligt, og Hr. * * * kunde De jo

¹ dette udelod jeg næsten rent, som upassende.

(maaske) gjerne som en god Ven sige hele Sagen, da han vist ikke vilde se saa nøje paa saa lidet Ophold. Det er jo saa godt som lige ved Vejen. Skjer det vil De naturligvis best selv, efter som De ser Sagens Tarv indskrænker eller tillader, kunne give et indskrænket eller udvidet Udkast til Rejseplanen. De vil ikke glemme at fore- 5 holde ham de *mange vigtige Kod.* af Sag. Love o. s. v. og de *mange Runestene* o. s. v. hvis Afskrivning og Besigtelse fordrer temmelig Tid. „Tid vundet meget vundet“ skrev han i et af de forrige Breve til mig, og jeg vil haabe vi skal ikke blive forlegne for at anvende den vel. Han vil formodentlig ogsaa selv nok føle at naar 10 en saadan Ting bekostes og foretages burde det *gjøres til Gavn*s og ikke for en ringe Ting en vigtig Sag blive ugjort Men som sagt maaske Omstændighederne byde at indskrænke dette, jeg undgik i mit Brev med Flid begge Dele og al Bestemelse; ti man ser bedre en Mands Stemning af en kort Samtale om den bestemte 15 Ting end af et langt Brev; men den burde man dog rette sig efter for ikke paa den ene Side at fordærve alt, eller paa den anden skille sig selv ved Raaderum til det allerbehageligste og interessanteste. Her synes jeg først ret at se hvor vigtig mundtlig Tale er til at faa noget drevet igjennem og jeg frygter at Hr. Pro- 20 fessorens Fraværelse her kunde skade. Dog det er godt at Drivehjulet er her, kun at han var ret virksom, og interesseret og ikke ansaa det som en interessant Kuriositet, jeg vil imidlertid haabe at han her vil gjøre mig ligesaa megen Glæde, som han gjør Hr. . . . og mig Hovedet kruset ved at forlange saadane Ting som 25 efter hele Timers Sögen, ja efter at have taget hver Gjenstand i Hænde umuelig kan findes. Med den Sag, hvortil jeg her sigter, gaar det ellers meget godt, skjönt jeg for det allermeste *har* passet Collegia. Den gl. giver os slet ingen Hjelp, men den fordrukne og hans Sön gjør fortræffelig Tjeneste, og det hele gaar i største Or- 30 den. Dette overbeviser mig fuldelig om at det vilde lettelig kunne gaa uden min Nærværelse.

At komme tilbage til Sagen, da har jeg ikke talt derom med

noget Menneske, og önskede meget at De heller ikke lod Dem mærke for nogen med det allerringeste *om mig*, især ikke for nogen fra hvem det kunde komme til de Herrer der vare saa betænksomme og saa kjærlige. Det skulde være mig den ubeskriveligste
 5 Fornøjelse at kunne ret overraske dem med dette Puds, som de i tænke paa. Men det forstaar sig at den Mand de vil besøge paa Tilbagevejen bör jeg intet skjule for, for min Skyld, med mindre De finder det raadeligst. Jeg har ikke talt et Ord til ham derom, denne Gang i det mindste, erindrer heller ikke at have gjort
 10 det tilforn. —

Jeg maa nu ende dette lange og i egentlig Forstand traurige Brev og jeg vil önske Hr. Professoren ret megen Morskab og megen Fordel for Oldsagerne og deslige inden Tilbagekomsten.

Deres hengivne

* * *

15 *Udskrift:* Velbyrdige og Höjlærde Hr. Professor Nyerup hos Hr Jens Monberg i Horsens. betalt

22. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d 17. Marts 1810.

For Deres Eksellenses saare kjærkomne Skrivelse af 7 Marts takker jeg meget, den var mig saa meget des kjærere, som jeg havde
 20 begyndt at længes efter den, jeg har nemlig intet Brev fra Deres Eksellense modtaget siden det af 11 Jan. nærmere end dette af 7. Marts. Det var umueligt at jeg kunde lade noget Brev, især om saadan Materie saa længe være ubesvaret, men da jeg nu ser at mit Svar paa hint er kommet Dem til Hænde, saa maa det være et fra
 25 Deres Eksellense som er gaaet forloren, hvilket forundrer mig meget.

Natur og Opdragelse har gjort mig det næsten umueligt at indklæde min Mening i kunstige Omsvøb; da jeg nu tillige af Deres Eksellense opfordres til at tale ligefrem og rent ud, saa vil jeg gjøre det med dobbelt Rolighed. *Min* Rejse kommer da først og for-
 30 nemmelig an paa Deres Eksellense; ti om end Hr. Professor Nyerups gik for sig, var *jeg* jo derved ikke et Haar nærmere, efterat hans

Forslag: at Oldsagskommissionen skulde indslutte mig i Ansøgningen for ham, faldt igjennem. Selv har jeg jo intet at rejse for, og til hvilken Side skulde jeg vel vende mig? Dernæst kommer den for saavidt an for Prof. Nyerups, som derved kunde tilvejebringes en betydelig Besparelse, der under nærværende Omstændigheder 5 var dobbelt nødvendig, og som hans Selskab vilde være mig til uendelig Nytte og Fornøjelse.

Saasart jeg hørte at Ansøgningen for Hr. Prof. Nyerup, med de gjorte Indskrænkninger dog i det væsentlige, og, med Hensyn til det vigtigste Sted Upsal, uforandret, var indgivet, samt at der 10 var temmeligt Haab om den bevilgedes, og endelig da jeg modtog Deres Eksellenses Brev af 11de Jan., som gav mig et saa uindskrænket Haab, begyndte jeg straks at tænke paa min Forberedelse til at kunne gjøre Rejsen med saa stor Nytte og Fornøjelse som mueligt. Først gjennemgik jeg det svenske Sprogs grammatikalske 15 Indretning, og uddrog mig en kort Grammatik, hvilket Arbejde var mig meget underholdende, saasom jeg ved Hjælp af Islandsken bragdes paa mange ny, og herlige Synspunkter, som de bedste indfødte sv. Sproglærde ikke have anet det mindste om. Desuden har jeg længe følt Trang til at kunne Svensk, for at nyde denne Litteratur, hvortil man med saa liden Møje kan aabne sig Adgang; 20 det forekommer mig at forholde sig med vor sædvanlige Lyst og Forkjærlighed for de langt bortfjærnedes Sprog omtrent som med Stjernekeigieren i Fædri Fabel. Ogsaa øvede jeg mig noget i at oversætte nogle Stykker paa Svensk, som jeg tilforn havde oversat af 25 Svensk; Dog dette blev noget langsomt og kjedeligt eftersom jeg altfor meget savnede en mundtlig Lærer eller i det mindste Hjælper. Da jeg mærkede at det gik saa særdeles længe hen inden Hr. Prof. Nyerup fik den afgjørende Bestemmelse at vide, har jeg for ikke at spille dette lange Mellemrum eller anvende det paa en altfor 30 ubetydelig Gjenstand forsøgt at bringe det noget videre i Tysk og Engelsk og Islandsk; imellem disse deler jeg mit Arbejde for nærværende Tid.

Da nu ingen kan tjene to Herrer, saa var det i det mindste ikke saa unaturligt, om end maaske urigtigt, at jeg afbrød den teologiske Forberedelse for ganske at overgive mig til den anden; skulde jeg have opsat denne til jeg fik den ganske bestemte Afgjölrelse at vide, 5 saa lader det som den vilde blevet liden eller ingen. Dog jeg vil haabe ikke at have gjort denne Afbrydelse omsonst; ti Hr. Prof. Nyerup har, hvorvel ikke endnu faaet det endelige Udfald at vide, dog alle de gode Udsigter, som han paa nogen Maade kunde vente, förend hint afgjör den hele pinagtige Uvished; og i Deres Eksel- 10 lenses sidste Brev gives jo fornyet Löfte om *Bidrag*, hvorvel dette Udtryk, som jeg fra först af ikke lagde Mærke til; længe har sat mig i en bestandig Urolighed, da det kan forstaaes hel forskjellig og den mindste Forskjellighed i dets Forklaring er afgjölrende for mig. Kommissionens Ansögning for Hr. Prof. foreslog til hans hele 15 Rejse 1000 Rdr. Hvor umueligt det er for mig, som aldeles ube- kjendt med slige Rejser og de nu omstunder og under disse Om- stændigheder dertil nödvendige Omkostninger, at gjöre noget Over- slag haaber jeg Deres Eksellense vil lettelig indse og erkjende.

Jeg ved ikke om De har set et lidet Stykke, jeg i Skilderiet skrev 20 mod Grundtvig i Anledning af en Pröve til en Oversættelse af den poetiske Edda; naturligvis kunde han ikke lade det gaa ubesvaret hen, og jeg havde i Sinde at svare ham igjen, men tog mit Svar til- bage fra Udgiveren af Skilderiet; og jeg tror at det föerste Stykke gjör saa god Virkning, at det hindrer hele Verket, hvilket var mer 25 end jeg önskede, skjönt Skaden vel neppe er betydelig.

Det til Prof. Nyerup indlagte Brev leverede jeg ham straks, og Deres Eksellense hilses paa det ärbödligste fra Hr. Professoren og især fra

Deres R. K. Rask.

30 *Udskrift*: Hans Eksellense Hr. Gehejmerraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjerne Herre til Sanderumgaard ved Odense. betalt.

24. Til Bjarne Thorsteinsson [mellem april 1810 og sommeren 1813].

Det vi talte om den sidste behagelige Aften vi tilbragte sammen sysselsatte mig efter min Hjemkomst lige til jeg faldt i Sövn og om Morgenen vaagnede jeg meget tidlig (Kl. 4) med de samme Tanker i Sindet; jeg kan ikke andet end kortelig fremsætte dig Resultatet 5 af alle disse Grublerier man ser det tydeligere, holder det fastere, taler mindre frem og tilbage om det naar det opskrives littera scripta manet.

Min Aand er et eneste Væsen, der er altsaa en Enhed i den, den handler efter en vis Enhed, der bliver et Slags Enhed i alt hvad jeg 10 foretager mig, udarbejder o. s. v. jo mere Enhed der er i mit Arbejde des fuldkomnere anser jeg det, ti des sikrere er jeg paa at have nærmet mig mest til Öjemedet som ogsaa er *ét*, des mere stemmer det endelig ogsaa overens med min egen Natur, som fordrer Enhed. Dette Væsen er en moralsk eller mental Enhed, den ædleste Del, 15 uden Tvil, altsaa den, som hvor der er Kollision, og tillige Muelighed, bör foretrakkes.

Mit Legeme er et andet eneste Væsen, Grundlag for hint, jo større Enhed deri hersker jo fuldkomnere er ogsaa det, og jo fuldkomnere det andet finere, ædlere Kraftvæsen, som udspringer af 20 dettes hele Bygning og Indretning, jeg bör altsaa og dyrke og vedligeholde dette dels for sin egen Skyld, dels som nødvendig Betingelse for hints Tilværelse og Virksomhed.

Dette stemmer altsaa vel overens, disse to kunne vel forenes uden at jeg kommer i Strid med mig selv, jeg bör vedligeholde pleje begge 25 opfyldte begges Fordringer saa vidt jeg kan, hvor der kommer nogen virkelig Strid, foretrække det ædleste. Dog Strid her sjelden efter som begge ere af saa yderst forskjellig Natur.

Men meget ofte kan Legemets fysiske Kræfter og Operationer modsætte sig mine moralske Hensigter; naar jeg anvender den mo- 30 ralske Kraft, som altid maa lyde sig selv, og det af den fysiske som endnu er i min Magt, for at vinde Sejer saa har jeg gjort alt hvad

der er mig mueligt, jeg vil ofte sejre, men upaatvivlelig stundum tabe

Der er altsaa ikke engang i mig nogen egentlig absolut Enhed; jeg bestaar af to Enheder (der forholde sig omtrent som Virkning og Aarsag), den ved hvilken jeg tænker er af sig selv den der udgjör 5 det egentlige Jeg, det er altsaa den jeg foretrækker hvor jeg kan men den anden har stundum Overhaand alligevel formedelst sin grovere stærkere Natur, som den Kilde hvoraf hin Kraft udstrømmer hvoraf den altsaa tildels *uundgaelig maa være afhængig*. Kort jeg bestaar af to 10 Enheder, der fordetmeste forenes ved indbyrdes Subordinatsion saa at den ædlere regjerer men stundum komme i Strid saa at snart den ene sejrer snart den anden, er Striden ret hæftig sejrer altid den grovere Del, tilsidst skal dens lavere men stærkere Kræfter sejre aldeles og ganske fortrænge og tilintetgjøre den ædlere da bliver 15 jeg kun ên Enhed, som meget snart igjen forgaar, da den tiltrækkes og opløses af de stærkere fysiske Kræfter i den omgivende fysiske eller døde Natur.

Men jeg finder paa ingen Maade, paa intet Sted, ved ingen Grublen det mindste Spor til noget tredie Højere Væsen i mig som 20 forener hine to, og hæver deres Strid. Var der et saadant højere Væsen under hvilket hine to da maatte være Sideordnede saa vilde al Strid imellem disse ophøre og en egentlig absolut Enhed fremkomme, saa vilde jeg ogsaa vare evig ved (undtagen nogen udvortes fysisk Kraft skulde igjen være stærkere end den i mig herskende 25 Enhed og ved at forstyrre den igjen frembringe Disharmoni og tilsidst Opløsning. eller maaskje og en pludselig Forstyrrelse.) Dette kunde altsammen være smukt nok, men jeg ser ikke hvorledes du vil faa det ud in rerum natura. Det gaar med den højere Enhed som Baggesen siger om sin uforlignelige Elskerinde efter at have 30 beskrevet alle hendes Fuldkommenheder:

Ak! en Fejl har dog min Pige:
denne uforlignelige
er desværre — ikke til!

Ligesaa *omtrent* naar jeg ser uden for mig selv i Alverden finder jeg en moralsk Natur og en fysisk den moralske er den finere og ædlere uden Tvivl, det er derfor ogsaa upaatvivlelig den som de moralske Væsener maa foretrække maa ville gjøre til den herskende, hvis de ikke skulle komme i Strid med dem selv. Men den 5 fysiske er den stærkeste de vil ofte komme i Strid, men bliver Striden ret hæftig sejrer altid den sidste som den groveste og stærkeste, jeg ser ikke nogen højere Enhed, som skulde forene dem og hæve Striden; der har jo heller ikke vist sig ringeste Spor der til i alle de Tusindaar vi kjende Verden. Hvorfra faar du da det Haab at denne 10 Strid vil om nogle Tusindaar opløse sig i Enhed? Om man end tænker sig Millioner Aar saa er der jo slet ingen Grund til at formode en ganske anden Tingenes Orden et andet Verdens Løb end det vi allerede saa længe have set. Vi kjende jo slet ikke andre end fysiske og moralske Væsener, men ingen af dem kan udgjøre den 15 højere Enhed ti de ere jo netop de stridende Parter selv. Hvorfra skulde nu en ganske ny Art Væsen fremstaa, og hvad berettiger dig at antage Mueligheden deraf, end sige haabe det?

Jeg siger det forholder sig *omtrent* med Alverden som med Mennesket, ti du ser let det halter forskrækkelig naar man betragter 20 Tingen nøje, den moralske Natur udgjør nemlig slet ingen egentlig integrerende Del af Universet, det er kun Halvdelen af en af de integrerende Dele, Menneskeheden; var den nu her stundum den anden Halvdel underlegen hvor aldeles maa den ikke da tabe sig i Strid mod hele den fysiske Natur! hvorledes vil du tænke den her 25 skulde sejre tilsidst! Hvorfor skulle vi da foretrække den, vil du sige, naar den aldrig skal sejre ganske? Jo det er os som *moraliske* Væsener en Naturnødvendighed, vi maa ogsaa blive saa meget mere ivrige i denne Pligt, naar vi faa tydelige Kundskaber om dens Beskaffenhed og dens Værdighed, den giver os fremfor alle andre Dele af 30 den fysiske Verden. Vi kunne ogsaa for saavidt naa Maalet for vor Stræben, at vi virkelig kunne gjøre den næsten eneherkende i os selv, og naar enhver gjør ell. naar det saa er den jo herskende i hele

Menneskeden; men hvad kan vi forlange mere end at gjøre den herskende hvor den findes? Det er jo absurd at ville gjøre den herskende i den fysiske Alverden hvor den ikke findes! Om for Eks. lige idet Menneskeheden nærmede sig med forenet Iver og altsaa med stærke Skridt til sin moralske Fuldkommenhed, de fysiske Kræfter efter deres nödvendige Love drev en Komet imod Jorden, som vilde splitte den og ödelægge hele Menneskekjönnet, saa vilde det jo være absurd at tænke den moralske Natur skulde holde den tilbage, idet mindste maatte saadant Haab være uden al Grund saalænge vi ikke kjende aldeles ingen andre moralske Væsner end Menneskene, ja sættendog alle Kloderne vare propfulde med moralske Væsener som opböd alle deres moralske (og fysiske!) Kræfter for at redde os saa synes det dog iøjnefaldende at al den Anstrængelse maatte forslaa som en Gnist til at udtörre Havet eller som en Bededag til at ende en Pest. Du vil her tage din Tilflugt til din højere Enhed; men du har jo slet ingen anden Grund til den end dit Haab; ti den strider endogsaa mod Analogien med Mennesket som vi saa ovenfor. Af dit Haab, som du gruer for at slippe, ledes du til at antage den højere Enhed, af den højere Enhed fatter du Haab! hvilken Grund, hvilken Sirkel! hvor vil du tænke at finde Sandheden naar du lader Haab, Frygt Önske og Attraa komme med i Undersögelsen?

nubila mens est
 vinctaque *frenis*
 hæc ubi regnant!

Du gyser for den Kulde hvormed jeg ser den blinde fysiske Kraft overvælde den moralske! Lad os sætte en Tiger opsluger mine kjæreste Venner for mine Öjne, eller Bølgerne nedrive dem i Afgrunden eller Tusinder paa eengang fejes bort af Jorden etc. Jeg vil ikke være kold Tilskuere, jeg vil redde dem om jeg kan, hvis ikke begræde dem, var det, som antaget, mine Venner vil jeg vel endog, uden at maale mine Kræfter, styrte mig i Faren, for i det mindste at gjøre større Modstand, at tage Del i Ulykken som stundum selv

er sødt. Hvad udretter du mere med din højere Enhed, hvad Tröst faar du der; hæver den Striden, eller gjør den at den gode Sag sejrer? har den *nogensinde* hævet Striden eller ladet den gode Sag sejre over det moralske onde eller den blinde Natur (NB. hvor den ikke selv var stærkere altsaa nødvendig maatte sejre) saalænge som vi kjende noget til Verden? hvad Rimelighed for den højere Enheds Tilværelse? Hvad Gavn, hvad Tröst har du da af den? Ja, siger du, den vil dog maaskje om Tusinder, om Millioner aar opløse al Strid i Harmoni! — Vi have et Ordsprog hvormed jeg vil svare herpaa: „Imens Græsset gror dör Koen“. Jeg for min Part forsmaar en saadan Tröst. 10

Men hver Aand søger dog Enhed i alt? godt, men hvem siger at der findes Enhed i alt, som den kan have at more sig med at udfinde? Eller, Alvorlig, min Aand søger ogsaa Enhed men det vil sige i sig selv, i sine Handler eller Ytringer stræber den efter Enhed, men uden for sig tager den smukt til Takke med Tingene som de ere hvad enten der er Enhed eller Strid, al den Enhed den her stræber efter er Overensstemmelse imellem sine Forestillinger og Tingenes sande Natur for saa vidt dens svage Granskning kan gennemtrænge dem. Men den gjør sig slet ingen Fordom om hvorledes de skulle være indrettede allermindst indbilder den sig, at de skulle være efter de Regler som den selv, der er et moralsk Væsen, altsaa af en himmelvidt forskjellig Natur, gaar frem efter. Det er den Hovedvildfarelse som Theisterne gjøre sig skyldig i, og som leder dem til den værste af alle Vildfarelser, til at antage en Gud, der tydelig nok er kopieret efter dem selv, og bliver ganske forskjellig efter deres egen forskjellige Beskaffenhed; ti som Bruun engang udtrykte sig: „Man fortæller os at vi ere skabte efter Guds Billede, men det er vist, at vi skabe Gud efter vort Billede“ herpaa anførte han Miltons Englekrig til Eksempel. Den værste af alle Vildfarelser kalder jeg Theisteriet fordi det synes mig ligesom at slaa en Bom for al filosofisk Tænkning og Granskning over Tingenes Natur og Oprindelse, idet mindste paa den anden Side aabner det 20 25 30

Dören for al muelig Vildfarelse og Overtro; ti der er ingen Urimelighed som man jo kan faa ud og godtgjøre ved en Deus ex machina, og da der begyndes med at antage noget falsk (eller i det aller-
 5 mindste og med det allermildeste Udtryk antages gaas ud fra noget som han ikke vêd og umuelig kan vide) hvor kan man vente af ham nogen skarp Tænkning nogen sikker Fremgang paa Vejen til Sandhed?

Ikke desmindre finder ogsaa jeg en Enhed i alt, men det er en Enhed af en ganske anden Art, jeg indser og erkjender vel at al Strid
 10 förer til ödelæggelse, naar tvende lige stærke Kræfter stride maa de enten rent ödelægge hinanden eller i det mindste komme i fuld Hvile, som er omtrent det samme, men naar Kræfterne ere ulige behöver blot den ene at gaa til Grunde. Men naar jeg nu betragter Alverden saa finder jeg at *alt er fysisk* alt frembringes af fysiske
 15 Kræfter alt styres af fysiske Love af disse fysiske Kræfter og Love, maa naturligvis en, som jeg dog ikke kjender være den stærkeste og højeste, den maa det da være som holder det hele i Ligevægt, den maa nödvendig være fysisk det er blind og död, det er alt hvad jeg vêd om den, under den sortere alle Dele af Alverden den hele
 20 uendelige Række af Væsner, Mennesket med. Men denne Menneskehed en uendelig lille Del af Alverden har foruden dens fysiske Natur, som sammenbinder den med og underordner den den fysiske Verden, tillige en særegen Kraft, som vi kalde Moralitet, som er holdt i tilstrækkelig nok Ligevægt ved den anden Del af disse
 25 Væsner, dog saa at de begge kjæmpe om Herredömmet og ymsir hafa gagn indtil den moralske aldeles ligger under tilsidst, hvor urimeligt er det ikke nu at söge anden Enhed end den fysiske Naturs Grundênhed selv den behersker Mennesket som fysisk, Menneskets fysiske Natur skal tilsidst ödelægge den moralske og selv forgaa
 30 altsaa sortere jo virkelig den mor. Natur under den fysiske og denne tillige med det hele övrige Univers under den fysiske Grundênhed i Alverden, *der behöver ikke at söges nogen højere Enhed til underordnede men kun til sideordnede Begreber*; ti af hine er allerede et det højeste.

Saaledes er min Forestillingsmaade kjære B! jeg vil ikke paa-
 trænge nogen den, jeg véd ogsaa nok hvor meget det koster Men-
 neskeaanden at tilstaa sin Vildfarelse, den unddrager sig ved en-
 hver Udflugt, undlader stundum rent at tænke paa Sagen, naar den
 aner, der kunde maaskje være lidt fejl ved den. Jeg har kun skrevet 5
 dette fordi det interesserer mig at opsætte mine Ideer og saaledes
 gjøre dem klarere og varigere og jeg bringer dig dem kun for at
 vise dig, at der dog ogsaa virkelig er en ikke saa ilde sammenhæn-
 gende Enhed i mine Forestillinger, og denne er den som stemmer
 mest overens med min Forstand, den har for mig en saare høj Grad 10
 af Evidenz og Fattelighed, jeg kan ikke indse det er mig muelig at
 forandre den med mindre jeg forandrede min hele Natur eller med
 andre Ord mistede min Forstand; ti den er saavidt jeg kan skjønne
 om mig selv grundet allene derpaa og paa den almindelige men-
 neskelige Erfaring. Jeg har søgt at afdrage mig fra Opdragelse, 15
 Vane, Lidenskab, Autoritet i den højeste Grad det har været mig
 muelig. Du ved ogsaa jeg har adskillige gode Venner paa mit Parti,
 ifald det kommer an derpaa og du véd jeg havde den samme Over-
 bevisning for jeg gjorde deres Bekjendtskab.

NB. ég verd óumflýanliga að bidda um þessi blöð aptr enn ecki 20
 liggir á.

25. *Til Grímur Jónsson.*

Kaupmannahöfn hinn 4 dag Apr. 1810.

Hjartans vinr!

Svo voga eg að kalla yður einkum vegna þeirra Árna og
 Biarna, þó við síálfir höfum ecki enn kynnst miög hvör við annan. 25
 Látid yður eigi fyrirþykja þó eg dirfist að rita til yðar á Íslenzku;
 það leidir einúngis af diúpri virðingu fyrir þessu máli, og jafndiúpri
 ást fyrir Íslendingum; og styggist þier eigi þó mart sé hier ritad
 eigi svo riect eda fallett sem skylt væri, ef eg rita til þess mans, sem,

satt eitt að segja, talar mitt móðurmál best af öllum löndum sínum sem eg enn hefi heyrt. Enn eg verð að hlaupa framhjá öllum for- mála; því hlustid til eg herma vil hvörninn söguna byriar.

Er eg hafði þá æru og ánægiu að vitia yðar á skotskansinum
 5 Kvintúsi, datt mjer eitthvad í hug, sem eg eigi giet af mjer setid að segia yður frá. Mjer lízt nefnil. sem á þvílíku vaktarhalldi se afar- gott og mikid tóm, og meira má enn verða, er þier komid í héraðid, hvar þier ecki svo optliga hindrast af vinum og kunningium og eigi jafnan erud á vaktarhalldi. Sú tíð mun efalaust undirstundum verða
 10 yður laung og leidinlig þótt þier skiemtid yður med allskonar fallegum bókum. Nú lízt mjer sem henni sie vel varid ef þier tækud á hendur að snúa einum eða öðrum bókum á norrænu eða, hvad enn væri betra, að rita siálfir eitthvört það er gaman mætti í vera og nytsemd eingu síður fósturlandinu enn siálfum yður. Eg em
 15 sannfærdur um að yður vantar eigi hiartaþiel til þess að veita yðar fósturlandi allt það gagn og allan þann heidur sem þier gétid, þótt þetta ráð skiemá ecki áðr hafi dottid yður í hug; veit eg líka það að yður mun hvörki vanta þeckíng né efni til þvílíkra fyrirtekta, þvíad það íslenzka ritsafn eða Litteratur er því verr og midur í
 20 flestöllu allt of fataekt. Mjer þyckir best tilfallid að rita svoddan lærdómsbækur, sem brúkast mættu í skólanum og vantar Íslendinga enn flestar slíkar: eckert rit hafa þeir, að minstu svo að eg viti, í veraldarsögu, það er læsiligt má kalla, eckert í landaskipun það er skynsemi er í, lítid í málvísindum o. sv. framv. Eg em sannfærdur
 25 um að mikid óhapp mun standa Íslenzkunni af því að skólapiltar verða að lesa og nema eintómar danskar bækur þeir veniast því svo sífeldliga vid dönsku í öllum lærdomsgreinum að þeim veitir bágt síðan að fremfæra á hreinnri íslenzku þau hugargrip, sem ecki verða fyrir í hvörsdaglegu tali, og jafnvel hid hvörsdagligasta
 30 siálft undirstundum, hefi eg siálfur bædi sied og heyrt dæmi til þess. Þar að auki er múgi manns að svo buid útilyktur frá allri þeirri þeckíngu sem á þessum dögum stendur opin flestöllum öðrum þióðum í nordurhálfunni.

Enn þó ad þier síáid eigi enn færi til þess, ad þessar bækur mættu þegar á prent útgánga, er ritadar séu, þá er þó líkligt og vonandi, ad þá er framlíða stundir, mun fara sem segir í kvæðinu: med æru mun strídstíðin endast vönd og yndislig rósemd vidtaka. Má og þess vænta at slík verk yrði því meir keypt ef þau ætti 5 ad lesast í skólanum, og þó held eg undir eins bændur mundu kaupa þau, ef þau ritudust í vidfeldnu og vöndudu málfæri, og ecki yrði eintóm bein, heldr falligr líkami holldi hulinn. Enn ef alþyðunnar smeckr sie svo öfugr ad hún heldr lesi allskonar skrök-sögur enn nytsamligar fræðibækur, þá mættu og til þess ráð finnast, 10 og trúi eg því efalaust ad batna mundi ef Don Kisjottar saga (eda önnur þvílík bók) yrði *vel* útlögd, hana veit ég ad vissu ad þeir mundu lesa feginshendi, og mundi hún ad þeim óvitandi stórum umbreyta þeirra smeck eda tilfinningu, eingu síður á Íslandi enn á Spáni.

Þier síáid nú framvarp (∩: Forslag) mitt og ærindi um sinn. Ef 15 yður lízt vel á, og þier ætlid ad taka eitthvört þessháttar fyrir yður, mætti eg skémá hafa þá ánægiu ad fá yður bækur til þess af háskólans bókasal. Í þessu og öllu öðru em eg ydr till allrar þeirrar þjónustu, er í mínu valdi stendur.

Yðar R. K. Rask. 20

Udskrift: S. T. Hr. Lieutenant G. Jonson loserende paa første Sal N° 46 i Silkegaden.

26. Til Grímur Jónsson.

Kaupmannahöfn þann 27. Aprils 1810.

At sönnu væri skylda mín ad svara þegar í stad á Yðar kær-fengnu bréfi, enn sumpart hafdi eg eigi margar tómsundur þa fyrstu 25 daga og sumpart vissi eg (og veit enn) eckert bod til Yðar, og hielt eg hann Biarni eigi svo brátt hefði feingid tækifæri ad senda bókina (4da part Vegu) á undan. Ecki var neinn annar partur heima, og ugga eg ad þessi ecki sie Yður svo kærfeinginn med því hann höndlar ad eins um síóarvísindi; enn því á ad tialda sem til er! 30

Eg varð feginn að sjá af bréfi Ydar til hans Biarna að þú hafir meðtekið Meinirs litla ávísun; það olli mér nokkra áhyggju, að eg eigi gaf hana sjálfum Prófessornum í hendur. Á morgun skal eg sjá hvört Mullers rit finnist á bókasalnum, hvað eg þó efa. Enn eins og eckert í heiminum er að öllu leiti fullkomligt eða æskiligt eins er og háttad með láni af bókasalnum þvíad eigi kunnud þú vel að halda nokkurri hans bók leingur enn mánud, einkum ef þú siedid utan bæjar; undantekt gjörist að eins ef það sé kuñugt að madr starfi að einu eða öðru lærdomsverki til hvörs ecki má bók-
arinnar án vera. Þó þúfird þú ecki að halda þessu svo öldungis nákvæmliga, ef þú erst að eins ecki víkid allt of langt ífrá.

Nú hvað framvarpid snertir þú er sjálfsagt að ein hafid þú sannmæli framborid enn eigi að sídur trúi eg því að færi munu giefast til prentunar þvílíkra bóka þú er fram lída stundir annadhvört úti þar eða hérstadar, þvíad lítill mun það ábati að halda prentverki einkum vegna sinna rita einna, og mun hann því feginshendi annarra prenta láta, eingu sídur þó óspillt skyli vera. Það væri að mínum dómi mikill, sármikill missir Íslandi, ef prentverkid skyldi nidurleggjast hvört mig uggir að annars kynni að henda. Enn hvörninn sem fari með þessu þú lízt mér auðsætt, að frædiverk munu kaupast að nógri mergd ef þvílík bók sem Sveins Sölvasonar Barn í lögum hefir gietad verid tvisvar útgiefin og er hún þó hvað málfærid snertir að mínum dómi eitthvört hid vesælasta þó skémá undan skyldi taka Reikningsbók Ólafs Ólafssonar og í fremsta rúmi það nya N. Testamenti, enn þessu vona eg hann Árni mun bótum á valda. er ritad hefir verid á íslenzku, enn innihaldinu vidvikiandi, að dómi hans Biarna ockar næstum því eintómur hégómi af romverskum rietti og þvílíku, ónýtur íslenzkum embættismannaefnum. Ásamt þessu lízt mér sem þú sied afarvel til þess fallnir að rita á íslenzku, og vera löndum Ydar að nokku leiti hvað hann ódaudligi Holbergr var oss Dönum. Og veit eg enga betri röksemd eða órækari bevísing (ef nokkur kynni að neita því) enn brief Ydar til mín, hvört eg með Ydar leyfi æ skal geyma svo sem helgidóm, sannfærdur um

ad það mun verða okkur báðum jafnlítid að ósóma. Líka vona ég að þið með mörgum öðrum þessháttar viljið skjemta mæð og fræða. Mörg eru að sönnu þau orð í öðrum túngum sem ecki eiga samvalin nöfn á íslenzku og er það torfæri nokkut eða hindrun; enn eins, held ég, sé háttad með öllum túngum í heiminum 5 at mörg orð finnast í einni til hvörra hinar eingin ega samvalin, enn eiginn kynni að lasta látinu fyrir því að mörg vísindaord hiá okkur vanta þar; eins held ég að það sé aðall íslenzkunnar að hana vanta nokkur orð annarra túngna, enn mörg hefir hun framyfir þær t. d. af Ydar breifi einu: Ástarþackir, fráleitir 10 (öðrum), samvalinn, samsvara (nökkru), lífvænn, o. fl. og ef þessi verði brúkuð sem tilheyrir þá vænist ég að einginn mun sakna hinna.

Hógværd (eða hóglyndi, svo hefi ég sed Beskedenhed útlagt) Íslendinga mætti af ritsendingu Ydar eintómri nógsamlega skynia, 15 ef eigi hefða ég hana áður reynda, og er hun ágiætur mannkostur ef eigi sé hun ofmikil þvíad

Offrekt, oflítid er hvörttveggia
eynda fríofsamar mædur tvær!

Ef ég skal segia með einlægni og opinlyndi, hvað ég þyckist 20 mega finna að Ydar brefi eða málfærinu í því, þá er það eptirfylgiandi. Mæð lízt sem: *ef gietid sent mæð væri betra eða riettara enn „ef gietid senda mæð“*; „yfirsetia“ hefi ég aldrei áður sed á íslenzku, heldur: *útleggia*, þýða, snúa, í stadinn. Eins veit ég, þó eigi man ég stadinn, *bóksali* (og bókseliari) og held ég þessi ord 25 betri enn „bókakaupmaður“ eigi veit ég hvört Lógik kynni að útleggiast þeinkingarfræði eða skémá réttara þeinkingarlist þvíad þetta ord (list) held ég sé praktísk vísindi enn hitt þeoretisk. Nú veit ég að flestir mundu kalla þetta lítla hæversku ef það kæmi fyrir manna síónir, enn samt hefi ég ritad það í þeirri von að þið 30

munud giöra . . . hid sama í Ydrum briefum, nefn. lagfæra og leidrietta hvad rángt sé ritad eda afgamalt eda ófagurt, því ad svo mikla stund legg eg á Íslenzkunni ad mier skyldi svída sárt ef eg ad embættisprófinu yfirstöðnu og nockrum árum lidnum skyldi
5 skilia eda rita nockut útlenzkt mál betur enn íslenzku.

Ecki veit eg hvad nær mier verdi audid ad heimsækia Ydur þvíad þó vedur er gott og vegurinn stuttur þá er fótur minn eigi enn allheill og mun hann eigi leyfa mier gaunguna.

Lífid þier manna heilastir! og fylgi Ydur Giæfan til þess er þier
10 hafid fyrir hendi. R. K. Rask.

Eigi höfum vier Mullers rit á háskólans bókasal, enn í næstri víku skal eg síá ad fá Ydur hana af einhvöriu öðru bókasafni í stadnum.

Udskrift: S. T. Hr. Lieutenant G. Johnson

15 27. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 4 Mai 1810.

Formodentlig vil Hr. Professor Nyerup selv forkynde Deres Eksellense den glædelige Tidende, at han endelig har faaet bevilget den for ham foreslagne Understöttelse til den svenske Rejse. Jeg anser det imidlertid ogsaa for min Pligt, ved denne Lejlighed at
20 skrive; fordi jeg, siden sidste Brev, har slaaet den Tanke af mit Sind, at gjöre ham Selskab. Allerede da jeg skrev sidste Gang, svævede jeg ligesom i halv Uvished, om jeg vilde komme til at benytte Deres Eksellenses gode Tilbud; men det varede ikke mange Dage inden jeg fuldkommen indsaa, at min svenske Rejse, paa denne Tid
25 og under disse Omstændigheder, ikke kunde ske paa en Maade, der var Fædrenelandets Litteratur og Oldsager saa gavnbringende, Deres Eksellense saa ærefuld, eller mig saa interessant, at den kunde staa

i et passende Forhold med de Bekostninger og den Tid derpaa opofredes. Men uden hine tre Ting kunde jeg ikke engang mere ønske at gjøre Rejsen med. Ja ved nøjere at begrunde Sagen, saa jeg snart at selv disse Betænkninger vare overflødige, og at den hele Sags Udførelse, formedelst Tider og Omstændigheder, var aldeles 5 umuelig. Jeg vendte mig da bort med Horatses Udtryk: durum! sed levius fit patientia quicquid corrigere est nefas; og med det inderlige Ønske at Professoren dog maatte udføre sin Plan paa en Maade, der kunde blive ham selv og Fædrenelandet til ret megen Glæde og Ære. 10

Jeg gav mig da atter til at begynde at tænke paa min Embeds-eksamen; imidlertid have dog Forelæsningerne i det ny Kursus ikke begynt endnu.

Af Nyheder har jeg kun en litterarisk at anføre, hvilken jeg saa meget mindre vil forbigaa, som den staar i Forbindelse med mig 15 selv. Professor Græter i Halle har nemlig paa saare dejlige græske homeriske Vers oversat den herlige Sang af Edda: *Skirmisför* (Skirners Rejse for at skaffe Freir en jötnisk Pige han var bleven for-elsket i til Brud). Da jeg saa löselig saa nogle Prøver af denne Over-sættelse i et Program af Prof. Græter kunde jeg ikke bare mig for at 20 gjennemlæse de smukkeste Sange af Edda i Originalen selv; jeg blev da hængende ved en anden næsten endnu dejligere Sang *Hamarsheimt* (Hvorledes Tor henter sin Hammer, som en Jöten havde rövet og ikke vilde tilbagegive uden at faa Freja til Löse-penge), og jeg kom uvilkaarlig til at oversætte den paa Dansk i det 25 gamle nordiske Versemaal. Denne Oversættelse vil maaske efter Prof. Nyerups Opmuntring komme i Skilderiet, skjönt jeg ikke uden Frygt vover det, eftersom det ikke allene er det förste Stykke paa Vers af mig, men ogsaa det allerförste paa Dansk i gamle islandske Vers, og jeg kunde vel sige den förste Oversættelse paa 30 Dansk af noget islandsk Stykke, som *skulde* kunne læses uden at have Originalen ved Siden, og ikke være et blot Bidrag til at for-

staa den. Desuden er det nu saa nylig efterat jeg har kritiseret Grundtvigs Oversættelse af en anden Sang. Imidlertid vover jeg det maaske dog.

Deres Eksellenses ærbødige

R. K. Rask.

5 31. *Til S. N. J. Bloch.*

Kjöbenhavn d. 21. Sept. 1810.

Hr. Doktoren forlade mig, at jeg giver mig den Frihed, nogle Øjeblikke, at ulejlige Dem med adskillige Spørsmåale og Betænkninger om Deres græske Ordbog, hvilke især ere faldne mig ind, siden jeg hørte Dem forsikre Prof. Nyerup, at der ikke tænktes mere
10 paa den. Vel havde jeg frygtet og ventet, ja maaske vidst det samme tilforn, men hin Omstændighed tilbagekaldte mig alt med fordoblet Styrke, og jeg kunde tilsidst ikke længer modstaa Fristelsen at meddele Dem mine Betænkninger, og om mueligt, ved et Svar fra Dem, faa dem tilfredsstillede eller afbrudte. Er der da slet intet Haab til-
15 bage at se hin Ordbog udkomme? eller hvilket og hvor meget? og hvad Hindringer modsætte sig et saa vigtigt Værk? hvor meget af den er allerede udarbejdet? Disse og hvad flere deslige Oplysninger, der kunde gives venter jeg med største Længsel paa.

Sproget forekommer mig af den største Vigtighed for Smag og
20 Kultur og Lærdom, det er at betragte som Grundlag for al evropæisk Videnskabelighed, man har laant, oversat dets Kunstord, dannet af dets Forraad ny, gaaet ud fra den Begyndelse de gjorde i Filosofi, Historie og flere Videnskabsfag, efterlignet men neppe naaet dem i flere Digtearter, uddannet de nyere Sprog efter dets
25 Mönster. Det synes mig altsaa vigtigere end noget andet Sprog. I en vis Henseende kan vel Latinen kappes med det, da dette er bleven det almindelige lærde Sprog, som vist nok hint heller *burde* være og da dette tillige er Grundvolden til de nyere saa meget ud-

dannede romanske Sprog. Men det forudsætter til sin rigtige og grundige Forstand Kundskab og dyb Kundskab i Græsk. Den latinske Grammatik synes mig endnu at være i samme Tilstand, som den græske för Hemsterhuis, og det er forunderligt saa aldeles man her er bleven ved det gamle, og ikke forsøgt at afhjælpe, hvor- 5 vel opdaget, de vigtige Mangeler i Konjugations og Deklinations-teorien. Men alt dette saa vel som Skribenternes Forklaring kan ikke ske uden Græsk. Dette er da den förste Kilde og den reneste og skjönneste. Jeg mener derfor man burde især dyrke dette Sprog, og begynde med det för med Latinen for at man siden efter kunde 10 blive ved at gaa frem i Undersögelsen af de fralöbende Bække, isteden for man nu stedse maa gaa tilbage til ubekjendte Ting, hvis Kundskab burde gaaet forud. f. Eks. hvad er Grammatik, Syntaxis, Periode etc. etc? Matematik, Arithmetik o. desl.? ja selv i Badens lat. Deklinationssystem er jo hele det græske optaget. 15

Hertil forudsættes *gode Hjælpemidler* i Modersmaalet, og af disse er intet saa vigtigt som en Ordbog, især efter at vi have faaet flere gode Sproglærer og Læsebøger. Vel mangle vi ogsaa [gode] Ud- gaver (som jeg syntes Hr. Doktoren tænkte paa at give os isteden for Ordbogen), men disse kunne ikke sættes i nogen Ligning med et 20 Leksikons Vigtighed for vor Litteratur og det græske Sprogs Studium. I Skolerne læses mest Krestomatier og vi have allerede baade pro- saiske og poetiske Læsebøger, i de færreste Skoler bringes det syn- derlig videre, og det torde kun da være nogle faa enkelte Bøger som *behövedes* til hin Hensigt. Men ved Akademiet hvorhen alle maa 25 söge haves Adgang til Bogsamlinger hvor der lettelig kan faaes gode Udgaver af Alskens Forfattere. Men Ordbog bör *enhver*¹ eje selv, der vil gaa videre i et Sprog, enhver kan ikke faa Schneider at laane, og hvor mange Studerende kunne anskaffe sig den. Min, hvormed jeg,

¹ ja endog Begynderen, saasart han gaar uden for Læsebogen med fuld- stændigt Register, for ikke at lade sin Iver blive utilfredsstillet, hvorved den saa let kan svækkes. Hukommelsen kan let tabe et Ord, hvorved der ingen Mening kan faaes i et helt Sted. 30

desværre forgjæves! tænkte at ville for en Del erstatte Deres Bortrejse fra Odense, kostede mig dengang 10 rdl. omtrent, nu har været mig buden over 20 for den, men den maa jo koste omtrent 40 kan jeg slutte, naar den skal forskrives! Nej da kan man dog langt lettere
5 skaffe sig en og anden Autor, som man endelig skal eje selv. Desuden er en Ordbog i Modersmaalet langt vigtigere end en Udgave; ti en fremmed Ordbog, hvorvel Tysken ikke hindrer mig betydelig, sætter mig dog Altid Ordene og deres Betydning i en vis Afstand i Skygge eller ligesom i Baggrunden, da jeg maa igjennem et me-
10 dium for at komme til dem. Jeg faar dem ikke nær med den Klarhed, som naar de vare oversatte paa Dansk, og jeg binder dem ikke nær saa let og fast i Hukommelsen, som naar jeg straks umiddelbar kunde knytte dem til det tilsvarende i Modersmaalet. Dette har jeg prøvet tydelig ved at læse noget i Hr. Doktorens græske Læsebog,
15 og sammenligne denne Læsning med den øvrige hvor det skulde bindes til Tysk eller Latin. Derfor synes det mig og en ren Afsindighed at lade Lærlinger oversætte/tyde Gr. paa Latin, man holder med Flid det man skulde lære dem i en Afstand fra dem. Ved Udgaver er dette derimod slet ikke Tilfældet her har man Forfatterens egne
20 Ord for sig, og dem bör man holde sig til og til dem binde alt. Anmærkningerne tör man jo ikke bryde sig om uden enkelte Steder hvor de ere höjst nödvendige, og da kommer det endda ikke an paa *dem selv*, men kun paa det Udbytte de give til Stedets Oplysning. Udgaver, hvor man har en for det meste kritisk bearbejdet Tekst
25 for sig kan desuden langt lettere udgives af en mindre kyndig Mand, men en Ordbog forudsætter at man har omfattet Sproget i sin hele Fylde.

Men sæt at alt dette ikke var, saa kunde endnu spørges om ikke Schneider har sine Fejl og Ufuldkommenheder, og om disse ikke saa
30 vel især for Tingens egen Skyld, som for vor natsionale og for den private Æres og Fordels Skyld burde afhjelpes, jeg synes at Arbejdet med disse Hensyn bliver en aabenbar Pligt, og denne forstærkes jo mindre Haab vi have af en anden Mand at se det ud-

fört! Vist nok gjælder min Dom om Schneider kun lidet, især da jeg ikke har brugt det saa meget som jeg vilde og mig burde, og vist nok kan ingen bedre bedømme det end Hr. Doktoren selv imidlertid synes mig han har anvendt vel stor Omhu paa at vise Betydningernes Slægtskab og Overgang, og ikke altid adskilt sine Betydningerne og disse Mellemed fra de virkelige Betydninger selv, saa at man ofte naar man har kastet et Ord op er i Forlegenhed endnu hvad det da egentlig bestemt med et eneste Ord er. Det er mere nödvendigt klart og tydeligt, med et ell. nogle faa Ord bestemt at angive hver enkelt Betydning. deres Overgang maa sees af Ordningen, og den der trænger til videre Beskrivelse er oftest opdigtet og grundfalsk. Ogsaa synes han for omhyggelig i at sammenligne, eller forbinde de lignende Ord og vise at deres Betydning ogsaa har været lignende, og at de ere komne fra en Kilde. Men herved kan man saare let forblande ganske heterogene Ting, og grundforskjellige Ord, især naar man tillige gaar tilbage til Grundformerne, hvorved flere Ord nödvendig maa komme til at ligne hinanden, skjönt de slet intet have med hinanden at gjøre f. Eks. *δαιω* skulde Schn. ikke her have sammenblandet mange forskjellige Ord? 1) *δαιω* dele, skille skjære sönder tænker jeg at være et eget Ord beslægtet maaske med Isl. *deila* tysk theilen — *δαιω* jeg beværter et ganske andet beslægtet med *δειπνον* maaske. Er det saa da mener jeg de Ord: „vertheilen, einem jeden seine Portion austheilen“ De Eksempler han anfører synes at gjendrive ham i *κρεα δαιετο και νεμε μοιρας* Voss: *zerlegte* das Fleisch und vertheilte es kan det jo ikke have den Betydning at fordele, uddele, med mindre det sidste *και ν. μοιρας* blev aldeles tautologisk. Og i det følgende Eks. *δαιειν τινα τροπεζη ανομω* skulde det jo betyde at skjære en i Stykker og fordele ham omkring ved et skjændigt Bord ell. Maaltid. Det synes altsaa at hin Forbindelse i Betydn. er blot hans Hjernespind idet mindste ikke af ham bevist. Men hvorledes det end er saa er det indlysende at hans N°. 2 *δαιω* at brænde er et

ganske eget Ord beslægtet med $\delta\alpha\varsigma$ en Fakkell, hvilket sees aabenbart af Futur. Naar saadanne Ord skulle stilles op under et som Betydninger af hinanden saa kunde man lige saa godt i Lat. gjøre os ossis og os oris o. desl. til et Ord. Lignende Fejl kan let begaaes

5 naar Ordene ligne hinanden aldeles, og Etymologien er ubekjendt, ti naar dette ikke er Tilfældet sker det dog sjældent at man ligesom med Forsæt fejler saa grovelig som f. Eks. den Danske Ordbog der gjør Fjeder (compes) til den 4. Betydning af en Fjer (penna), skjönt der anføres Isl. og Svensk hvoraf det tydelig sees at være to ganske

10 forskellige Ord. Ikke heller synes han mig omhyggelig nok at have adskilt de ubrugelige Ord fra de brugelige, de Former man maa forudsætte fra de man virkelig finder hine behövede jo ikke at anføres uden hvor disse omtales allermindst maatte de, synes mig, faa Plads i Alfabetet. Enhver Form som blot forudsættes, men ikke findes maatte mener jeg nöjagtig skilles fra de brugelige ved en egen

15 Tryk eller Parenthes ell. desl., at man kan vide hvor man befinder sig i Virkelighedernes og hvor i Rimelighedernes Verden. — Jeg behöver ikke at udmale hvilken Hæder det saavel for Natsionallitteratur som Forfatter vilde være, at forbedre deslige Mangler og

20 saaledes overgaa det fuldkomneste ell. beste, man hidtil har haft hos andre Natsioner i det mindste hos Tyskerne. Da först synes det mig ret at være Tid til Udgaver, naar man havde indenlandske Hjælpemidler hvorved man kunde læse dem. Endnu glemte jeg at Schneider følger jo den gl. Konjugationsteori, Hr. Doktoren vilde

25 ved sin Ordbog give den sit Banesaar i Danmark og Norge og maaske videre. Hvilken Velgjerning at udrydde hin sande Pinebænk for dem der skulle lære græsk!

Men et Udtog eller en Haandordbog blot önskede jeg derimod ikke nær saa meget. den vilde ikke gjøre fremmede unödvendige

30 end sige gjøre Lykke udenlands, men nöde enhver den til at kjöbe to for en, der vilde bringe det saavidt som han burde. — Hvorvel Tiderne ikke ere videnskabelige, og i en vis Henseende ikke gun-

stige for slige Foretagender, saa ere de det i en anden Henseende des mere, da det nemlig er umueligt at kjøbe de fremede Böger og vore egne hvorvel dyre dog blive til langt lettere Pris. Hvorfor jeg ogsaa synes saa vel om at saa mange af vore Proff. har greben Lejligheden til at sætte en dansk Efterretn. om udenl. Litteratur 5 isteden for de mange tyske Journaler, der maa kjøbes for saa uhyre Pris, og jeg tror at denne skjönt i sig selv ugunstige Tid dog i flere deslige Henseender kunde benyttes til Fordel for vor Litteratur. Men skulde det til Ordbogens Udgivelse være aldeles nödvendigt tror jeg der let kunde tilvejebringes betydt. offentlig Understöttelse, 10 eller privat Kollekt. — Jeg havde endnu i Sinde at skrive Hr. Dokt. adskillige af mine Betænkninger om den lat. Sproglæres Forbedring, men jeg ser, jeg maa meget mere bede Dem undskylde dette Brevs overordentlige Længde, saa vel som da, at De ikke glemmer at besvare det især de først fremsatte Spørsmaal. 15

Deres R. K. Rask.

Udskrift: S. T. Hr. Dr. S. N. J. Bloch Rektor ved den lærde Skole i Nykjöbing paa Falster 21 Sept. 1810. frit

32. Til Johan v. Bülow [1811].

Jeg takker Deres Eksellense særdeles for Deres overordentlige 20 Rundhed saavel som for sidste kjærkomne Skrivelse. Jeg længtes meget efter at se Deres Tanker og Dom over min Bog, og det fornøjede mig overordentlig at den var saa gunstig. Retskrivningen er nu en Ting, som der fældes saa ganske stridige Domme om, og jeg venter ikke at min bliver uantastet, men jeg agter heller ikke at 25 lade den blive uforsvaret. Jeg nægter ellers ikke at min er ufuldkommen, men den almindelige tror jeg at være det endnu mere, ifald nogen kan siges at være almindelig. Jeg vil ikke her anføre mine Grunde for de danske Ords Retskrivning, men jeg har alle nordiske Sprogs Analogi for mig. Den almindelige urimelige Maade 30

at fordoble Selvlydstegnene er indkommen fra Hollandsk eller maaskje Plattysk i Hansesædernes Periode, jo ældre Dansk jo mindre deraf, paa Runeindskrifter findes sligt aldrig. Urimelig kalder jeg det fordi den indvikler os i et uendeligt Virvar med vor

5 Udtale, og aabenbar fejlfuld er den, da den betegner en anden Lyd, f. Eks. i: *se, en Le*, o. s. v. høres jo aabenbar kun et *e* hvorfor da skrive to? og hvorledes da udtrykke to *e* hvor de virkelig høres f. Eks. anseelig Leen, Veer, Sneen sneede o. m. fl? og hvorfor endelig ikke gjøre det i alle Ord? f. Eks. ikke i: tre, bred, vred o. m. fl.

10 Det samme gjelder om alle andre Fordoblinger og Understøttelser f. Eks. et Ror, Roer pl. *Geografi — Historie Økonomi — Materie at faa — faaet, at tro — troet at du* (til noget), *en Due, det duede* o. s. v. De faa Ord der paa den anden Maade kunne forveksles er intet

15 mod de som ved Fordoblingen forplumres, hvortil kommer at Fordoblingen og Understøttelsen i sig selv er fejlfuld og udtrykker noget ganske andet end der skulde betegnes. Vil man endelig have Skriften ligesaa nøjagtig som Talen da maa man jo have Tegn til Længde og Korthed aparte (∴ Aksenter), hvilket ogsaa den skarp-

20 paa en fortræffelig Maade. Kun var Sproget i hans Tid neppe dannet endnu, han vidste ikke om han skulde aksentuere paa Jysk, Fynsk eller Kjøbenhavnsk! Jeg har tænkt at forny dette Forslag, som det eneste Middel til at bevare vor Retskrivning fra en saa afskyelig Tilstand, som den Engelske og Franske med al sin Ens-

25 formighed befinder sig i; og netop i dette Øjeblik ser jeg af et Brev til Prof. Nyerup fra Stokholm, at et lignende Forslag for Svenske Sproget ganske nylig er udkommet. Dette er jo min vigtigste Forandring eller Nyhed; ti at adskille Jod nøje fra I, og skrive Vej, nej ligesom Hav, Stöv, Ravn, er nu næsten ganske almindeligt, og kan

30 modtage samme Forsvar man siger jo ikke Veï, nei. — Angaaende de fremmede Ord, da ere de jo ikke fremmede i det Øjeblik en Dansker bruger dem i sit Foredrag (en anden Sag er det naar man anfører en fremmed Forfatter eller et Ord som udenlandsk) bör jo

altsaa ikke heller skrives efter fremmede Skriveregler. 1) Vor Retskrivning vilde ellers blive saa, at ingen kunde læse Dansk uden han forstod Tysk, Fransk, Engelsk, Italiensk Græsk etc. 2) Modtager jo fremmede Ord ved at gaa over i et andet Sprog virkelig en ganske anden Udtale end i Stamsproget, hvorfor da beholde samme Retskrivning? man skal dog vel ikke sige Yniform, Ljötenang Kapitæn paa Dansk; men skal vi sige Löjtnant, Kaptejn o. s. v. da synes det jo höjst urimeligt at skrive Ordene paa Fransk og udtale dem paa Dansk, altsaa dog betegne en ganske anden Lyd ved Tegnene end de Franske! 10

Men dette er nok og mer end nok om en saadan Materie, forresten er min Retskrivning ikke en Efterligning af B.s men selvstændig, og ældre/gammel Skade. Hvad der bragde mig paa den var Dr Blochs Forslag at skrive Lyys etc. etc. etc jeg brugde hans Maade i Skoleafhandlinger men min egen i alt andet, saa og til artium, hvor jeg dog erholdt præ ceteris for min Udarbejdelse. 15

Angaaende Runerne da kunde jeg vel have Lyst og Villie til at skrive derom, men at udrette det finder jeg ikke Kraft til, skjönt jeg har samlet en hel Del Kollektaneer. De fleste Runestene findes i Sverrig, hvorfra den hedenske Religion og Kultur er udgaaet, men man maatte absolut se dem for at anvende dem, ti Göranson har vel ikke forstaaet en eneste af alle dem hans Bautil indeholder, og jeg tvivler ogsaa paa at nogen anden vil forstaa stort deraf Der ere vel nogle andre meget gode Samlinger men blot med lat. Bogstaver, kan altsaa vel tjene til Sprogets Oplysning, men ikke til Runernes. Med andre kobberstukne Tegninger er det vel gaaet som hos os med Abildgaard, der tegnede Stenene meget sirlig men Runerne höjst skjödesløst og elendig. — 20

Dette Brev burde vel være kommet sidste Postdag; men jeg havde en Slump at skrive i Anledning af nogle Ulejligheder med Skiftet efter min Fader, og dette gav mig dels nok at bestille, dels satte det mig i en ubehagelig Stemning, saa jeg besluttede at opsætte dette til i Dag. 30

Gjerne vilde jeg opfylde de 3 Betingelser i det islandske Vers,
Deres Eksellense saa venskabelig anfører

5 Gédi vid Ydur blanda
giöfum skipta
og fara ad finna opt.

men kun den förste staar i min Magt, og derpaa har De jo ogsaa
nylig set Pröver. Imidlertid kunde det dog og være at jeg til Som-
mer kom til: ad fara ad finna Ydur, hvilket jeg næsten har tænkt
paa, om alt gaar vel. Fra Hr. Kammerherren skal jeg hilse meget.
10 Deres Eksellenses inderlig hengivne R. K. Rask.

Udskrift: Hans Eksellense Hr. Gehejmeraad Bülow Storkors af Dannebrog og
Nordstjernen Herre til Sanderumgaard ved Odense betalt

33. Til P. E. Müller.

Kjöbenhavn d 3. Febr. 1811.

Ret inderlig Tak for Hr. Professorens sidste Formaningssam-
15 tale! den overbeviste mig paa det tydeligste (skjønt jeg langt fra
ikke behövede noget nyt Bevis) om Deres oprigtige Omhu for mit
sande Vel, og jeg vilde kun ønske det maatte staa i min Magt i Gjer-
ningen at vise min inderlige Erkjendtlighed, men da jeg ikke kan
det, saa tror jeg dog at burde oprigtig skrive Dem hvad jeg ikke
20 saa godt kunde sige mundtlig, at De ikke skal anse det for lutter
Ligegyldighed eller Forsømmelse naar De savner mig paa Forelæs-
ningerne. Det er da virkelig aldeles forgjæves, at jeg tænker paa
Embedseksamen; 2, 3 Aars Erfaring har overbevist mig derom. Jeg
er dertil kommen *alt for dybt* ind i et specielt og *ganske heterogent*
25 Studium, og *har alt for længe* været sysselsat dermed fremfor med
alt andet. 6, 7 Aar om ikke mere har det udgjort mit kjæreste Ar-
bejde; til Artium nödte Skolen mig til at forberede mig, til anden
Eksamen slap jeg med liden Forberedelse, maaskje mer af Lykken

end Forstanden; ti jeg havde anvendt næsten hele Tiden paa Islandsk, Lappisk, Engelsk etc. men til Embedseksamen savner jeg de Baand Skolen paalagde (de vilde desuden nu være mig utaalelige), og tör ikke gjøre Regning paa 2^{den} Eksamens Held dertil ere de teologiske Videnskaber alt for mangfoldige, udstrakte, indholdsrige og aposterioriske. *Jeg har forsögt alle* optænkelige Midler, men dels ere de for svage, dels er jeg for forhærdet og i Kollisions-tilfælde har Islandsk Engelsk, Svensk, Hollandsk, Ital. ja Portugisisk etc. altid sejret. Naar jeg har besluttet at lægge alt tilside for Attestatsen, saa er den ved første Lejlighed bleven rent tilsidesat; har jeg bestemt den nogle Timer saa er der aldrig bleven begyndt. Desuden kan jeg ikke godt dele mig imellem to forskjellige Sysler, den ene tiltrækker sig min hele Aand, den anden bliver Stedbarn som det heder. Det er jo en gammel Syge: Ingen kan tjene to Herrer etc. Endelig er jeg kommen i saa mange Forholde og Bekjendtskaber, der alle bringe mig Oldsagerne og den nordiske Litteratur i Erindring, og alle Øjeblikke minde mig om, at trænge dybere deri; at jeg her i Byen umelig kan afdrage mig saameget og saalænge, som Forberedelsen til Embedseksamen fordrer. Netop et Par Dags Tid för jeg var hos Professoren sidst, havde jeg derfor betænkt, at sætte Attestatsen ganske tilside; da den dog kun bestandig ængster og piner mig, og hindrer mig fra, at anvende Tiden paa andre Ting, saa godt som jeg ellers kunde, uden at der dog bliver gjort det mindste ved den. Dette besluttede jeg ikke fordi jeg jo *fuldkommen indser* hvor nyttigt og vigtigt det var at have den, men fordi jeg indser det *er mig umueligt at tage den*. Aanden er villig men Kjødet er skröbeligt! Jeg faar da at anvende Tiden saa godt mueligt paa andre Videnskaber og Sprog og lade Skjæbnen raade.

Den eneste Udsigt jeg endnu kunde have tilbage til Attestatsen er følgende. En mig ellers ubekjendt Person *Stybe* (dimittered fra Nykjöbing Skole af Dr. Bloch, der i Odense ogsaa har været min Lærer) blev mig anbefalet af adskillige meget gode Venner, og kom til at losere hos mig som Gratist. Han læser nu til Filologikum, er

meget flittig og udholdende, og har ingen Bistudium, (∩: Livstudium) endnu. Han har selv foreslaaet mig, da han nok saa hvor-
meget (∩: hvorlidet) jeg gjorde ved mine Kollegiesager, heller rent
at opsætte det til næste Oktober, og da gjøre ham Selskab. Dette
5 syntes mig godt om, og jeg tror det er den eneste muelige Maade
om nogen er muelig. Opsættelsen vil ikke give mig nogen Afbry-
delse endnu (!) maaskje jeg i Mellemtiden kunde møtte mig noget
paa mine Sprogsager. En saadan Persons daglige Selskab maatte
gjøre mer end noget andet jeg kan forestille mig; men rigtig nok
10 saa jeg helst rent at slippe, og beder tidt: Herre tag denne Kalk fra
mig. Paa denne Maade kunde jeg kanskje og undgaa at höre Kolle-
gier, som hvor interessante de ere, dog altid blive mig ubehagelige,
især jo længer jeg ser de maa vare.

Saa meget herom. Dersom det skulde være Hr. Professoren be-
15 lejligt, at læse en Time Islandsk hver Dag eller idetmindste flere
(nogle) Dage om Ugen, da er jeg til al Tjeneste, og vil, som De ser,
derved ikke hindres i noget for det første.

R. K. Rask.

Udskrift: Højærværdige og Høj lærde Hr. Professor P. E. Müller boende paa
20 Hjørnet af Vandkunsten og Raadhusstrædet i Kjöbenhavn.

34. Til Wilhelm Grimm ²/₄ 1811.

Hochgeehrtester Herr!

Sie werden sich ohne Zweifel über diesen Brief verwundern, eine
Antwort ohne Zuschreiben! Es verwundert mich selbst, scheint
25 aber doch, um allen Miszverständnissen vorzubeugen, nicht un-
nöthig, und diesz musz meine Rechtfertigung seyn. Noch ehe ich
zu der Sache schreite, musz ich Sie recht herzlich bitten mit meinem
Mangel an Uebung in der deutschen Sprache Nachsicht zu haben;
ich will Ihnen das nähmliche thun, falls Sie mir einmahl Dänisch
30 zu schreiben versuchen wollen. Also.

S. E. sagte mir dasz Sie ein gelehrtes Werk (ich glaube eine

Uebersetzung der dänischen Heldenlieder) herausgaben, und dasz Sie zu der Einleitung die 8 eddische Lieder brauchten, um sie mit den dänischen und besonders mit den deutschen zu vergleichen; bat also dasz ich durch einen Isländer eine Abschrift und, wo möglich, eine wörtliche dänische Uebersetzung besorgen wolte. Das erste war 5 nun ziemlich leicht zu erhalten, S. E. sprach selbst mit dem Isländer davon, und er versprach von der Übersetzung wenigstens einen Versuch zu machen; allein als er einige Lieder ausgeschrieben hatte sagte er mir rund heraus, dasz er es unmöglich über- 10 setzen konnte weil er es nicht verstand. S. E. wollte, als ich es ihm sagte, zufrieden seyn, wenn er blosz einiger Maaszen den Inhalt ausdrucken wollte, und alles auslassen was er nicht verstünde, es würde dennoch zu der Vergleichung genug seyn. Ich suchte auf jederley Art ihn zu überreden, allein vergebens. S. E. bat mich einen andern gelehrten Isländer aufzusuchen, ich that es und dieser 15 behielt die Abschrift bey sich einige Tage, um es ein Biszchen anzusehen, nahm noch einen Freund zu Hülfe, allein das Resultat war, dasz sie es unmöglich thun könnten. Ich brachte es S. E. und erzählte ihm alles; er sagte er konnte es Ihnen ja nicht so schichen, denn wenn die geborne Isländer es nicht verstanden so würden 20 Sie es noch weniger verstehen, und das ganze wäre ohne allen Nutzen. Ob ich schon viele andere Geschäfte hatte, und S. E. es so geschwind zu haben wünschte, so versprach ich doch endlich selbst einen Versuch zu machen, es versteht sich mit der nähmlichen Freyheit, bisweilen nur so ungefähr den Sinn zu geben, bisweilen 25 etwas dunkeles ganz auszulassen. Unter solchen Umständen hoffte ich, dasz die Note, die ich hinten anfügte weder Ihnen noch jemanden sonst unbillig scheinen würde.

Vor einigen Tagen aber erzählte S. E. mir dasz er Brief von Ihnen bekommen hatte, und fragte warum ich Ihnen denn eine 30 deutsche Uebersetzung davon auszugeben verboten hätte; Sie hatten ja die Sprache selbst studiert, und waren im Stande eine selbstständige Uebersetzung zu liefern, er zeigte mir zugleich einige Pro-

ben im Deutschen und Lateinischen. Natürlicherweise erinnerte ich den isländischen Text nicht auswärtig, ob ich ihn schon mehrmals durchgelesen und durchgedacht habe; so viel ich aber im Augenblicke sehen konnte waren die Übers. alle beyde wirklich überaus
5 wohl getroffen. Er sagte ferner dasz Sie mir allen meinen Verdienst lassen wollten; allein es ist ja hier gar nicht von dem Verdienste sondern von der Prostituierung die Rede. Wenn z. B. eine Stelle köm̄t, wovon ich blosz den Sinn einigermaaszen ausgedruckt habe um den Faden des Zusammenhanges nicht abzurechnen, und
10 man es anführte: so und so übersetzt R. es, oder eine andere: diese Stelle übersetzt Rask nicht, damit konnte ich doch wohl nicht zufrieden seyn. Ja ob man diesz nicht gerade thut, so musz ja dennoch jeder Mann schlieszen, diese Stelle hat R wenigstens nicht besser übersetzt; denn ich gestehe frey dasz ich viele einzelnen
15 Stellen nicht verstand, von denen ich doch keinesweges die Hoffnung aufgabe; daher ich auch in der Note erklärte, es sey gar keine eigentliche Übersetzung, die ich daselbst lieferte. — Ich antwortete also was ich hier wieder antworste dasz ich durchaus nicht erlauben könne, dasz man meine sehr unvollkommene dänische Uebers.
20 ins Deutsche wieder übertrage, und finde ich mich auf irgend einer Art prostituiert, so sehe ich mich genöthigt mich ohne alle Rücksicht öffentlich darüber zu erklären. Getrauen Sie Sich aber eine eigene Uebers. zu geben und bedürfen nur die meinige als ein kleines seiner Flüchtigkeit wegen unwichtiges Hülfsmittel zu betrachten,
25 so bin ich so weit enfernt etwas dagegen zu haben, dasz es mir weit mehr das gröszte Vergnügen in der Welt seyn wird. Uebrigens hätte ich es nicht übel genommen, ob Sie (unmittelbar) an mich selbst ein Wort geschrieben hätten von Ihren Gründen die erste Absicht zu verändern, Ihrem Plane, was sie dann mit meiner Arbeit zu machen gesonnen sind, oder wie Sie mit der Arbeit, oder/
30 und mit der isl. Grammatik, die ich mir die Freyheit gegeben habe Ihnen durch S. E. zu schicken, vergnügt sind.

Es sey mit dem wie es auch seyn mag, so scheint es mir fast zu

früh zu seyn eine Uebers. zu geben ehe man einen guten Text hat. Der Hauptkodex ist nachlässig geschrieben, und viele Wörter sind daselbst so verunstaltet, dasz man sie fast kaum erkennen kann, man hat ja auch glaube ich einige andre Handschriften welche verglichen zu werden verdienten. Es ist ja auch noch einige Lie- 5 der welche in dem Zusammenhange gehören, und wohl auch mit genommen werden muszten, warum denn so sehr zu eilen? Ich gedenke wie ich in der Note geschrieben habe den Text auszugeben, können Sie mir bey Ihnen einen Vorleger schaffen wird es um so früher geschen können, ich werde mir dann Zeit nehmen und 10 alles was in meiner Macht steht aufbieten. Der Krieg, der Cours, die Theuerung etc. verhindern hier viele literärische Unternehmungen, und besonders von dieser Art. Diesz wird wohl freylich noch in einigen Jahren kaum geschehen, wenn ich meinen theologischen Cursus zum Ende bringen musz, denn bisz jetzt habe ich 15 diese Sache wegen der alten Literatur fast ganz bey Seite gesetzt, allein einmahl musz ich doch daran, erst das Reich Gottes, heiszt es ja, dann wird alles Uebriges von selbst kömen; allein aufgeschoben ist ja nicht aufgehoben. Ich arbeite auch auf einer Ausgabe der prosaischen Edda, aber Gott weisz wann sie herauskommen wird. 20 Früher wird wohl ein isländisches Lexicon von Björn Haldorson ausgegeben, vielleicht auch Vatzdælasaga. So viel von litterärischen Neuigkeiten.

Verzeihen Sie mir nun, verehrungswürdigster, dasz ich ein Biszchen frey und derb geschrieben habe, es ist nun so einmahl die 25 Art der Nordbewohner, aber es steckt nichts böses dahinter, und seyn Sie versichert dasz ich zu Ihrem Dienste auf jeder möglichen Art von dem Herzen bereit bin.

auf der Regentz in Kopenhagen d. 2 April 1811.

Ihr ergebenster

R. K. Rask. 30

P. S. Von S. E. schreibe ich Ihnen nichts, er hat Ihnen ohne Zweifel selbst kürzlich geschrieben; ich verwundere mich über den

Eifer, das Interesse und die Kenntnise er besitzt in den Alterthümern. Er erzählt mir oft auffallende Aehnlichkeiten zwischen der Isl. und Plattdeutschen Sprache, es ist Schade dasz diese letztere nicht als Büchersprache bearbeitet ist, man hat ja wohl gar keine
 5 Gramm. noch Wörterb. wo man von irgend einer andern Sprache an die Wörter nachschlagen konnte. —

Konnten wir nicht die Uebers. und den Text verbinden?

Mit diesem Briefe folgt ein Zettel von dem Herrn Prof. Nyerup.

36. *Fra Wilhelm Grimm* ¹⁰/₄ 1811. (Konzept.)

10 Hochgeehrter Herr

Ich habe Ihren Brief mit Vergnügen erhalten indem ich mit allem, was Sie äußern durchaus zufrieden seyn kann. Es ist mir recht lieb, daß Sie ganz frei Ihre Meinung gesagt ich werde das erwiedern, und würde es ohnehin gethan haben, in der Voraus-
 15 setzung daß Sie bei Überlassung Ihrer Arbeit an den Herrn Gr. H. mit demselben über die am Ende angebrachte Clausel ganz deutsch (welches ja auch offenherzig heißt) herausgesprochen haben würden, fand ich gar keinen Anstoß, durch ihn, dessen Güte ich soviel verdanke, alle weitere Schwierigkeit unterhandeln zu lassen. Sie
 20 haben befürchtet ich mögte Ihre Übersetzung der eddaischen Lieder ins dänische weiter übersetzen, so daß, was man als flüchtig an der Arbeit tadeln würde, auf Sie zurückfallen müßte. Indeß versichere ich Sie, daß dieses niemals meine Absicht gewesen: Ich wollte den nordischen Text abdrucken lassen, recht bald, weil
 25 Gründe dazu vorhanden sind, die ich hernach angeben werde, dann wollte ich eine Übersetzung ins Deutsche aus *dem isländischen* dazu geben, wobei mir ihre Arbeit Hilfsmittel gewesen wäre; ich wollte ausdrücklich erklären: ein bedeutendes Hilfsmittel, ohne welches ich meine Arbeit schwerlich so bald zu Stand hätte brin-

gen können. Allein meine Übersetzung sollte selbstständig seyn d. h. keine Übersetzung Ihrer Dänischen; wollen Sie sich die Mühe nehmen, die flüchtigen Proben, die ich an den Herrn Grafen geschickt, mit Ihrer Arbeit u. mit dem nordischen Text zu vergleichen, so werden Sie den Beweis darin finden. Diese Lieder sind 5 bedeutend leichter, als der erste gedruckte Theil und bei weitem der meiste Theil der Übersetz. ist keinem Zweifel unterworfen. Ich wollte ferner ausdrücklich erklären, daß alle Fehler von dem Publicum allein mir zuzuschreiben seyen, für alles gelungene aber Ihnen ebensowohl Dank gebühre als mir. Dies war meine Absicht; 10 da Sie dagegen, wie Sie ausdrücklich sagen, nichts einzuwenden haben, ja nicht einmal so viel verlangen, so wäre die Sache abgethan, und ich könnte ohne Ihre Rechte zu verletzen das Buch erscheinen lassen.

Indeß thun Sie mir den Vorschlag uns zu der Herausgabe der 15 Lieder zu vereinigen, und den nehme ich mit Vergnügen an. Die erste Ursache ist, weil das Buch dann viel vollkommener werden wird. Wir theilen uns in die Arbeit. Sie übernehmen einen critischen Originaltext mit Varianten, mit grammatischen Bemerkungen und Nachricht u. Beschreibung der Manuscripte, wir (ich meine 20 meinen Bruder und mich) übernehmen eine wörtliche Übersetzung ins Deutsche, die Erläuterung des Verhältnisses dieser alten Poesie zu der Geschichte und Mythologie, die Untersuchungen über das Alter derselben und ihren Zusammenhang mit deutschen Gedichten und Sagen, und was sich für Hindeutungen auf den Orient viel- 25 leicht finden wird. Der Vortheil einer solchen Vereinigung ist klar. Ich mache einen deutschen Verleger aus, den ich zu finden hoffe, das Werk wird unter meinen Augen gedruckt ich übernehme die Correctur selbst, und es wird ebensowohl in Dänemark als in Deutschland ein Publicum finden. Wir können uns 30 gegenseitig Bemerkungen mittheilen, die altnordische Sprache hat manche auffallende Aehnlichkeiten mit der altdeutschen: so ist es nicht unmöglich daß ich selbst für grammatische Erklärung

hin u. wieder etwas entdecke, so wie Sie mir gewiß für den Theil der Arbeit, den wir übernehmen Nachweisungen u. Bemerkungen mittheilen können. Ob eine latein. Übersetzung (die nur noch mehr interlinear als die des ersten Theils seyn müßte) auch zu
 5 liefern sey können wir noch bestimmen, sie hat einige Vortheile aber viele Nachtheile, und nimmt sich immer wie Carricatur aus. Dagegen haben Sie wohl Lust eine dänische zu liefern.

Etwas aber ist durchaus nothwendig, nämlich daß die Arbeit *bald* unternommen werde, und das Buch etwa in Jahresfrist er-
 10 scheinen könne. Die Gründe sind folgende. *Erstlich* besitzt H. v. d. H in Berlin eine Abschrift der Lieder nach dem dortigen Manusc. und wenn wir zögern, läßt er diesen, wenn gleich fehlerhaften Text, (auch ohne Übersetzung) abdrucken. *Sodann* besitzt H. Arendt, ein Isländer gegenw. zu Paris ein Ms. der Edda, welches er mit
 15 sich herumträgt, und mit welchem er uns leicht zuvorkommen kann. Er hat schon 3 Lieder die von Helge Hundingsbane, an Gräter überlassen, der eins davon in einem Programm mit lat. Übersetz. eben bekannt gemacht hat: dadurch würde ebensowie in vorhinigem Fall die Erscheinung unsrer Arbeit unmöglich werden.
 20 *Drittens*: die Wissenschaft für deutsche u. nordische Alterthümer ist bei uns im Entstehen, sie bildet sich so eben, und es herrscht der lebhafteste Eifer für alle alten Denkmäler. Eine solche Neigung kann allein die Erscheinung des Werks möglich machen, ist sie erkaltet und das Studium, oder das Interesse dafür beschränkt
 25 sich auf wenige wieder, so dürfte es nicht mehr so leicht seyn einen Verleger zu finden. Sie haben das Beispiel an Ihrem Vaterland, wie ich den Eifer oder Nichteifer desselben für seine Alterthümer betrachte, scheint es mir müssen Sie noch lange Zeit die Erscheinung dieser Lieder hinaussetzen. Sie wollen nicht eilen, aber ist
 30 nun nicht schon über 20 Jahre das Gegentheil geschehen?

Das ist es was ich vorzuschlagen habe: es soll mich recht sehr freuen, wenn Sie es annehmen und ich bitte Sie, mir Ihre Entschließung *baldigst* bekannt zu machen. Dann wird es Zeit seyn,

das nähere freundschaftlich zu verabreden. Freilich müssen alle Lieder aufgenommen werden, ich wunderte mich schon Volundar Quida nicht erhalten zu haben, die doch auch in derselben Cyklus eingreift. An Ihren literar. Arbeiten nehme ich großen Antheil. Eine neue Ausgabe der pros. Edda ist etwas ungemein 5 nothwendiges, ich zweifle nicht, daß unser deutsches Publicum Sie unterstützen wird. Sie geben doch auch die so wichtige Voluspaa dabei oder wäre diese hier mitzunehmen? Für die Mittheilung der Grammatik danke ich aufs beste; ich hoffe Sie nächstens zu erhalten u. habe lange darauf gewartet, und mich bisher mit der 10 dürftigen per Runolphum Jonam behelfen müssen. Was die plattd. Sprache betrifft, so werden Sie sich am besten darüber in Kinderlings G. d. n. S. belehren können. Sie werden sehen daß sie einmal Büchersprache gewesen, und durchaus hat sie nicht aufgehört es zu seyn, denn Reinecke Fuchs ist vor einigen Jahren 15 wieder gedruckt worden. Bekanntl. sind auch mehrere Idiotikons gedruckt, worunter sich das bremische auszeichnet. Vom Herzen u. mit der Versicherung der aufr. Hoch.

Ihr ergebenster

37. Til S. N. J. Bloch [maj 1811].

20

Hr. Doktoren tænker uden Tvivl, at jeg er rent bleven til en graa Sten med min islandske Grammatik, jeg var færdig at tænke det selv, idet mindste har jeg aldrig set en saa kjedsommelig langsom Gang med nogen anden Bog, og det fra først til sidst. Trykningen varede paa 3^{die} Aar. Den blev anmeldt i forrige Messekatalog, 25 men kom ikke engang denne Messe til Leipsig etc. etc. jeg vil ikke kjede Dem længer dermed eftersom jeg endelig her har den sandelig ikke ringe Fornøjelse at sende Dem den. Jeg kan vel tænke, at Hr. Doktoren har meget imod min Retskrivning, men jeg har en

vældig Forsvarer i den nyeste Bog derom af Lærer Dampe; men dersom Materiens Udvikling, Systemets Indretning og Fortalen maatte finde Deres Bifald vil jeg lade mig nøje.

Hermed sender jeg ogsaa fra Hr. Prof. Nyerup, fra hvem jeg
 5 meget skal hilse, en stor Raritet nemlig Græters græske Oversæt-
 telse af *Skirniför* en Sang i Edda. Han har udbedt sig af Nyerup
 alles Anmærkninger derover her fra Byen af, om Sproget var ret
 homerisk o. s. v. jeg vidste ingen, som bedre kunde bedømme det.
 Mine Anmærkninger angaa kun Navnenes Formation og Forholdet
 10 til Teksten; ti jeg er desværre langt fra ikke saa stiv i Homer, som
 jeg gjerne vilde og mig burde. Men Græter vil have sit trykte
 Haandskrift tilbage.

Ellers har jeg i denne Tid sysselsat mig en Del med Græsk
 især med den græske Grammatik, og opfundet et splinternyt Sy-
 15 stem, som skal kuldkaste alle de andre (*ifald det kan*), men det an-
 gaar kun Deklineringen, idet mindste er jeg endnu ikke kommen
 længere end til Pronominerne. Det bestaar især i en hel Kalfatring
 af Ordenen og Fremstillingsmaaden. Sammenligning med Island-
 sken, som ogsaa er et saare gammelt og originalt Sprog, har bragt
 20 mig paa Ideen, skjönt efter at jeg havde udarbejdet den isl. Gramm.
 saa at Systemet ikke en Gang der er ganske fulgt. Aarsagen hvorfor
 det faldt mig ind, at uddrage mig selv en græsk Gramm. efter mit
 eget Hoved var at jeg fandt de gamle utilfredsstillende og utilstræk-
 kelige. Man kan vel efter dem kjende (til Nöds) en Ordform, men
 25 er ikke istand til selv at kunne konstruere eller flektare et givet Ord,
 f. Eks. om Vok. sing. i 3^{die} Dekl. siger Hr. Doktoren i begge de
 sidste Gr. kun at den dannes enten saa a), eller saa b), eller saa c),
 eller er lig Nom., men hvor skjer det ene og hvor skjer det andet?
 Ligesaa ved Dat. pl., der desuden i begge Gramm. indeholder en
 30 Modsigelse; ti (i den større) N° 129. b) siges at δ , τ , θ , og ν bort-
 falder forved σ og til Eks. er anført $\mu\epsilon\iota\zeta\omicron\upsilon\iota$ $\mu\epsilon\iota\zeta\omicron\sigma\iota$ men N° 130.
 siges at Vokalen forlænges forved et bortkastet ν altsaa skulde det
 efter denne Regel hede $\mu\epsilon\iota\zeta\omicron\sigma\iota$ ligesom $\lambda\epsilon\omicron\upsilon\sigma\iota$, men jeg tror at

have opdaget Forskjellens Grund deri, at naar *to* Bogstaver ere bortkastede erstattes det ved Forlængelse af Selvlyden, ellers ikke; altsaa *μειζοσι*, saaog *πovς ποσι* men *οδς οδοσι* o. s. v. De vil forlade mig, at jeg her i Fortrolighed taler saa rent ud, jeg ønsker og venter samme Skjæl af Hr. Doktoren. — Jeg har ogsaa skrevet en Afhandling om den lat. Konjugationsteori, ganske indrettet efter den græske, maaskje den kan komme ud engang som en fuldstændig Sproglære, da jeg nu har de græske Deklin. i det rigtige, hvorefter jeg da let kunde indrette/omforme de latinske. men derpaa er ikke at tænke for det første, saasom jeg er ganske overvældet med Islandsk med at udgive et Lexikon, og informere i det o. s. v. saa jeg faar vel neppe Tid til at fortsætte den græske langt mindre den lat. Grammatik, hvortil der da ikke heller er nær saa stor Trang. Desuden lærer Stybe mig at spille i denne Tid, jeg hører ogsaa Bruuns Forelæsn. over den engelske Poesi. Teologien har jeg rent lagt paa Hylden.

Jeg tænker tidt med Smerte paa det græske Leksikon læg det for alting dog ikke ganske hen naar Lejlighed gives, jeg tror ikke jeg fik at vide-hvorlangt Arbejdet var kommet; havde jeg Lejlighed skulde det være mig et kjært Arbejde, at gaa Hr. Doktoren til Haande med Oversættelsen, som De talte om sidst og som synes mig at være et herligt Indfald, men jeg tænker paa Bresdorf og Stybe, som vel baade kunde have Interesse og Kundskaber til det. Fik jeg Tid en Gang vilde jeg og særdeles gjerne hjælpe til, og jo flere man var jo lettere blev Arbejdet. Der er virkelig en stor Trang dertil; ti Schneider er med al sin Fuldstændighed langt fra Fuldkommenhed, og desuden ikke Dansk og neppe for nogen dansk Studerende at faa.

Hr. Doktoren skulde vel ikke en Gang kunne skaffe mig Malings Bekjendtskab, jeg mener f. Eks. fly mig et eller andet Ærende til ham, eller ved et Brev eller paa andre Maader, det skulde være mig særdeles kjærkomment. —

Jeg beder at hilse Det hele Hus samt alle Bekjendtere i Skolen

f. Eks. Lange, Stybe o. s. v. men især hilses Hr. Doktoren fra Deres hengivne

R. K. Rask.

Fra Stybe havde jeg nær glemmt, at hilse. Han ønskede gjerne sine Oplagspenge fra Skolen, men er i Uvished om han skal hæve dem
5 her i Byen eller de maa sendes. —

Udskrift: S. T. Hr. Dr. S. N. Bloch Rektor ved den lærde Skole i Nykjöbing paa Falster. betalt. Hermed en Pakke trykte Sager med samme Udskrift indpakket i Papir.

39. Til Wilhelm Grimm.

Kjöbenhavn d. 10. Mai 1811.

10 Först d. 3. Mai havde jeg den Fornöjelse, at modtage Deres ærede Skrivelse af 10de April; jeg vil her kortelig besvare den Stykke for Stykke, men denne Gang tage mig den Frihed, at skrive paa Dansk, som koster mig mindre Umage; og en rigtig Dansk vil vel
være Dem ligesaa forstaaelig som en fejlfuld Tysk.

15 Det faldt mig rigtig nok ikke ind at sige noget eneste Ord (saa-vidt jeg husker) til Greven om den tilföjede Klausel, det var hvad vi havde talt om mundtlig tilforn vel hundrede Gange, jeg troede
altsaa ikke at behöve det for Deres ellers hans Skyld, men for min egen Sikkerhed, om Værket skulde komme i andres Hænder, som
20 vilde misbruge det. Min Mening var ikke heller, at det var af nogen Betydenhed, ved hvem man underhandlede, men kun, at jeg havde ønsket, at se et Par Ord fra Dem Selv om Deres Plan o. s. v. man
undgaar derved saa mange Omstændigheder og Misforstaaelser, der ofte ere baade skadelige og ubehagelige. Dog nok herom, da jeg
25 af Deres Brev ser med Fornöjelse *deres ny og forandrede Plan*, som jeg ikke kunde rette mig efter för jeg vidste den. —

Först en Omstændighed af Vigtighed! Jeg ser af Deres Brev, Højstærede! at De vilde have hele Edda; men da Gr. flyede mig en Opskrift *paa 8. Sange*, kunde det ikke falde mig ind at lade

andre end dem, og de der dermed stod i navnlig Forbindelse afskrive, men det forstaar sig der ere flere. De høre alle til samme Cyklus undtagen 4 af dem nemlig *Völundarkvida*, *Gróugalldr*, *Völuspá* og *Hávamál*; disse kunde maaskje gives som et Tillæg.

Nu angaaende Deres Forslag, da havde jeg vel svaret Gr., 5 hvad ogsaa er bogstavelig Sandhed, at andre Forretninger (saa som Udgaven af den islandske Ordbog, Konditioner i Islandsk, samt en forehavende Rejse til Fyn og maaskje til Jylland, for ikke at tale om Teologien) gjorde mig det næsten aldeles umueligt; men da jeg fortalte Prof. Nyerup det, var det mig ikke mueligt at mod- 10 staa hans Overtalelse; jeg vil derfor virkelig paatage mig det forlangte, kun da jeg derfor maa opofre betydelige pecuniære Fordele havde jeg ikke ugjerne set noget om Betingelserne i Deres Brev. Efter min Mening bör da Noter og alt undtagen Teksten være paa Tysk, for at Bogen ikke skal faa et alt for broget og smagløst Ud- 15 seende. Den Danske og Latinske Oversættelse giver jeg gjerne Slip paa. Jeg vil da i Anmærkningerne søge dels at rette og bestemme Teksten dels at oplyse vanskelige Steder af Digtersproget. Derimod mener jeg man ikke burde bryde sig om andre Sprogligheder eller Bemærkninger, som vel tilfældigvis kunde foranlediges, men i övrigt 20 staa i ingen Forbindelse med Materien, det vil kun forstörre Bogen og dele Læserens Interesse, som alt heterogent. Det vil sikkert ikke blive betydeligt hvad Bidrag jeg kunde levere til Deres Del af Arbejdet, men den Danske Oversættelse faar at böde paa Mangelen af disse, og paa den Umage det maatte koste at oversætte de danske 25 Anmærkninger paa Tysk; ti jeg vover ikke straks at skrive Dem paa Tysk, det var vel desuden bedst at Sproget kunde blive af en Aand og et Slags Foredrag i Bogen.

Hvad Hindringerne for denne Udgave angaar, maa jeg endnu bemærke. Vel har v. Hagen faaet en Afskrift af min Afskrift, men 30 uden Oversættelse vil han vel ikke give den ud, eller i alt Fald beholde Oplaget selv, i det mindste vil i Danmark Norge og Sverrig ingen forstaa altsaa vel ikke heller mange kjøbe det. — Arendt en

omrejsende *Holstener*, som for en Maaned eller to kom *her til Byen fra Sverrig*, vil heller ikke udgive Edda, derom er jeg forsikret. I övrigt forstaar det sig at det er godt den kan komme snart, ingen kan mere önske den fremskyndet end jeg, og jeg skal ikke
5 heller undlade, at arbejde for den hvad jeg kan.

Græters Udgave af et Stykke af den ene eddiske Sang har jeg set og skreven en Resension derover, som Hr. Prof. Nyerup har sendt bort, jeg tror til Berlin. For nylig har jeg ogsaa set Græters *Σκιρνηρον ὁδοιπορία* Skirnisför, et saare mærkeligt Fænomen,
10 og efter min Dom særdeles vel truffet. —

Det første jeg nu vil gjøre er at lade afskrive og se at oversætte de endnu manglende Sange om Gjúkungerne. De fire övrige vil jeg bie med indtil jeg ser om de skal medtages eller ej.

Deres hengivne

R. K. Rask.

15 *Udskrift*: A Monsieur Mr. W. C. Grimm chez Mons. Grimm Auditeur au Conseil d'Etat, Bibliothecaire du Roi Rue Jean chez Mons. Wille Negociant a Cassel.

42. Til S. N. J. Bloch.

Kjöbenhavn d. 27. Maj 1811.

For Hr. Doktorens sidste, höjst kjærkomne og behagelige Brev
20 takker jeg mange Gange, allerförst vil jeg her uden al videre Indledning tilfredsstille Deres Nysgjerrighed efter mit græske Deklinationssystem, men jeg maa dog tilforn, da *jeg frygter det har opvakt alt for stor Forventning*, sige at det egentlig ikke indeholder noget nyt, men kun det gamle i en ny Fremstilling og Orden. Hvad nyt kunde
25 endelig et grammatikalsk System indeholde, det maa jo intet skabe i Sproget, men kun fremstille det paa den klareste og rigtigste Maade. Den *rigtigste* kalder jeg den som Naturen i Sprogets Danelse fulgte, og at det ikke er aldeles ligegyldigt om man opsporer og følger eller forfejler den vöd jeg vist Hr. Doktoren indrömmet.
30 Den Orden jeg antager er da denne. 1. Deklinat. bliver den paa *σ* i Gen. og af de Ord der fölge den fremstilles först Nevtra paa *ον, ων*

dernæst de paa $\omicron\varsigma\ \omega\varsigma$. Nevtra ere nemlig de simpleste af alle Ord i Sproget og af alle Nevtra igjen disse de letteste dernæst ere disse Ord ($\omicron\nu\ \omicron\varsigma$) ell. denne Dekl., den letteste og selvstændigste, man behøver ikke noget andet for at deklinere saaledes; den er altsaa den første. 2 Dekl. er den paa $\alpha\varsigma\ \eta\varsigma$ i Gen. o. s. v. den forud- 5 sætter foruden sin egen ejendommelige Genit. ς en anden $\omicron$ (β) kan altsaa umuelig være den første. — Disse 2 Dekl. høre sammen og udgjøre lige som et ganske eget Deklineresystem, hvori alle 3 Kjøn nøje adskilles. Modsat dette er et andet System, den 3^{die} Dekl., som aldeles ikke adskiller de personl. Kjøn og kun begge disse 10 meget ufuldst. fra det upersonlige (såchliche) ogsaa her afhandles Nevtra for sig selv først for at man ikke rent skal forvilde sig i den Mængde af Forskjælligheder som her indeholdes og desuden fordi Nevtra ere som ovenfor de simpleste. Nevtras Paradigmer følge i denne Orden $\delta\alpha\kappa\tau\upsilon\text{-}\omicron\varsigma$, $\alpha\varsigma\nu$, $\epsilon\omicron\varsigma$, $\epsilon\pi\omicron\varsigma$, $\epsilon\omicron\varsigma$, $\kappa\epsilon\rho\alpha\varsigma$, $\alpha\omicron\varsigma$ eller $\kappa\omega\rho\alpha\varsigma$, 15 $\text{-}\alpha\omicron\varsigma$, $\sigma\omega\mu\alpha\text{-}\tau\omicron\varsigma$. saaledes bliver $\kappa\epsilon\rho\alpha\omicron\varsigma$ ($\omega\varsigma$) ikke for $\kappa\epsilon\rho\alpha\tau\omicron\varsigma$ med udeladt τ som jeg $\hat{\iota}$ ved om det findes nogensteds ellers men det bliver en dobbelt Dekl. enten som $\epsilon\pi\omicron\varsigma$ eller som $\sigma\omega\mu\alpha$ ligesom det/ $\kappa\epsilon\rho\alpha\varsigma$ med sin Endelse hører paa en vis Maade til begge. De øvrige følge i denne Orden $\acute{\upsilon}\varsigma$ (for Vokat.s Skyld) $\beta\omicron\tau\rho\upsilon\varsigma$, $\pi\eta\chi\upsilon\varsigma$, 20 $\mu\omicron\lambda\iota\varsigma$ — $\mu\eta\nu$, $\theta\eta\rho$ $\acute{\rho}\eta\tau\omega\rho$ $\tau\rho\iota\eta\rho\eta\varsigma$, $\tau\omicron\kappa\epsilon\upsilon\varsigma$, $\eta\chi\omega$ — $\pi\epsilon\nu\eta\varsigma$, $\lambda\alpha\mu\pi\alpha\varsigma$, $\gamma\iota\gamma\alpha\varsigma$, $\pi\lambda\alpha\kappa\omicron\epsilon\iota\varsigma$, $\lambda\epsilon\omega\nu$. De vil let opdage Aarsagen til den Orden og Afdeling, nemlig at man kan overse de Klasser hvori de i de øvrige Kasus dele sig, og saaledes faa en klar Oversigt over dem alle. Anmærkningerne anbringes strængt efter Kasusernes Orden (om denne 25 siden) og dernæst/under efter de forskjellige Klassers Orden. —

Tillægsordene efter samme Orden altsaa sættes Hverkenkjønnet altid først som det simpleste og det *hvorfra* Hankjønnet altid udledes og kun i visse Endelser adskilles; det er altsaa det som er ældst nærmest den første Radiks, det som Naturen har nærmest gaaet ud fra i at 30 danne de øvrige Former. sidst sættes Hunkjønnet, aldeles ligesom ved Navneordene. — De Ord som høre til det første Deklineresystem afhandles først ($\omicron$: $\omicron\nu\ \omicron\varsigma$, α , η og $\omicron\nu$, $\omicron\varsigma$. $\omega\nu\ \omega\varsigma$.) dernæst de

som gaa ganske efter andet (ο: υ-ς, ι-ς, ουν ους. εν ην, ες ης, ον ων, ορ ωρ). dernæst de Tillægsord som laane Hunkjønnsform af første Deklinationssystem (υ-ς εια, εν εις εσσα, αν ας αωα) endelig Partic. hvormed det samme skje (αν ας ασα, εν εις εισα, ον ους οουσα, υν υς υσα) og til allersidst ον ων οουσα ος ως υια. Ligeledes i Komparativerne først de der følge det første System τερον τερος τερα siden de der følge det andet ων ωων. —

Stedordenes Omkalfatren er langt mindre betydelig; men endnu en højst væsentlig Forandring ved dem og al anden Deklination er Kasusernes forandrede Orden nemlig i Sing. 1 Nom. 2 Vokat. 3 Akus. 4 Dat. 5. Gen. saaledes og i de andre Talformer. Dertil er Aarsagen, at jeg bestemmer al Orden efter 2 Hensyn nemlig 1) den naturlige Følge af de Begreber, som betegnes ved Endelserne 2) Endelseformernes naturlige Følge paa eller Udledning af hinanden, og det frappede mig da jeg fandt at denne næsten altid nøje stemmer overens med hin først Ordets simple Navn, dernæst naar man raaber paa det (Personen), saa den ligefremme Gjenstand og dernæst den oblikve. endelig Ejerforholdet hvorved man ligesom gaar over fra Ordet selv til at tænke paa et andet. Det ringeste man betragter Endelsernes naturl. Følge ser man at de svarer nøje hertil f. Eks. ρητωρ ρητορ, ρητορα ο. s. v. πολις, πολις πολιν πολει, πολεως ο. s. fl. men især sees det af Nevtra og i Totallet, hvor man enten maa ordne Kasus paa den rette Maade (anderledes end man plejer i Sing og Pl) eller og faa dem i en højst forvirret og unaturlig Orden. — Hvad der endnu frapperer mest er at det selvsamme er Tilfældet i alle Sprog der have Kasusendelser, som jeg kjender det mindste til f. Eks. Latin, Islandsk Angelsaks. Tysk o. fl. det er det jeg fortryder paa at jeg ikke har anvendt i min isl. Sproglære. Jeg fik vel Navneordenes Deklinationer i den rigtige Orden (Intetkj. Hankj. Hunkj.) men det er aabenbart at Tillægsordene burde staa i samme Orden man ser det blot ved at betragte *frómr*, og at Kasus burde følge i Ovenomtalte Orden baade i Islandsk og Tysk sees ogsaa af ethvert Paradigma *mer eller mindre* tydelig. Det

synes mig langt fra ikke ligegyldig ved at beskrive en Naturgjenstand, om man følger Naturens Gang eller en anden tilfældig valgt. f. Eks. om man i Verberne vilde stille først Konjunktiv siden Imperat. dernæst Particip o. s. v. og jeg skulde næsten tro, at ifald min ny Orden bliver fremsat offentlig og antaget vil man engang 5 komme til at anse den gamle som et Mønster paa unaturlig Orden (o: Uorden) ligesom/saaledes som man med Rette kan anse Ordenen i den gamle Konjugats. f. Eks. hos Munthe og Matthiæ. Den sidste fra 1807. især forekommer mig efter saa mange fortræffelige Forarbejdere at have viist et meget indskrænket Hoved, da han ikke 10 blot har beholdt den gamle elendige Theori overalt, men endog indblandet Dialekternes Afhandling, hvilket er ligesaa klogt som om en vilde skrive en Islandsk Svensk Dansk Tysk og Hollandsk Grammatik under et. Han har udblandet i et uhyre Kaos hvad Hylseman havde samlet i sine bestemte Fag og Dele uden at være 15 istand til at bearbejde tilfredsstillende den uhyre Masse. Jeg ønskede gjerne at høre om Hr. Doktorens Dom stemmer overens med mig om disse to Mænd. — I Konjugatsionens Maader Tider, Tal og Personer forekommer Ordenen i Hr. Doktorens tvende sidste Grammat. at være den bestemte og eneste tænkelig rigtige fordi 20 den i ethvert Tilfælde svarer til hine to Hensyn, naar man blot udelod det kontraherede Futurum, som har ligesaa lidet som 2^{den} Aorist (o: 2 Imperf.) paa Tabellen at gjøre, hvor det forstyrrer Oversigten og den herlige Harmoni, som ellers hersker overalt i Konjugatsionssystemet, vilde man tage slige Former med maatte de 25 mener jeg opstilles for sig selv paa en Hjælpetabel. — Uagtet denne Enighed vil der maaskje dog blive gjort en betydelig Forandring i Gjerningsordenes Afhandling f. Eks. 1ste Konjugatsion maa være den paa μ eftersom den forudsættes til de ny passiviske Imperf. i den anden paa ω men derimod slet intet selv indeholder, som for- 30 udsætter Kundskab om noget andet. De maa ikke indvende her at de paa $\nu\mu$ og $\mu\mu$ faa i Optat. $\kappa\lambda\omega\iota\mu\iota$ o. s. v. ti den Konj. paa ω har jo akkurat samme Dobbeltthed. ikke heller at Konjunktivet

har *vω* o. s. v. ti har end ikke Præsens her saa har dog Futur. de indikativiske Endelser *ω εις ει* hvoraf disse Konjunktiviske uledes. Men da jeg langt fra ikke er færdig hermed vil jeg ikke sige mer herom men ikke engang dette burde jeg have sagt da jeg slet
 5 ikke endnu ved dette bestemt. — Gives der i Græsk en noget, fuldstændigt regelret, usammentrukket Gjærningsord? jeg kan hverken finde noget paa *ω* eller paa *μi. min*/Bibliotekets Hylseman er uden defekt og jeg mangler fra Pag. 656 til Enden af 1ste Del, som er mig et stort Afbræk, saa den synes ligesom at minde mig om
 10 at staa stille. Kommer jeg til Enden og bliver tilfreds med mit Arbejde naar jeg er kommen dertil vil det maaskje komme ud, det vil blive udarbejdet ganske efter samme System som den Islandske (se Fortalen pag. 40 og flg.) og i det sidste Afsnit vil jeg tillige give en Udsigt over den nyere Græsk, som forekommer mig at indeholde
 15 endel *gamle* og til hele Sprogets Oplysning ikke uvigtige Ting.

Dette er alt hvad jeg kan sige om mine ny Paafund heri, uden at udskrive dem, det er vel tilstrækkeligt og kanskje altfor vidtløftig og kjedende; imidlertid De har jo selv draget Dem det paa Halsen ved at forlange det. Med den inderligste Glæde skulde jeg se Hr.
 20 Doktorens Betænkninger og Indvendinger, og med den største Oprigtighed *som er mig muelig* (ti man er altid lidt forgabet i sit eget) lade mig overbevise.

Regler for alle muelige/ethvert enkelt Tilfælde i Sproget fordrer jeg ikke af andre; ti dem kunde jeg umulig give selv, men hvad der
 25 er regelret (følger nogen som helst Regel) bør mener jeg i en fuldkommen Beskrivelse over Sproget afhandles i sine Klasser og de i enhver forefaldende Forandringer angives *med deres Grund*. Hvad der ikke følger nogen Regel opstilles som uregelret at det kan læres udenad (hertil hører *ερχομαι ελευσομαι* o. s. v.) Er Grammatikken
 30 saa, og man kan den; da maa man være i Stand til at selv konstruere eller flektere ethvert givet Ord; ti enten maa man have det i sine Undtagelser og derfra kunne det udenad, eller man maa kunne se paa det den Grund/de Grunde som bestemmer hvad Regel/hvilke

Regler det følger, og disse maa man da have fattet og forstaa at anvende. Disse Regler bliver da sikkert des lettere og Undtagelserne jo færre, jo nærmere Grammatikeren har kommet Naturen og opsporet dens Gang. Men det forstaaer sig jeg tager her blot Hensyn paa hvorledes et absolut Ideal af Grammatik burde være, og 5 bortfjærner alt Hensyn til dens Anvendelse i Skoler ell. desl. skjönt de Böger der ere skrevne med saadanne specielle Hensyn maaskje kan stifte ligesaa megen Nytte, paa deres Vis, naar de komme deres specielle Bestemmelse/Ideal nær.

Nu angaaende Ordbogen, da skal jeg vist nok holde Ord, der- 10 som Omstændigheder paa nogen Maade gjøre mig det mueligt, og jeg kan have den Fornøjelse at se Tingen udført — Jeg er enig i man behöver ikke Schneiders Udförlighed, man kunde mener jeg *uden al Skade* udelade 1) De Ord som blot findes i Septuaginta, det Ny Testam. da man over disse elendige Produkter har og maa have 15 andre egne Leksika. 2) Maaskje man og kunde udelade de som blot findes hos de gamle Leksikografer¹, idet mindste naar der ikke er noget særdeles mærkværdigt og interessant ved dem eller/og naar man har andre gode Ord, som betyder det samme, og findes hos Forfatterne. 3) alle Dialektforskjelligheder, sligt maa man kjende af 20 sin Sproglære og kan ligesaavel gjøre det i Nominativ ell. 1ste Pers. som i alle de andre 4) Alle Retskrivningsvarianter af et og samme Ord f. Eks. Naar de Navneord paa *εια* (af *ης*) efter en senere for- dærvet Udtale skrives *ια* o. desl. sligt maatte man nemlig og finde anmærket i sin Sproglære. Men andet vilde jeg for min Part ogsaa 25 *meget nödig* savne deri; ti den der vilde studere Sproget for at nyde Litteraturen maatte jo da först have det danske og siden det tyske, som var endnu værre end om hint blev en Rigsdalerspenge dyrere. Der er ellers falden mig et Forslag ind til at gjøre Forlaget mueligt og Prisen lettere: Til det islandske Leksikon, som jeg skal give ud, 30 er nemlig henlagt en betydelig Sum af Fondet ad usus publ. 10 Rd^r

¹ disse behöves nemlig slet ikke til at læse en græsk Bog.

til hvert trykte Ark. Kunde ikke dette blive anvendt til det græske? og derved tilvejebringes en betydelig Lettelse i Prisen, eftersom det islandske nu uden offentlig Hjælp bliver udgivet paa privat Bekostning. Jeg overlader Hr. Rektoren at betænke om dette skulde
 5 være mueligt, og i saa Fald at drive paa det. Sikkert var det Umagen værd. Jeg kan intet udrette derfor; Villien til det gode haver jeg vel; *men* o. s. v.

Endnu et Ord om Græsken. Jeg tror at have opdaget Grunden til de græske Aksenters saa besynderlige og urimelige Anbringelse!
 10 Det Nygræske bruger Aksenter og *udtales efter dem* f. Eks. *λέγω* (*lægo*), det gamle Græske kan ikke været udtalt saa f. Eks. *θελω λεγειν Ατρειδας* o. s. v. Nu er det bekjendt nok at det græske Sprog forfaldt tilligemed Kristendommens Indførelse og Landets Oversvømmelse og Undertrykkelse af Barbarer, samt at Aksenterne
 15 er meget sildig opfundne; mun de da ikke har tjent til at betegne den ny opkomne Udtale af de gamle Tegn, som man stedse bibeholdt! Saaledes kan man forklare alt. Det kunde ikke falde de gamle ind at bruge Aksenter, ti Bogstaverne selv sagde det selvsamme. De ny kunde ikke undvære dem; ti Bogstaverne sagde ellers noget ganske andet end de skulde. I Overgangstidsrummet maa vel Udtalen i
 20 mangt et Tilfælde have vaklet, og dette kunde give Grammatikerne Lejlighed til deres pedantiske Distinktioner. — Angaaende Udtalen maa *ει* sikkerlig været udtalt ligesom det isl. *í* dersom *ov* har været *ú* hvilket synes rimeligt. *η* har uden Tvivl ikke lydet som æ
 25 (den Lyd havde man jo *ε* til) men som isl. *ei*, ligesaa *ω* ikke som aa (det var *o*) men som *ó. ai oi* o. s. v. har upaatvivlelig været udtalt ligefrem aj, oj (isl. *æ, au*) Grundene vilde her blive for vidtløftige at udføre. Den latinske Udtale er sikkert i mange Henseender aldeles gal og urimelig, jeg tror at adskilligt om den dog nok kunde
 30 bevises fuldkommen f. Eks. at *c* har været *k* overalt. o. desl.

I det græske Leksikon kunde/burde man vel udelade Aksenterne, det andet var jo som om man vilde skrive Islandsk efter Dansk Ret-skrivning eller Latinsk efter Italiensk. Derimod var det godt at have

Kvantitetsmærke og Sammentrækningsmærke Hint kunne være dette ^, hint torde ikke anbringes uden over α , ι , ν . —

Lev nu vel, og glem ikke at lade mig vide Deres Betænkninger om alle disse ny Paafund, Hr. Doktoren og Fruen hilses meget fra Stybe saavel som fra Deres hengivne

R. K. Rask.

5

Udskrift: S. T. Hr. Dr. S. N. J. Bloch Rektor ved den lærde Skole i Nykjöbing paa Falster. betalt.

45. Til Jacob Grimm.

Kjöbenhavn d. 20 August 1811.

Det var mig overordentlig kjært, Höjstærede Herre! at læse Deres saa righoldige og interessante Bilag til Deres Hr. Broders Brev. Jeg vil søge at besvare det med et Par Ord i hver enkelt Punkt, De vil sikkert ikke regne mig til værste om jeg ikke i alt er enig med Dem, og om Tonen skulde blive lidt polemisk, som saalet bliver tilfældet naar man taler med Varme i sin Sag.

15

Uden at ville gjentage hvad jeg har sagt i Brevet til Deres Hr. Broder om *gotisk* og *germanisk*, ser De let at jeg ikke kan lade det gjælde naar de kalder det første „offenbar unrichtig“ uden dog at anføre nogen Grund for dets Urigtighed, paa den Maade kom vi alt for snart til Ende med Striden! Det foreslagne *thiotisk* kan jeg ikke antage; ti 1) stikker det tyske deri altfor kjendelig frem. De tilstaar ogsaa selv at det kun „der Aussprache nach von dem jetzigen Deutsch abweicht“. Tyskerne hede paa Islandsk *þiodveriar* og tysk *þiod-verskur* eller *þýdverskr* (eller *þýzkur*.) 2) har det, saa vidt jeg véd aldrig været brugt af nogen om den gotiske Sprog- eller Folkestamme 3) ser jeg ikke hvorledes det skulle kunne komme til at omfatte Norden med. Dette synes De heller ikke at anse for nödvendigt, naar De anfører det, dog ikke ganske passende, Eksempel keltisk. Men, med Deres gunstige Tilladelse,

25

naar man har et brugt Ord, der omfatter hvad det skal, hvorfor skulde man da forkaste det, og antage et nyt som ikke gjør det? Det begriber jeg i Sandhed ikke!

Hvad Striden om Fortrinet mellem Tysk og Dansk angaar, da
5 forstaar jeg ikke Ret hvad De mener med at Tysken af denne Sprog-
klasse er den *herskende*. Hvorledes hersker vel Tysk i Engelland
eller over Engelsk, i Island eller over Islandsk, i Sverrig eller over
Svensk, i Norge og Dannemark eller over Dansk? Vel ved jeg, at
der har veret en Tid, da man satte her i Danmark en *Ære* i at
10 tale Tysk, men den er forsvunden saa ganske, at man snarere
undser sig derved i et anstendigt Selskab, og en Tysker bryder
heller saa godt muelig paa Dansk, med mindre han da slet intet
kan eller og har bidt Hovedet af al Skam, men i begge Tilfælde
vil han sikkert faa at fole, at det er en Fejl. Desuden dersom De
15 sigtede hertil, (og dette gjelder dog kun for Danmark og hojt
Norge allene) saa maatte man vel sige at Fransk var det her-
skende i Tyskland! Vil De derimod sige at den har faaet en For-
spring i Kultur og virket paa de vrige beslgtede nordiske Sprog,
da gjelder dette slet ikke om Engelsk og Islandsk; og Svensk og
20 Dansk har for lenge siden opnaaet en saadan Myndighed og Selv-
stendighed at de ikke kunne siges at staa under Tyskens Herre-
domme, saavidt jeg kan skjonne.

Jeg for min Part vil hverken sette Tysken under Dansken ej
heller Dansken under Tysken. Ethvert Sprog har sine Fordele og
25 sine Mangler saaledes har sikkerlig det Danske ogsaa mange For-
trin for Tysken, men jeg tilstaar gjerne Tysken har ogsaa sine forud
for Dansken, hvem vilde vel her anmasse sig Dommerrettighed at
afgjore hvo der har de vigtigste. Det samme gjelder om hvilket der
er det gamle nærmest; jeg tvivler ikke paa de kunne finde Punkter
30 hvori Tysken nærmer sig mere, skjont jeg i jeblikket neppe ser
hvad det skulde vere; men tager De Hensyn paa Ordene selv, deres
Skikkelse og Forbindelse, pa er degi lisara at Dansken nærmer sig
det gamle nordiske langt mer end Tysken, hvilket er naturligt; ti

vel har Tysken virket meget, men den har dog ikke gjort Dansken mere Tysk end Tysken selv var! Jeg har ikke læst Eccards Bog maaskje han, efter de gode Tyskeres Eksempel, har været vel patriotisk.

Angaaende liódstafr og hliódstafr da er det faktisk at der gives to Ord i Islandsken *liód* Lied og *hliód* Laut som aldrig forblandes, 5 De vil aldrig finde hliódmæli for liódmæli o. s. v.; er det altsaa i Tysken det samme enten man siger Liederbuch eller Lautbuch etc. saa kan det og i Islandsken være det samme om man siger *liódstafr* eller *hliódstafr*, den første Rod kommer her jo slet ikke i Betragtning. 10

Om *Rim* ved jeg kun lidet at sige Ordet er i den Forstand ikke Islandsk, derimod er der et isl. Ord *rím* (ell. *rým*) som betyder Beregning (computatio) maaskje det ligesom *numerus* i Latinen kunne i de yngre Sprog have antaget denne Betydning. Af *ῥυθμος* synes mig ogsaa det ikke vel kunde komme; ti hvorledes skulde man falde 15 paa af en Natsion, der ikke brugte det, at laane et Ord, som betegnede noget andet, til at udtrykke det originale Begreb med?

pag. 213. Lin. 5 og flg. vil De finde at jeg ogsaa har bemærket, at höfudstafr ikke altid behöver at staa allerforrest i anden Linie. Jeg tror heller aldrig at den burde findes paa en kort, men under- 20 tiden i Trang skjer det dog vist nok, og den korte Stavelse bliver derved lang. I de övrige gotiske gamle Sprog vil jeg da indrömme at Bogstavrim ogsaa kan findes jeg har egentl. kun tænkt mig at ingen anden Natsion bruger dem nu, men det var da vist nok urigtig fremsat. Naar man finder dem i Homer kan man ogsaa 25 finde Enderim hos Latiner og Græker samt Fodmaal i Edda.

Det Lexicon jeg udgiver er ganske forskjellig fra Supplementerne af Olafsen til Ihre. Det er udarbejdet af *Björn Haldorson* fra Islandsk til Latin jeg skulde sætte Dansk til og foröge det lidt, især efter et Par skrevne Indices af Olafsen. 30

Ved lanzbruni og jóreykr maa nödvendig tænkes paa Rytterie og en krigersk Ødelæggelse eller i det mindste som De siger paa Ild og Heste (Stöv af Rytteri). De færöiske Kjæmpeviser ere blot haand-

skrevne til, og indeholde sikkert ikke det mindste for Dem vigtigt eller interessant, vel er der adskillige om Karl den store, ja jeg tror ogsaa om den Syklus hvortil Niflunger og Gjukunger høre men se ud til at være tagne af Dansk eller Islandsk, og omgjort af 5 færøiske Bønder, som hverken have kjendt Lande eller Personer. Om Tristrams Saga vil Hr. Prof. Nyerup give Dem Underretning.

Lev nu vel og vær forsikret om min sande Højagtelse og Hengivenhed

Deres R. K. Rask.

10 S. T. Hr. J. Grimm

46. Til Wilhelm Grimm.

Kjöbenhavn d. 20 August 1811.

Det er mig kjært, at De endelig efter en saa overhaands og ubegribelig lang Venten har erholdt min islandske Grammatik, som jeg tog mig den Frihed, ved Greven at sende Dem; og endnu 15 kjærere at se Deres fordelagtige Dom derover. Det skal være mig en stor Fornøjelse, at se Deres Resension; den vil sikkert aabne mig ny Synspunkter, og intet kan være mig kjærere. Jeg samler daglig under min Læsning til, og arbejder daglig paa Forbedringer til den, og haaber, om jeg skulde opleve en ny Udgave, at give den i en 20 langt fuldkomnere Skikkelse i Henseende til meget af det enkelte; ti den hele Plan vil *jeg* neppe kunne anlægge bedre.

Adelung og Græter kan jeg uagtet de anførte Grunde ikke ganske undskylde for deres egoistiske eller alt for patriotiske Misbrug af ordet *germanisk*. Skal derved betegnes den allerældste Tid, 25 da Sprogene ikke endnu havde adskilt sig, da er det *overflødigt*, i det mindste haves ingen Spor til en saadan Gjenstand, som rimeligvis aldrig har været til. Skal det derimod som vel var mere nødvendigt udtrykke de vel stedse forskjellige, men dog og stedse beslægtede Sprog som høre til denne Klasse, da bliver det *urigtigt*, fordi 30 det bestemt udtrykker en enkelt Gren af samme og er efter dets nuværende Brug ganske enstydigt med *tysk*. Hvem indbefatter vel

Norden under Germanien? Hele Forskjellen er at det ene Ord (tysk) er indenlandsk det andet (germanisk) fremmed. Dette var den Grund paa hvilken De vilde forkaste *Gotisk*, at det skulde betegne en særegen Dialekt, men dette gjælder ikke saameget om Gotisk som om germanisk er viist. Hint (gotisk) synes mig altsaa 5 endnu at burde langt foretrækkes. Ti 1) var den gotiske Natsion og Navnet mere udbredt end den germaniske og findes baade i Norden (Skandinaviens) og Germanien. 2) er gotisk netop ikke Navnet paa nogen særegen Dialekt. Man har vel mäsogotisk og i Sverrig vest- og östgotisk (eller -gotisk) men Gotisk hvor findes det? 3) er 10 det brugt om de gotiske Natsioners Bygningskunst, saa og af endel gode Forfattere i forskjellige Sprog netop om denne hele Sprogklasse; men kun faa og det Tyskere have brugt germanisk saaledes. 4) er det oprindeligt gotisk, ikke latinsk barbarisk som germanisk. De ser, min Höjstærede! at alle disse Grunde ere for 15 det gotiske og lige imod det germaniske Navn, hvorved desuden de övrige Natsioners Fölelse for dem selv paa en Maade krænkes. Det forstaar sig at jeg og med mig sikkert hver Nordbo og Engellænder vil gjöre Indvendinger, naar de anser Tysken som pars potior af den hele Klasse. Hvad Udstrækningen gjælder da har 20 Islandsk (norræna) været og Engelsk er langt mere udstrakt. Hvad Alderen angaar da er Islandsk som ordnet og uddannet Sprog langt ældre og Engelsk noget ældre; ti Tysk regner jeg kun fra Reformationen, man havde vel för haft Saksisk, Svabisk etc. men neppe egentlig Tysk. Svensk og Dansk ere ikke heller meget yngre. Hvad 25 Dannelse og Literatur angaar kan vel Engelsk sættes langt over, og Svensk og Dansk temmelig ved Siden af det tyske. Desuden hvorledes vil De ellers benævne Tysk, Saksisk, Hollandsk (og Engelsk) med et Fællesnavn, naar de ikke her bruger Ordet *Germanisk*? Lad da den gamle Natsionalstolthed blive tilsidesat og begravet med 30 Adelung, og lad os bruge de omtalte Navne (germanisk og gotisk) saaledes som det stemmer overens med Brugen og Sagens Natur, og ikke stöder nogens Natsionalfölelse! Naar den gode Græter kal-

der Skirnisför germanisk, da er det aabenbar *urimeligt*; ti naar har vel nogen Germaner udtrykt nogen Tanke eller kunnet udtrykke nogen i det Sprog? Skal det betyde det fælleds Sprog, för det opplöste sig i Nordisk og Germanisk, da tager han mærkelig fejl, ved
5 at tro dette har set ud som Skirnisför, som er ren Islandsk. Hvortil skal man dog i al Verden med et galt Navn, naar man har et bestemt rigtigt?

Hvor min Resension over Græters Stykke er trykt og om den er trykt kan jeg ikke sige, dog tvivler jeg derpaa, alt hvad jeg ved er
10 at den blev sendt til Berlin. Jeg har ikke set Deres R. over Müllers Skrift om Edda men vel læst Skriftet selv. Vist er det at Snorre ikke er Forfatter af de sidste Afsnit, ej eller Ordner af det hele. Det var jo naragtigt om en Mand vilde tage et af sine egne Digte og kommentere over for at bringe et System i Poetikken ud, men maaskje
15 De regner ikke Háttalykill (hvoraf Kommentaren er Hovedsag og Versene kun anføres som Eksempler) med til de 3 Dele som De tillægger ham. Det forstaar sig at den egentlige nordiske Gudelære maa fornemmelig öses af Sæmunds Edda, men det Bevis som Prof. Müller uddrager af Snorres Edda er upaatvivlelig saavel grundet
20 til visse som noget der kan uddrages af Sæmunds, netop fordi det ligger uden for Tingen selv saa at sige.

De fejlende Sange af Edda har jeg först nylig faaet afskrevet, men jeg vilde ikke sende Dem noget förend jeg kunde ledsage det ligesom det forige med dansk Oversættelse, og det har jeg endnu
25 ikke kunnet faa i Stand formedelst en Rejse, hvorfra jeg ganske nylig er kommen tilbage til Kjöbenhavn. Det islandske Lexikon tager mig ogsaa megen Tid, imidlertid skal jeg sende det saasart mueligt, kun at det ikke skulde være saa længe undervejs som Grammatikken! Hullerne som findes i Fafnirsmál o. a. kan De aldeles
30 ikke haabe at faa udfyldte Af Haandskrifterne, som det forstaar sig at jeg nöje skal efterse, er kun *ét* af nogen synderlig Betydenhed. De andre ere nyere for det meste paa Papir og indeholde intet eller dog meget lidet nyt.

De ser her, Højstærede! alt hvad jeg for nærværende Tid kan have den Ære at melde Dem. Vær forsikret at jeg skal gjøre alt mig *mueligt* for Udgaven af Edda, skjönt jeg rigtig nok kunde behöve mere Frihed til den

Jeg forbliver med største Højagtelse 5
Deres hengivne R. K. Rask.

S. T. Hr. V. C. Grimm.

47. Til C. F. Degen.

Kjöbenhavn d. 9 Sept. 1811.

Det er vel neppe nogen Nyhed for Hr. Doktoren at Universitetet i Norge er bleven bifaldet af Kongen, det skal have 21 Pro- 10
fessorer og Kongsberg i visse Maader udset til Stedet for det, o. s. v. Imidlertid da jeg af Deres sidste Brev saa, det interesserede Dem, vil jeg dog i den Anledning tage mig den Frihed at skrive Dem et Par Linier. Man siger (efter Moldenhawer) at Professorerne skulle have deres Lönninger i Korn, som sikkert var ret godt dersom det 15
kun ikke skulle indgyde de Personer en upassende Handelsaand, og Lönninger indrettede efter Kornpriserne maatte synes mig gjøre det samme i alle Maader. Paa Forslaget skal kun have været ansat 20
20 Proff. nemlig én baade for Græsk og Latin, men Kongen skal med egen Haand have forandret dette. Man har en hel Del andre 20
Anekdoter, hvilke jeg som usandsynlige og usikre vil forbigaa; at Embedseksamener skulle skilles fra Universiteterne staar udtrykkelig i Kollegialtidenden dette vil sikkert have en betydelig Indflydelse paa Studeringerne og deres Gang; man vil da formodentlig ikke behöve, at tage Fornuften fangen under et af den eksamine- 25
rende Prof. udgivet System, men vil komme til at studere Videnskaberne mere som Videnskaber end som Eksamensleksier. Det vil sikkert ogsaa give nyt Liv i Videnskabeligheden i Danmark, med disse to Universiteter, en Kappelyst vil ventelig forjage den gamle Sövn, idet mindste for en Tid, og dette synes virkelig især i visse 30

Dele højst fornødent. Det er ellers ogsaa interessant, at den danske Stat faar et tredie Universitet netop paa samme Tid, da den svenske mister sit tredie, kun, at vi nu og maatte vinde et kjendeligt Forspring for dem i Videnskabernes Dyrkelse, som vi hidtil vel
5 neppe har haft.

Herved vil da ogsaa blive Plads for en Del allerede tilværende Videnskabsmænd, og bedre Udsigter for andre for/i Fremtiden. Skulde jeg ikke ved denne Lejlighed kunne faa den Glæde at se Hr. Doktoren som Prof. her i Byen, i Norge vilde jeg mindre ønske
10 det, da Afstanden i saa Fald vilde blive større. Dr. Rohde var her i Byen i Ferierne og jeg formoder han agter sig at blive theolog. Prof. ved det norske Universitet. Det torde vel ikke være saa urimeligt hvad man gjætter, at Prof. Sverdrup som er en Nordmand gik tilbage som Prof. i Græsk. Hvad om jeg da kunde se to gamle og
15 inderlig elskede Lærere her i Byen! Jeg tror snart, at jeg vilde studere baade Matematik og Græsk igjen. Dog jeg gaar for vidt i mine Indfald, som skulde findes i andre Personers Hjærner, jeg vil derfor bryde af, og anbefale mig i Hr. Doktorens Erindring med endnu et ret inderligt Tak for sidst.

20 Deres hengivne

R. K. Rask.

Hr. Dokt. har vel set i Kollegialtid. at der foruden andre Steder ogsaa skal tages fra det levende døde Akademie i Sorø til Hjelpe til det norske Universitet. —

Udskrift: S. T. Hr. Doktor Degen Rektor ved den lærde Skole i Viborg. betalt.

25 48. *Til Det Kgl. Danske Videnskabernes Selskab* 14/12 1811.

Den af det kongelige Danske Videnskabers Selskab for Året 1811 fremsatte Opgave om, at undersøge, af hvilken Kilde det gamle skandinaviske Sprog sikrest kan udledes“ tildrog sig strags Indsenderens Opmærksomhed, der alt tilforn havde sysselsat sig med
30 undersøgelser over denne Gjenstand. Han begyndte derfor at fort-

sætte, ordne og bearbejde sine Samlinger dertil; men andre nødvendige Sysler gjorde ham umuligt, at anvende såmeget Tid, som kunde udfordres til at fuldende en så vidtgribende, dybtgående og vanskelig Undersøgelse. Det Sprog, som skulde undersøges har hidtil været så godt som ganske ubekjendt, og endnu er ingen brugbar 5 Ordbog derover udkommen. Sprogets Oprindelse har derfor hidtil været en utilgængelig Helligdom, man har her intet Forarbejde af nogen Betydning; ti hvad derover hist og her er ytret, er for det allermeste af Mænd, der ikke forstode Sproget, beror altså mere på Indfald, Gisninger eller Fordomme end på Sproget selv. Hertil 10 kommer at mange ikke engang have forstået de Sprog, hvoraf de vilde udlede det (Persisk, Sanskrit etc.) Her må derfor alt udledes fra den første og fjærneste Kilde, alt bearbejdes fra første Hånd. Ifølge disse Omstændigheder vover Indsenderen at indstille til det Højkongelige Selskab, om ikke Tiden for denne Opgaves Besvarelse 15 måtte forlænges i det mindste et År endnu. Han har givet sig den Frihed, at vedlægge en Oversigt af Planen, og et Fragment af det i Afhandlingen der nærmest angår Resultatet, for at Selskabet kunde gøre sig en foreløbig Idé om Afhandlingens Beskaffenhed og Resultatets Rimelighed, og derefter bestemme, om den skulde kunne 20 fortjene at udføres, ifald ingen anden som tilfredsstillende Selskabets Fordringer skulde være indkommen.

Måtte Indsenderen heraf være så lykkelig, at anses værdig til Selskabets Opmuntring, håber han at kunne tilendebringe sit Arbejde til Udgangen af næste År. Men i ethvert Fald ønsker han sig, 25 at måtte lade det indsendte tilbagehente efter Devisen, når Selskabet har bekjendtgjort sin Beslutning.

København den 14. Desember 1811.

Ærbødigst.

49. Til Bjarni Thorsteinsson [slutningen af 1811].

Hjartans þackir, Bjarni minn! fyrir allt það, þú sendir mér með honum Haldóri, vænt þykir mér það allt, enn vænst eitthvört það hreinlyndi með hvöriu þú segir frá uppruna kvædisins, þar er
 5 eckert sem ég met svo mikils hiá kunníngium mínum, þviád öll hin góðvild etc. er eins og andlit og svipur án hjarta, enn þar sem hitt bætist við þar þecki ég *vin* minn, þviád allt er sínum vin vel segiandi.

Um kvædid er það að segia, að ecki lízt mér það svo mikid afreksverk að rita íslenzka túngufrædi, að það væri lofkvædis vert
 10 enda þykist líka skáldid hafa fundid það, og þessvegna innfært marga frægdarmenn um hvöria meira var lofsefnid. Af þessum virdist mier samt sem hann Hlödver (Holberg) og hann Grunnvík máttu án skada vera á burtu því sá fyrsti gérði því íslenzka nafni hvörki heidur né gagn (t. d. þar sem hann í samkvæmum sagdi frá
 15 því hvað júngfrú hétu á íslenzku, eða þar sem hann í Pétri Pors skýrir frá rúnastafnum Λ) og um hinn sídara lízt mér tvísýnt, hvört hann géri meiri skammir eða heidur (t. d. þegar hann kvedr svo: „I Visen tales om en Mær, som hede skal Idunne“ þegar hann í sínum seinustum atvikum af hetiulífínu á nordurlöndum
 20 færir inn á medal Vølsunga fulla Dogmatíku og umvendunarsögu skélfíliga lánga og leida, eða þegar hann í sinni gudafrædi málar síálfan sig, jafnskritinn karl, aungum mun ólíósara enn hin hátígnarligu god fornanna). Ei að sídur lízt mér næsta vænt um kvædid, mikid skáld er hann Finnur, og einganvegin vildi ég þú lastadir
 25 það eða beiddir hann umbótar á því, eða hugsadir að láta útleggja eða prenta það. enn um bragarháttinn, og jafnvel um athugasemdirna hefði eg nockud að segia, ef ecki væri það að orka þier leidinda. Til dæmis að taka. Rímurnar eru þó svo gamlar, að minnsta kosti lagid, að það finnst í fleirum tegundum í háttalykli Snorra. Hann
 30 Finnur hugsar að Fornyrðalag hafi í byriun verid tídkad eitt saman og hinir hættir seinna fundnir þar á móti er það að segia að Horn-

klofi, sem var skáld Haralz ens hárfagra, kvad bædi dróttmælt og í öðrum háttum, enda er dróttmælt sú staka af Braga hinum gamla „Gefion dró fra Gylfa“ etc. og ecki veit ég hvört menn vita med sannindum það sem eldra er á Íslenzku. Nú þótt mýmargir hættir hafa fundnir verid, sídan er Brági kvad, þá hafa þó allir hinir eldri 5 það aukénni sameginligt, ad hvör tvö vísuord séu samanbundin med 3 hliódstöfum enn hvört vísuord ákvarðat eptir tölu lángra samstafna, enn hvörugt af þessu er adgiætt í þessu kvædi svo nákvæmliga sem vera ætti, *ef hátturinn skyldi heita íslenzkur* þvíad hitt tel ég einkunn íslenzks kvedskapar eins og fætur eda studlar 10 hins gríska og rómverska. Nú hafa eingin skáld med Grickium eda Rómverium vikid frá þessu, þótt þeir hafa fundid nýa háttu, lízt mér þessvegna ad ecki skyldu heldur hin íslenzku skáld víkia frá því er séreginligt má kalla þeirra þíóðar kvedskap, þótt nýa hætti vildu upptaka. eingin hafa heldur gért það fyrr enn í sálmmum, sá 15 kvedskapr sem Nordveriar mundu vilia ad aldrei væri til ordinn, frá þessum smecklausa leirburdi hefir það sídan dreyfst víða um allskonar kvædi svo ad kannské færri skáld brúka íslenzku enn útlendu háttuna nú á dögum. enn ecki þurftu samt Íslendingar missa Búnadarbálks eda kvæða Jóns Þórlákssonar o. s. fr. þvíad 20 hvör mun uppástanda ad þessir þánkar gætu ecki innibundist í íslenzkum háttum, og kannské jafnvel falligra ef ad þessi nýi fullkomeikur bættist vid. Þar ad auki eru eingir/fáir af þessum bragarháttum svo fráleitir hinum fornu íslenzku sem Finns nýfundni, enn nockrir eru öldúngis forníslenzkir svosem heili Paradísarmissir í 25 fornryrdalagi. Enn ég verd ad hætta því nú finn ég fyrst, ad ég er kominn díúpt inn í það efni, sem ég veit ad þier er lítill hugr á ad heyra útlistad. — Enn ótöluverdara er það þegar hann Finnur segir „á Hvítserkia tindum“ fyrir *Hvítserkiar*, nema kannské það á ad skiliast eins og Appellativum og vera genit. pl. fyrir háfialla 30 jökla. — „flúna til Gimla“ ég mundi segia *til Gimils*, at minsta kosti segir höfundr Eddu: „baszt er ad vera á Gimle“ líka segir í völuspa „sal sér hún standa sólu fegra gulli þakdan á gimle hám.“

en ef gimle (∁: gimli) er Dativ. þá útheimtist í Nomin. gimill Gen. gimils, svo fremi sem ég má skynia, hann Finnur hefir án efa látid það danska Gimla, sem er rángsnúid af því íslenzka leida sig afvega. Þó ecki skyldi ég hér recensera kvædid, enn samt gat ég ecki af mér
 5 setid ad segia þier nockud um það. Helst þykir mér það vanta sem ég hefi ádur sagt, ad alt of lítid og ótöluvert er efnid, enda veiztu Biarni minn, ad meira verk mundi ég vinna og frásagnarverdara, eda at minstu hafa vilia ad vinna, ef ég vissa það væri möguligt, þá

10 skyldu þeir lýdir
 löndum ráða
 er útskaga
 ádr um byggdu!

og giarnan mundi ég fram gefa líf mitt ef það yrði Fróni til frelsis, því frelsid tel ég Íslandi þarfasta giöf. fyrir fáam nóttum dreymdi
 15 mig um þetta efni markverdur draumr, sem þér er helst segiandi munnliga, þó það er meir/minna enn ólíkt ad hann verði uppfylltur. Enn ecki veit ég hvörnin ég med öðru móti getur borgað þá mikla skuld, sem ég tel mig íbundinn vid Íslendinga, þvíad ofurmikla ást sýna mér frónskir þótt ég þykist lítid hafa til
 20 unnid eda eckért.

Nú ég verd ad lykta bréfinu, og bidia þig senda hönum Finni andsvar mitt, ef það lízt þér þess vert, enn ef málvillur/leysur væru í, mundir þú vilia segia mér til þeirra, ad ég giæti lagfært það, svo það ecki yrði mér til skammar. Þennan pistil máttu nærri géta,
 25 ad ég einganvegin vildi þú sýndir nockrum manni, heldur mun eg bidia þig skila mér honum aptur, er færi géfst
 Vertu nú sæll og blessadur þetta ár og mörg önnur R. Raskur.

50. *Til Adam Oehlenschläger* [1812].

Kjöbenhavn etc.

Hr. Professoren vil haaber jeg ikke fortryde paa den Aabenhjertighed, hvormed en Tilhörer tager sig den Frihed her at fremsætte nogle Anmærkninger over sidste Forelæsning. Den samme aabne Tilstaaelse tror jeg det Pligt imod vor gamle herlige Literatur at fremsætte paa ethvert Sted, men jeg kunde allermindst ville, at den paa anden eller tredie Haand skulde komme til Deres Kundskab, og det saameget mindre som den egentlig ikke angaar Hr. Professorens højst interessante Forelæsning selv, men kun fornemmelig de oplæste Prøver af den gamle Poesi. 10

Disse Oversættelser synes mig da, at staa i en altfor uhyre Afstand fra Originalerne, især hvad den over Hákonarmál angaar, som man uden Overdrivelse kan antage at have tabt $\frac{9}{10}$ af sin oprindelige Aand og Skjönhed. Den islandske Poesi er med sit Bogstavrim fortrinlig skikket til at stille os Handlingen for Øje (eller rettere for Øre), og hvad man hos Homer og Virgil roser i et eller to Vers, kan her findes paa hver Side. Vore Skalde have, uden maaskje at tænke derpaa, alle Øjeblikke benyttet sig af denne Sprogets og Poesiens Indretning, men faa eller ingen har gjort dette smagfuldere end Eivind Skaldespilder i Hákonarmál. Dette saavelsom den øvrige Skjönhed syntes næsten ganske henvejret i Oversættelsen, der ikke var stort andet end en mat og kold Indholdsframsættelse af hvert Vers. F. Eks. 2det Vers, hvor Indledningen ender med at fortælle Stridens Begyndelse paa en højst malende Maade: 20

„drupdu dólgar
enn darrar hristust
upp var þá
hildir of hafin“.

Man hörer her ligesom Striden begynde med et frygteligt Anfald, og kommer derpaa til Ro for at betragte hvorledes det videre gik til. Men dette Sted var ganske ubetydeligt i Oversættelsen, og nogle 30

som kjendte Originalen meget nøje troede det rent var udeladt, hvilket jeg dog bemærkede det ikke var. De vil ved at efterlæse Originalen finde at hvad her er sagt om et Sted gjælder om mange flere (f. Eks. 5te v.) hvorvel Hr. Professoren maaskje ikke vil føle saameget af denne udvortes malende Velklang ved Oplæsning, som ifald De kjendte Udtalen af Sproget, hvilket jeg allene af Ordet *Rigsþátttr* kunde höre aldeles ikke var Tilfældet. Et andet Sted, som falder mig ind, der ogsaa havde tabt forskrækkelig var det saare naive og stærke:

10   Man óbundinn
                               á ýta sjöt
                               fenris úlfr of fara
                               ádr jafngódr
                               á auda tröd
 15   konung madr komi.

Jeg kjendte ikke de oplæste Oversættelser, da jeg stedse har holdt mig til Originalerne; dog ved jeg at Abrahamson har oversat Rigmål men det syntes mig ikke at ligne ham. De to andre vare maaskje af Sandvig som er en slet og smaglös Oversætter. Men af hvem de
 20 end ere kan det neppe gjælde for Undskyldning, ti Originalen staar jo aaben for enhver, og allermindst hvor det gjælder vor egen Hæder bör vi være skjödeslöse. Hvor uberegnelige Følger kan det ikke have paa Agtelsen for vor gamle Litteratur, der först er i sin spæde Opkomst og ikke taaler noget Stöd. I det mindste burde det
 25 dog med et Par Ord anmærkes hvor langt Oversættelserne stode neden for Originalerne.

Fremdeles hörte jeg iblant 3 gamle Skaldes Navne en: Vëllëklö sat ved Siden af Tjodolf fra Hvin og Ejvind Skaldespilder. Et saadant Navn Velleklo har jeg aldrig hört eller set iblant vore gamle
 30 Digtere. Rimelig er det en Fejltagelse; ti i Snorres Olaf Trygvesens Saga findes Brudstykker af *en gammel Sang: Vëll-ëklä* (o: Guld-mangel) og den anföres med den Formel: svo segir á Vëllëklu (eller

efter den gamle Skrivemaade: *svá segir á Vellēklö*), men denne Sang er af Einar Skálaglamm. —

I Rigspáttir hørte jeg Þræls Kone kaldet *Þýr* men dette er netop masc. en Træl (i foem. heder det *Þý*), var altsaa ligesaa urime-
ligt, som om nogen i en Oversættelse af Livius vilde fortælle om 5
den kydske *Lucretius*! Hvorfor skal vi da træde vort eget gamle
Sprog, som vi med Grund ere saa stolte af, under Födder? Er det
ikke Vejen til at foragtes af andre naar vi foragte os selv? Vel er
det den mindre Del, der føler sligt, men den større hører det dog
altid i den Forudsætning at det er rigtigt, og burde vel neppe 10
aldeles skuffes i denne Forventning. Imidlertid er denne Dom ikke
blot min, jeg ved at flere saavel Islændere som Danskere fældede
aldeles den samme. Jeg vil ikke tale om de aabenbare Fejl mod
Textens Mening, som Oversættelserne vare fulde af, endnu mindre
om Udtalen, som i ethvert islandsk Navn eller Ord var mer eller 15
mindre urigtig; den synes ikke saa nødvendig, skjönt det paa den
anden Side dog og lader noget underligt, at udtale et endnu levende,
ja inden Fædrenelandets Grænser levende Sprog paa en Maade
der endog giver stundum lige modsat Mening, hvorpaa jeg om
andre har ladet mig fortælle flere højst paafaldende og latterlige 20
Eksempler.

Endnu maa jeg dog anføre den meget forkjerte Bemærkning,
hvormed De vilde oplyse 3 Vers af *Hákonarm* (*Hét á Hólmrygi*,
eller som Hr. Prof. antog: *hét á Háleygi* 3: han fremkaldte
Halejerne), nemlig, at Halejerne var dem, som ejede en Hald. 25
Nej intet mindre! Det er dem som boede i *Hálogaland*, der efter
dem har faaet Navn. Nu kunde vi kalde dem Nordlændere. Atter
dette maatte De umelig kunde faldet paa, dersom De havde
kjendt det mindste til Udtalen. En Hald heder *háll* i Gen.
hallar, heraf skulde Sammensætninger tages f. Eks. *hallargólf*; men 30
Hálogaland og *Háleygir* har Aksent over *á* og kun et *l*, hvilket
ganske og aldeles forandrer Udtalen. Desuden betyder *eygir*
(som er *nom. þlur!*) ikke en Ejer, denne heder *eigandi*.

Jeg erindrer, at mere stødte mig, men ikke bestemt hvad det var.
 — med største Ærbødighed, R. K. Rask.

Udskrift: Velbyrdige og Höjlærde Hr. Prof. Øhlenschläger i Bredgaden i
 Kjöbenhavn.

5 51. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenh. d. 1 Jan. 1812.

Först maa jeg denne Gang aflegge min Taksigelse for Deres
 Eksellenses sidste Brev; det var mig kjært at se at Deres Dom om
 Molbechs Bog ikke var saa meget forskjellig fra min kun noget mil-
 dere, som jeg gjerne tilstaar den maatte være. Derimod vilde jeg
 10 nödig sættes i Klasse med Grundtvig, hvorvel jeg tilstaar han og
 hans Meninger ligesaavel bör tolereres som jeg og mine, og at jeg
 ligesom han befinder mig paa en Yderlighed kun at min er hans
 ganske modsat, jeg tilstaar ogsaa at mine Meninger ere mere af-
 vigende fra de almindelige end hans, ikke desmindre synes mig der
 15 ingen egentlig Sammenligning kan finde Sted ti Fritænkeren lader
 sig overbevise om alt, naar man forelægger ham tilstrækkelige
 Grunde, efter som han antager Fornuften som Dommer og Cri-
 terium veritatis, men Sværmeren lader sig i Evighed aldrig over-
 bevise efter som han sætter en dunkel og forstemt Fölelse over For-
 20 nuften, og antager Virkningerne maaskje blot af en opblæst Mave
 for guddommelige Indskydelser. Hin staar som paa en Høj, hvorfra
 det er ham let at stige ned til hvilken Side han maatte finde rig-
 tigere, denne sidder som i en Hængedynd, hvori han kommer des
 dybere jo mere man arbejder paa at rive ham lös. Men nok om
 25 dette, jeg maa 2) undskylde at jeg har biet saalænge med Svar, det
 kom fornemmelig deraf, at jeg ikke har haft andet at skrive om end
 klage over en næsten uendelig Tandpine, som har plaget mig i
 langsommelig Tid, og givet mig Ulyst næsten til alt, allermest til
 Brevskrivning, efter som den har nödt mig mange Nætter til at gaa
 30 paa Gulvet lige til Dag, og jeg dog ikke har haft nogen Ro eller

Fred til Hvile for Konditioner etc. som ere mig uundgaaelig nødvendig. Den har været forbunden med Hævelse i Kinderne og Gummerne, som har været mig meget ubehagelig endnu har den ikke forladt mig, og vil formodentlig ikke heller forlade mig, efter som det fugtige og usunde Vejrligt, uden Tvivl har den største Del 5 deri, og jeg dog paa ingen Maade kan holde mig inde, saalænge som behövedes til at komme i Stand.

Nu har jeg derimod faaet endnu tvende Nyheder at skrive om som ere begge interessantere. Den ene er at Hr. Krum (Lærer ved Frue Skole) som kom mig i Forkjøbet til at blive Amanuensis paa 10 Bibliot. skjönt jeg havde gaaet der för han, nu tager sin Afskjed, for at forberede sig til en Udenlandsrejse og siden gaa som Prof. til Universit. i Norge. Herved haaber jeg sikkert at faa hans Plads, umiddelbar vindes vel herved ikke stort saasom hans Lönning var 50 Daler aarlig, og jeg fik et Gratsiale paa 40 Rd^r, men det giver 15 dog en Smule Udsigt og Haab, som det er saa herligt at forlyste sig med, naar man kan nogenledes vide det ikke skuffes; ti jeg er da den næste paa Springet (som man siger) efter Underbibliotekaren Skjelderup, som jeg tror har 3 à 400 Rd^r aarlig af Biblioteket. Han er en gammel Mand og kommer nu aldrig paa Bibl. saa at om jeg 20 nu maa have Arbejdet 1 Time (herefter 2) hver Dag, saa er der dog Haab, at jeg engang faar tilligemed Arbejdet, det som man ved Stiftelsen ansaa for en passende Lönning.

Efterretning om den norske Universitetsfest, som jeg med stor Fornøjelse var tilstede ved, har De uden al Tvivl for længe siden 25 faaet. Treschows Tale var lang, men i mine Tanker fortreffelig, skjönt andre rive ned paa den, den indeholdt Betragtninger over et Universitets Væsen og Nytte, og over Nytten af det norske, samt Bevis at dette ej kunde være til nogen Skade. Prinds Kristjans var kort nævnet og blev meget vakkert fremsagt. Kongen stod op og tog 30 ham i Haanden da han steg ned og satte sig paa sin Plads som var ikke langt fra Kongens. Musikken var nydelig, kun Rossing og Mad. Frydendal mishagede mig höjligen. Rossing sang Recitativet, med

en vaklende, trillende/skrullende, affekteret og tyskagtig Stemme, Mad. Fr. kunde ikke komme saa højt med Stemmen som hun skulde og peb derfor i disse Tilfælde ret som en Kat eller Gris. Det øvrige af hendes Sang som ikke gik slet saa højt var meget god saavel som
 5 alle de andres efter mit Skjønnende jeg syntes dog især udmærket godt om en ung Sanger jeg tror det var Zinks yngste Søn.

Hr. Krejdal har formodentlig alt underrettet Deres Eksellense om at han har begyndt at lære mig at spille paa Klaver, hvorimod jeg lærer ham lidt Engelsk, jeg har skaffet ham endnu nogle andre
 10 at lære paa Klaver hvor han faar 3 $\frac{1}{2}$ for Timen, han skal nu ogsaa efter Nyaar spille med Prof. Nyerups yngste Datter.

Nu endelig hvad der udgjör den anden Nyhed, og som jeg ikke vil skjule for Deres Eksellense, hvor ubeskjedent, det end maatte synes at udbasunere sin egen Pris. Jeg modtog for nogle Dage siden
 15 fra en af mine islandske Venner her i Byen et Brev, hvori var et, med sidste Skib fra Island til ham indsendt, Ære- eller Takkedigt til mig for min islandske Grammatik. Det var af en af de meget gode nyere Skalde *Finnr Magnússon* en Brodersön af den afdöde Olafsen, jeg har ikke set ham, og han var ikke anført i Gramm.
 20 skjönt der var endel andre citerede med Berömmelse. Digtet er paa 100 Strofer, som de allerlængste gamle islandske Æredigte, der bragtes Kongerne. Det er ikke ganske i den gamle Verseform, men i et net, ædelt, udsögt Sprog. Jeg maa dog anföre nogle Strofer, til
 25 nogle enkelte Danskere en Del Komplimenter siger han omtrent

Imellem utallige erindrer/anfører jeg den ene
 Stifter af Sproget, som den islandske Tunge
 löste af de Baand, der forhindrede Udlændere
 Adgangen til Gudernes Maal

30 Födt i Danmark, hvor et forandret Sprog hersker,
 forvirret og blandet af fremmede Lyd
 af rommersk saksisk, frisisk og fransk

men den gamle Tunge var glemmt,
 Bröd Rask den raske/Raskur hinn røskvi sig frem over de
 bratteste Fjælde
 og over Tidernes Svælg som en ung Helt,
 og naaede de Marker (egentl: Aabninger uden Træer inde i 5
 Skove), hvor *Norræna* lever
 i sin gamle herlige Glands.

Han fandt den og den ældgamle Stammemoder (*Norræna*
 personificeret)
 opfyldtes af en himmelsk Glæde 10
 hun forsøgte at støtte sig svag af Alder
 op til en heldende Klippe.

Herpaa indføres *Norræna* talende først om sin gamle Glands og
 Hæder, derpaa om nogle nyere Danskere som have virket for den
 især Suhm endelig til mig 15

Hil være du, kommen til vore inderste Helligdomme
 Frænde! de gamle Guders glimrende Boliger
 vente paa dig i det yndige Østen
 og Lysalfernes skjønneste Egne.

Mættet af Odins kostelige Visdom/ell. Ofre (som han fik 20
 af Mimers Kilde)
 læsket af Asernes styrkende Drikke
 viste du dit Folk til de Skatte vi eje
 og byde dem saa villig frem

Tilsidst, dette maa jeg tillige anføre paa Islandsk, da det fore- 25
 kommer mig meget smukt udtrykt i Originalen:

Koma þær tídir ad Saxar og Svíar,
 safnadir endur und Skjöldunga fánúm,
 munu med Dönum og Nordmönnum nefna
 frædara þarfastan þig.

Jeg glædes derfor højlig at R.
 banede med Bistand af guddommelige Kræfter.
 en Vej som ogsaa leder os Islændere
 til (Kundskab om) vore Fædres og Moders-maal

Forsøge skal jeg at følge den Sti,
 med Glæde, skjönt den vistes af en udenlandsk Haand
 der fandtes ej blandt Mændene en kyndigere
 som intet af andre har lært.

5

Endnu følger et Par Vers til Skaldens Landsmænd, det her saa
 löselig anførte kan mener jeg være nok til at give en Ide om det
 hele. Det skal berolige mig for 10 Resensioner, hvor uforkammede
 de end maatte være. Men jeg maa bede Deres Eksellense ikke at
 meddele nogen dette; ti Landsdommer Baden har jeg i Sinde at
 skrive det til, men forresten önskede jeg ikke nogen fik det at vide,
 jeg har ogsaa modsat mig hvad Skalden havde anbefalet sin Ven,
 at faa det trykt med dansk Oversættelse; ti det er virkelig alt for
 smigrende, og det skulde snarere paadrage mig Misundelse og
 Had end Hæder. Jeg kunde ikke bare mig for straks at skrive et
 lille Svar som jeg har leveret Mellemanden og bedet ham ved
 næste Lejlighed besørge, ti det var Skik i gamle Dage, at de der
 modtogte Æredigte gave altid Guldringe eller desl. til Digterlön
 (bragarlaun). Det er kort og langt simplere, hvorfor jeg haaber
 Deres Eksellense ikke vil fortryde paa jeg afskriver det helt. Det er
 i en anden ældgammel Verseart.

Finni Magnússyni

25

Géf mér epli
 Idunn liúfa!

Ræk mig et Æble
 kjære Idunne; (Naar man bed i Idunnes
 Æbler forvandt man al Sygdom og
 Alderdom)

mál er nú

ti nu er det Tid

30

<p>munne ad hræra andsvör veita víðfrægu skáldi en tannverkr túngu 5 vefur um tönn.</p> <p>Undrirt ecki Islanz megir 10 þó stirt og ógreitt yrkia þyki; þér heyrid segg er saát Mörland á Fjöni fæddan, 15 en ecki <i>Finn</i>.</p> <p>Hönum réð <i>Bragi</i> hörpu géfa <i>Sigtýr</i> inn mæra 20 súttunga miöd <i>Þór</i> lét fæddan</p> <p>Finn á fróni <i>Norn</i> hönum eilífan 25 aldur um skóp. Hönum þacka ég þúsund sinnum ástúd mikla og ód hinn mæta. 30 Hinum óska ég Islands sonum árs og auds og alls kyns sælu</p>	<p>at röre Tungen at give den vidtberömte Skald et Svar men Tandpine Tungen svöber om Tænderne. (siges om alt hvad der hindrer en at synge eller tale med Færdighed)</p> <p>Undres ikke Islands Sønner! om jeg end synes haardt og vanskeligt at gjöre Vers; I höre en Mand, som aldrig saa Island som fødtes i Fyn, og ikke <i>Find</i> (Skalden, som forfattede San- gen til mig)</p> <p>Ham har Brage givet sin Harpe, og Odin den klare Súttunge miöd, Tor lod Find (Tor var Islands gamle Skytsgud)</p> <p>paa Island födes Nornen bestemte ham et evigt Liv (Navn). Ham jeg takker tusinde Gange (for sit) kjærlige Sindelav og den herlige Sang. De andre Islands Sønner önsker jeg (godt) Aar og Rigdom og alt slags Held.</p>
---	--

Eitt má at ódi	Et kan man udsætte	
ágiætum finna:	paa den fortræffelige Sang	
lítid þykir	lidet/ringe synes	
leyfdar efni!	Lovsangens Æmne!	
samt er mærd sú	Dog er det Hædersdigt	5
mikils verd	af stor Værdi	
því eintómt hreinlyndi	ti lutter Oprigtighed	
huginn knúdi	bevægede Sindet (Gejsten til at digte)	
þiggid þá þetta	Modtag(er) da denne	
<i>Þundar vín</i>	Odins Vin (∴ dette Stykke, Vers)	10
í bauga stad	isteden for Guld (egentl. Ringe)	
ad bragarlaunum!	til Digterløn	
Eg hefi ad géfa	jeg har ej uden	
hjartad eitt,	Hjærtet at give	
þad færi eg <i>Finni</i>	det bringer jeg Find	15
í <i>Fjölnis</i> Krús.	i Odins Bæger (∴ i Sangen, paa Vers).	

R. Raskur.

Nu kan jeg skrive dette under nok en Gang ti jeg ser, det er høje Tid at slutte. Her falder mig ellers endnu en Undskyldning ind for min Langsomhed til at skrive Breve, nemlig at naar jeg 20 skriver bliver de ogsaa gjerne saalange, at de kan passere hvert for et Par eller tre, temmelig drøje efter sædvanligt Maal, maatte de kun ikke kjede Deres Eksellense to, tre Gange saa meget som sædvanlig! hvilket jeg dog vist haaber dette ikke vil gjøre. Jeg har ellers faaet i Sinde at udelukke det midterste af mine Navne for at 25 der slet ingen Levning af noget kristeligt eller jødisk skal klæbe ved mig.

Til Slutning ønsker Deres Eksellense af ganske Hjerte et lykkeligt nyt Aar, og haaber vist De har haft en fornøjeligere i det mindste sundere Jul end

30

Deres hengivne

R. Rask.

52. Til Jacob og Wilhelm Grimm $\frac{1}{1}$ — $\frac{29}{1}$ 1812.

Kjöbenhavn d. 1 Jan. 1812.

Min Synd er stor og ganske svar,
deraf er Sorgen mine.

5 heder det i Salmen, og jeg maa gjöre disse Ord til mine, imidlertid er min Synd dog virkelig ikke saa svar som den kunde synes, og jeg haaber sikkerlig Deres Tilgivelse, naar De faar min Retfærdiggjorelse at höre. Jeg har rigtig modtaget begge Deres Breve, hvorfor jeg er Dem, min Höjstærede! meget forbunden, men at jeg
10 har tövet saa længe med at svare har desværre ikke været for at kunne sende Dem en ret stor Pakke, men fordi jeg næsten det hele Efteraar har været plaget med en meget smertelig Tandpine forbunden med Hævelse i Kinder og Gummer, som endnu ikke har forladt mig. Vi have her haft et næsten uafbrudt Regnvejr, eller
15 dog fugtigt Vejr, som formodentlig ikke lidet har bidraget til at vedligeholde Sygdommen saa længe. Smerten har meget ofte nödt til at vaage eller være oppe hele Nætter, og gjort mig uskikket til at tænke paa Islandsken eller Edda, og den korte Frist, Sygdommen har givet mig har de forsönte daglige Forretninger *mer end tilstræk-*
20 *kelig* besat. De ser her den simple Grund til min lange Tavshed, der sikkerlig har været mig i det mindste ligesaa ubehagelig som Dem. At jeg skriver denne Gang er heller ikke for at afgjøre noget vigtigt, som endnu er mig umueligt, men for at De ikke skal tro jeg rent er död, eller aldeles har forglemt Dem og Edda. Jeg vil tage mig
25 den Frihed at svare först paa Deres sidste Brev.

Med alle de anförte Omstændigheder kan jeg naturligvis ikke andet end være meget vel fornöjet, men om jeg kan tage Del i det fordelagtige Honorar, vöd jeg ikke, da jeg endnu ikke kan se hvorvidt det bliver mig mueligt at opfylde min Del af Arbejdet.

30 Angaaende Verset: Hvert féll (ikke: *felt*) blóþugt
á brióst grami
úrsvalt innfiálgt
ecka þrúngit

maa jeg tilstaa at Deres Forklaring af *innfiálg*t er sindrig, men jeg frygter meget for dens Rigtighed. *Følge* have vi ogsaa paa Dansk men 1) *innfiálg*t kan ikke være *neutr.* af *innfiálginn*, det skulde hede *innfiálgit*! det kan overalt ikke vel være noget *Partic.*; ti skulde det være af første Konjug. da maatte det nødvendig efter første Klasse 5 hede *innfiálgat*, eftersom *innfiálgdr* (hvoraf *neutr.* *innfiálgdt* ell. *innfiálg*t) vilde klinge aldeles utaalelig. Der gives ikke heller i Sproget det mindste Spor til saadant Verb. at *fiálga*, ej heller til Ordet *Følge* som heder *hjólhríng*r *hjólkríngla* (orbis rotæ)

2) kan *ecka þrúngit* ikke vel gaa paa *bríóst*, efterdi det *döde* Bryst ikke 10 vel kunde siges at være *sorgbekte*mt, og det forekommer mig desuden meget at støde mit Øre, som stridende mod Konstruksionen.

3) passer i saa Fald *innfiálg*t *einge*bogen aldeles ikke; ja, sandt at sige synes det desuden heller ikke at passe ret; ti *fiálgr* maatte da betyde udadböjet, ophævet, konveks, men at kalde *konkav*: indkon- 15 veks forekommer mig noget tvungen.

Derimod gives der et Adj. *óþiálgr* (*neutr.* *óþiálgt*) ɔ: *ubændig*, med dette synes *innfiálg*t analogt, altsaa *neutr.* af *adj.* *innfiálgr*. Altsaa, naar man fortsætter Analysen i Sammenligning med hint, bliver *lgr* kontraheret for: *ligr*, som er den sædvanlige Adjektivendelse (vid. 20 Gram. isl. pag. 244 Lin. 5.). Nu kommer *óþiálgr* af *at þiá*, tæmme, undertrykke, altsaa skulde *fiálgr* komme af *fiá*. Saadant et Ord findes virkelig, men betyder at *hade*. Skulde nu *fiá* have udtrykt enhver hæftig Følelse, og altsaa *innfiálg*t omtrentlig være: *udpresset af den inderligste Sorg og Smerte*? Det vover jeg ikke at paastaa, men som 25 en Gisning om et uvist Ord kunde det vel passere. *όργη* paa Græsk betyder omtrent ligesaa baade *Vrede* og enhver hæftig Lidenskab, *miser* kunde maaskje være beslægtet med *μίσος, μίσηω*.

Angaaende *jarnknasteinn* ved jeg intet at sige, det anførte *jarnka-* 30 *steinn* finder jeg ingensteds, det maa være en Skrivefejl, ifald De har denne Læsemaade i Gudr. Kv. 3.8. Jeg kjender ej heller noget til det tyske Jochant, Jachant, men betyder det et Slags Ædelsten, da skulde jeg sikkert tro det var beslægtet med *jarnknasteinn*. Paa

Jærn skal sikkerlig ikke tænkes, ligesaa lidt som paa *Hebr. jarek* det er sædvanlig i Indices til Sagarne at naar ingen Etymologi vides søges den, hvor den sidst er at finde i *Hebr. Græsk. etc.*

Om at *Skðlholt* har hedt Reinkonvik har jeg slet intet hørt eller
5 set, i *Kristnisaga* pag. 106 tales om Gaardens første Anlæggelse, men, saavidt jeg finder, intet om noget saadant Navn, som sikkerlig *aldrig har funden Sted.*

Nu til Deres ældre Brev!

Aarsagen hvorfor Sangene ere kastede imellem hinanden i den
10 Dem tilsendte Afskrift, er den samme som den, hvorfor De ikke straks fik dem alle, nemlig at Hans Ekssellense Grev Hammerstein leverte Islænderen som afskrev dem en Seddel, hvorpaa der stod optegnet hvad han (De) forlangte Han afskrev da *bestemt hvad der var opgivet og i den opgivne Orden*, uden at spørge mig derom som
15 drig faldt ham ind.

Dersom Ordregisterets Udførlighed skulde være en Retfærdiggjørelse for at vi over alt har forstaaet Originalen, da er jeg meget bange at den beviser mer end den burde, ellers har jeg just intet derimod især naar Stederne hvor Ordene forekomme tages med; ti
20 det er ofte højst vigtigt at kunde finde Stedet hvor et eller andet Ord forekommer, men Kasus etc. maatte, mener jeg, absolut anføres under deres Nominativ, ikke som egne ny Artikler.

De skriver, at De ønsker Dem især *Völundarkvida*, af den har jeg dog faaet den danske Oversættelse færdig, men for at kunne sende
25 det tillige med det øvrige maa De endelig opgive mig et Sted i Hamborg hvortil jeg kan adressere slige Pakker; ti anderledes kan de ikke sendes med Pakkeposten. Med Brevposten vilde det blive alt for uhyre dyrt, da et temmeligt lille Brev kan koste 10 til 12 Rd^f. Saameget kostede et, som for ikke længe siden kom hertil fra et
30 Sted i Tyskland. —

Vegr kan betyde Verdenskant (plaga) og Himmelegn, Klimat, Jordströg (zone) f. Eks. Kongespejlet (*Kóngs skuggsiá*) pag. 215 og fölgg. Ved Beskrivelser over Rejser beskrives ofte tillige Veje, f. Eks.

den over *Eidaskógr* i Eigla pag. 543.—545. og 577—582. etc. *Brautö-
nundr* havde sit Navn af Veje fordi han lod anlægge Veje omkring
i hele Sverrig (det egentlige Sverrig) vid. *Heimskringla Ynglinga-
saga* cap. 37. Særeget Navn til nogen Vej erindrer jeg ej at have
fundet. — *Melracki* (ikke *mæltrake*) en Ræv, forklarer man af *racki* en 5
Hund og *melr* en Mark, Høj. (egentlig: hvor der gror *melr* ∴ et Slags
vild Byg.) altsaa ligefrem *en Markhund, vild Hund*. *Ýsagrímr* har jeg i
ingen islandsk Bog forefundet saavidt jeg erindrer, ej heller findes det
i Björn Haldorsons Ordbog. Paa Islandsk ere to Ord: *Grímr*, subst.
m. ∴ en maskeret Person — Odin — et Mandsnavn — en Buk. og 10
grímmr adject. grum, grusom. — Edda deklineres ganske regelret
efter 6te Deklin. f. Eks. „Nýerúp hefir útlagt Snorra *Eddu* á dönsku
(accus.) eda part af *Eddu* (Dativ.) eda höfud part *Eddu*“ (genit.). at
sige *Edda* her var en ren Sprogfejl. pag. 24 i vita Sæmundi multiscii
foran Edda Sæmundar hins fróða finder De Lin. 6. Eddubók i 15
Gen. jeg erindrer ingen Citater af de gamle og derfor anførte
jeg det selvgjorte Eksempel, men det er positivt vist. Naar der
findes „hann samsetti *Edda*“ saa er det enten en Trykfejl eller en
Sprogfejl.

Om den gamle Musik ved jeg intet, men det er vist at Melodien 20
ved enhver Strofe (∴ *vísa*, *staka*, *erendi*) vendte tilbage, om ikke ved
hver Halvstrofe (*vísuhelmíng*). At Verseafdelingen med de korte
Linier *er bestemt rigtig* slutter jeg 1) af Navnet *höfudstafr*, som man
ellers aldrig var falden paa at give den sidste af de 3 *Liódstafir*. 2)
deraf at *vísuord* ∴ Verselinie forekommer i *Skálda* ofte, og bruges lige- 25
saa vel om de lange som om de allerkorteste Verselinier, der be-
skrives ogsaa udtrykkelig at *höfudstafrinn* skal staa först i den anden
Verselinie (*vísuord*). Jeg vilde derfor meget nödig at to Verslinier
skulde trykkes ud i et, heller to Piller paa hver Side.

At *Völuspá* er trykt saaledes siger ikke meget; ti det er en maa- 30
delig Udgave og saavidt jeg vëd det eneste Eksempel, en 3^{die} Grund
for de korte Verses oprindelige Rigtighed og det en meget indly-
sende er det seksliniede Fornyrdalag f. Eks. *Hákonarmál* den sidste

Del og det første Vers Snorres Heimskringle 1 Del. 161. S. og 163. Her vilde det jo slet ikke gaa an at forene den 3 og 4 eller 5 og 6 Linie, ej heller den 1 og 2, 4 og 5, ti da vilde disse blive ganske uforholdsmæssige imod den 3 og 6., og endnu mere naar den 3 og 5 6 Linie har samme Rimbogst. som de foregaaende f. Eks. Gramm. S. 221. Lin. 12. da maatte man jo sætte alle 3 Linier ud i et! 4) Linierimene i ganske korte Vers f. Eks. Gramm. p. 222 överst. Endelig 5) Slutningsrim, der ogsaa findes i ganske korte Vers men altid retter sig efter Afdelingen i korte Vers f. Eks. hele 10 Höfutlausn i Eigla; og Olafsen om Nord. Digt. pag. 68 Lin. 10 endnu kortere, nemlig med 3 Stavelser, som er det korteste noget islandsk Vers er. Kommer nu til disse indre Grunde, en ganske almindelig Brug af alle som have villet adskille Verselinierne saa mener jeg der kan ingen Tvivl være om Rigtigheden af de korte 15 Vers, og Urigtigheden af at forene to Verselinier til en. Man har jo ogsaa ikke blot Heksametre og Trimetre hos Grækerne og Latinerne men ogsaa meget korte Vers f. Eks. de anakreontiske og i Korene, sikkert en gammel Art Sang! Men ikke at bruge saa hyppige Kommata, ikke skrive *þar, er* (ikke: *þär*) billiger jeg ganske. 20 Og det forstaar sig at ð gjærne kan trykkes *þ*, hvorvel der virkelig var og endnu er Forskjæl imellem. Lyden ð svarer til det engelske *th* i Pronom. men bruges af Islænderne kun i Enden af Ord (Stavelser) og skrives nu altid *d*. I Niála vil De finde den gamle Retskrivning for det meste iagttaget, til Eks. *vada* at gaa, *eda* eller men Edda og 25 overalt det dobbelte *dd* udtales virkelig som et haardt *d* (ikke ð).

Kv. og *Qv* mener jeg anbragdes rettere under K.; ti saaledes skrives *det nu almindelig* og hos de gamle hyppig, derimod synes mig ikke saavel om at blande *y* og *i* sammen; ti de have en forskjellig Oprindelse, og *adskilles endnu omhyggelig i Skrivning* af Islænderne. dog 30 er det sidste ogsaa skjet i Kristni saga.

Saameget om det egentlige Brev, at jeg ikke besvarer endnu de hosføjede Anmærkninger maa De forlade mig, eftersom jeg endnu idag (d. 29. Jan.) ikke er i bedre Stand end at jeg i Morgen venter

at komme paa Hospitalet. Dersom det ikke hastede var det maaskje mueligt endnu at jeg efter Restitutsionen kunde deltage i Deres Arbejde, hvis ikke önsker jeg Dem meget Held, og skal *saa snart jeg kan, og faar at vide paa hvad Maade?* sende Dem det övrige af Afskriften med Dansk Oversættelse. 5

Angaaende Rabeks Antastelse, som De omtaler, maa jeg tilstaa Dem oprigtig, at hvor vel jeg ikke billiger Maaden, var jeg dog i Hovedsagen ganske enig med ham. De paastaar, *vi Danske skade vor Litteratur ved at forsömmе og tilsidesætte den tyske*, men det er saa klart som Dagen at lige det modsatte har været Tilfældet, og det 10 til ubodelig Skade for vor egen Literaturs Opkomst vor Natsionalfølelse, vor Sprogs Renhed og Uddannelse og i flere Henseender. De tilføjer, *slig Animositet er sædvanlig hos en svagere Natsion imod den stærkere*, hvori der synes at ligge en Fornærmelse eller i det mindste en Bitterhed imod den hele Danske Natsion. Sandheden vil jeg 15 ikke undersøge, men det kan jeg sige, at den Tyske Natsions Styrke synes ikke at have vîst sig i synderlig Glands paa senere Tid. De tilføjer videre, at *denne Animositet derfor heller ikke er gjensidig* hvori der (heri) ligger en Natsionalstolthed, som forøger den forige Bitterhed og Sætningen er desuden Grundfalsk; Netop det danske Folk har 20 agtet og æret det tyske, optaget i sit Skjöd en stor Mængde forfløjne Tyskere, ophöjet dem til Ære og Rigdom, og det fra Arilds Tid, og indtil denne Dag; og netop Tyskerne har lönnnet os med Stolthed og Foragt for vor Natsion vort Sprog og vor Literatur. Vi have paa Dansk en meget betydelig Del af den tyske Literatur, hvad har de 25 Tyske af den Danske, naar der undtages hvad vi selv have oversat? Næsten alle dannede og især Lærde Mænd iblant os kunne forstaa Tysk og benytte tyske Böger i Grundsproget, hvormange Tyskere forstaa Dansk? og dog paastaar De, vi ringeagte den tyske Literatur og Natsion, og at denne Ringeagt ikke er gjensidig!!! Fremdeles 30 gjør De vor Literatur aabenbar Uret i det De synes at rose den. Jeg vil ikke tale om at De synes at frakjende os alle Digtere indtil den Dag idag; ti jeg er overbevist om at dette laa i en Dun-

kelhed i Udtrykket, skjönt jeg ved at læse Stedet selv anden og tredie Gang, umuelig kunde faaet anden Mening ud, naar jeg ikke bestemt havde vidst den skulde faaes ud. Men naar de siger, *vi have fra den gamle Old é n stor Historiebog at opvise foruden nogle Sager,*
 5 Have vi da ikke uden *én* Historiebog? Kan ingen af Sagarne regnes for Historier? Kan da ikke den Danske Historie: *Æfi Danakonúnga* (eda Knýtlingasaga) eller den store Islandske: *Sturlúngasaga* sættes ved Siden af Snorres *Noregskonúngasögur*? Kan ikke *Orkneyingasaga, Eigla, Njála* passere for Historier, og de to sidste for Mesterstykker
 10 i Historien? og hvad har Tyskerne at sætte derimod? De ser heraf Højstærede! at selv det, De lægger os til Ros bliver naar man betragter det nøjere ingenlunde saa smigrende, som De maaskje har tænkt at gjøre Det; og det övrige haaber jeg og, De selv ved koldere Overlæg vil finde, maatte opvække Uvillie hos enhver Dansker, der
 15 har Forstand paa Tingen og Fölelse for Ære, Fædreneland og Modersmaal, skjönt den vel kunde have ytret sig offentlig med mere Delicatesse end Prof. Rahbek iagttog.

Min Frihed vil De, haaber jeg, tilgive i Betragtning af, det er i et Brev, og til Dem selv. Jeg maa da afbryde med endnu en Gang
 20 at önske Dem Held til Udgiven af Edda og med at anbefale Dem begge paa det hjerteligste
 Deres hengivne

R. Rask.

Kjöbenhavn d. 29 Jan. 1812.

Hans Ekssellense Grev Hammerstein beder jeg at formelde min
 25 ærbödige Hilsen.

De spørger om min Adresse, den er: *paa Regentsen 6te Gang N° 3 i Kjöbenhavn.*

53. Til H. C. Ørsted.

Kjöbenh. d. 28. Jan. 1812.

Uagtet det langt fra ikke er noget betydeligt, der er falden mig
 30 ind ved at eftertænke de 3 ny Ord, vil jeg dog tage mig den Frihed

at skrive Hr. Professoren Resultatet eller det vigtigste deraf. Jeg haaber, De vil anse det som et Bevis paa, at jeg dog har tænkt derpaa, og til Undskyldning for Ubetydeligheden kan maaskje Begrebernes Nyhed og Ejendommelighed saa vel som Sprogets Beskaffenhed tjene mig, ti hvor intet er der har Kejseren sin Ret for- 5
loren.

Imod *Ilt* eller *Ildt* kan siges at der findes ingen saadan Endelse eller Afledsmaade i Sproget hvor et Navneord dannes af et andet ved at sætte *t* til, og hvor det nydannede faar Betydning af Prinsippet eller Grundstoffet til hint. Det er altsaa *om ikke* 10
imod saa dog ikke heller efter nogen forhaandenværende Lighedsregel i Sproget. Alle Ord paa *t* ere sikkert enten dannede af Tillægsord eller Gjerningsord og betegne snarere en abstrakt Egenskab, eller Virkning, end et konkret Grundstof. Har jeg ikke fejlet heri saa kan vel Ordet næppe passere for godt dansk. — Men det er 15
lettere at rive ned end bygge op; jeg maa tilstaa der har intet andet kundet falde mig ind end at tage det samme Ord *Ild*, i en anden ældre Form og tillægge det vilkaarlig en saadan Betydning. Det heder paa Islandsk *eldr* kunde man da ikke deraf tage (en) *Eld*, (*et Elde*), *at elde*, *eldet*, *Eldning*, med en *Ælde*, ældes o. s. v. kunde det 20
ikke forveksles, ej heller med *Ild*. Vel kunde dette synes ligesaa uhjemlet af Sproget; men her optages ingen ny Afledsendelse, ej heller anvendes nogen gammel paa en brugstridig Maade. Her gjøres altsaa ikke den allermindste Vold paa Sprogets Indretning. Ej heller er det uden mange lignende Eksempler i afledte Sprog at 25
optage et gammelt Ord af Stamsproget med ny (nyere) Betydning skjönt man allerede êngang havde det i en anden Form. Saaledes have vi af isl. lopt gjort Loft, Luft og Lugt. af Tysken have vi ligesaa optaget *træffe* skjönt vi allerede havde *dræbe*. o. m. f. Med Navne er det samme hyppig Tilfældet, de nyere ere altid blevne nærmere 30
Grundsproget og tillige ansete som *fornemmere* f. Eks. Anders Andreas. Mads Mathias, Peter Peter Petrus o. m. fl. Det samme er ikke sjælden Tilfældet i Fr. og Engelsk f. Eks. spright og spirit.

Det forekommer mig derfor at *Eld* har mindre imod sig og mere for sig.

Brind (eller *Brindt*) har det imod sig at alle de korte Afledsord af Verba betyde en Handling, Virkning el. desl., denne Fejl bliver tydeligere i den sidste Form *Brindt* lig *Flugt*, *Ridt* o. desl. hvorfor jeg og holder *Brind* bedre, det kunde ansees som en Variant af *Brand* omtrent som *Eld* af *Ild*, kun skade at man formedelst de övrige Afledninger ikke kan sige *Brænd*. Saaledes mener jeg altsaa at *Eld* og *Brind* nogenledes i *Nödsfald* kunde passere.

Dog burde man sikkert ikke saaledes danne eller optage ny Stammeord, uden højeste Nödvendighed; ti de ligge ganske uden for Orddannelsen i Sproget, hvilken blot gaar ud paa at danne Afledsord eller Sammensætninger, og den sidste Kilde er netop i vort Sprog den rigeste, men netop tillige den fjærreste fra ny Stammeords Dannelsen.

Der ere/antages sikkerlig og foruden disse endnu endel Stoffer, og disse benævnes vel som sædvanlig med Stof saasom: *Lysstof*, *Varmestof*, *Kulstof*, nu maatte vel alle disse ogsaa have ny Navne eller og man kunde beholde *-stof* ogsaa i disse/hine to og sige *Ildstof*, *Brændstof*. Dette vilde jeg anse for det allerbeste, dersom det paa nogen Maade gik an, at udtrykke de Ord der skulde afledes deraf ved en nogenledes taalelig Omskrivning f. Eks. forbinde /ene med, skille ved, *Ildstof* o. s. v.

Til *Alkali*, hvorom jeg har et meget dunkelt Begreb, har jeg ikke kundet finde paa noget andet end *en Ætse*; *ætse* kan dog siges at være optaget i Sproget, og det passer her saameget bedre som *ætsende* netop bruges om *Alkalierne*.

Endelig synes jeg at have bemærket at alle ny Ord af *Fælleskjön* stöder mindre end de af *Intetkjönnet*, man maatte vel altsaa sige en *Ætse*, ligesom og en *Eld*, en *Brind*, hvilket var saa meget mere nödvendig ved de sidste naar de skulde passere for et *Slags* Varianter af *Ild*, *Brand*. Man har virkelig tidt fejlet imod denne Regel ikke blot i ny Ord men selv i gamle f. Eks. man har sagt et Punkt da

dog en Punkt i Isl. Sv. Tysk overalt er af Fælleskjønnet ligesom en Synspunkt. — Hauch skriver ogsaa en Stof ventelig efter *der Stoff*, hvoraf det og ligefrem er taget. Dog dette vedkommer egentlig ikke denne Materie; jeg vil derfor slutte med at anbefale Dem

Deres R. Rask. 5

P. Sc. Siden Alkalier modsættes Syrerne altsaa ikke passende har Navn tilfælles med dem; kunde man da ikke indskrænke Ordet *Salte* til at betegne Alkalier, og forkaste Ordet *Sursalte*, eller bruge det isteden for *Middelsalte*. Dog da jeg har saa dunkelt et Begreb om disse Legemer eller Materier og deres Forholde, vêd jeg ikke om 10 dette kan gaa an.

Udskrift: Velbyrdige Hr. Professor Ørsted boende N° 68 paa Østergade i Kjøbenhavn

54. Til Johan v. Bülow.

Kjøbenhavn d. 4 Febr. 1812.

.....

15

Om Prof. Nyerups svenske Rejse bliver intet trykt, med mindre der skulde komme noget i Oldsagkommissionens Tidsskrift, en lille Afhandling om gamle tyske Almuesromaner, som ere oversatte paa Svensk, er indrykket paa Tysk i et Værk, som udkommer i Berlin.

Men nu en Nyhed som jeg tænker vil interessere Deres Eksel- 20 lense, Hennebergs Afhandling, bliver gammel før den kommer ud! det vil sige der er skreven endnu en meget mærkelig Afhandling om Guldhornene som formodentlig ogsaa bliver trykt. Det hænger dermed saaledes sammen. Prof. Müller havde sendt et Eksemplar af sin Afhandling til den bekjendte Magnat *Tham* i Sverrig, der 25 saavel i Liberalitet mod Videnskaberne især de nordiske Sager som og i Selvgranskning synes at ville efterligne Suhm, men i sidste Henseende sikkert ikke kommer ham nær. *Tham* har skrevet en hel Mængde Anmærkninger imod Müllers Afh. blandt andet faaet en ganske anden Forklaring af Indskriften ud, og Hornet til at være 30 Nordisk. Disse Anmærkninger sendte han til det filosofiske Fakultet

i Lund for at give dets Betænkning derover. Fakultetet (som man ser har været ham forbunden for adskillige betydelige Foræringer) har givet en udførlig Erklæring „at Thams Forklaring var uendelig nærmere ved Sandheden end Müllers, skjönt ogsaa den maaskje
 5 endnu kunde berigtiges“ og derpaa fremsat en ny Læsning og Forklaring af Indskriften, som hvorvel Meningen omtrent bliver den samme dog indeholder *ganske andre Ord(!)*. Dette, som vel er af Sjöborg, tillige med Thams Afhandling alt paa meget kostbart Papir, og i et meget glimrende Bind, sendte Tham derpaa til det
 10 skandinaviske Litteraturselskab, for at indrykkes i dets Skrifter. Til den Aften da det skulde oplæses forfattede Prof. Müller et Slags Forsvar, som ogsaa blev oplæst og bliver trykt med. Han var hos mig med det svenske Stykke Aftenen för og bad mig se lidt paa det, om jeg kunde finde paa nogen Anmærkninger. Jeg skrev op hvad
 15 der faldt mig ind, som bestod mest deri, at godtgjøre at intet eneste af de Ord man havde faaet ud kunde være Isl. Sv. Danske Tysk Angelsaks. eller Mösogotisk, altsaa at Forklaringerne som gave det ud for Nordisk, maatte ansees for en ganske ubevislig og ubevist eller uhjemlet Griben i Luften. Desuden var der anført en Strofe af et
 20 Islandsk Digt, men oversat saa ravsplittergalt, at kun en eneste Linie kunde ansees for at indeholde noget rigtigt. Dette blev læst op med Müllers Afhandling, men modsagt af Prof. Thorlacius, som mente at *i saa gamle Sager kunde man ikke forlange Ordene skulde svare til nogen Grammatik, hvilket man ogsaa paa Runestenene hyppig fandt de*
 25 *ikke gjorde*. Heraf slutter jeg han ikke har læst Fortalen til min isl. Grammatik. Müllers Afhandling (som han læste for mig) syntes mig meget god og grundig. Men Thams var meget ussel sammenflikket af allehaande heterogene Ting uden mindste Spor til Plan eller Hensigt med de enkelte Dele, og saa udspeknet med Indskrif-
 30 ter og Tegninger, at han selv kommer til at bekoste disse stukne.

R. Rask.

Udskrift: Hans Ekssellense Hr. Gehejmraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjern. Herre til Sanderumgaard ved Odense betalt

55. *Fra C. Molbech* ²⁴/₂ 1812.

Til Hr. *Rask*.

I det jeg tager mig den Frihed at henvende mig til Dem i et Anliggende, som er mig vigtigt, gjør jeg Regning paa en Deeltagelse hos Dem, som jeg troer Deres Iver og Kiærlighed for den 5 Gienstand, jeg vil berøre, maa vække. Det udmærkede Held, hvormed De i saa ung en Alder har dyrket det gamle nordiske Sprog, berettiger mig til den Tro, at De vil glædes ved at see mig ikke blot erkiende Deres Fortienester af nordisk Sprogvidenskab, men ønske mig ved Dem ledet paa Spor til nærmere at indvies i vore Fædres 10 Aand.

Jeg ønskede mig Deres Veiledning i det islandske Sprog. De er vel ikke ubekjendt med min Kiærlighed til det danske Tungemaal, og hvad denne har drevet mig til at virke. Dette er kun lidet. Lærde Sproggrandskninger have ikke været mit Kald. Har jeg ikke været 15 ganske uheldig i de møisommelige Arbejder jeg i flere Aar har underkastet mig for den danske Ordbog: saa har jeg mindre min Evne, end min Kiærlighed til Modersmaalet, at takke herfor. — At Kundskab til det gamle Tungemaal er en af de første Betingelser for at kunne trænge ind i det gamle Nordens Aand, har jeg 20 i mange Aar indseet; men forskiellige Aarsager have giort det umuligt for mig at faa et Ønske opfyldt, jeg længe har næret. — Nu, da Historien, og fornemmelig Fædrelandets, vil blive Hovedformaalet for min Fremtids Studium, kan jeg ikke længere udsætte, at erhverve mig et fornødent Middel til at kiende og forstaae Nor- 25 dens ældste historiske Mindesmærker og i dem at grandske dets eiendommelige Charakter. De seer derfor, at Sproget hos mig ei egentlig vil blive Øiemed, men kun Middel. Jeg ønsker at lære det Islandske, vel ogsaa med Hensyn til det danske Sprog og dettes Berigelse og Slægtskab; men fornemmelig for i historisk Hensigt at 30 kunne læse de gamle Sager. En Veiledning, der saa meget muligt kunde lette mig Veien til at opnaae saameget af denne Kundskab,

som jeg hertil behøver, var det jeg ønskede mig, og som jeg af Dem vilde udbede mig, i Fald Deres Forretninger tillade Dem, at anvende herpaa et Par Timer ugentlig.

Herom tør jeg da udbede mig Deres Svar. Det Øvrige vil der-
5 efter mundtliggen kunne aftales. —

Den 24. Februar 1812.

56. *Til C. Molbech.*

Kjöbenh. d. 7 Marts 1812.

Det skal være mig en sand Fornøjelse om jeg kunde bidrage noget til at fremme det fædrelandske og fortjenstfulde Øjemed, De
10 har foresat Dem Min nærmeste Hensigt har altid været Tunge-
maalet og Literaturen selv, Deres, som jeg ser og har set, Historien
og Anvendelsen af Sproget og Literaturen. Det første er vist nok
som en Skal og det sidste Kjærnen, men Kjærnen indsluttes saa
fast af Skallen, at det uden at gjennemtrænge denne ikke vel er
15 muelig at udpille hin. Jeg indsaa fra først af at Sprogstudiet vilde
/maatte være det tørreste men da jeg tillige indsaa dets Uundvær-
lighed og Vanskelighed, troede jeg det ikke vilde være uden For-
tjeneste at indvie sit Liv eller dog de kraftigste Aar deraf, til ên
Gang for alle at overvinde denne Hindring, og aabne Adgangen
20 til Helligdommen selv. Vel er det kun lidet hvad jeg til dette Øje-
med har udrettet hidindtil, men det er hvad jeg har haft Lejlighed
til, og maaskje mer end jeg klogelig burde have taget mig Lejlighed
til; og dersom det, imod Forventning, skulde blive mig mueligt at
anvende mit Liv paa min Yndlingsgjenstand, at opleve en ny Ud-
25 gave af Grammatikken, en selvstændig udarbejdet Ordbog, og et
nyt Arbejde over den gamle Poesi, da haaber jeg sikkert det skulde
blive til Lettelse for dem der ville benytte den gamle Literatur.

Men (for ikke at tale mer om dette) da begges vores Planer ere
saa nær beslægtede og saa nøje forbundne, skulde det da ikke være

önskeligt at Personerne der fattede dem, og alt længe have arbejdet paa at udføre dem ogsaa bleve noget nøjere forbundne og ærlig rakte hinanden Haanden? Jeg mener jo, og haaber at De mener det samme. Lad os da med Forglemmelse af alle gamle Sager og Omstændigheder begynde forfra, og vandre i et nyt Levnet! Det kan ingen ønske mer end Deres oprigtige

Rask.

Udskrift: Velædle Hr. C. Molbech boende hos Glarmesteren i Larsbjörnsstræde i Kjöbenhavn.

57. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 19. Marts 1812. 10

Tak! kjæreste, bedste Velgjörer! for det sidste Brev, bliv ikke vred at jeg saalænge har biet med at svare, det er ikke fordi jeg har noget vigtigere nu end straks, ej heller fordi jeg har ventet noget sligt, langtfra! hvad skulde jeg vel vente paa i et Liv af lutter Ensformighed? Men jeg befinder mig sommetider ligesom i en halv Dvale Til visse Tider föler jeg nemlig en utrættelig brændende Virksomhedslyst, der varer ved temmelig længe, men naar jeg paa alle Sider og Kanter ser uoverstigelige Grændser og Skranker for min Virksomhed, eller jeg i det mindste ser den indsluttet inden for min egen Sjæl, saa overfalder mig et Slags sörgmodig Træghed, som gör at jeg lægger alting hen, og det gamle (Biblioteket, Konditioner o. desl.) gaar da sin jævne mekaniske Gang, og jeg vegeterer i nogen Tid, snart fatter jeg dog ny Planer, overlægger, forestiller mig hvorledes det skal gaa til med Udförelsen, som jeg stundum tror at befinde mig lige i, men ak! jeg vaagner den Fryd forgaar, langvarig Lykke kun haaber Fjanter! etc.

Naar det er litterære Planer plejer jeg altid at meddele Nyerup dem, jeg kan mærke han er fortrolig med lignende Omstændigheder og har selv befunden sig i samme Tilfælde, han raader mig at arbejde fort paa dem og gjemme mine Arbejder til bedre Tider, 30

det var vist det klogeste dersom jeg kunde, men det er mig ofte umuelig, naar jeg forestiller mig at de skal ligge og mugne og möl-ædes i et Bibliotek det være saa mit eget eller om det var Kongens. Men det er ikke altid literære Planer, tidt og ofte føler jeg en
 5 underlig beklemmende Indskrækning, som jeg ikke kan beskrive bedre end med Byrgers:

Knapp saddle mir mein Dänenross
 dass ich mir Ruh erreite
 es wird mir hier so eng im *Schloz*
 10 ich will ich muss ins Weite. o. s. v.

Men der er ingen Stilling mindre end min skicket til at komme ins Weite, da jeg *hver Dag* blandt andet har mine to Timer for
 40 Rd^r om Aaret! og det i saadanne Tider! det skulde være mig utaaleligt dersom Prof. Nyerup ikke var. — Det var ingen Under
 15 at Suhm kunde udrette saa meget til sin egen Udödelighed og Fædrenelandets evigblomstrende Hæder! Jeg misunder ikke nogen som blev födt til Rigdom, men jeg beklager den hvis Aand naaede en saadan Dannelse at han kunde virke noget stort og herligt, men hvis Födsel satte ham paa en saadan Post at hans Granskning
 20 og Virksomhed skulde i det mindste for en stor Del hæmmes og spildes for Verden og Fölelsen heraf snarere martre og nedtrykke end opmuntre ham.

Et af mine sidste Indfald, eller hvad jeg skal kalde det var et Slags Raptus til at studere Angelsaksisk, jeg fik alle Apparater
 25 samlet, jeg havde gjort mig for længe siden et Udtog af Hiccesii Grammat. men nu tog jeg mig for at gennemgaa, omarbejde eller rettere fra ny af bearbejde den angels. Sproglære, efter samme System som den islandske, hvilket ogsaa kan bringe langt større Klarhed i den tyske Sproglære end hidtil har været kjendt, dette har jeg
 30 omtrent faaet til Ende, det var mit sidste Arbejde, men dermed er og næsten min Lyst rent udslukt, ti da jeg var færdig mærkede jeg

Daarligheden af en Plan der var falden mig ind, og som havde opmuntret mig meget, nemlig efter samme System at bearbejde ganske fra ny af Grammatikken af alle Evropas Sprog eller idet mindste af alle dem der høre paa nogen Maade til den store gotiske Stamme; jeg har saadanne Arbejder over en Del af dem færdige 5 over en Del andre begyndt Lappisk Svensk, Engelsk Hollandsk, Angelsaksisk, Portugisisk har jeg omtrent færdige. Paa Tysk, Fransk, Italiensk Mösogotisk, Græsk, Latin har jeg begyndt og har Stykker deraf færdige f. Eks. til Latinen en ganske ny Konjugationsteori, hvori der kun bliver to Konjugationer. Men hvad hjælper det altsammen, jeg bilder mig ind det vilde være herligt og til stor Lettelse for dem der ville lære flere Sprog naar de alle vare bearbejdede efter et og samme System, og dette var grundlagt paa Sprogenes Natur ikke paa det tilfældige Indfald de første Sproglærere i hvert Sprog havde faaet. samt være til Hæder for Fædrene- 15 landet, ifald det skulde Indeholde nogle ny Opdagelser, og det kom ud paa Dansk. Men hvad hjælper det tænker jeg hver Gang jeg er færdig med et Stykke, (saa længe jeg *arbejder* derpaa afholder jeg mig saa meget muelig fra saadanne Tanker).

Deres Eksellense maa ikke tro at alt dette er skrevet fordi jeg 20 ønskede noget af de omtalte Arbejder trykt de ere vel ogsaa endnu for umodne, eller tænkte at sætte Deres Godhed paa nogen ny Prøve, men De ønsker selv at vide hvorledes det gaar mig, og den indre Tilstand anser jeg for den vigtigste, og den burde man vel mindst skjule for sin Ven, hvilket søde Navn De selv har behaget 25 at bruge. De taler ogsaa om *Krum* efter hvis Eksempel jeg skulde opflamme til Virksomhed; men det maa snarere neddæmpe end opflamme min Ild. *Krum* ser sig ved Maalet af sine Önsker paa en hæderlig Bane i sit Fædreneland og har sikkerlig (det tör jeg sige) ikke anvendt større Stræben, maaskje ikke heller vist større Frugter 30 af sin Stræben end jeg. Om en gammel Skolekammerad og Ven af mig *N. F. B. Schjern* gjelder det samme omtrent, han ser i disse Dage en dobbelt Vej aabnet for sig, han har Moldenhawers be-

stemte Løfte om at komme i Krums Sted ved Frue Skole, og har tillige (men dette er en Stats Hemmelighed) faaet glimrende Tilbud om at gjøre en Rejse i Sverrig som Mathematiker, og det forbunden med gode Udsigter efter Rejsens Ende. begge Dele netop
 5 i hans Yndlingsfag. Jeg vil ikke tale om Dr. og Prof. *Simonsen*, som omtrent er sig selv nok. *Molbech* skal gjøre en antikvariske Rejse til Lund (for at faa en naturhistorisk Sag hemmelig undersøgt. Dette er ogsaa en Statshemmelighed) og har derefter nyt og sikkert Haab om at kunne gjøre en antikvariske Rejse i alle Danmarks Provinser.
 10 Dette skal være fra Kongen selv, som han ved en af Adjutanterne har faaet et Slags Adgang til. *Professor Ørsted* var hos mig for noget siden og fortalte mig at han snart skulde tiltræde en udenlandsrejse. Alt dette var vel herligt baade Professorater og Rejser o. desl. Imidlertid er det ikke egentlig det jeg længes efter, men hvad jeg
 15 savner er ikke Ære ikke Morskab, men en friere Virksomhed ¹, der ikke var saa uendelig indskrænket af alle muelige udvortes Omstændigheder. I denne Tid ligger min Broder mig ogsaa meget paa Hjerte, min Stedmoder har giftet sig paa ny med en ung Bondekarl. Jeg anser mig derved ganske og min Broder halv udelukt af Familien, mig kan
 20 det ikke sige meget, undtagen forsaavidt jeg derved er udelukt fra al Familieforbindelse og paa nogle faa Venner nær snart fra al menneskelig Forbindelse, men for ham er det en Ting af Betydenhed, og jeg kan slet intet gjøre for ham En af mine Venner trøstede mig med Forsynets urandsagelige Veje, men man maatte snart blive — — ved
 25 saadan Trøst, som om alle disse urandsagelige Veje ikke vare ligesaa mange Beviser imod Forsynets Tilværelse. Et Forsyn maatte, mener jeg sætte enhver omtrent i saadanne Familieforbindelser ved Fødslen i saadanne Lykkesomstændigheder, og i en saadan Stilling, som

---

¹ En fri Virksomhed, kalder jeg en saadan Tilstand hvori man uden Mangel for nærværende Tid og med grundet Rolighed for Fremtiden kunde overlade sin Aand til sin egen Virksomhedsdrift, og til sin egen Retning. I en saadan Tilstand var foruden Suhm ogsaa Holberg tilsidst, hvad Omstændighederne gjorde for hin, det gjorde Fagets Natur for denne.

kunde svare til hans Aands Beskaffenhed, befordre dens Udvik-
ling og Virksomhed, ikke kvæle og spille den Drift og Kraft, Na-
turen/det selv nedlagde deri; ti dette er jo at tilintetgjøre sine egne
Hensigter, og dog ser man det utallige Gange. Siden jeg altsaa fik
den Tröst har jeg indtil nu indsluttet min Fölelse i mig selv. Da jeg 5
gik hjem udtrykte jeg uvilkaarlig mit Sinds Tilstand saaledes:

Har jeg da ingen fortrolig Ven,
med hvem jeg dele kan min Smerte,
for hvem jeg aabne kan mit Hjerte,
og som vil aabne mig sit igjen? 10
Har jeg slet ingen fortrolig Ven,
med hvem jeg dele kan min Glæde?
skal jeg ene nyde den,
skal jeg ene græde?

Jeg kunde ikke ret besvare mig dette i en Hast, maaskje fordi 15
jeg ikke kunde tænke paa andet end min Gjenstand. Tilsidst fandt
jeg paa at skrive Deres Eksellense til, og jeg synes det letter altid
slige Skrupler naar man udöser dem i en deltagende Barm. Men
paa egentlige Venner har jeg just ingen Overflödighed her i Sta-
den. Derfor overlader jeg mig ogsaa des mere til mine egne Be- 20
tragtninger stundum fortryder det mig at jeg ikke som Bondedreng
skulde vedblive at gotte mig ved Livet og Naturen i en halv ube-
vidst Tilværelse stundum falder det mig ind om ikke Lykken skulde
blive mig gunstigere i andre fremmede Lande, stundum har jeg
andre endnu urimeligere Indfald der altid oplöse sig i Raadvild- 25
hed, Uvirksomhed og Sörgmodighed Dog Deres Eksellense har
allerede faaet mer end nok om dette. Jeg maa denne Gang endnu
bede mig undskyldt, for Fremtiden skal jeg se at vælge et muntrere
Øjeblik til at skrive. Hvad min Sundhed angaar da er den saasaa.
Tandpinen har ikke plaget mig længe men Hævelsen i Kjæbekirt- 30

lerne vil ikke ganske forsvinde, dog haaber jeg snart den gaar sin Gang med. At jeg er kommen mig saavidt som jeg er tilskriver jeg, oprigtig talt!, ikke saa meget Lægemedler som jeg næsten slet ikke brugte tilsidst, som meget mere Deres Eksellenses Godhed, der
5 satte mig i Stand til at skaffe mig en Del Bekvemmeligheder, som forfriskede Legemet og opmuntrede Sindet, hvilket sidste maaskje endnu var det vigtigste.

Jeg er for ganske nylig kommen i et Slags fornyet Bekjendtskab (eller Venskab) med Molbech efter Indbydelse fra hans Side og
10 skriftlig Anmodning om at lære ham Islandsk, jeg rakte straks uden noget Øjebliks Betænkning Haanden med nordisk Ærlighed og min Samvittighed vidner at Hjertet fulgte oprigtig med min Haand og mit Ord; men meget snart mærkede jeg at det hverken var for min
15 ellers Islandsdens Skyld, men for adskillige andre Hensigter hvoriblandt den stak tydelig frem, at han derved vilde undgaa min Deltagelse i hans uværdige og næsten skammelige Krig med Landsd. Baden. Denne Hensigt maaskje han naaar, vel og den Bihensigt at lære noget Islandsk, men min Agtelse for hans Hjerte og mit Venskab, det maa jeg for evig tage tilbage Netop ligesaa blev jeg behandlet
20 af hans gode Ven Grundtvig, Han tog mig og min Ven Helgesen i Haanden erklærede os i de varmeste Udtryk sit Venskab og indbød os til at knytte den varigste Forbindelse med ham, jeg besøgte ham og modtog en magelös Præken over min Strid med Molbech, som jeg ikke en Gang vidste var hans Ven, jeg tog imod alt med
25 störste Taalmodighed, i den Tanke, det hörte til Venskabets Aabenhjertighed, men i næste Skilderi modtog jeg publice et Nidvers fra ham efter at Molbech havde givet mig et som var ubesvaret. Det er formodentlig den fatale Mystisisme, der gjør deres Hjerte forstemt som deres Fölelser, og smitter deres Tænkemaade saavel
30 som deres Tankegang. Men da jeg har besluttet, at trække mig uformærkt lös, og ikke lade ham fornemme, jeg har forstaaet mer end jeg skulde saa maa jeg paalægge Deres Eksellense at bevare denne Hemmelighed ligesaa hellig som De paalagde mig en Med-

delelse om en vis Mand, da jeg sidst besøgte Dem; jeg har samme Grund nemlig at Fornærmeren tilgiver aldrig, hvorpaa jeg tror at have haft Prøver selv.

Har Deres Eksellense set i Kollegialtidenden eller maaskje i andre Blade (f. Eks. Statstidenden tror jeg) en Bekjendtgjørelse fra 5 den arnemagnæanske Kommission, det første Stykke var af Tor- kelin, det følgende uden Tvivl af Prof. Olufsen. Det var det mest talende Bevis for den skjændigste Forsømmelse af den anbetroede Natsionalsag, fuld af Modsigelser og akkurat som den skyldiges Forsvar plejer være fuldt af Væv og Usandhed, frem og tilbage, 10 udspilet med uvedkommende Ting for at dække den paafaldende Nögenhed. Alt hvad der er udrettet i 20 Aar med over 1000 Rd^{rs} aarlig Indtægt er: 1) en Fortale *paa 4 Ark* til Njåla er forfattet og trykt; 2) en Fortale til Eigla *paa 2 Ark* ligesaa. 3) *korrigeret nogle og 20 Ark* af Eigla som för vare udarbejdede og som kunde trænge til 15 en Korrektur endnu, ti det er Werlauff, som ikke forstaar sig det mindste paa den islandske Udtale, der har korrigeret dem. 4) *ud- arbejdet 2de smaa norske Love* til Trykken, hvorvel Islænderne som jeg kjender, sige at det er Sludder og at de aldrig have været ud- arbejdede færdige, men kun ere anførte som udarbejdede og i Bom- 20 bardementet forkomne for at faa noget at fylde op med. Alt hvad der anføres *liggende færdigt* (som det langt fra ikke er) saavel som alt hvad der ellers *er trykt* er ældre end 20 Aar, og i den Tid har ingen hört et Ord fra Kommissionen uagtet den udtrykkelig i Kom- missoriet er tilholden at give den lærde Verden aarlig Beretning! 25 Jeg havde *udarbejdet* en hel Del Anmærkninger til Bekjendtgjørelsen og siden *omarbejdet* dem, men dels af Hensyn til den kongelige Er- klæring, dels for ikke at gjøre alle Mennesker til mine Fjender, be- tænkte jeg at lægge det hen, hvortil jeg havde saa meget mere Grund som *Kold* i Kanselliet allerede har sagt han ikke vil be- 30 fordre mig, hvilken Efterretning jeg har fra en meget sikker Haand, og netop ved denne Lejlighed er kommen til Kundskab om. Min Islandsrejse bliver der efter al Sandsynlighed intet af. Jeg havde

tænkt at faa ved en skriftlig Subskription den dejlige islandske Oversættelse som jeg ejer det eneste haandskrevne Eksemplar af, der findes i Danmark. Paa Island skal gives 4 andre. af Miltons Paradis trykt, der bliver intet af; derimod skal Torkelin, som sig selv og den islandske Literatur til evig Spot og Skjændsel og Island til ubodelig Skade har besörget det isl. ny Testamente udgivet paa andres Bekostning, hvorom Deres Eksellense maaskje har hört noget af Lærde Tidende, *han skal nu ogsaa udgive det gamle Testamente* Arendt sagde om ham at han rettede det ny imedens han spiste til Middag. — Min Kontubernal som jeg har taget ind, har oprettet et Konsertselskab (den musikalske Forening), som, uagtet nogle Uheld, har lykkets godt, ja er næsten bleven glimrende; jeg tænkte/arbejdede paa at oprette et Selskab for den nyere islandske Literatur (den gamle er vel bevaret/i gode Hænder), som jeg troede skulde have Interesse for alle Islændere og nogle Danske, ej heller der blev noget af. Lad da al Ting gaa sin skjæve Gang, og være overladt til Forsynet eller rettere til den

„Goddædige Dumhed, den stolte Gudinde
 „som gavmild uddeler til Tosser i Blinde
 „Guld, Titler og inderlig Fryd.“

som Digteren siger, ti saaledes „leve vi saa trygge og vel“ spare os megen Umage, Tid, meget Bryderi, mange Bekymringer, og Resultatet bliver dog det samme. Men her er jeg atter kommen i den vrantne Tone, som kun kan undskyldes dermed at jeg skriver til en Ven, der önsker at se mig som jeg er, og vide hvorledes jeg virkelig befinder mig, og som jeg netop ogsaa önsker ja höjlig trænger til at aabne mit inderste Væsen for, og som jeg er forvissat om ikke vil mistyde noget Ord, der hensat i en Hast kunde blive noget tvetydigt.

Endnu er tilbage at tale noget om Indskriften paa Guldhornet; jeg erindrer ikke ret Thams Forklaring, den var dog omtrent som saa 1) Læsningen. *Holtiz Horne Tedimo M. av Hladu och Chestey* 2)

Oversættelse: *holstenska hornet Ditmars-Marsk af H. och Ch.* Navnene havde han dog læst noget anderledes og faaet til at passe (skjønt i ynkelig Maade) til et Par Landsbyer i Holsten, jeg var ikke saanysgjerrig at skrive det op eftersom jeg dels havde knap Tid, dels syntes det var uden al Sands og al Værdi. Sjöborgs var bestemt 5 saaledes. 1) Læsning: *Tedimo. av. Hladu. eches. tey. goltiw. horne.* 2) Oversættelse: *Ditmar af Hl. ejer de gyladne Horn.* Deres Eksellense ser let den er lidet bedre og næsten uden al Sands, hvoraf faar man at vide at Tedimo er et Navn? heder Ditmar saa i noget Sprog? eller gives noget andet saadant Navn? næsten ethvert af de andre Ord 10 er ligesaa uhjemlet og findes ikke i noget Sprog, hvad den ene gjør til Nominat. gjør den anden til Genit. hvad den gjør til Egennavne gjør den anden til oversættelige Fællesord, og det ene paa ligesaa god (og daarlig) Grund som det andet, begge Dele grebet af Luftten. Jeg har egentlig ingen Mening om denne Indskrift, med 15 mindre det skulde være den at den maaskje skulde være angelsaksisk, hvilket sluttes dels af Bogstavernes Udseende som ligner de angelsaksiske Runer, dels af Ordet *Horne* som er det rimeligste af dem alle og som hvis det skal være plural. allene kan forklares af Angels. Det sidste Bogstav *þ* betyder i vore Runer *O*, og *horn* paa 20 Angels. heder i pl. *hornu*, men *u* og *o* afveksler baade i Angels. og Isl. idelig i Endelserne. — Ingen af Svenskerne har begyndt Læsningen paa det rette Sted som Müller ustridig har efter gode Grunde. —

Sekretær Werlauff ved Kongens Bibliotek er udnævnt til Prof. i Historie og Oldsager, som er om ikke endnu fuldendt, dog en ufejl- 25 barlig Indledning til det rostgaardske Professorat, hvorom jeg en Gang skrev Deres Eksellense noget det er den eneste Plads i Riget, hvorpaa jeg troede ret at kunne passe. Molbech bliver Prof. i Histor. ved Univers. i Kristjania. imidlertid skulde det aldrig fortryde mig, jeg vilde endog heller være uden Embede, og jeg tror jeg i 30 en Stilling omtrent som Prof. Simonsens skulde udrette mer allene end begge disse paa deres Poster, men *levius fit patientia quicquid corrigere est nefas.* Det skal være mit Valgsprog.

Jeg tager megen Del i Deres Eksellenses Velbefindende, det trøster eller dog opmuntrer Sindet naar man henvender Tanken paa glade og lykkelige Scener. Elendig anser jeg derimod den Tröst, at vide andre ere i samme Ubehageligheder, i saa Fald havde
 5 jeg ogsaa mer end Tröst nok; ti der er mangfoldige med hvem jeg ikke vilde bytte Gid Deres Lykke vare uafbrudt! og det vil den upaatvivlelig; ti den er bygget paa en i flere Henseender fast Grundvold.

Her falder det mig ind, Deres Eksellense skrev en Gang noget
 10 om Ønsker, og især om mine, hvem der skulde bönhøre dem? Ingen svarer jeg, og jeg tilstaar Ønsker i og for sig selv ere af ingen Værdi, uden forsaavidt som de udtrykke Hjertets inderste og varmeste Fölelser, som man ikke var i stand til at vise i Handling hvor gjerne man end ville. Naar man altsaa er sikker paa de ere
 15 uhyklede, uforfalskede som de umiddelbar udspringe af den varme Kilde, synes de for saavidt at have nogen Værd som de lægge for Dagen den inderligste Deltagelse og Medfölelse som Venskab og Hengivenhed kan frembringe.

Fra Krejldal skal jeg hilse meget, han tegner sig i Dag til Ek-
 20 samen, saasnart han faar den overstaaet vil han ufortövet skrive Deres Eksellense til.

Lev nu vel og erindre Deres

evig hengivne

R. Rask.

58. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 24 Marts 1812.

25 Denne Gang maa jeg skrive kort, dertil nöder Tid og Omstændigheder; desuden frygter jeg kun at Deres Ekssellense har faaet mer en nok af sidste Brev. Jeg vil da straks skride til Teksten.

Skjæbnen er omskiftelig! Schjern afslog den tilbudte Rejse til Sverrig, maaskje med Rette; ti en Fugl i Haanden er vissere end
 30 10 paa Taget, hvorvel disse kunde være smukkere. Den hele Plan

forandredes aldeles, Prof. Nyerup og jeg rejser isteden! Det skal have Navn af en antikvariske Rejse, og skal (med Guds Hjælp havde jeg nær sagt) ogsaa faa Gavn deraf, men den egentlige Hensigt skulde være at komme efter adskillige Ting angaaende Fabrikvæsenet, men især tror jeg Krudtets Tilberedelse o. desl. Det er drevet af en Oberstløjtnant Tschjerning, som har haft Kommando paa Fredriksværk, men jeg tror ikke han gjorde sine Sager paa det beste da Englænderne vare her hvorover Koret blev ophævet, maaskje han nu har i Sinde at komme sig i Yndest igjen ved deslige Foretagender. Nok at Rejsen kan næsten ansees som bevilget eftersom Prof. Nyerup har modtaget af Generalmajor Bülow 300 Rd^r til Eqvipering. Den skal tiltrædes (først) i næste Uge tror jeg. Jeg har hos Prof. Nyerup modtaget til min Del 140 Rd^r hvilket forekom mig meget billig delt, ikke des mindre er det mig omtrent det samme som slet intet til at udruste mig for eftersom jeg skylder min Skrædder over 140 Rd^r og den gamle Regning maa betales inden jeg kan vente ny Kredit, desuden mangler jeg næsten alt hvad af Klæder er nödvendigt. Her har jeg hjulpet mig höjst tarveligt og blot sørget for at det alleryderste kunde se lidt anstændig ud, Men i et fremmed Land vilde alt bemærkes og beskjemme os og Fædrenelandet om man i nogen Del skulde komme som Tiggere. Jeg maa altsaa forsyne mig med Strömper, Linned af alle Slags, Vester Stövler etc. ja endog ny Benklæder og Kjoler, hvorvel jeg tager saalidet af hvert og indretter det hele paa den mest økonomiske Maade jeg kan optænke gaar dog meget med. Torde jeg da ikke gjøre mig Haab om nu at nyde et Bidrag isteden for det Deres Eksellense vilde have ydet mig til forrige Rejse, der slog mig fejl? Skulde noget blive tilovers da skal det anvendes *trolig og redelig* dels til Ekskurser og Undersøgelser paa Rejsen dels til at anskaffe mig nogle Böger, som ere sjældne og ikke kan haves her i Byen ej heller kan kjøbes til Bibliotekerne eftersom ingen andre bruger dem. Jeg vilde nemlig inderlig gjerne paa denne Tour saa nöje som muelig undersøge 1) det finske og 2) svensklappiske Sprog og Poesi og

deres Sammenhæng med det nordiske. Men hertil gives her i Byen næsten slet ingen Hjælpemidler, hvad jeg har udfunden (som er lidet) om disse Sprog har jeg med en uhyre Umage maattet udgranske af nogle gamle Skruller *paa Finsk* og lappisk uden nogen Grammatik eller Vejledning! *Det Lappisk* hvori jeg har forfattet en Sproglære er det norsk-lappiske i Finmarken, som er den mest uarterede Dialekt men den eneste her tilgængelige. Dette ville jeg foruden Sagens egen Interesse af en anden Grund saa meget heller have undersøgt som der nemlig af Videnskab. Selskab er udsat den 10 Prisopgave at *undersøge det gamle nordiske Sprogs Oprindelse*. Dette har jeg tænkt at forsøge paa og jeg udleder Islandsken af Græsk-sken som det ældste og originaleste Sprog i hele Evropa Opgaven var egentlig for forrige Aar og jeg indsendte en Prøve af Afhandlingen med Anmodning om Udsættelse. Det indsendte indeholdt en 15 Del Lexicalske Sammenligninger, og af grammat. en Sammenligning imellem den islandske og Græske Deklinations-teori, hvori enhver Endelse i den første var henført til og udledt af det sidste. Jeg viste Nyerup disse Brudstykker og han sagde „de vare fortræffelige „og at den grammatikalske Sammenligning var noget ganske nyt, 20 „som ingen för havde opdaget eller ahnet“ En ligesaa smigrende Dom fik jeg af Prof. Erasm. Müller som er i den Klasse af Vidensk. Selskab der skal bedømme det. Naturligvis maatte dette smigre mig meget og opmuntre mig saa meget mer som jeg tror derved tilige kan opdages og oplyses meget i *det græske Sprogs* inderste Væsen. 25 Men alt i det islandske er dog ikke græsk, nu er det min Gisning at maaskje de tre Sprog Finsk og de to Lappiske som ere højst forskjellige (næsten som Tysk og Engelsk) om ikke disse skulde have afgivet den övrige Del? eftersom det er klart at disse Nationer för Asernes Ankomst fra det sorte Hav (Asgaard ved Tanais Asow) 30 har beboet hele Norden forsaaavidt den var beboet för. Men dette kan umuelig bestemmes uden temmelig nøje Kundskab i Sprogens Inderste; ti det er klart at meget er kommet fra de nordiske Sprog med kultur og al borgerlig Indretning ind i de finniske. Dette er

en Sag som ingen nogensinde har undersøgt, ja maaskje endnu mindret ahnet eller brudt sig om, end Slægtskabet med Græsken hvorfor det kræver saa megen større Umage naar der første Gang skal brydes Isen. Ingen har vel heller forstaaet noget enkelt af dem endsige alle disse Sprog og tillige Islandsk. 5

Hvad Deres Eksellense til disse Øjemed (det første nödvendigst det sidste vigtigst) vil bidrage, det være meget eller nok saa lidet skal modtages med den sandeste og dybeste Taknæmmelighed og anvendes paa det samvittighedsfuldeste. De kjender selv sikkerlig nok Pengenes nuværende Værd, og vil ikke fordre hvad der er 10 umueligt! Den store Ilsomhed har gjort det aldeles nödvendigst at bestille en hel Del Sager paa det blotte Haab, tage noget paa Kredit, kjøbe atter andet for de modtagne Penge. Jeg har allerede kjøbt 3 Alen Klæde til en Kjole for 60 Rd^r som Skrædderen sagde var det allergroveste man med Anstændighed kunde bruge. Lærred 15 for 30 Rd^r endnu skal jeg have Benklæder, Strømper, noget fint Lintøj, Støvler, og Skrædderregningen betalt. etc. etc.

Tiden og Rummet (for at tale filosofisk) nöder mig paa ên Gang til at slutte, altsaa Lev vel (se inden i Konvolutet!) 20

Deres R. Rask. 20

Udskrift: Hans Ekssellense Hr. Gehejmerraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjerne Herre til Sanderumgaard ved Odense

Det indlagte kom for sildig til forrige Postdag, hvilket gjorde mig meget ondt, da jeg frygter at jeg ikke naar at modtage Deres Ekszellenses Svar. Dersom jeg imidlertid torde haabe snart at se et 25 Par Ord fra Dem, skal jeg bede at lægge det i et Omslag med Udskrift til Hr. N. M. Petersen paa Regjensen 6te Gang N° 9. Det er en af mine allerbeste Venner, til hvem jeg har lige saa megen Fortrolighed snart som til mig selv. Saaledes modtager jeg det selv ifald det naar mig, hvis ikke brækker og læser han det inderste med 30 og skriver mig Resultatet til Stockholm snarere end jeg paa nogen anden Maade kan faa det. Jeg skal da selv saasart jeg faar noget

Svar lade Deres Eksellense vide det. — Jeg morer mig meget ved Arendts Rejse. Lev stedse vel og undskyld min Ilsomhed. Afrejsen er halvvejs bestemt til 2. ell. 3. April —

5 *Udskrift:* Hans Eksellense Hr. Gehejmekonferensraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard ved Odense. betalt.

60. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 4 April 1812.

Iforgaars var jeg hos Hr. Kammerherren, og modtog Deres Ekssellenses Brev med de indlagte 30 Rd^r, hvorfor jeg takker paa det hjerteligste. Det var mig ganske uventet eftersom jeg kunde
10 vide, at De kun den Gang kunde have faaet det förste Brev. Det gjorde mig inderlig ondt, at se Deres Upasselighed saavel som i det sidste Brev at erfare den endnu var vedbleven. Med en sund og rolig Sjæl i et sundt Legeme er man istand til at taale meget i de udvortes Omstændigheder, men naar Legemet, der kan ansees for
15 Grundvolden, forstyrres, saa forstyrres tillige sædvanlig Sjælens Munterhed for en Del, og selv den behageligste Stilling forbitres. Gid nu dette Brev maatte træffe Deres Ekssellense i en fuldkommen tilbagebragt Sundhed! jeg haaber det, og er næsten overbevist derom, da jeg anser Deres höjst ordentlige og næsten strænge Leve-
20 maade for Sundhedens sikreste Værn, den vil sikkerlig mer end Lægemedler snart bringe i Orden igjen, hvad en eller anden Omstændighed, maaskje det höjst usunde Vejrlig, har kunnet forstyrre.

Idag tidlig paa Sengen modtog jeg det sidste og störste Bevis paa Deres Ekssellenses Godhed nemlig de sendte 300 Rd^r, des-
25 værre ikke længere med den glade Fölelse og den söde Overbevisning om hvad (Anvendelses) Frugter deraf, jeg skulde höste! — Jeg har set mig nödt til at gjøre næsten alt i Penge, og endda laane (f. Eks. hos Kasserer Baden, Landsdommerens Fætter, 100 Rd^r), tage paa Kredit, og benytte alle muelige Opfindelser, der ikke indeholdt
30 Bedrageri eller Uanstændigheder saa jeg er kommen til at sande af

Erfaring Deres Ekssellenses Ord at „alt er kostbart i denne Tid“ ja endog Ubetydeligheder ere det i en uhyre Grad; jeg har aldrig tilforn kunnet gjøre mig nogen ret Idê derom. Efterat jeg nu har gjort alle disse Anstalter — sat mig i en vidtløftig Gjæld — givet slip paa nogle Konditioner, som ikke kunde bie efter Tilbagekomsten, og holdt op med de øvrige, for dog at faa nogle faa Dage fri til Forberedelsen, — efterat jeg har sat alle mine Venner og Velgjørere i Tribut — *er det højst uvist om der bliver nogen Rejse af!* Maa jeg ikke her gjentage hvad jeg anførte i forrige Brev:

Ak, ve! jeg vaagner, al Fryd forgaar
langvarig Lykke kun haaber Fjanter. 10

Sagen er følgende. Det er meget længe siden der blev forlangt Pas til os hos den svenske Minister Oxenstjerna, endnu har vi intet faaet og faa rimeligvis ingen da der tales stærkt om en Krig med Sverrig, og en Kjøbmand som, efter gammel sædvane, med blot Politipas vilde rejse over jeg tror til Lund er bleven arresteret for saasnart Vinden tillod det at sendes tilbage. Det er vist at der trækkes danske Tropper sammen paa den holstenske Grænse formentlig i Anledning af forestaaende Krig imellem Frankrig og Rusland (som nogle sige allerede er erklæret). Det er ogsaa vist at der i Norge er trukken Tropper sammen paa den svenske Grænse, og man siger at en Kurêr skal have gjort forespørgsel om Hensigten. De øvrige Gisninger vil jeg ikke tale om.

Deres Ekssellense vil ikke undres over at de gamle mørke Betragtninger under saadanne Omstændigheder vende tilbage. Imidlertid har dog det hele Spektakel ikke været uden behagelige Følger for mig da jeg læste mine gamle lappiske Sager efter og saa efter hvad Svensk lappisk jeg kunde finde paa Kongens Bibliotek, opdagede jeg en Ting, der saavidt jeg ved aldrig før har været bekjendt nemlig at det lapp. er beslægtet med det grønlandske, da Slægtskabet dog er langt ude faldt jeg paa at da de finniske 30

Folkeslægter strække sig dybt ind i Asien er det rimeligt at de have strakt eller endnu maaskje strække sig lige til Enden af Siberien og at de derfra ere vandrede over til Amerika, hvor atter en Stamme kan være fordreven til det yderste og koldeste Land Grönland. Man har slet ikke vidst at det grönlandske lignede noget andet Sprog end Eskimoisk i Kanada. Naturligvis trænger Opdagelsen til megen Oplysning og Formodningen til Bestyrkelse ved at undersøge ogsaa de mellemliggende Sprog saavidt mueligt. O, Gud om jeg ved saadan en Lejlighed havde hvad jeg i det næstforrige Brev kaldte en friere Virksomhed! ifald Rejsen ikke bliver af maa jeg af mange Grunde lægge det hele hen.

Jeg kan ikke beskrive med hvilken underlig forlegen eller flov Fölelse jeg imodtog de 300 Rd^r da jeg slet ikke kan se hvorledes det gaar med Brugen af dem. Imidlertid har jeg besluttet at lægge dem hen som jeg slet ikke havde dem, og lade Gjæld og alting staa for det förste saalænge til maaskje Tiden viser os Udfaldet, og jeg da fra Deres Ekksellense faar nogen ny Bestemmelse. Hav imidlertid tusinde Tak! gid Deres gode Vilie maatte naa sin förste Hensigt og Bestemmelse!

Jeg slutter med Ønsker for Deres Ekksellenses Sundhed og Tilfredshed, samt med den inderligste Tak for Deres beviste Godhed.

R. Rask.

Deres Ekksellense skrev en Gang at mine Breve skulde blive sendte tilbage. Anmodningen om at faa dem tilbage kom blot deraf at jeg netop den Gang var nærværende og selv kunde tilintetgjöre dem; men dersom Deres Eksl. nu vil love mig at tilintetgjöre dem saa behöves denne Sendelse ikke, og jeg er ligesaa sikker paa Deres Löfte som paa mig selv.

Udskrift: Hans Ekksellense Hr. Gehejmekonferensraad Bülow Storkors af Dannebrogen og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard ved Odense.

61. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 6. April 1812.

I Morgen foregaar Afrejsen, om alt gaar vel, hvorledes tumler dog alt sig imod Forventning! Vort Pas er paategnet eller rettere et eget er udfærdiget til os fra den svenske Minister, hvorvel efter ny Anmodning, og efter at et Dansk Pas til os blev forevist, saa det 5 ikke vel kunde opsættes, saalænge der ikke var nogen Krig begyndt. Gud (∴ Pokker) maa vide om det med Flid eller hændelsesvis blev opsat saa længe; imidlertid slaar Hjertet højt gid jeg sat i Vognen paa Vejen fra Helsingborg! gid jeg maa faa ret meget udført og lært! gid Deres Ekssellense aldrig maatte fortryde paa de 300 Rd"! 10 Jeg ved endnu ikke hvor meget af dem jeg kan bevare til Rejsen, i Eftermiddag skal jeg se til at faa min Gjæld lidt kontraheret, at man ikke skal lægge Beslag paa mig i Østerport. Tusinde Tak for Deres Godhed, uden den skulde Rejsen vel endnu være bleven mig umuelig. 15

Tilgiv at jeg saa ofte foruroliger Dem med mine Indfald og Breve, forglem alle de sidste og lad mig blot ved Tilbagekomsten faa det belovede Svar paa det første af denne sidste Række; jeg erindrers nu ikke Dagstallet. Krejdal har nu været oppe, han vil uden Tvivl selv underrette Deres Ekssellense om Udfaldet, det var vel 20 ikke glimrende, men dog heldigt at regne imod Kristensens og Torbjörnsens Skjæbne, de ere ogsaa begge fra Odense Skole, og maatte begge gaa bort efter at de for Græsk og Latin havde faaet to Non contemnender. Lev inderlig vel og erindre Deres

R. Rask. 25

Udskrift: Hans Ekssellense Hr. Gehejmekonferensraad Bülow Storkors af Dannebrogen og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard ved Odense betalt

62. Til Johan v. Bülow.

Stockholm d. 19. Mai 1812.

Jeg maa dog med et Par Ord underrette Deres Ekssellense om min Rejse og mit Befindende. Hvad den förste angaar da er den nu snart ved Maalet eller rettere ved Enden paa sin egentlige Virksomhed som har været dels mer dels mindre indskrænket end den vilde have blevet om jeg havde rejst allene. Rejsen i sig selv havde ingen synderlig Behagelighed; ti den gik saa hurtig og alting var skjult med Sne og Is. I Stæderne fik vi kun at se nogle Træhuse, vi kom der kun for at forlade dem. Opholdet i Stockholm har været det egentlig behagelige og lærerige, desværre det varer kun saa overordentlig kort! Og det har været ret brav. Runstene har jeg endnu ingen set, men Finsk og Lappisk har jeg været temmelig heldig med; jeg har i det förstnævnte faaet mundtlig Undervisning af Digteren Prof. Franzèn, som er en indfödt Finländer; jeg har derimod læst noget Islandsk med ham, hvori han fandt overordentlig megen Smag. Næst efter Finsk og Lappisk har jeg studeret Svensk og saa vidt mueligt, övet mig i at tale og skrive det. Jeg har skrevet og ladet trykke en svensk Subscriptionsplan til en islandsk Læsebog, hvilken dog ikke endnu er bleven færdigtrykt Jeg har haft meget at gjøre med *Völuspá*, som en af mine Bekjendtere vil give ud med Oversættelse, og jeg har maattet gjennemgaa med ham to tre Gange, hvor kjedsommeligt det end har været, og hvormeget jeg end raadte ham at begynde at öve sig i Sproget med enhver anden Ting heller end med den. Af islandske Sager paa Bibliothekerne har jeg kun höstet meget liden Nytte efterdi vi ikke har kunnet faa det ringeste hjem, fordi Bibliothekaren er paa Rigsdagen i Örebro, og der skal forfattes Inventarium over Bibliotheket saa at man ikke engang har kunnet faa den simpleste trykte Bog til Laans derfra. En ubehageligere Omstændighed kunde vi neppe træffe, især da Bibliotheket kun er aabent fra 10¹/₂ til 1, og heraf idet mindste den tredie Del maa snakkes bort Snart begive vi os til Upsala, hvor vi dog kun blive nogle Dage; derpaa til Christiania og tilbage, om alt

gaar efter som vi have betænkt. Den övrige Del vil altsaa for det meste blive *Rejse*, som vel kan blive morsom, og behagelig, men ikke saa lærerig.

Hvad Befindendet angaar, da har det uagtet den meget strænge Kulde paa Vejen været langt bedre end jeg havde vovet at haabe, 5 dog har jeg her i Byen nogle Dage maattet holde mig inde, men er nu igjen istand. Jeg vil haabe at dette Brev træffer Deres Eks-sellense i god Sundhed, og ønske den maa blive varig. Da den fölgende Tid vil blive anvendt saa omflakkende kan jeg ikke haabe, at erholde nogen Efterretning fra Dem för min Tilbagekomst da 10 jeg ufortövet skal skrive igjen.

Lev da nu vel og erindre Deres hengivne R. K. Rask.

I Hast

I Upsala vil jeg endnu faa det behagelige Arbejde at efterse Edda og bese Codex argenteus af Ulfilas. Fra Professor Nyerup skal 15 jeg meget Hilsel. han befinder sig fuldkommen vel.

Udskrift: Hans Excellence Hr. Gehejmraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjernen Herre til Sanderumgaard ved Odense pr. Kjöbenhavn. betalt til Helsingör

64. Til Jacob Grimm.

Stockholm d. 28. Maj 1812. 20

Högtärade Vän

Fast långtifrån Köpenhamn har jag emottagit ert bref af 9de Maj, jag ser därutaf med mycket nöje att Communicationen vår emellan blir lättare än jag trodt; emedan Grefve Flemming vil besörja hvad det kan vara, som skulle skickas. För närvarande får jag 25 be Hr. Bibliothekarien ursäkta mig efter jag ligger på en resa i Sverige och Norrige och det för afresan var mig helt och hållit omöjeligt at få utarbета något stycke färdigt, utom det enda (vö-lundarkvída), som redan var i skick. Jag bad en af mina vänner at

öfverlemna Hr. Grefve Flemming det, om han möjligtvis skulle ha tillfälle at skicka det; och jag hoppas det har kommit fram, fastän det intet omtalas i brevet af 9de Maj. Kanhända någonting därom kan vara skrivit i det förra brevet af 1 Maj, hvilket jag intet har
5 sett. *Förmodeligen* (Säkert) ligger det *quar* i Köpenhamn, der jag hoppas, att vid återkomsten hafva det nöje att läsa det. Jag hade ämnat at skriva et långt bref, som skulle följt med Völundarkvida, beträffande Recensionen m. m. men då jag fick det alldeles oväntade tillfälle att resa så måste de sista ögonblick nödvändigtvis nytjas till
10 förberedelse; jag bad min vän att äfven bringa min ursäkt och förklaring, hvarföre intet bref följde med, men kanske har intet Grefven skrivit någonting derom, utan endast skickad åstad sakerna, som ock var det vigtigaste.

I början af April reste jag från Köpenhamn i följe med Professor
15 Nyerup, mitt vistande i Sverige, har varit mig utomordentligt intressant isynnerhet har jag undersökt og nagelfarit den Upsaliska handskriften af den prosaiska eddan, om några dar resa vi herifrån till Norrige, där vi läre bli endast en vecka eller två. I Juni äro vi altså återkomne till Köpenhamn. Jag skall då genast skriva till
20 Hr. Bibliothekarien. Emedlertid har jag den äran att framhärda er tillgifne vän

R. Rask.

vänd om

P. S. Från Professor Nyerup skall jag hälsa så mycket, han har emottagit er skrifvelse af 9. d. og skall vid första tillfälle svara. —

25 65. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 24 Juni 1812.

Endelig ser Deres Ekssellense atter et Par Ord fra mig jeg maa meget undskyldte, at jeg ikke skrev oftere fra Sverrig det kom blandt andet deraf at Brevene vare uhyre dyre især for mig, der ikke havde den ringeste Del i eller Kundskab om vor Kasse. Af de 300 Rd^r,
30 som jeg skylder Deres Ekssellenses Godhed anvendte jeg straks

Halvparten til at skaffe mig nogle Nödvendigheder til Rejsen. Den anden Halvpart i Stokholm til at indkjöbe adskillige Böger Det udgjorde 50 Rd^r Svensk Rigs gjæld eller $33\frac{1}{3}$ Rdr. Banko. Jeg skaffede mig derfor det beste Svensk-tyske Lexikon, som var mig nödvendigt til mit Studium af det svenske Sprog, og ikke kunde 5 erholdes til Laans i Stokholm. Desuden adskillige Lappiske Finske og Svenske Sager. Det var ikke at tænke paa nogen Exkursion for mig under saadanne Omstændigheder, jeg fik derfor ingen Runesten at se undtagen to i Stokholm, som sad indmurede i Vægge og gave et meget ringe Udbytte. I Stokholm var vi længst i Upsal kun et Par 10 Dage, hvilke jeg saa godt som mueligt anvendte til at undersøge Edda og nogle andre gamle norske Kodekser, jeg eksserperede Læsemaader og hvad jeg ansaa for brugbart ved en Udgave, at afskrive noget Stykke helt, som jeg ellers havde tænkt var ikke at tænke paa i saa kort en Tid. I Kristiania var vi kuns nogle Dage, 15 det var saa dyrt i denne By at jeg ikke begriber hvorledes nogen Höjskole der vil kunne bestaa. Ellers var det yderst interessant at se Forskjellen imellem Nordmændene og de Svenske. De förste vare langt raskere, muntre og friere. Naturen selv var mere majestætisk, men rigtignok var Landet fattigere og magrere i Norge end 20 i Sverrig. Paa Tilbage rejsen havde jeg den Fornøjelse af de indfödde at blive taget for en Svensker flere Gange. Ved et Skifte, hvor vi vare Natten over, og hvor jeg ankom först, blev Gjæstgiverinden ganske fortrolig med mig, fortalte mig alle sine Skjæbner spurgde mig om *vi* havde noget at frygte for de Norske, som hun var tem- 25 melig bange for, fortalte mig om sine Rejser til Stokholm o. s. v. I Varberg bragde Gjæstgiveren mig den Svenske Dagbog efterat vi vare færdige til at rejse, jeg bad om den for Udenlandske Rejsende og han svarede med Forundring „Herren är dock Svensk, vet jag!“ Men paa Oprejsen var jeg inde et Steds og drak mig et Glas Öl 30 samt spiste et Smörrebröd, og der hörte jeg at de tilstædeværende Gjæster vare meget uvisse hvad Landsmand jeg kunde være. Nogle mende jeg var en Franskmand, andre holdt mig for en Russer, men

efter lang Beraadslagning hörde jeg de bleve enige om at jeg var en Tysker, At jeg skulde være Dansk faldt ingen ind. Rejsen interesserede mig uendelig, uagtet alle Indskrænkninger, jeg befandt mig især paa Vejen stedse munter og sund. Straks da jeg kom tilbage i
5 mit lille mørke Hul paa Regjensen vendte de gamle Forestillinger tilbage, ja endog min Kind begyndte at blive daarlig og jeg har i disse Dage været ligesom halv syg. Ved Ankomsten forefandt jeg et Brev, hvori jeg allernaadigst var udnævnt til *Amanuensis ved Universitetsbiblioteket med 100 Rd^r fast aldeles afkortningsfri Gage aarlig!* efter
10 4 Aars Tjeneste som Volontör. En ung Student Bölling, som nogle Uger för min Afrejse havde fört Protokollen paa Kongens Bibliotek er bleven *Kopiist med 400 Rd^r aarlig* for to Timers Arbejde om Dagen paa Kongens Bibliotek. Jeg tror aldrig, at jeg trives i mit Fædreneland, jeg kommer idet mindste neppe i en Stilling, hvori
15 jeg kan befinde mig rolig og fornöjet för en alting forbitrende Melankoli har rodfæstet sig i Sjælen. med mindre det lykkes mig forinden at fly langt bort til et fjærnt Land.

Hvad Rejsen og en muelig Rejsebeskrivelse angaar, da indser Deres Ekssellense vel, at derpaa er ikke at tænke. Skulde jeg gjöre
20 noget slikt maatte jeg paa Rejsen være min egen Herre, jeg vilde da se *alt* hvad der var interessant og mærkværdigt, hvor jeg kom frem, jeg vilde ikke rejse forbi Steder som Fredrikshald og Gottenborg, Sigtuna o. fl. for at spare et Par Rigsdaler, naar det ikke var absolut nödvendigt. Nu derimod fik jeg ikke en Gang at se Dom-
25 kirken i Upsal ti N. havde set den forrige Gang. Gamle Upsal fik jeg kun af en Hændelse at se da jeg för vi kunde faa Kodeks af Edda fat, altfor kjed af at sidde ganske ledig, gik allene ud at spasere, slumpedede til at komme ud af den Kant af Staden, fik fat paa en Bonde, som jeg spurgde om de Byers og Kirkers Navne, som jeg
30 kunde se og saaledes blev opmærksom ved Navnet gamle Upsal. Desuden hvad Rejsebeskrivelse angaar har N. optegnet det forefaldende i sin Dagbog og jeg formoder han giver den ud, saa jeg ogsaa vilde komme i Kollision ifald jeg tænkte derpaa.

Men naar man ikke ser andet en Böger, lærde Mænd og Lande-
 vejen er det vel umueligt at give en Rejsebeskrivelse som kan in-
 teressere Almenheden. Ellers var denne Rejse og netop disse Om-
 stændigheder i Tusende Tilfælde belærende og interessant for mig,
 saa at jeg oprigtig tilstaar, jeg ikke vilde byttet den for en friere, 5
 hvor jeg havde været ene. Mange højst interessante Bekjendtskaber
 vilde jeg i saa Fald have savnet. I Stockholm og Upsal er opvakt en
 ganske overordentlig Interesse for den Islandske og Danske Lite-
 ratur, saavel som for den tyske mystiske Filosofi, besynderligt er det
 hvorledes Studiet af de herlige Lævninger fra det gamle Norden 10
 overalt skal forenes med den lyssky Filosofi, hvorvel intet kan være
 i sin hele Natur mere stridende derimod end netop vore Fædres
 gamle Videnskabelighed. I Stokholm udgav jeg en Subscriptions-
 plan til en isl. Læsebog, hvilken jeg for Kuriositeten tager mig den
 Frihed at sende et Eksemplar af. Jeg skrev ogsaa et andet lille 15
 Stykke i et Blad Nya Posten, til Forsvar for Nordmændene som vare
 angrebne i et foregivet Brev fra Kristiania. Mit var skrevet som om
 det var af en indfødt Svensker og jeg havde den Fornøjelse at høre
 det rose af en meget lærd og stræng gammel Mand Rikshistorio-
 graph Hallenberg, der ellers rev ned paa alt, hvilket gottede 20
 Professoren og mig især uendelig. Fra Professoren, Krejldal og
 Bendz skal jeg hilse meget. Jeg haaber at dette Brev træffer Deres
 Eksellense i god Sundhed og at jeg saaledes snart vil kunne vente
 et lovet Svar paa et tidligere Brev.

Deres Ekssellenses ærbödige

R. Rask. 25

66. *Til A. A. Afzelius.*

Köpenhamn. d. 20. Juli 1812.

Bror får vara gunstig att ursäkta, det jag tegat så länge, jag har
 emedlertid intet mindre än varit overksam, utan tvärtom arbetat
 af alla krafter på den litterära förbindelsen oss emellan; den är
 svårare att sätta i verkställighet än jag förmodat. I Kristiania, voro 30

intet många, som sådana saker intresserade. Dock lyckades det at finna en, som var mycket nitisk för focket näml. *Flor Overlærer ved Katedralskolen*. Men efter det var den enda i staden, och emedan Norrska Litteraturen är af ganska liten vigt läre vi komma at stryka
 5 ut Kristiania tills Universitetet kommer istånd. I Köpenhamn skulle finnas många, som gynnade Svenska Litteraturen om intet Penningaförhållandet var så fasligt olika, och ofördelaktigt för Danskarne. Detta allt oaktadt tror jag vi böra börja att så vida möjligt verkställa vår plan. Omständigheterna töra kanhända bli
 10 mera gynnande i framtiden. Jag får derföre bedja Bror vara så god att med första tillfälle skriva mig 1) *hur ofta* man kan hoppas att hafva Communication emellan Stockholm och Götaborg, det är at säga hur ofta man får skicka med de der Packvagnarne 2) *på hvilka tider* ungefär vagnarne plär gå från Götaborg och på hvilka ifrån
 15 Stockholm 3) *hvilken väg* de vanligtvis pläga att ta och hvilka städer de komma igenom.

Den största svårigheten, som tör hända intet står till att undanrödja alls är den omständigheten att Norrska Expressen intet har lof att lämna ut någon ting, eller ta emot någon ting i Sverige, utan
 20 måste gå plumberad, förseglad etc. från Helsingborg ända till gränsen. Härtill skulle jag kanhända ändå få utverkat kongl. *Danskt* tilstånd, om det är tillräckligt. Skulle äfven tillåtelse från *Svensk* sida vara behöflig, då får jag be Bror eller Hammarsköld sörja derföre.

25 Jag har glömt bort namnet på Brors Bekant i Götaborg, som var lärare på Frimurarebarnhuset derstädes; men jag har fått en annan, som jag tror, mycket säker och pålitlig neml. *Handelsmannen Hr. Brunius*. Emedlertid ville Bror kanske vara god att skriva mig den andras namn och Adresse. Jag har väl redan fått åtskilliga små
 30 Commissioner af böcker och tidningar, men emedan jag ännu intet vet om det är möjligt att få skickadt, vill jag dröja till följande bref, med at sända förteckningen. Skulle det vara någon ting som Bror måtte önska af danska böcker eller tidningar, då skall jag med största

nöje bjuda till att skaffa det NB. om det blir möjligt att sända, och Du vill tackas att skriva mig det. De besta tidningar här äro: 1) *Stadstidenden*, som är officiel 2) *Dagen* 3) *Skilderiet*, som innehåller utom Nyheter allahanda små afhandlingar, stridsskrifter och tocket. Desutom torde 4) *Dansk Litteraturtidende*, som är Fortsät- 5 ning af lärde Efterretninger kan hända till och med 5) *Journal for udenlandsk Litteratur* ha Interesse emedan de tyska Journalerna lära vara åtminstone äfven så svåra att bekomma i Stockholm som i Köpenhamn. 6) *Skandinavisk Littert.* och 7) *Antiqvitets annalerna* lærer Du redan känna åtminstone af namn. 10

Detta vare nog om vår Communicationsplan. Resan ifrån Stockholm gick mycket bra fast än vi hade fasliga Krånglerier med Hållkarlen i Tibble, som sinkade oss öfver 3 timmar. Örebro var mig det obehageligaste ställe i hela Sverige, vi finge på långt när intet tala med alla, som vi hade ärenda till från vänner i Stockholm, 15 emedan vi intet finge bli kvar mera än en enda natt, likväl blev det omöjligt att komma bort efter befallningen emedan vi intet kunne få skjuts. Det hade altså endast den följd att göra oss uppehållet (vistandet) ledsamt och förtretligt. Bibliot. Walmark och Major Forsell intresserade mig dock lickväl ganska mycket. Om mor- 20 gonen bittid körte/åkte vi borrt, vädret var gott, Naturen prägtig, äfven skjutsen mycket bra, så vi glömde snart ledsamheterna i Örebro, och isynnerhet efter det hölt fort att vara ju mer och mer behagligt och gå efter önskan ända till gränsen. Från Kristinehamn körde jag den ena kärran ständigt, på det sidsta håll hade 25 jag den löjlige händelse, att köra öfver mig sjelf! Vi hade et mycket smalt säte, Professorn tog den mesta plats, så jag hade ganska litet rum, dett ena (fjärmare) hjulet stötte på en sten emedan det andra träffade i et litet hål, jag föll ut på hjulet, som förde mig in under hästen som jämte både hjulen gick öfver mig, utan att jag fick den 30 allraringaste skada, eller ens märkte till någon stöt eller något ömt sedan efter. Men tocka små äfventyr som göra resan behaglig skulle göra brevet ledsamt. Det var högst interessant att bemärka

skillnaden emellan de Svenske och Norrske. De förre tycktes mig ärliga, jämna, och höfliga, de sednare deremot långt mera raska och hurtiga, hvilket jag anser för hufvuddraget i Nationalcharakteren. En af de första norrska Skjutsbönder, en gässe på 18 à tjugu 5 år förekom mig mycket stilla och tyst, när han satt på kärran fast än nog pratsam när han gick och talte med den andra Skjutspojken, han sade *I* till mig, och svarade mycket kort på alt hvad jag frågade om för at komma i samtal med honom. Änteligen gaf jag upp hoppet och vi tego länge begge två då han till slut frågade 10 om *vi voro från Västergötland?* Nu begrep jag orsaken till hans tysthet neml. at han höll oss för Svenskar och så fort jag förtäljde honom att vi vora Danske och från Köpenhamn blev han mycket glad och språksam, isynnerhet talde han om huru de hade slagit Svenskarne i senaste Kriget och visade mig ställena, der stode Fjenderna, der 15 *de Danske* (kallade han dem) der toge vi så många, der föll den och den o. s. v. frågade derpå om Köpenhamn och Stockholm hvilken var vackrast, huru Svenskarne hade tagit emot oss, huru de voro sinnade etc. etc. Et annat mycket interessant drag (för mig åtminstone) får du ursäkta: Då vi voro på Kongsvinger, åto vi mid- 20 dag hos Commendanten, som visade oss fästningens hela beskaffenhet och förtäljde oss om Svenskarnes ställningar på senaste tåget, När vi som bäst spatserade omkring bemärkte vi en gammal kär-ring, som talte ganska hårdt med Vakten, der eljest aldeles ingen fik komma. Commend. frågade henne straxt, hvad hun ville, hun 25 ville bedja honom om Pass eller Anbefallning till fri Skjuts i Norige, de svenske Bönderna hade varit så beskedliga att skjutsa henne och hennes man frit merändels hennes man var sjuk och hun hade rest med honom för att få kurerat honom, men det hade intet rätt lyckats. Hvarföre blef då intet mor i Sverige emedan de der äro så 30 beskedliga? frågade Comm. hvartill hun svarede: „*Jeg vilde Fanden ikke blive i Sverrig! jeg er norsk jeg, og skal min stakkels Mand dø saa skal han dog lægge sine Ben paa Dansk Grund!*“ De Norrska tykte meget litet om Svenskarne och allt hvad Svenskt var. I Kristiania hade

man det ordspråk „*at gjöre Svensk af sig*“ som betydde att löpa sin väg, antingen när det var någon fara, eller i synnerhet när man hade emottagit betrodt gods. Sedan har jag äfven i Köpenh. hört ett ord *att svenske* för hvad vi annars kalla *att skulke*. De Norrske tyckte äfven att Svenskan var så fasligt platt och gement et språk, 5 deremot talte alla Folk af den bättre Class så god Danska, att det ofta var mig omöjligt att urskilja om de voro Norrske eller Danske, ja det hände mig till och med at jag tog en Fynbo för Norrsk, fastän jag är Fynbo sjelf. I Köpenhamn tycker man mycket mer om Svenskarne och Svenskan. På resan öfvade jag mig så mycket 10 i att tala Svenska att man nästan öfveralt ifrån Örebro till Helsingborg tog mig för Svensk. På ett ställe jag tror till Qvistrum¹ körde jag förut, Gästgifvarinnan, som jag sade att vi annars kommo från Stockholm förtäljde mig att äfven hun hade varit der och tyckte det var mycket bra och beskedligt folk, frågade derpå om *vi* hade 15 någon ting att frukta af Normännerna etc. på ett annat ställe var der en egen Dagbok för utländske, och då jag efter att vara färdig med allt begärde den i stället för den Svenska svarade Gästgifvaren med högsta förundran „*Herren är dock Svensk, vet jag.*“ Men emellan Stockholm och Örebro hörde jag på ett ställe, där jag drack mig 20 ett krus öl att man var ganska ovis hvad landsman jag kunde vara, der voro många gäster några höllo mig för Fransk andra för Rysk, men till slut blef alle ense derom att jag var *Tysk*.

Emedan jag är kommen att tala om *Tysk* faller mig in, att förtälja Bror att Prof. Nyerups och min Edda är öfversatt på Tyska, 25 men aldrig har jag varit så trakterad som i Inledningen til denna öfversättning af *min* öfversättning. Det är Prof Ruhs i Berlin som har gett ut den, han säger i en Anmärkning om Namnet *germanisch* bland annat som följer. „*Germanisch ist der treffendste Ausdruck*² um diese verschiedenen verwandten Völker zu bezeichnen: es *thut mir* 30 *Leid dasz ein junger Gelehrter Hr. Rask, dessen Bemühungen lobens-*

¹ (i Båhuslän)

² et förträffligt bevis!

würdig sind und zu den besten *Erwartungen* berechtigt *angesteckt* von einem eben so *unzeitigen* als *lächerlichen Patriotismus*, der von dem Reiche der Wahrheit und des Wissens billig, ausgeschlossen seyn muss, sich hat *hinreisen* lassen, darüber auf eine *durchaus unwürdige*

5 *Art* mit dem *verewigten* Adelung zu polemisieren (Vejledning til det Isl. Sprog XXXII).¹ — — — Eben deswegen hat man auch nicht die Benennung *Deutsch gewählt*², obgleich nach der alten Regel, dass das *Vorzüglichere* den Namen geben muss, die Deutschen als das ausgebreitetste das *mächtigste* (!) das *gebildetste* (!) Volk, dem fast

10 *alle andern* (!!), nahmentlich die Nordischen Stämme *ihre ganze Cultur* (!) verdanken, den gerechtesten Anspruch darauf machen könnten; *durchaus unpassend* und *verwerflich* ist die Benennung *gotisch*³, die Hr. Rask vorschlägt. Die Art wie er diesen *verdienten* Sprachforscher behandelt, ist auch um so tadelnswürdiger, da er selbst

15 *in den übrigen Dialecten*⁴ *der deutschen Mundart* sehr *unwissend* ist, und durch diese Unwissenheit *die aller auffallendsten Blößen* giebt. So führt er z. B. Seite XXIV. verschiedene Wörter an von denen er behauptet sie können in keiner ihm bekannten Sprache erklärt oder wiedergefunden werden, und gerade alle diese Wörter finden sich

20 in andern germanischen Dialecten⁵, *frödr* plattdeutsch *frod*, *ülfr*, *Wolf* plattd. *Wulf* o. s. v. — — Es ist hier nicht der Ort *das Irrige in Hrn. Rask's übrigen*⁶ Behauptungen aufzudecken, nur muss noch bemerkt werden, dass vielleicht der ganze Abschnitt über die nordischen Sprachen *gar nicht* von Adelung herrührt, denn der vor-

25 *treffliche Herausgeber Vater* sagt ja ausdrücklich (Mithridates II, Vorrede XI) „Für die Sprachen des Skandinavischen Stammes *war zwar ausgearbeiteter Text* da, aber ein so sehr kurzer dass überall

¹ der talas om någon ting helt annat!

² mydket nådigt!

³ åter et äkta tyskt bevis!

⁴ altså förmodligen i Svenska, Danska Tyska Engelska!

⁵ naturligtvis är meningens, att man finner hvarken den form de flexioner ej heller radix till dem igen i något annat språk.

⁶ häraf ser man likväl i förväg att det är felaktigt allt i hop hvad jag sagt!

weitere Ausführungen nöthig wurden“ o. s. v. o. s. v. Detta syftar på et tyskt polemiskt Stycke, jag skrifvit i Kieler Litteraturzeitung (se Noten S. XXXII. i Företalet till den isl. Gramm.) där jag af det Afsnitt i Mithridates som handlar om de Nordiska språkerna har velat bevisa att Adelung intet dera af dem alls förstod. Detta 5 tycks han förvexla med Grammat. äfven som han i denna förvexlat stället p. XXXII. med Noten pag. VIII. i företalet. Det är intet blott jag utan äfven Prof. Müller (over Asalærens Ægthed) och Grundtvig som rifvas ner på ungefär samma sätt. Denna inledning innehåller för öfrigt en skildring af den nordiska mythologien, och 10 poesien, hvilken sidste aldrig har funnits utom (på) Island, och Isländarne har i sednare tider lånt den af Angelsaxarne! Det hela är et sannt mästestycke af Tysk Windbeuteley. Den är dedicerad till Wallmark och Nyerup, lärar således snart komma till Stockholm.

Hvad Nyt har man i Sverige om Franzoserna och Ryssarne 15 härstädes hör man endast om Svenska Tillrustningar emot Norige, men jag hoppas de äro af samma trovärdighet som det Norrska infall i Sverige och affairen ved Strömstad, som gjorde Adlerbeth och oss så ängstliga. Häls Bror Hammarsköld, samt Adlerbeth så mycket, samt om Du ser Sundel och i synnerhet Rutström, jag 20 ämnar annars att skrifva honom sjelf, när jag får ämne och tillfälle. Lef ständigt väl och glöm intet

Din tillgifne vän

R. Rask.

på Regenzen i Köpenhamn.

Bror fik väl det, som jag lämnade om morgonen bittid för vi 25 reste jag vilde tagit afsked af dig engång till slut, men nämnte intet att väcka dig.

68. Til L. Hammarsköld ²⁶/₈ 1812.

Kjære gode Hammarsköld!

Saasart jeg af Nyerup fik at høre du var kommen tilbage til 30 Byen, kunde jeg ikke bare mig for at skrive dig til, ikke fordi jeg

egentlig har noget at skrive om, men fordi jeg saalænge har savnet dit Selskab, at jeg saasnart muelig maa søge at oprette mit Tab saa godt jeg kan. Du kan tro jeg ret inderlig har følt Savnet at mine stokholmske Venner jeg fandt vel gode og interessante Mennesker 5 paa andre Steder baade i Sverrig og Norge, men ingensteds uden i Stokholm blev jeg saa længe, at jeg kunde faa Tid til at knytte nogen Venskabsforbindelse, derfor længes jeg ikke heller saa meget efter noget Sted, hvor jeg har været. Gjør mig dog nu den For- nøjelse at lade mig høre et Par Ord fra dig, og glem ikke rent 10 hvad du lovede mig idet mig evig uforglemmelige sidste Afskjeds- øjeblik.

Broder Afzelius har jeg skreven et langt Brev til paa Svensk, men slet ikke hørt noget fra ham, det indeholdt kun nogle Ubetydeligheder om Rejsen igjennem Norge og deslige. Jeg er meget bange, 15 at jeg har stødt ham med min slette Svensk, og med saa stort et Brev fuldt af lutter Ubetydeligheder, jeg maa derfor bede dig, kjære Hammerskjöld! at forsone mig med ham igjen, ti jeg har kun faa Venner i Stokholm og kunde ikke vel taale at miste nogen allermindst Afzelius, som er et af de Mennesker, jeg har mest Ag- 20 telse og Venskab for.

Her i Byen staar alting ved det gamle Høst og Rahbek agte at holde et Kollegium over den svenske Litteratur; jeg har skreven, og, om jeg kunde faa Forlægger, tænkt paa at udgive en svensk Sproglære, den er vel noget ældre, men jeg forbedrede den meget 25 paa min Rejse i Sverrig, jeg har ellers i denne Tid læst lidt Græsk, jeg har ogsaa en Del Samlinger til en græsk Grammatik efter en ganske ny Plan og et ganske nyt System, men den vil formodentlig ikke saasnart blive færdig, da jeg kun ved enkelte tilfældige Lejligheder samler til den, det fortryder mig jeg ikke fik Dahls at se, det 30 er ogsaa et saa vidtløftigt Sprog at dets Studium udfordrer lang Tid, og god Ro, som jeg ganske savner. Jeg staar i disse Dage i Beredskab med at antage en Lærerplads ved et Institut her i Byen, hvilket jeg er nødt til for at kunne subsistere, skjönt jeg ser den vil

betage mig næsten al Tid til at studere!! og endda betaler sig daarlig nok.

Molbek tror jeg, agter at udgive skaanske Lov, han vil vist skriftlig om ikke personlig henvende sig til Broder i den Anledning; jeg maatte misunde ham den herlige Lejlighed til at berejse det 5 Land, hvor de fleste Spor af det gamle Norden ere blevne tilbage, og hvad der er Hovedsagen til at indrette sin Rejse frit og ubehindret efter eget Tykke i enhver Henseende. Ak at mit Ophold der skulde være indskrænket og afhængigt i enhver Henseende (baade til Tid og Sted)! but that was not my chance, one man is born with a 10 silverspoon in his mouth and another with a wooden ladle.

Men jeg maa slutte, for ikke at kjede dig ligesaa meget som Broder Afzelius, og blot endnu bede dig at hilse paa det hjerteligste alle gode Venner saasom: Afz., Rutström, Valmark, Sundel, Adlerbeth, Diener etc. etc., samt sige dig et tungt og ærligt Farvel. 15
Kjöbenhavn d. 26. August 1812. R. Rask.

P. S. Kunde du ikke skaffe mig Dr. Rutströms bestemte Adresse at vide; jeg har kjøbt en hel Mængde Böger ind til ham, og ved ikke hvor jeg skal sende dem hen, han bor nok et Sted i Malm-torgsgatan. 20

Naar du, som jeg haaber, skriver mig til da er min Adresse (i Kbn.) paa Regjensen 3^{die} Gang N° 5. ellers om du blot skrev Amanuensis paa Universitetsbibl. vilde Brevet nok finde mig.

Om vor Plan til Kommunikatsion ved jeg endnu intet tröste- ligt at meddele dig, mer end hvad jeg har skrevet i Brevet til Af- 25 zelius.

Arendt er bleven forskrækkelig vred paa mig fordi han tror jeg vil blive ham foretrukken til et tilkommende Professorat ved det Norske Universitet i det Isl. eller i de nordiske Sprog. Jeg selv tror, at ikke blot et saadant Professorats, men hele Universitetets Til- 30 blivelse og Bestand endnu torde være problematisk!

69. Til Jacob og Wilhelm Grimm.

Kjöbenhavn d. 22 Sept. 1812.

Til Brödrene De Hre Grimm.

Det er sandt hvad De klager over, Höjstærede Herre og Ven! jeg har ikke skreven Dem til siden min Tilbagekomst; men ingen
 5 Virkning uden Aarsag! jeg har immer haabet at faa bedre Tid, mere Lejlighed; men jeg har i det Sted immer faaet mindre Tid. Jeg har stræbt af faa mine Timeforretninger, som ere mange, ja desværre altfor mange, ordnede saaledes at jeg kunde faa Tid til at gaa paa Kongens Bibliotek i de Timer, det er aabent, for at samle
 10 Læsemaader til Edda og efterse og beskrive Haandskrifterne men Omstændighederne har gjort mig det aldeles umueligt, jeg maa dels være tilstæde paa Universitetsbiblioteket, hvor jeg er Amanuensis, dels i andre uundgaaelige Forretninger, der er derfor ingen anden Udvej end at faa en Islænder til at gjøre det, men ikke
 15 heller dette er saa let en Sag; ti 1) er der *ingen Islænder* her i Byen, som af nogen Betydenhed har lagt sig efter det gamle Sprog, men enhver islandsk Student skal ikke løbe med de gamle Kodekser uden foregaaende Studium. 2) have de fleste om ikke alle netop de samme Timer bestemt besatte med andre Forretninger. Saavidt
 20 herom.

Af de övrige Eddiske Sange har jeg Afskriften liggende og begyndt temmelig meget paa den danske Oversættelse, men det har hidtil været mig umuelig, at faa den færdig, naar den bliver det skal jeg sende den.

25 Jeg vil da herved gjøre hvad jeg kan, sende nogen Oplysninger til de opgivne Ord, *forsaauidt jeg véd noget om dem*; ti der er mig intet umueligere end det, som jeg ser der falder Rühs saa let, at skrive og udbrede sig over det man ikke forstaar. For længe siden har jeg læst hans Edda. Det gjorde mig ondt for saavidt jeg ikke
 30 troede at have forskyldt en saadan uforskammet Medtagelse af ham. Han talte med mig i Kjöbenhavn paa sin sidste Rejse, jeg viste ham al muelig Höflighed og gav ham Oplysninger om et Sted

i Edda, som han bad mig om. Han forstod, som jeg tydelig overbeviste mig om, meget lidt eller slet intet Islandsk, han tiltalte mig paa *højest gebrokknen Svensk* fra först af, siden bestandig paa Tysk, da han mærkede jeg forstod det; jeg hørte *intet dansk Ord* af ham, men i Stokholm, har jeg siden hört, undskyldte han sin slette Svensk 5 dermed at han först havde lært Dansk! Det gjorde mig ogsaa ondt at jeg skulde faa saa liden Tak for min Del i Arbejdet og blive saaledes tiltalt i en Oversættelse deraf. Men det var mig næsten mer end ligegyldigt forsaavidt som ingen vel kunde gjøre det med mere Vankundighed og Naragtighed. Oversættelsen vrimler af Mis- 10 forstaaelser af Dansken (Han har ogsaa aldeles misforstaaet min Mening p. XXIV i Fortalen.) f. Eks. 166. was war sie vorher. — keine Wohnung hat. 172. *Monegarmr* (for Mannagarmr) 173. mit *feiger* Männer. 175 ob Gott (for: welcher Gott). 176 Erster (en Fyrste ɔ: Fürst!) 177. Alles (alt ɔ: schon, jam). 205. übelgesiñt 15 (*ilsindet* ɔ: jähzornig). 206. ein Kleid (Klæde ɔ: Tuch, Schnupftuch). 226. Loch (en Hule ɔ: Höhle forskjellig fra et Hul ɔ: Loch) 229. in dem Loche (i Hulen). 242 Zauberer (Trolde!) 252 werdur for Vöggr: i Teksten staar: litlu verdur Vöggr feginn. wörtlich: mit wenig *wird* Wögg vergnügt, han har altsaa ikke vist hvilket 20 Ord der var nom. proprium! — *Krieg* auf dem Eise (orrusta). — Adilsi er anført som en af Berserkerne da det dog er Kongens Navn i Dativ! Af alle Berserkernes Tilnavne ere gjorte ny Personer! f. Eks. Hiallti (hinn) hugprúdi, Hvítserkr (hinn) hvati o. s. v. 263 das Wasser *tragen!* (*bera* ɔ: komme paa, helde paa, gieszen; 25 *bera á* ɔ: aufschmieren). Et Steds oversætter han *Engla helm* ved: *Gott der Engel Helm!* da det dog er *eingla hilmir* angelorum rex ikke *hidlmr galea* her tænkes paa. Ligesaa *Alpelinga helm*, der Edlen Helm! 226. ab müszte nun (isl. mundi ɔ: würde, wære.) og jeg kunde opregne mange flere. Fejlene imod Materiens Sandhed vilde 30 det blive vidtløftigt at anføre, de ville ogsaa falde Dem ligesaa meget i Øjnene som mig. Det han anfører af Finsken indeholder ogsaa mange Fejl f. Eks. *Runonieka* heder *Runoniekka*, maaskje

han har fundet det i Gen. hvor det faar *Runoniekän*, og nu ikke vidst at give det den rigtige Nominativ! *laulun* (singen.) *at syng* heder *laulata*, *laulan* er: *jeg synger laulun* er Genitiv af *laulu* (des Gesangs)! *Säistäjä* et saadant Ord kan slet ikke eksistere paa Finsk.

5 Sprogets Natur tillader ikke at nogen efterfølgende Stavelse har *a* naar en foregaaende har *ä*, og omvendt. Men er det ikke ubegribeligt hvor der med saa megen Vankundighed kan forbindes saa megen Ondskab, ti andet kan jeg ikke kalde det naar han ikke taler et Ord om min Del i Arbejdet, naar han dedicerer den til

10 mine beste Venner og Velyndere og naar en som har talt tysk med mig tror at jeg ikke skulde vide en Ulv heder Wolf paa Tysk o. desl. naar han, som dog maa føle sin yderlige Svaghed i de nordiske Sprog, vil bebrejde mig en saa overhaands Uvidenhed i de germaniske Der er, obiter, ogsaa nogle excellente Beviser

15 hvormed han godtgjör dette Navns Almindelighed og Upassenheden af *gotisk*: „Germanisch ist der treffendste Ausdruck — durchaus unpassend und verwerflich ist die Benennung Gotisch, die R. vorschlägt.“) Jeg har for længe siden med megen Møje udarbejdet en angelsaksisk Sproglære saa godt som fra bar Bund;

20 ti den hos Hickês og Lye er det samme omtrent som aldeles ingen, jeg har ogsaa arbejdet en Del paa en Tysk Sproglære efter samme Plan som den Islandske, hvor jeg haaber at bringe dette Sprog ud af det adelungiske Chaos til et fornuftigt System, jeg skulde tro at jeg af alle de andre germaniske Dialekter Engelsk, Hollandsk,

25 Mösog. etc. forstaar i det mindste ligesaa meget som Rüh's, hvilket da vel ikke vil sige meget. Men nok herom jeg vilde ellers forfalde til et Rüh'sisk Vindmageri. Jeg havde forfattet et lille Svar til ham paa Tysk, hvori jeg havde gennemgaaet hans Bog baade fra Materiens og Sprogets Side, men da jeg ret fik mig betænkt til-

30 intetgjorde jeg det, i det faste Forsæt aldrig offentlig at nedlade mig til hans Manêr.

De anførte Benævnelser paa Hanen ved jeg intet om. *hábrók* en Hög (Habicht, Geyer) har intet med *broget* at gjöre men er sam-

mensat af *hárr* høj og *brók* en Brog, et Klæde item Bukser (braccæ) qvasi: der die Hosen hoch trägt. *fiallar* kommer ud. Tv. af *fell*, *fiall* vide indic. Landnámsbókar sub *bláfialladr* (qvasi: variegatus), vid. qvoqve indicem *Niálæ gullfialladr*; *fegríngr* med samme Begreb af *fagr*. — Nu til de sidst omspurgte Ord efter Deres egne 5 Citationsmaader:

1. AG. 42. *á sér þat illa* ∴ (*madr*) *sér þat illa á (ydr)* man ser det ilde (∴ neppe) paa Eder. ell: *á (ydar tiltæki)* paa det I foretage Eder. *þat á sér illa*, hoc male se habet, gaar ogsaa meget godt an. 2. AG. 69. *á muno þér idrar* ∴: *á (þvi scil: vígi vel verki) muno* 10 (*verda*, vid. Gramm. p. 204. imidten) *þér idrar* idem ac *idran*, *idranir* ∴: Fortrydelse, Reue. I den simple Orden: *þér muno verda idrar á því*, det vil du komme til at fortryde (inden Enden tager ell. inden du ser Enden). Str. 71. *á mun nú gæda* (rectius *giæda*) ∴: *nú mun (þat es) á-giæda* idem ac *bæta á*, *bæta vid* addere hínzúfúgen efter Ordene qvasi 15 besjermachen. Meningen er altsaa: nu saameget mere! — 3. F. 5. maaskje: *fór óbornum skiór á skéid* ∴: För du blev födt kom en Fugl paa din Vej, (∴ bestemte Skjæbnen dig til noget ulykkeligt) *skiór* ∴: en Fugl, en Skade vid. Indic. Landn. *skéid* ∴: Bane, Löbebane, Vej. — (men NB. lutter Gisning!). 4. F. 27. *æiscauldr* maa læses 20 (og skrives) *æiskölldr*, forresten vides intet derom (presköldr ∴: die Schuelle). 5. *afkár* (ikke afkar; ti da skulde foemin. hede afkór) Björn Haldorsson har: *afkáralligr* absurdus urimelig. 6. *álesti* (AG. 66.) synes for Bogstavrimets Skyld at maatte læses: *á lesti*. *Lesti* kan være accus. plur. af *löstr*, men Meningen indser jeg ikke. 7. III, 19. 25 *Alvitr* er efter al Sandsynlighed Vocativ. *þér* er ecki allt gefid ∴: *þér* er ecki giæfa í öllu. Det er ikke alt saa lykkeligt for dig, vise, snilde Kvinde! 8. AG. 13. *amsat* mig ganske ubekjendt. 9. A. 1. Olafsens Mening synes ugrundet ti en Ørn heder *ari*, *arn*, dog maaskje og *ariñ* kunde findes. det betyder ellers *Arne* ∴: focus. om 30 aringreypr vêd jeg ellers intet. 10. G. 20. *aulstrom* sine sensu, bedre maaskje: *aul-stormi* ∴: Storm, Blæst i Skoven, aulr (læs, og skriv) *öltr* ∴: vidr. maaskje man og kunde tænke paa *öl-straumr* qvasi Bier-

-strom, symposium militum. 11. R. 19. ikke warnungen, men nom. plur. neutrius g. af bastr pro *bestr*, *hver eru best heill at sverda svipun* qvænarn samt optima omina v. auspicia etc. hvilket sees klarlig af det følgende Vers: *mörg eru góð* o. s. v.

- 5 12. (R. 20.) *deyqva* for *döckva*, *ey* for *ö* ikke for *o*! 12. (11, 15.) *beit* n. synes det eneste rigtige, forekommer ogsaa Snorre 3. p. 72. i Dat. *altsaa*: *beit hér út skridu Skibene löb ud her*. (*hér* ∴: *hjer* betyder *hic*, men *her* *exercitus*). 13. AG. *beidr* er rettest *ambiens*, *petens*, men da dette giver en grov Tautologi kunde man maaskje
10 tænke paa *beittr*, *bedragen*, *besnæret*. 14. *beitr*, *bidende*, *hvas*. af *bíta* 15. *kynbirt* (S. 20.) *birt* forklares vel rimeligst af *biartr* klar, *skinnende*. at *birta* opklare, *birta* Klarhed, *altsaa*: *overordentlig blanke*. 16. *bók* (S. 48) er meget vanskeligt, med *baugr* Ring hænger det sikkerlig ikke sammen, snarere med *bók*, en Bog (Buch) og at *bóka*:
15 det sædvanlige isl. Ord paa at protokollere, føre til Bogs. Det kunde da maaske betyde *broderede Klæder* ligesom *skript*. vid. Olafs. de poesi. under *húnskriptir*. Da dette imidlertid synes temmelig kunstig vilde jeg foreslaa *brók* som er et bekjendt Klædestykke, bruges undertiden om ethvert Klæde, og bliver da næsten enstydigt med
20 *Blæia* en Ble, et Lagen lodix. Dette Ord har *aldeles intet at gjöre* med *Bliant* se Vidensk. Selsk. Danske Ordbog under *Ble*, og *Bliant* N. 13. *bóka* synes at betyde *brodere* og bestyrker den Forklaring af *bók* acupictile. 17. (A. 39) *manna val brápir* mener jeg man nødvendig maa læse og skrive, *brád* betyder: Rov, vilde Dyrs Bytte
25 (slet ikke Steg, *Braten*) 18. 111, 10. *busti* er mig ubekjendt, det kan have i Infin. *busta*, *busa*, og *bussa*. (*at busta* er at børste). 19. N. 15. *byrdu* er et usædvanligt Ord, men det maa have i Infin. *at byrda* at brodere af *bord* en Bræmme, Brodering. 20. Om *dafa darradar* vêd jeg intet videre, jeg indser ikke hvorledes De vil faa det til
30 at hænge sammen med 16. Strofe. — Cetera desunt!

Jeg slutter dette Brev d. 25. Des. De ser at jeg dog virkelig har tænkt at besvare saa vidt mueligt de opgivne Spørsmal. Det tog mig megen Tid, og kjedede mig heller ikke lidet at gjöre det efter-

som Deres Citationer sjelden stemmede overens med Afdelingerne hos mig, og De hafde bragt Stederne i alfabetisk Orden Dette er Aarsagen for en Del hvorfor jeg ikke er bleven færdig dermed. Vil De gjøre Dem den Umage at bringe de samme (følgende fra 21—75) i Orden efter Sangene og efter som de staa för eller senere i 5 samme Sang, da vil jeg endnu love at sige Dem mine Betænkninger *derover*; i anden Fald koster det mig alt for lang og kjedelig Bladen og Sögen omkring i Edda. *Læsemaader og videre Bidrag er det mig umueligt at give*; jeg önsker derfor at De saalidet som mueligt omtaler mig, efter som jeg har saa saare liden Del i Arbejdet. I denne 10 Vinter har jeg alle Hænder fulde, og mer end fulde med dels ökonomiske dels og litterære Sysler og til næste Sommer bliver jeg neppe i Kjöbenhavn, da jeg har i Sinde at gjøre en lille Rejse igjen. Men i Fald De önsker at se mine Tanker om de senere Steder i Edda 20—75, maa jeg bede Dem at sende dem i den forandrede Or- 15 den jo för jo heller, De behöover blot at skrive Sangens Navn og derefter alle de Tal som hörer til den Sang i den Orden de følge paa hinanden, og dernæst den næste Sang med de dertil hörende Tal o. s. v.

Med megen Fornöjelse har jeg læst Deres sidste Brev til Prof. 20 Nyerup og det medfølgende Ark af det höjst interessante Fragment. Skade at saa saare lidt af Anmærkningerne fölger med, jeg kan ikke se om De har gjort nogen *Brug af Angelsaksisk* til Forklaringen, men vist er det at dette Sprog vilde yde en forönsket Tjeneste hertil. Dog det er ikke let at anvende, ti man har det ingen- 25 steds bestemt fremsat som det er. Lyes Ordbog er næsten ubrugelig, og man ser tydelig nok han har intet Begreb haft om Sprogets sande Beskaffenhed. Om de enkelte Steder kunde jeg vel have nogle Tvivl, men da jeg ikke ser hvorledes De i Anmærkningerne har forklaret dem; vil jeg indskrænke mig til følgende. Lin. 2. 30 *Hildibraht* dette braht forekommer mig at være det samme som *brecht* i: Albrecht, Engelbrecht og forskjellig fra brand isl. brandr (∴ en Sværd en Klinge); jeg vilde ikke gjerne have dem for-

vekslede, hvorvel de nogle Gange ere forbyttede i Teksten. 3. ved *ungo* har de maaskje tænkt paa isl. *einka* (ital. *unico*), dette er vel og det simpleste ti det isl. *fedrúngr* synes ikke at passe her. 9. *cnuosles* paa Angels. *cneov-rys cneov-res* isl. *kné-vunn* 3: Familie.

5 23. *folches at ente, fólk* isl. er: et ordentligt Slag, som leveres i aaben Mark, med ordentlig opstillede Hære, dernæst maaskje og en Slagtorden (*acies phalanx*) og deraf *fylkia* stille i Slagtorden fylking Slagtorden, Regiment. Ved *ente* kan vel ikke tænkes paa isl. *enni* frons, Pande, som ellers passede til den nuværende Talebrug i

10 *Fronten*, da derimod i *Enden* i det mindste paa Dansk vilde være utaaleligt og give omtrent den modsatte Betydning. *eo* isl. æ, synes at skilles fra *iu* tysk je. 28. *cheisuringu gitan* er oversat: Kaiserring gethan; jeg tvivler storlig at dette kan være rigtig, eller snarere jeg er overbevist om det er falsk; ti hvorfra *Kejserring* i Tyskland för

15 Karl d store? omtales *Kejserring* andensteds? og hvad er det? Hvor skulde Hunnekongen faa den? hvor skulde Kejsers faa *ch*, og endelsen *ar* blive til *u*? hos *Ulfilas* bliver den til *ara* i S sammensætning. Jeg mener man maatte læse i to Ord *cheisu ringu*, men betydningen tilstaar jeg min Uvidenhed om. gethan skulde mener

20 jeg her hede *gidan*; ti hele Stykket holder til det nedertyske; skulde *gitan* ikke snarere være infinit. (ell. maaskje 3. pers. pl.)? paa Angels. synes *gytan*, *getan* at være synonym med *gyfan* geben. Man kunde da underforstaa *forat* som ofte udelades ved Infinit. og oversætte *wand* er da vom *Arme gewundene Spangen*, (um) den *ch. zu geben*

25 (3: *weg zu schenken*), so ihm etc. Dette forekommer mig i det mindste langt sandsynligere end *Kaiserring* gethan. Med Deres forbedrede Tekst er jeg ikke heller fornøjet; hvorfor f. Eks. *that* for *dat*, naar *du* beholdes med *d*? ere ikke Ord analoge i alle gotiske Dialekter: *pat þú, þat þu, that thou, det, du, das, du* etc. hvorfor æ paa

30 nogle Steder til *ä* f. Eks. *hätti* for *haetti*, men *furlaet* med *æ*? ere ikke ogsaa disse Ord analoge? *hėti, lét* isl. Jeg vil ikke gjøre flere Indvendinger her; da jeg haaber snart efter Deres venskabelige Løfte at se det hele, hvorefter jeg meget længes.

Da her endnu er noget ledigt Rum tillade de mig at tilføje nogle blandt mange Indvendinger jeg har imod Recens. af min Gramm. som jeg tror jeg ikke endnu har skrevet Dem. Naar De siger at De heller vilde antage Endelsens Selvlyd forandredes efter Ordets end omvendt, saa er dette aabenbar lige mod Sprogets Aand; 5 ti Endelsen beholder bestandig sin Selvlyd, skjönt Ordet er uforanderlig f. Eks. *liáum* og *döllum*, *höfðingium* og *lesendum*, *hálfu* og *sögu*, *frómust* og *hördust* *elskudu* og *bökudu* etc. derimod finder man aldrig at Endelsen forandrer sin Selvlyd efter Ordets aldrig *liáam*, *sagam* *lesendem* ell. *lesendim* ell. *desl*. Jeg tör altsaa be- 10 stemt paastaa at den anden Fremstillelsesmaade er falsk. Det vilde og være temmelig ubekvemt at afhandle Vokalförändring for sig selv förend man kjender de Endelser hvorpaa den beror aldeles, dog det lod sig jo i alt Fald gjöre. — Naar De mener at jeg i Anmärkningen til S. 135 skulde have taget tilbage hvad jeg har sagt 15 i Teksten har De sikkert misforstaaet Danskene; ti jeg har ikke tilbage taget det mindste Ord saavidt jeg selv kan se endnu Den samme Beskyldning vilde jeg gjöre Dem for adskillige andre Steder f. Eks. hvor De spørger, hvad Forskjel der er imellem *at vænnes* og *at vænne sig*? jeg spørger igjen hvad Forskjel der er imellem *gewöhnt werden* 20 og *sich wozu gewöhnen*?! Vilde De have man skulde sige: *Barnet afvæner sig*?! De spørger ogsaa hvad Forskjellen vel skulde være imellem *at understaa sig* og *at understaaes*? dertil svares at det förste er god Dansk, det andet er netop ligesaa smukt som om man sagde paa Tysk *unter(ge)standen werden*! — Jeg maa ogsaa undre mig at 25 De bestandig skriver (trykker) ä for æ, som dog er saa höjst forskjelligt i Udtalen, hvad vilde De sige om De saa vi skrev: velkes vunder vas, die volke etc. mon De ikke raabe at vi radbrækkede Tysken, og forstod ikke Sproget? Hvad de indvender imod Declinationssystemets Indretning og Orden kan jeg aldeles ikke bil- 30 lige. Jeg ser De forstaaer mange andre Sprog siden De anförer mange Paralleler af dem, men har De ogsaa læst Adamovicz's praktiske Polske Gramm. for Tyske? hvis ikke saa se pag. 28 og

29. der finder De tildels mit Forsvar. Ellers tvivler jeg paa De har prøvet at anvende dette Deklinationsystem paa andre gl. gotiske Sprog; ti hverken i Angelsaksisk ell. Mösogot. er det mueligt at henføre alle Ord til 6 Deklinationer. Der fordres især i Mösogot. 5 uundgaaelig og bestemt 8. Vilde De sammentrække den 4 og 5 samt d. 7 og 8. i Islandsken, da tvivler jeg om de fik flere regelrette eller afvigende Ord og til hvad Nytte var da Sammentrækningen? — — — Forlad mig nu alle disse Modsigelser lev vel, og erindre

10

Deres R. Rask.

Deres ivrige Ven B. har været hos mig og eksaminert mig temmelig skarp, dog uden Taalmodighed til at höre mit Skriftemaal, som jeg, sandt at sige, heller ikke var belavet paa; ti han kom ganske pludselig over mig. Han var stödt da han gik bort, og jeg 15 fejlede ikke meget i at være det samme.

70. Til Johan v. Bülow.

Kjöbenhavn d. 5. Okt. 1812.

Jeg takker Deres Ekssellense meget for de tilsendte Böger, især Hennebergs havde jeg netop længe önsket at faa fat paa men saa ingen Muelighed dertil, ellers beklager jeg med inderlig Smerte at 20 jeg i denne Tid saa godt som ingen Lejlighed har til at studere eller læse noget; jeg har nemlig maattet tage en Del Konditioner an, som betage mig hele Dagen omtrent, med aandsfortærende mekanisk Arbejde, og tillige betale sig saa daarligt at da jeg ved sidste Maanedes Ende gjorde Overslag paa alle mine Indtægter beløb de sig 25 *alt i alt* til henimod 50 Rd^r men Udgifterne, som jeg havde taget mig for nöje at opskrive til over 80, uden at jeg dog har faaet noget ganske nyt af Klæder ell. desl. og af Böger kun et Par uundværlige.

Jeg tog mig for at anvende enhver optænkelig Indskrænkning, men jeg ser at det endda bliver omtrent det samme eftersom min 30 Levemaade för var temmelig indskrænket; hvad jeg ellers endnu

mere frygter end det temmelig betydelige Deficit er et Slags Sløvhed eller Dorskhed, som jeg föler om Aftenen naar jeg ovenpaa alt andet har korrigeret eller gennemset Manuskript til den islandske Ordbog, et Arbejde hvor jeg har at tænke paa lutter Ord uden al Mening. Det gjør mig ogsaa ondt at jeg maa opgive et Forsæt jeg 5 havde at dyrke den græske Litteratur for Alvor i Vinter i Fælledskab med Ibsen. Jeg synes ret at föle et inderligt Savn eller Længsel efter at udvide mine Kundskaber, maaskje det netop er des föleligere fordi Lejligheden er mig næsten ganske betagen. Endog Prof. Nyerup lider derunder; ti nogle/de fleste af mine Timer har jeg 10 besat i Efterslægtsskolen, hvor Tiden er uforanderlig bestemt og kolliderer med mine Bibliotekstimer meget betydelig. Men da jeg forestillede ham den uundgaaelige Nødvendighed var han meget villig til at finde sig deri, hvorvel jeg vëd det er ham höjst ubekvemt. Det er ikke saa let at faa gode Konditioner; ti der ere saa 15 mange om dem. Jeg tænkte en Gang paa at avertere Engelsk, Latin og Græsk, men jeg fik samme Dag Øje paa at en havde averteret Undervisning i at læse skrive og *tale* Engelsk for 14 Sk. Timen, hvorved jeg tabte Modet.

Kunde jeg faa et Aars Tid endnu ledigt til Studering, tror jeg 20 endnu jeg kunde bekvemme mig til at bide i det sure Æble Attestats¹ eller maaskje idet sted *til at disputere*, idet mindste dersom jeg kunde se den mindste Fordel deraf for den fölgende Tid. Ellers havde jeg stærkt tænkt paa ja endog begyndt paa at forberede mig i Vinter til en Rejse til Island i næste Sommer; jeg tror at jeg, ved 25 gode Venner og Bekjendteres Hjælp kunde gjøre den for saare ringe Penge til Sommer, da endel af mine beste Venner agte sig hjem til Island. Men derpaa ser jeg nok er ligesaalidet at tænke som paa det græske Studium, hvilket jeg og havde begyndt lidt paa og havde tænkt at drive til Afveksling. Mit Klaverspil o. desl. ligger 30 rent. Jeg har ikke faaet Tid til at skrive mine Velyndere og Venner

¹ Kandidat er jeg desværre ikke, det er kun i de fynske Aviser jeg faar den Titel.

til. Baden har i lang Tid intet Brev faaet, og jeg skylder næsten alle mine andre Venner Breve ogsaa.

Imidlertid har jeg dog skrevet et lille Brev til Grundtvig i Skilderiet, men uden Navn. Anledningen var at han skrev i sin sædvanlige Aand og Smag et Stykke i Skilderiet om Censur for det sjællandske Landemodes Forhandlinger, hvorved han biløbig var kommen til at rive Prof. Brun ned paa den skammeligste Maade. Dette især begejstrede mig, da jeg kjender ham, som den inderlig retskafneste og bedste Mand, jeg skrev derfor et satyrisk Brev i en gammel Matrones Navn til hendes Søster om Grundtvigs Censurafhandling. Det gottede mig at mange paastode fuldt og fast det var af Brun selv. og Nyerup fortalte mig at Rahbek vilde endelig vide hvem det var af, og da han ikke vilde sige det gjættede han paa adskillige men tilsidste sagde han „det maatte dog absolut være af en af Veteranerne“. Det blev ubesvaret af Grundtvig.

De politiske Nyheder kjender Deres Ekssellense sikkerlig lige saagodt som jeg. I de svenske Aviser, som jeg i nogen Tid har faaet hos en god Ven, sejrer Russerne bestandig og slaar de Franske „paa alle Punkter“. Imidlertid ere de Franske i Moskov, hvilket synes at tale stærkt derimod, skrækkelig maa Blodsudgydelsen vist være, ti begge Parter angive deres eget Tab højst betydeligt de Franske endog til 10000. I Sverrig synes at herske et Slags indvortes Gjæring, sandsynligvis bliver der intet at det store Tog til Tyskland, de saa længe have truet med; ti de indskibe og udskibe sig hveranden dag vekselvis tror jeg. Den franske Konsul i Gottenborg er arresteret man siger fordi han var i en Konspiration mod Pontecorvo og da han mærkede Opdagelsen var ifærd med at fly. —

Hvorvel min Sindsstemning ikke altid er den beste, har dog min Sundhedstilstand i lang Tid nu været meget god, og jeg ønsker at Deres Ekssellense i saa Henseende stedse maa befinde sig saa vel som Deres R. Rask.

Udskrift: Hans Ekssellense Hr. Gehejmekonferentsraad Bülow Storkors af Dannebrog og Nordstjærnen Herre til Sanderumgaard. igj. Odense.

71. Til L. Hammarsköld.

Kjöbenhavn d. 2 Des. 1812.

Tilgiv, kjære gode Hammerskjöld! at det varer saa længe med mine Breve, Du vêd Aarsagen, at det ikke kommer af nogen Lunkenhed, men af kjedsommelige Forretninger, som overvælde mig hele Dagen igjennem. Intet har hidindtil i mit Liv været mig behageligere end min lille Rejse i Sverrig og intet paa den erindrer jeg med større Savn end Dig, jeg længes meget efter at se dig igjen, men jeg forudser det vil ikke blive saa snart med mindre du vil besøge mig en Gang. Imidlertid maa vi hjælpe os med Breve, og jeg takker meget for de to, jeg har modtaget fra Dig. 10

Du ønsker i det første at vide Planen til min græske Sprogl.; den er den stik modsatte af Din! Min Hensigt er at samle, *ordne og bearbejde* til et fuldstændigt System alt hvad der hører den Materie til, den vil altsaa blive temmelig udførlig, og formodentlig ikke færdig i flere Aar endnu hvorvel jeg har et helt *Udkast* til den omtrent 15 færdig. Indretningen af Systemet skulde være den samme som i den Islandske, ti denne forekommer mig at være (i det hele taget) den absolut rigtige, dog forstaar det sig at Sprogenes Forskjellighed kan gjøre en del Forskjelligheder nödvendige. Blandt andre Nyheder (eller maaskje du vil kalde det Særheder) har jeg ogsaa tænkt at 20 ordne Sproget og dets Dele *aldeles/ene* og allene efter deres naturlige Lighed og Forhold, i Form og Betydning uden at bekymre mig om Vane eller Brug, dette vil foraarsage en hel Kalfatring af Deklinationen: jeg sætter den anden først, i den igjen neutra først, din første bliver hos mig den anden, den tredie beholder sin Plads, 25 men den inddeles i Klasser¹ først Neutra, dernæst de der ingen

¹ 1. { ξυλον
λογος
2. { τιμη
σωμα
3. { ῥητωρ
λεων

skjult Konsonant indeholde i nominat. og endelig de med udeladt δ , τ , ϑ , ell. $\nu\tau$ foran ς . Tillægsordene i samme Orden alle neutra först, ti det er aabenbar at Intetkjønnet er Radix eller nærmest Radix i ethvert Tilfælde, og naar de opstilles saaledes tror jeg at
 5 motionslæren vinder uendelig Klarhed og Lethed. Hankj. dannes i ethvert Tilf. af Intetkj. paa to Maader ved at tilføje ς (og iagttage de evfoniske Regler) eller ved at forlænge Selvlyden. f. Eks. $\pi\alpha\nu$ (for $\pi\alpha\nu\tau$ som sees af Genit.) altsaa $\pi\alpha\nu\tau\varsigma$ $\circ$: $\pi\acute{\alpha}\varsigma$ $\pi\alpha\nu\tau\circ\varsigma$. $\tau\upsilon\phi\theta\epsilon\nu$ ($\tau\upsilon\phi\theta\epsilon\nu\tau\text{-}\varsigma$) $\tau\upsilon\phi\theta\epsilon\iota\varsigma$, $\delta\iota\delta\omicron\nu$ (for $\delta\iota\delta\omicron\nu\tau$ deraf $\delta\iota\delta\omicron\nu\tau\varsigma$ $\circ$:) $\delta\iota\delta\omicron\nu\varsigma$ lige-
 10 saa $\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\nu$ ($\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\nu\varsigma$ NB. ikke $\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\nu\tau\varsigma$) $\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\varsigma$ ti Regelen er at Selvlyden forlænges naar *to* Medlyd ($\nu\tau$) bortfalde men ikke naar *én* bortkastes f. Eks. $\pi\omicron\sigma\iota$ for $\pi\omicron\delta\sigma\iota$ men $\lambda\epsilon\omicron\upsilon\sigma\iota$ for $\lambda\epsilon\omicron\nu\tau\sigma\iota$, herfra undtagen kun et Par Enstavelsesord, som: $\pi\eta\varsigma$. Denne Regel har du sikkert let opdaget; jeg har ikke set den i nogen Grammatik, men
 15 den hjælper uendelig til at skaffe os Klarhed og Oversigt over Formforandringen. — Kasus skulde sættes i den naturl. Orden. Nom. Vok.

Akk. Dat. (Abl.) Gen. Det er forunderligt saa nøje som Endelsen og

Betydningernes Slægtskab stemme overens heri, hvilket især er kjendeligt i Nevtra og Dualis. Dersom Du for Løjer vil skrive dig et Adjektiv
 20 op i denne Orden, vil du se hvor herlig baade Kjøn og Kasusernes Endelser vil harmonere med hinanden. Jeg forestiller mig ellers at det maa blive endnu vanskeligere at sammentrænge en saa vidtløftig Lære paa et saa lidet Rum efter Din Plan. Hertil udfordres vist nok den bedste Orden og den dybeste Indsigt. Jeg fortryder
 25 paa at jeg ikke har stillet de isl. Kasus i denne Orden i min isl. Gramm. ti det er aabenbart saavel i Isl. og Græsk som i Latin og ethver Sprog der har de samme Kasus den eneste rigtige Orden, men jeg frygtede for at støde for meget an mod Brugen, hvorvel det vist nok aldrig burde komme i Betragtning, ti hvad om man var falden
 30 paa at ordne Planterne i Botaniken efter deres Højde? der synes at være ligesaa liden Grund til den sædvanlige Orden af Kasus. Men nok og jeg frygter formeget herom!

Du skriver kjære Hammarskjöld, om at revse Höst i et Dansk Blad for hans daarlige Arbejde over den svenske Litteratur, men jeg kan ikke andet end raade dig fra ti 1) er det et gammelt, næsten Ungdomsarbejde som ingen nu tænker paa eller taler om 2) hvor slet maaskje endog skadeligt det maatte være, var dog sikkert Hensigten og Villien god imod dit Fædreneland og dets Litteratur, kunde altsaa forsaavidt idet mindste fortjene nogen Skaansel. Hans ny Forelæsninger vare (ti de ere afbrudte men skal begynde igjen tror jeg) virkelig ret interessante, jeg synes ikke han tillagte nogen formegen Ros, men rigtig nok var han temmelig partisk for det gamle (franske) Partie; jeg havde ønsket han havde været aldeles *upartisk*, dette var sikkerlig det tryggeste for en Udlænder og en Historiker. 5 10

Tusind Tak for al Din Umage med mine Subskriptionsplaner, det gjør mig inderlig ondt at jeg ikke kan gjengjælde det som jeg vilde, med den du sendte mig i det sidste Brev. Du indser selv Tiderne ere *her* saa aldeles ugunstige for den Svenske Litteratur, hvorvel der virkelig has mange luer en ivrig Lyst og Interesse for alt Nordisk. Sikkert har [begge] Natsionerne aldrig været bedre stemt til en Forening Bedröveligt at der aldrig har været mindre Udsigter dertil! Hverken i polit. eller literær Henseende. Skulde ikke Tanström, som jeg godt erindrer at jeg saa, kunde udvirke noget, til at faa en Agepost oprettet imellem Helsingborg og Stokholm! ti mit Komunikationsprojekt er jeg ikke istand til at sætte i Værk. Jeg mener den fra först af ikke havde nödig at afgaa uden der var en tilstrækkelig Mængde Sager, altsaa ikke til bestemte Tider, eller om end til bestemte Tider saa idet mindste ikke saa ofte fra först af jeg mener en saadan Indretning maatte nødvendig kunne bestaa naar den kom i Gang, og da være til megen Fordel for Sverrig. — Jeg har endnu ikke talt med Molbech, men han er lykkelig kommen her tilbage, jeg har derfor heller ikke faaet noget af hvad du kan have sendt, Din Subskriptionsplan hvorpaa jeg altid skal faa *nogle* til at tegne sig, skal jeg sende dig med det første. Her- 25 30

med sender jeg dig ên over et historisk Bibliotek. Jeg mener den Bog maa have megen Interesse over hele Norden, og der er vel neppe nogen Mand i Danmark bedre istand til at udgive den end Baden.

5 Jeg beklager meget Rosenhanes Död; jeg kjendte ikke hans Person men vel hans Navn og Fortjenester. Yderlig interessant og kjærkommen var Efterretningen om *Lövegren* mon han ikke kommer ned til Kjöbenh.? Det var nemlig en vigtig Ting at træffe det rette Valg. Den svenske Natsion er da saaledes den förste der lader
10 vor Litteratur vederfares os, og mine Landsmænd ere virkelig stemte til at gjöre Gjengjæld, idet mindste en Del af dem. Gid dog denne Stemning maatte stedse blusse stærkere, saa kunde vi le ad Tyskernes Foragt, og snart tiltvinge os deres Agtelse. — Hils alle gode Venner, lev selv vel, og glem ikke din med nordisk Ærlighed
15 og Venskab evig forbundne

R. Rask.

Fra Prof. Nyerup hilses du meget, i dette Øjeblik bringer han mig Subskribenterne paa Krestomath. hvorfor jeg takker mange Gange.

20 Hvad er det for en græsk Forfatter, som, der har staaet i Stokholms Posttidning, tror jeg, *efter et fransk Blad* [Monitören], at man har funden og udgivet ganske nylig, jeg har ikke kunnet faa fat hverken paa de svenske eller franske Blade hvori det har staaet, og den som fortalte mig det havde glemt Navnet, da det slet ikke in-
25 teresserede ham.

73. Til Johan v. Bülow ⁶/₁₂ 1812.

Kjöbenhavn d. 6 Desemb. 1813.

Jeg takker Deres Ekssellense for sidste Brev overordentlig meget, det var mig i flere Henseender uendelig kjært jeg vil besvare det med den største Aabenhjertighed og Fortrolighed forsikret om at det vil blive vel optaget. 5

A. K.s Arbejde er jeg bange for vil komme sent; ti jeg tror, oprigtig talt, ikke at Interesse for Videnskabelighed driver ham, men snarere Indfald eller om noget udvortes, saa den rene Skilling. Det er et gammelt Værk, som jeg for længe siden har set enkelte Plader af, som kunne være udgivet for mange Tider siden for mange 10 Gange mindre Bekostning, og jeg ser næsten ikke hvorfra saa mange Penge nu skulde tages, paa en Tid, da alt sligt mindre betaler sig end nogensinde för, eftersom Videnskabelighed idet hele taget Dag for Dag aftager og Boghandelen næsten rent standser; imidlertid var det vist særdeles ønskeligt om det kom; ti gjør han det, som han 15 kan, maa det nødvendig blive uforligneligt. Der hersker hos ham i Henseende til Videnskabelig Dristighed samme Aand som hos Th.n; K. har ikke kunnet udgive *én* Tome af Suhm imens Nyerup har udgivet 3. — Th.n udgiver det ny, og nu i denne Tid det gamle Testament paa Islandsk, hvilket betales med Engelske Penge! men 20 lader sine videnskabelige Arbejder, (alle uden Undtagelse) ligge paa Hylden. Imidlertid gid K. vilde skynde sig, det skulde inderlig glæde mig at modtage det Eksemplar, Deres Ekssellense lover mig.

Alt hvad De skriver om en Plans Anlæggelse og Udførelse i hele Livet, og om mig i saa Henseende, bifalder jeg aldeles, kun tillade 25 De mig at tilføje mine Forklaringer ligesaa aabenhjertig. Planen kan enten angaa Studeringernes Anlæg eller Livet og den udvortes Stilling, disse to Ting ere desværre! ikke saa nøje forbundne som det var at ønske og som det maaskje synes. Kun paa det første har jeg kunnet tage Hensyn; jeg har ladet Naturen (eller maaskje et 30 Slags Drift) bestemme Øjemedet; jeg har derimod selv ved Fornuft og Plan søgt at finde Vejen til at opnaa det. Hermed kunde

jeg meget godt komme til rette og jeg skulde aldrig svigte den, eftersom jeg tror den for min Person at være den rette, og mærker at jeg ikke uden Fremgang har fulgt den, *dersom* den ikke alle Øjeblikke kom i Strid med det andet Hensyn nl. til den tilkommende
5 og saa den nærværende Stilling i Livet. Dette Hensyn er af en ganske anden Art kræver ganske andre Forholdsregler og Fremgangsmaader, det er dem jeg ikke har kunnet forene, det er dette som bringer mig til at foretage saa mange heterogene Ting. Var ikke det saa gik jeg ej 2 a 3 Timer daglig paa Universitetsbiblioteket for 100 Rd^f om Aaret! Var ikke det saa gik jeg ikke heller
10 2, til 3 Timer om Ugen paa Klosterbiblioteket for 40 Rd^f om Aaret. endnu mindre gav jeg en 3 til 4 Regnetimer daglig for 2 Mark Timen! etc. etc. sed urget sæva necessitas! Den Tid anvendte jeg noget af paa Musik, den øvrige med mere Lyst og Iver paa at
15 arbejde efter min Plan, og paa at udføre den ved efterhaanden at udgive et eller andet lille Arbejde. Naar nu imellemstunder en venlig Stjerne et Øjeblik smiler saa glemmer jeg saa let min Stilling, og begynder at arbejde paa en eller anden Del af min Plan, men snart kommer Tingene i den gamle Gang; jeg nødes til at lægge alt
20 tilside ti uden Øl og Mad er Helten ingen Ting, siger Vessel, og den Sandhed erfarer jeg tit. Al min Raadvildhed og Ustadighed bestaar (saavidt jeg selv kan dømme!) deri at jeg ikke ved hvorledes jeg skal forene min Stilling og Forfatning med det hvortil Naturen synes at have bestemt mig, eller idet mindste hvortil min Tilbøjelighed
25 lighed henriver mig. Ellers at jeg med al min Ustadighed ikke ganske glemmer min Plan af sigte derom vil det Arbejde jeg uden Tvil i forrige Brev har skrevet om nemlig en Svensk Gramm. derom min Engelsklæsen, derom endelig min Islandske Rejse sikkerlig kunne overbevise Dem. Det Græske havde jeg kun tænkt at drive
30 som Bisag til Afveksling, da Lejlighed til at gjøre Selskab med en god Ven vilde være saa fordelagtig til at gjøre det med større Nytte, og tillige gjøre Nydelsen deraf større. Til Græsken var bestemt et Par Timer om Søndag Aften, da Ibsen vilde komme til

mig, foruden hvad Forberedelse dertil kunde udfordres, men det har for længe siden forbuden sig selv. Man maa ogsaa stundum gribe en bekvem Lejlighed, naar den viser sig i Livet, skjönt man ellers ikke havde bestemt det just saaledes sin Plan. Man maa have Hovedøjemedet for sin Stræben fast bestemt, og altid for Øjne, 5 men de enkelte Dele af sin Plan bör man uden Tvivl ikke bestemme alt for ufravigelig, men stundum lade den uvilkaarlige Lyst stundum Omstændigheder afgjøre den Orden, hvori man foretager sig dem, hvis de skulle udføres med Held. Imidlertid nægter jeg ikke at naar jeg har været nødt til at lægge et Arbejde aldeles hen, da hænder 10 det mig stundum at naar jeg siden efter betragter det skjer det med et Slags smertelig Følelse og Lede, som nöder mig for det förste at tage et andet Arbejde fat; til hint Indtryk efterhaanden udslettes; men hvad jeg tör paastaa er at jeg neppe har foretaget mig noget Arbejde som ikke stod i Forbindelse med og udgjorde en eller 15 anden Del af min hele Plan; eller og som var mig aldeles nödvendigt; ti Nöd bryder alle Love. I Henseende til denne Nödvendighedsplan eller Plan for Livet har jeg derimod ofte vaklet; ti jeg har aldrig endnu sät, og kun sjælden skimtet nogen Udvej, som kunde lede mig til Maalet. Jeg har derfor snart det ene Prosjekt snart det 20 andet, men de mislykkes bestandig stundum tilbringer jeg hele Nætter eller störste Delen med allehaande saadanne Spekulationer, men om nogen Tid indser jeg let det daarlige deri. Deres Eksellense vil uden Tvivl her indvende at jeg maatte lade dette udvortes Hensyn bero, lade det afhænge af min Studereplan, og 25 rolig lade alt dette komme med Tiden eftersom jeg dog ikke kan bestemme det, da det aldeles ikke beror paa mig. Dette undgaar mig heller ingenlunde, jeg har kun hertil at svare 1) kan jeg umuelig arbejde rolig fort, naar jeg ikke med nogenlunde Vished vöd om mit Arbejde skal bringe mig til en rolig og hæderlig Stilling 30 i Livet eller til Bettelstaven. 2) kan man ikke have nok af Haabet om en eller anden tilkommende Lykke; naar man imidlertid f. Eks. sulter ihjel, eller tigger sit tarvelige Ophold.

Den anden Plan har jeg derimod længe haft i det rene, Deres Eksellense vêd at den gaar ud paa at fremdrage Nordens gamle Litteratur og Sprog, og undersøge det med alt hvad dertil hører i sin inderste Grund og i sin største Udstrækning. Det er derfor at
 5 Natsionernes ældste Oprindelse og Sprogenes Slægtskab udgjör saa at sige den anden vigtige Hoveddel af mit Öjemed. Jeg har uden Tvivl tilforn skrevet Deres Ekssellense, at jeg har tænkt at bearbejde alle de Sprog, som staa i Slægtskab med vort gamle Nordiske for at komme til dets Oprindelse fra sin förste Kilde. jeg forestiller mig
 10 ogsaa at det vilde lette Studiet af disse Sprog meget for dem der blot i Hensigt at nyde Litteraturerne ville lære flere af dem, naar den grammatikalske Skildring af dem alle var indrettet efter samme Plan, og denne var nogenledes heldig uddraget af denne Sprogklasses Natur. Hertil vilde ingen Græskläsen være overflödig;
 15 ti det græske er denne Stammes ældste Rod hvoraf der er noget Spor i Evropa. Havde jeg nogle Aars Ro, skulde saavel den *latinske* som græske Gramm. faa et helt andet Udseende end hidindtil; jeg har samlet meget til begge. Desuden har jeg Udkast færdige til en Angelsaksisk, Engelsk, Lappisk, og samlet Materialier til meget
 20 mere; men hvad forslaar det? man holder for, denne Sprogstamme har sin Oprindelse fra Indien og navnlig fra Sanskritsproget, at det er nærbeslægtet med Persisk, men hvor utilgjængelige ere ikke disse Kilder? *ars longa vita brevis!* og man kunde föje til: kun den korteste Del af Livet anvendes paa Videnskabelighed.

25 Ellers kan jeg til min Undskyldning, for ikke at kunne forene to saa stridige Planer, anföre Deres Ekssellenses eget sidste Brev, hvor De baade raader mig at tænke paa Attestats og tillige saa höjlig opmuntrer til Rejsen til Island, hvilke to Ting sandelig ikke vel lader sig forene. Rejsen maa foretrækkes; ti der stöde altfor
 30 mange gunstige Omstændigheder sammen til at jeg burde lade dem gaa ubenyttede. Den vigtigste af disse er: En islandsk Kjöbmand, som er her i Byen i denne Tid, har tilbudet mig *fri Rejse til Island* og maaskje tilbage med. Det er en saadan Lejlighed, som

maaskje aldrig mere viser sig. Manden er en indfødt Islænder, og nogle andre gode Venner fra Island have formodentlig givet ham Ideen, det interesserede ham ogsaa kjendelig, da jeg gjorde Bekjendtskab med ham, at höre en Udlænder tale sit Modersmaal, som efter mange Aars Ophold i Landet ikke endda ret vil gaa for 5 de danske, som kommer dertil. Rejsen til Landet og omkring i Landet vil altsaa formodentlig ikke koste meget i direkte Udgifter, men Smaating Drikkepenge o. desl. vil dog paa saa lang en Vej löbe op. Island er næsten dobbelt saa stort som Danmark, altsaa ligge de enkelte Punkter som skulle besøges vidt fra hinanden, og 10 jo mindre man betaler ligefrem, jo mere fordrer Anstændighed at vise et Slags Gjengjæld eller Erkjendtlighed paa andre Maader. Hertil kommer især det aldeles uundgaaelige Ophold i Skotland, som er af ubestemt Længde sjælden mindre end tre Uger. Med Hensyn hertil mener jeg der vilde gaa en 3 a 400 Rd^r med efter 15 vore Penges nuværende Værdi. Jeg havde tænkt at bringe dette tilveje ved at sælge alt eller saa meget som mueligt af hvad jeg har og indskrænke mig for Resten, f. Eks. slet ikke gaa i Land i Skotland, da jeg ikke vilde undvære Rejsen til Island fordi jeg ikke tilige kunde bese Skotlands Hovedstad. Men som det gaar jo mere 20 der lykkes én, des mere udstrækker man sine Önsker, saa er det og faldt mig ind at Opholdet i Skotland kunde benyttes paa en meget interessant Maade til at studere Engelsk o. s. v. Jeg har ogsaa virkelig gjort mig megen Umage for Engelsk i denne Tid, saa at jeg ikke vilde være uforberedt. Jeg hörer Brun over Miltons 25 tabte Paradis, han sagde til mig for nogle Dage siden, da der endnu ingen fler var kommet: „Nu skulde De se at blive min Kollega i Norge, for der er nok kun faa der kan saagodt Engelsk“ Hvilken höjst smigrende Dom af en saadan Mand ikke kunde andet end opmuntre mig meget, og forsikre mig at min Umage ikke var spildt, 30 hvorvel det vist nok var meget overdreven.

Endnu en Ting! Angelsaksisk er næst Islandsk det mest dyrkede af de gamle Sprog i den gotiske Stamme, det er den anden

Kilde til vort, udgjör Forbindelsen med de sydlige Sprog, eller idet mindste et højst vigtigt Led af Kjæden. Her i Byen er ikke mer end 3, à 4 angelsaksiske Böger og Hjælpe midlerne dertil de gamle Gramm. og Leksika ere saagodt som ubrugbare, da de gode Forfatterer *aldeles* ikke have forstaaet Sproget. Ved Sammenligning med Islandsk har jeg udfunden meget, og ordnet dette i et helt Udkast til en Gramm. men i Engelland gjemmes de aller fleste og betydeligste Levninger af denne Litteratur endnu utrykte, de maa altsaa studeres paa Stedet. Hvad om det kunde forenes dermed, saa kom jeg paa samme Tid til begge de ældste gotiske Sprog lige i deres Kilde. Det var ellers Prof. Müller der gjorde denne Idé ret levende hos mig, som jeg næsten ikke havde vovet at tænke paa. Han mente jeg kunde maaskje faa nogen Understöttelse af Kongen, men Ulykken er det vilde endda forslaa saa lidt i et Land som Engelland¹! Imidlertid man kan jo gjöre hvad der er mueligt og lade Resten bero.

Deres Eksellense erindrer maaskje, der var udsat en Prisopgave af Videnskabernes Selskab om det gamle nordiske Sprogs Oprindelse, og at jeg havde indleveret en Pröve paa en Besvarelse med Anmodning om Udsættelse til 1813. Den er bleven gunstig bedömt og Udsættelsen bevilget. Da Ridder Aal fra Norge, hvem jeg en Gang læste Islandsk med for nogle Dage siden var her i Byen talte Prof. Müller med ham derom, og om mine mange Regnetimer, som hindrede mig fra at tænke paa Fortsættelsen, hvorpaa han besluttede at give mig 20 Rd^r om Maaneden et Aar igjennem for at tilendebringe Afhandlingen, og give Regnetimerne Afskjed. Denne Ædelmodighed var ligesaa overordentlig som uventet; men ak at det 1) var en *Gave!* 2) endda 10 Rd^r mindre om Maaneden end jeg fortjente ved Regnetimerne! (jeg havde nemlig 24 for at læse i Efterslægtsskolen og 6 af en anden ung Person) og saa har jeg endda Konditioner og Arbejder nok tilbage! Og naar jeg faar Af-

---

¹ En Rd^r gjelder nu omtrent 6 Skill.

handlingen færdig er jeg lige nær, og kan maaskje begynde at se mig om nogle Regnetimer igjen. Imidlertid skal jeg fordrive disse Forestillinger saavidt muelig, og tage fat paa mine Arbejder som især ere: 1) ovenomtalte Prisaftandling, som jeg gjerne vilde have færdig för Rejsen. 2) det islandske Leksikon. 3) den svenske Grammatik 4) et Katalog over Klosterbiblioteket. 5) Kollationering af Laxdælasaga, som Aal agter at udgive og Müller at oversætte, foruden adskillige løbende Arbejder, som udgjøre en 3, 4 Timer om Dagen, stundum mere.

Deres Ekssellense ser her oprigtig fremsat hvorledes jeg betragter og föler Sagen, og hvorledes alle Omstændigheder forholde sig. Jeg har ikke skriftet saa aabenhjertig for nogen anden; ti man bör lige-saa lidt i det daglige Liv, som i Krigen blotte sin svage Side for enhver, men som det heder i Hávamál

sorg etur hjarta

ef þú segia né náir

einhvörum allan hug

Sorg fortærer Hjertet.

om man ej kan aabne

ên sit hele Sind.

15

Hermed vil jeg da slutte og anbefale mig paa det beste i Deres Ekssellenses Venskab og Bevaagenhed.

R. Rask. 20

74. *Til Jacob og Wilhelm Grimm* [1813].

Höjstærede Herrer!

Ved denne gode Lejlighed, da Hr. Baron Selby har været saa artig, at tilbyde sig at tage med hvad Prof. Nyerup og jeg maatte have at sende Dem, tager jeg mig tillige den Frihed at skrive Dem et Par Ord. Jeg haaber De har modtaget et temmelig vidtløftigt Brev fra mig tillige med et mindre fra Prof. Nyerup, hvilket den svenske General Helvig havde den Godhed at medtage, da han i Desember rejste her igjennem Byen. Jeg har derfor denne Gang

intet videre at skrive om, men sender Dem 5 Ark af Edda med Dansk Oversættelse, det indeholder Völuspá og et Stykke af Háva-mál, med næste gunstige Lejlighed haaber jeg at kunne sende hele Resten, som udgjör 8 til 9 Ark. Naar kommer Deres Udgave? Jeg
 5 haaber De lader Dem ikke afskrække, om De ogsaa fra en vis noget illiberal Mand, har faaet Efterretning om at den arnemagn. Kommission agter for Alvor at udgive den manglende 2^{den} Del; ti det kan vare flere Aar endnu eftersom Udgaven *ikke er udarbejdet færdig*, og inden den bliver færdig kunde vel den Iver være kjölnet
 10 igjen. Endnu mindre vil det kunne hindre Dem at Omstændighederne gjøre mig det umueligt at tage den Del deri som jeg havde tænkt og önsket; ti De har selv alt for megen Kyndighed i det gamle Sprog til at behöve min Hjælp. Prof. Nyerup sender Dem herved *NB. til Laans* sit eget Eksemplar af Thorlacii 6te og 7^{ende}
 15 specimen. Det 5te ejer han ikke og det er vel aldeles umueligt at bringe tilveje. (Det indeholder *Gróttasaungr.*) De er vel saa god at sende de to andre tilbage med en Lejlighed, der er ligesaa sikker som denne. Ti Tabet af dem vilde være aldeles uerstatteligt. N. har tillige ved Bech og Baron Selby skikket Dem sin Frigge.

20 De har vel allerede faaet den sidst udkomne Saga nemlig: Vatndæla og Finnboga rama saga. Den danske Oversættelse er ikke just meget nöjagtig, men bliver dog altid et Hjælpemiddel. Den næste som kommer vil nok blive Magnus Lagabæters Guletingslov, som Kommissionen udgiver paa kongelig Bekostning. Jeg har set
 25 Rühses Svar (ell. Erklæring) paa Deres Recens. over hans Edda; han er den personifiserede Vindighed og Grovhed selv. De tager Dem formodentlig ikke hans Uforskammenheder meget til Hjerte. Endnu har jeg ikke set Deres Recens. selv, men haaber med det første at faa fat paa den. —

30 Deres hengivne

R. Rask.

Udskrift: Deres Velbyrdigh. De Herrer Brödre Grimm i Cassel.

75. Til L. Hammarsköld.

Kjöbenhavn d. 7 Jan. 1813.

Kjære gode Hammarsköld! Det er baade vist og sandt at det Sted, du anförer af Evripides, har i senere Tider, ja endog i de Dage siden jeg modtog dit Brev, bestyrket sig paa en forunderlig Maade i Begivenhederne paa Verdens Skueplads. Kunde man ind- 5 römme den Forudsætning det involverer, saa kunde man vente snart en ny Himmel eller idet mindste en ny Jord, som kun ulykkeligvis synes at ville blive tom paa Mennesker! Dog jeg vil hverken filosofere eller politisere med dig; ti du vil sikkert le ad mig i begge Tilfælde. — M. har sikkert underrettet dig om den nyud- 10 komne Historie af Grundtvig, sendt den har han vel endnu ikke kunnet; faar du den at se engang, da vis mig det Venskab at skrive mig din *sande Hjertens* Mening om den. Den skal være et Slags Theodicê, og er tillige et Slags Kritik over de fleste *især nulevende* danske Forfattere, som ikke egentlig synes at have hjemme i „et 15 kort Begreb af Verdens Krönnike“ som han kalder den. Mig forekommer den at være et planløst Uhyre, oprigtigtalt! han har overalt vildet vise Guds Finger i Verdenstildragelserne, men jeg ser mere af Præstens Finger end af Guds. Meget deri er vist nok sandt og rigtigt, men meget forekommer mig sögt, svulstigt lidenskabe- 20 ligt, skjævt og ubeföjet, jeg tör ikke afgjöre hvilket er det meste, men hvor Lidenskaber, som: Andagt, Stolthed, Vrede, Foragt, Had etc. tumle Sindet, der kan jeg ikke finde nogen sand Filosof.

Nubila mens est,
vinctaque frenis
hæc ubi regnant.

25

Dette var ogsaa Grunden, hvorfor jeg, sandt at sige, ikke fandt synderlig Smag i den nyeste svenske Literatur. Den ædle Visdom og den rene klare Sandhed har jeg aldrig endnu set at træde frem i et saadant Foredrag som Grundtvigs. Den behöver ikke saadanne 30

lumpne Vaaben, som Svulst, opskruede og tvungne Fraser, Skjældsord eller Ukvæmsord o. desl. Men alt dette maa Du for Guds Skyld ikke lade dig mærke med for M. ti han er en ivrig Ven af ham, og har selv for det meste hidindtil omtrent vandret i samme Spor.

5 Det vilde vel ogsaa stöde de fleste andre af mine stokholmske Venner.

Det er mig kjært at M. har faaet et Eksemplar af Dahls Gr. med, jeg har endnu ikke set den, frygter ogsaa at jeg for det første ikke faar Tid dertil; jeg har egentlig heller ikke talt uden et Par

10 Ord paa Bibl. med ham/M. efter hans Tilbagekomst. Det fornöjer mig at du er saa tolerant imod mine Paafund i den græske Gr. Jeg frygtede for at sende dig saadan afbrudte Stumper og Stykker af Planen o. desl. ti de pleje gjerne at misforstaaes, og tabe næsten altid deres Evidens. Jeg vöd ikke om Du har faaet *Dr. Blochs Pro-*

15 *gram om den gr. Konjugationsteori*, som jeg sendte Dig for længe siden med en Öfverste Ljungberg, fra Stokholm. Hans Mening gör jeg for det allermeste (heri) til min jeg har ingensteds set de gamle urimelige phantasmata saa grundig gjendrevne. Naar du faar det, da vær af den Godhed at lade mig vide din Dom. Han har været

20 min første og beste Lærer i Græsk, og er mig endnu den kjæreste af alle mine Lærere. Det græske nyfundne Værk, som omtaltes i Stokholmsposten, kan neppe være noget af dem Du anförer, det skulde være en betydelig (jeg tror prosaisk) Bog af en Forfatter deperditus (hidtil!) og handle tror jeg de republica i 3 Böger, Forfatteren skal

25 have levet i lille Asien om jeg tör stole paa den utro Hukommelse, der fortalte mig det.

Jeg skammer mig næsten ved at sende saa faa Subscribenter paa dine Skaldestykker, men jeg haaber Du vil skrive det mere paa Evnens end Villiens Fejl; jeg omgaaes ogsaa med meget faa og lever

30 næsten ganske incognito. Men det udfordrer dog nogen Bekjendtskaber, naar man skal drive sligt med noget Held. Men kort og godt her ser du dem alle sammen:

G. H. Olsen Etatsraad	I
R. Nyerup Prof.	I
H. J. Hansen Lærer ved Skolen i Ribe	I
C. F. J. Schmidten	I
N. Petersen studiosus Theol.	2 5
P. D. Ibsen st— th—	I
Ch. Lütken st.— th—	I
R. Rask Amanuensis	2.
A. Helgason Præst i Island	I

Kommer de for silde, da kan Du være sikker paa at ingen af ¹⁰
mine Landsmænd vil støde sig over, at Deres Navne ikke komme
paa Listen. Der udkommer her i Byen i disse Dage en Række in-
teressante Afhandlinger i Fædrelandets histor. af Dr. og Prof.
Simonsen. Glem ikke at sende mig Badens Liste. Hils först og
fremst min inderlig gode Ven Afzelius og meddel ham den færøiske ¹⁵
Vise, han önskede sig, jeg tilføjede nogle Anmærkninger, men vilde
ikke skrive noget andet paa samme Blad, hvorvel jeg skylder ham
Brev forlænge siden, da jeg tænkte han maaskje vilde gjemme
Bladet, og jeg desuden ikke havde stort at skrive om. Skulde han
önske flere Oplysninger skal jeg sende dem med stor Fornøjelse. ²⁰
Han har vel nu en vakker Samling i de forskjellige Landskabs-
-dialekter, som han samlede paa. Hvorledes gaar det med de andre
Viser han samlede. Nyerups trykkes der dygtig paa. Studerer han
brav Islandsk endnu? og lever han vel? ti det er det fornemste. —
Hils ogsaa andre gode Venner og Lev inderlig vel! ²⁵

Din R. Rask.

78. Til Bjarni Thorsteinsson ³⁰/₈ 1813.

byriad á Reynivöllum þ. 30sta Aug. 1813.
framhaldid í Reykiavík þ. 2 Sept. 1813.

Mart er nú til tíðinda orðid síðan við töludumst við, Bjarni ³⁰
minn! markverdugra mun að sönnu það sem skèð hefur ytra á

Þýzkalandi eda í Danmörku, samt vona eg ad þèr muni gaman þykia ad þessu vegna vináttu þinnar til mín. Vid höfðum ofbod góða og hæga ferd, svo það var ad álíta eins og lystiferd og sögdu allir sjófarendr á skipinu ad menn kynnu giarna sigla fimmtíu
 5 sinnum án þess ad svo vel skyldi heppnast, eg var ecki siósiúkr nema ofurlítid eitt kvöld, annars var matrinn ecki sá besti og kapteinninn ásamt syni sínum nærri því óbæriligir. Allareidu á skipinu fann eg glöggt ad hann Gísli skipti sér ecki neitt af mèt (sem ecki heldur þurfti) heldr hagnytti sér eitthvad lítid vandrædi mitt til
 10 síns ábata, en eg gaf mèt ecki neitt um það heldr lét sem eg vissi ecki. Síðan þegar eg átti ad afgjöra alt um ferdarkaupid og bad hann taka ámóti peníngunum til fólksins, vegna þess þeir voru reistir til Hafnarfiardar ádan, og spurdi hann hvad mikid hann ætladi eg skyldi gefa svaradi hann *eg skyldi ecki gefa meira en 300 Rdli*
 15 *í ferdarkaup* og svo dryckiupenínga eins og eg siálfur vildi. Mèt vard bilt vid; því það kom mer aldrei í hug ad spyria um *kaup ockar* vegna þess þú siálfur veizt hann hafdi lofad mèt fría reisu útbryckiliga, samt var èg nógu heppinn til ad fatta mig á augnablikinu og láta eckert á mèt finna, bad hann þá einasta ad afsaka eg
 20 hefði ecki svo marga penínga hiá mer og bíða á medan eg sókti þá, borgadi eg svo 300 Rd^f hönum, og 50 Rdli í dryckiupenínga

og saa har Legen Ende!

Allir tóku og taka ámóti mér vinsamliga og med takmarkalausri gèstrisni, þó einkanliga biskupinn, sem lét mig borda hiá sér til
 25 þess hann Haldór ockar færi ad búa því vid höfðum afrádid at Landfógètinn Sigurdr og Torfi sonr biskupsins sem er hiá hönum og èg skyldum vera í kosti hiá hönum í vetur og hann fara ad halda hús sem fyrst til þess ad hafa þó nockud til biargrædis í vetur, èg skyldi ogsvo líka búa hiá hönum en þetta slóst af síðan því eg þordi
 30 það ecki vegna þess ad húsid sem hann hefir leigt er svo ógnarliga kalt, óþétt og stofan svo stór enn ónninn ofbod lítill grundvöllrinn etinn út af völskum enn útveggir ad kalla öllumegin. Assessór

Biarni Þor. baud mèt ad vera hiá sèr og þeckvist eg það enn er
 samt ecki en þá fluttr inn til hans heldr í áminnztri stofu (í kaup-
 mans Haldorsonar húsi). Hann nafni þinn tók mikid vinsamliga
 á móti mèt og hefir gèrt mer alt til vilia það er dugligr madr,
 sem mun verda sínu födurlandi ad gagni og æru, samt var það ecki 5
 svo mikid vegna mín, sem til þess ad sýna þá gömlu gèstrisni, og
 ávinna landinu lof, sem èg glöggt hefi fundid á hönum ogsvo í
 ödrum tilfellum; aldrei verdr neinn trúnadr ockar ámilli en taka
 skal giæs medan hún gèfst! eda þá eik skal fága sem undir verdur
 ad búa. Landfögètinn hefir reynzt mèt eins og von var til, hann 10
 Árni einna best af öllum. Kaupmadr Gunnlaugr Haldórson aud-
 sýndi mèt ogsvo mikla vináttu og lofadi mèt ad vera hiá sèr þótt
 hann hafi ecki nema eitt herbergi, þú mátt þessvegna nærri gèta eg
 hefi haft dálítid órótt hiá mèt og hínad til svo lítid sem eckert
 gètad giört þó er eg ad lesa íslenzku þegar færi gèfst og teikna hiá 15
 mèt athugasemdir vid málfæradibókina og hefi eg uppgötvad mikid
 í því tilliti allareidu. Annars þèr einlægliga ad segia held ég ad
 íslenskan bráðum mun útaf deya, reikna eg ad valla mun nockur
 skilia hana í Reikiavík ad 100 árum lidnum, enn valla nockur í
 landinu ad ödrum 200 þaruppfrá, ef alt fer eins og hínad til og 20
 ecki verda rammar skordur vidreistar, jafnvel hiá bestu mönnum
 er annadhvört ord á dönsku, hiá almúganum mun hún haldast vid
 leingst. — Èg fór fyrst upp í Kiós til Sra Árna í bónda búníngi eins
 og ráð var fyrir giört hann þeckti mig ad sönnu ecki strax þá èg
 heilsadi hönum ecki heldur fyrst þegar èg sagdist kominn frá Vest- 25
 mannaeyium og hafa bréf til hans en þegar èg bad hann gèfa
 mèt upplýsingu om eitt og annad í gudfræðinni fór hann ad horfa
 framan í mig, èg gat heldur ecki vel haldid mèt frá ad brosa, hann
 var enþá óvís og ætladi ad fa upplýsingu hia honum Haldóri og
 hugsadi èg væri annadhvört dálítid kèndr edr ecki med öllum 30
 mialla, en èg lèt hann þá ecki giöra sèr meira ómak, hiá hönum
 var èg eina viku. Þegar èg kom aptur leiddist mér ad vera bisku-
 pinum svo mikid til byrði, heyrði ogsvo ad Landf. bordadi fyrir

betaling hiá Símonsyni bad hann þessvegna að taka mig í kost með
 sama móti til þess Haldór færi að búa, hann vísadi mig til *Krags*,
 en sagði loks ég skyldi ecki vera forleginn og mætti giarnan borda
 hiá sér ef ég hafði eckert annars, þetta var fyrr enn búid var að
 5 klára ámilli ockar, ég þackadi en kom ecki til hans eptir þessu bodi,
 sem mér leizt ecki mikid á, ég gat ecki heldur giört accort á öðrum
 framandi stad vegna þess ég vænti hvörn dag að ferdast austr að
 Odda. Um Nockra daga gærði hann mér bod einn middag að koma
 að borda, ég kom þá og, síðan gærði hann mér svoddan bod hvörn
 10 middag og læzt ecki merkia nema ég skyldi borda hiá sér regluliga
 og spurði mig eptir vikuskæid hvörsvagna eg kom ecki til sín um
 kvöldin og morguninn? (þó hann hafði aldrei bodid eða leyft mér
 það!) Eg fór þa loks til Odda var þar eina viku fór þaðan upp til
 Geisirs sá strock giósa heilan tíma, þaðan til Alþingis og taladi við
 15 Sra Pál Þorláksson, sem mér leizt sér í lagi vel á, plátsid var ogsvo
 eitthvad það hátignarligasta og markverdugasta sem eg hefi sèd.
 Þaðan upp á Reynivöllu og að lyktum sudr í vík. Nú baud hann
 Símonson mér ecki þótt ég kom bodlaust til hans, og jafnvel einu-
 sinni kom þegar þeir voru nærri því búnir að borda Síðan gærði
 20 hann mér bod með Haldóri og sagdist hafa gleymt mér, enn ég
 feck ómöguliga af mér að gánga til hans að borda optar bad þess-
 vegna biskupinn að lofa mér að borda hiá sér eins um middaginn
 sem um kvöld og morgna þessa fá daga, sem hann strax lofadi
 mér. Æg fór nú til hans Sim. þackadi fyrir bodid með Haldóri en
 25 sagdist ecki vilia giöra honum ónædi framar fyrst hann nú lá svo
 að segia á ferdinni aptur, en spurði hvad mikid ég hafði að borga
 fyrir það ég hafði bordað hiá sér þágangad til en hann sagdist eckert
 vilia hafa fyrir það. Nú hefi ég þá eina bón til þín, ástkiæri Biarni,
 sem mér þykir mikid *árida*, nefnl. að þú vildir gæra svo vel að kaupa
 30 á minn reikning *Bays engelskdönsku* lexicon þá stóru útgáfu í tveimr
 bindum og skrifa framani: Til Hra. Gísla Símonsonar frá R. Rask.
 og færa hönum hana, þú gætr giarnan sagt hönum að ég hefi bedid
 þig í bréfinu giöra það vegna þess hann vildi eckert hafa fyrir

middagsmatinn, en ecki vildi eg þú skyldir láta merkia þá allra minstu óánægiu á mína síðu í nockurn máta. Gèrdu nú þetta, elskulegi vinr ad bón minni svo fiótt sem hann kémr og þú gètr því hann kaupir hana kannskè annars siálfur þar hann er búinn ad selia þá fyrri sem hann átti. Láttu ecki standa fyrir hvad mikid hún kynni ad kosta heldur teikna það einasta hiá þèr þvíad eg gèt sagt eins og Gèrdur:

erat mér *gulls** vant
í gördum Gýmis
ad deila fè *födurs***

10

Mikid vel leizt mèr á Sra Steingrím og Ólaf stiúpson hans þó ecki nærri því eins vel á hann og á hann Jón, hann Ólafr fylgdi mèr allan veginn frá Odda sudr í vík og gèrði mèr allt til vilia en hann var hræsinn heldur enn einlægr, athlæinn og ecki eptir mínu gèdi annars er hann efniligr, veraldarmadr, og ad èg trúi, vænn madr. vid lærdum annars aldeilis ecki ad þeckia hvör annann èg heyrði ecki helmínginn af því sem hann sagði til mín og hann skildi valla helmínginn af því sem èg sagði til hans. Eg sakna hans Jóns ótrúliga mikid, því eg hefi aungvan hiá hvöríum èg *hentuglīga* gèt feingid greiniliga og góða upplýsingu um hit og þetta sem eg ecki skil.

Annars er margt óþægiligt hèr á landinu einginn skapadr hlutr er ad fá fyrir bánka og valla fyrir silfur, svo hver madur verður ad vera kaupmadr og ad chainera sig siálfan enn vera ödrum til byrði hefði eg vitad eda gètad ímyndad mer hvörninn allar kríngumstædur eru hér í landinu hefði eg valla komid híngad í ár, enda er lángt frá því ad eg idrist ferdarinnar því eg hefði kannskè annars aldrei komid híngad; sem þó er næsta naudsynligt til þess ad læra íslenzku á medan ecki eru fleiri hjálparmedöl fyrir hendi.

* lec. var. *pappirs*.

** — — *jöfurs*. B. *fylkis*, qvod rythmi causa præferendum.

Fra vidskiptum ockar Simonsonar sagdi eg aungum manni nema Landfógétanum og Sra. Árna, Honum Haldóri hefði eg ecki sagt frá því, væri hañ ecki allareidu búinn ad mestu leiti ad frétta það vegna þess kona hans bordar alltaf þarí húsinu til þess
5 ad skipid fer (þessi er líka orsök hvarsvegna han byriar sinn búskap ecki fyrr). Nú þótt eg beiddi og særði hann ecki ad láta ábera og aungum manni segia frá því, sem hann og lofadi, hefur hann samt verid ad skrafa vid Simons. siálfan um það og sagt honum ad mër hefði brugdid heldur en ecki vid, en Simons. hefr
10 gëfid pá orsök ad hann hefði verid eins og krafinn eda mintur einhvörnegin óeginliga ad borga mër það sem eg las med hönum engelsku, en eg veit med góðri samvizku ad það hefir aldrei komid mër í hug ad krefia hann þess hvörki eginliga nè óeginliga, miklu heldur skildi eg strax, hvad eg ogsvo taladi vid þig um ad hann
15 vildi láta það vera eins og einslags skadabót eda skadleysi fyrir rejsuna, nema hann hefur álitid það fyrir kröfu ad eg kom opt til hans og spurdi hvört hönum þóknadist ecki ad lesa, vegna þess eg vildi eckært lata forsómast minna vegna en hann afsakadist opt og lét mig gánga forgëfins fram og apr, en ecki skyldi eg samt hugsa
20 ad nockur skynsamr madr kynni ad útleggia þetta svona. Hvörnin sem heldr er svo hefir hann víst haft sín rök og eg gëf hönum öngva sök framar, ecki er heldur ad heimta af hönum uppeldislausum manni, sem hefir hafizt af siálfum sér fyrir egin framkvæmd til efna og rikidæmis, ad hann skyldi hafa sömu og eins skíra ímindun um
25 ósvinnu og ósæmd edur heidursemi og mannkosti edur verdugleika eins og þeir, sem lángt um heppnari hafa verid í barnæsku sinni og uppeldi. Nú verd eg samt ad bidia þig fyrir alla ockar vináttu ad vera mikid var um þig þegar þú færir hönum Gísla bókina það er kannskè best ad segia ecki hvarfyrir það á ad vera eda haga
30 ordunum sem þer siálfum þykir best henta einasta þú ecki lætr merkia neina óánægju á mína sídu. en þú mátt nærri gëta ad eg vildi naudugr vera hönum mikid skuldbundinn undir þessum kríngumstæðum. —

Meira þykir mér fyrir við hañ Haldór, hann er hálfvegis eins og barn og ecki er að reida sig uppá hann í hverju sem helst. Þegar eg hefi sagt hönum eitthvad af hliódi er hann altaf að skrafa við mig um það aþtr svo að aðrir heyra, hann segir mér eckert af sínum högum og jafnvel ecki þótt hann fari áburt af stadnum. Mér 5 varð einusinni eins og eg væri sleginn á kiaptinum þegar eg var að leita hans hiá Simons. en kona hans sagdist ecki vita hvört hann kiæmi aþtr um kvöldid, sem hún þó hugsadi, hann gæfr sér ecki heldr neitt um að greida fyrir mér þar sem ecki er hans egin ábati við. Eitt má eg þó enþá segja þér frá, sem var að sönnu mikid 10 hlægiligt og skritid enn mér samt eitthvad það óþægiligasta, sem mig hefir nockurntíma hendt en bidia skal eg þig að halda því hiá siálfum þér. við komum fyrst í land í vik, um sunnudagskvölditt þegar farid var nockud að dimma. við urdum að gánga eitthvad lítid stykki yfir völlinn vegna þess trúi eg að bátrinn átti 15 heima á Seli. Margir komu á móti okkr karlmenn og konur öll saman í dönskum búningi, þeir allra fyrstu fiskimenn sem við sáum við Reykianes voru ogsvo klæddir aldeilis eins og danskir (jótskir) bændur. Það fyrsta hús sem við komum inn í var biskupsins þó voru aungvir framandi að eg trúi þar nema biskupinn, Haldor og 20 eg og kannskè einn af hinum sonum biskupsins Þegar eg kom inn sá eg álitlegann kvennmann og mikid vel klæddan, sem eg hugsadi væri biskupsfrúin og heilsadi mikid diúpt og annan kvennmann sem var klæddr alldeilis eins og jótsk bóndastelpa og setti fram stóla. Biskupinn sagdist hugsa það væri best eg taladi á Íslenzku við hana, 25 eg heilsadi þá: sæl og blessud! etc. í fullvissu það væri einhvör vinnukonu, en þetta var biskupsfrúin en hin Jfrú Jónsen sem var í dönskum búningi. Hann Haldór langt frá því að segja mér til, eða lagfæra fyrir mér sem annars er sidur hiá öllum kúltiverudum þiódum þegar ókunnugir koma þá að sýna þeim hvörjir mennirnir 30 eru sem þeir tala við hafdi það að gamni sínu og ecki einasta það heldur taladi sídan við mig um það í annarra nærveru. Eg hefi sídan lært að þeckia frúna og þykir hún mér góð, skynsöm hús-

módir og vel að sér, en víst er að hún bæði í limaburði og sidum og búningi hefir túsinnnum meira sameginligt við bóndakonu á Fíóni eða Jótlandi heldr enn við frú í Kaupmannahöfn. Ég sá ogsvo í snöggu álitu (í Norvegi á Nesi hiá Áli) í Mackenzys ferdabók
 5 að hann sagdist aungvan kveñmann á Íslandi fundid hafa, who had the manners of a lady, nema Mad. Hialtalín, sem er dönsk. Annars hefir Biskupsfrúin verid mèt mikid gód allan tíman og lízt mèt mikid vænt um hana; sidir eru landi og kríngumstæðum en ecki manningum að kenna. Ég var hiá hönum Gröndal í þessu
 10 augnabliki að vita hvört hann hefði ecki neitt sérlegt að ég skyldi skrifa þér, en hann bað mèt einasta heilsa þér kjarliga og afsaka sig að hann ómöguliga gat skrifað vegna síúkdómsins hann sagdi Doktórinn væri nú hættr að gánga til sín og hann þá líka að brúka nockud. Mikid vel lízt mèt á konu hans og báðar dætur, en grátligt
 15 er að vita hanss ástand. Það er mikill maðr hýr og velgáfud sál í aumum og vesælum líkama. Sýslumadr S. Pétursson er ecki nærri því eins vesall hann er eginliga ecki síúkr, það er einslags afskipta-leysi eða indolentia sem hönum er uppáfallin, hañ er annars hýr og vídfeldinn og heldr en ecki satyriskr. Eg hefi lesid bæði Narfa
 20 og Rólf ferdaman Ásgrímsson að nordan mèt lízt ofbod vel á bæði styckin. Frú Gröndals spurdi mig hvört þú myndir einskis þurfa með svo sem socka eða þvíumlíks, þú skrifaðir sér aldrej um það, svo hún kynni að senda, enn eg svaradi, eg hugsadi þú myndir einskis þurfa. Ég gaf hönum Sýslumanninum Pétur Pors minn og
 25 ætladi ég að upphvetia hann svona til að útleggia hann eða skrifa rímurnar um han Kétill í Mörk, sem ég trúi hann hafi einusinni ætlað til, en það kemr mèt fyrir eckert að eg held.

Eg verð enþá að skrifa þér að ég í bréfi mínu til hans Engilstoftar hefi bedid hann að útvega mèt ef mögult penínga mína sem eptir
 30 eru í silfri vegna þess ég gèt varla brúkad sedla og þegar ég brúka þá verð að gefa svo óskapliga marga að eckert hröckr til. Til að borga hestsleigu hefi eg orðid að betla timbur fyrir 150 Rd^f af hönum Simonsyni og enþá hefi ég ecki svo mikid sem gétad falad

fáein sockapör, sem þú veizt ég þurfti með og ætladi að kaupa hær í landi, ég hef heldur eckert klædi gætad feingid í kiól og á svo að segia aungvan kiól að öllu því að hinn er rifnadr og slitinn vída. Engèlskir færa eckert inn af naudsyniavörum og það sem til er fæst ecki nema fyrir vörur en vörur fast ecki nema fyrir silfur. Hann 5 Haldór hefir begert 3 Rd^f fyrir eintóman kost minn um daginn, liós og eldividr etc. er umfram vegna þess ég verð að búa í öðru húsi. Giætir þú þessvegna giört nockud til þessa þá væri mér mikil þöck á, ecki er heldr að hugsa um að kaupa bækur fornþing codices eða þessháttar fyrir sedla. Eg vil ecki tefia leingur fyrir þér, 10 en bidia þig að heilsa öllum löndum þínum og öðrum góðum vínum, og óska þér að lifa sæll og heill um aldir alda amen!

R. Raskr.

NB. Gærdú svo vel elskuligi vinr! og láttu þessi vidlögd bréf koma á pósthúsid sem fyrst. Eg vona það sé allt í ordu vidvíkiandi 15 hönum bróður mínum litla.

84. Til P. E. Müller.

Reynevalle d. 4. Juli 1814.

Margt fer öðruvísi en ætlad er siger Islænderne og dette gjælder i sandeste Forstand om min Rejse; havde jeg kunnet forestille mig Halvparten af hvad jeg nu har erfaret og lidt før jeg rejste fra Kjø- 20 benhavn, da véd jeg ikke om jeg havde haft Mod til at gaa det i Möde; imidlertid da jeg nu er kommet i det, søger jeg at *herda huginn* efter Horatses Regel: durium! sed levius fit patientia quicquid corrigere est nefas. Imidlertid anede jeg, at det ikke vilde blive nogen egentlig Lystrejse, og fölte mig især den Dag, da jeg 25 fik at vide, at min Ansøgning var bevilget saa underlig beklemt, som jeg aldrig før havde befunden mig, men jeg torde ikke lade mig mærke dermed, da jeg vidste alle maatte anse det enten for Forstillelse eller for en urimelig Grille. Professoren troede selv, jeg

maaskje vilde kunde rejse eller idet mindste opholde mig lidt i Engelland, og hvem skulde have sagt at jeg vilde faa Ondt ved at leve Vinteren over i Island? Imidlertid befinder jeg mig nu frisk og vel og agter alle Øjeblikke at tiltræde Rejsen til Nordlandet. Men
5 mine Penge bortsmelte som ingen Ting og for ingen Ting; jeg har især A. Helgason at takke at jeg har faaet vel Ende paa Vinteren, og Stiftamtmanden her i Landet at jeg kan rejse til Nordlandet; ti han saa min Forfatning og kjændte Landets, og lod mig af det sidste Aars Stipendium udbetale 200 Kroner i Sölv, uden hvilket
10 det ikke havde været at tænke paa nogen Rejse videre, endsige en saa lang og besværlig. Det vilde blive vidtløftig her at opregne alle Vanskeligheder og Ubehageligheder, som Möde; de vigtigste kan dog indbefattes i faa Ord: her er en frygtelig Dyrtid og Bankosedlerne have tabt al Værd. Professoren vil heraf kunne slutte til
15 min Stilling. Jeg har ansögt Direksjonen om Forlængelse paa et Aar og skrevet Engelstoft udförlig derom, men det er mig uden Nytte her i Landet hvis jeg faar det i Bankosedler; allerhelst saa jeg det blev mig sendt i Sölvpenge; ti jeg frygter at Kassen hvoraf jeg fik de 200 Kroner, ved idelige Udgifter til Embedsmænd,
20 Enker etc. vil udtömmes inden den Tid at Anvisningen kunde sendes; dog dersom Anvisningen blot blev sendt til mig og stilet paa Sölvpenge vilde den skaffe mig Kredit overalt, om jeg end aldrig kunde faa Pengene udbetalt her i Landet, jeg vilde da uden Tvivl kunde faa Laan paa den om ikke af Penge saa af Varer, og
25 dog paa ên eller anden Maade hjælpe mig igjennem og slippe ud af den ubehagelige Forlegenhed hvori jeg befinder mig; „ti i et fremmed Land

er ingen större Sorg end miste sine Penge;
for slig Ulykke sig en anden skulle hænge!“

30 Dog fristes man ikke saalet der til i Island, eftersom der er intet at hænge sig paa! Da jeg skrev Engelstoft til huskede jeg ikke hvor-

ledes det hænger sammen med mine Penge; de 200 Rigsbankdaler af Klosterkassen, kan jeg vel ikke faa i Sölvpenge for det tredie Aar; jeg vil derfor med Glæde opgive dem naar jeg blot kunde faa de andre i Sölv eller i noget hvoraf jeg paa nogen Maade kunde have Gavn her i Landet, om det saa var i Tran. Jeg sætter min Lid 5 til Professorens Bistand, jeg har aldrig behövet den mere, hvorvel jeg ofte har været i tilstrækkelig Trang.

Mit Arbejde gaar nogenledes efter Omstændighederne; jeg har hidtil ikke kunnet rejse omkring uden paa Sönderlandet, men jeg har studeret *Sproget* og samlet af *den nyere Litteratur*, saa og *betydelige* 10 *Bidrag til Ordbogen* og *Forbedringer til Grammatikken* især har jeg arbejdet paa et *dansk islandsk Leksikon*; og halvvejs tænkt paa et aldeles nyt efter en anden Plan nemlig omtrent som Hasses lille franske; paa denne Maade kan det blive maaskje mere fuldstændigt og langt bekvemere mere indbydende og brugbarere for bedre Pris, 15 jeg har ogsaa studeret *den gamle Poesi* og opdaget en Del Fejl i Versene i Snorre, hvorpaa Professoren maaskje med det første skal faa at se en Pröve; bestandig har jeg *talt og skreven Islandsk* siden min Ankomst, for noget siden prædikede jeg i Helgasons Kirke. Jeg har ogsaa lært at *spille lidt paa det islandske Instrument Långspil* eller Lange- 20 leg efter Noder, dog for det meste kun danske Melodier endnu; det er et ret behageligt Instrument, men meget ufuldkomment da det har ingen halve Toner. Endelig har jeg *bragt min Afhandling om det islandske Sprogs Oprindelse til Ende*; den har intet tabt ved at jeg har udarbejdet den eller lagt den sidste Haand paa den her i Landet; 25 ti jeg har paa mange Steder rent omarbejdet den; men da jeg gjorde det i samme Værelse, som hele Husfolket oftest befandt sig i og vare at tale Islandsk (*ofte til mig*) saa kunde Sproget umuelig blive saa fileet som jeg havde önsket, maaskje det dog vil tilgives af dem der se mere paa Materie end Foredraget; med Flid affekteret 30 er det ikke. Men skulde den end komme for sildig eller ikke vinde Prisen saa skal dog min Umage ikke fortryde mig, hvorvel den har kostet mig megen Tid og Flid og er flere Gange omstöbt i de

enkelte Dele efter fornyet Granskning; blot at den ikke bliver lagt hen, men ifald den ikke optages i Selskabets Skrifter bliver mig udleveret igjen, da jeg skal se at faa den anbragt et andet Sted. Den fylder ikke saa meget Rum, da jeg af Papirmangel maatte skrive
5 den saa tæt. Professoren vil heraf se hvorledes jeg har anvendt Tiden; jeg skrev ikke meget derom til Engelstoft; da jeg først erindrede det idet jeg agtede at slutte. Sira Steingrímr Jónsson paa Odde (Finsens Stedfader) har vist mig megen Forekommenhed
10 baade i litterære og økonomiske Sager f. Eks. laant mig Haandskrifter af Værd langt bort nemlig til den modsatte Kant af Sönderlandet, og foræret mig en Ridehest ganske uforskyldt ja endog foret ham for mig den forrige Vinter, hvorvel han havde Fodertrang og tilsendt mig den uden en Skillings Udgift for mig. — En vis anden fornem Mand, som jeg havde gjort mig forbunden ved at
15 undervise 4, 5 af hans Brodersønner det meste af Vinteren i Engelsk, Tysk og Geografi gav mig 10 Kroner og laante mig to Heste til min Rejse, hvoraf dog den ene er ubrugelig og maa blive tilbage. — jeg behöver 6 Heste til min Nordlandsrejse, og maa selv sørge for Hesteko etc. etc. etc. det er kun Ulykken, at Jærn er ikke
20 at faa! Kunde Hr. Professoren i mit Sted vise Finsen og hans Broder Olav Finsen, som i Aar agter at rejse ned til Kjöbenh. nogen Tjeneste og Velvillie, da skulde det være mig usigelig kjært; ti jeg vil vel aldrig selv se mig i Stand til at gjengjælde en saa uegennyttig Godgjörenhed, som han (Steingr. Jonsson) siger at
25 vise mig paa Grund af mit Venskab med Finsen i Kjöbenhavn. Ogsaa denne Olav Finsen er en meget vakker, haabefuld Person.

Landet er paa mange Steder skjönt, men det er en frygtelig Skjönhed; jeg vil ikke beskrive det her, da jeg agter at udgive en lille Beskrivelse ved min Tilbagekomst, ikke over min Rejse; ti den
30 vilde vel kun interessere meget faa; men over Landet, og dets Tilstand, hvorom jeg maaskje bedre vil blive i stand til at dömmе end mange andre; ti de indfödte overse de bekjendte Gjenstande, men Udlændingen som taler et andet Sprog, fattes Oplysninger og Efter-

retninger, som idet mindste kun enkelte kan give ham og derved blive højst ensidige. Den hvorvel alt for flygtige dog ikke ganske uopmærksomme Betragtning af Norge og Sverrig er mig ogsaa her- til interessant; men det er at sige om jeg nogen sinde mere ser Fædrenelandet, som endnu torde være meget uvist. Jeg kan vel 5 ikke udrette nærsaa meget under disse ulyksalige Omstændigheder, som jeg ellers vilde; men jeg skal imidlertid gjøre hvad jeg kan paa det samvittighedsfuldeste, og láta svo skèika ad sköpudu. —

Lev vel og erindre Deres Højærværdigheds
evig hengivne

R. Rask. 10

87. Til Bjarni Thorsteinsson.

Reykevig d. 5te September 1814.

Kjære gode Thorsteinsen! Jeg har vel i Aar ulejliget dig saa meget, at det kunde synes tilstrækkeligt; dog da jeg skrev det første Brev til dig, indbildte jeg mig du maaskje var ventende hertil og da jeg skrev det andet fra Nordlandet havde jeg ringe 15 Tid; Find Magnusen beder mig ogsaa at skrive dig til at jeg rigtig har modtaget det sendte Penge og alt efter dit Brevs Lydende, desuden skylder jeg dig Efterretning om min Rejse saa at jeg har Undskyldning nok for disse Linier. Jeg har da lykkelig fuldendt min Rejse hele Østerlandet omkring, uden noget Uheld eller 20 nogen Hindring og det paa omtrent to Maaneder jeg har overalt fundet godt og gjestfrit Folk med al Forskjelligheden i Karakter og Dannelse, det forekom mig mest poleret og elskværdigt paa Nordlandet især i Øfjorden, og mest plumpt og tosset eller ret taabeligt i Medalland, skjönt maaskje hvad Karakteren angaar 25 ligesaagodt der og overalt paa Østerlandet, dersom det egentlig kan regnes en til Fortrin, hvad Skik og Eksempel bringer ham til at gjøre i Blinde uden Følelse af det pligtmæssige det ædle eller det passende. Nordlændernes Overvægt i Dannelse gik saa vidt at jeg endog paa andre Steder af indfødte Nordlændere blev modtaget 30

hjærteligere broderligere og behageligere end af de andre i samme Egn. Ingensteds her paa Landet har jeg befunden mig saa vel eller levet saa bekvemt og behageligt (hvorvel yderst simpelt) som hos Konferentsraad Thorarensen paa Mödrevalle, det er uden Tvivl den mest polerede Mand i Landet og den eneste, som har forekommet mig at ligne en Herre blandt andre dannede Folkefærd. Jeg har kun forefundet en eneste blodsuede egennyttig Tværdriver paa den hele Tur nemlig Þorsteinn á Reykiahlíð ved Myvand, som er Færgemand over Jökulsá á fiöllum (eller í axarfirdi).

10 Til Eksempel af en fattig Kone som var bleven forarmet og vîst til sin Födestavn tog han 1 Rd^r i Smaapenge, skjönt hun kom over tilligemed mig og slet ikke kostede den mindste Umage eller Tidspilde mer end ellers En anden eneste Mand har jeg funden saa illiberal at han ikke vilde lade mig engang saa meget som se sin

15 betydelige Samling af Sagar og Kvæder uagtet jeg besøgte ham og bad ham derom og havde med at vise ham det Hæfte af Ordbogen hvori Titel og Fortale var indfæstet. Det var Sra Árni prófastr á Brecku í Skaptafellssýslu. Alle andre har gjort sig Umage for at gjöre min Rejse behagelig og frugtbringende, hvilket jeg ogsaa haaber den efter Omstændighederne vil blive. Sra Árni á

20 Kirkiubæ og hans Sön Sigfús ere tilligemed H. Scheving de beste Oldgrandskere eller mest kyndige i Oldtidens Sprog og Historie og modtogte mig med særdeles Venskabelighed og laante mig med Beredvillighed alt hvad det faldt mig ind at nævne, det samme gjorde

25 andre som aldrig havde hört mit Navn tilforn; jeg kom vel overens med alle og havde intet uvenskabeligt Ord med nogen Mand (undtagen maaskje med en grov og dum Flóamadr (v. flóafífl), som blandede sig i mine Sager angaaende en af mine Heste, hvorover jeg blev saa ærgerlig at jeg ikke kunde bare mig for at svare ham

30 eftertrykkelig og lade ham föle mine Tanker om ham). I Medalland gjæstede jeg unter uns gesagt hiá Sra Jóni á Hn. bródur viss manns þér kunnugs. Hann sem er allramesti ríkismadr var ad sækia hey, en konan berfætt ad sýsla vid eitthvad í gardinum, hann kom heim

skömmu eptir að eg var kominn Kl. yfir 6 um kvöldid, en *fór aptr strax án þess að finna mig* og kom þá ecki fyrr enn eitthvad undir midnætti þegar eg var háttadr. Konan spurdi mig nákvæmlega hvað eg bordadi eg svaradi, að eg bordadi alt sem tönn festi á, hún undradist ecki lítid og færði mér hardan fisk ost og smiör í 5 öskium, en síðan skyr í aski þar næst spurdi hun hvað eg drycki, eg sagdist drecka alt þótt það væri hreint vatn; því eg var þyrstr af reidinni en lítid var útá skyrinu, svo það kiældi heldur en svaladi, en *eckert var mér bodid*; hún lét mig *háttá í nidamyrkri*, og gæck *burt án þess að bióða góðar nætur* eda færa mér að drecka, eg hafdi ætlad að 10 bidia um það ef eg feingi eckert þegar eg væri búinn að háttá en gat það nú ecki, og gat ecki sofid alla nóttina fyrir þorsta, svo fliótt sem það tók að birta aptr reis eg upp og klæddi mig, fór út og nidur til ár, sem rennur spölkorn þadan og svaladist þar. Um morgunin ádr en eg fór var mér borinn sami matr og kaffe en ecki skyr; eg 15 sýndi manningum orðabókina ádr en eg fór á stad og sagdi honum í stuttu máli hvörnin á stód „já mikid verk er það“ sagdi hann og fletti upp „ólatr“ trúi eg og spurdi í því hann las og leit eptir mikid gaumgæfiliga: „*er þetta nú engélska?*“ En eg gleymdi að segia þér að fyrst þegar eg var nýkominn spurdi hún mig hvört menn heyudu 20 eins utanlanz, eg fór þá að segia henni frá því og að menn bæru þar aldrei hey eda annad á hestum heldur á vögnum og hefdu tvo hesta fyrir hvörium til að draga, sem henni allt skildist mikid vel. Eg veik mér afsíðis ofur lítid af hendingu en þegar eg sneri aptur sat hún og pissadi rétt fyrir utan eldhúsdyrnar, eg lét eins og eg 25 sægi hana ecki og sneri bakinu við, en hún hrópadi eptir mér til *hvörs menn þá brúkudu hestana utanlanz fyrst menn bæru á vögnum?* Saa meget om mit Æventyr i Medall. Jeg talte med din Søster Sigridur á Heriólfsstöðum, hun er gift igjen med en ung vakker Mand, som Præsten Sra Sigurdur Gíslason (Thorarensen) á mýrum sagde mig 30 var en af de haabefuldeste i hele Sognet. Fra hende har jeg især to Ærender til dig, som hun bad mig ad skrive dig til 1) har hun mange Børn (tre Sønner) den mellemste af disse omtrent tolv Aar

gammel, med særdeles gode Gaver sagde hun vilde hun gerne have frem om han kunde blive til noget i Verden formedelst din Medvirkning. Sra Sigurdur foreholdt hende at en aldeles umyndig Dreng var det ikke saa let at holde og oplære udenlands, og at hun
5 maatte se til at lade ham lære Dansk og ad skrive og regne i det mindste. Denne Undervisning paatager maaskje han sig i Vinter, men dernæst vidste hun ikke hvad hun skulde gjøre ved ham om hun skulde se til at sætte ham i Skolen eller som hun heller vilde, om du kunde tage ham til dig strax udenlands. Jeg kunde intet
10 sige til denne hele Sag, hvorom de egentlig talte afsides med Præsten og bad ham sige det til mig, efterdi der vare andre Folk nærværende, men jeg lovede rigtig at skrive dig det til. 2) havde de ønsket at kjøbe deres Gaard, som er en Kongsjord og budet paa den (jeg tror 160 Rd^r?) men vilde ikke gaa fra Budet om det end
15 skulde være i Rigsbank eller desl. gode Penge, hvis det var dig mueligt at udvirke dem den til Eje. — Om filosofiske Materier er jeg ikke ret oplagt til at skrive ellers er det dog vist at noget mere planløst eller stridigt med den Hensigt man maa tillægge et Forsyn, end den indtrufne Katastrophe i Frankerig kan jeg ikke vel tænke
20 mig, skulde da saa mangan Heltedaad udöves saa mangt et Nidingsværk begaaes saa uhyre Strömme af Blod flyde og *uskyldige* Slagtoffere paa det græseligste opofres, saa mange mægtige Lande ödelægges og blomstrende Steder gaa op i Rög for — Intet! Er dette den Visdom, som altid vælger *de bedste Midler* til *de beste Hensigter*?
25 er dette Virkninger af det Forsyn, som vaager over det enkelte saavel som det hele, og som har talt alle Haar paa vore Hoveder? som har beregnet den mindste Bevægelse i den store Maskine? etc. Jeg maatte, synes mig, være gal, eller dog blive gal dersom jeg vilde forene dette. Ti at tage sin Tilflugt til de gamle bekjendte uransagelige
30 lige Veje er det samme som at opgive Haabet kun at man ikke tilstaar man har opgivet det. Derimod kan jeg meget vel forklare mig dette og de mange lignende Skuespil, Verdens Historie frembyder ved at se i Menneskelivet en vild uordentlig Kraft, der krydser sig

selv, modvirker sig selv og deler sig i det uendelige, hvorved den ogsaa sönderslides og fortærer sig selv, hvoraf stundum en Punkt (eller Atom) stundum en anden hæver sig ligesom en opblussende Ild for atter at udslukkes og forsvinde, men hvor ingen Regel ingen bestyrende Enhed hersker, hvor intet Øje derfor kan forudse de 5 Hændelser som i næste Øjeblik ville flyde af en Mængde smaa Omstændigheder f. Eks. af en eller anden lönlig Sindsbevægelse i et vist Individ, ubetydelig Forandring i Luften, o. desl. Men intet af disse store Skuespil kan overtyde mig saa klarlig derom som dette nærmeste, fordi de övrige formedelst Frastanden tabe deres sande 10 Skikkelse og fremstille kun som en Slags Skygge for Iagttagereis Øje, herved forsvinde de uendelig mange smaa Ujævnheder og Urimeligheder, som kun den upartiske samtide opdager; ja Hensigtsstridigheden i det hele synes stundum at forsvinde naar man betragter disse Skygebilleder, som Historien opviser fra en vis 15 skjæv Synspunkt, hvorved de synes at komme i en Slags Rad og Forbindelse, hvori de dog virkelig aldrig have staaet. *Jeg* önskede ogsaa at Ligevægtsloven gjældte i den moralske saavel som fysiske Verden, men jeg er ikke saa blind at antage for virkelig hvad der synes önskeligt naar alle Tiders Erfaring og fremfor alt min egen 20 overbeviser mig om Uvirkeligheden, eller at dölge for mig selv hvorledes man til alle Tider og Steder lönlig har fölt Uvirkeligheden deraf og derfor selv arbejdet paa at virkeliggjöre den ved at indtræde i Stater og fastsætte Love, samt, da man mærkede hvor utilstrækkeligt dette Middel var, har tröstet sig med de gyldne 25 Drömme at alt vilde jævne sig paa et andet Sted, i en anden Verden, hvorved man aabenbar har erkjændt, at der med al den Umage man gjorde sig for at hjælpe til dog ingen Ligevægt fandt Sted. Hvor er det mueligt, min Ven! at dit ellers vist nok meget skarpe Blik skulde ikke indse dette der forekommer mig klarere end Solen, 30 og bestyrkes ved/af den hele vilde Natur, der omgiver mig i dit Födeland, hvor frygtelige Naturkræfter kjæmpe med hinanden, udfolde deres vilde Kraft tusinde Gange uden nogen Hensigt, ja uden noget

levende Øje som Tilskuer, ödelægge i Bund og Grund de dejligste Egne, forstyrre Landet og forarme Folket dræbe Kvæget, hvor alt dette rædsomme kunde forebygges ved blot f. Eks. at lade Vinden blæse af en anden Kant, en lille Bæk løbe i en anden Rende etc.

5 Men nok om dette. Jeg takker meget *for Klædet* hvortil jeg havde den højeste *virkelige Trang* etc, etc, etc. — Jeg maa i det mindste *have 10 eller 12 Grammatiker, det övrige overlader jeg din egen Skjönsomhed*, men glem det ikke; frá Djúpavogi skrev jeg til Boye og Nyerup. Jeg har nu ikke Tid til mere, men önsker dig til Slutning at leve inderlig vel. Jeg kan endnu i Aar ikke have den Glæde at omfavne dig legemlig, da jeg endelig maa rejse vester paa til Foraaret men til næste Efteraar vil jeg være færdig haaber jeg „saa vidt mig i dette elendige Liv mueligt være kan.“

Din R. Rask.

15 Heilsadu löndum þínum góðum honum Grími, Vígfúsi Eiríks-syni o. fl. og afsaka að ég sumpart af tímaleysi þar ég á að fara hédan á morgun og sumpart af pappírseklum ecki mun gæta skrifad fleirum í þetta sinn.

20 *Udskrift: Veedla Hra. Bjarna Þorsteinssyni Fullmektugum í því kóngl. Rentukammeri í Kaupmannahöfn.*

90. *Til unævnt* ²⁷/₂ 1815.

Það er sannleikr, sem einginn mun umefast, að Íslenzkir eigi ecki stríðsmakt eða höndlun, heldur skáldum og sagnameisturum að þacka þá frægd, sem þeir hafa öðlast hiá öðrum þjóðum í

25 Nordurhálfunni, og að miklu leiti þá upplýsingu, sem eñ í dag vidgæingst ámilli alþýðu manna hær á landi, ásamt þeirri æru, að hafa einir vardveitt nærri því óumbreytta og óspilta þá gömlu ágætú adaltúngu á Nordurlöndum. Ad sönnu hefr þjóðanna

ástand umbreytt sér svo mikid og kunstir og vísindi hiá mörgum þeirra aukizt svo furdanliga, sídan fornmannanna skáldskapr, og yfirhöfud ad tala, bókaskrift á Íslandi blómguvadi, en Íslenzkir þess ámilli vegna ýmisra óhappa ordid svo lángt eptir, ad valla er til vonar ad nýar bækur á þessu máli nái eins miklu áliti hiá út- 5 lenzkum og þær gömlu; en þess þarfari kannskè þær verði þiódinni siálfri, egi hún ad verða hluttakandi í þeirri mentun og þeckingu, sem nú er uppkomin og kappsamliga idkud í öðrum löndum, þar eckèrt annat medal er möguligt til ad fræda almeñing hér í landi; því vildu menn innleida annat mál, eda láta sér nægia 10 annara þióða rit, þá mundu líða nockur hundrud og kannskè þúsund ár, fyrr en þaug yrdu almenníngi hér skilianlig, en þess á milli kynni kannskè nýtt tungumál ad vera upp komid utanlanz, og Íslenzkir mundu þá eins illa staddir og fyrr. Þessvegna, þó módurmálid sé mikils metid hiá öllum sidudum þiódum, svo er 15 þó ad mínu áliti einna mest á Íslandi þess vidhald og bókaskrift þarí einhvör sá helzti stofn undir sóma, mentun og farsæld þiódarinnar.

Allir fódurlanzvinir munu líka játa med sorg, ad mart og mikid vantí enn ad skrásetia á Íslenzku, því t. d. eckèrt er kverid þeim til 20 leidarvísirs, er girnast ad læra dönsku edur eingelsku, svo eg tali ecki um önnur mál eingin ordabókin frá dönsku eda nockru öðru máli til íslenzku, eingin samanhángandi Íslendíngasaga, en sídur veraldarsaga, eckèrt brúkanligt um landaskipun, þau snotru vísindi, náttúrufrædi eda heimspeki, fáar eda aungvar skólabækur*, og 25

---

* Þessi brestr mun skadsamligrí en margr hugsar. Af þeim dönsku bókum mun líkliga sá sidr kominn, ad nefna alla þá hluti, sem skóla-lærdómi tilheyra svo og flest öll lönd og stadi med dönskum nöfnum, eda þó heldr med ordskrípum afbökudum ur dönsku, svosem: Slúttning, fylgia, forrelesningar, yfirsetia (o: ályktan, afleidíng, fyrirlestrar, útleggja edr þýða) og ótal fleiri; hvad 30 ecki einasta skèmmir og óprýdir málid hrædiliga, heldr líka giörir það ad verkum ad vísindamenn loksins fá allt annat mál heldr en almenníng, hvöríum öll mentum vidkomandi efni smámsaman verða óskilianlig. En ef það yrði þá færi betur ad málinu væri útrýmt med öllu.

eingin fánlig og góð útgáfa af lögbókinni. En óprentaðr liggir fiöldi af beztu skáldaverkum og öðrum bókum, svo sem: kvæði Sra. Steffáns á Vallanesi Eggerts Ólafssonar, kvæði og fornyrði Páls Vídalíns, Paradísarmissir Sra Jóns Þorlákssonar, og annað, sem 5 mundi giöra því íslenzka nafni ódaudliga æru, og ecki allítid efla lestrarlyst, smeck og mentun ef það yrði útgæfid, en annars smám-saman dreifist, skèmmist og týnist. En margföld reynsla hefr sýnt og sannad, ad það er ómöguligt ad útgæfa töluverdar bækur hère eins og í fiölmennum löndum, einúngis í voninni ad þær verði vel 10 og strax útgèingiligar. Til þess þarfyrir, ef verda mætti, ad nockru leiti ad vinna bót á þessu, hefr mér til hugar komid hère ad innbiöda lærdum mönnum og öðrum lærdómselskendum á Íslandi til ad hefia nýtt sèrligt fèlag eptir þessu undirlagi.

1) Fèlagid á ad leida í liós meistaraverk, sem allareidu ritud eru 15 á íslenzku, einkum þau hvörra höfundir eru daudir, og sem hættast væri vid ad týnast en landinu væri hinn mesti sómi ad. Þarnæst ad útvega þær naudsynlègustu bækur ritadar eda útlagdar og prentadar, einkum þær sem brúkast, eda gèta brúkast vid kènslna í skólanum.

2) Þó í fyrstunni væri ástofnad ad láta þá grein af bókaskriftinni, sem horfir til ad efla gudrækni og upplýsing í trúarbrögdunum vera þann fyrsta höfudpóst í augnamidi þessa fèlags; svo virdist þess nú sídur þörf, þar sá lærði og velgáfadi kennimadr Sra Jón Jónsson á Mödrufelli hefir nýliga stiftad sèrligt fèlag fyrir nordan, sem hefr 25 þettad eina fyrir augnamid, og sem hefr haft svo góðan framgáng. Annad nafnkunnugt fèlag er líka til utanlanz einasta til þess ad annast þau íslenzku fornfrædi (nefnl. Árna Magnússonar nefndin). Þar nú líka svo ótal margt annad er yfrid þarfligt landi og lýd, svo álít eg það fyrir lucku ad þetta nýa fèlag gèti tekizt þeim mun 30 minna í fáng, og ætla ad sleppa tveimr áminztum greinum, án þess þó ad fortaka, ad fèlagid útgèfi góða bók í gudfrædi eda falliga fornmannasögu med tímanum.

3) Á fèlagid eptir því sem hentugleikar leyfa og þörf krefr ad

útgæfa hvöria bók fyrir sig; ecki í neinu ritsafni, hvarvid bágara verður ad eignast nockud heilt af því, ecki heldur eptir vissum tímum, nema kannskè ofurstutt frèttablöd handa Íslendingum (ef þess verður kostur), hvarí fèlagid líka giæti kunngiört hvör verk ad yrdu útgèfin, og hvör efni það óskadi útlistud. 5

4) Ad vanda mál, prent og pappír svo sem verdr, og láta verdid vera svo lítid sem mögult, en ecki eptirláta fèlagslimum neinar bækur ókèypis heldr veria öllu til ad útgæfa fleiri og framkvæma tilgáinginn hid ytrasta.

5) Ecki skulu fèlagslimir skuldbundnir ad rita neitt siálfir 10 frammar en hvör finnr köllun til hiá siálfum sèr, heldur skulu fèlaginu vera eins kiærkomin allra manna skrif, sem horfa til ad uppfylla þess fyrir ofan (undir N° 1.) ákvardada augnamid; þó áskilr það sèr ad dæma um það, sem innsendt verður hvad þarfligt og verdugt er ad leggiast fyrir almenníng. 15

6) Pared þetta sýnist landinu svo þarfligt, og eckèrt þessháttar fèlag eda nein þvílík innrètting önnur nú er til, og þar ed födurlanzást Íslendinga er svo margreynd og alkunnug, svo hefi eg þá vissu von ad lærdóms elskendr og födurlanzvinir munu ecki heldur nú undanfærast ad efla svo velmeint og nytsamligt fyrirtæki, þótt 20 danskr madr beidi þess; óska èg þá ad hvör sá er þóknast ad stydia þess framkvæmd, vilji giöra svo vel ad skrifa fyrir nedan ásamt nafni og bústad hvad mikid eda lítid í silfri, hann (hvör eptir sinni megun og vilia) skuldbindur sig ad gæfa fèlaginu árliga.

7) Loksins bid eg ad senda þessa lista þess fyrr því kíerara aptr 25 til mín eda til Sra. Árna Helgasonar Dómkyrkiuprests í Reykiavík, svo eg siái ádr en eg sigli ad sumri, hvört það er nockur von til ad fyrirtækid luckist; þá eg ætla líka ad snúa mèt til Íslendinga utanlanz og til danskra og annara, sem eg veit ad óska Íslandi heilla og sóma. Því mín fyrirætlan er, ef verdr, ad hafa fèlagid bædi hèt og 30 ytra, nefnl. eina stiórnarnefnd hèt í Vík og adra í Höfn. En svo einginn verdi prettadr ef summan af þeim árliga styrk yrði of lítil, til ad byria svo vandasamt fyrirtæki á svo dýrum tímum, þá á ein-

ginn að svara neinu fyrr en listarnir eru innkomnir og þareptir verður gèfin særlig bænding. —

Audmiúkast og vinsamligast.

R. Rask.

Reykjavík þ. 27. Febr. 1815.

5 93. *Til unævt* ²¹/₉, 1815.

For a pretty long time all the Gothic Nations, in emulation of one another, have taken a peculiar care to preserve the Antiquities of the whole tribe of their ancestors as being nearly connected with their National glory and a material branch of ancient history, very
 10 useful to keep up the public spirit and interesting to men of letters: but I wonder how they could overlook the noblest of all those sacred relicks, and carelessly leave it to all the destroying injuries of time. This most valuable remainder of Gothic Antiquity almost the only one preserved in Iceland, is certainly the ancient general
 15 language of all the kingdoms of the North; which is still spoken throughout that Island to a truly astonishing degree of purity and elegance. This I may pretend to ascertain; for having travelled through the kingdoms of Denmark, Sweden and parts of Norway in order to study the languages and the philological antiquities of
 20 the North, I have now spent these two years in travelling around the Island of Iceland to inquire into the present state of that remarkable language, and in every corner of the country I have been able to converse with the natives in the antient Scandinavian tongue and I have found them reading still the old *sagas* of the
 25 heroic age. nay there are some songs of *Edda* celebrating the exploits of the heathen deities still understood by every peasant boy, with exception of a few difficult words. But as the poverty of the people has encreased; printing almost is fallen into disuse and the literature and language are certainly in a declining state; the most
 30 valuable productions of wit and learning of later times existing only in manuscripts, and in danger of being lost for ever, as for

instance a most excellent poetical translation of *Milton's Paradise lost*, of which only the two first books have been published. With a view, therefore to preserve the language, literature, and knowledge in the Island, I have invited all lovers of learning in the country to establish a society with anual gifts, to publish such 5 masterpieces, as are written in later times, and to procure such new books, as are wanting necessary to keep up and increase learning and useful information in every way of life, and they have subscribed in considerable number in proportion to the scanty population. But as the Icelandic or old Scandinavian language is 10 the source of part of the English and Scottish and, besides the Anglosaxon (the chief source of both) is so very nearly related to it, and in itself so difficult and confused, owing only to the incessant irruptions of the ancient Scandinavians into Great Britain, that, if I may believe my own experience, at the compiling of an Anglo- 15 saxon Grammar, it will never be sufficiently extricated but through perpetual succour from the Icelandic: I thought the Britons the most wealthy of all the Gothic Nation, ought not to be altogether unconcerned about its conservation. Besides, although a Dane myself, I thought it an injury to the poor Icelanders, and perhaps 20 to the English generosity and zeal for every kind of knowledge, if I should not invite the British lovers of Northern antiquities, and patrons of the poor but most respectable people of Iceland to partake of this society. — Any contribution, great or little, anual or not will be received with gratitude, The subscribers will be pleased 25 to write beneath their name situation place of residence and the amount and kind of assistance they intend to bestow, and the collectors of subscribers will please to send back the lists either to the *Rever. Mr. Arne Helgason* Minister at the cathedral of Reykiawick, in Iceland, and president of the Icelandic society or to me. — 30

(signed) R. Rask

under-librarian to the
University of *Copenhagen*

Leith the 21th Septr 1815

94. *Til Joseph Banks* 25/9 1815.

Right Honorable Sir!

I am sensible, it will appear strange, and I fear uncouth to you, to receive a letter as this from a person of whom you certainly
5 cannot have heard so much as the name; however the character established of you in Iceland and indeed everywhere, makes me presume it. My intension with it is not only to recommend the plan inclosed to your own benevolence against science and against Ice-
land, but also to beg your assistance in town or in general with
10 your acquaintance if there should be among them some friends to mankind, who would at once patronize the two, in my opinion, very worthy objects mentioned.

I have sent a copy of the plan to Sir John Stanley and to Sir George Mackenzie in Edinburgh. But I am afraid I have troubled
15 you too much already, and so I wish, you may long enjoy the happiness, the greatest certainly in this world, to look back with satisfaction on a noble life of virtue and activity, and to see the seeds of your love of mankind thrive and shoot forth their illustrious fruits everywhere. I am, Right honorable Sir! with the greatest
20 respect

Your most obedient humble servant

R. Rask.

Leith the 25. of Sept. 1815.

Udskrift: The Right Honorable Sir Joseph Banks Kn^t of the B. President of the Royal Society of London &c. &c. &c. Soho Square London. postpaid

25 98. *Til A. A. Afzelius.*

Kjøbenhavn d. 18 April 1816.

Tak, kjære Ven! for dit interessante Brev, og al den Godhed, Du der har vist mig. Gid jeg kunde benytte mig deraf! med hvilken Glæde skulde jeg ikke modtage Dit Tilbud, og hvilken Interesse skulde jeg ikke nyde i Dit Selskab? Men jeg begriber ikke hvorfra

det Rygte forskriver sig, at jeg skulde være ventende til Stokholm. Saa inderlig kjært, som det skulle være mig, at besøge mine evig uforglemmelige Venner der; saa liden Muelighed dertil har jeg hidtil øjnet. Dit Venskab har ryddet en stor Hindring af Vejen; men min herværende Stilling og adskillige Omstændigheder gjøre 5 mig det endnu vanskeligt. Gjorde jeg en kort Rejse, saa vilde den forhaabede Fortjeneste ved min Islandsk falde bort, og Bekostningen blive betydelig. Gjorde jeg en Rejse paa et Aars Tid (eller blot et halvt) saa vilde jeg formodentlig miste mit Embede her (nemlig Förste Underbibliotekariat), som, hvorvel i sig selv ringe, 10 dog er forbunden med frit Losji paa 3 ganske nette Værelser og adskillige andre Bekvemmeligheder, og naar det Aar var omme og jeg havde tilfredsstillet de stokholmske Yndere af det gamle Nordiske; saa stod jeg selv, maaskje med flere Penge i Lommen, men uden Udsigt for Fremtiden, som jeg nu begynder at tænke paa. 15 Jeg gjør dette endda ikke saa meget for min egen Skyld; ti jeg haaber at jeg baade uden for Danmark og Sverrig nogenledes vilde være i Stand til at fortjene mit Brød; men jeg har en lille Broder paa 11 eller 12 Aar, som jeg gjerne vilde undervise paa min egen Maade, eller i det mindste have selv Opsyn med. For hans Skyld 20 vilde jeg gjøre meget; ti han forekommer mig at have et godt Hoved, men en Rejse til Stokholm vilde baade fysisk og økonomisk betage mig Mueligheden af at opfylde den Pligt, som Naturen selv synes at foreskrive mig, og som jeg kunde have saa meget mere Glæde af at opfylde, som jeg har kun daarlige Udsigter til nogen- 25 sinde at faa Familie. Ellers kunde jeg ret inderlig ønske at bidrage noget til det gamle Sprogstudiums Fremme i Sverrig; ti her gaar det kun langsomt og kjedsommeligt; jeg kan ingenting faa udgivet. Min Prisaafhandling om det gamle Nordiske Sprogs Oprindelse — Min Angelsaksiske Grammatik — Svenske Grammatik — Islandske 30 Krestomati & c. ligger i Dvale og kan ligge der længe; men Stridsskrifter, Kjævlerier o. desl. høre til Dagens Orden. Grundtvig har nylig udgivet et *Svar paa en Recension over hans Prøver af en*

Oversættelse af Sakse og Snorre. Recensionen var god og fortjent i det hele taget og hans Svar paa 80 Sider i 8vo gjør ham liden Ære; men kun saadanne Ting og højt Romaner faa nogen Af-sætning paa Dansk. Men hvad skal man gjøre? jeg vêd det ikke, 5 og det er vel mueligt, at jeg endnu kunde rive mig løs og besøge Broder paa en kort Tid, naar jeg faar Tingene bragt lidt i Orden med min lille Broder, som er endnu paa Landet i Fyn, hvor jeg er født. Dog skal Du ikke vente mig uden nøjere Underretning. Jeg samlede i Island mange Tillæg til den isl. Ordbog mange Rettelser 10 til min Grammatik. og gjorde et Udkast til Ordregister over Ver-sene i Snorre og overhoved til det isl. poetiske Sprog. Men siden jeg kom hjem har jeg ikke gidet gjort noget ved disse eller desl. Arbejder, der synes at være forgjæves Umage, da man ikke kan faa nogen Ting trykt. Prof. B. Thorlacius som (mellem os sagt) ved en 15 anonym Rec. over den isl. Ordbog, har vist at han ikke forstaar det mindste af dette Sprog (da han f. Eks. søger Adjectiverne i foemin. og Substant. i plur. samt Verberne i Infinit:!) udgiver til-ligemed Prof. Werlauf Fortsættelsen af Snorre, hvorfor de have mange Penge aarlig; men jeg har intet at gjøre, og er ret glad ved 20 min Frihed, som jeg har anvendt i Vinter paa Græsk Grammatik og paa Sanskrit o. desl.

Jeg er bange jeg har stødt Broder Hammarschöld med et meget langt Brev, hvorpaa jeg længe har ventet et Par Ord til Svar; det indeholdt blandt andet en udførlig Bedømmelse af hans Stykke 25 mod Rühs i Iduna, og en Udvikling af Oprindelsen til Navnet *Oscar*, som Sjöborg har forklaret saa elendig i Fortalen til hans *Nomenclatur*. Deri havde jeg tillige bedet ham give mig Efterretning om en *Beulewitz*, som skal have opholdt sig i Upsal, om han er levende og hvor & c.? Denne Ting var mig magtpaaliggende; og 30 kunde nu kjære Bro'r skaffe mig Beskjed om denne Mand vilde jeg være dig meget forbunden; ti fra Hammarsköld tör jeg vel ikke vente den, da han formodentlig har glemt det hele. Hils ham fra mig, og lad mig vide hvorledes han lever, saavel som hvad Rut-

ström nu er, og hvorledes han befinder sig, om Du har Lejlighed at høre noget fra ham. Jeg længes ogsaa efter at vide noget om Prof. Franzên; men jeg frygter at jeg alt for meget besværer Broders Taalmodighed med mine Kommissioner.

Jeg ønsker Dig af Hjertet til Lykke med Dit Giftermaal, og 5
forestiller mig hvor det maa være sødt, at naa Maalet for en lønlig Attraa og en ædel Kjærlighed. Og med den inderligste Erkjendtlighed for dit dyrebare og hædrende Venskab underskriver mig
Din hengivne Ven
R. Rask.

101. *Fra G. W. Gumælius.*

Upsala d. 6 maj 1816. 10

För H^r Bibliothekariens senaste högst välkomna bref, äfvensom för den åtföljande Recensionen öfver Asarne af Ling får jag aflägga en hjertlig tacksägelse. Jag återsänder nu den sednare tryckt, med några ganska få förändringar, mest bestående i små uteslutningar, hvilka jag med närmare kännedom af de nu varande stridigheterna 15 innom Svenska Vitterheten ansåg vara nödiga, för att undanrödja alt som skulle kunna ge anledning till misstankar om partiskhet. Till dessa små ändringar, hvilka till en liten del äfven angingo sjelfva språket, ansåg jag mig genom H^r Biblioth. bref berättigad, så mycket mera, som de på intet ställe röra sjelfva recensionens 20 väsende, och syftsmål. För sjelfva recensionen, stå alla, som sätta värde på det Nordiska, hos H^r Biblioth. i stor förbindelse, de må för öfrigt i Æstetiskt afseende bekänna sig till hvilka satser som helst. Denna gång har correctionen varit mindre noggran vid tryckningen, än förra gången, näml. då recens. öf Jomsvikinga Sagan 25 trycktes. Dertill har en stor brådska vid tryckeriet varit orsaken. Jag hoppas dock att intet väsentligt tryckfel må hafva deri inkommit. Om så är, blir felet till en del mitt, emedan jag genomläst ett af correctursarken, äfvensom jag genomsåg msct. till förra recens. och läste correcturet deröfver. Jag nämner detta såsom 30

svar på H^f Bibl. förfrågan, likväl endast i den afsigt att tillika få förklara min tillfridsställelse deröfver att H^f Bibl. var nöjd med dess noggrannhet. — För de meddelade litterära nyheterna från Köpenhamn får jag tacka. Jag skulle önska att kunna lemna några
5 Svenska af lika intresse, men måste dervid nästan endast inskränka mig till Upsala, emedan H^f Biblioth. såsom vistande i Stockholm säkert känner det mästa, som kunde vara intressant, lika fort som vi. — Af Atterboms Poetiska Kalender för åren 1814 och 1815 är just nu en ny upplaga utkommen, som tillika innehåller 2^{ne} musik-
10 plancher komponerade af Prof^r Geijer. I dag utkommer Målaren Hörbergs lefverne af Atterbom. Det är författadt af denne märkvärdige man, som född i det lägsta stånd och utan någon bildande uppfostran, vid en mognare ålder utvecklade sina medfödda förträffliga anlag, hvarigenom han visade huru mycket det af honom
15 kunnat göras om han af ödet blifvit satt i en mera gynnande belägenhet. Nu är Atterbom sysselsatt att öfverse sin förut utarbetade utveckling af Grefve Ehrensvärds Konst Philosophi, hvilken skall tryckas i den, för öfrigt redan färdiga, 3^{die} Uplagan af denne genialiske mans skrifter, som utkommer från tryckeriet i Strengnäs.
20 Den utgifves af Boktryckaren Ekmarck (som redan förut genom utgifvande af flere goda arbeten gjort sig väl förtjent om Svenska litteraturen), samt kommer äfven att prydas med Gref Ehrensvärds genialiska Umrisse, som han sjelf graverat och utgaf tillika med den ganska rara 1ste uplagan af sina arbeten. I dessa dagar ut-
25 gifvas här några Akademiska Dissertationer, som äro märkvärdigare än sådana arbeten vanligen pläga vara t. e. En Historia om Svenska Skaldekonsten från Stjernhjelm till v. Dalin, hvaraf likväl blott en del denna Termin hinner utgifvas. — Munken Odorici resa i Orienten i början af 14de seklet, efter en handskrift i Upsala
30 Bibliothek. — En Theologisk Disputation om Mysticismen och Dogmatismen, som är rätt märkvärdig. Sådana slags arbeten pläga annars sällan vara af den beskaffenhet att de förtjena utlänningars uppmärksamhet. Likväl vill jag ändå sända dessa nu nämnda med

något bud till H^r Biblioth. så fort de hinna blifva tryckta. — Hvad de subscriberandes namn angår, som jag sist hade äran öfversända, så vore väl artigt om de kunde blifva tryckta; men att detta ej skall hafva något inflytande på exemplarens uttagande, det kan jag så mycket mer försäkra, som alla de påtecknade äro mina personliga bekanta, och jag således ingen ting äfventyrar genom en försäkran derom. Att Björn Haldorsens Lexikon ej af alla subscrib. uttogs, torde ej helt och hållet vara deras fel. Ätminstone kan detta sägas om Upsala. Og ehuru flere exemplar här voro af subscribentes requirerade, har dock tills denna dag intet enda exemplar här hållits subscriberterne tillhanda. — Jag har nyligen råkat Palmblad. Han, äfvensom de öfriga som deltaga i Litteratur-Tidningens redigerande hafva bedt mig frambära deras tacksägelse för H^r Biblioth. sakrika Recensioner. Redan på förmiddagen i dag hafva de afsändt exemplar af sista nummern till Wiborg, för H^r Biblioth. räkning. Skulle flera åstundas skola de straxt blifva skickade. Äfven har mag^r Palmblad bedt mig fråga om H^r Biblioth. skulle vara road af att se det föregående af detta års Literat. Tidning, i hvilket fall han skulle göra sig ett nöje af att sända dem till H^r Bibliothekarien. Jag hade tänkt att få sända ett exempl. af Hörbergs Lefverne med sista Tidningspaketet; men då detta nu blifvit afsändt utan min vetskap, måste jag afvakta det nästa bästa tillfälle att verkställa denna afsigt, och anhåller att H^r Biblioth. ej måste sjelf förse sig dermed i fall den dessförinnan skulle komma i Bokhandeln. — En sak som ännu ej hunnit sättas i verket, men som skall, så fort sig göra låter, verkställas, kan jag ej annat än meddela H^r Biblioth., hvilken med så rent sinne värderar allt som rör den nordiska Litteraturen, och culturen. Ett litet sällskap af Litteratörer härstädes, har förenat sig att utgifva en Tidskrift för vetenskap och konst. Den kommer i synnerhet att hafva till föremål de ämnens mera positiva behandling och utveckling, som under Litteraturens nuvarande brytning i Sverige i allmänna Skrifter nästan endast Polemiskt drifvits. Företrädesvis komma likväl sådana ämnen

att afhandlas som röra religiösa föreställningssättet och allmän medborgerlig upplysning. Men dessutom ingå i synnerhet i planen alt det som i Historiskt, Mythiskt och Philologiskt afseende närmare rör Norden. Medarbetarne äro nästan endast Academici och flere af
5 dem äro H^f Bibliothekarien personligen bekanta. Så länge arbetet än icke är lagt under pressen kan man icke ge det någon publicité; men i boken skall hvar och en utsätta sitt namn under sin afhandling. Vi tänke att utgifva första häftet i början af hösten, och det kommer äfven att prydas med en planche, af en nordisk konstnärs
10 arbete. Ehuru vi utom Upsala nästan icke vändt oss till några Landsmän med inbjudning, att i detta företag deltaga, så hysa dock alla härvarande deltagare, både de som personligen känna H^f Biblioth. och de öfriga, ett så aktningsfullt förtroende för H^f Bibliothekariens Litterära och opartiska nit, att de bedt mig
15 härom lemna H^f Biblioth. underrättelse. Skulle således H^f Biblioth. äga någon mindre afhandling, (äfvén om den vore något större) som H^f Biblioth. önskade tryckt skulle den med tacksamhet emottagas, och i 1^{sta} häftet införas; äfvénom jag tror mig kunna försäkra, att de öfriga medarbetarnes namn och arbeten ej skulle
20 vanära den. Ehvad H^f Biblioth. också kan komma att svara på denna inbjudning, så får jag dock anhålla att detta ej tills vidare blifver någon i Stockholm meddeladt. Så snart man hinner bli färdig att träda fram skall man ingalunda frukta att framträda med fritt mod och öppenhet, men till dess måste man ej göra
25 något offentligt steg. — Vår berömde naturforskare Wahlenberg, som arbetar på en afhandling öfver Petrifikaterna i synnerhet nordens, skall i sommar göra en Resa genom Södra delen af Fäderneslandet för detta ändamål, och tänker då äfvén få komma till Köpenhamn. — Mag^{ne} Schröder, Palmblad och Atterbom, hvil-
30 ken sednare är sjuk, ber mig framföra en vänskapsfull hälsning till H^f Bibliothekarien.

Ödmjukast

Gust. Wilh. Gumælius.

103. *Til A. A. Afzelius.*

Kjöbenhavn d. 9 Juli 1816.

Bedste Afzelius!

Hvor behagelig Dit gode Brev overraskede mig da jeg kom tilbage fra min fynske Rejse, kan Du neppe forestille Dig; jeg har nu faaet mine egne Familiesager afgjorte og kommer vist at besøge 5 Broder med det første; i morgen agter jeg at indgive min Ansøgning om Tilladelse at rejse bort; men formodentlig kommer jeg ganske tomhændet, da min Lønning er meget ringe og min private Formue slet ingen. Jeg søger ikke heller nogen offentlig Understøttelse, da jeg ên Gang har haft den til en Rejse i Sverrig. Ellers 10 vil Rejsen ad Aare gaa videre til Petersborg og derfra til Don og Kavkasus om mueligt, hvortil en privat Velynder i Fyn har lovet mig nogen Understøttelse, hvilket jeg ogsaa nu har faaet bestemt afgjort paa min Rejse.

Da jeg viste Dit Brev til den der har sat Musik til de sv. Viser, 15 svarede han at hvis Du vilde opgive med det første hvad Nummere, det er Du har faaet, saa skulde Du faa de øvrige med mig naar jeg kommer; han kunde ikke selv huske det, og gad ikke skrive dem af to Gange. Broder skulde da tillige faa Navnet at vide, sagde han, för ikke. Han er vist nok en stor Kjænder og Mester, han har og 20 sat Bas til de danske Kjæmpeviser. Du kan godt naa at skrive mig til igjen inden jeg rejser; ti jeg har endnu en Del Forretninger, som alletider vil tage en Maanedes Tid i det mindste.

Jeg vil saa meget mindre være vidtløftig denne Gang, som jeg virkelig har lidt travelt, da jeg foruden mine egne Sager, ogsaa 25 korrigerer 2^{den} Del af Edda Sæmundi, som Fin Magnusen ellers forestaar men han er i Island i denne Tid; især da jeg ogsaa snart haaber at se min Ven personlig. Jeg beder at hilse Ruthström, Adlerbeth og andre gode Venner paa det hjerteligste fra
Din evig hengivne Ven

R. Rask. 30

Torde jeg ikke endnu anmode kjære Broder at skaffe mig Efterretning om der er nogen svenske Kjæmpeviser om Vølsungerne, og i saa Fald hvilke og hvor de findes ifald de ere udgivne; Du kjender jo Rääf, som sikkert maa vide det ifald Du ikke selv har lagt Mærke
 5 dertil. Kunde du give mig nogen Oplysning om hvorvidt de stemme overens med eller afvige fra de danske & c. vilde det være mig dobbelt kjærkomment, men Du maa ikke lade det koste dig for megen Umage. Det er egentlig til Prof. P. E. Müller, som agter at udgive et stort Sagbibliotek.

- 10 *Udskrift*: Högvärdige och Höglärde Hr. Mag. A. Afzelius Hofpredikant & c. i N° 7 vid Blasieholmstorget i Stockholm.

104. *Til Den Kgl. Direction for Universitetet og de lærde Skoler* 9/7, 1816.

Straks efter min Hjemkomst i forrige Aar fra min literære Rejse i Island, da jeg indgav min underdanige Beretning om Rejsens
 15 Udfald til den højkongelige Direksion for Universitetet og de lærde Skoler; tog jeg mig tillige den Frihed udførlig at andrage mit Ønske for Fremtiden og de Grunde paa hvilke jeg haabede det opfyldt. Da jeg imidlertid, uden endnu at hindres af nogen ny Forretning eller Pligt, har faaet Tilbud af en privat Velynder om en
 20 anseelig Understøttelse, til at foretage en Rejse til vore Forfædres gamle Stammeland ved Don og Kavkasus; og til samme Tid en fordelagtig Indbydelse fra en Ven i Stokholm, hvorigjennem jeg alligevel, formedelst adskillige nödvendige Forberedelser, maatte lægge Vejen; saa haaber jeg at den højkongelige Direksion gun-
 25 stigst tillader mig at benytte disse heldige Omstændigheder paa et Par Aar eller tre, uden at opgive min Post som første Underbibliotekar ved Universitetsbiblioteket og den dermed forbundne Udsigt i Tilfælde af indtræffende Forandring.

Tillige vilde det være mig meget kjært, förend jeg tiltræder den
 30 nu forehavende lange Rejse, der ikke er mindre besværlig end de

foregaaende, at erfare om jeg ellers har noget Haab i Fædrelandet i Anledning af de 1812—15 foretagne Rejser i Sverrig, Norge og Island, saavel som af mit Studium af de gamle nordiske Sprog, hvortil jeg fra min tidlige Skolegang til mit 29de Aar, som jeg snart slutter, næsten udelukkende har opofret mig: da min ny Lønning, i Tilfælde af Ansættelse, muligen for de første Aar kunde ansees som et ikke ganske upassende Tillæg til de 150 RBD S. V. aarlig, som jeg nu nyder, eller som et lidet Bidrag til Rejseomkostningernes Bestridelse. Underdanigst R. Rask.

Kjöbenhavn d. 9 Juli 1816

10

Til Den Kongelige Direksion for Universitetet og de lærde Skoler.

109. Til J. H. Schröder.

Kjöbenhavn d. 1 Sept. 1816.

Hr. Doktorsens særdeles kjærkomne Sendelse overraskede mig saa behagelig, at jeg straks maa aflægge min hjertelige Taksigelse for Deres Godhed imod en Ubekjendt, der aldrig har haft Lejlighed til at tjene Dem. Deres egen interessante *Historiola*, saavel som Ud- sigten til *Scriptores rerum svecicarum* fornøjede mig meget; jeg frygter ellers at der ikke kan ventes mange Subskribenter fra Danmark formedelst vort Pengevæsens Beskaffenhed, og andre deslige Omstændigheder; men interessere og glæde vil det sikkerlig enhver Videnskabsmand hos os saavel som i Sverrig især da begge Folkes Historie fra de ældste Tider er saa sammenknyttet, at hvad der oplyser det enes næsten er som det var skrevet for det andets Skyld. Arborelii dalske Ordsamling havde jeg næsten opgivet Haabet om at faa; den var mig yderlig vigtig og kjær, og bestyrkede min Formodning indtil fuldkommen Vished at Dalsken ingenlunde er det gamle fælles Sprog i Norden, men kun en mærkelig Dialekt ligesom Jæmtelandsk og Sproget i saa mange andre Dale af Sverrig og Norge og mange afsides Egne i Danmark. Dalsken har nemlig i

mangfoldige Tilfælde bortkastet Rodbogstaver som findes i alle andre skandinaviske og germaniske Sprog f. Eks. *öf* Elf, Elv, Elbe (Albis) *jáp* isl. hiálp hjælp, Hjælp Hülfe & c. i mange andre fordrejet Rodbogstaverne saa at Ordene ere blevne næsten ukjendelige f. Eks. *aágnn* ∅: Agn d. Avn, *byddja* isl. byggia bygga, bygge & c. Det er klart at *öf* ikke kan være den oprindelige Form, men af isl. *elfr* kan alle de övrige Skikkelser af Ordet bekvemt forklares. Det samme gjælder om *aágnn*, hvor det isl. *ogn* (agnar) tydelig ligger til Grund saavel som i Agn, Avn og. s. v. samt kan bedst sammenlignes med *αχυρ-ος*, lat. acus, (acer-is), hvor der ikke er noget Spor af *n* foran *g*, der ogsaa blot er en Egenhed i den svenske Udtale. Islænderne sige klart (*ag-nir*) i Flertallet, hvor de helst bruge Ordet (ikke *angnir*). Ligesaa forholde sig *byddja*, *traändja*, *jém*, der vel ligesom de andre Former alle kunne forklares af isl. *byggia*, *þreyngia* (af þraung), *heim* men ikke omvendt uden den störste og urimeligste Tvang. Adskillige af de anförte dalske Ord ere rent danske f. Eks. braska *jém*, Klaut (vi sige *Klud*) Smed, Led Kunst; andre ere provinsielle i Jylland eller andre Egne, saasom: *jénn*, målt, sålt; andre ere ogsaa rent islandske som: *battna* (isl. *batna*), *fida*, kyr, kriopa (isl. *kriúpa*) Ling (isl. *Lýng* læs: *líng*) og atter andre fordrejede af Isl. som *jétu* isl. *jata* i Accus. *jøtu*, *attrum* isl. *aptur* um, *fya* (isl. *fylgia*) o. s. v. Jeg slutter ogsaa af adskillige Omstændigheder at den egentlige Deklinering med Endelser maa være forsvunden i det dalske; men jeg ser at jeg alt for længe har opholdt

25 Hr. Doktoren med Ting som vidst ikke kan interessere Dem, jeg beder Dem undskylde min Vidtløftighed med min Glæde over, at have faaet Vished om en ikke uinteressant videnskabelig Punkt, samt at beholde i gunstig Erindring Hr. Doktorens ærbødige og meget forbundne

R. Rask.

30 Paa Hr. Doktorens Spørgsmaal i Brevet til Prof. Nyerup, om der paa Universitetsbibl. eller i den arnamagnæanske Haandskriftsamling findes noget, som kan henføres til Script. rer. svec. kan jeg,

som Underbibliotekar ved samme Bibliotek, forsikre at der intet sligt gives. Hvad Kongens Bibl. angaar, da vil Sekr. Molbech, som er ansat derved, give behørig Oplysning; Prof. Nyerup beder meget at hilse; han vil ellers selv have den Ære at tilskrive Hr. Doktoren med det allerførste. 5

Hvis Arborelius er i Upsal, da beder jeg at aflægge ham min ærbødige Hilsen. Han har gjort sig høj fortjent af nordisk Sproggranskning ved sit lille veludførte Lexicon.

Udskrift: Högädle och Höglärde Hr. Joh. Henr. Schröder Philos. Doctor, Histor. litter. Docens och E. O. Amanuens vid kgl. Acad. Bibliot. i *Upsala*. 10

114. *Til A. A. Afzelius.*

Kjöbenhavn d. 16 Okt. 1816.

I störste Hast maa jeg skrive kjære Ven et Par Ord, hvis Uordentlighed jeg haaber Du vil undskylde. Jeg har faaet autentisk Forhaabning om, i morgen at erholde skriftlig Communication om Tilladelsen til at rejse & c. fra Kongen igjennem Directionen for 15 Universitetet og de lærde Skoler. Da jeg havde slaaet mig til Ro af Fortvivlelse, saa frygter jeg adskillige imidlertid indløbne smaa Omstændigheder muelig kunde hindre min Afrejse endnu noget, ikke desmindre vil jeg forhaabentlig snart have den Glæde at omfavne min Ven; hvis Gjestfrihed gav mig det første Indfald om 20 denne Rejse, idet den aabnede mig Mueligheden at udføre den. Kun jeg ikke skulde blive Dig alt for meget til Byrde! dette vilde smerte mig mer end enhver Ubehagelighed jeg enten i mit Fædreland eller andensteds i deñe Anledning kunde være udsat for. At have min Middagsmad hjemme i Dit Hus vilde baade for Selskabs 25 Skyld og i andre Henseender være mig saare kjært; da Betalingen som Broder skrev mig, tillige synes meget billig antager jeg det Forslag med saa meget mere Beredvillighed. — For at give dette Brev en Smule Interesse lægger jeg inden i et af Grönlands Stykker

i Anledning af 2^{den} April-slaget, hvormed følger kjærlig Hilsen fra ham selv. Han spekulerer i denne Tid meget paa den græske lyriske Musik hvis Sammenhæng og Beskaffenhed han ved Hjælp af Böcks Pindar tror at have udfunden. Tiden tillader mig ikke mere. Lev nu vel, gode Afzelius! og hils alle gode Venner og Velyndere fra Din oprigtige

R. Rask.

123. *Til P. E. Müller.*

Stockholm d. 13 Des. 1816.

Professoren maa forlade mig, at jeg ulejliger Dem med et Brev af saa magert Indhold som dette. Subskriptionsplanen, som jeg tog
 10 med, tænker jeg ikke der kommer meget ud af dog har kgl. Sekret. Hammarsköld samlet nogle Subskribenter, hvorom jeg tror han alt har tilskrevet Deichmann. Ellers har Schubothe med sin forkjerte og urimelige Opførsel med det islandske Leksikon afskrækket alle herværende Velyndere af dansk Litteratur fra at subskribere. Der
 15 var 40 omtrent som havde subskriberet derpaa men da han fik at vide hos Schartou at en eller to af dem vare døde, saa skikkede han kun 30 Eksemplarer for ikke at udtømme sig for meget; men da han ligefrem sendte dem til en Boghandler (Wiborg) uden at lade nogen Notitse om Subskr. følge med, saa lod Viborg de første
 20 bedste der meldte sig faa det, og det uden Forskjel paa Pris! saa at Subskribenterne, som ikke var ved Haanden straks, fik en lang Næse da de kom og meldte sig. Jeg har leveret ham Subskriptionslisten i hans egne Hænder, og jeg gik til ham 3, 4 Gange naar jeg saa i Addressavisen at der skulde gaa et Skib til Stockholm; men
 25 isteden for at benytte sig af de Lejligheder gik han siden til Schartou paa Kristjanshavn og fik ham til at sende Eksemplarerne; saa det var ikke vel mueligt at bære sig mere forkjert ad. Desuden plejer man her at faa Sagar og alting fra Kjöbenhavn ukomplet, saa at enten fattes et Kobber eller et Ark, eller der er et Kobber af en

anden Bog lagt til i Stedet, hvilket jeg selv har set med egne Øjne hos en Mand som havde forskrevet mange betydelige Danske Værker i Historien. Jeg opdagede selv f. Eks. da han viste mig dem at isteden for det forbedrede Islandskort som hörer til Olafssens og Poulsens Rejse var der et af de Kort som tilhörer Hejmskringla nl. 5 det over Evropa! Og Gud vêd hvor mange andre der kan fattes eller være forkjerte. Men nok om dette som vel er ærgerligt i høj Grad, men ikke saa let at rette.

Om den svenske Flateyjarbók kan jeg ingen Efterretning give, da her ingen Kodeks gives i Stockholm under den Titel, jeg maa derfor bede Prof. at opgive nogle nærmere Bestemmelser, hvor den omtales & c. kanskje den er i Upsal; jeg har bladet i Kataloget her og set nogle Manuskripter efter og opsat at skrive den ene Postdag efter den anden i Håb at finde nogen Oplysning imidlertid, men Hr. Prof. kunde vel lettere med et Par Ord give Oplysning derom, jeg tænker Prof. Magnusen ell. Nyerup skriver mig til og om De vilde have den Godhed at sige det til dem, saa behövede De ikke selv at skrive. 15

Angaaende Prisopgaven om Sagarne har jeg faaet den Oplysning, at Prisen var udsat i flere Aar, men ingen Besvarelse indkom; 1788 var det sidste Aar, da den var udsat og i *Inrikestidningarne* for 1789. d. 2 April N° 27 omtales den som tilsidesat og en anden udsat. Den löd saaledes: „En efter de bästa granskningsgrunder på Svenska författad Undersökning om de gamla Nordiska Sagor, i afsigt at af språk, skriftsätt och de anförde händelser m. m. utröna tiden när dessa Sagor blifvit författade, samt i synnerhet hvad mer eller 25 mindre trovärdighet den ena eller andra af dem må kunna äga til uplysande af Svenska häfder.“

Det ærgrede mig da jeg for nogle Dage siden traf en Rejsende som kom direkte fra Kjöbenhavn, hvor han havde opholdt sig nogle Dage, at jeg ikke skulde faa en Linie med ham fra nogen Bekjendt, 30 i hvor meget jeg længes efter min Afhandling om Ottar og Ulfsten, og efter at vide, hvorledes det gaar med min Ansögnning om Penge til at udgive min Prisafhandling. Besynderlig nok at Prof. Ørsted,

som blev saa vred, da jeg, (efter at have faaet det Svar fra Direktionen, som betog mig al Lyst til at tænke paa sligt og nødte mig til til at rejse saa hastigt som muelig) vilde lade det bero med Afhandlingen, og næsten nødte mig til at skrive Ansøgningen ikke
5 skulde sende mig en Linie eller blot et mundtligt Bud om hvorledes Sagerne stod med Udgivelsen og om jeg kan tænke paa at faa min Pris eller ej, da han dog vidste at begge Dele interesserede mig saa højlig og han just havde den Rejsende (Dr. Cedersköld) i Selskab hos sig. Dog jeg ser nok at det hele Arbejde ikke skal blive
10 mig til andet en Ærgrelse. Havde jeg haft Haandskriftet hos mig saa skulde det have været halv trykt nu, og det havde været i Stand til at give mig den Anseelse som Direksjonen ikke brød sig om at skaffe mig. Men nu bliver det enten slet ikke trykt eller formentlig slet og daarlig trykt og udkommer om et Aars Tid naar jeg er dybt
15 inde i Rusland saa at jeg har hverken Fordel eller Anseelse af det paa nogen Maade. Dog Gud skje Lov jeg har mit Hoved og mine Kundskaber med, og jeg ser at her sættes fuldt saa megen Pris paa Lærdom og Redelighed som i Kjöbenhavn. Jeg er ikke heller paa nogen Maade i Trang, men har de bedste Udsigter til at leve langt
20 bedre end i Khavn saalænge jeg vil opholde mig her; jeg har begyndt at studere Russisk og Persisk og har funden megen Næring for mine etymologiske Spekulationer i et nyt Værk de nominibus lucis & visus in lingua Svecana af Cancelliraad Hallenberg. som Forfatteren med første Lejlighed agter at sende til Kjöbenhavn.
25 Tiden tillader mig ikke mere og jeg frygter, at jeg kun altfor meget har kjedet Dem med den vrantne Tone, som jeg nok föler, der hersker i disse Linier; men jeg kommer just nu fra at tale med den ovennævnte Rejsende om Berlin og Kjöbenhavn, og det var den Ideassociation, som Samtalen bragde med sig, der uvilkaarlig
30 satte mig i denne Stemning. Jeg beder meget at hilse alle Venner og Velyndere; saasom Prof. Nyerup, Magnussen og Verlauf, som jeg skal hilse fra Ling og Hallenberg, saa og Prof. Thorlacius, J. Möller o. fl. som Hr. Professoren ved Lejlighed kunde træffe. Og

til Slutningen anbefaler jeg paa det bedste i Professorens gunstige Erindring

Deres hengivne og ærbødige

R. Rask.

Udskrift: Velbyrdige og Højlærde Hr. Prof. og Dr. Theol. P. E. Müller boende paa Studiegaarden ud til Nørregaden i Kjøbenhavn betalt til Helsingør 5

125. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbenhavn d: 20 Dec: 1816.

Brevene fra Kalmar og Daleröen, item fra Stockholm til mig og Magnusen ere alle ankomne. Jeg takker Dem ret meget for begge mine. Saa ubehagelig Deres Seglads var til Stockholm, saa kjædsommeligt tænker jeg mig ogsaa det Møde med den Keltring og 10 Afskum. Det undrer mig, at man deroppe ikke endnu har lært at kjende ham. At han skulde kunne blive ansat?!?! — —

Det glæder mig, at De kommer til at staae paa en god Fod med Hallenberg. Hvorimod det gjør mig ondt, om Rutström er misfornøjet med mig eller Dem. 15

Hos den ædle fromme Afzelius har De det vist godt, og det daglige huslige Selskab er vistnok den bedste Opmuntring efter de strængere Studia.

.....

128. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb: d. 28 Dec 1816 20

Deres Skrivelse af 13de Dec: var mig meget velkommen, da jeg havde længtes efter at høre fra Dem. Rigtig nok tilfredsstillede det just ikke meget min Videlyst, da det ærgerlige Lune, hvori De var, da De skrev, hindrede Dem fra at meddele mig, hvad jeg ønskede at vide, om Deres Liv i Stokholm og Deres Planer til den russiske 25 Rejse. Men jeg haaber at De i et andet Brev er saa god at erstatte mig hvad jeg savnede i dette. Med Schubothe har jeg talt angaaende den islandske Ordbog, han forsvarede sig med at han havde

- sendt Subskribentlisten med til Viborg, og at han ikke troede, at denne behøvede flere Exemplarer, siden han fra Mai Maaned ingen Bestillinger desangaaende havde modtaget. Angaaende Deres Prisafhandling har jeg talt med Ørsted, som beklagede at
- 5 De havde skrevet Deres Ansøgning en Maaned senere end De havde lovet ham, hvorved den beleilige Tid var spildt, siden har Grev Schimmelman mistet sin Kone, hvilket har smertet ham paa det dybeste, og hindret ham fra en Tidlang at deeltage i Forretninger. I Gaar Aftes talte Ørsted og jeg med Møsting om
- 10 derstøttelse til Trykningen, og han lovede sin Bistand. En Maaned Tid vil imidlertid i det mindste gaae hen, inden der kan blive begyndt paa den. Hvad Deres Præmie angaaer, havde Ørsted ikke vidst af, at De just nu ønskede at faae den udbetalt; da Koursen efter i nogen Tid at have forbedret sig, igien pludseligen blev værre,
- 15 ønskede Selskabets Kasserer nogle Ugers Opsættelse, men lovede Udbetalingen inden første Marts, og til den Tid maae De endnu være i Stokholm. I Henseende til Myntsorten skal jeg nærmere tale med Deres Kommissionair, jeg troer det var bedst for Dem at erholde Beløbet i Hamborger Banko.
- 20 Vist nok har man endnu kun gjort lidet for Dem i Kiøbenhavn, men vær forsikkret om, at Deres Værd paaskønnes, og at det kun er den Langsomhed, hvormed alt til Undervisningsvæsnet hørende bliver drevet, der har forhalet Deres Ansættelse ved Universitetet.
- 25 Da jeg skriver dette Brev i en Hast, formedelst Legationssecretair Baron Holsteens Afreise, som jeg først sildig fik at vide, kan jeg ikke nu opsøge det Sted hos Suhm, hvor han taler om den svenske Flateyarbog men saa vidt jeg erindrer skriver han, at den i Sverrig kaldes Berg Abbeds Bog. Maatte jeg endnu bede om, naar Leilig-
- 30 hed gaves, at eftersee hvad det er for Annaler af Orm Snorresen, hvori skulde findes noget om Magus Jarl, hvilket Peringskiold citerer i annotationes ad Cochlæi vitam Theodorici Regis S: 269. Tillige ønskede jeg at vide, om noget Haandskrift i Stokholm af

Vilkinasaga virkeligen fører denne Titel, hos os hedde alle Haandskrifterne Didrik af Berns Saga, og jeg troer hin Titel blot en Følge af svensk Nationalforfængelighed. Tak for Efterretningen om den svenske Prisopgave angaaende Sagalitteraturen, men jeg ønskede endnu ved Leilighed at vide, hvo der havde udsat den. Mit Saga- 5 bibliotek, som jeg troede slet ikke udkom paa Tydsk er allerede hvad første Deel angaaer trykt i Oversættelsen, men jeg har hidtil kun seet Titelbladet, som Grimm sendte mig. Deres Bearbejdelse af Othars og Vulfstans Reise modtager De uden Tvivl tilligemed mit Brev, den vil bidrage til at udbrede Deres litteraire Navn, som 10 end mere vil vinde, naar den angelsaxiske Grammatik udkommer, hvilket jeg haaber kan skee i Stokholm, i Rusland vil Deres Under-søgelse om de nordiske Sprogs Oprindelse nok finde Dem. Gud give Dem Lykke paa Deres Reise, og bevare Dem for Videnskaberne, Fædrelandet og Deres Venner, blandt hvilke ingen tager 15 oprigtigere Deel i Deres Vel end

Deres P. E. Müller.

Udskrift: Til S T Hr Bibliothecar Rask Dansk Reisende i Stokholm

138. Til P. E. Müller $\frac{7}{2}$ 1817.

Stokholm d. 7 Febr. 1817.

For Hr. Professorens Skrivelse af 28 Des. takker jeg paa det for- 20 bindtigste; det var mig i Sandhed meget kjært at se at mine gamle Velyndere ikke aldeles havde forglemt mig, hvilket jeg frygtede for, da jeg med tvende Lejligheder direkte til Byen fra Kjöbenhavn ikke hörde et Ord fra nogen Bekjendt. Tak ogsaa, ret megen Tak for den anden Umage som Hr. Prof. har gjort sig, at tale med Ørsted etc. 25 om mine Sager. Hvad den gode Mand siger om at min Ansøgning kom for sent kan vel være troligt; men at han ikke vidste, at jeg *nu* eller *da* ønskede min Præmie forundrer mig saa meget mer som jeg to eller tre Gange var hos ham just for at tale om den Sag, og han selv viste mig til Smidt Phiseldeck, og denne svarede at han vidste 30

ikke om jeg havde vundet nogen Pris, men viste mig imidlertid til Kall & c. & c. og som han gav mig Haab om at faa den ved Selskabets næste Sammenkomst som skulde være i Nov. ell. Des. og som det desuden var let begribeligt at jeg ønskede den för jeg var
 5 kommen saa langt bort at jeg ikke kunde faa den. Dog ikke mer om sligt! jeg er forsikret at hans Mening var den bedste, med at drive saa meget paa Ansögning, og om Prisen sagde han mig ret oprigtigt at Selskabet ingen Penge havde.

Angaaende Berg Abbeds Bog da kan det vel ikke være andet
 10 end N° 1 i fol. af de isl. Pergamentsböger, skönt den ikke nævnes i Kataloget under den Titel. Bogen selv har til Overskrift: Hèr byrjar søgo Ólafs konúngs Tryggvasónar, er Bergr ábóti snarádi. Derpaa begynder Sagan selv med Harald haardf. saaledes: Haralldr hinn hárfagri var konúngr yfir öllum Noreghi
 15 lánga æfvi en ádr voro þar marger konúngar. Sumir höfdo eitt fylki til forráða, en sumir nockurro meirr. En alla þá & c. Denne Saga optager omtrent Halvparten af Bogen, den slutter midt paa en Pille saaledes: „en þeir menn höfdu sagt konúngi, er þá voru nýkomnir til Einglandz af Sýrlandi. Explicit iste liber sit scriptor
 20 crimine liber.“ Derpaa begynder straks Hrekstefia, er Hallasteinar orti um Ólaf konúng Tryggvason. Derpaa Ólafsdrápa Tryggvasonar, er Hallfredr orti Vandræðaskáld. Derpaa Lilia: Almáttigr gud allrar stéttar & c. Midt i den synes to Blade at være bort . . . e, som dog muligvis indeholdt Slutningen af den og Beg. . delsen af
 25 en anden Sang om Marie. De første Ord af . . . sidste Fragment ere: leitar, finnr ok þar med veit(ir) blindum, hriúfum, dumbum, daufum, kraunkum, ærum, lavmdum augu, grædíngr & c. — Derpaa en fuldstændig Sang med udslettet Overskrift, der begynder: . . ins má orð ok bænir allzvaldanda ens skialla | miök er fróðr sá er getr |
 30 guðs þrenning mèr kenna, hvilket forekommer mig at være Begyndelsen af Geisle, men jeg kan ikke efterse det da den fattes her paa Bibl. og det er længe siden jeg læste den. — Dernæst Her byriar prologum fyrir søgo Ólafs konúngs hins helga Haralldz sonar, og

begynder: Ari prestr en fródi Þorgilsson & c. Derpaa Sagan selv med Overskrift: Her byriar upp lífssøgu dýrligs vinar drottins vors Ihu Xti hins ágæta Ólafs kóngs Haraldzsonar postula nordrlanda ok píslarvotts þess ins sama lausnara vors Sagan begynder med samme Ord som Ole Tryggvesens om Har. haarf. — Hvem der 5 egentlig har forfattet Prisopgaven om Sagarne bliver vel vanskeligt at sige nu det er saa længe efter, og da den egentlig er kommen fra hele Akademiet. — Vilkina saga findes ikke som nogen ægte gammel Titel paa nogen Codex, den ældste er ufuldstændig i Begyndelsen og den første som bearbejdede den har vel ikke vidst hvad 10 det var og derfor skrevet det Navn paa som ham selv syntes snarere af Ukyndighed end National Forfængelighed; paa nogle staar der: Didrick af Berns Saga eller Vilkinas. Den første Bearbejder har gjort det saa daarligt at Hadorph har skrevet paa under sin Haand og Sejl at den er slet, og forvendt & c. — Om Annalerne kan jeg 15 endnu ingen Oplysning give da ... ikke har kunnet faa den trykte Bog, hvor Citatum staar, at se endnu. Det er ikke her som i Kjøbenhavn med sligt. Hvad mig selv angaar, da lever jeg her fortræffelig og har sjælden nogen Ubehagelighed undtagen naar det falder mig ind at tænke paa visse Omstændigheder i Kjh. At jeg 20 ikke er ganske uvirksom vil Hr. Prof. se af det vedlagte Blad. Snorres Edda og Skalda er i mine Tanker et af de aller vanskeligste i hele den isl. Litteratur; ti Materien er vanskelig, Læsemaaderne usikre og Versene uden alt Sammenhæng; det koster mig ogsaa utrolig Møje, men da jeg i saa mange Aar, som jeg har 25 spekuleret paa Udgaven i Kjöbenh. ikke har kunnet faa Forlægger, troede jeg at jeg ikke burde slippe Lejligheden. Den trykkes paa holl. Skrivpapir og den egentlige Tekst langt smukkere end dette Blad af Fortalen. Jeg beder at hilse gode Venner og Velyndere og anbefaler i Hr. Prof. Bevaagenhed 30

R. Rask.

Udskrift: Velbyrdige og Højlærde Hr. Prof. og Dr. Theol. P. E. Müller boende paa Nørregade i Kjøbenhavn. betalt til Helsingør

141. *Fra G. W. Gumélius.*

Upsala den 18 Febr. 1817.

Jag vet ej huru jag skall kunna ursäkta mitt långa dröjsmål, att besvara det förra kärkomna brevet och aflägga tacksägelse för den medföljande intressanta boken, på annat sätt än genom upp-
5 gifvandet af dess orsak. Jag önskade näml. med detsamma såsom en litterär nyhet få öfversända Målaren Hörbergs avto Biographie, hvilken ur hans eget Mst utgifves af Atterbom, och redan skulle varit färdig om ej många hinder mellankommit som fördröjt ut-
10 gifningen ännu några dagar. Medan jag väntat derpå har den ena postdagen efter den andra gått förbi, tills jag genom Geijer ange-
nämt öfverraskades af H^r Bibliothekariens intressanta bref, hvilket jag nu skyndar att besvara. Ottars och Ulfstens resor har jag och
flere vänner genomläst, och vi stå alla i stor förbindelse hos dess
utgifvare för det nöje vi deraf haft. I afseende på texten är här
15 ingen som kan döma, ty ingen kan Anglosaxonska, men de sakrika anmärkningarne som åtfölja den, hafva fästat så mycket mera uppmärksamheten. Särdeles märkvärdig är i synnerhet anm. (c)
om Manheim och Godheim, som i hufvudsaken öfverensstämmer med en åsigt af vår äldre Historia, som Geijer antydde i sina Före-
20 läsningar öfver detta ämne, ehuru H^r Biblioth. mera betraktade den ur en såtillsägandes etymologisk synpunkt. Den innehåller i sig nyckeln till förklaringen af hela vår äldre och till en del vår medeltids Historia. Tillfället och det ringa rummet i ett bref tillåter
ej att ingå i någon nogare utveckling af detta ämne för närvarande,
25 men jag hoppas en annan gång både om detta och några andra saker i boken få tala något vidare. En eller annan mindre betydande omständighet vill jag deremot i förbigående omröra. — Det kan väl ej nekas att typerne Ð ð som uttrycka andra ljud än D i våra språk varit angelägnast att anskaffa, men månne ej också den
30 särskildta formen på bokstäfverne f, g, r, s, som förekommer i alla Anglo-Saxiska tryckta böcker jag sett, också lika uteslutande tillhörar detta språk? Jag förmodar att de hafva samma form i Anglo-

saxonska M^{str}. Hvar finnes de anmärkningar tryckte, som Grundvig gjort vid det af Etats R. Thorkelin utgifna Angelsaxiska Skaldestycket? Det sednare har jag nyss fått från Geijer, och ännu ej hunnit läsa det; men företalet har jag flyktigt genomläst, och det har jag ej funnit sådant som jag väntat det. — En fågnesammare 5 underrättelse hade jag ej lätteligen kunnat få, än den som meddelas i Ottars och Ulfstens resa, att H^f Biblioth. har en Angelsachsisk Grammatica under trycket. Ett voluminöst Lexikon är svårt att bruka, men en Grammatik i ett sådant format och storlek som hos Hickes och Lye är aldeles odräglig, aldrhelst då de dessutom äro 10 så opålitliga, som de i nämnde företal angifna prof tydeligen utvisat att dessa äro. Om mina Isländska studier, hvilka jag än ej kan drifva annorlunda än som dilettant, skulle framdeles få en alfvarsammare riktning, så torde de väl en gång föra mig till en närmare bekantskap med Angelsaxiskan. Emedlertid hoppas jag 15 redan i förhand genom företalet till den utkommande Angels. Grammatican, få se en utförligare utveckling af förhållandet mellan detta språk och de Nordiska, än det i företalet till den Isländska Grammatican låt sig göra. — De anteckningar jag under mina Isländska läsningar gör, hoppas jag kunna utgifva såsom Sup- 20 plementer till Biörn Haldorsens Lexikon. En anställd jämförelse mellan detta och de föregående Isländska Lexika Verelii, Gudm. Andreæ; Jon Arnesens, etc. öfvertygar en lätt huru stora förbindelser den lärda verlden har till Utgifv. för denna skatt, men genom en nogare undersökning finner man också att mycket fattas 25 deruti. Önskligt vore att H^f Bibl. sjelf framdeles finge tillfälle att omarbета det, vid utgifvandet af en ny upplaga. Den skulle derigenom blifva sådan, som man kunde önska den. Men om denna sak skulle jag önska att framdeles kunna få mundtligen yttra mina tankar för H^f Bibliothekarien. — Jag och de öfriga af H^f Bibl.^s här- 30 varande bekanta äro högst nyfikna att få se Rec. öfver Jomsvikinga Sagan. Att den skall grundligen afhandla sit ämne, derom kan ej vara någon fråga. Hammarsköld har ännu ej gifvit någon under-

rättelse hit om den. Palmblad väntade det; men han har väl fått något förhinder. Jag skulle ej annars våga yttra min önskan att H^f Bibl. utförde sitt projekt angående recenserandet af *Asarne*; men då H^f Bibl. genom sina arbeten tillhörer hela Norden ej blott ett
 5 enda land deraf, sådant Politiska tillfälligheter fördelat det, så är jag öfvertygad att H^f Bibl. också blott ur en sådan stor synpunkt betraktar sådana arbeten, såsom tjenande till gagn för hela Norden. — För de meddelade underrättelserne om Danska Litteraturen får jag på det högsta tacka. Vi längta alla efter tillfälle att
 10 erhålla nogra kunskap om Nyare Danska Litteraturen, och ha' efterskrifvit både Molbechs Athene och Dansk Litteraturtidende, men ännu erhållit ingendera, hvarföre vi lefva i mera än skymning. — Jag hade väl också något litterärt härifrån att tillägga, men Atterbom går nu hos mig och manar mig att sluta, hvarföre jag
 15 måste spara detta till en annan gång.

Ödmjukast

Gust. Wilh. Gumælius.

E. S. Bruzelius är för närvarande i Stockholm, så att jag ej kunnat uträtta H^f Bibl. uppdrag angående subskriptionslistorne. Jag tror också icke att antalet på subskribenter synnerligen ökats
 20 sedan listorne kommo på hans boklåda, men innan de afsändes skall jag underrätta åtskilliga bekanta derom, hvilka jag vet gärna påteckna sina namn, när de få underrättelse om dessa arbeten. Endast vore önskligt att ex. kommo säkrare hit än som skedde med Björn Haldorsens Lexikon, hvilket aldrig kommit subscribenterne
 25 i Upsala tillhanda.

142. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbenhavn d: 5 Martii 1817.

Naar jeg nu besvarer Deres Spørgsmaal med Ja — hvad saa? Kan De i en Fortale eller ved Hjælp af en Dedication forsvare Dem imod de Bebrejdelser som den danske Litteratures Genius gjør Dem,

vilde det være mig usigelig kjært. Jeg forestiller mig det som den Gang Balle sagde om mig, at jeg kastede Grus og Smaasten paa hans Vej, saaledes kan en stockholmsk Udgave af Edda Resenii forvolde at den i sin Tid udkommende kjøbenhavnske ikke vil blive saa meget søgt; og tager De nu endydermere ogsaa fat paa 5 Voluspa, saa gjøres jo ogsaa Finn Magnussens Udgave deraf mindre nødvendig. Hvad mig angaaer, saa er det mig visselig ikke heller ret tilpas, at den Mand stødes for Hovedet, som i Gjærning har vist sig at være min Ven. Og hvad om han faaer Bülow omstemt til at gaae over paa sin Mening? Og Fr: VI og B: maa nu 10 have gjort saare lidt for Dem, det er dog altid mere end hvad Afz: gjør.

Dog — hvortil alt det, som De nok selv kan udregne ligesaa godt som jeg. Jeg tænker: Sat Sapienti. Naar jeg skal til at sige *min* Mening, saa gaaer den ud paa, at De er rejst til Stockholm for 15 at lære Russisk og ikke for at studere Islandsk, og det Eneste som De kan retfærdiggjøre Deres islandske Studia med, det er, hvis De fortæller mig, at De er nødt dertil for at subsistere. Det er en Grund som jeg af Erfaring veed, binder Læsset. Derfor er det jeg nu skriver paa Kong Frederik den 3^{dies} Historie. 20

Nu kan De da hilse Hammarsköld, at de svenske Lærde har det saa brottom med Udgivelsen af deres Lucubrationer. Vil han troe, at han kan skrive et Sagabibliothek, der kan maale sig med Rasmus Müllers? Jeg venter ellers engang i Upsalalitteraturtid: at faae læse en Recension af Hammarsköld over den Almuemorskabsbog, som 25 han paastod jeg havde altfor brottom med.

.....

R. Nyerup.

Udskrift: Til H^r Bibliothekar R : K : Rask boende hos Hofprædikanten Høj-
ærværdige H^r Afzelius i Stokholm. franco Helsingborg. 30

144. *Fra Grímur Jónsson.*

Kaupmannahöfn þann 21. Martz 1817

Hafdu, heilla, góði, Rask minn! mínar ástar þackir fyri þitt góða bréf af 7^d f. M.

.....

5 Annars er það skylda mín ad ecki leyna þig því ad misjafnt mælist fyri fyriræki þínu hér, og ad Avertissementet i Statstidende (í Dag er sá 23^{die}) i Giær hefur vakid óþægilega Sensation hiá nockrum, og þú gétur nærri hvad menn hafa til máls síns. Eg fyri mitt leiti finn öldúngis eckért oréttvíst í ad þú liáir þitt erfidi og
 10 þína kunnáttu eda lærdóm til ad géfa bókina út i framandi landi, einkum þar þinn tilgángur ad vera Isl. þarmed innanhandar er æruverdur, og ecki gét eg samsynnt því ad þid lærdir þurfid i þessu tilliti ad láta yckur tálma af diplómatisku smákýti sem ecki er og ecki á ad vera neinum kunnugt. En tvennt má eg leggja vid gyldi
 15 þessarar meiníngar, og það er: 1 ad þú ecki hafir komid vid ad géfa út Eddu í Dmörku. 2 ad heimild sé til ad brúka danska Codices. I því fyrra tilliti afsaka eg þig fullkomlega (þo borid sé ámóti því skyldyrdi hér) um það seinna vantar mig kunnáttu. Taktu nú þetta ecki svo, góði Rask minn! sem eg vilie afsegia endilegann dóm
 20 um fyriræki þitt, því þartil vantar mig þínar ástædur, sem máské kunna þari ad giöra umbreitíng.

Æskilegt væri ad koma svo þessu málefni fyrir, ad á titilinum standi: „Kaupmannahöfn og Stockhólmi“; þetta mundi mýkia stórmenni hér, og eg ætla ad þú sem útgéfari mégir ráða því, þó
 25 veit eg það ei med vissu. Hvört sem þeir stóru hér af öfundsyki eda med rétti áfella þig mun þó vera rádlegast ad bera sig ad halda þeirra vinféngi, géti það skéd án þess ad yfirtroda sterkari skyldur.

.....

p. 25. 3. 17.

.....

30 Láttu mig heyra frá þer og hlýfdu mér ecki fyri póstpéníngum. Þinn hreinskilinn
 Johnsson.

Udskrift: S. T. Herr R. Chr. Rask, Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket i Khavn. p. t. i *Stockholm*. betalt til Helsingborg.

146. *Til P. E. Müller.*

Stokholm d. 21 Marts 1817.

Uagtet jeg ingen Ting særdeles interessant har at skrive om, ja ikke engang endnu har kunnet faa Cochlävi vita Theodorici fat; maa jeg dog tage mig den Frihed at skrive Hr. Professoren et Par Linier; jeg har endnu ikke faaet alle Listerne ind; men ved Haanden har jeg blot følgende 4 Subskribenter paa Sagabibliotheket: 5

Hans Excellence Baron og Udenlands Minister L. von

Engeström	1	Skrivp.	
Prof. Franzén	1	Trykp.	
Directör Ling	1	—	10
Lector Ågren (o: Aagren)	1	—	

Saasnart muelig skal jeg skrive Fortsættelsen heraf De ere vel ikke mange idet hele. Hvorledes gaar det med Trykningen? Min Edda gaar vel fra Haanden; jeg har lagt hos et Blad af 7de Ark, hvoraf Hr. Prof. kan se hvor langt det er avanceret. Den anden Edda 15 gaar det meget langsommere med; jeg tror ikke der er trykt mer end første Ark endnu af den, hvilket indeholder Völuspá og et Stykke af Havamál.; saa og Begyndelsen af mine specimina Litteraturæ Islandicæ antiqvæ & hodiernæ, som jeg lægger til Grund for et Slags Forelæsninger, jeg holder paa Svensk. Men da disse 20 vel ikke kunne interessere meget allermindst för hele Bogen bliver færdig, skal jeg bede at de leveres til Prof. Magnusen, som jeg véd er nysgjerrig efter at se dem. Jeg har ogsaa strax faaet Forlægger til min angels. Grammat. efter Professorens Vink i sidste gode Skrivelse, hvilket jeg beder at underrette Prof. Ørsted om, da det gjör 25 en betydelig Forskjel i min gamle Ansøgning. Skulde ellers Sagen have for mange Vanskeligheder endnu var det vel aldrig værd at bryde sig om det; jeg undser mig meget at jeg gjör mine Velyndere ogsaa i min Fraværelse saa megen og frugtesløs Umage, som jeg nok indser maa være kjedsommelig og fortredelig. Ellers 30

lever jeg fortræffelig, og er saa at sige begravet rent i Islandsk, Svensk, Russisk og Persisk, dog for Øjeblikket især i Islandsk; hvori jeg haaber at have vundet en Del under mit Ophold her, efter den gamle Regel docendo discimus. Jeg haaber at höre Hr. Prof. Bemærkninger saavel om Læsebogen, som om Edda, hvoraf jeg sendte et Ark til Sekr. Deichmand tilligemed nogle Subskriptionsplaner for kort siden. Dermed fulgte et Brev til Prof. Nyerup fra Fant i Upsala, som jeg haaber han har faaet. Ved Lejlighed skulde det og interessere mig meget at höre nogle litterære Efterretninger fra Fædrelandet. Her gaar alting sin jævne Gang i Litteraturen, hvorvel Striden imellem den gamle og ny Skole, der beskyldte hinanden for Kjætter, eller Atheisme & c. stundum bliver lidt hæftig. Oldgranskningen har mange Venner, og her fattes intet uden en duelig Islænder i Spidsen for at afgjøre Æmulationsen med os i dette Fag til Svenskerne Fordel. Det forekommer mig som den svenske Natsion naar den ên Gang er vakt, arbejder med langt mere Iver end vi. Ti at denne Sag uagtet alle Indretninger og Ansporelser har gaaet med en utaalelig og ubegribelig Langsomhed i Danmark lige siden Arne Magnussons Tid, er dog unægteligt. Et af de mærkeligste Fænomener her forekommer mig at være et Digt *Asarne* af *Ling*, det er et stort Epos som skal omfatte hele Norden og det i hele det mythiske Tidsrum, og har mange Fortjenester af Originalitet og interessante Anskuelser af de gamle Myther. Jeg har gjort fortroligt Bekjendtskab med Forfatteren, saavel som med en anden usigelig interessant Person, *Lidman*, der har berejst Grækenl Palæstina, Ægypten og Nubien, og har givet mig mange interessante Efterretninger om Orienten. Men det kan vel ikke interessere Hr. Prof. at höre det uden selv at tage Del deri. Jeg vil derfor slutte med at anbefale mig paa det bedste i Hr. Professorens gunstige Erindring.

R. Rask.

147. *Fra C. Molbech.*

Kiøbenhavn den 24de Marts 1817.

Jeg burde vist nok for længe siden have takket . . . for Deres Skrivelse af 27de Januar, saavel som for Deres Uleilighed med . . . . . dtage Bøgerne til det kongel. Bibliothek fra Viborg. At det skeer saa . . . De ogsaa af den Grund tilgive, at det i Vinter har 5 været usædvanlig . . . min Helbred, hvilket ikke har bidraget til at forbedre min temmelig . . . Uefterrettelighed i Brevvexling. Imidlertid har jeg nu gjort Alvor af Tingen . . . halv Snees Breve eller flere, som have Svar tilgode, taget *Deres* og Ham . . . frem, for i det mindste at vise min *Villie* til at besvare samme. — . . . takke 10 Dem, ikke blot fordi de havde den Godhed i Stockholm at erindre mig . . . men ogsaa for mere end een mig interesserende Notice, Deres Brev indehol . . . øier mig i Synderlighed meget, at det gaar saa raskt fremad . . . nska Folkvisor; thi saadanne Samlinger holder jeg meget af, . . . er det at erfare, hvilke af disse Viser, de 15 skandinaviske Riger have . . ., og hvilke der findes i Sverrig, som fattes hos os. Nu skulde man ogsaa foretage sig noget lignende i Norge. — Af en hertil ankommen Plan seer jeg at man i Sverrig er i Færd med at ville udgive et heelt Corpus Eddicum, og at De, hvad den prosaiske Edda og den hidtil utrykte Skalda angaaer, deel- 20 tager i Arbeidet ved denne Udgave. At saadanne Haandudgaver af Eddaerne komme for Lyset, er vist meget gavnligt for et videre udbredt Studium af den nordiske Mythologie; men burde ikke den Ære være hiemlet Danmark, at i det mindste Intet af Edda, som tilforn var utrykt, skulde først udkomme i et andet Land? *Os* til- 25 hører dog fra Arilds Tid nærmest den islandske Litteratur, hvori Sverrige vel neppe siden det syttende Aarhundrede har eiet nogen ret lærd og grundig Forsker; og selv dets Lærde fra hiin Tid pløiede vel tildeels med *islandske* Kalve. Nu har man faaet *Dem* derover; og vi tage vel ikke meget feil, naar vi troe (bestyrkede heri ved 30 Udgaven af Jomsvikinga Saga) at hine Udgaver af Eddaerne uden Deres Medhielp vilde fremtræde i en temmelig ufuldkommen og

ukritisk Skikkelse. — I Prospecten tales om „den poetiske Eddas Text, med de betydeligste Varianter efter Stockholmske Codices og den Kiøbenhavnske store Udgave“. Hvilke ere disse Stockholmske Codices, og hvorledes kan man til hele Edda levere

5 Varianter af den kiøbenhavnske . . . , hvoraf endnu kun een Deel er udkommet? — Vi haabe nu dog me . . . ste at see Anden Deel fremtræde, ligesom og 5te Bind af Snorre og ha . . . ere. Maatte vi nu kun ikke alt for længe savne Dem, og maa . . . sat i Stand til hos os at kunne opføre den Bygning, hvortil . . . dlig har lagt en

10 herlig Grundvold! — Danmarks Genius leds . . . og føre Dem lykkelig tilbage til et Folk, som vist aldrig vil ophø . . . mmeligen at erkiende hvad De til dets Hæder virker og har virket. . . eraire Nyheder herfra vil jeg ikke kiede Dem, da disse deels ikke . . . f stor Betydenhed; deels formodentlig leveres Dem bedre og fuldstæn . . .

15 Nyerup. At det endnu er meget uroligt paa vort Parnas, at Baggesen . . . Proces med Hjort om Paragrapherne og om en, temmelig grundet . . . ning for Plagiat i Syngestykket: Trylleharpen, (som opførtes engang til Kon . . . Fødselsdag, og endnu engang, da det var bleven *fuldstændigen* udpebet, om ikke Jøderne havde søgt

20 at overdøve de Pibende) — at Heiberg har skrevet et Slags Aristophanisk Komædie, som vort Publicum slet ikke vil finde sig i, og en A. B. C. til Bedste for Grundtvig, der havde behandlet Heiberg omtrent som P. E. Müller, eller noget værre — dette og mere af samme Art, veed De vist allerede, om De ellers gider vide det. Men

25 hvad De maaskee ikke veed, og hvad der sikkert vil giøre Dem lige-saameget ondt, som mig, er at den sidstnævnte fortiente Lærde (Müller) er i dette Foraar yderst svagelig; ja i den Grad, at Mange begynde at frygte stærkt for hans Liv. — Om Forandringen i Universitets Directionen har De vel hørt; Professorerne tælle nu

30 blandt deres Styrere ikke blot En af deres eget Samfund (som ei engang er Professor ordinarius) men ogsaa Frue Kirkes Capellan, som de fordem selv kaldede. Baade Justitsraad Engelstoft og Dr. Mynster have nu Rang med virkelige Etatsraader, som Medlem-

mer i Directionen. Man begynder nu igien at tale om Sorøe Academies forestaaende Regeneration — dog, som der siges, i en forringet Stand; nemlig som en Skole, med Indretning liig Herlufsholms.

Prof. Nyerup har formodentlig tilskrevet Dem angaaende at 5 besørge en Kasse til de svenske Bøger, samt at foranstalte dem assurede og afsendte med den første directe Skibsleilighed til Kiøbenhavn. Deres Udlæg herfor kunde beqvemst erstattes Dem igiennem Anviisning paa Secretair Deichmann, hvilken Ham- 10 marsköld kunde betale Dem, ifald De meget snart forlader Stockholm — hvilket jeg dog ikke formoder. Naar Bøgerne ere afsendte, beder jeg Dem have den Godhed at sende mig det af Skipperen underskrevne Connossement med Posten. Fragten betales ham her ved Bøgernes Modtagelse. Vi ønskede meget, det tidligste muligt at modtage disse Bøger. — Fra Secretair Deichmann skal jeg hilse 15 Dem, at De formodentlig med næste Post modtager Brev fra ham. — Fra Dem venter jeg mig nogle Linier naar Leilighed gives Dem, med Underretning om hvorledes Afzelius lever, som jeg tilskrev med Baron Holsten — og som jeg beder Dem hilse tilligemed Hedborn, og andre Bekiendte. — 20

Lev vel, og bevar stedse i venskabelig Erindring
Deres hengivne

C. . . lbeck.

Udskrift: S. T. Herr R. Rask Underbibliothekar ved Kiøbenhavns Universitetsbibliothek. *Stockholm.*

148. *Fra Finn Magnusen.*

Kaupmannahöfn þ. 2ⁿ Aprílis 1817. 25

Kærlega þacka eg þer þitt sídasta tilskrif frá 7^d Feb^r þó eg hafi lengi undandregid ad svara því, þar eg ávallt hefi bedid góðra ferda sem ei hafa fyrifallid, svo eg vissi, fyrr enn nú. *Fundinn Noregr* á nú ad fylgia hérmed; hann er eginlega ritadr eptir stafréttri Afskrif úr Flateyarbók er Prof. Werlauff (sem annars bidr ad heilsa 30

pér) hefur samid ádr og léd mér, enn ei vildi eg láta hana hlaupa frá mér án þess ad bera hana saman vid siálf't frumritid, ef þess gefst kostur. Illa fer ad lestrarbókin kemr ei út, svo mikid sem fyrir henni hefr verid haft. Óþægilegt er mér og (eptir því sem vid
5 höfðum ádr talad um) ad Snorra Edda útkemr í Svíþjóð med fullkominni útlekkingu o : s : frv : hvad eg óttaz fyrir hindri samaháttar fyrirtæki hér, — einnig vegna þeirra þánka og umtals sem auglýsing þín i St. T. hefr vakid í Danmörk, iafnvel hiá þínum velunnurum; Hamíngian veit ad eg þó, hvar eg gét til náð, hefi leitaz vid ad
10 færa það á betra vegin. Þú þekkir kríngumstædur og þenkíngarmáta hér!

Þar eg ekki sá mér mögulegan veg til ad vidhalda lífinu framvegis hér, hvad þó hlýtr ad vera mín hellzta ósk, án þess ad fá einhvör viss laun, senda eg til háskólans nýu stiórnar bórnarbréf
15 til Kónigs um ad verda Prof: E: O: í *Nordens gamle Litteratur og Sprog*, en fékk hreint Afsvor, bædi vegna algjörlégra vanefna á fiárhag háskólans, og eins þessvegna, ad líkt Professorsdæmi (*i den Danske Historie og Oldsager*) verulega sé til, enn aungvanvegin *vacant*. Datt svo þettad botnlaust nidr. Vid sama tækifæri heyrda eg ad þú ádr
20 hefdir framkomid med líka bón, enn eckert svar fengid sem þá mátti og koma í sama stad nidr. — Nú má hamíngian ráða hvörnig mínir hagir billtaz framvegis, þó eg hugsí eg muni (ef eg annars lífi til) skrölta hér í skinnavirkíunum árlángt, hvörninn sem seinna fer.

25 Otti Gudmundsson (Effersö) hafdi skrifad það er eg senda þér ádr og nú; — nú er hann ad búa sig til Islandsferdar, og gétr því ei hiálpad mér fremr. Aungvan þeckí eg sem vel er í standi til ad skrifa sögur og vill giöra það fyrí penínga, nema Wium einn. Hann kémst ei út þegar bókahirdslan er opin, enn Prof. Nyerup þorir ei
30 ad líá honum Msct. þaðan — enda vill hann ecki fást vid ad útvega neinn til slíkra söguskrita er þú óskar o : til prentunar utanlands, þar honum er það meinad, og af sömu ordsökum má eg ei studla til slíks framvegis. Þú veitst ad Gräter er minn gödr Vin, og ad eg

þó fyri laungu hef syniad honum líkrar bónar. Þú veitst og, ad eg í mínu nærveranda ásigkomulagi hlýt ad hlýða því sem fyri mig er lagt af þeim, hvörium eg hefi vidrværi mitt ad þacka.

.....

Lídi þér einnig æ sem best óskaz innilega af 5
þínum einlægum vin F. Magnússyni.

Udskrift: Til Herr Bibliothecar Rask i *Stockholm*

149. *Til Bjarni Thorsteinsson.*

Stockhólmi þ. 3 April 1817.

Ástar þackir, Biarni góðr og blessadr, fyrir þitt sídasta kíær-
komna brêf og það vinarþel til mín, sem þú þar svo berliga sýnir. 10
Eg mun nú med minni auglýsingu í frèttabl., sem hefir mætt þínu
brêfi, búinn at spilla öllu því, sem þú hafdir ætlad mèr, en þèr med
alvöru ad segia, þá vil eg heldr frelsi mitt án fararaura, en þótt
eg gæti sprengt útúr hlutadeigendum 200 sp. til, missa hitt sem mèr
er miklu dýrmætara. Nú vona eg ad allir heilvita síá ad það væri 15
ómöguligt ad ferdast híngad og lifa hèr heilan vetr fyrir 100 sp.
(meira hefi eg ecki enn feingid) og ad eg þessvegna vard eitthvad
ad starfa et qvidem það sem nockur girntist ad þiggia. En hid annad
sem þú getr um þá veiztu ad þat hefir verid mín hætza ósk og
eptirlaungun; þú veizt kannskè líka hvörnin Direct. fór med mig: 20
strax eptir ad eg gaf inn ferdarskírslu mína útbreiddi hún ad eg
ætti ad verda Pr. og kom það rykti optar en einu sinni út um borg
og bý en þegar til efnaña kom sendi hún mig burt med 200 sp. án
minstu ávæningar um nockurn annan hlut; þá kom mèr til
hugar ad eg skyldi reyna til ad útvega mèr síálfr bædi fararaura og 25
álit í framandi löndum, og vona eg hvörttveggia þetta takist mèr,
og eg sè eins vel íhaldinn eins og þó eg hefdi feingid Lectors titil.
Paradauki finn eg nú minn krapt og hug á hæztu tröppu, en lífid
er stutt og það ókomna er óvíst; vildi eg því giarnan nota lífid til
einhvörs, svo at mín hèrvist hafi ecki verid öldungis forgefins þó 30
eg komi aldrei aprt úr þessum svadilförum. Þessu þykist eg líka

hafa náð; takist það mér að hafa/fá einn útgefid málfræði, orðabók og Eddu, en átt þátt í Sturlúngu og Sæmundareddu, sérilagi þegar ég ber það saman við það sem Arnarn. nefndin hefir giört á meðan, eda hinn sem gaf út Karls vesæla þátt. Eg lít þar fyrir aprt með
 5 nockurskonar stolti og ánægju, en eg lít fram með stærstu rósemi, hvad óblídir sem Hafnar-burgeysar verdi mér; því eg hefi eckert að missa alls¹, en óendanliga mikid að vinna og eg get ecki áfellt mig, þó eg geri eptir sannfæringu, skyldu og *naudsyn* Vilji það nockur þá svara eg: hafi eg giört illa þá bevísa það, en hafi eg giört
 10 rétt hví slær þú mig? En dýrmæt er mér einlægni vina minna, sem eg set allan trúnað á, og þacka eg ástsamliga bædi þér, elsku Biarni og Grími ockar í þessu skyni, en hitt vildi eg bidia Yckr enn, að láta mig vita hreint og beint hvörjir þeir eru, sem kunna mínum fyrirtækium svo illa, eins og hitt, verdi nockud skrifad um það efni,
 15 þá útvega og senda mér þat sem fyrst, sè það í öðrum blöðum þá má klippa út þau stycki. mér skilst að þeir munu vera fleiri en Byrg. og þykir mér það gaman, því þetta mun sýna þeim að ecki sè enn mitt líf og ráð komid allt á þeirra náð; en það er vænt að þeckia sitt fólk, og nýt eg þá góðra vina.

20 .....

Eg man ecki hvört það var í seinasta brefi til þín eda ei sem eg beiddiz at fá innfært auglýsingu í Sagnablöðin um Eddu mína, en sè það nockrum í móti þá bid eg þig blessadan að hugsa alldrei til þess; því eg segi eins og gömlu spekingarnir, ecki sakar sannleika
 25 þó hann verdi misskilinn eda óskilinn og eins lítid skiptir mér neinu hvört það verdr kunnert á Islandi edr ei, mín meiníng var að þeim mundi þykja gaman að vita það, og ecki skulud þid dylia það til þess að hlífa mér í nockurn máta. Því sá sem gerir skyldu sína hans er það að höndla opinbert fyrir öllum heimi, og eg treysti
 30 mér til að réttlæta mig fyrir hvörium réttlátum dómara, enn um

¹ Svo um fram alla von
 enn vill hann hærra.
 (segir Sr. Jón um skollann).

hina skipti eg mer ecki grant. — Mun eg og aldrei afláta ad giöra ad verkum allt það góða sem eg get hvört sem þeir taki því vel edr illa í Höfn, það verdr nóg lítid hvört ed er.

.....

Og nú lokssins lifdu alla tíma sæll og blessadr, minnugr þíns af 5
hiarta elskandi vinar

R. R.

151. *Fra G. W. Gumælius.*

Upsala d. 15 Aprill 1817.

.....

Af Tidningarne har jag sett att H^r Biblioth. begynt sina före- 10
läsningar öfver Gamla nordiska språket. Jag och många andra här
i Upsala, afundas på det högsta dem som i Stockholm erhållit ett
så godt tillfälle till undervisning. Då man ej kan äga detta tillfälle
så är önskan att få se de utkommande Isländska och Angelsaksiska
Grammaticarna så mycket lifligare. I synnerhet önskar jag detta 15
i afseende på den sednare, emedan jag nu litet nogare genomläst
det märkvärdiga af Thorkelin utgifna Angelsaks. Poemet, men i
brist på nästan alla hjelpredor vid läsningen måste trygga mig vid
hans auktoritet, äfven då jag tycker, att man har skäligen anled-
ningar till tvifvel. — Något litterärt nytt härifrån, som skulle kunna 20
intressera Herr Bibliothekarien, har jag ej att berätta. Jag får der-
före sluta med en hjertlig och vänskapsfull hälsnings framförande
från Palmblad, Atterbom och Schröder, och undertecknar mig
Herr Bibliothekariens
ödmjuka Tjenare

Gust. Wilh. Gumælius. 25

152. Til Grímur Jónsson.

Stockhólmi þ. 21. Apr. 1817.¹

Ástarþackir, elsku-Grímr! fyrir þitt kiærkomna bréf og þari
 audsýnda vinarþel og einlægni, sem er mèt í hætta lagi dýrmæt.
 Víst þótti mèt þat ecki lítilsvert ad þú sagdir mèt frá málleysunni
 5 og fra þeirri óvild sem eg hefi ordit fyrir í Höfn. Ad sönnu fer
 færri því ad eg taki þad nærri mèt, en samt er mèt í hætta máta
 kiært ad vita þad eins og adrar fréttir, einúngis bid eg þig ennú
 einlægliga ad segia mèt hverjir þeir sèu helzt sem taka því svo illa,
 æ láttu mèt ennú þessa vináttu í tèt, þad er svo vænt ad þeckia sína
 10 vildarmenn. Skrifadu mèt ogsvo þína meiníngu um þá örk af
 Eddu, sem eg legg hèt vid. Eg hefi hèt vogad höfudbardaga med
 adgreiníngu Eddu og Skáldu & c. Sýndu þad líka ödrum kunn-
 íngium, sem þad þykir gaman þad sem þú segir í þínu sídasta
 bréfi ad mótstöðumennirnir hafi helzt til síns máls skilst mèt ecki
 15 fullkomliga nl. ad þad se ámóti mínu *skyldyrði*: sè meiníngin ad þad
 sè á móti skyldu minni þá þarf þad bevisíngar, en egi þad ad skiliast
 svo ad eg hafi lofad ödru, skuldbundid mig til annars, þá segdu
 þeim er þad segir frá mèt ad þad er bölvud lýgi! þad er útlagt: at
 det er Løgn midt i hans Hals! Þvertámóti hefi eg í mörg samfeld
 20 ár ætlad ad útgefa Eddu og einu sinni haft fullkomid munnligt
 loford *frá B.* um allan kostnadin, en þad brást mèt eins og svo mart
 annad, og forleggiara hefi eg aldrei getad feingid þótt eg vildi tíu
 sinnum giöra allt mitt starf þarvid gefins. En hitt um heimild á
 codicibus, þad er undir því komid hvört madr á heimild á rétt-
 25 feinginni eign sinni; eg brúka hèrvid eckert sem eg ecki siálfr á
 þ. e. hefi siálfr skrifad upp med fyrri eigenda Sk.Thorlacii Olafs.
 & c. leyfi og vilia, eda keypt fyrir hreint silfr eda feingid ad giöf.
Cod. Regius hefi eg uppskrifad med egin hendi eptir cod. Skúla

¹ Majór Tersner mun færa þèt þetta bréf, og væri vænt ef þú gætir giört
 30 hönum eina edr adra þægd, eda komid honum í góðan kunníngskap hiá höfd-
 íngium einhvöríum; því ef þú siálfr hefdi ofmikid med honum saman ad
 sælda, giætir þú kannske ordit álitinn fyrir landrádamann.

sáluga og þótt það væri fyrir utan hans vitund í byriun, þá varð hann því siálfr heldr feginn en reidr að bókinni skyldi vera þeim mun óhultara og þeim mun nær að verða útgefin og ledi mér síðan siálfr í annað sinn uppskrift sína til frekari samanburðar og lagfæringar. — Hiá Sra Eggerti á Ballará féck eg ágæta uppskrift af *Cod. Vormianus* sem Gunnar P. hefir átt og hær og hvar féck eg ennú meira smávegis þó eg hafi hvörgi nærri feingid ennú allt það af Eddu sem mér var lofad á Íslandi. dæmi nú skynugir menn! en ecki skilst mér betr, þó eg ætti að deya á þessari stundu, en að eg egi það allt fullt og friálst og þó eg vildi senda það í giöf Hunda-¹⁰ tyrknum í Alsírarbörg með fregátunni sem er á ferdum þángað til Serklands.

.....

Lifdu alla tíma vel og minnugr
þíns einlæga

R. R. 15

153. *Til C. Molbech.*

Stockholm d. 21 April 1817.

.....

Endnu maa jeg skrive et Par Ord om Edda. Ingen havde mere ønsket at den havde kommet ud i Khvn end jeg, men jeg er én Gang bleven skuffet i et sikkert Haab, jeg gjorde mig derom og har ²⁰ siden aldrig kunnet faa Forlægger, jeg vil derfor heller at den kommer ud i Stokholm end at den kommer ingensteds. Det gik ligesaa med min isl. Læsebog hos Schubothe strax efter min Hjemkomst fra Island talte jeg paa ny om den, og han satte mig en Tid efter den anden da der *bestemt* skulde begyndes med Trykningen og ²⁵ narrede mig saaledes *et helt Aar*, og endnu ved min Afrejse bad han mig at *tænke paa den til* jeg kom tilbage! Ligesaa gik det hos Sejdelin med min angels. Gram. han bedrog mig et halvt Aar uagtet det höjtideligste oftere Gjentagne Löfte, og hindrede mig saaledes fra at benytte et Tilbud fra Bülow om Understöttelse til Trykningen. ³⁰

Til min Prisaafhandling søgte jeg forgjæves Forlægger hos alle Kjöbenhavns Bogh. idet mindste hos Bonnier, Brummer, Deichman, Thiele Sejdelin, Schulz; havde jeg haft den med, saa havde den vel nu været færdig trykt. Dog det er jo ikke det Hr. Sekreteren
 5 skriver om; altsaa hvor ringe Haab, eller hvor umueligt var det efter alt dette at tænke paa at udgive Edda i Kjöbenhavn?! Paa Sturlungasaga har vel ikke 10 Personer i Danm. subskriberet saa at ogsaa denne Vej var spærret; er det da ikke bedre at Bogen udkommer nogetsteds, var det ogsaa i Tobolsk eller Peking? Har Ud-
 10 gaven noget Værd, vil det dog geraade Fædrenelandet til Hæder at en Dansk har udgivet den, men hvis ikke har Fædr. idet mindste intet tabt eller lidt derved. Men at vi skulle tilegne os den isl. Litteratur udelukkende finder jeg ligesaa ubillig som om Grækerne ville tilegne sig den græske, Italienerne den latinske eller Jöderne
 15 den hebraiske Litteratur. Det skulle i saa Fald se ilde ud med Videnskaberne, og med den isl. Litter. isærdeleshed, saalænge den ikke dyrkes med mere Iver i Danm. end nu. Paa Edda Sæmundi begyndtes 1786. og paa Heimskringla 77! ingen af dem er færdig endnu; hvad Haab skulde da jeg gjöre mig, som ikke en Gang
 20 kunde blive Stipendiarius for den arnamagn. Kommission ej heller Bibliothekar for dens Mscr. hvilket ellers altid har været forenet med Underbibliothekariatet paa Universitetsbiblioteket, og hvorfor Lönnen er 20 Rd^r. Jeg bragde en liden Mscriptsamling med fra Island, hvilken jeg havde tænkt at forære til Samlingen paa
 25 Taarnet, men under disse Omstændigheder kan det vel ikke undre Dem at jeg betænkte mig, og tog med paa Rejsen adskilligt som jeg havde kun den allerløseste Formodning om at kunne bruge. Deriblandt var og en temmelig gammel Papirscod. af Edda Sæmundi, dog ikke nær fuldstændig denne og tre fuldstændige Papirscodices
 30 her er det *som lægges til Grund*¹ ved den ny Udgave her. Den ene af de sv. Codices er i Folio og indbefatter begge Eddaer omtrent efter

---

¹ men her er mange andre eddiske Smaasager, som benyttes.

Prof. Magnusens Ide om deres oprindelige Beskaffenhed, den anden er i 4to, den 3 i 8vo men at beskrive dem nøjere vilde være at kjede Hr. Sekr. formeget; jeg maa derom henvise til Fortalen. Min Hukommelse gjælder ogsaa omtrent for en Codex; ti jeg har med egen Haand afskrevet hele den poet. Edda efter den gamle 5 Olafsens Cod. to Gange, gjennemgaaet den i Island med andre Afskrifter ved Siden, oversat den paa Dansk for Grimm i Kassel, og vel over 10 Gange læst den igjennem desuden, saa at jeg kan flere Sange uden ad, og erindrer de betydeligste Varianter næsten lige-saa tydelig, som om jeg havde hine Exemplarer ved Haanden. Men 10 den Kjöbenhavnske Udgave benyttes saa vidt den gaar, det er til de 13 mytholog. Sange, det forekom mig alt for urimeligt om man ikke skulde benytte en trykt ældre Udgave; mueligt og den anden Del kunde komme ud förend denne bliver færdig, men at jeg ikke skal kunne stjæle noget af den under Trykning værende Del, og 15 forraade det i Svenskernes Hænder, er saa meget tryggere, som jeg (med Undtagelse af et Øjeblik hos Prof. Müller) aldrig har set noget Ark eller Korrektur af Texten uagtet jeg selv corrigerede et Stykke af Ordregistret i Prof. Magnusens Fraværelse paa Island og ofte var forlegen ved et eller andet citatum af Texten i det højst 20 utydelige Mscrpt; men jeg vilde just med Flid ikke begjere og ikke modtage det, uagtet Prof. Magnusens Venskab og fra al lav Mistanke Misundelse og Skinsyge rene Karakter mueligen ikke skulle have nægtet mig at se paa de trykte Ark i hans Fraværelse; men jeg troede hemmelig at mærke at Prof. Thorl. var meget öm over det 25 og det stod altsammen under Laas og Lukke paa mit Kammer imidlertid. Derimod har jeg en Gang paa en Uges Tid haft til Laans den arnam. Kommissions hele Commentar over anden Del af Edda, som jeg ved hastig Gjennemlöbning fandt at indeholde utaaelig lange Haranger paa net Latin, som ingen Ting oplyste. 30 Det var et frygteligt Vol. i folio. omtrent som Golis arab. Lexicon; dette var imidlertid længe för jeg rejste til Island, jeg tror 1809 eller 10. og skulde nogen Reminiscens af den vedklæbe mig eller denne

Udgave, er det mig visseligen ubevidst, uagtet jeg oftere har haft Anledning til inderlig at fortryde min daarlige Nysgjerrighed. Men jeg skal ikke nægte at jeg saavel for Sagens som for mine herværende gode og velgjørende Venners og min egen Skyld anvender
 5 alt hvad jeg formaar ogsaa paa den poetiske Eddas Text, hvor jeg haaber at rette mange smaa kritiske Fejl i den kjøbenh. Udgave. Men nok herom! Jeg beder at hilse Prof. Verlauff og andre Velyndere og anbefaler Hr. Sekreteren paa det beste Deres

R. Rask.

10 Sekret. spørger hvorledes der til hele Edda kan laanes Varianter af den kjøbenh. Udgave, hvoraf blot en Del er udkommen? Jeg svarer med et Spørmaal; hvem siger at det er *til hele Edda*? jeg har nu ikke den svenske Liste ved Haanden; men jeg har selv forfattet den og véd vist at det Udtryk ikke er kommet fra min Pen. Det
 15 forekommer mig som jeg skrev at den skulde *udgives fuldstændig „efter stockholmska Codices och den stora köpenhamnska uplagan“* hvilket meget vel gaar an. Men forlad min Vidtløftighed; jeg skal ikke nægte at denne Materie var mig lidt ömfindtlig.

155. *Fra Bjarni Thorsteinsson.*

Kiøbenhavn den 26 apr. 1817.

20 Ecki kom mér óvart eitt og annad sem þú ádrepar í þínu góða bréfi af 3 apr. þ. a., áhrærandi þitt álit um meðferd lærdu nefndarinnar með þinn fararhag, og annad þessháttar, þó mætti þarvid máské gjöra eina og adra athugasemd ef timin leyfði. Svoleidis synist mér, ad þú sert nockud of brádhuga, þegar þú
 25 talar um ad Nefndin ad nockruleiti hafi lofad þér Prof. embætti, því frá hennar sidu verdur þettad ei ödruvisi skylid, enn ad svo mikluleiti sem hentugleikar leyfdu. Þad islenska mál hefur vid skilnad Noregs frá Danmörku ad nockruleiti rírnad í sinum verkunum, svo ónaudsynligt hefur synst þessvegna ad upprettu

nýtt kenslu embætti. Það er satt, þú varst illa ur gardi gerdur, enn stiórmin hefur þó alltaf styrkt þig, og stóðad eins og módir stóðar barn sitt, og er það til huggunar, að ef hun hefur gefid lítid að þessu sinni, mun hún það sidar meir uppþæta.

Fyrst þú bidur mig — og hvört sem heldur er — skal eg segia 5 þér álit margra merkismanna á þínu fyrirtæki í Stockholmi. Þeir segia svoléidid: Danmörk hefur frá alda öðli verid uppspretta allra godra og fullkominna rita um nordurlönd og þeirra visindi; þessi visindi serilagi hafa vidhaldid landsins virdingu og álitu medal framandi þjóða, og hvad getur af þessháttar, — nú sem stendur —, 10 verid oss dymætara? Það synist sem allar nordlæggar þjódir vilie festa fingur þari, vér vilium og þari vera þeim til adstóðar, enn ei lata þá erfida fyrir oss. Þú munt svara vilia: Því höfum ver þa svo litid að verkum giört hingad til? Þar uppa má svara svoléidid: hvad kemur það framandi þjóðum vid, vér vilium ei þarum heyra 15 annara dóm, enn vel hvör annars. Herved bætist enn framar, að þú hefir reyst med kongligum styrk í Islandi, að nockruleiti enn þá, og halda menn því að födurlandid egi þitt líf og athafnir, enn ei nábuár vorir, sem valla eru oss hiartabetri nú, enn þeir að næst undanfögnu hafa verid. Mér sialfum synist og nátturligt, að það ei 20 sé löndum vorum kiærkomid að þessi visinda grein skuli undan oss dragast, og til annara sem heimugliga og opinberliga vilia skóna af ockur draga. Þú hugsar máske, að vér hér giörum flugur að ulföldum; eg iáta að hluturinn, sem stendur ei er mikils áridandi, enn litil orsök hefur opt haft stórar afleidingar. Eg vil þarhiá 25 einasta vidbæta: að eg ei vel skyl hvörsvegna vid skulum flyta ockur svo miög med að útausa öllum ockar gömlu skiölum, mér virdist lángtum forsialla að gánga frammi í mestu hægd, enn þarhiá varast vel, að ver ei sofnum utaf eins og sumra er sidur. Þú serd heraf herumbil hvada álit eg hefi á því fyrirtæki sem vid höfum 30 áður umskrifad. Eg skal eptir bón þinni vera þari aldeilis hlutlaus madur, og ei nefna þann hlut í neinu af brefum mínum. Ecki get eg látid prenta nöfn subscrib. framavid Sturlungu, því

svomikla ovild hefi eg merkt her móti nagrönnum vorum, ad eg í eingu vil vera vid þá ridinn, þeim mun sídur, í þessu efni, sem allfáir hér hafa styrkt Felagid, og það væri illt alits ad það þægi meiri styrk af framandi enn sinum egin medborgurum. Hér vid er og
 5 athugandi, ad Felag vort er eckirt eginligt vísinda Félag, heldur serilagi stofnad til ad vidhalda og auka almennings upplýsingu og gagn á Islandi, hvörsvegna tilstyrkur framandi þjóða ei er svo vel hentugur, sem sá er kemur frá landsins egin börnum. Sturl. höfum vid dedicerad konungi, og med formalanum fylgir dönsk útlekking.
 10 Frettablödin — 6 örk — eru og buinn og allt á ad sendast til Islands í þessari viku. Eg hefi haft svo mikid starf vid allt þettad, þott litid sé, ad eg enn þá ei hefi fengid hentugleika til ad byria med Islenzk^f brefa Skriptir. Félagid hefur sendt vildar^m her og á Islandi, nockur exemplör af Sturlungu, vid ætlum ad regalera
 15 þig uppa sama máta, enn óskum ad vita hvört þú villt hafa þitt exempl. til Stockhólms, eda það á ad geymast hér. Eg óska ogsvo ad þú vildir lata mig vita hvöria radstöfun vid egum ad giöra med þeirra Svensku Subscrib. exemplör, hvört þau nl. ega af oss ad sendast til Stockholms, og þá til hvörs, eda megu — sem oss
 20 væri hentugast — afhendast á Gyldendals bókhödu.

Prof. R. Müller heilsadi eg frá þér, og var í honum Eddu kurr; letst hann mundi skrifa þer med fyrstu hentugleikum; Eg let hann og uppteikna Subscrib. á hanns Sögubibliotheki. Bædi hann og eg höfum á vidkomandi stöðum talad um hæckun á þinu ferda sti-
 25 pendii, og er eg vongodur um, — ef það er þinn vilie — ad því megi í gott horf koma, enn þú verdur þá ad halda áfram og koma til ockar aptur. Thork. hefur haldid samkomu í því Islenzka Litterat. Felagi, var þar fámennt og godmennt. I stuttu máli vard ályktunin sú, ad Felagid ei giæti reyst sig eda stadid af sialfsdádum.
 30 var því enn framar alyktad ad skrifa ockar Felagi til áhrærandi samband beggia Felaganna, og væntum vid nú brefs med það fyrsta. Sá hlutur vona eg añars iafnist af sialfu ser, og mun þó ei verda neitt úr sambandinu.

Vid væntum Postskipsins dagliga, og erum ordnir hræddir um ad það sé komid uppa einhvörn hátt til skada. Þú mátt heylsa Assessor Lewin og bydia hann vera þolinmodann med Gulapings lögin Thork., þau eru ei komin miklu betur á veg nú, enn þegar þú forst burt; sem stendur prentar Rangel ordaregistrid, og mun 5 hönum treinast það til nyárs. Vid vonum ad siá hér Eddurnar, málfrædis- og lestrar-bókina þína, ásamt þeirri falletgu útgáfu af Sn. Sturlu . . . sem þú einusinni hefur adrepid. Gleimdu ecki ad láta mig vita nær þ . . . á stad, því eg álit það uppa vissann máta merkisdag. lifdu altid vel, gleimdu ockur ecki og allrasist þínum 10
Thorsteinson.

Udskrift: S. T. Hr. Bibliothekar R. Chr. Rask aflægges hos S. T. Hofprædikant og magis^{tr} Afzelius N°. 7 ved Blasiholms Torvet i Stockholm. betalt til Helsingborg.

156. *Fra J. H. Schröder.*

Upsala d. 29 Apr. 1817. 15

Hr. Bibliothecarien R. Rask.
Högtärade Käraste Broder!

Jag feck härom dagen med posten ett bref från Köpenhamn dat. d. 20 Mart. från en som undertecknar sig C. Thomsen junior, Amaliegaden N° 156., som med mig önskar öppna en brefväxling 20 rörande Numismatiken. Jag finner af detta bref, at denna man måtte vara kännare och ägare af en betydlig Myntsamling. För mig yttrar han ej sitt ämbete eller titulatur; jag bör och vill besvara hans artiga skrifvelse. Derföre får jag härmed i förlitande på din vänskapsfulla bevågenhet bedja dig vara god och säga mig 25 denna nu omskrefne mans character.

Jag har för detta tänkt att tilskrifva dig och förklara det stora nöje och gagn jag haft af genomläsningen af *Ottars* och *Ulfstens Rejseberetninger*, hvilka Du nyligen utgifvit. Så mycket jag med mina ännu ofullständiga insigter kan dömma, menar jag att man med 30

fullt skäl kan säga: *rem acu tetigisti*. I några få omständigheter är jag väl ännu tveksam. Jag torde vid tillfälle få meddela dem, för at vinna undervisning och vederläggning med det samma. En omständighet förefaller mig besynnerlig att då Ottar och Ulfsten
 5 funnit så många Editorer och Commentatorer, äfven i sednare tider, ingen rådfrågat sjelfva Cottonska Pergaments Codex. De Editorer som dertill ej kunnat äga tillgång kunna urskuldask; men Barrington som just i sjelfva London 1773 utgaf den anglosachsiska Orosius, tyckes mig på intet sätt kunna försvaras, helst han, som
 10 Du äfven i Inledn. omnämmt, på många ställen har dålig text och slurfvig öfversättning. Vi hafva ännu en Svensk som lagt hand vid Ottar och Ulfsten, *NB.* ej i ett dertill inkom egnadt verk, utan i strödda anmärkningar i utgifna Dissertationer. Det är Professor J. F. Neicter, som de sednare åren af sin lefnad (han dog i Upsala
 15 1803) mycket sysselsatte sig med forskningar i Nordens äldsta Geografi. På flera ställen i sina skrifter illustrerar han detta dyrbara monument för Nordens Geografi.

Jag har nyligen i Westmanland träffat på en i Göransons Bautil obekant Runsten. Jag har sålunda dechiffrerat densamma:
 20 *Intilkla. Ihunaltr.* (: skrifves så: 1 * N † † † † R :) *lit. risa. stain. thinsa. iftir. Karfast. sun. sin. tro guthan. Guk. Uasfarns* (dessa 3 sista ord skrifvas så † R † † N † † †. † N †. N † † † † R † †) *Hjalbi. Gud. silu. hans.* — Jag har fått ritningen mig tillsänd och har ej ännu fått lägligt att resa och sjelf bese corpus delicti. Jag misstänker flera bokstäfver vara
 25 origtiga, ty det fordras säkert öga att på ett så gammalt monument ej misstaga sig. Ett enda streck gör mycket då det är frågan om †. *. †. †. †. o. s. v. — Emedlertid har jag velat communicerat detta fynd med dig, bedjandes att du öfver denna Runeskrift ville meddela mig dina tankar.

30 Jag lyckönskar vår Nordiska Litteratur att af din hand få mottaga den Prosaiska *Eddan*. Jag hoppas att företaget skall i ekonomiskt hänseende vinna framgång. Mag. Gumælius ock jag hafva sökt att så vidt vi kunnat här i orten befrämja det. Vår lista ämna vi snart insända.

Tryckningen af *Scriptores Rer. Svecic.* fortgår oafbrutet. De upptaga så godt som hela min tid. Till nästa vår är första tomen färdig.

När du skrifver till Nyerup anmäl min hälsning. Få vi ej se dig i Upsala ännu en gång. Atterbom, Palmblad, Gumælius hälsa. Jag väntar snart bref från dig.

Med trofast vänskap är jag din

Joh. Henr. Schröder.

5

P. S. Inneliggande Bref recommenderas.

157. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbenhavn d: 3 Maj 1817.

Til H^r Bibliothekar Rask.

Kjære Ven!

10

Det glæder mig højlig, at det gaaer rask frem med Deres Lucubrationer.

Om Deres Mistanke, at F: M. mueligen var smittet af den Visse, er grundet eller ikke kan jeg ikke sige bestemt — endskjønt, maa jeg slutte fra mig selv, finder jeg det ganske rimeligt. Og han skylder ham jo meget mere end jeg. Nogle hans Yttringer i Anledning af de i Deres forrige Skrivelse til mig forlangte Varianter til Orvarodssaga, vare mig paafaldende — og Følgen blev, at vor herlige gamle Codex henligger ubenyttet — — Men — hvorfor rejser ikke denne Sagas Udgiver hened til Danmark, og besøger mig paa Taarnet?

.....

Deres hengivneste Ven

R. Nyerup.

158. *Til J. H. Schröder.*

Stockholm d. 5 Maj 1817.

Jag är kära bror oäntligt förbunden för det intressante brefvet af 29. Apr. Den första frågan nl. om Thomsen har jag ganska

25

lätt att svara på; ty personen, som är mig väl bekandt, är ingenting alls! Det vil säja, han har ingen offentlig sysla eller befattning, och ingen titel, men hans far är grossör och han är sjelf handlande, han är ock sekreterare uti antiqvariska Commissionen (som ut-
5 gifvit antiqvariska Annalarna) och kan väl altså kallas *Hr. Sekreter* eller *Hr. Handelsman* eller någon ting dylikt, fast vi nyttja aldrig den sista term som titulatur på danska. Han har icke egenteligen studerat men är annars icke utan många kunskaper och förmögenhet, jag tror också till karakteren bra och reell. Han gaf mig med
10 ett öppet bref till myntsamlare, och jag visade det åt Hallenberg, Rutström, och Excell. Engeström hos hvilken sista det blef qvar så att jag icke erhållit något svar eller resultat, hvar före jag kan tänka, han ledsnat att vänta och vändt sig till Bror. Om du snart skrifver honom till, ber jag mycket att hälsa honom, och berätta
15 det jag icke alldeles vårdslösat hans ärende, fast mitt bemödande fullkomligt mislyckats.

Brors anmärkningar och inkast emot min *Ottar och Ulfsten* skola fånga mig oändtligt, jag tviflar icke på att där finnas mistag, emedan både ämne och språk hafva så många svårigheter, och
20 varit så otillräckligt bearbetade. I de bästa uplagor (t. e. Wilkins leges Anglosax.), som jag just i denna tid blädrat litet i finnar jag snart i hvarje paragraf de grofsta språkfel i öfversättningen ibland också i texten (t. e. i Elfrici epistola 1. 7. And þæt hy didon þurh ðæs deofles lære, þe hvilum ær Adam forlærde, hvilket är öfversatt:
25 et ut per Diaboli instinctum agerent tamdiu, anteqvam Adam se- ductus erat!, som är så uppenbarligen absurdt, att jag undrar huru någon kunnat skrifva det, då den rätta mening är så enkel: och det gjorde de efter (enligt) djefvulens ingivelse, som en stund förut förfört Adam. Går det så med de gröna trän huru skall det gå
30 med det förtorkade? (eller hur det är öfversatt på svenska). Neic- ters disputationer om detta ämne har jag intet vitat af förr; det är beklagansvärdt, att Svenskarne spilla så mycken tid och lärdom på dissertationer som göra verlden och vettenskaperna liten nytta,

och svenska Litteraturen liten ära, emedan de aldrig blifva bekanta och begagnade utom Upsala och Lund.

Runstenen har jag svårt med att gifva någon uplysning om, emedan jag icke har alla runorna fördelta i rader o. s. v. liksom på sjelfva stenen. och det är vanligtvis svårt nog ändå. Eljest menar jag att *Ihunltr* måste vara *Íngveldr* 1 * n + r + r med en liten metathesis kanhända af copisten. det är ofta att * står för G. at ↑ står både för *d* och *t* är bekant *Íngveldr* är et gammalt Fruntimmernamn i sin fullkomligt isländska form. ↑ R + r n b + t läser jag: drēg góþan alias *dreng góðan* i acc. sing. och i apposition till *son sinn* som styrs af *efter*. Runorna pläga nämlig aldrig fördubblas enligt den gamla orthografen man får således sjelf restituera fördubblingen der fornspråket det utfordrar t. e. sinn. (suum) i acc. sing. masc. äfven så dreggoþan för dreggoþan men i stället för *ng* fins ofta et enda *g* som väl åter är i stället för *gg* efter grekiskt och mösogothiskt stafsätt (γγ) alltså *dreng góþan*. r n r kan enligt samma bemärkningar läses *kóng* (o: kung) men tycks icke passa här i sammanhanget (som acc. sing.) emedan det följande är så dunkelt. Annars får bror icke läsa *hjalpi* utan *hjalpi* enligt fornspråkets natur, emedan þ är icke præcist b. utan både *b* och *p*. silu skall vara *sálu*, men meningen är här klar nog. — Jag ber bror att förlåta detta hastverk, och innesluter mig i brors vänskap och erinran.

Hälsa så mycket alla gemensamma Bekante!

R. Rask. 25

Udskrift: Högedla och Höglärda Hr. Mag. J. H. Schröder i Upsala. betalt.

159. Fra P. E. Müller.

Kiøb: d: 6 Mai 1817

Høistærede Hr. Bibliothecar

Uagtet trende af Deres Breve ligge ubesvarede for mig, haaber jeg dog, at De er overbeviist om, at det er ikke nogen Lige gyldig-

hed, som var Aarsag til min Langsomhed. Havde jeg end ikke forhen staaet i nogen Forbindelse med Dem, maatte saavel Deres literariske Meddelelser, som Deres Iver for at skaffe Subskribentere til mit Sagabibliothek, have opfordret mig til at takke Dem. Nogen

5 Tid tøvede jeg med at svare, fordi jeg ventede snart at kunne melde Dem noget om Deres Ansøgning. Derpaa blev jeg syg, just ikke sengeliggende, men en heftig Forkølelse angreb saaledes mit stedse svage Bryst, at det tillige virkede paa Nerverne, at jeg blev meget mat, og var i en Maanedes Tid ikke i Stand til at foretage noget.

10 Jeg er endnu ikke fuldkommen helbredet, men befinder mig dog langt bedre, og haaber, at Sommeren, hvoraf jeg agter at tilbringe nogen Tid paa Landet, vil med Guds Hielp gjøre det Øvrige. — Hvad nu Deres Breve angaaer, thi fra disses Besvarelse vil jeg begynde, maae jeg først paa det forbindligste takke, saavel for de literaire

15 Meddelelser som for Subskribentlisterne, der overgik min Forventning. De Svenskes Navne skulle blive trykte men til adskillige veed jeg ingen Titel at tilføie. I Henseende til Dem selv glædede det mig at høre, at De levede vel og fornøiet, derimod var jeg ikke tilfreds med hvad De skrev om Deres Literaire Beskiæftigelser. At De ud-

20 giver en islandsk Chrestomathie med latinske Anmerkninger i Stockholm, kan ingen have noget imod. At den angelsaxiske Grammatik der trykkes er og i sig selv ligegyldigt, thi den bliver da ogsaa paa Latin. Derimod er jeg meget misfornøiet med, at De i Sverrig ud-

25 giver begge Eddaerne; adskillige i Kiøbenhavn ere herover endog blevne meget vrede, og jeg kan forsikre Dem, at det har giort alle Deres Venner ondt at erfare det. Deres i Aviserne indrykkede Subskriptionsplan var affattet i meget uheldige Udtryk, og netop skikket til at gjøre Ondt værre. De vilde nu endeligen opfylde Nyerups længe yttrede Ønske om Eddaernes Udgivelse osv. ligesom

30 Nyerup var den eneste, hvem dette laae paa Hiertet, ligesom hans Navn havde i den islandske Literatur Vægt for os, som vide han intet forstaaer deraf uden Bogtitler; og ligesom De ikke selv meget vel vidste, at den anden Deel af Sæmunds Edda kommer ud om

faae Uger, og at der er truffet virksomme Foranstaltninger til Værkets Fortsættelse. De taler i Subskriptionsplanen, ligesom slet intet, førend De fremtraadte, var giort for Eddaerne, enten i Danmark eller Tydskland. Dog dette er nu skeet, og staaer ikke til at ændre, kun til at glemmes. Et Udtryk i et af Deres Breve bekymrer mig mere. 5 De skriver om den Interesse for det Islandske, De har fundet i Sverrig, og mener, at naar en Islænder stod i Spidsen for de Svenskes Bestræbelser i dette Fag, vilde disse snart overgaae de Danskes. Ikke skulde jeg tro, at De ved denne Islænder mente Dem selv. Det er naturligt, at De ved et Ophold i Stokholm holder Forelæsninger, og meddeler de svenske Lærde af Deres Kundskaber, men kunde De bestemme sig til at blive i Sverrig, vilde jeg ansee Dem for at være blottet for al Fædrelandskierlighed, ja endog at have overtraadt Deres Pligter mod Deres Medborgere, at være bleven, saavidt det stod til Dem, en Forræder af Fædrelandets Sag. For 15 mig har en af Hovedgrundene til at sysselsætte mig i senere Aar med den islandske Literatur, været den, at jeg i den Literaturgreen erkjendte noget eiendommeligt for os, noget hvori de Danskes Bestræbelser overgik de andre Nationers, og jeg vilde bidrage min Skiærv til vor Nationalhæder. De vil maaskee sige mig, at 20 Fædrelandet intet har giort for Dem. Jeg negter ikke at Vedkommende burde have giort mere for Dem, men jeg spørger: hvorledes er Bondens Søn fra Fyen kommen til at holde Forelæsninger i Stokholm, at gjøre sit Navn bekiendt i den lærde Verden? Var det ikke, fordi Fædrelandets Mænd understøttede Dem i 25 Deres hielpeløse Barndom og Ungdom, fordi Fædrelandets Indretninger skaffede Dem Bistand til at fortsætte Deres Studeringer, fordi Fædrelandets Konge lod Dem reise til Island? Enhver af os kan saaledes siges at skyldte Fædrelandet alt. Endog Den, hvis Fader var kommet ind fra fremmed Land med stor Rigdom, 30 skyldte Fædrelandet sin Dannelse, hvor meget mere da vi andre. Den som nu anvender de Kundskaber, Fædrelandet har sat ham i Stand til at forhverve, til at fordunkle Fædrelandets Hæder,

anseer jeg for at være sit Lands Forræder. Dog jeg haaber, De ikke har i Sinde at tiene Pontecorvo, og at Ovenstaaende er overflødigt. De undskyldte derfor den Varme, hvormed jeg har skrevet dette, jeg har troet oprigtigen at burde sige Dem min
5 Mening.

Kongen har i disse Dage bevilget 500 Rbd til Trykningen af Deres Prisaftandling. Deichman forlanger 300 Rbd for at paatage sig Forlaget, han giver 20 frie Exemplarer og besørger Skriftet trykt i Sommer hos Schubart, efter Deres Ønske i stor Oktav med
10 latinske Typer. Til Efteraaret bringer jeg et Exemplar til Kongen, og har da temmelig sikkert Haab om at kunne forskaffe Dem 300 Species aarlig i tvende Aar fra Nytaar af at regne, thi først fra den Termin udbetales slige Understøttelser fra Fonden ad usus publicos.

Den Citation af Peringskiold i Theodoriks Levnet, jeg bad
15 Dem at eftersee gaaer ud paa, at Jarl Magus Saga skulde findes i Orms Snorresens Annaler imellem Antiquitets Kollegiets Manuskripter paa Pergament p 73 K 32. hvad er nu det for Annaler, hvorledes kan deri staae om Jarl Magus.

Hvis Deres Leilighed tillod det, ønskede jeg De vilde undersøge,
20 hvor gammelt et Membran, i Antiquitets Kollegiets Samling, af Vilkinasaga kan være, hvis Alder Peringskiold paa første Side af sin Fortale sætter til 470 Aar før hans Tid. Men Vilkinasaga selv kan efter mine Undersøgelser ikke være ældre end Midten af fiortende Aarhundrede. Kolmodin har i Fior eller Aaret før skrevet
25 en Dissertats under Titel opinionones vulgi nonnullis inprimis circa ritus sacros in Norlandia residuos, hvis denne har noget Værd var det mig kiert at erholde den, samt andre af lignende Indhold om Almuens Overtro. Den tydske Oversættelse af den første Deel af mit Sagabibliothek er udkommet, men desværre vansiret baade
30 ved Trykfeil og Oversættelsesfeil, nogle af de værste har jeg strax rettet og sender herved Trykfeilslisten, ifald maaskee nogle tydske Exemplarer skulde være komne til Sverrig. Paa det første Blad ere 10 Feil, siden er det ikke saa slemt. Den dummeste Feil er, at blød-

giort er bleven oversat ved „mit Blut befleckt“. Det danske Saga-bibliothek udkommer om fem Uger, 19 Ark ere trykt. Jeg skal ifølge Deres Raad lade de svenske Subskribentere aftrykke.

Rummet tillader mig kun at tilføie lidet om det Nyeste i vor Literatur. De veed vel at 1 H: af Sturlunga er udkommet, Magnus 5 Lagabæters Lov er færdig paa et Par Ark af Registret nær, Hagen Hagensens Saga udkommer i Aar. Grundtvig har i Dannevirke givet Udsigt over det angelsaxiske Heltedigt, og siger deri at De har giennemgaaet 14 Sange med ham, og lovet at ville med ham udgive Digtet. For Resten har han havt Strid med Heiberg, der 10 har udgivet et maadeligt Produkt Juleaftensspøg, derimod og et vakkert Stykke Psyche. Af Øhlenslæger udkom til Nytaar Frederiksbergdigte, vakkre Reminiscenser fra hans Barndom, nu har han fra Paris hiemsendt Hroars Saga en Fortsættelse af Helge og en Tragoedie Fostbrødrene kaldet. Dog Rummet forbyder mig at 15 tilføie mere, end at jeg med oprigtig Hengivenhed og Agtelse er Deres P. E. Müller.

161. *Fra Grímur Jónsson*. Kaupm.höfn þann 15 Maii 1817 uppstigningardag

.....

Áhrærandi þad sem eg sagdi þér seinast um óvild nockra hér 20 yfir útgáfu Eddu, þá hefur þú misskylid mig. Meiníngin átti ad vera, ad mér sýndist þessi óvilld ógrundvöllud, undir því tvöföldu *skylyrði* (rectius skilyrði): 1 ad þér væri heimil brúkun þeirra *dönsku* handrita (3: þeirra sem einasta finnast í Dmörku) og 2., ad þér ecki hafi verid mögulegt ad útgéfa Eddu hér. En brysti annad- 25 hvört þessara skilyrda vyrdtist mér nockur rök til ad finna ad þínu fyrítæki. En nú hefur þú í þínu bréfi fullkomlega heimilad þér umrád handritanna, og ert því í því tilliti frá mér sýknsaka. Líka hefur þú útlistad, ad þér ecki hafi verid mögulegt ad fá forleggjara í Dmörk til Eddu, og ad þú hafir giort fleiri tilraunir til ad fá 30

hana prentada hér. — Eg concedera allt þetta, enn hinsvegar á fósturjörðin fyrst og fremst tilkall til þess sem vér gétum giört henni til heidurs og sóma, og nú verður eptir mínu álitu spursmálid: nær er tilraunin til að lúka þessa vitaskuld, svo nægileg og svo forgéfnis, 5 að hún gefi heimild til að láta vora ydiu verða annari þjóð til gagns og heidurs?

Hvörrier þeir séu sem helst taka því illa að þú útgéfur Eddu, verður þú að leyfa mér ecki að segja þér í þetta skipti. Eg veit einasta eirn því fleiri hefi eg ecki talad við, en — *aungannveginn* 10 *uppsprettur hans meining af óvild við þig*, enn einasta af því það ángrar hann að Sv. (thi udi mellem os er gammel Jalousie) skuli nú hlióta þann heidur sem Danmörk gat og átti eptir hlutarins nátturu hæglegar að géta ödlast; slíkt vitnar, *jo!* um leti vora og andlega örbyrgd. Og að danskur maður nú skuli verða saklaust 15 meðal til að Sv. fái þenna heidur, svídur því meir í hönum, sem hvörki hann né adrir munu géta fundid þig sekann í neinu réttar-eda skyldu-broti sem haft verði á. Þessi sami maður sagði mér: „að hefði hann vitad til að þér væri hugur á að útgéfa Eddu hér, hefði hann með gledi viliad siálfur kosta helmíng útgáfunnar, og 20 útvega penínga til hins helmíngsins með subscriptíón“ Géttu nú hvör það er, enn það vil eg segja þér að svo er maðurinn kynntur, að ecki ætla eg þetta muni vera gort eða raup heldur röm alvara hanns, sem hann hefði efnt. Eg bid þig nú einasta að taka þessar mínar athugasemdir eins og þær eru taladar og meinadar, og vittu 25 fyri víst að eg — sem ecki heldur í þínum sporum hefði ransakad hlutinn svo smásmuglega — álit þig fyri saklausann í að hafa haft hiarta til að giöra fósturjörð þinni vansa. En hitt er það, að margvíslegir eru mannanna dómar, og opt kunna þeir eins og vér að hafa nockud fyri sér, það er því ecki óviktugt að bera sig sann- 30 færa þá um vort hiartalag. —

.....

Pinn J.

162. Til Bjarni Thorsteinsson ^{27/5} 1817.

Stockhólmi þ. 3^{dja} dag Hvítasunnu 1817.

Eitthvað ætti ég að senda þér, elskuvinr! með þessum hlaupara (eða hraðboda), veit samt ecki hvað þú kynnir helzt að girnast af því prófarkarusli, sem eg hefi til Eg læt þarfyrir í örvæntingu 5 fylgja fyrstu örkina af nýrri málfræðibók á sv. svo þú sjáir byrjun, þó eg viti mikið vel, ad þú hafir lítið gaman af þessháttar Kannske Finnur ockar eda Grímur gæti gamnað sér at því eitt augnablik; en aungum öðrum bið eg ad sýna það. Eg hefi nú fyrir nockrum dögum fengið þitt góða bréf af 5ta apr. sem eg þacka hjartanliga; 10 mèn var mikið kært að sjá félagsins ástand, og það sem þú hefir sendt til Islands fyrir mig &. c. þókti mèn það allt í bezta lagi, ef ecki meira hefði átt ad setjast á rentu af félagsaurunum? heimti þeir góðu menn síðan meira getr þú alltènd leitazt við að hjálpa þeim fyrir mig í einhvörju ad ári verði það ecki allt of mikið, og 15 leyfi kassinn. Eins þacka eg mikilliga fyrir þitt miklu seinna bréf með póstinum, sem eg fèck miklu fyrr. Eg sè þaraf ad þú hefir ecki fullkomliga skilið mitt fyrra, í hvörju mig minnr eg skrifaði þér ad mèn væri lángr um kærara frelsi mitt, heldr en þótt eg gæti spreingr útúr ríkisstjórninni fleiri penínga &. c. sem hèn yrði 20 oflángt ad ítreka. Eg verd ad jata ad eg skil ecki heldr allar ástædur í þínu bréfi t. d. hvörninn það geti kallazt ad láta adra erfida fyrir oss Dani, þegar eg gèfr út (hèn) Eddu, eda hugsa þeir eg láti einhvörn svenskan mann gera það fyrir mig? — kannske þeir álitu mig fyrir svenskan! eg skil það ecki. Aldrei hefi eg heldr eginliga 25 feingid neitt loford af Dír. nè sókt um prófessórsdæmi, en júst þarfyrir var það mèn svo sárt þegar hún lét útberast, ad eg ætti ad vera/fá það. &c. &c. sem þér mun leidast ad heyra optar; þú ert nú allr í Indíunum og í perlum og demöntum, ad eg meina, og mun nidurlagid þará verda meira vert fyrir födurlandid, eg vildi það 30 yrði ecki heldr ávaxtarlaust fyrir þig.

Forláttu nú hraðan, heilsaðu öllum kunníngjum ástsamliga og lifðu alla tíma sæll og minnugr þíns einlæga vinar

R. Rask.

163. *Til P. E. Müller.*

Stokholm d. 29 Maj 1817.

5 Höjstærede Hr. Professor!

Uagtet jeg intet interessant litterært nyt har at meddele, vil jeg dog saa meget mindre opsætte det, at takke Hr. Professoren for Deres sidste Brev, som jeg nu to Gange er bleven ombedet at skrive til Kjöbenhavn om en Sag, hvori Hr. Professoren er den
 10 eneste jeg ved at henvende mig til. Her er nemlig en Bogtrykker her i Staden som har talt med Cancelliråd Ihre (en Sön af den gamle tror jeg) om at udgive Ihres Lexicon som ogsaa her er blevet meget sjeldent; han tænker at oplægge det i 4to og lidt mere ökonomisk, men tillige smukkere end det gamle; ved denne Lejlighed önskede
 15 han at benytte Olafsens Supplementer enten til at indflætte i Arbejdet, eller aftrykke neden under helt med mindre Bogstaver eller for sig som et eget Supplementværk alt efter Omstændighederne og Arbejdets Beskaffenhed, som naturligtvis er ham ubekjendt. Han beder derfor at faa at vide om og paa hvad Vilkaar dette
 20 kunde tilstaaes ham? om han f. Eks. kunde faa det hid, lade det afskrive der, eller kort sagt paa hvilken anden Maade det skulde kunne lade sig gjöre. Jeg vilde derfor gjerne have et officielt Svar derpaa til ham selv addresseret eller til mig. Hans Navn er Auditeur Georg Scheutz i Stockh. Jeg erindrer meget vel hvad Professoren
 25 en Gang havde for Plan med den, og er Dem stedse forbunden derfor, men da det 1) har lange Udsigter med min Rejse 2) med mit Udkomme i Fædrenelandet, som er den förste Betingelse for min litterære Virksomhed der; saa kunde vel efter Ordsproget Koen dö imedens Græsset gror, og naar jeg intet selv kan gjöre ser jeg heller

at en anden gjør det end at det bliver ugjort; saa at jeg *for min Person* er fuldkommen neutral og ligegyldig.

Jeg kommer nu til den anden Post om Eddaerne o. s. v. Det er kun lidet af dette som jeg kan finde mig truffen af; jeg kan ikke begribe hvad der kan forhindre mig mer end andre at benytte min 5 Ejendom og mine Kundskaber der hvor man sætter Pris paa dem, hvilket aldrig har været Tilfældet i Kjöbenhavn. Jeg har oftere gjennemlæst min Anmeldelse af Subskriptionsplanen til Edda og kan endnu ikke indse hvad det er for uheldige Udtryk som gjorde det onde Værre; jeg kan ikke finde noget Ord, som fornærmer noget 10 Menneske at jeg anførte Nyerup var fordi han sidst og tydeligst havde ytret sig, jeg anførte ham ingenlunde som *den eneste*, om Hr. Prof. vil gjennemlæse Tillysningen endnu en Gang, men jeg trode da som nu, at han som Oversætter og Forfatter om Edda havde vist ligesaa gode Kundskaber om Bogen som nogen anden 15 dansk Mand. At jeg ikke holdt nogen Eloge over hvad man har gjort for Edda i Dnm. kom deraf at Resen — og den arn. Kom. forekomme mig snarere at fortjene den bitreste Satire; jeg vidste virkelig heller ikke hvad det led med Sæm.edda förend jeg af Prof. Magnusens sidste og eneste Efterretning derom ser det er kommet 20 til Y i Ordregistret; men den Sag vedkom mig jo desuden aldeles ikke som Udgiver af Snorres Edda, som ingen har tænkt paa; og allenfals behövede jeg ikke i et dansk Blad at stöde i Basunen der over. Jeg ved ikke heller hvorledes Arbejdet er; ti jeg har aldrig set det, det trykte at sige uden en Gang et Øjeblik hos Hr. Pro- 25 fessoren selv, hvor jeg traf det liggende paa Bordet, som De maaskje endnu erindrer. Jeg önsker derfor aldeles ikke at min Anmeldelse glemmes, men vel at den betragtes i sit rette Lys; nemlig ligefrem som en Anmeldelse af et Arbejde, jeg var glad lykkedes mig en Gang efter at jeg saa længe forgjæves havde arbejdet paa det og 30 sögt at faa Forlægger i Khvn. Hvad mig selv angaaer da har man fra tvende helt forskjellige Sider gjort mig foreløbige Forslag privatim det ene om at blive her i Staden det andet i Upsal begge om-

trent med 15 á 2000 Rd^f sv. Banco om Aaret, men jeg har med al Flid undveget at det skulle komme til noget Tilbud, og indskrænket mine Forelæsninger i mange Maader tværtimod mine Velynderes Ønske til blotte grammatikalske og analytiske Vejledninger fordi jeg troede det skulde optages ilde om jeg offentlig paa Börssalen holdt Forelæsninger paa sv. over Islands Historie, naturlige Beskaffenhed, Litteratur o. s. v. men at det skulde formenes mig at bruge hvad jeg har kjøbt, faaet foræret, eller selv afskrevet med Vedkommendes Tilladelse, og hvad jeg aldrig ellers har kunnet faa Lejlighed til at udgive om jeg end vilde gjøre hele Arbejdet for intet — det kunde jeg umuelig forestille mig. Naar man gav mig at forstaa at eftersom jeg nu var saa fast i min Rejseplan, haabede man at se mig paa Tilbagerejsen, har jeg, hvorvel det næsten syntes overflødig ytret at jeg mueligvis lagde Vejen igjennem Tyskland, for ingen at bedrage. Jeg tænkte virkelig først paa at dølge min Mening rent, og lade Tilbudet ske, for at benytte mig af det i Khavn, men det forekom mig snart uædelt. Jeg kan saaledes ikke tilegne mig Titelen af Fædrelandets Forræder endnu i denne Henseende, men om det er et Forræderi og tjener til at fordunkle Danmarks Ære hvad en dansk Mand udgiver i et fremmed Land, saa er min Synd stor og ganske svar, og torde muelig blive endnu større, men saa er vel ogsaa Øhlenschläger en Forræder fordi han har udgivet sin Aladdin i Amsterdam, saa man ikke mere kan faa den paa Dansk men maa lade den tyske forskrive. Der var ogsaa et Par Mænd i Edinborg, som beklagede at de ikke kunde faa Prof. Müllers Skrift om Guldhornene paa Dansk, og den tyske Oversættelse brød de sig ikke stort om da de i Engelland ikke har saa høje Begreber som vi om the dull Germans, som de kalder dem. Eller er det hos mig saavidt mueligt at fordunkle Fædrelandets Ære, hvad der hos andre er at udbrede det danske Navns Hæder? Det er sandt at Fædrelandet har *tildels* sat mig istand til at erhverve mine Kundskaber; men det er ogsaa sant at det har *aldrig* brudt sig om at benytte dem. Hr. Prof. kjender min

Indberetning til Directionen hvor jeg til Slutning ytrede det Ønske at da jeg nu i tre Aar havde rejst i alle nordiske Riger og ikke uden Möje og Fare indsamlet nogle Indsigter i det gamle Sprog at Dir. da vilde sætte mig i Stand at benytte dem efter Evne uden Nærings-sorger for Fremtiden. Derpaa fulgte intet Svar; da jeg siden efter 5 først talte med E. var Svaret: jeg kunde være forsikret man vilde gjøre alt for mig; men Tonen sagde mig tydelig nok at det *alt* var en lille Trykfejl isteden for *intet*. Anden Gang hed det helt oprigtig at man ingen Penge havde, og der var intet andet at gjøre end bie; tredie Gang noget för min Afrejse talte han om overdrevne Preten- 10 sioner, om at jeg *havde været* ganske beskeden, men Komplimenterne med mere jeg gider ikke repetere. Hr. Prof. kjender min sidste Ansøgning, som var forbunden med det klare Spörgsmaal om jeg havde noget at vente i Fædrenelandet i Anledning af mine forrige Rejser og mangeaarige Studeringer, og De vöd at derpaa hverken 15 skriftlig eller mundtlig blev svaret et eneste Ord! Jeg er inderlig overtydet at Prof. mente ærligt hvad De sagde sidst vi taltes ved, men at ikke alle har ment saa viser jo Erfaringen. Jeg var/er sandt at sige paa den ene Side ligesaavel fornöjet som paa den anden misfornöjet med Dir. ti den opgav derved tydelig alle Fordringer 20 paa mig og gav mig min Frihed tilbage; jeg indsaa ogsaa nok at hvad den i det højeste havde villet gjøre, skulde blevet en Ubetydelighed, som jeg maatte være næsten ligegyldig ved, og som ikke skulde sat mig i Stand til at leve selv, end sige med Familie, som andre i min Alder pleje at tænke paa (jeg er nu snart 30 Aar), men 25 som alligevel skulde lænkebundet mig for evig. Nu derimod mener jeg, at det er klart jeg har *Ret* til at forhverve mit Ophold paa lovlig Maade ligesom alle andre Mennesker, og at gjøre Gavn hvor jeg *kan*. I Kh. yttrede jeg en Gang for E. at min Plan var at behandle alle den kaukasiske Rases Sprogs Grammatik efter samme 30 Plan som Isl. hvorpå han svarede: Kjender *man* dem tilstrækkelig? En anden Gang da jeg talte om min isl. Rejsebeskrivning gav han mig Instrux tværtimod min Plan, og forsikrede mig at det andet

vilde være uden al Interesse. Her er ingen som skolemesterer mig, her agter man mine Kundskaber og vilde inderlig gjerne beholde mig som jeg er uden videre Rejse. Her har jeg aldrig fölt at jeg arbejder for at leve, hvilket jeg alle Øjeblikke mærkede i Khavn. Her
5 har jeg faaet Forlægger og Penge til for alle mine Forsög og Anmodninger om mange flere litterære Arbejder, end jeg har kunnet indlade mig paa; i Khvn maa jeg först have Penge af Regjeringen for at kunne kjøbe en Forlægger til et Arbejde, som har kostet mig flere Aars möjsommelige Samlen. Var jeg da ikke gal, og tre Gange
10 gal om jeg forsmaaede Lejligheden til at udrette noget? som Verden ellers i Ro kunnet vente paa i 30 Aar til efter Nyerups Formodning og efter alt hvad Mennesker rimeligvis kunne forudse? Jeg önsker derfor ikke at noget af det som hertil hörer var ugjort eller glemt, men hvis mine Landsmænd kunne for Alvor lægge mig
15 dette til Last, da önsker jeg heller at omkomme i Ruslands Örkener end nogensinde mer at se mit Fædreneland. Hvad skal jeg desuden tilbage? skal jeg hver Gang jeg skriver en Afh. först sulte imedens jeg arbejder, siden betle om Penge af Regjeringen til at faa nogen til at tage derimod men selv være lige saa rig efter som forud? Dette
20 bringer mig stundum endnu paa den Tanke om det ikke var Pligt heller at före et virksomt, herligt og ærefuldt Liv endog hos sin Fjende heller end sulte og sove sin Tid og Kraft bort hos sin Ven. Det synes som Forsynet, er der noget, umelig kan have bestemt Livet hertil. Hvad tabte ogsaa Fædrenelandet ved mig, der er jo
25 Bondeknolde* nok tilbage! Desuden — Men nok herom og mer end nok. Hr. Prof. ser heraf min Maade at betragte Sagerne, jeg ved ellers vel at enhver Sag har to Hanker, og lad dem kun mere sig med at betragte denne saavel som andet fra den værste, hvem der behager — jeg foragter en saadan Tænkemaade ti jeg tror at
30 have handlet efter Ret og Pligt og *Nödvendighed!* Men saamange

---

* Min Fader var ellers ikke egentlig Bonde, men ligemeget, han boede paa Landet, og saavel han som min hele Æt var Almuesfolk; jeg skammer mig ikke ved ham.

ærgerlige og tildels ulykkelige Efterretninger har jeg faaet fra Fædrenelandet siden jeg rejste derfra, at jeg virkelig ikke længes meget efter Kjöbenh. hvor jeg har haft saa mange bekymrede og saa faa ret glade og lykkelige Dage. Imidlertid er *alt dette*, hvad jeg her har skrevet blot Professoren tilskrevet i Fortrolighed og Oprigtighed, 5 og jeg haaber at *intet deraf meddeles andre*, da det mueligvis kunde forstyrre en Plan, jeg har som interesserer mig selv meget og som jeg haaber ikke skal ansees for noget Fædrenelandsforræderi; det skulde ogsaa upaatvivlelig foraarsage mig Ubehageligheder, og gjøre at jeg aldrig mere skulde se mit Födeland; men jeg anser Hr. Prof. 10 som en Mand og som en Dansker, og saaledes haaber jeg ogsaa De till videre skal befinde

Deres ærbödige R. Rask.

164. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjöbenhavn d: 12 Jun: 1817.

Da De har saa stor Lyst til at betale Postpenge — saa har De nu 15 ved dette Brevs Modtagelse havt Anledning til at faae denne Lyst styret. Forresten troede jeg, Afzelius var af samme Religion som jeg, og jeg kan hellig forsikkre, om jeg fik et løst Blad tilsendt, med Anmodning at levere det til Vedkommende, det da aldrig kunde falde mig ind at være saa indiscret at læse hvad der ej var mig be- 20 stemt.

Det glæder mig usigelig, at Deres højprisværdige Prisaafhandling dog omsider bliver trykt. Saa gjøres der da *ogsaa her* Noget for Videnskaberne. Magnusen og jeg læse med Fornøjelse Correcturen, og vi ville begge bestræbe os for Correcthed gradu super- 25 lativo. — De nævner 3^{die} Correctur — Det veed jeg ikke, hvorvidt vil lade sig gjøre; men det veed jeg at af Alt hvad Thiele trykker for mig, faaer jeg ikke mere end een eneste Correctur, og han anseer det som en stor Fortrød i Trykkeriet, om jeg ikke kunde lade mig nøje med det. og her 3 Correcturer!!! 30

Men sig mig dog, er ikke Hallenberg en mageløs charmant Mand — hvem har vi vel *nu* af vore Bogskrivere, der med saa rund Haand meddeler andre Litteratorer sine Verker gratis. — Jeg siger *nu*; thi saaledes handlede Suhm ogsaa fordem.

5 Jeg beder Dem formelde den Hædersmand mine tusinde Hilsener. Visselig skal jeg med den største Omhu og Eftertanke anvende Exemplarerne saaledes at han dog kan faae nogen Rente eller Erkjendtligheds Bevis. Barest man havde Lejlighed til Forsendelser! Skrive ham til gjør jeg snart.

10 Næst mangfoldige Hilsener til Ling beder jeg ham og Dem være forsikkrede om, at jeg af al Magt skal drive paa at faae den re-censeret; og troer jeg ogsaa at Mejsling er den rette Mand dertil.
 . Bülow paa Sanderumgaard skal for ikke længe siden have været meget syg, men dog nu være kommen sig; hvilket Magnusen har
 15 hørt af Thorlacius som ganske nylig skal have faaet Brev fra ham.

Thorstensen og jeg kan ikke noksom forundre os over, at De ved saadant et underligt Dyr i Vorherres Have, som dette *D* med Circumflexer, vil bestyrke Grundtvig og Rüh's i deres kjætterske Formening om det islandske Sprogs og Alphabets Nedstammelse
 20 fra det Angelsaxiske.

Men for at komme igjen til Hallenbergs Verk, saa røber det jo umaadelig baade Flid og Lærdom! Ved saa løselig at blade deri, synes jeg at mærke, at Bogen maa interessere Dem overordentlig, ligervis som Deres Prisskrift, naar det kommer ud, vil glæde ham.
 25 — — (Nu bladede jeg igjen om deri, og stødte da, i Pars 1 p: 146, paa en liden Fejltagelse, scilicet i mit Modersmaal, det eneste jeg saa at sige forstaaer Noget af. Her siger Autor, at isteden for det svenske *Gudfader*, siger vi *Godfader*; nej, vi sige *Gudfader* lige-som de Svenske. Men hvorledes det egentlig hænger „ihob“ med
 30 vor *Bedstefader* og *Bedstemoder*, skjønner jeg ikke bestemt.) Men nu kommer den allervigtigste Indvending. Verket mangler det behørig Index! Jeg veed nok, at var jeg i Hallenbergs Sted, saa betalede jeg Dem hvad De vilde forlange, for at udarbejde samme

Index vocum gothicarum /: ɔ: islandico—norvagico—svecico—danicarum: / cum indicis, persicis, slavonicis etc. congruentium. Da bemeldte Ordregister mangler, saa maa nu vor Ordbogscommission give den ihænde til Extrahering til Gud veed hvem, som da kan have Møje nok med ikke „at mistage“ sig. 5

For at kunne faae det rette Greb paa at celebrere Reformationsjubilæet, øve vi os nu i Sommer paa at gjøre Højtid af Abraham Kalls Jubilæum, da han er docens semisecularis ved Universitetet. Det var nemlig i Aaret 1767 han begyndte sine litterairhistor: Forelæsninger som Bibliothekar ved Universitetsbibliotheket. 10

Den af en unævnt Privatmand /: jeg troer Agent Nielsen: / udsatte Præmie for Besvarelsen af den Opgave om det danske Sprogs Skjebne i Hertugdømmet Schlesvig, er vunden af Werlauf; Accessit er vundet af en Præst Outzen i det Schlesvigske, den samme ventelig, som i Kieler Blätter har recenseret Thorkelins angelsachs: 15 Poem, og som er saa stor en Lingvist, at jeg tænker jeg bør sende ham et Ex: af Hallenbergs Bog.

Grundtvig har i Dannevirke for ikke længe siden fremsat Indholdet af det Thorkelinske Digt, men ikke bestemt Tiden, naar Oversættelsen kan ventes; den han omtaler som en Entreprise der 20 bekostes af Bülov. — Den Understøttelse han har havt af Dem ved dette Arbejde omtaler han paa en hæderlig Maade.

Af Molbechs Rejse i Sverrig udkommer nu snart 2^{den} og 3^{die} Del paa een Gang.

I *Hall*: Litt: Zeit: for Maj 1817 findes en grumme Hoben Til- 25 læg til Vaters Litteratur der Grammatiken und Lexica etc: Deres hengivneste Ven R. Nyerup.

Jeg beder flittigst at hilse Afzelius, Hammarsköld, Granberg, Walmark, Rutström, og hvo der ellers mindes mig. Jeg mindes mange flere. 30

Speciatim at takke Hallenberg for Tillægget til Qvatuor Monumenta ænea, hvori Snibben til Sjöborg var et Ord sagt i rette Tid.

166. *Fra Finn Magnusen.*Kmhöfn. þ. 13da Junii 1817.

Elskulegi Vinr!

Uppá þín mörgu góðu bréf hlýt eg nú ad svara þér í flaustri, þar eg hefi varid þeim litla tíma er eg mátti missa, frá því eg fékk
 5 hin seinni af þeim, til vidfesta athugasemda um þær tilteknu vísur úr Eddu. — Eg ætladi eg mundi ekki hafa skrifad þér: eg hefdi heyrt þú hefdir ádr sókt um Professorsdæmi &c. heldr *eitthvad líkt* (svosem ad verda Adjunkt edr fá eitthvört lærimeistarapláts í þeim vísindum); þannig skildiz mér af þeim er eg taladi vid, enn
 10 vel getr sked eg hafi misskilid þá edr mig hafi misminnt; á þessháttar ordum er kunnu ad falla ófyrirsyniu í vidrædum manna, getr madr eginlega ekki hendt reidur — og vissulega hefur sá er sagdi nokkud þvílíkt vid mig, ætlad ad sú mundi hafa verid meiníng þín í þeim ordatiltækium er þú settir í bréf þitt til U. D. — Annars
 15 skil eg ei ad þú þurfir ad taka þér téd tal svo nærri, því án efa hefur það ei á neinn hátt verid framborid í illri meiníngu á móti þér. Þótt þú hefdir verulega sókt á tédan hátt, mundi enginn hafa lád þér það í nokkurn máta, edr haft ordsök til ad giöra það. — Rétt hefur þú þarí, ad fáum hefdi ordid uppbyggíng í för minni hédan
 20 til Islands og ei hefdi hún verid samqvæm ósk minni, enn ei sá eg ádr annad fyrir, þá eg medtók téd bréf U. D., enn ad eg mundi neydaz þartil, kominn í töluverdar skuldir án þess ad síá nokkra brýna von um víst framfæri framvegis. — Nú vona eg þó ad rætiz úr vandrædum mínum fyrst um sinn og ad mér brádum veitiz
 25 (hvad eg eginlega á jöfri síálfum ad þakka eins og fyrrum nafnbótina) 600 Rdlr. S. V. í 2 eda 3 ár fyrir erfidi mitt vid Eddurnar, og til þess sérilagi ad eg géti haldiz vid hér og erfidad í minni lærdómsgrein, eptir efnum. Þettad verda þá þeir fyrstu peníngar er eg hefi þegid af kóngsins edr landsins fiársiód ad undanteknum
 30 stipendiu á Regenzi og þeim bústad her ókeypis, nú sem stendr, nú þá eg hefi brádum sex um þrítugt, hefi varid miklu af mínum besta aldri til födurlandsins þénustu (þó það væri í öðrum efnum)

og bedid þaraf þann heilsubrest er mér líklega aldrei bætiz ad fullu. — Þad voru einasta neydarúrrædi fyri mér ad eg reyndi til ad sækia um téd Professorsdæmi; — eg er miklu gladari yfir ad fá þann nú eptirvænta styrk, einasta eg fái ad nióta hans lengr, ef eg lifi til þess ad sú tiltekna tíð er úthlaupiñ, og nokkud fram 5 yfir það. Kríngumstæðurnar géta breytst hér til hins betra — og eg óska sannarlega enkis helldr enn ad vid bádir gætum lifad hér og haft nokkurnvegin vidurværi, þú sem Professor í norðrlanda gömlu túngumálum m. m. og eg uppá einhvörn annan hátt, hellst svoleidis ad eg hefdi mest ad sýsla vid skáldskap og Gudfræði fedra 10 vorra. — Sendíngar þínar þakka eg þér kærlega; þær 2 arkir af lestrarb. hefi eg enn ei fengid frá Molbech; eg hitti hann nýlega úti vid, og sagdi hann þá þær lægi hiá sér, svo eg gét tekid þær þar nær eg vil. — I tilliti til þess er þú spyr um ætla eg engin Islendíngur kalli bókstafin j. annad enn *jod*, enn ad d. heyriz, hiá þeim sem 15 skilmerkilega vilja tala, í *virðst* og *endst*; — í *bands* og *valds* heyriz það einnig hiá flestum. —

Fullviss er eg um ad þú ei hefur útgefid Snorra-Eddu í ábata-skyni, og eg villdi engin láði þer það fyrirtæki meir enn eg! Vid tveir erum og skulum vera eins gódir vinir eptir sem ádr, þótt eg 20 mikilega óskadi, ýmisra ordsaka vegna, ad þú ekki hefdir tekid það fyrir þig í þettað sinn og á þeim stad, — þar það þó var ádr áqvardad ad útgáfan skyldi ské hér innan skams, enn nú munu þó nábúar vorir þykiaz hafa komid dönum í forkaupid, hvad þó ekki hefdi átt svo ad vera. Nú er *þó*/samt svo komid ad því tíair ei ad breyta sem 25 búid er, og er því óþarfi ad eyða fleirum ordum í því tilliti.

.....

Tíð og blad skipa mér nú ad hætta — nema ad eg af alhuga óska þér allra heilla og er ávallt

þinn einlægur vinur

F. Magnússon. 30

168. *Fra Bjarni Thorsteinsson.*

Khöfn, þann 14^d Junii 1817.

Eg gladdist mikiliga við þitt góða bref af 3^{dia} í Hvitasunnu; ásamt allt annað þar með fylgiandi, því eg var ordinn hræddur um, að þú annadhvört værir ordinn reidur voru nöldri, eda hefdir
 5 gleimt oss aldeilis. Mér datt og, satt að segja, hið þridia í hug, að þú mundir kominn langt austur í Gardaríki og værir þar velhaldinn með Ásum og Vönum. Og það var nú það sem eg óskadi helst. Skemtun mikil var mér að síá synishorn af þínum verkum, því þau eru öll falleg og að öðru velvöndud. Eg, ásamt
 10 öðrum þínum vinum og vandamönnum, óska einasta þess, að mega síá ávexti þinnar stöku erfðissemi her í föðurlandinu, svo þeir uppa nattúrligasta máta giætu ordid því til heydurs og þer sialfum til gagns og ánægju. Það sem eg heradlútandi í mínum fyrri brefum hefi ádrepid, sé eg þú hefur misskylid, eda ecki skylid. Ecki undrast
 15 eg yfir því, vegna þess slíkur ágreiningur í meiningum manna er alls ecki skialdgiæfur. Hann er optast nær afleiding sárbeittrar yfirbevisunar um réttindi í máli sínu, og einhvörskonar vidqvæmnis er hindrar oss í að yfirvega hlutina með kaldri rósemi. Eg sé þú ert fullkomliga sannfærdur um, að þitt mál er á réttindum grund-
 20 vallad og fullkomliga sambodid hlutarins ástandi. Hvörki eg eda adrir egu þá frekari dóm á því. Eg bæti þessvegna við, svosem einhvörskonar ultimato frá minni sídu: að mín meining eginliga var, að vita, hvört þú ei frá Ríkisstiórninni vildir þyggia meiri styrk til ferdarinnar, ef hann uppa sæmiligann máta giæti ödlast, þó
 25 með því skilyrði, að áfram væri haldid, og hingad apturhorfid.
 .....

Eg enda og er iafnan þinn

Thorsteinson.

175. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb: d 22 Juli 1817

Højstærede!

30 Begjæringen fra den svenske Bogtrykker Scheutz er bleven Aarsag i, at jeg først senere besvarer Deres Skrivelse af 29 Mai; jeg vil

derfor og begynde med Svaret paa samme. Efter at jeg i et Brev til Videnskabernes Selskab havde andraget Sagen, besluttede Selskabet at svare mig, at man ei kunde overlade Hr. Scheutz Olafsens vidtløftige Supplémenter til Ihre, da Selskabet selv agtede at benytte dem til Udgivelsen af et Etymologicum Danicum. Andet 5 officielt Svar kan Scheutz ikke erholde, da han ikke selv har tilskrevet Selskabet.

Hvad den anden Gienstand angaaer, Deres Brev omhandler, vil jeg blot tilføie, at det var ikke mig allene, men alle Deres Venner, med hvilke jeg talte, som (maaskee Nyerup undtagen) baade 10 misbilligede Udgivelsen af Eddaerne og den desangaaende bekiendtgjorte Anmeldelse. Dog, hvor der ikke er Spørgsmaal om den strenge Ret men om det Sømmelige, vil det være vanskeligt især i et Brev tilstrekkeligen at udvikle dette for en forskielligen tænkende. Deres Ret til at udgive Eddaerne har jeg ved mere end 15 een Leilighed forfægtet. Det hvad jeg ansaae for det Vigtigste i mit Brev var skrevet sub hypothesi, og dette maae jeg endnu noget nøiere fremsætte. Naar en Mand med offentlig Understøttelse eller og privat er i sit Fædreland bleven sat i Stand til at erhverve sig en siælden Færdighed eller udmærket Indsigt; har Fædrelandet først 20 Krav paa at høste Gavn deraf. Den udmærkede Mand er derfor ingenlunde at ansee som stavnsbundet til Fødeegnen, men dersom Leilighed tilbyder sig for ham, til paa en for ham ærefuld og fordelagtig Maade at anvende sine Kundskaber i Udlandet, mener jeg, det er hans Pligt, før han gaaer i fremmed Tieneste, først at 25 tilbyde Fædrelandet Frugterne af sine Kundskaber, og at foretrække en Post hiemme om end noget mindre fordelagtig. Har han gjort dette, og kan ikke finde i Fædrelandet nogen passende Virkekreds, da mener jeg, at han først med god Samvittighed kan vorde Borger i et andet Land. Da Biskop Balle studerede i Göttingen, blev 30 det ham tilbudet der at blive Repetent, som dansk Stipendiat skrev han først hiem og meldte det, han fik Svar, at Fædrelandet havde Fordring paa ham, hvad der for det første skulde staae ham aabent

var en Plads paa Borkens Kollegium og et Decanat paa Klosteret. Uagtet Ansættelsen i Göttingen var mere betydelig, tvivlede Balle dog ikke paa at vende tilbage. — De meldte intet i sidste Brev om Deres Reiseplan. Jeg formoder at De til Efteraaret gaaer til Rusland. Dersom De inden den Tid melder mig, at De ønsker større Understøttelse fra Fædrelandet, og at De ikke har modtaget nogen Ansættelse i Sverrig skal jeg bestræbe mig for at udvirke hos Kongen to til tre hundrede Specier aarlig fra Nytaar af til den russiske Reise. — Mit Sagabibliothek haaber jeg De har modtaget, jeg har bedet Schulz at vedlægge Exemplarer saavel til Dem som til den der havde samlet saa mange Subskribentere, om jeg erindrer ret var det Gumelius. Desværre havde Schulz trykt saa faae Skrivpapirexemplarer, at kun en enkelt af Subskribenterne i Sverrig kunde faae deraf. Anden Deel er fra min Haand færdig, og kommer ud næste Foraar. Den vil indeholde de vigtigste Sagaer og især vidtløftige Undersøgelser over Vølsunger og Giukunger. Det skal være mig kiert, om Planen og sammes Udførelse har Deres Bifald. Af litterært Nyt veed jeg ikke andet, end at anden og tredie Deel af Molbechs svenske Reise er udkommet. Øhlenschläger har udgivet Hroars Saga en Fortsættelse af Helge. Kommissionens Edda, Magnus Lagebæters Gulathing Lov og femte Bind af norske Kongers Krønike kunne alle ventes færdige om to Maaneder. Med de oprigtigste Ønsker for Deres Velgaaende og at de efter heldigen fuldendte Reise maae vende tilbage til Deres Venner i Fædrelandet forbliver jeg Deres hengivneste

P. E. Müller.

Udskrift: Til S T Hr Bibliothecar Rask i Stokholm Afleveres hos Kongl. Hofpredikanten Højlærde H^r Mag: Afzelius, Blasiiholmstorget N° 7.

179. *Fra Bjarni Thorsteinsson.*

Kaupmannahöfn þaṅ Aug. 1817.

Eg var í giærdag uppa Turni ad snudda í skruddunum hanns Arna Magnussonar, og vegna þess svo leingi er sidan eg hefi frá þér

heyrð, spurði eg Profess. Nyerup, svo sem í fornfræða skyni, hvört nockud heyrðist handan fyrir Sundid. Hann qvadt heyrð hafa, að þú létir gánga 7 pressur í Stockhólmi, og prenta bækur í 7 málum. Eg, sem valla skyl eda skrifa bæriliga eitt eda tvö mál, — fell í forundran yfir, hvað mikid gud hefir í þig látid á svo stuttum tíma, 5 og gledur það mig þarhia, að þeir gullhalsarnir meðal Svía nú géta séð, að þeir í nockrum vísindum ega iafninga hér í landi. Mér fórst annars, þegar eg heyrði þessa fregn, eins og bændum á Járngerðastada þingi þegar eg 1815 var þar staddur. Þeir spurdu mig nl., hvað *Sylfurverd* væri? og eptir að eg hafði útlistad það fyrir 10 þeim, eptir því sem eg gat best, spurdu þeir mig ennframar, hvað leingi á þetta Sylfurverd að *standa*? Enn af því eg ecki gat gefid greiniligt svar heruppa stungu þeir nefium saman, og þottist eg þaraf skyllia, að þeim mundi þykia mín kénning rétt góð, að því undanteknu, að í hana vantadi botniñ. Ogsvo mér þockti Pro- 15 fessor N. kénning ágæt og skemtilig, eñ mig lángadi þó til undir eins að vita, hvað leingi þessi verk eñ mundi yfirstanda, og hvað þú að þeim lidnum mundir þér fyrir hendur taka. Öll vól eru nú góð, eitt að vera með Svíum, annad að koma til vor aptur, og það þridia og bezta, að halda beinleidis áfrañ inn í hiartad á Rús- 20 landi. Svo giörði Carl 12^{ti} eptir frægann sigur í Polen, eñ að ferdin mistókst hönum kom þaraf, að hann fór of fliótt yfir landid og giætti litillar varúdar.

Eingin skip eru enn komin frá Islandi, eda nein frett þaðan sidan í fyrra sumar, svo gens islandica hér er ordin sturlud og 25 órólig, sumir hugsa (*ex. gratia*) að landid sé sockid, adrir að Tyrkinn frá Alsír hafi brugdid sér þangad og skeri nú bædi menn og fénað, o. s. fr. Skipanna dvöl er felaginu ockar miög svo óhentug, vid stöndum her eins og — qvod islandice vocatur — þvara, og vitum ecki hvörs vænta á frá Islandi. Sturlunga geingur vel frá 30 hendi, 20 arkir eru prentadar af annari Deild, eru nú herumbil 11—12 eptir sem eg vona verdi bunar í Octbr. Landaskipunar-

verkið er, eins og náttúrligt er, langt torveldara. Vid erum ad láta, til reynslu, stynga í stein litid kort; þó eg annars se hræddur um ad steinstungin landkort verdi óbrukanlig, enn stungin í eyr verda þan mikils til of dýr, því ecki er ad hugsa til, ad fá bækur seldar í 5 Islandi nema fyrir litid verd. Eg óska opt og mörgum sinnum ad landaskipunarverkið væri búid, en — eg segi þér satt, — hér er hægra um ad tala enn í ad komast, því þó meiningar ecki væri ólíkar um hvad mikid eda lítid á í bókinni ad standa, hafa þó allir nóg annad ad starfa, enn ad leggja sig í þesshattar erfidi. I 10 stuttu máli, það eina er torveldara enn það annad. Og er svo uttalad um það fyrra sem eg ætladi á ad minnast. Eg skrifadi þér í flytir nockrar línur med svenskum skipherra, — mildum eins og sunnañvindi, enn qvoad corpus höltum, — og fylgdu þarmed subscriptions exempl. af Sturlungu; Eg vona, ad það altsaman sé í 15 réttum skordum, þó þætti mér vænt, ad mega fá þarum vísbendingu. Einhvörskonar missmídi — eda þesshattar — þykist eg hafa fundid hiá ockar *besta* vin sidan brefid til Lærdomslista Felagsins. Mér er það mikid ógédfeldt, því eg óska umfram alla hluti ad fridur megi haldast milli rikianna. Enn ei verdur nú eda sidar syndt fyrir 20 öll nes. I Octbr. mánudi er mín milda stiörn á enda, og þott eg ei geti sagt mér til heydurs, eins og Borgmeistarinn í Hamborg, ad eg ei hafi sofid í allri minni embættistíð, hefi eg þó ei sidur enn hann, viliad halda sattir og fridsemdir. Eingin held eg sé betur fallinn til þess embættis enn Professorinn, þangad til þú sialfur kemur, og 25 tekur vid stiörn í því riki hvartil þú einn ert odalborinn. Ad likindum mun styttest mín vera hér í vor, af orsökum er þú munt tilgéta, hvört sem mitt ásigkomulag þá verdur betra eda verra en það er nú. Mér þætti þessvegna ecki illa tilfallid, ad minn eptirmadur í Felaginu, hvör sem hann verda kann, væri komiñ til 30 valda nockru adur enn eg færi, því þá mætti ad nockruleiti siá hvörnig hlutirnir mundu snúast. Annars álít eg mest áridandi, ad Félagid gæti ódlast godann grundvöll og Stiörn í Islandi, samt ad

prentverkinu yrði þar uppa einhvörnhanda máta viðhaldid, og þarad vil eg róa öllum árum þegar eg kemst yfirum, hvört sem eg verd þar heimilisfastur eda ei. Mér sýnist Félagsdeildin hér ætti einasta ad vera til adstodar vid utgafu og prentun á kostbörum og torveldum bókum, enn ad allt smávegis og sem fliotar verður 5 adunnid, ætti ad prentast á Islandi. Svo synist mer, til dæmis, ad gagnligt og heidarligt væri, þegar Sturlunga er buiñ, ad halda áfram med prentun á öllum góðum og skemtiligum enn þá óprentudum Sögum, því þá feingium vid þó seinna meir eitt Corpus islandic. historicum útgefid eptir sama plani, sem mér 10 synist mikid gott. Þaramót vil eg ad í Islandi prentist, Stafrosqver, Barnalærdómur, Salmabækur og önnur smárit, ad svo mikluleiti sem prisiñ yrði nockurnvegin þolanligur. Enn þetta er nóg, og meira enn nóg, á medan eckirt heyrst frá Islandi. Eckirt get eg í nyungum skrifad frá republica litteraria, enda eru allir fródari 15 þari enn eg, sem er naudbeygdur til dagligrar þenustu hiá minni gömlu matmodir justitia, er ei leyfir mér ad snúast til annara hluta. Rangel sagdi mér um daginn, ad nú væri hann ad prenta upp aptur einstöku arkir af Gulapingslögum, ad likindum munu einhvöriar smávillur hafi þarí innsmogid. Þegar Sigurd^f Petursson er ad lysa 20 þeim stóra bardaga sem fyrir höndum er, segir hann: — „aptur vakni öld ad morgni, svo aldrei dreira flodid þorni“ Óskandi er, ad med utgáfu laganna ei fari á sama veg. Grosserari Kiartan Isfiord hefur giört það sem eg held ecki sé til á Islenzku, eg meina *fallerad*, segia skynugir meñ, ad hann þari hafi stillt til, svo sem 25 madur vel kunnugur þessa heims ásigkomulagi. Mikid rifrildi og disputatiur ega hér ad verda vid Reformationshatídina, „svo ógnarligar eggia-/ (orda-) hríðar, sem aldrei spurdu fyr né síðar“ segir Sigurd^f Petursson, samt leidi eg minn Aristophanes þar frá, eñ, það er satt, mér er það hægt, því eg á eingann. 30

Hver hefur verid mestur Heimspekingur medal Svía? ef andlitid af þeim kiera Herra er grafid í eyr, og ei dyrara eñ þessháttar verk eru von ad vera, (nl. hérumbil 2 Rbd. n. v.) vildi eg

giarnan eignast það med hentugleikum, eg skal betala hvad það kostar þó það ei verdi fyrr en í upprisunni.

Nú er mál ad hætta. Eg er iafnan þinn

Thorsteinson.

- 5 *Udskrift:* S. T. Herr Bibliothekar R. Chr. Rask aflægges hos Høiærværdige Hr. Hofprædikant Magistr Afzelius, N° 7 ved Blasiholmstorvet i Stockholm. betalt til Helsingøer

181. *Fra Árni Helgason.*

Breidh: þāñ 5ta Aug: 1817.

Besti vin!

10 .....

Ecki kom mér añad til hugar en þú værir nú fariñ fyrir laungu frá Svíaríki, því hefi eg ecki med þeim Skipum sem nú eru fariñ frá landi skrifad þér. í giær kom eg í Reykiavík og þar kom mér í hendur þitt elskulega bref af 9da Maji í ár — það lá
 15 iñani brefi frá Professor Magnussen — eg medtók það í Landfogeta Stofuñi hañ og Etatsrád Isleifr Einarsson voru þar iñi, forláttu ad eg lýsi þessum atburdi so ítarlega, eg þeckti strax hönd þína og í því eg þeckti hana taladi þessi fáu og añars meiningarlausu ord: hér kemur bref sem eg átti ecki von á. en eitthvad í róm mínum
 20 gerdi það ad verkum ad þeir vidstuddu blínđu á mig og spurdu hvadañ það væri; eg sagdi þeim það, og mér syndist þeim fiñast til hvad mér brá. Nú las eg og efnid hefði mikid á mig fengid hefði ei einhver öñur tilfiñing haft fyrirrumid. Hvorigur grensladist eptir efninu eda spurdi hid allra miñsta um þig og þína hagi.
 25 Eg hefði og þó þess hefði verid frett hvorki getad ne viliad frá því skíra — en þú hafdir gleymt þér siálfum í þessu brefi og allur þiñ þánki er í starfi mér til fremdar og hags; eg er so éngu nær hvad þér og þínum aformum vid víkur en eg var adur; því frett hafdi eg þú værir vid Eddu verk í Holmum, og med því hefdir
 30 bakad þér ónád í Höfn, sem eg bædi ládi mañfolkinu og nærri því vorkeñti þér; en hugsadi þó medfram fyrst málefni þitt er rett, (eg get ei betur séd, né látid mér skiliast það sem adrir fram-

færa þér til áfellis) að það mundi snúast þeim til óhróðrs eins og maklegt er og nú þegar er framkomid á sínum stöðum, en þer til sóma, að þú lætur enga fávíslega hleypidóma stansa þína atorku.

Mikid hefur þú gert, og mikid mun það hafa kostad þig, mer til frama og hefðar mig rekur i stans þegar eg hugsa úti það. Girnilegt 5 er það sem þú bendir til, bara að maður gjæti stadid í því með sóma. en áður en eg geti eptir sem þú bendir til skrifad þeim Herra eru tvær spurningar er sitia mér fyrir briósti. Su öñur er þessi hefir þú afslegid ferdiñi og atlar þú að setiast að þar sem þú nú ert. Væri so yfirgef eg föðurland og kuñingia hér að söñu ei 10 án nockurs konar trega en þó með hressu siñi, añars kostar mig það mikid, og þó mundi eg slá til, en hitt er mér en torveldara að ganga eptir þínu rádi hvað ferdina snertir því mer synist það nockurs konar Strok, og þá undir eins hneisa. Þú segir að söñu að nógir muni verda öfundarmeñ og einkum i Höfn, því trui eg vel, 15 en er ecki betra að baka ser öfund þeirra heldureñ að gera sig sekañ í því er með nockurs konar rétti viñur til frekasta ámælis, mun ei vegur til að maður fá fullt leifi til að taka móti so heidarlegu bodi. Það vilda eg hellst reyna. Það eru so mörg dæmi til að þetta hefur fengist, og mér þikur ótrúlegt að þess yrði syniad þegar 2 vidgeingst toto die. Eckert annad hindrar mig frá ferdiñi en þetta seinasta ef til þess kemur, mun sú óvild milli nábúa rikiaña að hér standi í vegi?

Eptir þínum ráðum held eg öllu þessu heimuglegu nú um siñ, og her í landi þarf eg aldrei að opiñbera það, en ecki held eg 25 rett sé að fara á bak vid Jöfur um þetta þegar maður er hans þegn og Embættismadr. Giætir þú leist ur þessum bobba fyrir mig væri það sama sem letta af mér þungri birdi — og þess vænti eg frá þér verdi eg so heppiñ að sedill þessi ná þér þar sem nú ert. — Fadir miñ er dáin so ecki gerir hans framfæri neina hindrun 30 í þessu efni; hañ do næstlidin 2 September á ferdareisu vestur í Skutulsfirdi hiá Systir miñi Sigrídi.

Mikid vilda eg verdi nockud af þessu sem ráð er fyrir gert, ad þú slæir af ferd þíni til Godheima, því eg er hræddr vid godin ad þau taki þig og leifi þér ei ad segia fra Salakyñum þar. Þú hefur og dyrkad þau og speki þeirra so rækilega ad mer þiki líklegt þau
 5 taki þig í síñ hóp Þar ertu þá ad söñu vel komiñ, eñ eg vil ei missa þig og meir þikir mer um verdt ad þú bídir hiá oss um stund því nógur er tímiñ ad komast i Himnaríki — sero in coelum abeas!
 .....

Fylgi þér miñ andi hvar sem þú fer O ad hañ væri eins
 10 öblugur og Bárðar Snæfellsáss. Hafdu hiartans þacklæti fyrir þá sendu þæklinga og fyrir allt vinfengi þitt vid mig og brodur miñ Einar. Vertu alla æfi sæll og blessadur

Þinn af hiarta elsk. vin

Á. Helgason.

Udskrift: Til Herr Bibliothekarins R. Rask

15 183. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbh: d: 7de Aug 1817.

Kjære H^r Rask!

Tak for Brevet af 29de Julii, hvoraf jeg seer Deres store Arbejd-
 somhed; om den ellers ikke var mig bekjendt.

Jeg var forleden et Par Dage i Fyen og $\frac{1}{2}$ Time paa Sanderum
 20 Gaard. B: erklærede at han egentlig ikke havde Noget imod, at De gav Bøger ud i Stockholm; men vel vilde det smerte ham, om De vendte Fædernelandet Ryggen. Jeg paastod, at det var umuligt —
 item at alle Ting vare in salvo, saasom samtliges vores fælleds Ven
 F: blot havde faaet aarlig Understøttelse til lærde Verkens Udgi-
 25 velse, og ikke et Professorat.

Om et Par Dage gaaer en Skipper Fisch herfra til Stockholm; med ham agter jeg at sende Noget til Hallenberg, samt Lemmings Disputats til Dem. Ogsaa venter jeg at faae vedlagt nogle Musicalia fra Grønland til Afzelius. Over Molbechs sv: Rejse 3 Voll:

har jeg skrevet en Recension, som jeg, naar den bliver trykt, agter at sende til Dem eller Walmarck.

Øhlenschläger har omtrent et Aars Tid rejst i Tydskland og Frankerig med en Baron Bertouch; Ø: kommer nu tilbage, og i hans Sted rejser P: Hjort /: Baggesens Antagonist :/ til Berlin for 5 derfra at ledsage Bertouch gennem Schweitz.

Lemming er allerede rejst. — Bredsdorf er nu i Göttingen.

De skriver De er ved Hattalykil men jeg har som snarest seet en Hattalykil fra Upsala, som ikke var Deres. Item Konungasögur zirlig trykt, liggende i Deichmans Boglade, men der stod ingen Ud- 10 givers Navn paa. Vi faae vel dog engang at see hvad de 5 forskjellige Arbejder er som De sveder over. Af Bülovs Ord slutter jeg, det ene er Egede Saabyes Bog.

Deres Prisafhandling gaer det temmelig fort med. Magnusen siger, at han har sendt Dem Arkene med Skibslejlighed. 15

Den Entreprise var mig saa god som 50 Rd^r, dem jeg rigtig har modtaget dog med megen Skamfuldhed.

Det var ærgerligt, at uagtet jeg virkelig kun var paa Rejsen til Fyen borte i 8 Dage in alles, at det just var i den Tid den berømte Botaniker Wahlenberg var her i Byen, saa jeg ikke saae ham 20 Horneman var ej heller tilstede; han botaniserte paa Bornholm.

Hilsen til alle mine Venner og Velyndere.

R. Nyerup.

Udskrift: S: T: H^r Bibliothekar R: K: Rask hos Hans Højærværdighed H^r Hof- 25 prædikanten Afzelius i Stockholm. bet: til Helsingborg.

185. *Til Bjarni Thorsteinsson.*

Stockhólmi þ. 22 Aug. 1817.

Elskuligi Bjarni!

Væri eg ecki vitlaust svín
sem vönd er skylt að hreppi
allr skammast má eg mín
meir en nockur seppi

minnir mig eg hafi lesid einhvörsstadar, og datt mër það strax í hug, þegar eg sá þitt bréf á pósthúsinu í dag; það er að sönnu það þriðja ósvarada, en þessu máli er þó sú bót mælandi að þú hefir eigi farid mikils á mis, og eg get ecki skrifad þér neitt sem þú vitir
 5 ecki eins vel ádr, og það annad að eg er nærri (eins og Hervör gamla) búinn að springa af mæðu. Kátlig var fregnin um mig á Turni; minnir það mig á Holbergs snjallmæli, að sá er hefir meidt sig af Gamla torgi, hann hefir mist höndina áðr en það spyrst í *Vartó*, en þegar það kemr út um portid er hann fyrir laungu dauðr!
 10 Samt ber til hvörrar sögu nockud, og stendr eins á pöckum hér; því fimm eru þau verk sem eg er einn að útgefa, en tvær útleggíngar geing eg í gegnum fyrir hlutadeigendr að auki (sumt af þeim tvisvar eða þrisvar) er það auk annara hlaupandi smávegis útréttinga, hvaraf þú sérð að mín matmóðir dydsyrede Mdm. Grammatica
 15 heldr mër ogsvo dáindis vel í taumi. En af þeim 5 áminztu verkum eru tvö fullkomin frumrit (nfl eingils. málfrædi og ný íslenzk) tvö frumritum miklum mun verri (nfl. Eddur báðar, því þær lendtu báðar á sama stað og var það vel að sá hlaut skellinn er skyldi; þó er óþarfi að tala um það enn sem stendr., það fimta er lestrarbókin
 20 litlu betra því eg hefi hlotid að skrifa upp nærri hvört ord ennú sem komid er og sumt af því útúr skinnbókum vel gömlum sannarliga ecki fyrirhafnarlaust, hvad og má segja um lagfæringuna af öllum fimm saman. Það var nú það annars þarf ecki að gjöra ord af því hjá neinum, annars terera eg vitam dáindis tolerabiliter
 25 mestapartinn á ichthyophagiam. Í dag hefi eg *lokid* við textanum af þeirri eingils. málfræði það er að skilja í handaritinu. en þá er eptir svolítill lestrarbók og formáli, sem eg þó hefi byrjað á. Af Sæmundareddu er eitt eða tvö örk eptir, af hinni meira því stílsetjarinn sá lagðist veikr fyrir nockru, þó er eg kominn langt fram
 30 í Háttal. með prentunina. Með þá ísl. málfræðibók held eg ég sé senn búinn að hálfna, lestrarbókin er komin inní particula posterior exhibens specimina litteraturæ recentioris. Hvönær það verðr búid allt má sá vita, qvem penes arbitrium est et jus et norma prentendi.

Annars hvað mèt og mínu ráði viðkemr, þá er mín regla qvo fata trahunt retrahuntqve seqvamus, id qvod ita fere isl. reddi potest

kostir 'ro betri

en klavcqva sè

5

hveim er fús er fara. &. c.

sem ecki mun segja þèr annað en þú fyrir laungu munt hafa ályktad af þeirri fyrirætlun med kunníngja vorn á fróni, sem eg skrifaði þèr um, og af mínu hugarfari yfirhöfuð sem eg held sè þèr ad minsta kosti jafnbetr kunnugt heldr eñ mèt. Bækrnar sem þú 10 sendir eru komnar til góðra skila en vel getr skeð það gáangi seint med útbýtinguna og það sem þángad lýtr, eg þvæ hendr mínar, samt vonar mig ad allt muni jafna sig. Er búid ad tilkynna hennar fæðíngu í fréttablöðum ytra, eða resensera hana &. c.? Vissuliga væri vænt að hafa corpus hist. isl. eins og þú umgetr en ecki vildi 15 eg ad fèlagið ockar tæki þetta frá Arna M. nefndinni, heldr að hún hèldi áfram med riti Jóns Espólins þegar búin er Sturlúnga og ad hún útgæfi Paradisarmissir það vildi eg öllu fremr! og mun verda stundarkorn áðr það er búit, en það sem þú skrifar um jöfnudin ámilli beggja fèlagsparta það var einmitt mín ósk og ásetníngr, en 20 aldrei vilda eg ad það gæfi um þá gömlu prentsm. eða nockurttíma útgæfi bækr med múkalettri, því þegar búid er ad byrja med eitt, þá á gánga áfram stödugt aldrei aptr, og líta hvörki til hægra til nè vinstra og mun eitthvad verda ad verkum gjört. Bágt mun vera med landaskipunarqverið; sem mèt skilst mikið vel, þó vona eg 25 steinstúngan dugi. hvert sem heldr er eiga landkortin ecki ad vera stærri en sem svari qvartista. hvad mikid segir þú þvilíkt landkort eyrgrafid kosti? tala þú vid Prof. Clemens á Skarlottuborg um það, og heilsadu honum auðmjúkliga frá mèt, og seg mèt hvad hann ræðr. Lifdu nu alla tíma vel, forláttu párið og heilsa kærliga 30 honum Grími Finni og öðrum kunníngjum fra Þínum einlæga vin

R. Rask.

Ennú kemr mér eitt í hug. ástand stjúpu minnar er ecki það æskiligasta, þegar eg skrifadi seinast vísaði eg henni til þín ef eitt-hvad skyldi koma til lagaúrskurdar fyrir henni, ecki mun það hafa orðið enn, enn verði það ámedan þú sèrt í Höfn, þá vonar mig þú
 5 látir hana njóta ockar vinskapar. Hvar sem þú ert staddr þá lifðu sæll og minnugr þíns

R. R.

Udskrift: Velbyrdige Hr. Sekretær B. Thorsteinsson boende paa Hjörnet af Sqvaldergaden og Laxegaden i Kjöbenhavn.

10 186. *Fra Bjarni Thorsteinsson.*

Khöfn þann 27 Aug 1817.

Rétt í þessu augnabliki medtók eg þitt elskul Bréf af 22 þ. m., og leidist eg þaraf í góðań skylning um þitt ástand, o. s. frv., þó feck eg einga uppfræding um það sem mér þotti höfud atridi í því fyrra brefi minu, nefniliga nær þú mundir atkerum lettia, —
 15 ad segia — herumbil. Eg get annars vel gétkad mér til, ad þínu ástandi er svo varid, ad allt er hægara, enn ad telia stund og stad vid það sem frań vid þig, — og oss alla saman, — á frań ad koma. Mest hlacka eg til ad siá lestrarbókina, og Eddurnar; hana matmodir þína, (grańatíkina) læt eg liggia milli hluta, því gram-
 20 matici certant, et (semper)/adhuc sub iudice lis est. I giær dag var eg enn á ny ad leitast vid ad fá kortiń til landaskipunarverksins steinstungiń, og vona eg nú ad ecki verdi fyrirstadan á. Enn það kostar herumbil 1000 Rbd^r n. v. Þú munt segia: qvanta summa! Þartil verdur ei ödru svarad, enn ad það fæst ei fyrir minna.
 25 Madurinn sem ætlar ad stynga þau fyrir ockur er þyzkur, gott ef hann ecki heytir Bierfreund, — absit omen! og eg trúi hann sé vel útbúinn med konu og börn, sem máské ogsvo giæti verid Félaginu til þenustu. Meira vil eg ecki skrifa herum. Þad sem eg serílagi ætladi á ad minnast er, ad hingad kom Islenzkt skip þann 24 þ. m.,

sem bar ockur þá fregn, að postskipid á útsiglingunni í vor í martio mánudi væri strandad í Snæfells Sysslu, skipid sialft með póstkassanum, farmi og öllu ödru giörsamliga sockid, enn fólkid drucknad, og þaræmedal tveir landzmenn, sem eptir yfirvaldanna rádstöfun áttu að fara í kénzlu í Tugthúsid hér í stadnum, samt 5 Jón Jonsson yngri, kénhari vid skolann á Bessastöðum, er menn segia hafi ætlad að útvega ser geistligt embætti Sona geingur það: den hænges ei som druckne skal. Eg meina þetta samt einasta um þá tvo sem fara áttu í Tugthúsid. Mikill hafís hefir legid næstum fyrir öllu landinu, og vetrar fyskiabli í minna lagi, enn 10 höndlun öll verri enn frá megi segia; það sidasta atridi hefur Drottinn sialfur skrifad, qvod bene notandum. Eg feck miög fá bréf, því allir lofa þeim seinna. Sr Arni skrifar mér, að tíðindin ockar gangi betur út enn Sturlunga, þó seu af þeirri sidarnefndu strax seld 20 Exempl; Svo vid getum sagt eins og Stúlkann er lét 15 sér um munn fara: at hun fik dog *noget*. Annars skrifar hann eckirt, nema að margir Félagsmenn falli frá, sumir segia: að þeir geti það ecki, sumir að þeir vilie heldur styrkia bibliufélagid, o. s. frv. Þó er hann vongodur, að allir þeir betri menn, og Félagsins máttarstólpar, muni standa stöðugir. Á einum stad kemst hann og svo 20 að ordi, „að Félagid á Islandi muni senda oss hingad tillag sitt á medan verid er að útgefa Sturlúngu“, enn hvört meiningin þaraf er sú, að Félagid á Islandi muni framvegis láta prenta þar, veit eg ei, enn vænti þarum upplysing^r í hanss seinni brefum. Biskup Vidalin sendi mér í Convolúti það sem fædst hefur frá Prentverkinu 25 á Isl., í 1816 og 1817, sem er fylgiandi:

a., Hiálparmedöl til að koma drucknudum til lífs aptur. 1817. 1/2 ark.	} af	Landphysik.
b., Reglur fyrir kúabólusetiara. 1817. 1/2 ark.		
c., Epitaphium Sigurdi Thordi (?). 1/4 ark.	} Sveini Palssyni.	30
d., Líkræða yfir S ^{ra} Arngrím Jonsson. 1816 1/2 ark.		

- e., Líkræða yfir S^{ra} Þorsteini Sveinbjörnssyni. 1816. } S^{ra} Þordi
 $\frac{1}{2}$ ark. } Jonssyni.
 f., Stöfunar og Lestrarqver. 1817. 3 arkir } S^{ra} Byrni Arngrims-
 syni. á kostnad ennar *konungl. isl. Vísinda Stiptunar*.
 5 g., Gardyrkiu frædiqver. 1816. 2 arkir. } af Sama, og það sídst-
 h., Gudsborna bæna form. 1816 2 arkir } nefnda á sama kostnad.

Það markverdasta her vid er, ad Landsuppfrædingar Félagsnafnid nú er afmád, eñ í stadinn sett vísinda stiptun. aliter non aliud.

Mér er skrifad, ad Breidabolstadur í Fliótlshlíð se vid dauda
 10 S^{ra} Þorhalls ordiñ lidugur, og ad Biskupinn ætli ad bidia Canc.
 ad leggja til Reikiavikur kalls nockud af tekium og leigum frá
 Breidabolstad. Mun það altsaman líta til þess, ad giöra S^{ra} Arna
 ánægðann, og binda hann þar sem nú er, því einginn vill hann
 þaðan missa. Þó veit eg ei vissu á neinu þessu, því eingiñ vid-
 15 komenda, heldur Conferensr. hefur í brefi sínu á það drepid. Stipt-
 amtmadurinn og Greifinn eru væntanligir med Sivertsens skipi.
 Þeir verda hér sól og túngl til upplýsing^r islandz málefna, oss
 öðrum þykir vel farid, ef forsionin leyfir, ad vid megum snúast
 umkring hina stærri líkami. „Þeir stærri þá smærri, — segir Si-
 20 gurd^r Petursson —, þ . . . . svelgie, er lagi nærri. Já! Já!“
 Assessor Thorars. hafdi enn þá í sumar verid í nordurför, í líkum
 ásetningi sem fyrr, og þó er sagt, ad allt það mál sé enn í órádfestu.
 Á hönum sannast, ad sitt er hvad giæfa eda gérfleiki, í þesshattar
 fyrirtæki. Eg hugsadi, ad eingin Lucilia mundi hann af sér standa,
 25 enn nú draga þær hann á milli sín eins og landzhornamann. Tanto
 viro indignum. Hann hefur Castensch. enn kiörid í sinn stad,
 medan hann er í færveru, því menn segia ad Einars. hafi ei viliad
 láta sig leida í þann vanda. Eg feck bref frá Odda, og var það
 ad ölluleiti eptir gédi minu, enn midur hitt, ad litil von er um
 30 embætti nordanlands sem stendur, því eingin líkindi eru þar til
 vidskilnadar. Sona er þá med laungun og von, ótti, órói og þung-
 sinni samanblandad; eckirt er hreint hér í heiminum. Meira kann

eg ecki, ad þessu sinni, skrifa de rebus islandic., og þaradlútandi, eg skal seinna meir þegar eg sé bréf til þín senda það med póstinum. Sturlunga hefur stadid í Fréttablöðum hér, enn ecki er hún enn recenserud í Lærdum tíðindum; Eg vona ad þar verði ei mikid um hana talad, nema ef það er eitthvad Formálanum vidvíkiandi. 5 Um Framhaldid af Sturl. get eg eckirt sagt, nogur er ogsvo timiñ til ad tala þarum. Eg er hræddur um, ad það muni þurfa eptir-sionar vid, því það er eins og eg hafi einhvörskonar vitnezkiu um, ad Espolin hafi minna iudicium, eda greindarkraft, enn hluta þeckingu, sem til góðrar frásagnar aldeilis ecki er einhlýt. Eg 10 veit ad margir hér og á Islandi, oska ad vid látum prenta med gothiskum stöfum, enn ecki latinskum. Satt ad segia synist mér hvörugt sérilagi áridandi, og ad því leiti nattúrligast, ad lempa sig eptir almennings dómi og ósk. Þó er mín meining ad allar sögur egi ad prentast med lätinuletri, vegna þess svo hefur fyrr verid, 15 med allar vandadar utgáfur af þeim bókum. Annars er likast, ad Félagid héri haldi áfram eins og byriad er. Einu gildir þó nockud dragist med reikningiñ frá Stockhólmi fyrir þau expl. af Sturl. er vid þangad sendum, einasta ad þeir ei sendi ockur þau tilbaka, því vid vilium öllum mun heldur selia. Ecki þarftu ad skrifa mér 20 optar enn naudsynligt er, enn eg mun, ef þér ei mislikar það, halda fram teknum hætti, og skrifa þegar eitthvad markverdt fyrirfellur. Eg er iafnan þinn Thorsteinson.

Endiliga eru landkortiñ kominn í erfidi hiá steinstungumanninum. Yfirhöfud verður kostnadurinn vid þau 750 Rbd^f. Eckirt hefi 25 eg heyrð frá Stiúpu þinni.

Udskrift: S. T. Hr. Bibliothekar R. Chr. Rask. aflægges hos Høiærværdige Hr. Hofprædikant og Magi^{str} Afzelius, N° 7 ved Blasiholmstorvet i Stockholm. betalt til Helsingøer.

188. *Fra C. Molbech.*

Kiøbenhavn d. 28de Aug. 1817.

Høistærede, kiære Ven!

Endnu skylder jeg Dem Tak for Deres sidste, i Begyndelsen af Mai, ved Hr. Major Tersné modtagne Skrivelse, og for Deres
5 Uleilighed med Bøgernes Afsending fra Stockholm. Tilgiv, at denne Tak kommer saa sildig! Maadeligt Helbred og nogle Smaareiser have især været Aarsag i, at jeg saa længe hverken har tilskrevet Dem, eller Hammarsköld, som nu i Dag ogsaa faaer Brev. Maatte disse Linier endnu træffe Dem i Stockholm — hvilket jeg dog, efter
10 Prof. Magnussens sidste Yttringer formoder. — Fra vor fælles Vellynder, Geh. R. Bülow, kan jeg hilse Dem. Jeg besøgte ham paa nogle faa Dage i Junii Maaned, og fandt ham nu igien ganske frisk, efter en overstaaet Sygelighed, som han i Foraaret havde havt. Jeg har siden ogsaa besøgt hans Brodersøn, Geh. Raad og
15 Stiftamtmand Bülow paa Møen.

Den litterariske Nyhed, som formodentlig af Alle mest vilde interessere Dem, at 2den Deel af Commissionens Udgave af Edda er færdig, kan jeg endnu ikke tilmelde Dem; men efter Magnussens og Deichmanns Sigende, vil det ikke vare mange Uger, før den
20 udkommer. Det Held, Magnussen har havt, at faae en aarlig Gage af 600 Rdlr., vilde jeg af mit ganske Hierte ogsaa ønske Dem, naar De atter vender tilbage til Fædrelandet; og jeg kan ikke tvivle paa, at De vil opnaae det; thi De har det billigste Krav derpaa, og Kongen er i Sandhed saa villig, som nogen Regent i Europa, til at
25 skønne paa litterariske Fortienester. Gid vi havde Dem tilbage igien, og De var i en Stilling, hvori De ret med Lyst kunde arbeide i Deres Yndlingsfag, som begynder at vinde mere og mere Opmærksomhed i Europa. Det glæder mig, at Deres Priisskrift om det isl. Sprogs Herkomst er koñen i Trykken; men formodentlig vil
30 det ikke gaae alt for hastigt med Trykningen; thi alle Bogtrykkere have fuldt op at gjøre med Doctor Disputatser til Reformationsfesten. Hvem Disputatores ved denne Fest ere, veed jeg endnu ikke

fuldstændigen. I Theologien har jeg ingen anden hørt tale om, end Amtsprøbst Mønster, hvilket dog af Andre modsiges; i Medicinen er der Lunding, og, saavidt jeg veed, Estrup; I Jurisprudentsen: Assessor Lassen i Høieste Ret, Adjunkt K. Rosenvinge og en Kammerherre Adler; i Philosophien Claussen, Mülertz (i Odense) 5 Heiberg og Zeise, hvilke to sidste ere negtede Tilladelse at disputere, med mindre de underkaste sig Magister-Conferents, som jeg troer Heiberg har i Sinde. Hans Disputats handler om den spanske dramatiske Poesie. — Ved Universitetet er skeet den Forandring, at der ere blevne flere Professores Consistoriales (Mynster, Borne- 10 mann, Krog Meyer, Ørsted) og disses Antal skal herefter være større. Consistoriales have faaet Rang med virkelige Justitsraader, og Professores extraordinarii ved Universitetet den Rang, som ordinarii havde tilforn; men dermed have de nok maattet lade sig nøie; thi hvad de have faaet i Gage-Tillæg er ikke betydeligt. — 15 Müllers Sagabibliothek og min sv. Reise 2. og 3. Deel har De formodentlig seet i Stockholm. — 3die Deel af Engelstofts og J. Møllers histor. Kalender er udkommet og et nyt Bind af det Skand. Litt. Selskabs Skrifter. Ligesaa 2det Bind af Et. R. Ørstedes vigtige *Eunomia* og en vidtløftig Biographie af Balle ved J. Møller. 20 Nyerups Forfatterlexikon er nu under Pressen hos Schulz, og det gaaer temmelig raskt med Trykningen. — Har De læst Oehenschlägers Hroars Saga, som i mine Tanker er fortræffelig? — Han ventes nu hiem med det allerførste, og har længe havt Hiemvee. Hjort (Forf. af Paragrapherne om Baggesen) reiser i hans Sted 25 med den unge Bertouch til Rom; og er for nogle Dage siden afreist til Berlin, hvorfra Oehenschläger vender hiem. — Kongen og Dronningen ere for 4 Uger siden reiste til Holsten og Lauenborg, og ventes hiem midt i næste Maaned. Om de holstenske Stænders Organisation er det imidlertid ganske stille. De langvarige Rygter 30 om en engelsk Flaades Ankomst til Østersøen ere forsvundne. Dahl vender tilbage fra det norske Universitet, hvor han var Docent i Philosophien. Lemming er i Sommer reist udenlands paa de

orientalske Sprog, efterat have forsvaret en Doctordisputats, der indeholdt et Fragment af en arabisk Historiker. — Tak for Deres interessante Efterretninger angaaende Deres Udgave af Edda! — Naar kan den ventes fra Pressen? — Deres Udlæg for Bøgernes Af-
 5 sending har jeg bedet C. R. Moldenhawer anwise paa Deichmann. — Jeg beder Dem hilse Afzelius og takke ham meget for et modtagen Hskr af Iduna, m. m. Ligesaa om De træffer Andre fælles Bekiendte i Stockholm. Nylig har jeg hørt, at Atterbom er reist til Tydskland.

10 Lev stedse saa vel, som det ønskes af
 Deres hengivne og forbundne C. Molbech.

Udskrift: S. T. Hr. R. K. Rask Underbibliothekar ved det Kiøbenhavnske Universitetsbibliothek. *Stockholm.*

207. Til P. E. Müller.

Stokholm d 19 Okt. 1817.

15 Idag da jeg skriver til saa mange kjære Venner og Velyndere maa jeg dog og skjönt i störste Hast tilskrive Hr. Prof. et Par Ord med Taksigelse for sidste kjærkomne Skrivelse som var inden i et Brev fra Prof. Magnusen.

Angaaende mig selv og den gamle Materie, da tror jeg at have
 20 gjort det, som Balle gjorde i Tyskland, förend jeg rejste fra Kjöbenh. og agter ikke at gjöre det oftere, efterdi jeg aldeles intet Svar fik derpaa, og ingen tog den allermindste Notits deraf. Hr. Prof. kjender det, som læste min Ansögning om Tilladelsen at rejse. Jeg formodede at det vilde gaa som det gik, og vilde have fri Sam-
 25 vittighed, og Vished om hvorefter jeg skulde handle. Men den fik jeg jo! altsaa intet Ord mere derom!

Jeg lykönskede Literaturen og Fædrenelandet, da jeg et Øjeblik saa Hr. Prof.s Sagabibl. hos Hallenberg Righshistoriografen, som har været meget artig imod mig og hjulpet mig saare betydelig med
 30 Persisk og Arabisk, samt med Boglaan & c. han syntes meget om

den og studerede den med stor Flid stykkevis igjennem; jeg kan naturligvis ingen egen Dom have uden hvad det glædede mig inderlig at vi dog nu ogsaa faar den paa Dansk. Viborg (Boghandleren) ruger over den, og det var næsten med Staalhandsker at jeg fik de 11 Ex. ud og sendte dem til Upsala som der var subskr. paa, de 5 vare alle paa Trykpapir, skjönt alle Subskrib. havde begjert paa Skrivpapir; dog yttrede ingen Uvillie, men betalte strax Prisen som her er 2 Rd^f sv. banco. Jeg tog det 12te Ex. med til Gumælius, men uden at tale om at han skulde have det frit, eftersom Viborg var saa öm over dem, paa Grund af at han skulde gjøre strængt 10 Regnskab med det förste. men i Henhold til Hr. Professorens forrige Brev troede jeg med Sikkerhed at kunne gjøre det. Imorgen skal jeg aflægge Regnskab hos Viborg og underrette ham derom. Det var med Hr. Scavenius at de bleve sendte til Upsal og Pengene tilbage til Stockholm. — Iövrigt lever jeg særdeles vel og ser nu 15 snart med Glæde Enden paa mine mange möjsommelige Arbejder imöde. Jeg anbefaler Hr. Prof. paa det bedste Deres

hengivne R. Rask.

Udskrift: Velbyrdige og Höjlærde Hr. Prof. P. E. Müller Dr. Theolog. & c. & c. i Kjöbenhavn.

20

211. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjöbenhavn d: 1 Nov: 1817.

Det er Festens 2^{den} Dag, og istedenfor i den ny Fruekirke at være tilstede naar Kongen lægger Grundstenen til Alteret, samt siden i Trinitatis Kirke ved Doctorernes Creation, og endelig tilhøve at spise ved Marskalstaffelet, sidder jeg i mit Regentskammer 25 og skriver disse Linier.

Imorgen endes da den Støj — tre hele Dage tilende, som det heder i Visen — og Folk faae da igjen Sands og Samling.

Den Hærskarers Mangfoldighed af Disputatser og Program-

mer, af Luthers Levneter, og symbolske Bøger, har nu en hel Maaned sysselsat alle Presser, saa at alle andre Ting har maattet ligge. f: Ex: Deres Prisskrift og Commissionens Edda. I næste Uge tages der da vistnok igjen fat paa Deres Afhandling, hvoraf det
5 sidste jeg saae, saavidt jeg mindes, var Arket O.

At den Langsomhed, hvormed Deres Verk fremmes, er Dem ubehagelig, begriber jeg. Men, apropos, de svenske Presser — ere de mere expedite? Jeg tykkes ikke. Af samtlige Deres Lucubrationer, som skulde trykkes deroppe, er jo ikke et eneste Product
10 endnu bleven færdigt!

Dog — den evige Ringen og Kimen, Tummel med Færsel og Paradering og Procession; og Guldæblene i Vandspringet paa Gammeltorv, og Garder og Husarer i Gaderne, Toget gaaer igjennem etc: etc: gjør at jeg ikke kan have Tankerne samlede til at
15 skrive om Andet end hvad der hører til Jubelfesten. Altsaa: Vor Høst er ved denne Lejlighed — sine Avindsmænd tiltrods — bleven Doctor Juris. Nicolai Faber, it: Mülerz fra Odense, samt den unge Hejberg, og Pharmaceuticus Zeise, og Provst Clausens Søn ere blevne Doctores Philosophiæ disputando, hvorimod Hallgrim Johnsen Scheving er bleven det imod fra Island at nedsende en her
20 trykt og uddeelt Disputats indeholdende Observationes criticæ in quædam Bruti Ciceronis Loca.

Af de i Anledning af Festen stedhavende Ophøjelser i Rangen maa jeg ikke glemme at melde, at Bülov har omsider faaet det blaa
25 Baand, saa De næste Gang De skriver ham til, ikke maa glemme Ridder af Elefanten udenpaa Brevet. De dedicerer vel ogsaa ham et, og Mallings et af Deres Skrifter, næst efter Kongen.

Gejr Vidalin er bleven Ridder af Dannebrog.

Brevet af 9de October takker jeg meget for men det gjør mig
30 ondt deraf at erfare, at Brevet som skulde have gelejdet Pakken til Hallenberg, ikke kom frem. Nu har jeg til bemeldte vor Velynder Hallenberg fra Thorkelin faaet hans Poema anglosaxonicum, og

sendt samme (: NB uden Skrivelse :) med Kammerjunker Wahrendorf som igaar gik herfra til Stockholm.

Det ene Exemplar af Lemmings Disputats var ganske rigtig bestemt for Dem.

Hvad De skriver om og i Anledning af W: deroppe var mig 5 meget paafaldende, og saa meget mere, da jeg ikke ganske og aldeles fattede Meningen.

Deres Ven R. Nyerup.

Jeg læser i *Ergänzungsblätter zur allgem. (: hallischen :) Literaturz*: 1817. October N° 115 en Recension af et i St Peters- 10 burg allerede 1810 udkommen *Projet d'une Academie asiatique*, 50 Pagg: 4to. Forfatteren til Projectet er en *Etatsraad Ouwaroff*. Men om der er gjort videre ved den Sag, nævner Rec: ikke. Recensenten er ganske entusiastisk over de store Opdagelser som han i Aanden forudseer og detaillerer, der skal udstrømme fra den 15 asiatiske Litteratur, og omskabe alle vore Videnskaber.

Udskrift: S: T: H^r Bibliothekar Rask boende hos Højærværdigheden H^r Hofprædikant A: A: Afzelius i Stockholm. franco Helsingborg.

212. *Til Asmus Larsen.*

Stokholm d. 4. N^{ov} 1817.

Tak, kjære Larsen! for dit sidste gode og i mange Maader kjær- 20 komne Brev. Jeg haaber du har faaet mit store Brev med indlagte Sager til Bülow Müller, Nyerup, Ibsen og min Stedmoder og at du har besörget det; men har du ogsaa erindret at skrive B. i Fyn en Qvittering til strax efter Modtagelsen? Har du det ikke, saa önskede jeg det næsten endnu; i det mindste for alle fölgende Terminer nöje 25 iagttaget strax efter Modtagelsen; ti jeg vöd at Manden synes meget om sligt Ordentlighed, og er meget for at have sine egne Regninger i den strængeste Orden, hvilket er en skjön Sag. Hav den Godhed at levere Halvparten af dette til Hr. Egilsen, med en flittig Hilsen, og

glem ikke at lade mig faa hans Svar med første Lejlighed, da du tillige kunde skrive mig Ibsens Adresse. Jeg har bedet Egilsen at levere Dig Svaret for ikke at bebyrde ham med Postpenge. Skulde du høre Prof. Magn: eller Nyerup vilde sende mig noget; kunde du
 5 ogsaa modtage det og besørge det paa min egen Regning. Lev nu vel, kjære Larsen! og hils alle gode Venner fra din hengivne

R. Rask.

Apropos som postscriptum, idet jeg vender Convolutet om, finder jeg Hr. Studiosus R. R. Vi lade Eder derfor i *Naade* vide, at
 10 vi ere intet mindre end *Første Underbibliotekar ved Universitetsbiblioteket udi vor kgl. Res. Kjöbenhavn*; men da dette er lidt vel langt om de korte Vinterdage, saa kaldes vi sædvanlig. *Bibliotekar* simpelt hen. — Det falder mig her ind hvad jeg har hørt om en som blev ophøjet til *Commerceraads Stand, Hæder og Værdighed*. Han
 15 kaldte nl. sit Husfolk sammen og sagde: Jeg er nu blevet den og den, men eftersom det maa være besværligt for jer at huske den lange Titel, saa kan I simpelt hen kalde mig *Hans Naade* naar I taler til mig herefter. —

213. Til Bjarni Thorsteinsson.

Stockhólmi þ. 4. Nov. 1817.

20 Andligr pistill til safnaðarins engils í Höfn.

Þöck og heiður fyrir þrjú elskulig bréf þín, og lát þær ecki fyrirþykja þó eg svari nockuð seint og óregluliga; ecki skaltu gjöra þér í hugarlund það sé af leti; heldr máttu vita, karl minn! að eg hefi haft (og hefi að nockru leiti enn) arabiskan raptus (víngl-
 25 hriðu?) í þessari tíð; því eg sè það er ómissandi til þess að komast vel niðr í persisku og hinar austrlenzku túngurnar; og er eg þarfyrir að stúdèra heil. ritning á arab. í akafa, þó rennr mèr stundum í hug það sem sáluga N. N. sagði: beiskr ertu nú, drottinn minn! enn eg svara freistaránun strax eins og jótinn: enten du krivler

eller du kravler, saa skal du her nær! Forláttu þetta rugl, elsku-Bjarni! eg hefi ecki annað til að bjóða þér í fréttanafni, því mér líður allt hið æskiliggasta í alla staði eins og vant er, og eingin umbreyting hefir orðið á mínum hag í neinu nema í þessu að eg er að lesa arab. *með og án þúnkta* og heimfæri þarfyrir uppá sjálfan mig: 5 omne tulit punctum &. c. enn eg skrifa einúngis þetta til að láta þig skilja að eg er ecki öldúngis útaf dauðr, og að mér þætti vænt að sjá miða frá þér með tækifæri; þú mátt aungvan veginn jafna mér við þig í bréfaskriftinni, blessaðr! heldr áttu að svara nafnbótinni eins og Sekretèra byrjar jafnvel í tilliti til mín; því sá sem 10 er trúr í því litla hann verður settr yfir meira segir heilagr andi í gudspjallimaðrinn! — Enn hvað eg vildi að hann blési arabiskum anda í nasir mér, elligar kæmi yfir mig eins og túnga af eldi (mátuliga heit samt!).

Láttu mig nú vita hvað félaginu líður &. c. hvað til tíðinda 15 gjörist í Höfn og í Vík vestr? Hvað er það sem þú ert að skrifa mér að þú ætlar að segja af þér stjórnina, eg skil eckert af því, þú ert allt of stuttr í því efni; blessaðr, skrifaðu mér langt um þitt ástand, ecki vænti eg þú ætlir að yfirgefa Höfn? heldr vildi eg þú drægir unnustuna niðr til þín og þið gerðuð þar bú. — Heilsaðu Finni 20 prófessór ástsamliga, eg ætti að skrifa honum til, en eg hef ecki annað efni enn þetta og sýnist mér óþarfi að skrifa þetta upp tvisvar! Eg vona eg fái senn framhald af ritgerðinni minni, og þá skal eg skrifa honum allan skrattann. — Eg þacka kjærliga fyrir innlagða bréfið ecki er það efni útkljáð enn, hvorki hér nè þar. — 25

Skoðum við til! ætli eg hafi ecki senn feingið tvær síður samt og ecki mjög gisið skrifaðar, þó eg hefði eckert efni; tekst þá tveir vilja, scil. Rasmus og ég!, og sér maðr hér fertilitatem ingenii; sé nockur svo djarfr að segja futilitatem þá svara eg: harðkjaþr. þeig, o. s. fr. 30

Lifðu alla tíma vel og heilsa öllum kunníngjum hið ástsamliggasta frá þínum einlæga R. R.

Eg hefi fornumit af þýzkum fréttabl. að sá guds maðr Sra. H. sè kominn til Hafnar, og bið eg að bera honum qveðju guðs og mína, eg vona hann hafi feingið það sem eg sendi honum 3^{var} til Kristjanýu og einu sinni til Hafnar, samt að hann geri það sem hann veit sjálfr í mína minningu þegar hann kemr í sitt ríki (o: til Lundúna)

Udskrift: Velbyrdige Hr. Sekretær B. Thorsteinsson paa Hjørnet af Laxegaden og Sqvalderg. i Kjöbenhavn

223. *Til Rasmus Nyerup.*

Stokholm d. 20 Nov. 1817.

10 Tak, kjære Hr. Professor! for Deres højst kjærkomne Brev fra Festdagen. Der har altsaa intet faldet i Deres Lod af hvad den
Goddædige Dame, den stolte Gudinde
saa gavmild uddeler til Tosser i Blinde.

Men jeg er forsikret at den Overbevisning at have handlet vel
15 og ret og ædelt samt udrettet ikke ubetydelige Ting har erstattet alt paa det rundeligste, jeg ønsker derfor til Lykke med hvad der er mere værd end tusende Titler.

Hvad mig angaar da lever jeg som sædvanlig fortræffelig; jeg har vel ikke faaet noget af mine Arbejder udgivet in publ. men
20 jeg har ikke selv kunnet skynde mig mere da jeg har saa mange paa én Gang og desuden studerer Persisk, Arabisk & .c. af alle Livsens Kræfter. Vedlagte Blad af den poet. Edda kan dog vise at jeg ikke sover rent; ti det er, unter uns gesagt, mit Arbejde hvert Ord og Bogstav i Bogen undt. Titel og Fortale, hvilket nok vil vise sig i
25 Tiden. Er nu jeg eller M. kommen først til Ende? Begyndelsen var ulige men Arbejdet har vel været betydeligt nok for begge. Hermed følger Titel Tilegnelse og Fortale til mit Prisskrift, hvilket jeg mener vil optage 1/2 Ark, nl. Titelen paa 1 Blad. *Til Kongen* paa et. Dedi- kationen selv paa begge Sider af det tredie og Forerindringen med
30 kursiv tæt trykt gaar vel ind paa det fjerde; jeg vilde nødigt at

noget skulde udelades. Dog kunde det om *Viderne* fra „*f. E.* — til *Engelland*“ vel gaa ud om behöves. Skulde nogen Fejl mod Cere-
 moniellet være begaaet beder jeg Hr. Prof. have det Venskab at
 rette den; ti jeg vilde hverken stöde eller krybe. Indbindingen af
 Dedikats.exemplaret & c. vil min Kommissionær betale, men Over- 5
 leveringen deraf maa jeg anbefale Hr. Professoren eller Prof. P. E.
 Müller; jeg önskede det maatte optages som et Taknemmeligheds-
 mærke for den Kgl. Understöttelse jeg erholdt, og ikke som nogen
 Pengespekulation, da jeg ligesaalidt vil tigge af Kongen som af nogen
 anden saalänge jeg har Hænder og Hoved i min Magt. Havde ved- 10
 kommende villet unde mig noget Mærke paa Tilfredshed, eller mere
 at rejse for, da havde de Lejlighed nok af min Ansögning, og kunde
 vel ogsaa begribe at 100 Spes. ikke vilde være aldeles tilstrækkeligt.

226. *Fra Sveinbjörn Egilsson.*

Kaupmannahöfn þ. 1. Dec. 1817.

Veledla Hra Rask!

15

Alúdar þakkir fyrir bréf Ydar dags. 4da Nov. — Mér þykir
 ofurvænt um, að Þér eigi gétid um annað en Ydur hafi vel líkad
 bókalistinn og að Ydur síálfum lídi vel; Si vales, bene est, ego
 valeo. Smeiqr er eg um, að eg verði ekki fullnógr til úrlausnar
 spurningum Ydar, en eg hugga mig við það, að þér takid viliann 20
 fyrir verkid. Eg sie, að þér hafid tekid upp stungid *d* til hljóðs-
 greiningar. Allt það sem hiálpar til að eitt adkvedandi haldist,
 held eg vera gott og nýtsamt. en, því þarf ecki að taka upp fleiri
 einkunnir en við *d* eitt? höfum vér eigi fiórar hljóðsgreindir á *g*?
 og fleiri stafir mættu þá að vísu audkénast, ef syna ætti auganu 25
 það er eyrad nemr. Fyrir vidvanínga er þetta víslega studníngr,
 sem þó síálfkrafa fellr burtu sídar. — Hve marga hliódstafi þyrfti
 ei að audkénna í danskri túngu fyrir vidvanínga? Mín meining er
 þá, að í lestrabókum fyrir vidvanínga er þarft að audkénna bók-

stafina, en ekki í öðrum bókum; þó sýnist mér betra, að gefa góðar og óbrigdular reglur um adkvedandi, en að ofhlada skriftina með einkunnum, því *eitt* er ofi nær. Nú til spurninganna: þér hafið öldúngis rétt í því, að framburdr á nafni j^s er iod, eda, ef þér vilid heldr, ioð, en hvörki iodd né iod (hart d), því d er þar lint; þegar þér segid að hvörki finnist (hart) d í nidrlagi orða, þá er það dag-satt, ef þér bætidd við: þegar hliódstafr géngur næst á undan d. Að minnsta kosti er það svo eptir þeirri adkvedandi er nú tídkast. Eg ætla nú að setia upp fáeinar reglur um framburdr á d^i , sem eg hefi fylgt, þá eg hefi leitazt við að kénna nokkrum dönskum Stúdentum hér, að lesa íslenzku.

I, að *d* er kvedid:

- 1, *lint.* a, í enda þeirrar samstöfu, er *hliódstafr* gengur næst á undan d^i , t. d. boð, við-r, ioð, ioð.
- 15 b, í enda þeirrar samstöfu, er adrir *samhliódenndr* eru teingdir við *d*, annadhvört á undan eda eptir:
- a, þegar þessir 3 samhliódenndr, f, g, r, gánga á undan d^i (í enda samstöfu), t. d. hlífð, lifði, sögð, sagðr, verð, farðu.
- 20 Merk: þá er kvedid að f^i eins og stædi þar b, s. s. hlífð (: les hlífð, ekki hlívð, ekki heldr hlívd :); að g^i hart og snögg og nálega sem tvöföldu, s. s. sagði, (: l. saggð-i eda sa-gði, ekki sag-di :). — Eptir r gætir þessa eigi. —
- 25 β, Þegar einhvör samhlióðandi, annar en d, géngur *eptir* d^i , t. d. bráðla, faðmr, feðra, liðka, bráðna, gliðsa, böðvar.
- Merk: þegar 2 d eru í enda samstöfu, eru bæði hörd, t. d. meiddr, meidd, saddr, södd, lidda, ruddi,
- 30 stadda; heyri sitt til hvörrar samstöfu, þá er það fyrra lint, hid síðara hart, s. s. ráðdeild. — Þessi undantekning gétr heyrð bæði til a og β.

2. *hart*, a, ætíð í upphafi ords og samstöfu, t. d. dáð-ir, dá-dýr. —
 b, í enda samstöfu, er á undan *d^t* gánga adrir samhliód-
 endr en f, g, r; t. d. saddr, vald, valdi, samdi, eynd,
 vind, vindi, fylgd (: g heyríst ekki :), teingdir (: miúk
 vidkoma af gⁱ, ekki teing-dir), kémbdi (: b heyríst 5
 ekki :). —

II, heyríst ekki:

milli tveggja samhlióðenda er heyra til einni samstöfu : sundla
 (les: sunla), holdgan (l. holgan), lands (l. lanz), kvólds (l. kvólz),
 hardt, l. hart. 10

Parámóti: harð-ra, vand-liga, skiálfend-ra, lund-gódr.

Þó er valla verdt að gera þetta að lestrarreglu, þó það sé
 tíðkad í fljótu dagligu tali, er ekki heldr án undantekningar, en
 eyrad og lidugr framburdr segir hvar það skal vera.

Þessar reglur held eg séu óbilugar, eins og bikad stíorafæri, sem 15
 heldr þangad til það slitnar; eg finn í brád einga undantekning
 frá þeim, — eg leidi hiá mér, að rekia fram undirlag það, er
 reglur þessar kynnu á að vera bygdar, eða leida þær af stöðu og
 edli stafa, málfæris og túngutaks; eg tek málid eins og það er
 géfid. Eg gékk vakandi að því, að Austanmönnum og Nordlen- 20
 dúngum, sem hér eru, mundi saman bera við mig um framburd á
 þessu. Sé svo, að einhvörstadar sé frá þessari adkvedandi vikid,
 hygg eg það ei rétt vera. Heyrda ég einhvörntíma mann í húslestri
 lesa: lif-di, géf-du o. s. fr. og hlóu börn að og þótti tilgérd, sem var.
 Vera má samt, að þessi adkvedandi sé tídkud vestra, hvar fleiri 25
 málbreytingar finnast. — Haldid mér til góða markleysur þessar og
 gleymid ei að láta mig vita, ef þeim ber saman við það sem þér
 heyrduð á ferd ydar heima víða um land. —

Nú eru allir prófessórar stúgnir í stól, eg má því hætta með að
 lofa að bidia yður til handa allskonar lukku, þegar eg er kominn 30

svo langt ad eg er stólfær, en verd um sinn ad láta það lenda vid hugheilar hiartans óskir frá

Ydar einlægum

Sv. Egilssyni. —

E. Sk. I mánudinum sem leid dó legunautr minn Sigurdr
5 Stephánsson úti á Fridrikshospitali úr brióstveiki. —

229. *Fra Finn Magnusen.*

Kmh. þ. 10^d Decbr^r 1817. —

.....

Merkilegan póst sá eg nýlega í Berlínartíðindum (útgefnum hiá
Haude og Spener) frá 27 í næstl. mánudi. Sá nú nafnkendi El-
10 phinstone hafi sendt sendiboda frá *Kabul* 1808. indíaniskan mann,
til asiátanna uppí *Hindu Kusch* (þeim indiska Kaukasus og Paro-
pamisus) til líttkéndrar þjóðar er menn þángadtil álitu fyrir af-
sprengi Grickia sem eptir urdu þar edr í Baktriana á dögum Alex-
anders M. Tédr madr hefr sagt svo frá þeim ad þeir séu mjög
15 frídir enn fullkomlega líkir nordurálfubúum ad andlitsskapnadi og
útliti, plagi ad sitia í stólum vid bord (mót austrlanda sidum)
hafi víngarda og drekki vín (hvad ei er annars tídt þar um slódir)
af silfurkerum, dýrki skurdgod úr tré og steinum, hafi einnig slíkar
mindir forfedra sinna, blóti godin med slátri o. s. frv. (mót in-
20 dianiskum sid) enn tali þó mál er sé miög skylt Sanskrít — líka sé
þjóð þessari skipt í mörg smáríki med friálsu (repúblikanisku)
stiórnarformi. Miklar hatíðir halda þeir godum sinum til heidurs
og er sagt þær líkiz hátíðum Grickia. — Afganar, sem hafa Má-
mentstrú, eru þeirra næstu nábúar, enn dala menn leyfa þeim
25 ekkert samblendi vid sig, og munu þeir gjöra vel í því; samt er
þessvegna eylíft stríd milli þjóðanna enn hinir hafa ei undirokadir
verid í manna minnum. — Sé allt þettad satt vyrdiz mér fólk
þettad sérlega merkiligt. Hvör veit nema ad bædi Grikkir og
Gautar séu fyrst upprunnir í þessum dölum ásamt f... ættum

Indíanna? — Þettað er þó þvím . . . ei nema draumórar í vöku, enn skömmu á . . . enn eg las þessa fregn, hafði eg vafrad þeirri getgátu í inngaungu fyrilestra minna, med tilliti til þess að þar eru (eptir nýustu mælingu) hædstu fiöll iardar vorrar, er menn áður hugdu vera í Sudur Ameríku. Nú má eg ekki lengia rugl þetta enn 5 er ávallt

þinn einlægur vinr

F. Magnússon.

Mér vyrdiz að Rómanzoff verdi betur miklum peníngum til að útvega oss sannar fréttir um hid umgetna merkilega fólk (ef það er eins og frá því er sagt) heldur en til að leita skeria og villieya í 10 sudurhafinu — enn máské þettað sé þó til meiri ágóða fyri nátt-úruskodara.

Udskrift: S. T. Herr Bibliothecar Rask afleveres hos Kongl. Hofpredikanten højlærde Hr. Mag. Afzelius, Stora Blasiiholmstorget N° 7. *Stockholm.* Herhos en liden Pakke med trykte Sager og fuld Opskrift. Betalt til Hel- 15 singborg.

230. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbh d: 11 Dec: 1817.

Jo — Alting er rigtigt — Titel, Dedicats og Fortale er kommen og trykt. P: E: M: er dermed contentissimus, gaaer med Bog i Haand en af Dagene til allerhøjeste Vedkommende, og jeg tviler ikke paa, 20 at den Gang jo udretter Noget. At det Exemplar saaledes tages forlods ud, uden at være udstyret med den behørige Trykfejlsliste, skader vist ikke, da Herren visselig ikke savner dette Appendix.

Ah! ja! Secretair Granberg — visselig har jeg faaet saavel 2^{den} Del af Handlingarne som Statistiken, og det er en stor Skam at 25 jeg paa ingen Maade har ladet høre fra mig. Nu skal jeg som snarest sende ham min Friderik III. med inderlig Taksigelse for de interessante Sager han saa ofte regalerer mig med.

De ønsker mig i seneste Brev en glædelig Jul; jeg svarer da:

iligemaade! Men ikke nok dermed; jeg vil ogsaa opgive Dem et saadant Arbejde at sysle med i Julen, som det skal more Dem at expedere, og saa naar det er færdigt sender De mig det, NB med Originalen, at jeg kan trykke det her. Jeg beder Dem derom, da jeg
 5 tviler paa, at jeg kan komme tilrette dermed paa egen Haand. — Og det er dog Jul ihvad vi gjør, — heder det i Ordsproget.

Send mig idetmindste Bogen. —

Det er *Öllagen*; den faaes i Bocklåden paa Jacobs Torg. Det Exemplar, som jeg har ejet, og som Baden i Odense har ranet fra
 10 mig, var udentvil trykt i Gefle, omtrent eet Ark i Octav.

Deres hengivneste R. Nyerup.

Udskrift: Til H^r Bibliothekar Rask boende hos Hofprædikanten Hans Højærværdighed Afzelius i Stockholm. bet: til Helsingborg.

239. *Fra Johan v. Bülow* [1817].

Sanderumg. d. 29^e Dec:

15 For nogle Dage siden modtog jeg Deres meget velkomne Brev, af 13^e d., med hoslagde Ark af den Angelsaxiske Sproglære. Uden at De behøvede at bede mig om at antage Tilegnelsen i den bedste Mening, havde jeg desuden gjort det, og takker Dem ret hiertelig for Samme, som jeg fra mere end en Synspunkt paaskønner. —
 20 Men det er ret en slem Sag, at Man ikke kan faae Bøger tilsendt, med Posten. — Jeg vidste det allerede, af Molbechs Breve fra Sverrig, at Man havde den store Mangel af Age Poster. Hvorledes skal man nu bære sig ad, for at faae 6. Ex. af Deres Sproglære, paa Skrivp.; foruden Oversættelsen af Saabyes Dagbog, som jeg allerede
 25 har bedet Dem om, herover? At bie dermed til Skibsleilighed er en langvarig Sag og tillige noget usikkert. Jeg vilde dog saa gierne have dem jo før jo hellere. Iligemaade ønskede jeg et Exemplar af Lovtalen over Steenbock. — Dersom De vil have den Godhed at underrette mig om hvad alt det skal koste i Rbdlr NV. saa skal
 30 jeg strax lade Sumen udbetale til Deres Comissionair i Kiøbenhavn.

Naar jeg nu tilstaaer Dem min Svaghed, vil De da tilgive den? Da jeg saae Deres Sproglære, og fandt at nedent under stod St: — gjorde det mig ret ondt, at det ikke var Kiøb: — Jeg veed meget vel, hvad De billig kan tænke derved — Fenelon sagde: J'aime ma famille, mais j'aime encore plus ma patrie que ma famille, et le 5 genre humain encore plus que ma patrie. — Han kan vel have Ret; men kunde Man misbillige de Svenske, hvis de hellere havde seet en Svensk vinde Priis: for Carl G: Overgang over Beltet, end Luxdorph? Jeg troer det kunde undskyldes —

Et Rygte har gaaet — formodentlig opfundet og udspreedt af en 10 lav tænkende Misunder — at De vilde blive i Sverrig og ikke mere vende tilbage til Deres Fædreland — Jeg har ret harmet mig over det stygge Rygte og bestridt det med mange gyldige Grunde, som støttede sig paa de gode Tanker jeg har om Deres gode Tænke- maade, Uegennyttighed og Fædrelandskhed. Skulde De vel sulte 15 i Deres Fædreland, fordi De maaskee kunde vente nogle hundrede Rdlr. mere aarlig Indkomst i et fremet? De vil vist ikke gleme hvad De skylder Deres Fædreland, i flere end en Henseende, og Deres sande Venner, blandt hvilke De i Sandhed kan regne mig, der vilde af flere Aarsager sørge derover. Lad mig ikke 20 sørge over Deres Tab for en ussel Vinding Skyld og fordi De ikke havde Mod nok til at gaae maaskee nogle Ubehageligheder i Møde af nogle Individer som ere i Dag og i Morgen ikke mere. Det ovenanførte haaber jeg De besvarer efter mit Ønske og Forventning. 25

For Magnus: Fremtid frygter jeg nu ikke mere — Han læser i Aar gratis og vil gjøre det fremdeles — Det vil gjøre ham mere og mere bekendt og forøge det Krav han har paa Fædrelandets Erkiendtlighed — Seer De nu Aarsagen hvorfor Man foreslog ham at holde Colleg: gratis? — I Vinter begyndte han sine Forelæs- 30 ninger med 33 Tilhørere, som havde ladet sig indskrive, hvori blandt en Thorlacius og Sir Charles Gieseke, Professor fra Dublin — Flere ere tilkomne siden, og andre komne, som ikke have ladet

sig tegne — Det er glædeligt! Snart udkommer en Udgave af Volospá af Graeter som bliver Magnusen tilegnet. Fortalen til Sæmunds-Eddas 2 D: er nu færdig af Pr. Thorlacius og Man kan da vente, inden næste Maanedes Udgang, at 5te T: af den Norske
 5 Konge-Historie bliver fuld færdig.

Jeg veed ikke, om jeg sagde Dem i mit sidste Brev, at jeg, for-medelst Nogles Anmodninger, havde anholdt ved Videnskabernes Selskab at udsætte Terminen for Præmie Æskningen for Liigheden mellem den Asiatiske og nordiske Mythologie m. m. Det skeede —
 10 Jeg bad om Udsættelsen til Febr: Udgang; men Man lagde en Maaned til — Skulde end nogle Concuenter med nogen Billighed være utilfreds med mig i den Sag; saa vil dog den gode Sag ikke tabe men vinde. Maatte nu kun de Præmier jeg har udsat vindes af Danske! Nu vil De maaskee smile —

15 Veed De at Krejldal er ansat som Adjunct ved Odense L: Sk:?
 Han er agtet og meget vel lidt af Skole Dis: Han kunde have haft det meget bedre i Christiania, men foretrak, af ædel Patriotismus, sit Fædreland, og fortryder det ikke.

Forsikkert om Deres Deeltagelse i det ny Beviis, som Kongen
 20 har givet mig paa Sin Tilfredshed med min troe Tieneste, takker jeg Dem ret meget for Deres Lykønskning. Ikke kunde den være varmere eller oprigtigere, end naar jeg siger Dem, at jeg ønsker Dem, i alle Henseender, det bedste Velgaaende, og at jeg maa, hvis jeg lever endnu et Aar, endnu see Dem frisk, tilfreds og Dem
 25 Selv værdig! —

Jeg har i nogen Tid havt temmelig ondt for Brystet; men nu er det meget bedre dermed og i øvrigt lever overmaade tilfreds og lykkelig i min Stilling — som jeg i mange Aar har levet — Vor gode Biskop, som jeg venter i Morgen at see her, skal jeg bringe Deres
 30 Hilsen — Han tager, med mig, megen Deel i alt hvad Dem angaaer — Han har i nogen Tid skrantet ret meget. Jeg gyser ved at tænke paa at miste ham baade som Ven, og som Fader — og for den Nytte han stifter paa saa mange Maader saavel i sit Stift som i

Videnskabernes Rige — Gid han maa leve længe og lykkelig! —
Amen!

Nu, lev vel! ja. lev saa lykkelig som det ønskes af
Deres hengivne Bülow.

Tilgiv min ilende Pen — Jeg har endnu saamange Breve at 5
skrive —

240. *Fra Finn Magnusen.*

Kmhöfn þ. 31^d Decbr^r 1817. —

Elskulegi Vinr!

Sneyprt vard eg ad sönnu þegar eg sá þær seinaz medteknu
lagfæringar frá þér, einkum vegna töblunnar, því eg kannaz vid 10
ad hún er handaskömm, enn ei er þó eins og þú til gétr ad hún
hafi verid ókorrigerud, því eg hafdi sannarlega haft mikid fyrir
henni og meir enn eg vil segia þér frá, fyrr enn vid einhvörntíma
hittumz til vidtals, þó ekki væri það forsómun minni ad kénna —
enn þar á móti segi eg þér einlæglega ad eg hafdi uppskrifad þau 15
hebresku og arabisku ord er eg fann í handarriti þínu, ásamt þeim
eg gat fundid þá í bréfinu, og mundi ei til þú hefdir uppskrifad
fleiri. Nú, þá eg las þitt seinasta, ránkadi mig vid eg hefdi þó
lesid frá þér ordid تَوْر máské og svo فَرَس — enn þegar eg nú fór
aptr ad leita ad áminstu bréfi, gat eg ekki fundid það þó eg annars 20
geymi flest þín bréf. Hérí hlýt eg ad játa hyrduleysi mitt sem þó ei
skédi af illvilia. Sömuleidis sé eg ad leidréttúngin á töblunni hefur
tekiz miög illa, enn hellzta ordsök þar til var skortr í prentverkinu
á arabiskum stíl, því setiarinn vard ad fá til láns hiá öðrum staf
og staf, og þóktiz ei géta fengid þá öðruvísi enn hann setti og hlióp 25
eg þá optsinnis til hans til ad fá því svo klúdrad sem það loksins
vard. Hérvid bætiz ad eg kann varla ord í hebresku (á ej heldur
neina þessháttar bók) og þettað er hid fyrsta (máské einnig seinasta)
er eg hefi svoleidis korrigerad af henni. Nær því hid sama er um

arabisku að segja. Nú skal eg þó briótaz í að útvega fullkomin stíl og tablan skal verða prentuð að nýu.

Ad svo miklu leiti hinum prentvillunum viðvíkr erum við N. varla svo sekir eins og þú gjörir þér í hugarlund. Eptir þeim seinaz
5 frá þér medteknu lagfæringum eru þaraf ritvillur edr viduraukar frá siálfum þér . . . . . 76.

Enn okkur þarámót að kénna 72

Hvaraf setiarinn og við þó ei höfum lesid $\frac{2}{3}$ parta réttara, í tilliti til stafagiörðarinnar; sumt hefði að sönnu verid okkur
10 tilætlandi að lesa réttara, enn þú gétr nærri að þegar ord fyrir ord er aðgætt í annars mans riti er bágð að setia sig fullkomlega í hans þánkagang, einkum um svo margbrotid og smásmuglegt efni — serílagi þar við siáum að þú hefir sumstadar ei getað glöggvad þig siálfr á þinni fyrri meiníngu, þó stafrétt sé prentað
15 eptir þínu handarriti nl. bls. 122. og 170. nedst. Bls. 240 l. g. stendr útþrykkilega *ἀμμε* eptir þínu handarriti enn ekki *ομμε*, eins og þú ber uppá okkur í lagfæringunum. Bls. 277. hafdir þú skrifad *aurir* fl. *eyrar*, hvað eg leidrétti eins og þú hefur nú giört. Prof. N. strikadi þettad út apr og vildi hafa það eins og þú
20 hafdir siálfr sett. Mér datt þá í hug mögulegt væri þú hefdir séð ordinn þannig lögud í einhvöriu eldgömlu riti, og lét þessvegna hiñ fyrsta skrifmáta standa — enn ydradz þess ofseint. Interpunctationes höfum við leidrétð þráfaldlega og okkr er það öllum kunnugt hve auðveldlega menn gleyma þeim í ritum sínum. Eins
25 höfum við sumstadar leitaz við að leidrétta augsýnilegar skrifvillur, hvöriar við þó ei höfum uppteiknad. Mistekiz hefir okkur þar í bls. 237. hvar ordinn *har* í vantadi algjörlega, enn við settum í þeirra stad *have* hvað þannig varð að okkar mál- edr skrif-villu. Bls. 86. l. 27. setium við nú, eptir þínum fyrimælum *fy mhen* í stadin
30 fyrir *ym mhen* — þar hid prentada var öldúngis samqvæmt handarritinu. Bls. 219 l. 6. hafdir þú siálfr skrifad *τεχνον* enn ekki *τεκνον*, hvað þú þó þrílagdir okkur uppá hiartad — o: s: frv. — Enn aungvu að síður játa eg að okkar edur setiarans yfirsíonir eru

fleiri enn skyldi þó sumar þeirra einasta séu innifaldar í þúktum og strikum. Víst er það og að þær ei eru illvilja okkar eðr ásettu ráði að kenna. — Jafnvel í þínum egin lagfæringum eru sumstadar skrifvillur t: d: l. 5 fyrir 25. (í *bíbelsk* l. *babelsk*); bls 287. S. fyrir T. — Vid hliótum því allir að játa:

5

errare humanum est!

Ógna dýrt hugsa eg þitt Exemplar af bókinni verði þér — enn ekki skaltu reikna þartil þá lítilfórlegu póstpéninga til Helsíngiaeyrar, því þá hefi eg aldrei fært eðr ætlad að færa þér til reiknings; — eg er og verd þér samt að ödruleiti skuldbundnari enn því 10 lítilræði nemr. — *Tantum de his* — enn þaráofan fer eg að qvabba. — Mér þykir gaman að eptirgrenslun forneshiulegrar hiátrúar í Nordurlöndum, því margt af henni heyrir raunar til eptirstöðva heidindómsins; í því tilliti hefi eg fundid flest um Norveg (máské 15 að Islandi undanteknu er eg þekki best) minna um Danmörk og Svíaríki. Miög væri mér kærkomid ef þú gætir og vildir útvega mér einhvör gód qver um þetta efni hiá Svenskum nl: útlistun almúgans hiátrúar og þar að lútandi sagna. — Verdid skylda eg með ánægju og þökkum borga umbodsmanni þínum. —

Af öllu hiarta óska eg þér hvörskyns heidurs og heilla á því nú í 20 hönd faranda nýa ári og mörgum öðrum ep . . . leidis, því eg er ávallt þinn einlægur skuldbundi . . . vinr

F. Magnússon.

Mér þótti vel fara að þú hefur eignad tvær af bókum þínum Konungi og B: — og vona það leidi gott eptir sig. — Strax eptir nýárid verdr nú rit þitt um íslenzkuna fullbúid og mun þá komaz 25 á framfæri eptir ósk þinni. —

Eg man ekki hvört eg hef skrifad þér að eg hefi heyrt, að Gräter hafi, eptir svokölludum *Codice Vidaliniano*, útgéfid *Völuspá* með lá-tínsku bréfi til mín — enn hvörugt þetta hefi eg séd og ekki fengid bréf frá honum lengi. —

30

Udskrift: S. T. Herr Bibliothecar Rask Afleveres hos Kongl. Hofpredikanten höjlærde H^r Mag. Afzelius, store Blasiiholmstorget N° 7. i Stockholm. Betalt til Helsingør.

243. *Fra Rasmus Nyerup* ⁴/₁ 1818.

Regentsen d: 4 Januar 1808.

Jo visselig faaer Univ: Bibl: alm: Journalen p^r Post, saa jeg har læst Nummerne qvæstionis, og seet at W: gjør mig den Ære at beraabe sig paa mit Videtur i Sagen. Hvis Jeg ikke frygtede for at høre: „Tu si hic esses, aliter sentires“, vilde jeg spørge: hvorfor nu igjen oppripe den gamle Fejde? Er H^r Hagberg saa stor en Mand, at man bør hilse paa ham? Og — naar A: er i Berlin, G: fordybet i Sverrigs Historie, og H: i Pædagogikens Historie /: Askelöv er ventelig død /: saa behøves jo ingen Antagonisme.

At hverken Deres Venner i Danmark eller i Sverrig endnu har kunnet faae Exemplarer af Prisskriftet, derfor har De godt sørget med den lange Trykfejlliste, som stikker saa kjønt af ved Siden af det gode Skudsmaal om Nøjagtighed som i Fortalen tillægges Correcteurerne. Forresten har De vel faaet eller faaer snart Magnusens Ballance eller Subtractionsstykke, hvorved det halve Antal af Vildelserne bliver væltet fra vore Skuldre

Fra R: Müller har jeg Hilsen. Brev skriver han nok ikke, før han med det samme kan melde Noget om sin Expedition paa højere Steder og sammes Følger.

Saa vel Edda som norske Love troer man nu blive begge færdige til Kongens Geburtsdag.

Grundtvigs fordanskede Saxo og Snorro ere nu under Pressen. Jeg kastede Øjnene paa det første Ark af Snorro, og saae at Talen var om En der besad en „Hestehukommelse“! — Derimod glædede Grundtvig mig forleden Dag ved en ingenieus Forklaring over Talemaaden: „at see Kjøge-Høns.“ Han mener nemlig, at det slet intet har at bestille med Byen Kjøge, men at det kommer af det gamle „koge“ som Holberg endnu har i sine Comoedier. Hønsene har en egen Maade at kige i Luften paa.

Den gevaltige Tirstedske Runesten er da nu omsider bleven forflyttet til Runde-Kirke-gaard — og — bliver De ikke altfor længe borte — bliver den nok staaende indtil De kommer tilbage.

Hidtil synes det mig, De endnu er hjemme. De er jo endnu i Skandinavien — indenfor min Synskreds. Min Horizont begrændses af Stockholm. Paa hin Side er det umaalelige Universum, hvor jeg nødvendig vilde have De længe skulde opholde Dem.

Deres Ven Clod skal jeg hilse fra. Han er nu Adjunct ved 5
Slagelse Skole i Kreidals Sted.

Hvordan gik det med Øllagen? Min Mening var egentlig kun at give Anledning til, at De i den glade Jul skulde sysle med noget Galskab istedenfor med tørre arabiske Rødder.

Udskrift: Til H^r Bibliothekar Rask boende hos Hans Højærværdighed H^r Hof- 10
predikant A: A: Afzelius i Stockholm. bet: til Helsingborg.

249. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb d 15 Jan 1818

Uagtet jeg i Dag kun har nogle faae Øieblikke tilovers, hvori jeg kan skrive disse Linier, vil jeg dog hellere skrive et ufuldstændigt Brev, end ikke være den første der meddeler Dem behagelige 15
Efterretninger. Saasnt det sidste Ark af Deres Prisskrift var trykt færdigt, skyndte jeg mig at overlevere det til Kongen, da jeg vidste, at mod Nytaarstide bestemtes, hvad Reisetipendier der i Aarets Løb skulde forundes. Jeg talte tillige til Kongen om Deres forehavende Reise over Petersborg til Caucasus, og Midlerne til 20
sammes Fremme. Hans Majestæt tillod, at jeg maatte indgive mit Forslag skriftlig. Derefter indhentedes Universitetsdirectionens Betænkning. Resultatet blev, at De er udnævnt til Professor, og har erholdt et Reisetipendium paa 400 Species aarlig i to Aar. Jeg haaber at dette vil overtude Dem om, at De ikke underkiendes af 25
Vedkommende i Fædrelandet, og at den kongelige Understøttelse snart sætter Dem i Stand til at fortsætte Deres Reise. — Jeg havde sagt til Sagabibliothekets Forlægger om tvende Friexemplarer til den svenske Magister og Dem selv, han havde forglemt det, men

jeg har føiet de fornødne Anstalter til at dette siden skal blive iagttaget. Der vare trykte faae Exemplarer paa Skrivpapir, derfor kunde ikkun Minister Engström erholde eet, men Prisen var ogsaa bestemt derefter, og endog noget lavere end Subskriptionen angav.

5 Nu begyndes med Trykningen paa næste Bind. Hvis der i Stokholm er Efterspørgsel efter flere Exemplarer, da er det forunderligt at Boghandler Viborg ikke requirerer flere. Af Sæmunds Edda trykkes paa Fortalens sidste Ark. Mere tillader Tiden mig ikke at tilføie med de hierteligste Ønsker for den lykkelige Fortsættelse af Deres Reise

10 forbliver jeg Deres

oprigtig hengivne P. E. Müller.

Udskrift: Til S T Hr Professor R Rask i Stokholm at afleveres hos Hofprædikanten Højærværdige H^r A: A: Afzelius i Stockholm. franco Helsingborg.

15 255. *Til P. E. Müller.*

Stokholm d. 23 Jan. 1818.

Tak, Hr. Professor! ret inderlig Tak for Deres kjære Skrivelse, og alt det Besvær den hele Sag maa have kostet dem. Gid nu blot Udfaldet for saavidt beror paa mig, maatte svare til Deres Forventning, blive Videnskaberne til Fremme og Fædrenelandet til Ære!

20 Jeg erkjender tilfulde hvad jeg skylder Hr. Prof. og jeg var aldeles Overbevist om Deres Tænkemaade og Godhed for mig, men hvad jeg forbavsedes over var, at De havde udrettet saa store Ting. Dette kan ikke forundre Dem, naar De sætter Dem i min Stilling, og sammenligner det nu udrettede med det som Direktionen gjorde for

25 mig efter $\frac{1}{2}$ Aars Betænkning. Jeg skal nu berette Dem adskilligt herfra, som jeg ellers ikke havde tænkt at skrive til nogen og som jeg endnu ønskede De vilde gjemme som en dyb Hemmelighed. Her er Rigsdag i denne Tid, paa den har en ikke ubetydelig Mand foreslaet at indkalde en Isl. med aarlig Lön af 3000 Rdlr.

sv. Banco (!) til at udgive de gamle Sagaer &c. Han kom først til mig tillige med en anden Ven og Vellynder og forhørde om jeg aldeles ikke skulde være at overtale, naar jeg havde fuldendt min Rejse, hvorpaa jeg svarede bestemt *nej*; men ønskede ellers til Lykke med Forslaget, og bidrog alt hvad der stod i min Magt til at fremme Sagen, ligesom jeg allerede tilforn havde erholdt Brev/Svar fra den 5
paatænkte Person i Isl., at han ikke skulde være uvillig. Personen er Helges. Sagen er for noget siden debatteret og indleveret til det saakaldte *Statsutskott*, som skal afgjøre den. — Jeg har endnu ikke erholdt den Understøttelse fra B., som efter Løfte var for- 10
falden til 11 Dec. jeg mærkede at han var bange for sine Penge, og havde Mistanke til mig; og jeg fik Vished derom af et Brev, som jeg erholdt et Par Dage efter at det ovenanførte Forslag var mig kommuniseret. Det var i Svaret paa min Dedikation af den angels. Sprogl. Dette krænkedes mig saa meget, at jeg besluttede aldrig at 15
bryde mig om disse Penge mere; men saasnaart jeg var færdig med mine Sager, at lade mig gjøre til Bogtrykkersvend, og paa denne Maade fortsætte Rejsen igennem Rusland, Littauen og Pröjsen. — Takket være Professoren! nu behöver jeg ikke spille den Tid paa at arbejde med Hænderne for det förste, som saa höjt kan behöves til 20
Studeringer, i hvordan det end gaar med de andre/B.s Penge.

Men Professoren indser nok at dette er en ligesaa stor Hemmelighed som det ovenanførte; og hverken min Kommissionær eller nogen anden kjender den sande Sammenhæng. For Hr. Prof. troede jeg ingen Ting at burde skjule nu. Jeg indser nok at mit 25
Professorat er en Titel, og mit ny Stipendium et Palliativ, men det förste forekommer mig alligevel saa ærværdigt og det sidste saa betydeligt, at jeg nu for det förste tilsidesætter alle andre Hensyn, og forjager alle andre Fölelser end Glæde, Iver for Sagen, og Erkjendtlighed mod Hr. Prof. Dog vil jeg ikke bebyrde Dem mere 30
med tomme Taksigelser, (tomme er de skjönt de komme fra Hjertet) men slutte med at bede om min ærbödige og taknemmelige

Hilsen til Vedkommende, og med at anbefale Hr. Prof. paa det bedste Deres evig hengivne
R. Rask.

Ved Lejlighed ønskede jeg meget en udførligere og oprigtig
5 Efterretning om Sagens Gang.

Udskrift: Velbyrdige og Højlærde Hr. Prof. og Dr. Theol. *P. E. Müller* boende paa *Studiegaarden* ud til Nørregade Kjøbenhavn betalt til Helsingör.

257. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbenhavn d: 29 Jan: 1818.

De spørger hvorledes det da egentlig gik til med Affairen —
10 Der var engang 3 Rasmusser, hvoraf den ældste lagde *Hu* til, den anden *Haand*, og den tredie *Hoved* — /: jeg mærker, jeg er bleven islandsk Digter; Bogstavrimene vise det :/

Den Rasmus som lagde *Haand* paa Verket, drev det igjennem med vedbørlig Conduite. Initiativet kom fra ham, eller en saare
15 fortreffelig skrevet Deduction over alle den yngste Rasmus's meriterende Meriter. Saasart det kom i *Herrens* Hænder, sendte han det til vedkommende Collegiums Eragtning. Der havde nu bemeldte R N° 2 disponeret Gemytterne saaledes, at Sagen ikke havde nogen Vanskelighed.

20 Jeg har da ogsaa igaar leveret et Skrivpapirsexemplar af Prisskriftet til Engelstoft og et dito til Malling; det forstaaer sig med Hilsener fra Autor.

Fra Grundtvig har jeg mange Taksigelser for Grammatiken. Han spørger, om De har tænkt noget paa Bearbejdelsen af det
25 angelsaxiske Digt?

Med agende Post imorgen sender Larsen baade Prisskrift og Grammatik til Bülov.

Deres Udladelse i Fortalen i Grammatiken om vor Edda finder jeg aldeles adæqvate, og mener, at Efterverden ikke vil finde noget
30 Modsigende deri, at mit Navn allene staaer paa Titelbladet, aldenstund Fortalen formelder, hvorledes Bogen blev til.

Prisskriftet er endnu saa aldeles nylig distribueret, at jeg endnu derom ikke har hørt Nogens Dom eller rettere Lovtale, thi andet kan ikke siges desangaaende.

Ad vocem Lovtale erindres jeg om at melde, at den Præmie som Bülov udsatte for den bedste Lovtale over Daniel Ranzau, 5 upaatvivlelig vil blive vunden af Prof. Jens Møller. De to vigtigste Medrivaliserende — nogle Smaafyre ikke at regne — ere Prof Boye som skrev Statens Ven, og Biskop Hjort i Ribe.

Slaget ved Svarteraa bliver der ved denne Lejlighed kastet et nyt Lys over, og „Rühsen“ faaer et lille velfortjent Rap. 10

Ogsaa under jeg ham, at De i den angelsachsiske Fortale har taget ham lidet i Skole, da han virkelig er altfor kry.

Jeg veed ikke om jeg i mine forrige Breve har hilset fra Sørensen, som levet godt paa Færøerne. Ogsaa Deres Clod, som nu er Adjunct i Slagelse, hilser. 15

I Anledning af Kongens Geburtsdag ere Universitetets samtlige Adjuncter blevne Professorer, nemlig: Thune /: honoris causa nævner jeg ham som Fynbo først :/ Rosenvinge, Philologen Petersen, og Medicineren Bang.

Men for igjen at komme til Sagen — i Anledning af den oven- 20 meldte extra-Uddeling af Skrivpapirs Exemplarer kommer jeg ikke ud med det af Dem hos Deichman requirerte og af mig modtagne Antal. Men — siger Deichman: Prof: Rask tænker vel at Tryk-papiret er som Bonniers og Beekens. Nogle af de H^{tt} som Skriv-papirer ere bestemte til, kan vel nøjes med det gode Tryk-papir. 25 Deri er jeg aldeles eenig med ham. Men naar det kommer an paa at bestemme hvor det skal skorte, saa divergere vi; han mener, de i Stokholm for en Del kan nøjes med Tryk-papir — jeg derimod vil, det skal gaae ud over Odense og Island. Her maa De være Vold-giftsmand. En Maade at hugge Knuden over, vilde være, at lade 30 det gaae ud over Larsen og hans Kasse til at restituere Deficiten.

Men Exemplarerne til Stockholm kan, siger Deichman, ikke komme op før med Skibslejlighed.

H^r C's Oprejse er vel neppe saa afgjort, og rejser han end, kan han neppe føre nogen stor „Lunte“ med sig.

/: Deri gjættede De aldeles rigtig, da De troede jeg ej forstod den Phrasis „jeg târ igjen min Skada“ :/

5 Det 3^{die} store offentlige Bibliothek i Odense skal da vel ogsaa have et Exemplar af Prisskriftet. Det er stiftet af Lieutenant i Armeen og Candidatus Juris Rafn, som gik i Odense Skole. Det har militairisk histor. Tendens.

Den gevaltige Runesten staaer nu ved Runde Kirke — men
10 hvor er den gale Arndt?

NB Med Forfatterlexiconnets Trykning er jeg avanceret til G. Under Prof: Guldbergs Navn staaer *Kongernes Seder*; ligesaa under Deres; men sig mig dog, hvor stod det først??

Hele Regentsen er i Bevægelse, og man flokker sig for at gaae
15 hen og pibe en ny Comoedie ud af Prof: Guldberg.

En Islænder, Gunløgsen, som kom hertil i November og tog Examen artium i December, har til Alles Forbauselse vundet Præmie for den i forrige Aar fremsatte academiske mathematiske Opgave. Her er mere end Kreidal!

20 Vedlagte overordentlige Opdagelse i Moesogothisken vides mueligen ikke saa fuldstændig i Stockholm.

259. *Fra Carl Dahlgren* [februar 1818?].

Vidtberömde H^{tt} Professor!

Händelsen gjorde i min barndom, att jag blef uppfödd vid
25 getmjölk, hvarföre det stundom inträffar med mig, i synnerhet, när jag är ensam i min kammare, att jag gör allahanda bäcksprång. I dag har detta ryck kommit på mig, stundom sitter jag upprätt som en bäck på två ben, stundom — dock, — Herr Professoren blir säkert förskrämd, om jag berättar mer härom. Hvad jag mellertid

nu ville komma fram med, så vore det att ha äran presentera ett litet fastlags ris in effigie — jag vågar ej säga in natura. Detta är icke ämnadt åt Herr Professorn, hvilken jag väl vet är för gammal för sådana leksaker, utan för Herr Professorens Diciplar samt för dess högtälskelige gemål — Språk Gudinnan — En del må sysla 5 med att inblåsa sin sanctus spiritus i catechuminum långa öron, på hvilka inga tungor af eld äro att anbringa, en del må väfva valmar och slå tillsamman — en del må vara så bredmaschinade att de behöfva samma vidd som en fäldmarskalk — nemligen så stort rum som själfva hans armé, en del må vara så närstynta, 10 att de blott se de närmaste föremålen omkring sig, nemligen sig sjelfva, hur det är, Herr Professor! hjertan känna blott hjertan, stora männer blott stora männer, såsom man på höga berg blott kan se höga berg — med ett ord Herr Professorn och jag känna hvarandra — Herr Professorn känner mig på längden, jag 15 Herr Professorn på dess rygtbara lärdom, som snart skall sträcka sig till toppen af Ygdrasil, — aldenstund och fördenskull har jag efter Svenskt manna bruk af djupaste estime för H^r Professorn velat lemna detta lilla prof af min vänskap — Den man älskar den agar man — men så är ej här meningen utan här måste den 20 tagas figuraliter: såsom.

Liksom björken förskönar lunden, sprider en lätt
skugga — så Herr Professorn bland Lärde

Eller rimvis utan tanke:

Såsom detta fastlags ris 25
Blifve Herr Professorn lärd och vis.

Detta var en Independent Conjunctional mening.

Eller med tanke

Denna qvist uti ett glas,
Fyllt med vatten 30
Öfver natten,

Skall i morgon frodas knoppas.

Uppå samma vis

Hoppas

Att snart skåda Caucas.

5 Tänker jag rätt efter, så var det ingen tanke i dessa rim eller.

Apropos om Caucasus. I fall H. Profess. dit kommer, får tid att skriva några ord till Sverige, och postgången är säker, skicka då en ros växt på dessa mot molnen sträfvande fjällar Skålet blir följande:

10 I fall jag förälskar mig till Midsommarn eller så der i någon Aurora — eller Gabriela — med ett ord blir verliebt, så tänker jag för att komma til vägs med min kärleksdeklaration anställa följande fint.

Jag föreslår henne att för mig läsa Geografien — hur vi leta
15 på chartan — komma vi slutligen till Caucas — — jag talar om H^r Professorn — att der och der på det der berget står han kanske nu — en suck — afbryter (n. bene å min sido) samtalet — sen faller en tår — hon frågar: ni ser så rörd ut? Ack! jag har en blomma, som har växt der, skänkt af Professor Rask — med det
20 uttryckliga vilkor, att jag skulle gifva den åt ingen annan i verlden än den person jag högst skattar. En lång tystnad. Ack! får jag se den, kanske är det en ros, som jag aldrig förr sett — Jag upptager den — hon är inlaggd i min snusdosa N° 3. en liten billet doux ligger bredvid — af innehåll:

25 Älskar du mig?

Och inunder, begjäras svar med omgående post — jag — faller på knä — skratta ej åt positurn — räcker rörd en blyertspenna:

Skrif mit ödes dom

Skrif fararna skrif döden

30 Men skrif ej —

och hon skrifver: *Jag älskar dig.* —

Himmelen klarnar, näktergalar sjunga, löfven susa, thjernor dansa opp och ner, solen upplyfter sitt res flor och ler, och ordet „Evig“ genomskallar himlarna och kommer afgrunden att bäfva.

Hvilka glada utsigter för framtiden, om sen H^r Professorn kommer lefvandes, det jag hoppas, tillbaka, så res opp i förbifarten till 5 Stockholm — Då skall blomman vara infattad inom glas och ram, dito Gabrielas portrait, dito mitt, n. bene, sans façon, — jag har då lärt mig att sjunga — min utvalda spelar clavér, spinner, syr, väfver, dansar, kan göra fransar, kransar, knypllar, stäcker, broderar, friserar hår, sticker strumpor, kokar, sopar, skurar, tvättar 10 speglar, sätter opp gardiner, när solen skiner, skirar smör, dito honing, dito talg, kan göra palt, grädda munkar, hålla mjölk i bunkar, strö på granris, skura diskar, filtrera bränvin, koka caffè — allt allt skall jag då visa Herr Professorn — Hvars underdånige Tjenare förblifver D—gren. 15

Udskrift: Professoren Wittberömde Erasmus (?) Rask I Stockholm — Anhåller det Mag. Sondén täcktes läsa upp inneliggande, emedan det är skrifvet på Celtiberiska, och torde han öfversätta detsamma på svenska.

261. *Fra Rasmus Nyerup.* Epistola altera data die 4to Februarii 1818

Der tænker jeg paa Deichmans meget opbyggelige Ord, hvor- 20 lunde Exemplarerne af Prisskriftet ikke kunde komme til Stockholm før med Skibsløjghed — det er udlagt, engang i August — og tager jeg da 6 Stykker deraf /: for ikke at gjøre Luntent altfor svær:/ og giver dem Gud og Castberg ivold.

Salvo secus sentientium judicio. — 25

Min ovenpaaberaabte epistola prima ligger inden i Friderik 3^{dies} Krønike i den anden lille Paqvæt. ihast. R. Nyerup.

Udskrift: S: T: H^r Professor Rask værende i Stockholm Hermed to smaa Paqveter med Bøger. 30

270. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb: d: 21 Febr: 1818

Ved at læse Deres sidste kierkomne Skrivelse af 23 Jan: lærte jeg end mere at skønne paa, at Kongens Bevaagenhed for Dem just kom til rette Tid, da det havde været saa nær ved, at enten
5 Fædrelandet havde tabt Dem, eller Deres videnskabelige Bane var bleven forstyrret. Det var sandeligen et meget fristende Tilbud, der blev gjort Dem, de Fleste vilde i Deres Sted have modtaget det. Ifølge Deres udtrykkelige Forlangende har jeg, omendskiønt jeg gierne vilde, ikke omtalt det til noget Menneske. Hvad Sagens
10 Gang angaaer som De ønskede at vide var den saare simpel. Professor Nyerup sagde mig at Deres Ønske var, at enten han eller jeg leverede Prisskriftet til Kongen, jeg paatog mig dette Hverv, og uden at bie paa Trykfeil eller Rettelser, fik i Hast et Exemplar indbundet kort før Nytaar, da jeg vidste, at Reisetipendierne for
15 næste Aar skulde uddeles. I det jeg nu paa Deres Vegne takkede Kongen for hans Understøttelse til Prisskriftets Trykning, fortalte jeg ham tillige, at de agtede at foretage en Reise til Rusland, og hvis muligt til Caucasus, at denne Reise vilde fremmes, dersom de erholdt Prædicat af Professor, hvortil De desuden var værdig, og
20 et Reisetipendium. Kongen forlangte, jeg skulde indgive dette skriftligt. Jeg skrev da til Cabinettet, og udviklede mine Grunde, som jeg ledsagede med et Brev til Etatsraad Jessen. Derpaa forlangte Kongen Universitetsdirectionens Erklæring paa Deres Adkomst til Prædicat af Professor, denne Erklæring var meget anbefalende, og
25 derpaa faldt den dobbelte Resolution, hvis Indhold er Dem bekiendt. At Geheimeraad B: ikke sendte de lovede Remisser var maaske, fordi han frygtede for, De vilde blive i Sverrig, jeg formoder nu, han har sendt dem, hvis ikke, da lad mig vide noget derom, thi det var muligt, at jeg indirekte kunde virke paa ham.
30 Jeg haaber og ønsker, at De nu med det første forlader Stokholm, for jo før jo hellere at naae Petersborg. Der behøves vist nok en længere Tid, inden De der kan blive orienteret og tilfulde kiendt

af saadanne Mænd, der kunde fremme Deres Øiemed. Det var jo saa vidt jeg veed det Petersborgske Videnskabers Selskab, der lod Klaproth reise, men denne, vist nok lærde og aandrige Mand, skal have været en slet Karl, der har endog tilladt sig Bedragerier. Lykkes det Dem først at komme til Moskau eller paa hin Side, da vil det vel ikke falde saa vanskeligt at erholde Stipendiet forlænget paa eet Aar i det mindste. 5

Megen Tak for den angelsaxiske Grammatik jeg har med høi Grad af Interesse giennemlæst Indledningen, der er et værdigt Sidestykke til den ved Deres islandske Grammatik. Ifald De kunde undvære flere Exemplarer, syntes mig det passende, at De sendte et til Thorkelin. Endeligen er den anden Deel af Edda udkommen, er den under Udgivelsen bleven gammel, er den og bleven tyk, den udgør 1010 Sider. Gulethings Loven er ligeledes udkommen, og udgør 550 S: foruden Index paa 138 S og Fortale paa 34 S: meget nitid trykt, i næste Maaned udkommer Hagen Hagensens Saga. Kandidat Lyngby, der har som Botaniker opholdt sig paa Færøerne sidste Sommer, har medbragt adskillige færøiske Sange, hvoraf en er bleven trykt med Oversættelse i det skandinaviske Literaturselskabs Skrifter. En meget interessant Sang i flere Afdelinger. som Svabo ei har kiendt, er Qvadet om Sigurd (Fofnarbane). Papiret forbyder mig at tilføie andet end de varmeste Ønsker for Deres Reise til og fra den caucasiske Tinde og venskabelig Begiæring om nu og da at tilskrive 20

Deres hengivneste P. E. Müller. 25

Udskrift: Til S T Hr Professor Rask dansk Reisende i Stockholm afleveres hos kongl: Secreteraren Hr Kamstrup i Possiska Huset paa Blasiiholmen i Stockholm.

271. Til A. J. D. Cnattingius.

Grisslehamn d. 24 Febr 1818.

Några Biografiska, korta underrättelser
om R. R.

Jag undertecknade är född i en bondby vid namn Brännkälla
5 (*Brøndekilde*), 1 mil från Odense på Fyen, d. 22 Nov. 1787. Min
fader *Niels Rask* var skraddare till Profession, men gaf sig mäst
af med att kurera sjuka, hvaruti han lyckades så utomordentligt
att han var rycktbar icke endast öfver hela Fyen utan äfven fick
rådfrågningar från Seland och Slesvig, och kallades allmänt *den*
10 *kloge Mand*, hvilken titel min styfmoder sedan ärfde, och heter ännu
den kloge Kone. Han hade två gånger varit soldat, liksom hans för-
fäder, hvilkas bragder han ofta och gerna berättade. Hans morfar,
för att anföra ett exempel, hade utmärkt sig så mycket i kriget med
Sverige, att konungen förärade honom en mycket stor bondgård
15 bredvid Odense. I ett slag hade han fått ett sabelhug midt i
hufvudet och en musketkula igenom högre bröst och skullra/eller
axeln, när han red bort såg han en svensk ryttare, som syftade
på honom med en pistol: „hör du! sade han, du ser jag är gan-
ska illa tillredd, skjut mig åtminstone midt i hjertat, efter det
20 skall så vara“. „Ja väl, sitt stilla då!“ han gjorde det, men när
den sv. ryttaren höll pistolen enda till bröstet, grep han den ha-
stigt med vänstre handen, sköt honom död på stället, och und-
kom i säkerhet. Min far hade nästan intet lärt, utom professionen,
när han blev soldat i sitt 19de år, men under mynstringstiden i
25 Köpenhamn lärde han sig till att skriva och räkna äfven någor-
lunda att läsa och tala Tyska. Han hade en otrolig håg för läsning,
skaffade sig historier, geographi och landkartor, till och med
latinskt apparat, i hvilket språk han dock icke bragte det vidt.
För sina barns undervisning var han utomordentligt nitisk och
30 tillika ganska sträng. Han var trenne gånger gift, med sin andra
hustru Berta (*Birte*) hade han fyra barn af hvilka jag var den 3^{dje}
i ordningen de andra äro alla döda, men vid första hustrun hade

han 1 dotter, som lefver än och af sista giftet har jag också ännu en liten bror och syster. Min far ansåg mig för trög och dum i min uppväxt, men min mor höll mäst af mig, som var den yngsta, emedan min yngra syster dog kort efter födselen. När jag var på 10. eller 11ta året dogo begge mina äldre full/helsyskon, som också 5 verkligen utan tvifvel voro bättre utrustade af naturen än jag; min far var otröstelig, men min mor dref det slutligen igenom att jag såsom deras enda son blef satt till studeringar; det enda, som bestämde mig sjelf var ärelystnad och min mors önskan. Förut hade min far låtit mig lära att spela litet på Fiolin, dock icke förr än 10 efter mine syskons död; emedan han ansåg mig oskicklig att lära någonting alls. Att läsa, skrifva och räkna, samt litet Tyska lärde han mig sjelf förr jag blev skickad i skolan. Undertiden hände det att jag på ett främmande ställe, der jag skulle lära någon ting, fick en ganska stark portion arsenik på en smörgås. Jag känner per- 15 sonen, som gaf mig den för att hämnas på mig eller min far, jag vet anledningen och erinrar fullkomligt väl den minsta omständigheten; men mitt samvete säger mig att jag var oskyldig, och jag har länge sedan förlåtit denna sak, hvarföre jag ingen vill nämna. 9 à 10 timmar efter erhöj jag en stark kräkning, och kände mig 20 ganska sjuk. Jag begrep icke orsaken då, och min far försökte sin konst utan att ana det, som vållat sjukdomen; den tog hvarjehanda besynnerliga vändningar, och slöt med en stark frossa, efter att den varat ett år, hvilken tid jag för det allra mesta ständigt låg till sängs. Naturligtvis hade denna händelse en stark verkan på min 25 hela kropp, i synnerhet i knän och föttern, der jag känner det än i dag; dock hoppas jag att hufvud och hjerta blifvit oskadade. För jag kom i skolan erbjöd sig Prästen i byn att förbereda mig i Latin och Geografi, hvilket min far äfven antog, men detta halfva år var ett af de ledsammaste och onyttigaste i min lefnad; och endast 30 skammen återhöj mig från att tvärt afbryta med all studering; jag hittade emedlertid på mångahanda knep och konster till att lätta plågan, till slut gjorde jag mig sjuk, och min mor, som utan

tvifvel gissade sjukdomens sanna orsak, utan att likväl förlora sin goda tanke om mitt hufvud; begagnade sig af min fars stigande ömhet och räddhoga för att mista sin enda son, och yrkade att om jag lyckligt genomgick denna sjukdom, borde hann utan
5 dröjsmål sätta mig i skolan. Jag skyndade mig med glädje och ängslan att tillfriskna så fort som försiktigheten ville tillåta, och blef inskrifven i Odense Cathedralskola i mitt trettonde år,

Rector scolæ Prof. L. Hejberg examinerade mig förut med mycken vänlighet och värdighet, hvilket gjorde ett djupt intryck
10 på mig, äfven som hans yttring att jag möjligtvis skulle kunna försvara en plats i 2^{dra} klassen (*Tredie Lectie*), fast det vore bättre jag gick i den första (*Anden Lectie*) en kort tid för Latinets skull. Min far gjorde ingen invändning; och min första lärare, sedermera Auditor *Thune* hjälpte mig privatim i Latinet så väl, att jag knapt
15 ett qvartal efter genomgick den offentliga Examen med mycken heder och erhöll en hederlig plats i 2^{dra} klassen ehuru jag på den korta tiden fått känna ett ganska hårdt slag af ödet. Min innerligt älskade mor upplefde nemligen icke den glädje att se sin för-
20 mänliga tanke om mig på något vis rättfärdigad, utan afsomnade med förtröstan, emedan hun såg mig glad och nöjd med min nya ställning, samt med en uppmaning, som alldrig utplånas af mitt hjerta. Min far gifte sig på nytt med en fattig bondflicka, som han alldrig sett eller hört, efter anvisning af en bondhustru i byn, som han för ringa betalning hade fullkomligen kurerat af en svår sjuk-
25 dom, hvilken de ordentliga läkarne hade uppgifvit såsom alldeles inkurabel. Jag följde med honom när han friade, det var ganska kort, och efter ett par ömsesidiga besök var allt afgjort. Ägten-
skapet var i högsta mått lyckligt och välsignadt, och min styfmoder Anna Katrina var det aktningsvärdaste och förträffligaste frun-
30 timmer, jag känner. I medler tid fortsatta jag mina studeringar med mycken lycka och slutade dem på kortare tid än de flesta af mina kamrater Skolans hela inrättning blef nämligen under tiden alldeles förändrad och mycket svårare; så att många gingo ut,

andra fingo bli kvar flera år längre än annars varit att förmoda Icke dessmindre genomgick jag ensam den andra klassen efter den nya inrättningen på ett halft år och de andra på vanlig tid. Vid en examen i 3 klassen erhöll jag af min lärare i Mathematik Dr. och Prof. C. F. Degen den vittnesbörd att jag fullkomligen förstod 5 det som han nästa curs ämnade genomgå, hvarföre jag blef fritagen från att bivista hans lexioner, hvilket dock sedan, emedan jag ett par gånger använde nästa hela timman till lek, blef förändrad derhän att jag, på en plats för mig sjelf, fick utarbета passliga mathemat. problemer. Jag skäms icke för att tillstå att 10 denna böjelse för lek och munterhet, när jag är i sällskap efter mitt lynne, har följt mig till den dag i dag; jag är icke eller den förste häruti, redan den gamla skalden sjunger:

*Σκηνη πᾶς ὁ βίος και παιγνιον, η μαθη παιζειν
την σπαδην μεταθεις, η φερε τας οδυνας!*

15

En af lärarne nl. Hr. Suhr nu lärare i *Roskilde* skola erbjud mig och ett par af mina meddiscipler att gifva oss undervisning gratis i Engelskan, ett par timmar i veckan; jag begagnade icke endast detta anbud, utan äfven infann mig vanligen ett ögonblick förut, för att bese hans betydliga boksamling. Ibland annat såg jag 20 här första gången Schöningens upplaga af Sturleson; jag kunde icke begripa hvad det var för ett språk, och blef så nyfiken, som jag knappast någonsinn förr eller sedan varit; emedlertid gaf Hr. Suhr mig den underrättelsen att det var Isländska, och att det var nästan det samma som gammal Danska. Detta frapperade mig; 25 ty gamla Danskan hade länge intresserat mig, men jag var likväl icke istånd att läsa detta. Han visade mig derpå att många ord voro dock ännu lika med Danskan, och sade mig att þ, hvilket jag läste för *p*, hade betydelse af *th*, Dessutom hade han godhet nog till att låna mig hem denna praktupplaga, en del efter den andra. Jag 30 genomgick den med otroligt besvär i sjelfva texten, emedan alla försök på att erhålla Runolf Jonssons språklära eller Hickersii

thesaurus misslyckades. Under tiden inträffade den för mig högst viktiga omständigheten at landsdomare sedan Byskrifvare G. L. Baden flyttade til Odense, hann understödde mig, uppmuntrade mig, och lättade mig arbetet med boklån och all upp-
 5 tänklig välvilja. Hann introducerade mig också hos Gehejme-
 konferentsrådet J. Bülow på Sanderumgård, samt Prof. Nyerup, hvilka två ersatte hans plats, då jag kom till Universitetet, den förstnämnde med frikostighet och uppmuntringar, den sednare med anvisningar, boklån och råd. Redan i skolan hade jag gjordt
 10 utkast till min „*Vejledning til det Islandske Sprog*“ efter jag omöjligan kunde taga reda på den bestämda betydelsen och meningen annars. äfven hade jag gjordt utkast till en Isl. ordsamling, hvilken jag sluteligen helt omarbetade, ehuru en kamrat, som såg den första upplagan beklagade det mycket sköna papper, jag hade ödt der-
 15 till. Jag hade äfven den hedern i skolan att läsa Isländska för en af mina lärare. En annan af dessa yppade deremot, att om jag användt bara hälften af den tid og flit på Latin och Grekiska, skulle jag kunnat blifva en lärd man; med afseende dertil valde jag mitt motto på första upplagan af min *Vejledning*. Hr. Suhr lånte mig
 20 äfven den sista vackra upplagan af Bedas histor. eccles. som också är på Anglosaxiska, och hos Landsdomare Baden fick jag till låns Zahns Ulphilas, men bragte det likväl under skolgången icke långt i dessa språk. Sturleson, som Hr. Lärare *Trojel* (sedan Rector i Nyköping) skaffade mig till premie vid en skolexamen sysselsatte
 25 nästan alla mina lediga stunder. (fortsätt. e. a. gång).

272. Til A. A. Afzelius.

Singaskeri í állanzhafi þ. 26. Febr. 1818.

Segðu þat it fyrsta
 allz þic fróþan qveða
 oc þú, vinr! vitir,
 hvar ec var í nótt?

Varkattak á landi,
 nè á lægi staddr,
 á báti nè á ísi;
 bar mic þó grund.
 Segðu þat it annað 5
 allz þit æþi dugir
 gettu hvað ec drack ígær?
 varat það vatn, ne vín,
 mjöðr nè munngát,
 nè matar ecki 10
 þó geck ec þostlaus þaðan
 hirðprestr hálærðr
 hyggðu að gátu!
 Segðu þat ið þriðja,
 allz þic svinnan qveða, 15
 hvaða hljóm ec heyrðac?
 varat þat streingr nè pípa
 nè saungrin heldr,
 en hljóðaði helðr hátt?

R. Rask. 20

Udskrift: Höglärde och Högädle Hr. Kgl. Hofpredikant A. A. Afzelius i Stockholm.

277. *Fra A. A. Afzelius* 20/3 1818.

Gode Vän!

Här har varit mycket tomt och söknt efter dig. Jag skulle väl 25
 hafva inväntat ditt bref för att få din adresse; men händelsen
 eller (hvad jag mer hoppas uppå) Danska Ministern torde väl
 skaffa detta i dina händer

Alla meniskor äro nu ute att se Konungens begrafning, men
 jag sitter hos min Edda och gjer all ståt på båten; ehuru bjuden 30
 till processionen.

Hammarsköld var hängfärdig då du var borta; hans Fru gaf honom ingen fred. Glad blef han då jag lofvade att vid min återkomst från Finland i sommar betala hans omkostnad och taga hand om saken. Sänd nu slut och Företal.

5 I går och dag äro 300 st af ditt portrait afdragne; men måste torka i 3 veckor; dock sänder jag några stycken med de Danske resande i nästa vecka till Nyerup att ge dina närmsta vänner i förhand.

De sex paqvetten lemnade jag sjelf hos Holsten och alla dina
10 böcker nedlade jag i en tät sälskinscoffert hvar till nyckeln förseglad sändes till Fin Magnusson. —

Med små trippfjät går ännu tryckningen af både texter och öfversättning och jag skulle anse mig lycklig om jag i april kan bli färdig med allt. Knappast kan det correctur vi måste sända dig af
15 texten vara åter förr —

Jag skrifver egentligen i dag blott för att sända dig inneliggande correcture; mer kan ej uppsättas för stylar skull. Sänd det snart! Sophie tackar dig hjertligt för brevet från Grislehamn. Adlerbeth helsar: han kämpar än för Isländska sakens seger.

20 Codices äro ej lika signerade i pros. som poet. Eddans noter. Sänd mig en liten kort förklaring på de i poet. t. e. F st. St. F. hvad betyder *á sp?*

I Lördags förlorade Åhlström sitt prävilegium i alla fyra stånden —

25 Skrif ofta! Lef väl! vänskap

Afzelius.

St^m. d 20 Mars 1818.

280. *Til Rasmus Nyerup* (?).

Viborg i Finland d. 24 Marts 1818.

Endelig er jeg kommen over ti Mile østen for Sverrigs forrige Grænse. Her tales allehaande Sprog og Tungemaal, saa at jeg nu
30 snart kan tale over 10 Slags Sprog „a maa la mej te“ & c. I Huset

hvor jeg boer taler Pigen Finsk, Gaardskarlen Svensk, en Markør, som tillige passerer for Tjener, Tydsk, og min Vært er en Italiener! og naar de kommer sammen, saa bliver dobbelt Gammen. Viborg er ellers en lille smudsig By, som kan lignedes ved Korsør, hvorvel den er meget større og ikke saa tæt bebyggt, her er et Gymnasium, og et gammelt Slot som bruges til Fængsel. Det skulde ikke mere Professoren meget at see en Beskrivelse over Byens øvrige Herligheder, ligesaalidet som over min sidste Skydsrejse hertil, hvor jeg var over 4 Timer om 2¹/₂ svensk Mil, uagtet jeg selv viseligen havde forsynet mig med Pisk i Åbo. Ellers har Rejsen igjennem Finland, været behagelig og interessant i højeste Grad; jeg lagde Vejen igjennem Tavastehus og Vilmansstrand, for at see og høre de rette ægte Finner, uagtet Mange raadte mig (endog i Tavastehus) at rejse Vejen ved Kysten, hvor de fleste kunne Svensk. Men jeg har ikke fortrudt min Beslutning; skjøndt jeg snart kunde have kommet til det; thi en Aften silde, da en lille uvant Dreng, som var eneste Barn, kjørte for mig, blev Hesten sky, veltede og løb bort. Min Kuffert faldt paa mit venstre Knæ, som blev saa slaget og forvredet at jeg troede Foden var brækket; jeg var svenske Mile fra Tavastehus og 15 fra Viborg, og intet Menneske paa Egnen kunde et svenskt eller tyskt Ord; men til Lykke var Skaden ikke saa stor som jeg forestillede mig. Næste Dag reiste jeg 10 svenske Mile videre og nu befinder jeg mig næsten ganske i forrige Stand. Jeg studerte Finsk af alle Livsens Kræfter i Åbo, og Bønderne beundre min Færdighed i deres Sprog (som ellers ikke er meget stor) især naar de høre jeg er Dansk, hvilket jeg ellers har tungt med at gjøre dem begribeligt, da de ikke veed hvad Danmark er; de sige i det Sted Juutin-maa (Jylland). En Aften da jeg berettede min Vertinde, som var en snaksom og skikkelig Kone, hvad jeg var for Landsmand, og spurgde om der havde mange Danske (Jyder) gjæstet hos hende før mig, svarte hun paa Svensk: „åh, jo vist kommer här ibland tocke der Judar och Italienare!“

Jeg beundrede hendes Færdighed i Svensken, og spurgde om hendes Mand havde været Svensk, hvorpaa hun svarede: „Ja min man var tysk i världen, han var från Småland!“ De Lærde selv ere ikke meget stærke Geografer, f. E. en Præst, som jeg spurgde, 5 hvor langt Finsk taltes og Finner strakte sig i Øster, og om det var Finner eller Lapper eller Russer, som boede imellem Finland og det hvide Hav &c.? svarede mig: „Jag vet ikke hvem det är som bor der borta vid Kamschatka!“ Men ellers ere Finnerne overmaade ærlige, gode og nøisomme; i Åbo traf jeg ogsaa en Mand, 10 som var meget stærk i Finsk, neml. Lector Renvall; han gav mig Lectioner i 14 Dage hver Aften fra 5 til 9 eller 10. Det smigrede mig uendelig at gjenfinde det finske Deklinations- og Konjugationssystem, som jeg i min Prisaafhandling har foreslaaet, helt og holdet antaget, og udført i et haandskrevet Udkast til en ny Grammatik, som han viste mig og laante mig. Jeg studerer Finnernes 15 Sprog og Sæder saa nøje, dels for de finniske Stammer i Rusland, dels især for det Grønlandske Sprogs Oprindelse, hvorom jeg muligen kunde med Tiden skrive en Afhandling. Professoren erindrer maaske min Idee derom i Prisaafhandlingen; jeg har her 20 faaet den meget bestyrket.

P. S. Da jeg ikke fik Lejlighed at opnaae min Hensigt i Viborg, eller at studere Finsk videre, skyndte jeg mig efter 3 Dages Ophold bort fra denne dyre og ubehagelige Stad; jeg fik derfor ikke bortsendt dette Brev, og kan nu berette at jeg er lykkelig 25 ankommen til Petersborg, hvor jeg sidder ved mit Skriverbord i Russisk op til Øerne.

283. *Til A. A. Afzelius.*

Petersborg d. 3. April 1818.

Bästa bror!

Förlåt att jag besvärar Dig med hosgående blad till Prof. Nyerup, som jag icke tror kan skickas directe; men som jag hoppas bror är så god att slå en convolut om och skicka på Posten. — Jag 5 är nu dugtig Finne, och till bevis deruppå får jag be Bror hålla till godo med en liten Lection uti finska språket; den skall icke kosta annat än om jag får supplicera bror att ge Kusin del af den, och är den sålåtande för eder andakt & c. En man heter *mes*, en kyckling *canon-pojke*, hon *han*, ja *nei*, fort *piano*, jag för *saatan!* & sic 10 fere cætera. Jag har annars ingenting märkvärdigt att underhålla Dig med; mitt skogsäfventyr ser Du af brevet til Nyerup. I Viborg hade jag ganska ledsamt; jag kan icke heller egentligen säga att Petersborg behagar mig, här är för mycket prakt och konst; dock är jag ännu så litet bekant, att jag egentligen ingen dom bör fälla. 15 Jag har ganska svårt med att råka, och har först i går hälsat på Protocollssekret. Ramsay, Han vill sjelf skrifva idag, hvarföre jag inga vidare hälsningar vill framföra. Jag längtar mycket att se en liten sedel från Bror huru det står till i Stockholm, isynnerhet midtemot Fersiska palais-et, samt huru det gått med Adlerbeths 20 förslag. Brännvinsmålet rör mig icke; ty jag tror knappast jag har supit sedan jag var på klippan om natten. Jag hoppas att bror erhållit mina bref från Singaskär och Eckerö (uti hvilket var det Isl. brevet, som tillhör läsboken) samt från Åbo, hvarifrån jag äfven skref till Sekret. Kamstrup. Låt mig också veta huru det 25 går med Läsboksprojektet, med Edda & c. & c. och betänk att det torde icke blifva många bref, som vi äro istånd att växla för än ödet för mig vidare på den vilda verldsoceanen; jag skall icke glömma att så vida möjligt uppfylla mitt löfte beträffande Skalda & c. hittils har det varit mig omöjligt, då jag intet vidare kunnat 30 göra än orientera mig litet och läsa Ryska, med hvilket språk jag dock icke hunnit långt; igår talte jag 1) Latin 2) Fransyska 3)

Tyska 4) Svenska 5) Danska, hörde dessutom 6) ett tal på Ryska, så jag är nästan försatt i babiloniska förbistringen och liksom halfförstörd i hufvudet af alla dessa språk och tungemål, som här talas. och alla tämligen dåligt. Men för icke att förstöra Bror
 5 med mer, får jag sluta med att anbefalla mig i Brors vänskap och erinran. R. K. Rask.

284. *Til Geir Vidalin, Bjarne Thorarensen og Árni Helgason.*

Hólmgarði hinn 1. dag Maimánaðar 1818
 eptir gömlum stýl og góðum.

- 10 Háæruverðugum, Háeðla og Hálærðum Hra. Biskupi Geir Víðalín Hávelbornum Hra. Vara-stiptamtmani Bjarna Thórarensen Hálærðum Sra. Árna Helgasyni, Sýslu- og Lögrættu-mönnum og konum í stuttu máli öllum þeim, er þetta bréf seá eðr höyra auðmjúklig qveðja með guði almáttugum.
- 15 Þar eð allkunnigt er, hversu mjög Islendingar hafa alla æfi stundað fornfræði, svo get eg ecki undanfellt að meðdeila yðar kærleika eptirfylgjandi mjög merkiligt brot með gerzkum innföllum, sem eg hefi verið svo luckuligr að finna hær í bókahirzlu ágæts höfðingja (að nafni Georg Pomerovits) og sem hann náðar-
 20 samliga hefir lofað mér að uppskrifa, þó hann vil ecki láta það útberast undir sínu nafni. Það er að skilja hann vill ecki eigna sér neinn heiður af því, og vill þessvegna ecki að lærðir menn nefni það eptir sér *fragmentum Pomerovitsianum*. Þær þurfið þessvegna ecki að tala um það, hvar það hafi fundizt, það er nóg að það er til.
- 25 Brotið sjálf er á bókfelli, forma oblonga, mjög greiniliga skrifað með setletri, og rétt mátuliga bundið, eñ ofurlítið maletið þó ecki til stórskemda. Að það heyri til Eddu er sjálfsagt en ecki á formið við Ormseddu nè in heldr Uppsalaeddu, hvört það sè úr Kóngs-
 30 í falliga disputássiu de vera origine fragmenti (sic dicti Pomerovitschiani), eñ óvenju gamalt er það, og þori eg að gera minn

sáluhjálpareið það sè með höfundarins sc. Snorronis Sturl. mythographi celeberrimi. egin hendi ritað; því 1) sèr maðr það strax 2) hefðu aðrir ecki gert sèr soddan ómak að skrifa það jafnfalligt 3) er það auðsèð á öllu. Eñ brotið sjálfst er þannig látandi:

Ferþ Þórs í jötunheima^a).

5

Dat var eitt sinn at *Þórr* gecc út úr *Ásgarð* *sva* sem úngr piltr, hafði *hann* þá *hvárki* megingjarðernar nè járnglófana nè *hamariñ* *Mjöllner*. Hann fór í norðr ij. daga, þagat til sjárin tók við. Þá agþiz^b) *Þórr* út yfir hafit þat it djúpa, er ligr um 0ll lavnd, enn þat er vissi námunda javtunheimum, þá var þat allt fullt af hafi- 10 sum ok *gerðiz ferðin* örðog miok vegna undra ok bísna er javtnar *gerðu* á móti þeim með fjólkýngi. Seint um quelledit bar þá at *skeri*, þá *gerði* veðr kallt, þar var illt til matar, ekki havfðu þeir æðra dryck eñ snæ eða sæinn ella, þeir bjugguz þar um ok sváfu þar of nótt. Svá sem hær segir. 15

Segðu þat it fyrsta,
allz þú frópr sèr
ok þú vinr vitir
hvar ek var í nótt?
Varkattac á landi
nè á lægi staddr,
á báti nè á ísi
bar mig þó grund;
herrar hálærðiz
hyggiþ^c) at gáto!

20

25

a) rubro quodam liqvore pereleganter exaratum.

b) Hoc vocabulum in ipso cod. aliquantulum corrosus est.

c) Hoc, quod punctis notavimus, in cod. fere distingvi neqvít; fuerunt autem hæ duæ lineæ rubrá tincturá exaratae. Abeant in malam rem dentes Temporis, vermiumqve! Amen!

Eñ í օndverðri օğun stօp Þօrr up *ok* þeir fօlagar og mօtupuz, hօldu sիpan frađm fօrþinni þađ dag allan, þa bar þa ađ landi þar sem jօtnum er bygđ gefin, þar heitir nu í Allanzeyjom, eđ þegar javtnar saú Þօr blօskraþi þeim ok varþ eigi af mօtstօpu, enda
5 ađlaþiz Þօrr ecki þa til strիþz við jօtna, fօr hann helldr fyrir forvitni sakir um hag þeira, siđu og tųngumál, hvat sem sիþar kynni at geraz í vիpskiptom þeirra. Þa hօllt Þօrr í austr gօgnom kjarr ok skօga, yfir sund ok fjօll svá sem gána mátta marga
10 dag a sifellu. Þa sa Þօrr borg mikla standa á slօttum velli, hon var há *sva* at varla mátti yfir sjá. Þօrr gecc í borgina. Hađ gerþi sic dօlan *ok kátan við* risa, eđ þeir fօgnuþu allvel komu hans, *ok* undruþuz hví *ok* hversu hađ væri þar kominn, eđ hađ sagþi öllum satt, þeim er at spurþu. Þar var Þօrr um hriđ í gօđu yfirletti, þar nam hann á jօtna tungu aþ tala, enn þegar honum
15 leiddiz þarvistin, fօr hann eđ í austr lánar leiđir, *ok* er vel trúanda at mart hafi atborit í þessari fօrþ, þօ fátt sօ í sօgu fært, enn þօ mart hafi honum avrþigt þօtt, þa er eigi skylt frá því at segja; því at þar til ero mօrg dæmi, ok þý ero allir skyldir at trúa, at Þօrr er máttkastr. Þa fօr Þօrr út um landamæri jօtna, ok kom í land þat
20 er . . . . . þat ligr þaðan í landsuđr, enn er hann . . . . . þa lօzt Þօrr mundu . . . . .

Verd eg því hօr ađ hætta, þօtt þađ sօ í miđu kafi, því þar sem eckert er . . . . .

286. *Til Rasmus Nyerup* ³/₅ gl. st. [1818].

25

Som tredie gammel Stil i Maimaaned stod
 Syv Uger efter R. i Rusland fæsted' Rod

Var jeg paa herværende tyske Theatret at se *den Usynlige* samt *Euphrosine und Coradin* grosse Opera aus dem Französ. übers. & c. & c. og morede mig saa meget at jeg maa berette lidt derom for

gode Venner. Denne Indretning tror jeg dog nok skal sige Spar-to til Odense tyske Theater under Hr. Frank &. Comp.'s Auspicier. Jeg var i Fonden paa 2^{den} Rad (1 Rubel), og forsikrer at ingen Hö-slyde kan være vildere at sidde paa, jeg havde den dejligste Udsigt af Verden til Suflörens Bag, og det var virkelig en ganske 5 net Mand, især presenterte han sig skjönt naar han var træt af at staa, og tog sine Kjolskjöd til Side for at sætte sig, men da blev jeg ogsaa bange; ti Anförelsen for Musikken, som var meget nær ved ham, syntes alle Øjeblikke at sigte efter hans Hoved med sit Septer, han vendte sig ogsaa om imellem, naar han syntes det gik for galt 10 paa i Orkestret, og da tænkte jeg: nu er Hundrede og et ude; men han gjorde gode Miner til slet Spil, og alt blev roligt. Han havde sine Papirer herlig i Orden liggende for sig paa Skuepladsen iblandt, og i Hænderne iblandt, han viste snart sin hele Person bag til, snart den halve snart blev han næsten usynlig: 15

Ret som en Snegel, der nu kryber ind i Huset
nu atter tager Mod og kommer frem for Ljuset.

Dog, ihvorvel Fændrikken forstaaer at svinge Fanen bliver han dog subaltern, men en af Hovedpersonerne i den grosse Opera nl. *Euphrosine* var ogsaa temmelig interessant, hun havde saa vak- 20 ker kort Taille og brede skjønne Bryster at Armene syntes at være stukne ind under Brysterne ligesom Benene i en trebenet Stol, hvilket tog sig ganske net ud, undtagen naar den ene Arm pludselig böjedes med et Vims, for at holde Styr paa Hoben som ikke ville lystre den uvante Heltindes Fod, og derfor oftere maatte böje sig 25 under Heltenes!! Den dütsche Sprache lader ogsaa ganske net i Operaer, idetmindste efter den hiesige Dialekt. *Coradin* bliver efter Stykket/Texten, saa rasende af Skinsyge, at han lader Euphrosyne forgive, men hun frelses dog eftersom Livlægen er mere menneskelig; men da han uden at vide dette spørger om hendes Tilstand 30 efter at have angret sin Befaling, og Lægen svarer at hun formodentlig allerede er *död*: udraabte han: *doht!*? i en saadan Tone,

at jeg brast ud i høj Latter, saa at det altsammen var saare ynkeligt dog lysteligt at se og høre. Imidlertid var der en meget god, skjönt temmelig gammel Sangerinde, hvis Mand ogsaa spillede ganske godt. nil est ab omni parte beatum! Sed hæc hactenus.

- 5 Jeg lever her temmelig godt og fornøjet, skjönt yderst indgetogen Tyskerne, Svenskerne & c. have modtaget mig inderlig vel, især Statsraad Adelung som vil samle gloende Kul paa mit Hoved, (ifald han kjender min Polemik mod hans Fader af andet end Rüh's Alarmblæst?) jeg har kjøbt Böger sammen for flere 100
- 10 Rubler; ti paa Bibl. er intet at faa, og jeg har været saa lykkelig at komme over nogle store lingvistiske Sjældenheder, f. E. begge Udgaver af den store Almindelige Ordbog, den første er yderst sjælden, og Adelung siger at han ikke har den, og ikke heller kunde tilvejebringe et Exemplar for 100 Rubler. Min Forvæntning er og-
- 15 saa her og der bleven skuffet, ut fere fit. Jeg kjender endnu ingen eneste Russer egentlig talt, og gruer for min Rejse i det Indre; dog kommer Tid kommer Raad. Her er aldeles intet Liv i Boghandelen, og de Russ. Böger faar man bedst ved Lejlighed, den udenlandske Boghandel har ogsaa store Vanskeligheder formedelst Sensuren
- 20 paa Grænsen & c. I intet Biblioth. findes nogen Dansk Bog (saa vidt jeg har kunnet mærke) Dog har B. Haldorsens Lexicon forvildet sig hid til Prof. Krug. — Jeg haaber uagtet alle Vanskeligheder at have gjort adskillige interessante Erobringere i Videnskaberne Rige, og omtrent at kunne forudse Resultatet; jeg skal
- 25 skrive derom til Prof. Müller med næste Lejlighed, for at det ikke skal gaa aldeles forloret om ogsaa min Person skulde det. Jeg haaber at Prof. Magnusen har faaet begge mine Breve til ham og at min Kommiss. Larsen skynder sig at sænde de Ex. af min Prisaafhandling og isl. Lexicon, af de grønlandske Sager & c. & c.
- 30 som jeg for længe, længe siden har bestilt. Min Adresse er: *The Reverend Mr. Paterson, Bible-society-house St. Petersburg*; jeg bor ikke der, men min egen Adresse er usikrere, saavel Breve som Penge & c. kunne ogsaa adresseres til *Hr. Pastor Hipping Religionslærer paa*

det kejserlige Gymnasium i St. Petersburg; jeg har faaet to Breve fra Larsen det ene med en liden Veksel; intet mer har jeg hørt fra Dnmark. Lev nu vel kjære Hr. Prof. hils alle gode Venner og erindres Deres evig hengivne

R. Rask. 5

Udskrift: An Seine Hochwohlgebohren Hrn. Prof. R. Nyerup Oberbibliothekar und Probst auf d. Regenz. Copenhagen fr. Hamburg

288. Til A. A. Afzelius.

Petersborg d. 19. Mai 1818.

Kära bror!

Oändtligen mycket längtar jag att höra ett par ord från bror 10
om någonting intressant i Stockholm t. e. om Adlerbeths förslag,
om tryckningen af mina opera postuma (d. ä efterlämnade ar-
beten), om bror erhållit korrekturet af titeln till Edda, som jag
länge, länge, länge sedan skickadt med Posten, och om jag icke
snart får se fortsättningen &. c. &. c. &. c. 15

Jag har erhållit två bref från bror men, ack! de hafva begge
varit mycket korta! Till straff skall jag också vara mycket kort och
ändå på köpet besvåra bror med att hälsa Sekr. Kamstrup att jag
rigtig emottagit de två köpenhamnska såväl som hans ena bref och
redan svarat honom, hvilket svar han dock ännu icke kunnat er- 20
hålla. Samt med att lämna Kanzlirådet Hallenberg vidlagda.

För öfrigt innesluter jag mig i brors vänskapsfulla åtanka och
ber att hälsa alla vänner och gynnare från din
uppriktiga och evigt förbundna

R. Rask.

289. Fra A. J. D. Cnattingius.

Stockh.^m d. 22 Maj 1818. 25

Älskade Broder Rask! Med hjertelig fägnad förnam jag Din
lyckliga ankomst till Petersburg och Din välmåga derstädes.
Tusende hjerteliga tacksägelser för all mig bevisad vänskap och

godhet under Dit härvarende wistande, hvaraf jag alltid kommer att bibehålla en ljuf erinring. Måtte jag wara så lycklig att städse få ega ett rum i Din wänskapsfulla åtanka, så visst som minnet af Dig alltid blir mig dyrbart och kärt. Lifligt känner mitt hjerta
 5 mina förbindelser till Dig och då min tacksamhet är sann och uppriktig vill jag lika litet i några prunkande ordalag måla den, som jag vet att Din godhet värderar mera den redliga välmeningen än det smyckade yttre.

Hwad Du från Grisslehamn hade den godheten att meddela mig
 10 läste jag med varmt deltagande och förnjöjelse. Med verkelig längtan hade jag hoppats att Du skulle vara god lemna mig återstoden af ett ämne, som så mycket intresserar mig och som jag ville bevara såsom ett Souvenir af Dig. Jag beder Dig enträget att ej neka mig denna godhet! —

15 Bäste Broder! Glöm ej heller återstoden af Hatta Lyckill. Det föregående af Skalda är nu tryckt och resten wäntas. I Medlet af Juni reser jag ner åt landet på 1 à 2 månader och väl vore om Boktr. kunde till dess få Manuskriptet färdigt. Af Texten återstår ännu 1 ark, hvarmed vi skola flitigt arbeta för korrekturen. Poet.
 20 Eddan är redan färdig för Boklådan; af dess öfvers. 13 ark. Jag hade hoppats få sända korrekturet af det återstående på Ditt företal — Men Delèn — hos h^{vn} det tryckes — har bedragit oss. Riksdagen fortfar ännu och gör hinder. — Kröningen skedde, med ytterlig prakt d. 18d^e och hyllningen, med ej mindre högtidlighet,
 25 d. 19d^e; så att nu är Carl Johan vår Lagkrönte och Lag-hyllade konung. 10,000 Man Landttrupper manövrera dagligen på Ladugårds gårde. —

Liljegren, som för några wickor sedan annonserade sitt företag att utgifwa Skandinaviska Fornåldrens hjelte Sagor har haft ett
 30 gräl i Stockh. Posten med en „Ålskare af Grundlighet“, som pretenderade Textens utgifwande. Han lofvade detta sednare med hvad framgång kommer att spörjas — Af Din Krestomati hafva vi haft korrektur på ett halftark, hvarmed pjesen slutades. Med

Grammatiken blir väl aldrig fullt allvar förr än efter Riksdagens slut — d. ä. efter Maj månad. Jag talte i förrgår med Grahn, som lofvade att då arbeta med ifver för dess afslutande.

Bäste Broder! Låt oss snart få Edda af Dig — och den väntade återstoden af Skalda. Underrätta oss när Du reser från Petersburg 5 och Dina öfriga utsigter. Här må alla väl och helsa. Jag innesluter mig i Din vänskapsfulla ihogkomst och lefver med sann aktning och tillgifwenhet

Din Redige Vän Cnattingius.

Gumælius var här vid kröningen. Han bad mycket helsa dig. 10

Udskrift: Fr^{co} Grisslehamn. To the Reverend Mr R. C. Rask. Professor etc — Petersburg. p. a. Mr Henderson in the house of English Society.

292. *Fra A. A. Afzelius* 5/6 1818.

Bästa Broder!

Många och långa bref skrifver jag dig till i mina tankar; men 15 du har rätt att vara missnöjd med hvad som kommer på papperet. Saken som af Adlerbeth drefs hvilar hos konungen till afgörande sedan Grefve Prosten von Schverin afstyrkte. Tryckningen med öfversättningen af poet. Eddan fortfar nu åter; men blott ett ark är att hoppas i veckan således fordras sex veckor innan allt blir 20 färdigt. Texten har länge varit färdig och jag lemnar nu till Kamsterup 2^{ne} Exemplar att sända dig; ty hans tid tillåter honom befalla sig med sådana comissioner bättre än mig. Fråga Ramsay huru många Exemplar af Eddarne han tror jag kunde sända till Pettersburg. I förra veckan hade Cnattingius det första correcturet af Isl. 25 Grammatiken sedan du reste. Sänd snart Titelblad och Företal till Isländska Läsbooken; ty nu är all prosan deri färdig. Har du mer att den tillägga så sänd snart! men det minsta möjliga; ty boken är som Läsbok redan vidlyftig nog.

Hallenberg har blifvit uphöjd till Adeligt stånd, sedan du reste. Rutström mår väl och helsar. Tham är i staden och väntar Arndt hit; men han lär ej töras komma. Göthiska Förbundets Exposition är den största Exposition, som i Sverge funnits och väcker allmän
 5 förvåning. Jag skall sända dig en Catalog framdeles öfver dessa konstverk. Jag mins ej om jag sagt dig att jag sändt den poetiska Eddans text till alla dina kände vänner i Köpenhamn med Bokh. Beken: äfven fick den Larsen om hvilken du skrifvit och ännu en annan person, som du begärt, men hvars namn jag nu icke minns.
 10 Hur länge träffa dig mina bref i St Petersburg? — Af Delén har jag ej en gång i dag kunnat få Correcturet på slutet af Företalet.
 Vale, fave! Afz.

d 5 Jun. 1818

Sophie och pojken helsa hjertligt.

15 295. *Til P. E. Müller.*

Petersborg d. 11 Juni 1818.

Endelig har jeg temmelig orienteret mig her i Byen og i Landet, samt fattet et nogenlunde klart Begreb om min Rejse, som kan udføres efter en dobbelt Plan; jeg vil derfor ikke længer opsætte at meddele Hr. Prof. den, i det Haab at høre Deres Tanker derom, og,
 20 hvad der er mig saare vigtigt, erholde Deres gode Raad og Bistand til Udførelsen. Dog vil jeg allerførst kortelig fremsætte Resultatet af mine hidtil paa Rejsen anstillede Granskninger og möjsommelige Undersøgelser. Det kan vel ikke have megen Interesse i sin nøgne Skikkelse uden Udførlighed og Beviser, men da det har kostet baade
 25 Fædrenelandet og mig saa meget, vilde jeg uendelig nødig, at det, i Tilfælde af min Død, skulde gaa aldeles forloret. Det bestaar da i følgende, saavidt jeg véd, aldeles ny Opdagelse. 1) Den isl. Poesi, især Fornyrðalag har sin Grund i Henseende til Stavelsemaalet se min Angels. Sprogl. fra de trakiske Sprog (Hexametret); — men

Bogstavrimet (Allit.) fra de *finniske Sprog* (Runerne). I de sædvanlige finske Runer (Rimaer, Viser) stemmer det *ikke overens* med det isl. men efter en egen gl. Indretning at paa en hel Verslinie (2 Vers efter isl. Regning) følger $\frac{1}{2}$ med samme Alliteration; stemmer det ganske overens med den Isl. i en gammel Art af 6 liniet Forn- 5 yrðalag, hvor hver 3 og 3 Linier ere forbundne ved Bogstavrim, og derfra er det sandsynligvis udbredt til de øvrige Arter. Dette har Olafsen ikke kjendt.

2) Den finniske Folkestamme er ikke blot (se min Prisaftand- 10 ling) beslægtet med Grønlændere og Eskimoer — men alle Tatariske Stammer høre aabenbare til samme Race, saaledes kan man forklare Slægtskabet imellem Lappisk-Ungarsk og Tyrkisk! Hører Mongolisk og Mandschurisk til samme Klasse som Tatarisk (se Adel. Mithr. 4. p. 509, 510. Scherers Bemærkning) hvilket jeg og finder rimeligt, saa smelte den mongol. og polariske Menneskerace 15 sammen til én, der er ligesaa stor som den kaukasiske, og ligesaa forskjellig i sine enkelte Dele; de Gamle have altsaa fuldkommen Ret i at give den et fælles Navn *Skytherne*.

3) Alle Beboerne af Kaukasus (undtag. Osseter og Dugorer) høre til den *skytiske* (ikke til den *kaukasiske* Stamme), saa og Georgier, 20 Zirkassier o. s. v., hvilket deres Sprog tydelig beviser; men Armenierne hører til den persiske eller, som jeg heller vil kalde den, den *Irániske* Klasse af den kaukasiske (vor) Race, ere ogsaa nærbeslægtede med Grækerne. At Beboerne af Kaukasus ere saa yderlig ulige i Sprog nu omstunder kan ikke frappere os, naar man f. E. 25 betænker hvorledes det skulde se ud i Norge, om det aldrig havde blevet forenet, den nordlige Del havde hørt til Lapperne, den østlige til Sverrig, den vestlige Skotland, den sydlige til Dnmark, Bjergfolkene i Midten været uafhængige, hver Del skreven med sit Alphabet & c. saa skulde man set det selv samme Fænomen 30 lig over 50 Stammer, i evig Krig, forskjellig i Sprog, Religion, Sæder o. s. v. men de Skytiske Natsioner paa Kaukas. ere ogsaa virkelig komne af ganske forskjellige skytiske Stammer Mange ere

Tatarer, nogle (Chunsay) *Hunner*, Georgierne ere vel den ældste skyt. Stamme i disse Egne o. s. v., men alle ere de skytiske, og komme ikke os ved i mindste Maade. — Ganges, Amn (Oxus), Kur, Don, Düna synes at have været vor Races ældste Grændser.

5 Denne (vor) Race inddeler jeg saaledes; den dekanske, hindostanske, *irániske* (pers. armen. osset.), *trakiske* (græske og lat.) *sarmatiske* (lettiske og slaviske), *gotiske* (german. og skandinav.) og *keltiske* (brittaniske og gæliske) Stamme eller Folke og Sprogklasse. Den österlandske hörer aldeles ikke hid; men snarere til den skytiske

10 Race; ti Sanskrit og Islandsk ere hverandre ligere end Arab. og Persisk, naar man abstraherer fra öjensynlig Blanding. Ej heller hörer vaskisk og Albansk (eller Arnautisk) hid. — De Menneskeracer, hvorum jeg efter Sprogene saaledes tror at have et tydeligt Begreb, ere a) den *kaukasiske* (vor) b) den *skytiske* (grönlandske),

15 c) den *malaiske* (avstralske) d) den *kinesiske* (seriske). Hertil kan med temmelig Sikkerhed föjes e) den *nigritiske* f) den *amerikanske*; men det er meget mueligt at der kan være flere, som dels ere forstyrrede og ödelagte af Naturrevolutioner eller Krige, dels forblandede og blevne ukjendelige; saaledes maaskje den Vaskiske er en

20 liden Lævning af en stor Menneskerace, som er begravet i det atlantiske Hav eller forblandet og ligesom en Hedeflod forsvunden i de nordafrikanske Örkner.

4) I Græskén (saavel som i Armeni. Persisk, og de Indiske Sprog) er indkommet en Del Tatarisk (eller skytisk), f. E. Endelsen *θεν* (*σρα-
25 νοθεν*) er en sædvanlig post/præposition *den fra* i Tyrkisk, Tatarisk o. s. v.; *τι, δε* ligesaa den sædvanlige postpos. paa *i*, f. E. paa mit tatar. Ny Testament staar paa Titelen قرسده (Karas-de) *ο*: trykt i Karas, jfr. *Αθηναςδε* o. desl. Saa og *χειρ* eller gl. *χερ*, i de tatar. og finn. Sprog. ker, khel, käsi, käde o. desl. Heri ligger en Del af Forskjellen imellem Græsk og Latin; At der i de sarmatiske og gotiske Sprog er indkommet meget skytisk er bekjendt, men om Græskén, ved jeg ikke at nogen har bemærket det, dog har jeg set i en sv. Disput. af Ihre at det tyrk. *den* var det gr. *θεν*, men uden videre Grund eller Resultat. —

30

5) *Vanerne*, som Snorre og Eddaerne omtale vare Slaverne (paa Finsk *Vennelaiset*) og *Bjelbog* (den hvide Gud), som *Anton* omtaler, Morgenrödens Gud synes at være vor *Heimdallr* (*hvitastr ása*, vissi hann vel fram, sem *Vanir aðrir* hans 9 Mødre maaskje Nattens 9 Timer; hans Bolig var ved Bifröst (*Morgenrøden?*). — *Roxolanerne* 5 vare vore Forfædre Nordboerne i deres Sydlige Boliger, (paa Finsk heder en Svensker endnu *Ruotsalainen*). Varægerne, (Rurik & . c.) vare Svenske og beholdt det Navn, som de finske estiske Stammer gav dem (nl. Ruotsi, ruossi) hos Slaverne, der lærte at kjende dem af Finnerne; med dem udbredtes Navnet *ruossi* (Russer) til Slaverne 10 som de beherskede, og forplantedes saaledes tilbage til de gamle Roxolaners Egne. — Navnet *Sviar* er ikke oprindeligt men tilhører egentl. de gl. finske Indbyggere, som vare Skyter, komne fra Skytten (*Svipjóð in mikla*) og blev siden tillagt de nykomne efter/af Landet som de indtog. *Danir* har maaskje ogsaa været et finsk 15 Navn, eftersom de gl. hedenske Poeter nævne *bergdanir* isteden for Berg-risar, og efterdi *Hålfðan* var et almindeligt Navn i Norge og Sverrig, altsaa det samme som *Hålf-tröll*, paa ene Side af jötnisk, paa den anden af gotisk Æt; den temmelig stærke Blanding för Odins Tid har gjort at *Danr*, *Finnr* o. s. v. ikke fik nogen ond 20 Betydning, som efter Thors Krige forbandtes med alt hvad jötniskt eller finskt var. — Danmarks rette ældste (asiske) Navn synes at have været Gotland, som tilsidst blev indskrænket til Jylland, heraf ogsaa *Sinus Codanus* ∴ *Gothicus*, ingenlunde *co-danus* (hos de danske), som er en Absurditet hos Snedorff. *Danir/mark* er vist ikke 25 förend Kong Dans Tid brugt som noget almindeligt Navn paa Natsion eller Land, altsaa ikke heller indfört i Norden med Folket, men ligesom *Sviar* og Nordmenn, hændelsevis efter Indvandringen tillagt dem isteden for det gamle alm. Navn *Roxolaner*, af hvilke Asarne maaskje have udgjort en egen Stamme. Noget om dette har 30 jeg ytret i min *Prisafh.* men skjönt Hovedideerne ere ældre har jeg dog först under mit sidste Ophold i Sverrig bragt dem til Klarhed. — Jeg har set her et lidet tyskt Skrift, som udleder Ros-

serne Varægerne fra Rüstringen, men det er elendigt og grundfalsk. Navnene paa alle Fyrster, Gesandter & c. beviser Schlözers Mening til uimodsigelig Vished. Jeg beder Hr. Prof. at forlade dette Ripsraps, det er endnu „ligesom et utidigt Foster“ men om
 5 jeg lever at udføre det, kan det dog muligvis passere for en liden Erobring i Videnskabernes Rige. — Hvad nu min Rejse angaar, da gaar den formodentlig allerførst og meget snart til Astrakan i Tatariet; men derfra kan den enten a) gaa langs med det kasp. Hav, Kaukasus, Krim, igjennem Ungern og Tyskland eller b) igjen-
 10 nem Persien eller Chiva til Indien og navnlig til Ava paa hin Side Ganges, hvor Buddha's Religion, og Palisproget er herskende! Den første Rejse kan blive interessant, men tillige farlig og dyr og lede til lidet Resultat, mere end hvad jeg allerede har indset; den anden maa ufejlbarligen lede til Kilden til vor gamle hedenske Religion,
 15 og Sprog (*Sanskrit og Pali*), hvilke *begge* ingen i Evropa kan¹ saavidt jeg formoder. *Buddhas Religionsbøger*, og *Vedaerne* ere ikke heller bekendte i Evropa, her er et Maal at rejse efter og det et skjönt og stort, nyttigt for Videnskaberne og ærefuldt for Fædrelandet! Jeg föler ogsaa hos mig selv Kraft og Mod til at foretage den og Kund-
 20 skab til at haabe et lykkeligt Udfald. Men i dette Fald maatte jeg vel have mit Rejsestipendium for næste Aar fordoblet og dette dobbelte (800 Spec.) forlænget paa 2 Aar til; for dette Aar 1818 nöjes jeg da med de 400, og bliver inden Ruslands Grændser; for 1819 —21 inclus. erholder jeg 800 aarlig og haaber at være i Ava (Birman)
 25 og tilbage. Dog vilde jeg endnu udbede mig et Anbefalingsbrev fra Kongen selv (eller med hans Underskrift) til hvilken som helst

---

¹ Her er indkaldet en fransk Professor De Mange, som udgaves for kyndig i Sanskrit; jeg gik til ham og begjerte Lektioner; han viste mig strags et Mscr. med en gammel Kommentar Ord for Ord; men da jeg bemærkede at det ikke
 30 var Sanskrit, men Bengalsk i det mindste Bogstaverne, blev han forbavset og forlegen, kom derpaa frem med en rigtig (trykt) Sanskritgrammatik, men han kunde ikke selv læse uden at stave og stamme og sige hver andet Ord fejl, saa at jeg ofte rettede ham; ti jeg har selv Josva Dommerne & c. trykt i Serampore paa rigtig Sanskrit 1811.

dansk Konsul eller Handelsmand, for at bruges i Tilfælde af Plyndring, Fangenskab, Sygdom Sørejse tilbage, eller Hjemsendelse af vigtige Böger eller Papirer, o. desl. eller desl. uforudsete Ulykkes-hændelser, samt et almindeligt udenlandsk Pas paa Latin. Disse to 5 sidste ønsker jeg i alle Fald. Jeg overlader Sagen til Professorens gode Bedømmelse og Forsorg, dog ønskede jeg at dette Brev meddeltes Prof. Nyerup, (ingen anden). Dog kanskje jeg ogsaa skriver til Bülow om denne udvidede Plan, som behager mig mest. De har begge vel optaget mine 3 hidtil udgivne videnskabelige Forsøg, begge vîst mig saa uendelig meget Venskab, og befordret min Virk- 10 somhed paa saa mange Maader; De kjender ogsaa begge bedre end nogen anden, hvad Grad af Duelighed jeg besidder, og hvad Iver for Sagen, der besjælet mig. Jeg har nu êngang opofret mit Liv til denne Undersøgelse og vilde gjerne gjøre det saa nyttigt (og ærefuldt!) som mueligt. Breve til mig, samt Passet og den specielle 15 Anbefaling eller Creditiv & c. adresseres til *The Reverend Mr. Paterson, Bible-societyhouse St. Petersburg*, eller til *Hr. Pastor Hipping Religionslærer paa det kej. Gymnasium*. Med mange Hilsener til gode Venner anbefaler jeg paa det beste Hr. Professorens ærbødige

R. K. Rask. 20

296. *Fra R. v. Becker* ¹³/₆ 1818.

Högädle och viddberömde Herr Professor!

Sedan jag nu, Gud ske lof! i det närmaste blifvit qvitt befattningen med Amanuens göromålen i det Academiska Consistorium, är för mig intet nöje mera kärt, än att få vända min håg på de 25 ämnen, som ligga mig närmare om hjertat, jag menar studium af mitt Fosterlands Språk och Historie. Af vår vän Sawenius har jag erhållit underrättelse derom, att Herr Professoren ännu några veckor skall kvarstanna i St Petersburg, samt att Herr Professoren, lifvad af ädel håg att befordra äfven den Finska Litteraturens upp- 30

komst, haft den godhet att derom procurera hos den i Finlands annaler redan så högt berömda och om Finska folkets väl så faderligen sinnade och så verksamma Riks Cancelleren Grefwe Rumäntzof, samt att Herr Professoren derom äfven skall skrivit till
 5 Lectoren Renwall härstädes. — Som jag hvarken erhållit närmare underrättelse om hvad Herr Professoren sålunda i saken tillgjort, eller under Herr Professorens härvaro, kunde, i anseende till de mig då åliggande Amanuens göromålen, hafva lyckan att få med Herr Professoren närmare samtala om bästa sättet att befordra Finska
 10 språkets studium och framställa mina åsigter deraf, samt att profitera af Herr Professorens upplysta råd och mogna omdöme i detta ämne, har jag hufvudsakeligen af sådan anledning och föratt i detta afseende taga min skada igen, tänkt med första och inom denna Juni månads utgång göra en resa till St Petersburg, hålst
 15 vännen Sawenius, som är lika intresserad för den goda saken, hvare han dessutom är en omistlig man, äfven uppmuntrat mig till denna resa, hvarpå han jemväl lofvar blifva min trogna Achates. Vi skola i händelse vi hafva den lyckan att träffa Herr Professoren ännu qvar i St Petersburg, då hafva äran att meddela Professoren
 20 våra ideer och projecter uti det ifrågavarande ämnet: och i fall vi, genom H^r Professorens ynnestfulla medverkan och upplysta råd, kunde befrämja den goda saken, skola vi anse vår resa rikligen belönad. Emedlertid och förr än vi hunnit förbereda resan samt något så när få se huru dermed förevetter, anhålle vi att Professoren
 25 ville hålla den tyst för allom, på det ej de som synas motarbete finska Litteraturens uppkomst, må komma i tillfälle att qväfva eller förderfva företaget i sin början. Jemte det jag här får innesluta Sawenii Ödmjukaste helsning, har jag äran med fullkomlig högaktning och vördnad städse framlefvat

30 Högädle och Vidtberömde H^r Professorens Ödmjukaste tjenare

Reinhold von Becker,
 Historiarum Adjunct.

Abo d. 13de Junii 1818.

297. *Til A. A. Afzelius.*

Petersburg d. 16 Juni 1818.

Kära broder!

För ett par dagar tillbaka, då jag tillfälligtvis kom till Ramsay erhöj jag dit bref af 23 maj jag hade redan skrivit ett svar bestående af bara frågor, men emedan jag icke ännu afskickat det, 5 då jag idag erhöj det sista af 5te Juni, och der finner svar på några af dem, så får jag skriva om igen, som följer:

1) Det skulle vara roligt att veta hvilka de vänner i Khmn äro, som bror skickat Edda; den hvars namn du icke ihågkommit är förmodeligen, den enda, som du var skyldig något, nl. N. M. Petersen lärare på Seminariet Bernstorffsminne nära Trolleborg på Fyen, utan honom hade jag icke kommit att deltaga betydligt i någon Svensk upplaga. Han bör äfven hafva den prosaiska och begge öfversättningar framför någon annan. Jag ville ännu råda bror mycket att skicka *Gräter* (och måhända bröderna *Grimm*) ett 15 ex. med anmodan att recensera den i någon tysk tidning. —

2) Är det brefvet från den Isl. flickan, som innehålles på sista correcturet af läsboken? Eller har mitt bref från Eckerö, hvaruti det innehölls, aldrig kommit fram? Jag har frågat förr, men vet det ännu icke. Skulle det icke vara möjligt att få se de rentryckta 20 bladen? N.B. Det samma gäller om slutet af den pros. Eddan (från p. 320) och början af den poet. De exemplar som jag har blifva annars onödigtvis incompleta. Jag betalar med största fågnad postpengarna, och mins icke bättre än det var någonsorts aftal. Jag skal också i retour skicka en förteckning på tryckfel till den 25 prosaiska Eddan om jag icke lemnat dem redan för min afresa, hvilket jag icke miñs och NB. *derföre nu frågar om.*

3) Jag ser af en tryckt lista att skepparen som har min boklåda ombord är anländ vid Kronstadt; är äfven bror mycket förbunden för de två ex. af poet. Eddan, som Du lemnat åt Kamstrup, och 30 som jag endast önskade jag hade! NB. Kunde du icke straxt till en början supplera mitt gl. exempl. med nästa post? titel og företal utgöra väl icke högre än ett ark.

4) Har du kommit ihåg att de poet. styckena till läsboken skulle tryckas med bourgeoisstyl på två spalter så länge det redan lämnade Mscr. af *Miltons paradise lost* räcker. När jag får min låda från skepparen skall jag senda slut och företal; NB. kunde jag icke emedlertid
5 hafva de sista nya korrekturen med posten? Visserligen måste det komma några flera stycken af andra versslag och annat innehåll till om slutet skall svara emot den påbegynta planen, och hafva något betydligt och stigande intresse. Både den tryckte texten och de handskrifne materialierna äro uti lådan.

10 5) Har bror fått det korta brevet, hvaruti ett till Hallenberg var inlagt?

Hur länge jag blir i Petersburg vet jag ännu icke, men om Bror adresserar sina bref till „The Rever^d Mr. Paterson. Bible-society-house, så blifva de skickade efter mig så länge jag är inom Ryss-
15 lands område. En månad kommer jag väl att stadna qvar än. Jag miñs nu ingen ting vidare att tillfoga, utan att med många hälsningar till Friherrinnan och lilla Oriel, samt brors hela öfriga hus (& quidem toto coetui magistrorum) anbefalla

Din upprigtiga och förbundna vän

R. Kr. Rask.

20 Om bror är god att lämna åt Kgl. Sekr. Kamstrup, de begärde bladen af det nytryckta, vill han ut. tv. slå couvert om och lemna det på posten.

P. Scr.

1) Vill du ha en kort latinsk synopsis af den isl. Gramm. på ett
25 halft (högt jämte företalet i helt) ark att fästa framför läsboken?

2) Vill du hafva någon sorts kort latinskt apparat till svårare ställen af texten, isynnerhet de poet. styckena?

3) Jag får lof att supplicera Bror om 10 ex. när den blir färdig. Du vet det är min enda vinst och honorar för arbetet. Af dessa 10
30 skickas èt åt ofvannämde *Petersen*.

298. *Fra A. J. D. Cnattingius.*

Sthm 19 Junii 1818

Bäste Broder Rask!

I går afton erhöj jag Ditt bref, hwarpå jag skyndar mig att genast swara. Först får jag då, jemte tacksägelse derföre, äfven betacka Dig för det sända af Hattalyckill, hwaraf jag med första 5 wäntar fortsättningen. Att jag dröjt underrätta Dig om fortgången af Dina Arbetens tryckning bör Du ej undra öfver, alldenstund jag sjelf ej kunnat skrifwa förr än Afzelius fick swar från Dig huruvida hans första bref framkom. Hvilket dröjde en god stund. Först när vi genom Ditt bref till Honom blefo väl underrättade om Din 10 ankomst till Pbrg, samt adress m. m. skref jag och meddelade då de underrättelser som voro att tillgå. Med förleden Tisdagspost skickade Afzelius det 2^a korrektoret af företalets sista halfark, jemte bref från mig, hvari jag menar mig nämnt angl tryckningen af de öfrige sakerne. Hos Kamstrup var jag på morgonstunden. 15 Han försäkrade sig i Maj hafva afsändt Din Boklåda och särskildt konnessement till Dig. Sista veckan afsände han med en kgl Sekreter Brandel som reste till Pbrg ss. kurir, 2 Ex. Säm. Edda, jemte bref. Har ännu ej allt detta framkommit —? Med Afzelius, som Måndagen reser en famille till Finnland, skall hvad färdigtryckt 20 af Dina Arbeten blifvit sedan afresan, på lämpligt sätt, till Dig öfverstyras. Låt oss vita ungefärliga tiden af Din afresa från Pbrg!

Holstenarn Arendt är nu i Sthm, springer här och larmar om allehanda. I dag höll han för mig en föreläsning öfver inskriften 25 på Karlevi Runstenen på Öland, med häftiga utfall öfver Din hastighet, hvarmed Du nämner densamma i föret. till Angl. S. Grañ., utan att bestämdt ge Din förklaring, samt hvad rikt ämne här hade varit till lärda undersökningar m. m. Tham, som också är i Sthm, har af denna sak gjort mycket gemensamt med 30 Arendt. Desse begge Grålmakare äro ömsom här goda vänner, ömsom slitar twisterna med de kraftigaste öfvertygande skäl,

hvarom lustiga Anekdoter vankas. Så har t. ex. Tham för några dagar sedan kastat ut Arendt för sina trappor, i anledning af Arendts klagomål öfver en på ett Hans nya arbete satt bläckfläck, hvilket Tham ej ville vidkännas. Detta arbete, som han idag visade
 5 mig, är en afhandling om Pron. i Isländskan, hvilka han bråkar ihop till hela 70 stycken. Det är löjligt och högst besynnerligt. Titeln är det enda helfärdiga. Den tycks förskriva sig från 16 seklet. Det är skrifvit med blyartspenna. En besynnerlig likhet mellan honom och Tham är den att de båda skrifwa med blyartspenna, förmod-
 10 ligen för att ge framtida lärda tillfällen till genialiska konjekturer vid läsningen af deras opera posthuma. Likväl tyckes Arendt vara mera Antiquarisk ty Tham koncipierar endast med Blyartspenna och ifyller sedan med bläck.

Från alla vänner kan jag mycket helsa. Adlerbeth mår väl och
 15 har biträdt vid korrekturläsandet af förra arket af Isl. Gram. — Magister P×××. var i Upsala i Tisdags der kronprinsen ss. kansler var och mottogs med förtjusning. —

Jag hinner ej mer. Var god skrif med första — ej förglömmande fortsättningen af de intressanta biografiska anteckningarne. Inne-
 20 sluter mig i Din vänskapsfulla ihågkomst och lefver städse
 Din Uppriktigt Tillgifne Vän
 J. Cnattingius.

300. *Fra A. A. Afzelius* ¹/₇, 1818.

B. Bror!

Upledsen att höra och läsa riksdagsgräl, och än mera, att sjelf
 25 gräla med Jurén och hans rörlige sättare, lemnade jag den 23 Juni Stockholm, följd af hustru och barn: först när jag får höra riksdagen vara slut reser jag tillbaka, för att sluta tryckningen af öfversättningen af Eddan, hvaraf nu de tryckta arken följa; utom ett sednare tryckt, med hvars skyndsama exsequerande Jurén tänkte beveka

mig att dröja. Vill du säga mig några ord, så är jag i Finland och får bref på Helsingfors till slutet af Juli månad.

Af Eddan har sändts till Köpenhamn och några få present Exemplar till Tyskland: i Sverge lemnas den ej ut förr än öfversättningen blir färdig. 5

Adlerbeths riksdagsfråga, är halft nekad halft hvilande på Kungens decision, och ännu har jag hopp. Hammarsköld och prosten Grefve Schwerin voro motarbetande och bonden Anders Danielsson nitisk medarbetare: Hans Memorial i Bondståndet i detta ämne skall jag framdeles sända dig. 10

Helsa August Ramsay; i dag resa vi till hans Mors egendom och blifva der i fjorton dagar: Kom nu dit så träffas vi. Det är obegripligt att du ej fått din Boklåda, som Kamsterup sändt för så länge sedan. Tvenne lådor sände han dig sedan: har du fått dem? Kamsterup tog äfven nyckeln och Kofferten med böckerna 15 till Köpenhamn, och lofvade skyndsam afsändning.

Resan skyndar. Lef väl!

Din Vän

Afzelius.

Helsingfors d 1. Julij 1818.

301. *Fra A. A. Afzelius.*

Tackarby d Julij 1818. 20

Gode Vän!

Må mina 2^{ne} bref ifrån Finland hafva träffat dig i Peterbg; detta tänker jag ej på skal finna dig der; ty först i går vid min hitkomst fick jag ditt sista bref.

Tack för hvad du sändt till Läsboken; den skall bli färdig 25 hoppas jag snart. Af ren ledsnad vid Juréns odrägliga långsamhet och Riksdagslitteraturen reste jag hit. Du brådstörtar alltför mycket din resa: må det ej betyda något illa! Välkommen snart åter! om ej i Stockholm så skola vi väl råkas i Köpenhamn.

Jag förmodar att i mina 2^{ne} sista och Cnattingii, som jag sände 30

från Borgå underrättadt dig om allt hvad du i dina frågat. Att ej din låda kommit är obegripeligt; men det lär ej vara lätt att få rätt på dylikt i Peterbg, när det redan i det lilla St^m är så svårt.

Sophie har blifvit sjuk här, må det ej hindra min återresa till Sverige, der Riksdagen är slut. I alla fall skulle en resa till Petersbg. med fyra hästar kostat mer, än jag har råd att depensera för närvarande. Således Gode Vän Farväl! Fac valeas, meq mutuo diligas!!

Afzelius.

10 Om du hade anmärkt felen i Latinska Företalet kunde snart ett blad tryckas om; ty boken lemnas ej ut förr än öfversättningen kommer; utom de Exemplar som gått till Köpenhamn omkring 12 stycken.

Skrif något om Religiösa Bildningen i de land du genomfar i synnerhet om husliga andagten — Hvar träffa nu dig mina bref hädanefter?

Udskrift: a Monsieur Le professeur R. K. Rask.

306. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb: d: 21 Juli 1818

Høistærede Hr. Professor

20 Overmaade meget glædede mig Deres Brev af 11 Juni baade paa Grund af hvad det meddelte og hvad det lovede. Kun Professor Nyerup har læst det. De saare interessante lingvistiske Opdagelser skal jeg troligen bevare. Hvad den dobbelte Reiseplan angaaer, er det naturligt, at mit inderlige Ønske er, at De foretrækker den længste. De begjærede Passer følge med dette Brev. 25 Hvad Reisepenge angaaer, tvivler jeg ikke paa, at jeg jo bliver i Stand til at udvirke den ønskede meget moderate Sum af 800 Specier aarlig, men derom kan De ikke strax erholde nogen Forsikkring, Summen var efter vort Besparelsessystem for stor til paa

eengang at bevilges. Det første Skridt, jeg har gjort, er at ansøge Universitetsdirectionen om 200 Specier for Dem aarlig i 1819 og 1820 af Kommunitetets Kasse, jeg har talt desangaaende med Medlemmerne. Engelstoft understøtter Forslaget af al Kraft, de andre Medlemmer ynde det og, saa jeg ikke kan drage i Tvivl, at jo Sagen gaaer igiennem, og at De, naar de to Aar ere omme, vil kunne erholde Stipendiet for et Aar til. Til Efteraaret søger jeg hos Hans Majestæt, om De kunde erholde 200 Spc: til for 1819 af den kongelige Kasse, hvilket jeg har grundet Formodning om bliver mig tilstaaet, men alt under Forudsætning af, at den større Plan udføres, eller at De i det mindste fra Rusland gaaer ind i Persien, thi den øvrige Plan kommer an paa Omstændigheder, der ei kunne forudsees. Er De først med den danske Regierings Understøttelse kommen midt ind i Asien, er der ingen Spørgsmaal om, at man vedbliver med at understøtte en Reise, der vil vorde saa hæderfuld for Fædrelandet. Nogen Hielp vil De for Fremtiden og kunne erholde af Deres Bibliothekars Gage, som før for den Reisende var Intet, men udbetalt i rede Sølv, dog vil i det mindste udgiøre 70 Specier. Om en fiorten Dage venter jeg at komme til Fyen, og agter da at besøge Bülow, men jeg frygter meget for, at denne værdige Mand ei mere bliver i Stand til at giøre saa meget for Videnskaberne, thi han staaer i denne Tid i stor Fare for at lide et betydeligt Pengetab ved en Fallit i hans Familie. Jo fiernere Deres Opholdssted bliver, jo mere ville Deres Venner længes efter at høre fra Dem, jeg haaber derfor, De ikke forsømmer nogen Leilighed til at skrive. Det vilde og være nyttigt, om De en Gang imellem hiemsendte en Beretning om Deres Reise og Deres Undersøgelser, der kunde trykkes, omtrent i den Form Tydskeren Seetzen, der reiste i Forasien og Ægypten, skrev til Hertugen af Gotha. En sikker Leilighed til at hiemsende Papirer, vilde, tænker jeg, det engelske Gesandtskab i Persien tilbyde Dem, og jo flere og interessantere Deres Undersøgelser ere blevne, desto vigtigere at disse i intet Tilfælde gaae forlorne. Meget anbefaler jeg Smeden

Vølund til Deres gode Erindring, at De vilde give Agt paa hans Spor enten i Sprog eller Sagn. Professor Finn Magnussen har skrevet en Prisaafhandling angaaende Sammenligning mellem Skandinavers Persers og Inders religiøse Begreber paa 900 Foliosider, 5 som i disse Dage bliver kronet af Videnskabernes Selskab. Den indeholder meget baade nyt og grundigt og er egentligen et System i den nordiske Mythologi, oplyst ved Religionshistoriens Analogi, eller rettere sammes første Deel, indeholdende de Gamles Kosmogoni og Kosmographi, den følgende Deel om Dyrkelsen og 10 de enkelte Myther bliver lige saa vidtløftig. Dette Værk har end mere tient til at bestyrke mig i den Mening, at de fleste gamle Myther have en fysisk Betydning. Den femte Deel af de norske Kongers Krønike, indeholdende Hagen Hagensens Saga, er nu udkommen, altsaa er kun den sidste Deel tilbage, der skal indeholde 15 den gamle Olavsens Forklaring over Sangene samt vidtløftige Indices. En Deel Landsmænd ere i denne Tid paa Reiser, Lemming agter sig fra Paris til Eskurial, Estrup og Bredsdorf samt Botanikeren Schou ere i Italien, Clausen i Berlin, Brun og Howits i Engelland, Ingeman i Schweits. Den vigtigste Nyhed fra 20 Hiemmet er Pengevæsnets daglige Forbedring, men deraf følger alligevel, at man føler Uleilighederne af et ustadigt Pengevæsen, men i omvendt Orden, fordi Sedlerne vinde i Værd. Dog dette har ikke megen Interesse for den, der er saa langt borte. Tiden forbyder mig ogsaa at tilføie mere, end at jeg og min Familie befinde 25 os, Gud skee Lov, ret vel, og at det er mit inderlige Ønske at Gud vil bevare Dem, og lade Dem lykkeligen fuldende Deres forehavende Reise til Videnskabernes Tary, Fædrelandets Hæder og megen Glæde for

Deres oprigtig hengivne

P. E. Müller.

30 *Udskrift:* A Monsieur Monsieur le Professeur R: C: Rask a Petersbourg

309. *Til P. E. Müller.*

Petersborg d. 5 August. 1818.

For nogen Tid siden skrev jeg Hr. Professoren over Sverrig til om min hele Rejseplan og om dens Udvidelse, jeg haaber det er kommet Dem rigtig til Hænde og at jeg ved Lejlighed vil se et Par Linier til Svar fra Dem. Denne Gang har jeg en for os begge 5 Behagelig Anmodning af en anden Art; jeg har endelig gjort Bekjendtskab med nogle (især én) Russisk Lærd ved Navn Labojkof (Loboikow), en ung Mand af en aaben Karakter og megen Ild og Iver for det Sande og Gode; jeg tror det har lykkets mig at opvække hos ham (og nogle faa andre) en levende og inderlig Kjærlighed 10 til Danmarks og Islands Literatur samt Agtelse for begge. Han har gjort sig underrettet om Dansken og jeg har med skriftlige Opsatser, venskabelige Lectioner uden Betaling, og med oprigtige Beretnelser om vore Fortrin og Mangler søgt paa al optænkelig Maade at gaa ham til Haande. Han forstaa allerede lidt Dansk og ønskede 15 at komme i Forbindelse med nogle Danske Litteratorer, for at erholde Oplysning, og Anvisning om et og andet i Litteraturen; jeg har givet ham Anvisning paa Professoren samt Nyerup og Boghandler Deichman; og jeg anbefaler ham hermed paa det hjerteligste og inderligste til Hr. Prof.s Venskab og Vejledning. Den 20 tyske Literatur har hidtil været næsten enevældig her iblandt de Lærde, og da Tyskerne altid har fremstillet Nordboerne i et ufordelagtigt Lys eller aldeles fortiet vore Arbejder og Fortjenester, saa har man hidtil her i Landet aldeles intet Begreb haft at der existerede nogen Litteratur i Danmark eller Sverrig, og knap at der var 25 noget andet Sprog end en Art Plattysk i Norden. Jeg har ikke truffen nogen eneste Dansk Bog paa de to største Biblioteker her i Byen o. s. v. De vil saaledes let indse at her var meget at gjøre; hos Tyskerne var det mig umuelig at vinde noget Gehör eller udrette det mindste; saasart Talen bragdes paa noget Hovedværk i en 30 Materie, var altid Samtalens Gang som saa: In welcher Sprache ist es geschrieben? — Es ist dänisch! — ah! Naar jeg talte om Let-

heden og Simpelheden af vort Sprog, hed det: ja es wird wohl übersetzt werden, Rüh's hat es ja wohl gekannt und benutzt & c. En Gang tog Samtalen omtrent følgende Retning med en tysk lærd Adelsmand Die Dänen haben doch etwas in der Litteratur geleistet, 5 man hat ja schon einige Sachen in Deutscher Uebersetzung, glaub' ich, und einige wie Baggesen haben ganz gut Deutsch geschrieben. — Das sind aber unsere Hauptverdienste nicht, wir haben in den schönen Wissenschaften, in der Geschichte und auch in den strengern Wissenschaften Meisterstücke von allgemein erkanntem 10 Werthe. — Aber warum schreiben sie nicht Deutsch? weil wir keine Deutschen sondern Dänen sind! — Mein Gott was ist das doch für eine Idee, einen solchen Dialect, der kaum von 1 Mill. gesprochen wird zu Büchersprache ausbilden zu wollen, was kann daraus kommen? — Es wird uns bey unpartheyischen Richtern desto 15 gröszere Ehre machen je weniger wir sind, wenn es uns doch gelungen hat unserer Sprache eine Bildung zu geben die den Sprachen zehnfach zahlreicher Nationen gar nicht nachsteht. — Allerdings, Sie sind ja germanischen Ursprungs also aus gutem Stamm, aber was ist es doch für eine Nationalitet, und für ein Streben sich von 20 dem groszen Ganzen abzusondern? — Die Dänische Nationalitet ist ungefähr das nähmliche als die Deutsche, auch haben wir uns von keinem groszen Ganzen getreñt sondern den Standpunkt, den uns die Natur anwies, nur behauptet, und werden ihn noch eine Zeit behaupten wie ich hoffe. & c. Det er aldeles ikke at haabe at 25 Tyskerne skulle lade vort Sprog og Litteratur vederfares Ret; desto angelegnere bör det, mener jeg, være os selv at vise sig i et fordelagtigt Lys. Jeg har naturligvis ikke kunnet gjennemgaa hele vor Litteratur med denne Loboikow, og han vil maaskje ofte gjöre ubetydelige Spørgsmaal, og give byrdefulde Kommissioner dog haaber 30 jeg det ikke vil fortryde Dem at besvare hine, og disse kunne henvises til Deichman, det er at sige De kunne bede Deichman at besørge dem snart (ikke skrive tilbage at han derom bör henvende sig til den og den, som vilde være at stöde ham fra sig) Jeg har givet ham

Anvisning paa Rahbeks Læsebog, Badens dansk norsk hist. Bibliotek, Lærde Tidender, som han agter at holde fra 1 Jan. 1818 og Nyerups Fortegnelse over Skandinav. Böger. Foruden en Hel Mængde andre Bogtitler, men det er ikke saa let at orientere sig i en fremmed Literatur saa at han ofte vil behöve Vejledning og Op- 5
lysning. Alt hvad der paa nogen Maade rörer Ruslands Historie er ham naturligvis dobbelt interessant; ogsaa vore Skoleböger interesserer ham, da jeg har sagt ham at vi have flere gode, og han tænker efter dem at forbedre de russiske. De har her en Ide om Personen og hans Ønske; og jeg er forsikret at jeg ikke behöver at 10
sige mere til hans Anbefalelse. Kun endnu en Sag vilde være fortræffelig, og det er at antage ham til korresp. Medlem af Skand. Selskab, hvilket jeg meget vil lægge Dem paa Hjærte. Som den förste og eneste Russer, der arbejder paa at kjende og udbrede vor Literatur i sit Fædreland er han vel denne Ære værd, og det vil 15
opmuntre ham usigelig, det vöd jeg. Han agter maaskje og en Gang at besøge Kjöbenhavn personlig. — Naar De skriver ham til kan det gjerne skje paa Dansk, ti jeg agter at forære ham alle 3 Dele af Badens tyske Ordbog ved min Afrejse, men endelig med lat. Bogstaver; da de andre her ere næsten ukjendte og ubrugte. Jeg 20
önskede meget at De vilde tale med Deichman om ham, at han f. E. skikker ham sine Kataloger gratis, og er punktlig i Kommissioner & c. Her er Censur over alle fremmede Böger, som indföres. Det er derfor bedst at alt skikkes indbundet eller hæftet og i smaa Paketter, for at man kan gaa ombord og stikke i Lommen et 25
Par Stykker efterhaanden. Her bor en dansk illiterat Mand ved Navn *Veinsang* (paa Vasiliostrov, 1ste Linie), som danske og norske Skippere kommer meget til, hos ham kan alle deslige Sager aflægges, det er best alligevel at Deichm. med Posten giver Efterretning om hvad der er skikket og med hvem samt Regning. Kun at han, hvad 30
enten han skriver Dansk eller Tysk, gjør det med Latinske Bogstaver. Han kan vel og udrette om der skulde være en eller anden Kommission paa Kristiania, Lund eller de nordtyske Stæder. Jeg

beder ogsaa at hilse Prof. Nyerup meget og forberede ham paa samme Sag; jeg ved ikke om jeg faar Tid at skrive ham til aparte. Jeg har skrevet mange Breve tre til F. Magn. 2 til Nyerup, flere til min Kommissionær med mange Bestillinger af Böger, (som kunne
 5 adresseres/anbefales til den Svenske Generalkonsul Stärke under Udskrift til *Religionslærer Hr. Pastor Hipping paa det kejserl. Gymnasium* uden at mit Navn bör nævnes i Udskriften) & c. men jeg har aldeles intet hört fra Fædrenelandet fra nogen eneste Person til Svar paa noget eneste af mine Breve. Alt hvad jeg har faaet er to
 10 samtidige gamle Breve fra min Kommissionær som havde været længe under Vejs, og et Brev fra Oldsagkommissionen. Jeg lever ellers vel og rejser formodentlig snart videre, samt længes meget efter en Pengesendelse (over Tyskland?) til min herværende Kommiss. Pastor Hipping i Vexler först Prima siden ogsaa secun-
 15 daerne, man har ellers vanskelig at faa dem vekslede her. Min Kommissionær har vel aldrig spillet Bankerot? — Forlad de mange Kommissioner, Lev vel og erindre Deres hengivne

R. Rask.

Hr. Professorens Sagabibl. har her gjort meget god Virkning.
 20 Er det ikke snart færdigt? Professoren har vel set min Udgave af *Ørvaroddssaga* i den isl. Læsebog hos Prof. Magnusen? Denne Læsebog skal nu snart blive sluttet; jeg troede ikke det havde lykkets at faa den udgivet, men det skjer dog alligevel. Lev vel! Kanskje Lobjkovs Brev ikke kommer til at følge med dette. Man taler om
 25 at oprette et nordisk Selskab & c. Mere herom senere.

310. *Fra A. A. Afzelius.*

Ombord vid Ekenäs d 11 Aug 1818.

Tack Bäste Bror! för sista brevet och rättelserna till Företalet. pag. 2 skall blifva omtryckt. Det var väl att det *omen sinistre*, jag nämnde vändes till godo; nu hoppas jag, är ingen fara mer; ty

hvert ryskt ord du lær dig är en ny Talisman mot farorna. Svar å den fråga NB. 1. om brevet till Isländska Flickan framkommit trodde jag vara öfverflödigt då jag tackade dig för verserna, som lågo i samma couvert som detsamma brevet, utan att erinra att denna omständighet kunnat falla dig ur minnet. Brevet är redan 5 tryckt och utgör sista sidan i det halfark, som var börjadt då du reste. Frågan NB. 2. var om Tryckfelen till Eddan — och, om jag mins rätt har du lemnat dem; men fortsättningen torde dock vara nödig på hvad af oss klåpare blifvit corrigeradt. Det börjar blåsa vind god: Jag skyndar få lemna detta på posten. 10

Din Vän Afzelius.

Udskrift: Herr Professor Rask Åtföljer Religionsläraren Magister Hippings bref. Pettersburg

311. Til Rasmus Nyerup.

Petersborg d. 14 August 1818.

Kjære Hr. Professer!

15

For kort siden skrev jeg Prof. Müller til om min Sejer over Burman (Germanismen eller Germanomanien) paa den danske Litteratures Vegne; jeg skikkede det Brev med en Skipper fra Aalborg, som gik til Khavn og skriver nu Hr. Prof. et Par Ord om samme Æmne, især for at anbefale min Ven Hr. Raad og Prof. 20 Loboiko (*Rath* er her en Titel) ham har det lykkets mig først at indtage og ved ham at vinde flere Proselyter. Tyskerne blive til evig Tid uretfærdige og uforskammede imod os, ti det ligger i deres *Ansigt paa Sagen* at betragte os som Vanslægtninger efterdi vi ikke engang ere rene Plattyskere, som Adelung udtrykker sig. *Radlofs* 25 Uforskammenhed imod os i hans: Die Sprachen der Germanen Frankfurt am Mayn 1817 (pag. 205—208) 237 o. s. v. er vel bekendt. Mit Hovedvaaben har været min Fortale til den Angelsax. Sproglære, uden den havde al *min* Fægten været omsonst, ti man maa have en basis at bygge paa, noget givet med Grunde forsynet 30

Bulværk at stride fra. Da jeg havde gennemgaaet min Fortale med Loboiko anbefalede jeg ham at kjøbe *Rühs* über den Ursprung der Isländischen Poesie aus der angelsächsischen, han fulgte mit Raad og dette fuldendte min Sejer. Han blev aldeles enthusiastisk
5 efter den Russ. Natsionalkarakter; men denne Varme maa vedligeholdes, og Sejeren maa benyttes: dette er mig umulig at fuldende, efterdi jeg er ene uden Hjælpemidler og snart maa rejse bort; men jeg er forsikret at Sagen ikke behøver mange Anbefalelser hos Dem. Manden har ogsaa vist mig personlige Artig-
10 heder, og flere Landsmænd megen Godhed og Velvillie siden jeg gjorde hans Bekjendtskab, f. E. faaet mig valgt til Medlem af det saakaldte *fri Selskab*, arbejdet paa at faa en Kjöbenhavnerved Navn Jessen ansat her i Militærtjeneste, som er meget vanskeligt
15 nu, o. s. v. Han vil selv skrive Dem til for at gjøre Deres Bekjendtskab og stifte Forbindelse. Svaret kan skikkes med Skibslejlighed. Kunde de sende ham Lectionskatalog ell. desl. vilde det interessere ham Han er ikke rig saa at Auctionskataloger vel ikke for det første
20 ere saa vigtige, dog ere de flere som agte at dele alle Bogudgifter til Danmark imellem sig, og her tales om at oprette et nordisk Selskab og Bibliotek & c. men det forstaar sig alt er endnu i sin Födsel, og maa behandles forsigtigt. Det er best at skrive ham til paa Dansk
ti Tysken er ogsaa ham fremmed og ikke saa geläufig som han selv tror. Jeg har gjort store Opofrelser af Tid, Umage og tildels af
Penge for denne Sag, som hvorvel den ikke hörer til min Rejseplan
25 dog forekom mig saa vigtig at den nu i lang Tid har været min Hovedsag. — Apropos hvorledes gaar det til at jeg aldeles intet hörer fra Fædrenelandet; jeg har skrevet mange Breve men de fleste over Sverrig desværre, fra Sverrig har jeg faaet Breve i 100tal, men fra Fædrenelandet ikke et eneste! siden min Ankomst her til Byen;
30 undtagen et dobbelt fra min Kommissionær med en Veksel, som var ældre skreven, men kom mig sent til Hænde samt det officielle fra Oldsagkommissionen. Jeg har givet ham uendelige Kommissioner, Bogbestillinger & c. skreven og skreven igjen. Muelig har

han ikke faaet min Breve; men at det ikke er faldet ham ind alligevel af Nysgjerrighed at skrive med tyske Post eller med en Skipper for at forsøge om jeg var levende eller død, er mig virkelig ubegribeligt En hel Pakett Breve til Danmark vêd jeg nok er gaaet forloren, men alle kan de dog vel ikke være det! Mine Breve kunne adresseres til The Rev^d Mr. Paterson in the Biblesociety house, eller til Hr. Pastor Hipping Religionslærer paa det kejslerlige Gymnasium, hvilke ere de to bekendteste Huse i hele Byen, og allerede over 10 Gange opgivne i mine Breve til Dmk. Den sidste er tillige min Kommissionær. Dog jeg maa see om jeg med denne Lejlighed kan faa Tid at skrive til Larsen selv. Ogsaa til Magnusen har jeg skrevet 3 ell. 4 Breve, men intet Svar erholdt. Indholdet var især om han vilde samle Efterretninger om Rusland af Isl. Kilder især utrykte eller blot paa Island trykte for Greve Rumänzof Jeg haaber Oldsagkommissionen og Thomsen har faaet mit Brev og de medfølgende Kobbere over Sager her i Kunstammeret, som uden Beskrivning saaledes ere udgivne allene, men vanskelige at faa og næsten at betragte som et opus deperditum. Prof. Müller beder jeg meget at hilse, jeg har for noget siden skrevet ham udførlig til om Udvidelsen af min Rejseplan o. s. v. forskjelligt fra det senere Brev om vor Litteraturs Udbredelse her til Byen. Hans Sagabibliotek har gjort meget Gavn her, dog er det stor Skade at her intet dansk Exempl. findes i hele Byen. —

Endnu beder jeg meget om Prof. kunde erindre, saasnt som Pastor *Henderson* lader sig se i Kjöbenhavn, at vise ham til min Kommissionær Larsen for at hæve Betalingen for en Sanskrit Grammatika, som han har kjøbt til mig i London. Jeg har endnu ikke set den, skjönt den er her i Byen, og er meget lidt fornøjet med hans Commission, som han uendelig sent og endda kun halv har udrettet; men just derfor vilde jeg af med al Forbindelse til ham saa snart som muelig. — Hils alle gode Venner, Lev vel og erindre Deres evig hengivne

R. Rask.

Jeg faar denne Gang umulig Tid at skrive til Bülow, men
 ønskede om De eller Müller skriver ham til at ikke glemme min
 ærbødige Hilsen. Jeg har skreven tre Breve til ham (tror jeg) siden
 Afrejsen fra Stockholm, êt om Udvidelsen af min Rejseplan, men
 5 om denne litterære Materie intet.

Udskrift: Hr. Prof. R. Nyerup Overbibliotekar og Provst paa Regenzen i Kjö-
 benhavn

313. *Til P. E. Müller.*

Petersborg d. 15 August 1818.

Höjstærede Hr. Professor!

10 Forlad mig at jeg i störste Hast skriver et Par Ord til Svar paa
 Deres höjst kjærkomne Brev med Posten. Tiden er mig saare knap,
 men jeg bör dog ingen Post lade gaa forbi för jeg svarer ordentlig.
 Först til det vigtigste: Jeg har mundtlig anmodet *Bredsdorff* at
 skaffe en Afskrift af et Stykke af Texten til Anqvets Zendavesta i
 15 Paris; ti den maa dog absolut være ægte eller idet mindste höjst
 mærkværdig; jeg kjender alle Richardsons og Meninskys Indven-
 dinger men de ere elendige og dicterede af Avindsyge. Det er höjst
 usikkert hvorvidt *jeg* bliver istand til at komme efter den, da den
 maa söges i det aller sydligste Persien; men jeg frygter at Afskriv-
 20 ningen, som burde skje med Bredsdorffs eller Lemmings egen
 Haand vil fordre længere Tid og Bekostning end han paa min
 blotte Anmodning paatager sig. Kunde det ikke af nogen Autoritet
 i Khavn paalægges eller anbefales en af dem eller begge at skaffe
 dette og de tillige forsynes med behörig Understöttelse og Anbe-
 25 falelse dertil fra Vedkommende höje Øvrighed? — Jeg ønskede
 inderlig at forefinde den ved min Tilbagekomst, saavel for Sprog-
 gransknings og Sammenlignings som for Indholdets Skyld, men
 man burde have hele Texten til Kongens Bibliotek, saavel som om
 der er nogen Opsats eller noget Udkast til Forklaring, Grammat.
 30 eller Lexicon af Anquetil selv, hvilket dog er mindre vigtigt. Jeg

synes at Magnusens Afhandling kunde give bekvem Anledning til at gjøre en saadan Motion, og anbefaler den højlig til Professorens gode Omsorg, og det bör udføres af et Par saadanne Personer som Bredsdorff og Lemming; ti vi have vel ikke nylig haft deres Lige-
 mænd paa den Kant og faa dem kanskje ikke saa snart igjen. Der 5
 kunde jeg have en Gjenstand for hvad Sprogkundskab det lykkes mig at erhverve om end Vedaerne og de buddhistiske Böger skulde være mig uerholdelige. en Udgave af Teksten til Zendavesta kunde ogsaa afgive en betydelig Artikel i den danske Literatur da den nu ligesom er overgivet af Frankerige. — Smeden Völundr er ud. 10
 Tv. en historisk Person fra Alfheim 3: Båhuslehn, som i den ældste Tid strakte sig til Söen Vennern og blev fangen af Niðáð i Nerike (Njara-riki), men undkom paa en qvenisk Baad med Segl (= Skiðbladner) over Söen til sit Fædreneland, hvorfra han var udvandret til et Sted i det sydlige Dalarne. Hans Historie kan siden være ud- 15
 smykket efter Dædalus.

Efterretningen om Magnusens Afhandling var mig højst velkommen og jeg ønsker Literaturen til Lykke hvis den bliver trykt; men er det mueligt at den kan indeholde et *System*? Hans Hoved forekommer mig intet mindre end systematisk, og i saa Fald kunde 20
 vel det halve været mer end nok; maaskje de mener en *Theori*; dog De dömmet a posteriori og ingen kan vel bedre bedömmet hvad der er et System eller ei, end den der har skrevet to saadanne Systemer som Professoren. — Efterretningen af 5te Del af Snorre gjorde her en behagelig Sensation. — 25

Nu til mine egne Sager! min Kommissionær er mig ubegribelig Jeg ser at han idet mindste maa have faaet to Breve fra mig ti han har skikket en Afskrift bestilt i ét, under en Adresse opgivet i et andet! men ikke selv skrevet et Ord, ikke skikket nogen Bog som jeg har bestilt eller ladet höre det allerringeste andet fra sig, 30
 siden Marts Maaned. Jeg har begjert Pengeveksler i de sidste Breve han er vel aldrig ifærd med at spille Bankerot?! — Professorens Brev fik jeg tilligemed de 3 Pas i et undervejs opslidt eller

oprevet Konvolut, det har vel ikke indeholdt mere end disse 4 Sager?

Klokken slaar, og jeg maa slutte; jeg beder at hilse Egilsen og takke meget for hans Afskrift, om jeg ikke faar Tid at skrive ham selv til over Sverrig. Nyerup hilses meget og anmodes i sit Svar til Lobjkov at give en kort histor. Efterretning om *Temler* i hvilket Bind af Vid. Selsk. Skr. hans Afhandling staar, for hvilket Aar? eller hvor gammel den er, om han har levet i Wien & c. — Jeg har aldeles intet Exempl. af min Prisaafhandling faaet hid, og har været i stor Forlegenhed saavel for den som de øvrige Sager jeg har bestilt. — Hvad der adresseres med Sölejlighed til min herværende Kommissionær Hr. Pastor Hipping paa Gymnasium pr. sv. Generalkonsul Sterky, derpaa bör mit Navn slet ikke nævnes. —

Jeg har skrevet Prof. to Breve til med Sölejlighed med det sidste var ogsaa Brev til Nyerup og flere Breve fra Raad og Prof. Lobjko til Dem, Nyerup og Deichman. Det var med en Skipper Haj (tror jeg) fra Aalborg, det förste var ogsaa med en Aalborger. —
Ærbödigst og venskabeligst
R. K. Rask.

Udskrift: Seinen Hochwohlgebohren Hrn. Prof. u. Dr. Theologiæ P. E. Müller
auf dem Studiengaard zu Kopenhagen franco Hamburg

315. *Fra Rasmus Nyerup* 27/8 1818.

Da H' Larsen tilbyder, i sit Brev at indslutte et Par Linier fra mig, undlader jeg ikke at tilmelde kjære gode Ven en behagelig Bibliotheksnyhed.

Universitetsbibliotheket har faaet en Foræring af Alt hvad i senere Aaringer er bleven trykt i Calcutta og Serampore. Deriblandt ikke mindre end 3 forskjellige Grammatiker over Sanskritsproget samt et Sanskrit-Lexicon; item en stor Del Verker i persisk og arabisk Tungemaal, som Prof: Rasmussen nu fraadser i og fryder sig ved. En født Kjøbenhavnner, navnlig Wallich, Directeur ved den

botaniske Hauge i Calcutta, har skaffet Bibliotheket denne stolte Præsent, ligesom han og i adskillige Aar har sendt Horneman højst betydelige Bidrag til den herværende botaniske Have. Kongen har desaarsag nu gjort ham til Ridder af Dannebrog. Hans herværende Familie hører til det mosaiske Troessamfund. 5

Jeg venter, det er Dem ikke ubekjendt, at Bülow igjennem Videnskaberne Selskab har udsat Præmie for en Afhandling om Ligheden imellem indisk og skandinavisk Mythologie — naturligtvis i Tanke at Magnusen kunde vinde denne Præmie. Og det skeer. Hans Afhandling er inde hos Selskabet og kronet. Derimod har 10 det endnu ikke lykkedes Bülow, igjennem skønne Vid: Selskab at faae en Eloge fabriqueret over Daniel Ranzov.

F: T:

R. Nyerup.

Regentsen d: 27 Aug: 1818.

Den første Halvpart af mit Forfatterlexicon er ude in Publico. 15

316. *Fra A. A. Afzelius.*

Stockholm d 1 Sept 1818

Bästa Broder!

Må detta träffa dig vid helsa och friskt mod! Vi hafva lyckligt slutat vår resa och alla 3 befunnit oss väl derefter.

Trycksfelslistan till Prosaiska Eddan har du ej lemnat: skall 20 den komma till gagns, så sänd den snart! Kan du det? — Cnattingius är nu i Östergöthland; men kommer åter den 20 i denna månad, då sänder han till Hipping ett litet paquette med aftryckta ark af dina *posthuma*. Nu är fullt och ifrigt arbete, att få Öfversättningen färdig, och hoppas jag i October få kringända öfver allt 25 Exemplaren.

Jag hade sändt till Hammarsköld att få det sista halfarket, och det enda som jag kunnat låta trycka sedan du for, men han var ej tillstäds: det skall då komma i Cnattingii paquette.

Adlerbeth skall í gár hafva áterkommit frá sin Smálands resa, Jag skall snart sedan han tráfats gifva dig tidender om våra Nordlitteraira aspecter. Lef väl!

Din Afzelius.

5 *Udskrift*: Herr Professor Rask

317. *Fra Finn Magnusen.*

Kmhöfn, þann 7da Septbr 1818.

.....

Heppnari varð eg hiá vísinda félaginu með mitt verdlauna rit, sem loksins, eptir frekra fimm mánaða dvöl, var korónað af því á
 10 samkomu þess þann 4da þ: M: með samhlióða atqvæðum allra dómenda. Það kostadi mig mikid ómak og líka mikil penínga útlát — fyrí mig að segja — í bókakaupum, sem gjörduz mér naudsynleg þartil. Þær keypta eg mest eptir háum silfurprís, enn gullid er nú hér fallid ærid miög í verdi (þar Specían lengi hefur
 15 kostad 15 fl. 12 s.). — Hreinskrift ritsins varð mér líka útláta driúg, svo eg má segja að hún og bækurnar hafa kostad mig tvöfaladt meira enn verdlaunapeningurinn nú er verdr í peníngum. Samt ydraz eg ecki eptir verkid sem eg vona upplýsi eitt og annad myrkt skot í Veraldarsöggunni, einkum trúarbrögd vorra norrænu forfedra og
 20 fleiri þjóða er bygd hafa verid á sama grundvelli. Bókin, sem eg sendi til félagsins varð meir enn 900. bls. á halfbrotnum Pappír í *folio* — svo eg varla hefði ádr trúad að samantekningu og hreinskrift (þó hún skédi af öðrum manni) yrði lokid frá 18 Janr. til 2 Aprílís; — þettað hefði ei heldur getað skéd ef eg hefði ei safnað
 25 Excerptis og þenkt sífeldlega um efnid árum saman — Margt þarf þó enn án efa leidrettingar og betri upplýsingar við, og vilda eg mjög óska að eg gæti notid hvörtutveggja frá þér nær þú kemr hínagad til baka. — Einhvörtíma í vetur skrifadi eg þér nockud um póstkorn er eg las í þýðskum blöðum um fiállafólk nockurt,
 30 hvört menn ádur hér í nordurálfu alls ecki þecktu, í fiállgardinum

Hindu Cusch edur þeim indianiska Kaucasus, er miög líktiz nordurálfubúum ad útleti, og sumpart í sidum og háttalagi, hvörs vegna menn meintu það vera afqvæmi Griskra Nýbýlinga frá Alexanders mikla tíðum. Mér fannst þessi sögn því merkilegari sem eg (ásamt fleirum) áður hafði gjört mér í hugarlund ad for-
 fedur vorrar miklu (svonefndu kaukasisku) kynqvíslar hefdu búid
 fyrst í tédum fiállbygdum, og hefdu útbreidst þaðan sudur og
 vestur a bóg (til kaspiska og svarta hafsins enn sudur í Persía- og
 Indía-lönd hvar þeir, ad líkindum, hafa undirþvingad eldri Inn-
 byggjara af svörtum edr blökkum kynslóðum). Eg pantadi þess-
 vegna *Rýh's* vors útleggíng af Elphinstones ferdabók, er mér þókti
 líkust til ad innihalda nockud skilmerkilegt hér um; 2ⁿ partin féck
 eg ei fyrr enn nú fyri skömmu og fann þar þá loks þá lengi eptir-
 þreydu frásögn um teda merkisþíód, í hvörrar afdali varla nockur
 Nordrálfubúi mun hafa sett fót sinn. Sá sem Elphinstone sendi var
 Mahomedaniskr klerkr, þó, ad eg trúi, fæddr í Indíum, og skildi
 vel Sanskrít, enn það er mjög merkilegt ad hann segir sprok tédrar
 þíóðar sé harla líkt nefndu máli, þótt engin líkindi liggi til ad hún
 sé úr Indíum komin (heldur munu þeir öndverðlega hvítu Indía-
 búar vera þaðan ættadir). Þessir fiállbúar sem búa í mörgum
 friófsömum dölum, kallaz af þeirra Mahomedanisku nábuum (helst
 Afgönum og Usbeks-tartörum) *Kaffrar* edur trúarleysíngiar (3:
 heidíngiar) hvörra svarnir óvinir þeir eru, og hafa frá manna
 minnum ekkert samqvæmi vid þá haft. Þeirra god (godabilæti)
 godadýrkun og blót líkiaz miög svo fornra Grikkia og (þó sérilagi)
 Nordmanna, — þótt þær frasögur vid eñþá höfum þarum, séu
 hardla ófullkomnar. Meira bannar tímin ad segia hérum, enn varla
 efar mig ad Elphinstones ferdabók muni fánleg til gegnumlesturs
 (hvörs hún er verd í öllu tilliti og sérilagi fyri þig) í Petursborg,
 annad hvört á Ensku edr Þýdsku. Utleggínginn er prentud í
 Weimar 1817 med titli „Geschichte der Englischen Gesandtschaft
 an den Hof von Kabul im Jahre 1808. &c von Elphinstone“ —
 enn frásögurnar um Kaffrana finnaz þar í öðrum parti fra bls. 321.

til 344. Komiz þú, hvört sem heldur er, til Austurálfu, og serflagi Persía- edr Indía-landa, munda eg helst óska ad þú heimsæktir téda þjóð, sem, ásamt sínu túngumáli, mun vera ein hin mest óblandada í þeirri heimsálfu —; þó er það aungvan vegin mín meiníng edr 5 vilji ad þú hættir þér of mikid í slíku ferdalagi, hvar mörg vandrædi munu mæta, og víst mun ei verdt ad leggja það upp nema med mestu varkárni og náqvæmustu fyrispurnum hiá kunnugum og áreidanlegum mönnum. Annars hrósar Elphinstone ferdamadur tédum Köffrum miög (þótt þeir séu svarnir óvinir hans medtrúenda, edur 10 máské réttara, sinna Mahomedanisku, þeim illviljudu, nábúa) fyri serlegt góðlyndi, velvilja og géstrisni — enn — verst mun vera ad komast þángad og þadan aptur til hættulausra þjóðbrauta. — Um löndinn fyri vestan og nedan *Kabul* (þó ei um téda þjóð) höndlar Pottingers ferdabók gégnum *Beludschistan* og *Sind* (útgefín 15 á þýdsku — sömuleidis í Weimar 1817). Hann átti vid margt ad stríða, og mundi eg ei ráða þér né öðrum vin mínum ad ferdaz á slíkan hátt!

Enn gét eg þess ad dalir Kaffranna ná alt ad *Balk* edr *Bactra* sem af mörgum er álitid fyrir ad vera eitt hid elsta sidada og 20 dýrkada land í veröldu, eins og fiallgardurinn *Hindu Kusch* nú bevisanlega tíáiz ad vera sá hædsti í henni allri. Fyri nordan hann er *Turkestan* og *Kasgar* — hvad ed allt minnir um *mikla fiallgardin*, *Tyrkland* og *Ásgard* hiá Snorra í Ynglíngasögu (þótt líklegt sé ad vestlægari lönd hafi í seinni tíðum borid hér af dregin nöfn, eins 25 og *England*, *York* o: s: frv: líka finnast í Vesturálfu). Enn — nóg mun þér þykia komid af slíkum draumum!

Eg skrifadi þér nockud í sumar um nýútkomna þýska bók: „*Arndt über den Ursprung und die verschiedenartige Verwandtschaft der Europäischen Sprachen*. Frankf. am Mayn 1818.“ Hún 30 vyrdiz mér í mörgu tilliti merkileg, enn miklu betur gétur þú dæmt um hana enn eg; hún mun án efa vera ad fá í Petursborg hvar höfundurinn lengi hefur átt heima, og mun nú fiörgamall madr.

.....

Eg þacka þér fyrir ávísunina vidvíkiandi *Wards, history &c of the Hindoos Vol. 2.* sem eg nú hefi fengið að lesa í annari útgáfu (*Serampore* 1815). — Þótt sá höfundr hafi rétt í mörgu, mun ei verða varid að hann sé ærid partiskr í sumu, og hlýtr það að vera, því hann er *Missionarius*. Augsýnilegt er það að hann hefur tiltýnt allt hid versta er segiast mátti um þau efni — (að segia trúarbrögðin og gudvísina). — Eckert fann eg þar í sem gæti gefid mér tilefni til að breyta nockru verulegu í verdlaunariti mínu sem var burt-sentd laungu áður — enn þó eitt og annað merkilegt í tilliti til framhalds ritgjörðarinnar (ef eg, eins og eg ætla mér, gét lengt hana enn um helmíng) og mun eg líklega finna margt fleira í *Hindu-Pantheon, Amera Cosham* og fleirum nýum enskum bókum úr austindium, sem nýlega (ásamt mörgum öðrum, flestum Austurlanda tungumálum) eru sendar háskólans bókahirdslu frá *Dr. Wallich* í Calcutta, nú (þessvegna) ordnum riddara af Dannebroke. Menn meina þær bækur allar megi vyrdaz uppa 500 £ Sterlíng edr 2000 Speciur, — svo nú munu ei margir háskólar í norðrálfu ega slíkt bókasafn sem vor, í þeim lærdómsgreinum.

Hér er miög fréttafátt. Prof. Thorlacius er nýlega ordinn virkilegt Etatsrád enn Werlauff virkilegt Justitzrád, að tilhlutan Kancellísins. Ølenslæger hefur nýlega útgéfid bréf um sínar utanlandsferdir, sem ei mælduz hvað best fyrir; af þessu notadi Baggesen sér og er fariñ að útgefa ný, ærid bitur, bréf þarum til hins fyrrnefnda, og ætlar jafnódt að útleggja þau á þýzku. Illa fór fyri *Prost*; eptir að leikarar höfdu útgéfid karrikatúrumind um hann, er hann rétt nýlega ordin uppvis að töluverdum bókaþiófnadi, og, af hendíngu, fallinn í Politísins klær!

Eg er, eins og þú sér af medfylgjandi Pjesa, kominn að nýu í þrætu vid *Dr. Baden* út af sidum og sinnislagi forfedra vorra. Þessu hefur hann svarad, — enn framhald minna athugasemda er nú undir pressunni, og mun eg senda þér það seinna.

Ecki efaz eg um að þú munir á ferðum þínum í Rússlandi fá

ad síá Brakteöt (lík þeim sem á nordurlöndum finnaz af gulli) haugafé, rúnir — og máské gömul (stór edr smá) godabilæti — og ad þú munir uppteikna það er þér finnst merkilegt í því tilliti. — Þú veitst ad mér edur fornleifanefndinni mundu vera þínar skírslur
 5 þarum hardla kærkomnar, enn líka veit eg ad þú munt hafa nóg annad ad hugsa og gjöra, svo ad forvitni vor mun hlióta ad bíða tímans uppfyllingar og þinnar heimkomu — *quod faustum felixque sit!* Um Brakteötin hér hef eg lofad nefndinni ad skrifa eitthvad (eptir tilmælum gamla Greifa *Moltkes* er gaf henni nockur af þeim)
 10 enn eg óttaz miög fyrir ad það verdi botnlaust rugl. Samt hafa vorar fyrirspurnir um þau í Svíaríki þegar géfid tilefni til ritlíngs um þau svensku í seinustu deild af *Idunni*, hvör ennþá ecki er komin mér fyri síónir. — Ei þykir mér ólíklegt ad tédar holmyntir munu gjördar hér á nordurlöndum (einkum í Svíaríki) á heidnu
 15 öld, enn stæltar eptir líkum myntum er komu frá Rússlandi, edur máské réttara sagt, í gégnum það, frá einhvörium löndum í nálægd vid Svarta hafid. Nockur afgömul Indisk bracteöt eru þessum ecki ólík, þó eru þau líkustu ferköntud (edr köntud) og miklu stærri. — Sérlega merkilegir eru þeir í svenskum haugum edr steinkistum
 20 fundnu peníngar med einsslags griskum rúnum edr rúnaskotinni grísku enn gjördir ad nistum (eins og flestöll nordrlanda, og fleiri þjóða) bracteöt. —

.....

Nú man eg ecki meira af slíku rugli, hvört eg annars bid þig
 25 vel ad vyrda, og það gjörir þú, því eg efaz ei um ad þú ert minn, eins og eg er þinn
 einlægr vinr

F. Magnússon.

319. *Fra G. Renvall.*

Åbo den 23 September 1818

Högädle och Vidtberömde Herr Professor.

30 Med anledning af Herr Professorens sednaste Skrifvelse af den
 2 dennes g. st. får jag med varmaste känsla betyga min hjertliga

tacksamhet emot Herr Professoren, som med så mycken omsorg täckts agera medlare i den goda saken. Jag har således en möjlighet att se mitt hopp, min länge närda önskan om Finskt Lexicon, realiserad. Måtte inga vidare hinder fördröja arbetets fortgång! Jag har redan fogat anstalt om att lösslita mig ifrån mina öfriga 5 många göromål så väl vid Skol-reglerings Commissionen, som vid Academien, för att sedan med ostörd uppmärksamhet och oafbruten flit få sysselsätta mig endast med sagde verk, hvarmed jag redan gjort början. Alla härvarande, högre och lägre, hafva be- tygat sin fågnad deröfver, att ett sådant arbete är bragt å bane, 10 ehuru många önskat att Svenskan deruti fått intaga det rum, som nu är ämnadt åt Tyskan. Herr Professoren ser, att jag icke kunnat hålla saken tyst, emedan mina ansökningar om tjenstledighet hafva gjort det nödvändigt att yppa den samma. Om en fjorton dagar eller tre veckor kommer en sådan ansökning till och med till 15 Academiens Höga Cancellor, Storfursten Nicolai. Det vore önskeligt att den kunde der af någon gällande man understödjas.

Lika fågnesam var för mig den underrättelsen, att H^r Professoren tänker uppehålla sig i St Petersburg öfver större delen af nästa vinter. Utom det jag sålunda är i tillfälle att då och då 20 underrätta H^r Professoren om arbetets fortgång, hoppas jag äfven att än ytterligare få begagna mig af H^r Professorens goda biträde i afseende å de mig utlofvade 300 Rub. Silfver, emedan jag derstädes ej känner någon annan person, hvilken jag kunde anmoda om deras hitsändande. Om jag får dem i en eller tvenne 25 poster, äfvensom tiden då sådant sker, får helt och hållet bero af H^r Professorens och Hof Rådet Krugs godtycko. Jag önskade väl att få dem i Silfver, men som det är svårare att transportera, så torde det vara bäst att expediera dem i Sedlar efter coursen. Om Herr Professoren ville vara god och meddela mig sin tanke om 30 tiden, då de lämpeligast kunde utfalla, så skall jag foga anstalt derom, att jag genom någon härvaranda säker Handlande får dem genom Vexel mig till handa: hvarom framdeles vidare.

Jag har ännu icke sett Judéns Finska Språk Lära, och kan således icke utlåta mig om dess värde. Hvad H^r Professorens accentuationssystem vidkommer skall jag under utarbetandet af Lexicon efterhand närmare pröfva dess användbarhet i Finskan.

5 Emot H^r Professorens anförda skäl har jag intet att invända. Språket är mycket vocal-rikt, och de beständigt förekommande dubbla vocal-tecknen göra det visserligen obehagligt för ögat. Det är dessutom både logiskt och grammatiskt viktigt, att skriva endast ett tecken, der ett ljud höres. Dessa, jemte andra skäl tala således

10 för antagandet af accentuationssystemet. Emellertid får jag H^r Professorens ytterligare pröfning underställa följande omständigheter, hvilka nu visa sig för mig betänkeliga, ehuru deras vikt vid närmare eftersinnande torde försvinna. Då man vill förkasta ett gammalt bruk och i dess ställe föreslå något nytt, så bör det nya icke

15 allenast vara bättre, utan ock sådant att det allmänt kan antagas och efterföljas. Nu möter oss den svårigheten, hvarom jag redan förut ordadt, att accentuerade ä, ö, ü icke finnas vid våra Boktryckerier: de borde således graveras och gjutas alldeles å nyo. Men som sådana icke behöfvas för något annat språk, åtager väl

20 ingen Boktryckare sig att endast för Finskans skull skaffa sig dem: och ehuru äfven en gjorde det, så kunna väl alla, som trycka Finska ej förmås dertill. Herr Professoren menar att detta onda kan förekommas sålunda att man trycker de långa med æ, œ, ü, de korta deremot med ä, ö, y: men sådant vore att gå ifrån sin en

25 gång statuerade grundsats att beteckna långa vocaler med accenter, ty æ, œ ü äro ej accentuerade. i sådant fall vore endast de långa á, é, í, ó, ú accentuerade, men de långa æ, œ ü ifrån ä, ö, y aldeles skiljda accentlösa tecken i en in consequence, som snarare vill leda oss att äfven för de långa a, e, etc tänka på andra accent-

30 lösa, men ifrån de korta a, e etc skiljda tecken. Dertill kommer att ett och samma alfabet vid Boktryckerier icke har både æ, œ och ä ö: det ena har blott æ œ, det andra blott ä, ö, och det är osäkert om de alltid kunna sammanparas. När dessutom Finskan komme

att tryckas med Fraktur- eller Munkstylar, hvilket åtminstone en en tid bort ofta måste ske, så vore accentuationssystemet alldeles obrukbart.

Men accentbokstäfver i Finskan hafva äfven en annan olägenhet i afseende å utländningar. I Franskan och andra språk, der 5 accenter äro i bruk, ligger uttalsaccenten eller röstförhöjningen merendels på den stafvelsen, som är betecknad med accent. I Finskan deremot är uttalsaccenten alldeles oberoende af vocalens längd. En kort vocal uttalas ofta med röstförhöjning, och den nästintill stående långa vocalen är accentlös t. e. *mutaan, pataa*, 10 der accenten är på första stafvelsen. Om jag nu ville skrifva och trycka *mután, patá*, så blir utländningen deraf säkert frestad att, efter bruket i sitt språk, ställa uttalsaccenten på sednare stafvelsen, och ledes sålunda till misstag om språkets rätta uttal. — Jag anhåller vänligen att H^r Professoren meddelar mig sin tanke om 15 sättet, huru dessa olägenheter skola förekommas. Dertill utbeder jag mig att få foga den anmärkning, att sådana ord der en dubbelvocal kommer att läsas eller uttalas såsom tvenne stafvelser, äro ytterst få, säkert icke flere än tio, af hvilka jag nu icke kan påminna mig flere än *puku, suku, luku*, i hvilkas böjelser *k* försvinner, 20 hvarigenom ögat möjligen kan förblanda dem med böjelserna af *puu, suu, luu*: men sådant kan lätteligen undvikas dermed att man i de förstnämnde mellankastar ett *v* (*suuvun, luuvun, puuvun*) ty de uttalas verkligen sålunda i vissa landsorter. Emellertid visar allt detta att vi äro i Finskan i saknad af ett sådant tecken som t. ex. det Ryska 25 *jer*, hvilket vid många tillfällen vore högst nödigt för att åtskilja sådana sammanstötande vocaler, som ej böra uttalas såsom diphthonger, äfvensom vid slutet af imperativer, der nästan ett mycket hastigt *h* märkes i uttalet. Men icke vidare härom för denna gången. 30

Jag har äfven erhållit Bref ifrån Hof Rådet Krug ungefärligen af samma innehåll, som H^r Professorens. Nu har jag ej tillfälle att genast besvara det: men sådant skall dock ske inan kort. Emellertid

täcktes H^r Professoren vid tillfälle hos honom anmäla min helsing, med betygan om mitt förbindliga tänkesätt emot honom. Jag har äfven inhändigat H^r Professorens Skrifvelse om de Nordiska Folkstammarnes klassification, hvilket jag med särdeles nöje
5 genomläst, ehuru jag för det närvarande ej har tid att närmare fördjupa mig i slika, för mig alltid nöjsamma undersökningar.

Pastor Forssell afreste härifrån senare än han lofvat, d. ä för par veckor sedan. Jag hoppas att han nu är ankommen jemte Böckerne, och återstoden af penningarne. Om H^r Professoren så
10 behagar, skall jag i vinter dit sända ytterligare exemplar af samma Bok, ty vintertiden är här ofta lägenhet till sådant. Min anhållan är att H^r Professoren såväl härom, som i anledning af många andra intressanta ämnen då och då med några rader ihogkommer sin alltid förbundna

15

Gust. Renvall.

321. *Til P. E. Müller.*

Petersburg d 28 Sept. 1818.

Højstærede Hr. Professor!

Endelig har jeg af en Brev fra min Kommissionær erholdt en traurig Oplysning om de først bestilte Böger og Sager som skulle
20 være skikkede med en Kaptejn, som her er attraperet for Smugleri og har ligget hele Sommeren i Kronstadt! Det var et Tordenslag for mig, og en fatal Begyndelse til den danske Boghandel som jeg har arbejdet saa meget paa at udbrede og at lede direkte til Kjöbenhavn hvilket vilde have to vigtige Følger 1) at de danske Böger
25 bleve lettere at erholde og bedre Kjøb 2) at man vilde foretrække dem for de tyske Oversættelser. Naturen har gjort Khavn til Middelpunkt for Nordens Boghandel, men om det ikke realiseres saa er det vor egen Dumhed eller Uredelighed at tilskrive, hvilket til visse er en smertelig og krænkende Tanke, men dog den rene Sand-
30 hed. Sekretær Deichman har nok faaet et lille Anstöd af auri sacra

fames eftersom det skandinaviske Katalog for 1817 endnu ikke er udkommen, hvilket er jo rent desperat, og ærgrer mig, fordi jeg har gjort mig saa megen Umage med at udvide hans Handel til- ligemed Literaturen. Finder De det passende saa levér ham med- følgende Brev. Er der ellers ingen paalidelig og ordentlig dansk 5 Mand i Khavn, som befatter sig med Boghandel? Han forekommer mig nemlig dog for vindesyg og passiv, især naar jeg tillige betragter hans Vanskeligheder med min Prisaftandling. Alle de 10 Ex. som vare med den ovennævnte Skipper, vare førte ordentlig paa Regning. Til Stokholm fik jeg 7 (eller 5) Ex. paa Trykpapir 10 uden Regning, hvor mange han har leveret til mine Venner i Danmark vèd jeg ikke.

En Sedel fra Prof. Nyerup inden i Larsens Brev om Bibliote- kets indiske Acqvisioner interesserede mig overordentlig. Det faldt mig strax ind om man ikke burde gjöre Gjengjæld saavel 15 fordi det er billigt og anstændigt i sig selv som og for vor egen Litteraturs Skyld. F. Ex. Skjoldungedigtet og min Angels. Sprogl. samt den isl. Gramm., Björn Haldorson, Sagabiblioteket Sturleson og Edda, hvoraf den første Halvdel er oversat saa dejlig paa en- gelske Vers, vilde være en Gjenforøring som ikke vilde mangle 20 Interesse, og ud. Tv. tjene til at udbrede Fædrenelandets Ære. Vort Grønlandske Apparat kan vi ogsaa være bekjendt for Verden men det har en mere indskrænket Interesse, dog maaskje det N. T. vilde være velkomment i den store Samling i Kalkutta. Om Flora Danica & c. taler jeg ikke. Professoren kan selv bedst bedømme 25 om Idéen fortjener at tages i Betragtning. — Men en anden Tanke opvakte hos mig ved Nyerups kjærkomne Efterretning. Jeg har erholdt Wilkins Sanskrit Grammat. (London 1808) og Stykker af Biblen trykt i Serampore og siden jeg erholdt disse Hjælpemidler¹ har jeg Dag og Nat arbejdet paa dette Sprog som er min Hovedsag 30 for ikke at komme uforberedt til Indien. Jeg er kommen temmelig

¹ jeg har flere Hjælpemidler her, som jeg ikke kan have noget andet Steds uden i Engelland og Indien, men som jeg ikke selv ejer

vidt med en dansk Sanskritgrammatik efter en ny Plan overensstemmende med min isl. og angels. Sproglære og tror at jeg i Vinter skulde blive færdig med den og en Læsebog med Ordregister, som kan trykkes med lat. Bogstaver da jeg har opfundet et nyt System
 5 at udtrykke de 50 Devanagarikarakterer med enkelte Bogstaver, hvoraf meget faa ere ny og alle bekjendte i andre evropæiske Sprog eller let erkjendelige, og jeg ser af min Prisaafhandling at de allerfleste findes i Kjöbenhavn. Skulde det ikke være godt at rejse tilbage paa *ét Aar* for at benytte de nykomne Hjælpemidler og derpaa
 10 paa udgive disse to Sager, og siden gaa til Söes til Ostindien for at studere *Pali* og faa fat paa *Vedaerne* og *Buddhisternes Böger*?! Det vilde have den Fordel at Resultatet af mit hidtil værende Arbejde var sikret — og at jeg kunde före mit hele Apparat med mig som til Lands bliver mig umuelig efter den indskrænkede Rejseplan jeg
 15 er nöd til at tage. Men har Prof. allerede gjort for mange Anstalter efter min forrige Plan. — eller er Bülow derimod. — eller skulde den ny Rejse möde store Vanskeligheder; da vil jeg ikke tænke derpaa. Det er ikke Frygt for Livet, som driver mig til denne Proposits, men en inderlig Tragten efter at udrette det meste og
 20 skjönne, som mine Kræfter tillade. Jeg haaber snart at höre et Par Ord fra Prof: derom, maaskje jeg med næste Post skal skrive til Bülow derom idag er det umueligt Ærbödigt og Venskabeligt
 R. K. Rask.

Til Prof. og Dr. Theol. P. E. Müller.

25 Jeg haaber at alle mine Sager og Breve ere rigtig ankomne. nl. Brev til Oldsagkommissionen med en samling antikvariske Kobber. — et Par Breve eller 3 til Hr. Prof. tilligemed Breve fra Titulærraad Laboikow. — et Par Breve til Prof. Nyerup — et Brev til Prof. Ørsted om at hidskaffe Mineralier fra Island. — Et
 30 Brev fra en ubekjendt Mand til Konferentsraad Wormskjold skikket med en Skipper fra Bergen. Mer erindrer jeg ikke i Øjeblikket. — Mange Hilsener til alle Velyndere og Venner. —

324. *Fra A. A. Afzelius* 6/10 1818.

Bästa Broder!

Cnatingius kom för några dagar sedan hem ifrån Östergötland och fick ett bref af dig. Det vore mig kärt om du komme att blifva öfver vintren i Petersburg. Mycket skulle jag då fråga dig; ty jag 5 tänker mycket på Eddarne och dess mythers utredning och jämförelse med än lefvande traditioner. I denna månad hoppas jag se allt af dina O. posthuma färdigt och min öfversättning *it sama*. Nu har jag med Hammarsköld öfverenskommit att jag får hos en annan fortsätta läsboken och betalt honom papper och besvär så 10 att mig tillhör nu förlaget. Sista halfarket följer. Med nästa post skrifver Cnatingius, och sänder hvad som finns.

Hur länge blir du i Petersburg? Ett bref, ser jag af ditt bref till Cn., lär vara förloradt.

Adlerbeth helsar.

Valeas meq mutuo diligas!

Afzelius.

St^m d 6. Oct. 1818.

15

325. *Til Asmus Larsen.*

Petersborg d. 12 Oktober 1818.

Bedste Larsen!

Har Du faaet et af mine Breve fra Nyerup, hvilket jeg ellers 20 ikke begriber, saa har Du her et til ham igjen. Begge dine sidste har jeg rigtig modtaget og besvaret straks det første over Sverrig, det sidste hermed over Hamborg. Begge Veksler paa 300 R Hamb. Bco Stykket har jeg altsaa og annammet; og takker derfor meget, blot det ikke bliver dig for byrdefuldt at holde ud med 25 præstanda til Nytaar. Min Stedmoder önskede jeg gjerne at tjene med det forlangte 100 Rd^r mod Obligat. og med alle mulige Formaliteter og Forsigtighedsregler af Grunde, som Du formodentlig allerede har set af mit forrige Brev. Henderson bör ingenglunde

heller vente; ti han har for længe siden gjort et rent Udlæg for mig uden noget Bevis eller Sikkerhed.

Den første Pakke Böger er jeg saalangt fra at have faaet at jeg endnu er fuldkommen uvis om jeg nogensinde erholder
 5 den eller Brevene¹; dog har jeg i Dag faaet et Slags dunkelt og fjærnt Haab efter at have sprungen Byen om 3, 4 Dage desangaaende fra Morgen til Aftens Ende; Pastor Hipping har ogsaa sprungen idet mindste 3 Dage derom, og det er ham, som tilsidst *hændelsevis* har truffen paa en ikke urimelig Udvej af Labyrinten.
 10 Konsul St. kunde aldeles ikke befatte sig med sligt, da Pastoren nogenledes viste ham at den maatte existere, først erklærede han det for Usandhed. Du skal ikke adressere noget for Fremtiden til ham, af hvad jeg eller mine Venner bestille; men heller til Bibelselskabets Hus til *The Rev. Mr. Paterson*, og saa dens Navn som har
 15 bestilt; det var vel at mit Navn ikke var nævnet i Udskriften paa den første Pakke. — Kaptejn Kölla eller Hölle er endnu ikke hidkommet. Hvad Böger jeg har bestilt, med Breve som har gaaet forloret, kan jeg ikke selv sige, da de alle har været for fremmede, som enstemmig frabede sig al Forsendelse over Stokholm, da de har
 20 nok med Khavn og Petersb. Jeg for min egen Del ønskede dog nogle Ex. af min Prisafhandling skikkede til Kamstrup. Desligest 2 Ex. af den norske Guletingslov og 1. Ex. af anden Del af Sæmunds Edda alt hæftet med spesifiseret Regning², ifald ingen Lejlighed falder hid direkte; de adresseres til Hipping uden at mit Navn
 25 anføres, men isteden for *St.* sættes *Paterson* eller *den danske Legation*, hvis de skikkes direkte, ellers adresseres de blot til Kamstrup, som selv vil sørge for den videre Forsendelse.

---

¹ Denne Sag gör et ubodeligt Afbræk i mine Planer for den danske Boghandel frygter jeg. Bare det ikke gaar med Kölle paa samme Maade!

30 ² samt endnu et Par Pjeser udkomne i Greifswalde den ene om Gullandsloven tror jeg, den anden af Grimm ogsaa om de skandin. Love; men hvis ikke Nyerup kjender dem saa maa disse to bie til jeg kan faa den bestemte Titel opgivet

Hvad de Böger angaar hvorom jeg har skreven fra Stokholm; da er det mig nu ikke let her at undersøge hvori Forseelsen ligger, det er og en ubehagelig Sag at skrive om, da det ser ud som et rent Bedrageri. Jeg maa derfor bede dig at skaffe mig fra Nyerup en Fortegnelse paa 1) *hvad* og 2) *til hvem* der er skikket noget af mine Sager fra Stokholm, at Boghandler Béken har medbragt nogle Forærin- 5 ger vêd jeg, men ikke hvad eller til hvem især det er fordelt, formodentlig har de kastet min Note derom bort, og siden gjort som det er falden dem ind. Prof. Magnusen kan vel og give denne Fortegnelse, som kan justeres og supleres af Prof. Nyerup. Lobjkos Sager 10 komme vel dog med Skibslejlighed endnu, og med en reel Mand, som ikke har Skibet fuldt af Kontreband op til Kahytdækket. Det er kanskje bedst at adressere *hans* Sager til den danske Legation, hvis de ikke allerede ere afsendte. I alle Fald venter jeg Konnossement og Regning saasnt som de afgaa Jeg havde skrevet det af 15 mine Breve, jeg tror til Müller om en dansk Mand *Veinsang*, som deslige Sager kunde aflægges hos, men det er vel mindre sikkert, da Erfaring viser at man aldeles ikke kan lide paa *Skipperne*; det er altsaa at holde paa Skillingen og lade Daleren løbe. Lev nu vel, kjære Ven! hils alle gode Venner og erindre din hengivne 20

R. Rask.

326. Til P. E. Müller.

Petersborg d. 12 Okt. 1818.

Højstærede Hr. Professor!

Mit forrige Brev over Stokholm haaber jeg De rigtig har imodtaget, jeg blev ikke lidet overrasket ved for kort siden at se et Brev 25 fra Dem igjen, men da jeg aabnede det var det det sidste, som De havde betænkt mig i Stokholm!! Imidlertid takker jeg meget for de kjærkomne Efterretninger om Sagens Sammenhæng med min Professortitel og det ny Stipendium, som og for de øvrige deri indeholdte Efterretninger om Edda, Snorre & c. samt gode Raad om 30

min Bortrejse fra Stokholm. De ser nu heraf at jeg har sagt mig selv det samme, og udført det i det første mulige Øjeblik efter egen Beslutning, uden at kjende noget Menneskes Tanke derom. De vil ikke heller kunne tvivle om hvad min Agt har været, naar de be-
 5 tænker hvilket/hvilke Tilbud jeg havde afslaaet förend jeg vidste noget om Dedikationens Udfald; dog vil jeg ikke gjöre mig helligere end jeg er men oprigtig tilstaa at jeg maaskje havde ladet mig overtale, hvis mine Velyndere i St. havde grebet Sagen an paa en anden Maade, neml. handlet mere, og talt og triumferet mindre i
 10 Begyndelsen, men dette krænkede min Natsionalfölelse, og gjorde snart min Beslutning aldeles urokkelig. Men De har gjort saare vel i ikke at tale noget om den hele Sag; ti det kunde let hindre det Forslag jeg gjorde i mit Sted, hvilket skulde gjöre mig ondt i to Henseender, maaskje det alligevel hindres af Omständighederne
 15 selv, men det kan man ikke gjöre ved. Det vil i alle Fald snart vise sig, da Sagen efter de sidste Breve jeg fik fra St. nu hviler hos Kongen og beror paa hans Afgjörelse aldeles, hos Stænderne faldt den saa godt som igjennem.

Jeg længes nu meget efter at se et Par Ord fra Dem om min
 20 sidste Plan, at gaa tilbage först paa et Aars Tid for at udgive en jävnförende Sanskritsproglære og Læsebog med Apparat, og derpaa til Indien til Söes. Det er mærkværdigt nok at man endnu ingen unge Lærde plejer skikke did fra noget Land i Evropa, hvorvel man overalt raaber paa de Herligheder der ere at hente; og
 25 det ogsaa er uimodsigeligt at *Pali* og de *hellige Böger* have den yderste Interesse, men hvile i det fuldkomneste Mörke. Sanskrit er meget blandet med de nordasiatiske Sprog Finsk, Tatar. Tungus. o. desl. hvilket maaskje forskriver sig fra de gamle Skyters Tider eller og fra til dels de senere Mongolers Herredömme. Det har og
 30 i sig selv andre Mærker paa store Omvæltninger, som hidtil ikke have været bemærkede. Overhoved er i dets Gramm. uendelig meget at gjöre. *Pali* synes (efter de faa Ord jeg har set) at nærme sig mere til Græsken og maaskje saaledes være ældre, og oprinde-

ligere. Man kunde ellers gjerne derfor lade denne Rejse gaa fort til de kaukasiske Egne eller Krim, og igjennem Ungarn Wien, München (for Harmonia Cottonia's Skyld) ti paa Meiland (for Ulfilas) er det vel ikke at tænke(?!) Og til denne Tur vilde det Tillæg som De har haft den Godhed at søge for mig vist ikke af 5 nogen skjønnsom Mand ansees at være for overdrevet ej heller spildt. — Jeg havde ikke sagt nogen her hvormeget jeg har at rejse for; men for noget siden havde en tysk Prof. og Hofraad Frähn set det i Lpz. Literaturtidende, han viste mig Stedet og sagde; jeg er bekjendt i Kasan og paa den hele Strækning og jeg forsikrer at det 10 er umuligt at tænke paa at rejse der med denne Summe; ti saasnart som De kommer til Kaukasus, eller overhoved til de Egne hvor Tatarer og andre fremmede Folkeslag bo, kan de intet bruge uden rent Sölv. Det var maaskje derfor best at ikke gjøre denne Krog af Rejsen til Sydost for lang men holde sig til Littauen, Krim, 15 Tyskland, som Hovedpunkter, ifald De bifalder hele Planen om den indiske Rejse siden efter; ti ellers maa jeg naturligvis tværtimod strax lige i Sydost. Man siger mig at Humboldt har opgivet den Plan at gaa igjennem Rusland til Indien, fordi det ansaaes for umuligt, da de mellemliggende Folk ere alt for mistænksomme 20 mod enhver som kommer fra Rusland til at de skulde lade nogen slippe levende igjennem hos sig/ind i det indre af deres Lande; fra Indien derimod til Rusland gaar det lettere eftersom der i dette Fald ingen Aarsag er til Mistanke, hvorfor og Humboldt skal have valgt denne Plan, ifald han ikke snarere slaar sig til Ro med alle 25 i Paris. Disse Forestillinger tilligemed Prof. Nyerups Efterretninger om Bibliotekets indiske Tilvækst har bragt mig paa dette sidste Indfald; imidlertid overlader jeg Beslutningen i den hele Sag fuldkommen til Dem og Bülow; jeg skal ikke fattes til Udförelsen efter bedste Evne saavidt som Livet og Muligheden tillader: 30

ákattac vin

í Vana heimi

er götu fyrir mèt greiði

enn mèt hefir Óðinn

ætterni gefið,

svo hjartað dygði, danskt.

Jeg er ogsaa beredt til at tage hvilken som helst anden Vej hjem og til hvilken anden Tid det maatte foreskrives forudsat der er Haab om den indiske Rejse; ti man bör opofre det mindre Gode for det større. Dog behöver jeg höjlig Vinteren her, og vilde nödigst
5 tage Sövejen siden efterdi der er intet at se eller lære, men over Königsberg kunde det for Besparelses Skyld gjöres. Dog er det maaskje allerbedst at lade Turen gaa til Krim og Wien, omtrent efter förste Bestemmelse, og da beholde den indiske Rejse in petto til Sanskrit-sagerne ere udgivne. Der findes vel dog et Skriftstöberi
10 i Khavn, hvor man kan faa tre fire ny latinske Figurer gjort?

Hr. Professoren ser her mit Hjertes Tanker om den hele Sag; jeg beder og haaber at De snart vil skrive mig Deres. I lige Maade haaber jeg de snart glæder Lobjko med et Par Ord, som vil opmuntre ham og understötte mig i mit ikke lette Arbejde for den
15 danske Literatur. Jeg har endnu til datum ikke erholdt nogen eneste Bog eller nogen anden Hjælp herudi fra Kjöbenhavn. Men to ny Breve fra min Kommissionær med to Vexler hver paa 300 R Hbr. Bco har jeg rigtig erholdt saa at min Frygt for hans Sikkerhed er forsvunden. Uheldet med den förste Bogforsendelse kan han
20 vel ikke gjöre ved, skjönt det var fatalt; ti Russerne ere muntre og flygtige ligesom Franskændene, men ivrige og driftige naar man forstaar at nære den ên Gang antændte Lue, hvilket falder mig allene temmelig svært; ti Modstanderne ere legio. —

Idag har jeg ogsaa tilskrevet Bülow om denne hele ny Idée om
25 min Rejse, jeg længes nu ret inderlig efter Resultatet, i det Haab at De begge stemme overens i Deres Beslutning. Imidlertid anbefaler jeg paa det beste Hr. Professorens ærbödige

R. Rask.

327. *Til Rasmus Nyerup.*

Petersborg d. 12. Oktober 1818.

Til Prof. Nyerup.

Kjære gode Hr. Professor!

Deres to sidste og eneste Breve, som jeg her i Byen har erholdt have været mig til stor Glæde og Opmuntring, saavel fordi de over- 5 beviste mig om Deres fortsatte Yndest og Venskab for mig som og formedelst de interessante Efterretninger de indeholdt; at disse have virket meget paa mig og paa min hele Rejseplan vil De hos Prof. Müller u. Tv. allerede have erfaret, saafremt ellers mit sidste over Sverrig skikkede Brev er kommet ham til Haande, ellers ialt 10 Fald ved denne Lejlighed.

Lobojko gjør gode Fremskridt i Dansken og oversætter nu Fortalen til min angels. Sprogl. paa Russisk, for at indrykke den i en Sjurnal, som udgives her af et saakaldet frit, litterært Selskab. Et frit Selskab vil sige et Selskab, hvis Skrifter og Foretagender man 15 har Frihed til at recensere fordi det ikke har Titel af kejslerligt; ti alt sligt gaar skudfrit, hvor rav, splitter, sperantende galt det end være maa. Af dette samme fri Literære Selskab er jeg ogsaa, ved Labojkos Venskab, ophøjet til korresponderende Medlem; Det er just ikke betydeligt i Sammenligning med Skandin. men højst 20 brilljant og altid interessant, som ethvert lille Kjær i en Sandörken.

Jeg har intet hört eller set fra Prof. Degen siden min Afrejse fra Kjöbenhavn, og derfor heller ingen af hans matematiske Venner besøgt; dog havde jeg tænkt at gaa til Schubart paa egen Haand, men alle mine Bekjendtere stemme overens i at skildre ham som 25 en tvær og sær og tör Knast, som det er umueligt at have med at bestille Med en anden Mand af den matem. Art nl. Hofraad Pantzner, har jeg derimod gjort Bekjendtskab. Han er ud. Tv. en Mand af sjeldne Kundskaber i flere Fag især Naturhistorie, men er vel neppe af Degens Bekjendtskab, ellers vilde jeg meget bede 30 at hilse fra ham saavelsom fra mig selv. En anden Hilsen har jeg til den berejste Vormskjold fra Maleren Choris paa Skibet Rurik,

ifald jeg ikke alt i forrige Brev har bebyrdet Prof. Müller dermed. Jeg har ellers sögt meget faa Bekjendtskaber, da de fleste ikke ere af min Verden; alles Øjne vogte her paa nervus rerum gerendarum, eller ialt Fald paa den goddædige Gudinde, som Tröjel har be-
5 sjungen. Hvis jeg skulde frequentere ordentlige Selskaber her, maatte jeg have tre eller fire Gange saa meget at rejse for, og intet at bestille. Nogle tyske Professorer udgjöre mine fornemste Bekjendtskaber, dog sætte de fleste Næsen saa höjt at jeg gruer for Bjælkerne. Tre franske Lærde, som jeg har truffen, have endnu
10 mindre været efter min Smag, skjönt de ikke have den barbariske /grobianse Bondestolthed som Tyskerne, men det gaar med dem som Franskmanden i Sverrig sagde om Vinflasken, da de bad ham skjænke i for sig selv, „der er ingen inde“, sagde han og pegte paa Bunden. Her er overhoved lidet at lære af nogen, alt maa ved eget
15 Studium udgrundes; ti her er i Publikum aldeles ingen Sands for Videnskab. Hvis Prof. har faaet mit förste Brev fra Petersb. om det tyske Teater, saa kan De med faa Forandringer anvende det paa det store kejserlige Russiske Teater, hvor jeg nu ogsaa *én* Gang har været at se *Ifigenia i Aulis* grande Opera & c. og derefter —
20 *Ugor* og *Martha* en russisk Originalfarse! Da Klytæmnestra vilde löbe efter sin Datter for at redde hende, trak Vagten fra Læret og satte hende Kaarden for Livet. de græske Soldaterne vare klædte ligesom Lapperne i Leems Beskrivning over Finmarken. Skjoldene svarte livagtig til Runebommerne & sic cætera. Der klappedes
25 regelmæssig ved hver Scene; tre af Skuespillerne bleve desuden fremraabte bag efter. Forlad disse Ubetydeligheder og erindre Deres evig hengivne og forbundne

R. R.

Hils Grönland mange Gange jeg har med inderlig Fryd og
30 Gammen set hans svenske Melodier og beundret hans korrekte Svensk, som jeg endnu aldrig har set Mage til hos nogen Ud-
lænding, ogsaa Graveringen var temmelig vel udfört.

For ikke at passere for uefterrettelig følger her en Fortegnelse over de Breve jeg har faaet: 2 fra Prof. inden i 2 fra Larsen. — 1 fra Prof. Müller med udenlandske Passer — besvaret. — 1 fra Hr. Egilsen besvaret over Sverrig. — 1 fra Oldsagkommissionen med 1 fra Thomsen begge besvarede og til Kommissionen sendt en 5 Samling sjældne Kobbere over Oldsager her paa Kunstkaæmeret, igjennem den danske Legation. Fra ingen anden Dansk eller Isl. har jeg erholdt noget Brev eller Efterretning af nogen Art. Et stort Brev til Prof. Ørsted fra Pantzner og mig — samt et til Conferentsraad Wormskjold fra en Ubekjendt begge med Skibsløjlighed ere 10 vel rigtig ankomne?

333. *Til C. Molbech.*

Petersborg d. 20. Okt. 1818.

Højstærede Hr. Sekretær!

Jeg maa bede Dem meget at undskylde at jeg uden nogen interessant Nyhed tager mig den Frihed at ulejlige Dem med et 15 Par Linier. Sagen er at Greve og Rigskansler Romänzov har anmodet mig at skaffe ham Underrettelse om der i Kjöbenhavns Bogsamlinger skulde findes slavoniske eller russiske Haandskrifter, eller andre utrykte Sager som angaa den russiske Historie eller paa nogen Maade dermed staa i Forbindelse, og ifald de findes da en 20 kort Efterretning om Indholdet, Alderen & c. forsaavidt sligt uden alt for stor Umage kan vides, da han maaskje siden vilde lade afskrive, eller udgive desl. Stykker efter Omstændighederne. Paa Universitetsbibl. tror jeg intet findes af den Art; men paa Kongens Bibl. erindrer jeg at jeg har set en Mand læse i store russ. Doku- 25 menter. Troligvis maa der ogsaa findes et og andet om Danskernes gamle Forbindelse med de östersöiske Provinser af Rusland. Ved en kort og tydelig Efterretning herom vilde De fremme Literaturen, bestyrke Greven og andre i den Idée, jeg har søgt at give dem om Dmark og danske Lærde, samt understøtte mig uendelig 30

i mit Arbejde for Nordens især Fædrelandets Literatur, hvori jeg til Datum aldeles ingen Hjælp ellers har erholdt fra Kjöbenhavn. Jeg anbefaler Dem derfor denne Sag paa det beste tilligemed Deres hengivne
R. Rask.

5 Til Hr. Biblioteksekretær Molbech

P. S.

En saadan Efterretning kan bekvemt adresseres til Greven selv og afleveres til den russiske Legatsion i Khavn, om den skrives paa Tysk eller Fransk kan den læses af Greven selv uden Oversætter, 10 men i alt Fald ønskes den med lat. Bogstaver, da de andre her ikke kunne læses af andre end indfødte Tyskere, at sige de *skrevne* men vel de *trykte*. Jeg beder meget at hilse Prof. Werlauf og andre fælles Bekjendte Hvis De ser min Kommissionær Hr. Urtekræmmer Larsen eller Prof. Nyerup, da beder jeg at underrette dem at jeg til 15 Datum aldeles ingen Bog har erholdt af alt hvad jeg siden min Hidkomst har forskreven. Jeg har ellers tilskreven begge disse, Prof. Müller og flere med næstforrige Post over Tyskland, og haaber at Brevene ere rigtig ankomne. En herværende russisk Lærd, som havde bestilt *lærde Efterretninger*, undrer sig at intet 20 höres derom. Er det ikke mueligt at de fra den russ. Legatsion i Khavn en Gang om Maaneden kunde forsendes til den russ. Legat. i Stokh. og fra den til den danske Legatsion her i Petersborg? ti med Posten vilde det vel blive alt for overdrevet dyrt. Det var dog Umagen værd at omtale dette Prosjekt for Müller eller Nyerup; 25 ti kan man hverken til Lands eller Vands faa noget hid fra Khavn, saa kan jo aldeles ingen Kommunikatsion tænkes; og da var det bedst at skrive et Par Ord med Posten ligefrem derom saa at ingen skulde vente forgjæves. —

334. *Fra P. E. Müller.*

Kiøb. d 30 Okt. 1818

Høistærede Hr: Professor!

Deres kierkomne Skrivelse af 28 Sept: modtog jeg for et Par Dage siden, og iler med at besvare samme. Jeg begynder med det Vigtigste nemlig Reiseplanen. Efter min Overbevisning maae jeg 5 paa det Stærkeste fraraade den paatænkte Forandring. De havde først givet mig Fuldmagt til at ansøge for Dem Understøttelse til en Reise over Petersborg til Caucasus, det var med Hensyn til den Reises Fremme at De just til den Tid udnævntes til Professor og erholdt kongeligt Stipendium; De tilskrev mig siden om en vel noget 10 forandret men derhos udvidet Reiseplan, jeg ansøgte hos Directionen om 200 Specier aarlig i to Aar, dette indstilles til kongelig Approbation i disse Dage, og da det gaaer af Kommunitetets Kasse, er der ingen Tvivl om, at det bifaldes af Kongen. Des foruden erholder De i Kommission at købe Manuskripter til Univer- 15 sitets Bibliotheket paa Reisen i Indien for et Par hundrede Specier og nogle Bemærkninger desangaaende fra de orientalske Professorer. Dette Stipendium fra Kommunitetet er blot under den Forudsætning at De gaaer ind i Asien. Jeg haaber nok at erholde det forlænget naar De først er paa Reisen et Aar til, ligesom og da det 20 kongelige Stipendium muligen kunde blive forøget i det mindste forlænget. Hvis De nu vender tilbage, eller ikke forlader Petersborg, er jeg i høi Grad compromitteret, som den der har debiteret det Usande for Kongen og Kollegierne, og De selv i en endnu høiere Grad, som den der syntes ved falske Foregivender at ville 25 tilvende sig en Understøttelse, han ellers ikke havde erholdt. Men endog uden Hensyn til dette anseer jeg den forandrede Plan høist mislig. Nu er der Udsigt til at De kan erholde den attraaede Understøttelse, om dette vil blive muligt efter et Par Aars Forløb er meget uvist, Bülow kan dø, Tiderne kunne forandre sig. Deres 30 Vankelmodighed vilde overalt gjøre Vedkommende mere lunkne for Deres Plan. Hvad der vindes ved Udsættelsen indseer jeg ikke.

Hvad De har hidtil forsket og fundet, kan De jo efterlade hos en sikker Mand i Petersborg. Efter et Par Aars Forløb vilde De maaskee blive modnere til Reisen, vist nok, men efter fire efter otte Aars Forløb end mere moden, kort saaledes blev der ingen
5 Ende paa Forberedelsen. Jeg maae tilstaae, at jeg hellere havde ønsket at De istedet for at beskiæftige sig med det i øvrigt vist nok meget rosværdige Øiemed at udbrede Kundskab om dansk Literatur i Petersborg, udelukkende havde beskiæftiget Dem med Deres Reises egentlige Maal, thi dette er saa stort at det fordrer Menneskets
10 hele Kraft. Heller ikke synes mig, at den Reisende bør paa en saadan Reise sysselsætte sig med at skrive Bøger, med mindre det var korte Afhandlinger, han bør samle de Materialier han siden kan benytte, eller gjøre det ude, han mindst kunde hiemme forrette. De mener, at De ved at gaae Søveien til Ostindien kunde føre
15 Deres lærde Apparat med, men dette gielder jo kun om Søreisen selv, vil De dybere ind i Landet kan De jo heller intet Apparat føre med, naar De ikke reiser som engelsk Lord med stort Følge. Hvad Bekostningen angaaer troer jeg at en Reise til Ostindien fra Kiøbenhavn vil omtrent blive lige saa dyr som en Reise fra Petersborg ind
20 i Persien.

Hvad Boghandler Deichman angaaer da er han maaskee ikke slet saa virksom som han kunde være, men dog langt fra heller ikke uvirksom. Det er en skikkelig Mand, og den af Boghandlerne i Kiøbenhavn som ene har nogen Sands for Videnskabelig
25 lighed.

Til Vallich i Calcutta er allerede som et Slags Giengield for de modtagne Bøger afgaaet en Transport af Islandica, nemlig de arnæmagnæanske Udgaver, Snorro, Edda, Haldurons Lexicon, Deres Grammatik, og de tvende Beskrivelser over Kongens Mønt-
30 samlinger.

Brevene fra Loboiko har jeg rigtig modtaget. Det var først for kort siden at der fandtes en Skibsleilighed hvormed de forlangte Bøger blev oversendte jeg tilføiede mit Prisskrift om Guldhornene

mine Afhandlingar om den islandske Historiographi og om Asalærens Ægthed. Den anden Deel af Sagabibliotheket kunde jeg ikke sende med, da det først nogle Dage senere blev færdig fra Pressen. Brevet til Loboiko blev kortere end jeg havde foresat mig thi jeg er i denne Tid ikke vel og derfor kun lidet oplagt til at skrive. 5

Gud give Dem Sundhed og Kraft til at fuldføre Deres store og skønne Plan. Dens lykkelige Udførelse vil ikke kunne glæde nogen mere end Deres

oprigtig hengivne

P. E. Müller.

p. s. Brevet og Kobberne til den arnæmagnæanske Kommission 10 er ankommet, ligeledes har jeg modtaget de til mig skrevne. Om de øvrige Breve har min Upasselighed hindret mig fra at erholde Underretning.

337. *Fra A. A. Afzelius* 10/11 1818.

B. Broder!

15

Just nu fick jag första gången, i höst, se Kamsterup och med det samma ett bref från dig. Du skrifver i ditt förra bref att detta var ett afsked; deraf slöt jag att du skulle resa och således skref jag ej till dig. Min Öfversättning af Poetiska Eddan har kostat mig mycken möda, och då jag arbetat en hel dag, är vanligen 3^{ne} sidor, 20 hvad jag hunnit: Nu återstå blott de 3^{ne} sista sångerne, och tryckningen är blott ett halft ark efter, således hoppas jag i nästa vecka få slut med arbetet; om ej Företalet kommer att kosta mig för mycket arbete och tid. Emedlertid har jag latit allt annat hvilas och tar ej före Läsbokens Fortsättning förr än detta är slut. Jag har 25 lärt: aldrig mer än ett järn i elden! —

Vår vän Adlerbeths far är död och Adlerbeth är Fideicommissarie: nu ner och begrafver sin Far. Har du hört att Kungen beställt Thor Odin och Frey i Marmor af Fogelberg efter de exponerade? Exposition har insamlat 100 Ducater, hvilka användas 30

till nya prisämnens belöning. Uppgif något sådant, i ditt nästa brev. Göthiska Förbundet är nu sysselsatt att uppgifva ämnen för täflingen. Säg mig hur länge jag kan skriva dig till på Petersburg?

Din Vän

Afzelius.

5 d 10 Nov. 1818.

Udskrift: S: H T: Hr Professor Rask

339. *Til P. E. Müller.*

Petersburg d. 27 Nov. 1818.

Højstærede Hr. Professor!

Jeg har med inderligste Fornøjelse imodtaget Deres Skrivelse af
 10 30 Okt. den var tydelig, grundig og lærerig, og altsaa yderlig vigtig
 for mig som her ikke har nogen Ven eller Velynder at raadføre mig
 med om nogen Sag. Imidlertid vil de af et senere Brev fra mig,
 som jeg haaber, have set, at det ingenlunde var nogen Vaklen i selve
 Planen, men Uvished om den beste Maade at udføre den. For-
 15 skjellen imellem begge Maader er: til Søs *kan* man komme til
 Ostindien, til Lands ved jeg ikke om det har lykkets nogen. Til
 Kalkutta eller Madras og derfra til Søs til Burman kan man føre
 hvad man behager, men fra Petersburg did er det saame som fra
 Labrador til Buenos Aires. Med sine Böger hos sig er den Lærde
 20 overalt i sit Studerekammer, uden dem er han som en Smed uden
 Hammer og Ambolt. Efterat have gjennemløbet de indiske Sager
 paa Univers. Bibliot. vilde jeg være indviet i hele Ind. Literatur,
 og vide hvad som fattes Oplysning og hvad der er udfundet; nu
 maa jeg begynde dermed naar jeg kommer til Indien. Men vel muligt
 25 at Sørejsen vilde koste fuldt saa meget og at dens *Mulighed for min*
Person eller nogen dueligere kunde være højst tvivlagtig; altsaa som
 De ønsker, og Omstændighederne i Kjøbenhavn tilraade! jeg skal
 ikke fattes, og fordrer kun Erkjendelsen af *ultra posse nemo obli-*
 gatur. De har højiligen Ret at man ikke bør skrive Böger paa en
 30 Rejse; men De vil undskylde mig naar De betænker at min Rejse

er linguistisk, og at min Rejsebeskrivelse vil blive en Grammatik (eller dog i den Art). Jeg har ellers samlet mangehaande Smaafordringer til den naturlige og systematiske Fremstillelse af de fleste evropæiske Sprog og nogle asiatiske hvorved deres sande Væsen og indbyrdes Overensstemmelse bliver langt tydeligere end hidtil; 5 men jeg forudser at det vil blive af liden Nytte, hvis det ikke lykkes mig selv at lægge den sidste Haand derpaa Dr. Bredsdorff er i alle Fald den som helst skulde kunne redigere noget brugbart deraf, som et Slags Raskiana. Værst er det om jeg ikke kan føre mit arab. og pers. Lexicon (Golius og Hopkins) med. Mit tatar. finske, ung. 10 lappiske Apparat og de fleste af mine skrevne Hæfter vilde ogsaa være yderlig vigtige. — Men jeg tvivler højlig at det bliver mig mueligt at rejse med det jeg har, naar jeg skal udrette noget. Denne Sag velter jeg paa Hr. Professoren; min yderste Omhu skal være hverken at beskjemme eller bedrøve Dem eller mine andre Vel- 15 yndere. Naar jeg kan rejse herfra er mig umuligt at sige Dagen til Afrejsen var bestemt i Sommer og jeg var færdig, men mit Rejseselskab svigtede; især da jeg nu har noget at afgjøre med Grev Rumänzov, som umulig *kan* afbrydes uden at compromittere mig selv og Fædrelandet, som jeg paa en vis Maade her repræsenterer; 20 det torde desuden blive yderlig vigtigt for hele Rejsen. Men at jeg agter at rejse haaber jeg De ikke vil kunne betvivle. Jeg er næsten hver Mandag hos ham i Selskab med Adelung og Krug, og jeg har benyttet min Indflydelse paa ham til at faa ham til at lade udarbejde og trykke et nyt fuldstændigt Lexicon Fennico-latino- 25 germanicum, hvilket allerede er under Arbejde i Aabo, og flere Bogstaver udarbejdede. Forfatteren Gustaf Renvall har jeg privatim foreslaaet et nyt System af Casus og Deklineringens Indretning med ny Benævnelser, hvilket han har antaget i en Sproglære som forudskikkes, endskjønt det var tværtimod hans om denne Sag udgivne 30 Arbejder (Dissertationer). Jeg haaber at dette alt skal ansees uegenlystigt, gavnligt for Videnskaberne og værdigt Fædrelandet. Mit Arbejde for dansk Litteratur har tildels været uvilkaarligt, da jeg ikke

kunde undgaa det som dansk Lærd, og som Professor; men jeg kan ikke nægte at jeg har med Glæde og Kraft benyttet Lejligheden. Virkningen vilde dog blevet 10 Gange større, hvis Boghandel og Brevfexling havde svaret til min Iver og nogle herværende

5 Lærdes Lyst og inderlige Attraa; de ere vel ikke mange eller høj-mægtige, men man skal begynde med noget. Ingen er vigtigere end Loboiko (Titulærraad) og ingen ivrigere end Pastor Hipping, Religionslærer ved det kejserlige Gymnasium, Finne af Födsel og en fortræffelig Mand af Karakter. Han har arbejdet meget paa at

10 oprette et nordisk Selskab, hvori han dog vel neppe bliver lykkelig da Arbejderne ere for faa. Han har mærket det og just idag været hos mig for at yttre en ny Idé i den Anledning. Man maa dog endelig faa en Kommunikat. tilvejebragt (sagde han) med Danmark og Sverrig, en Art Brevveksling at vi kan vide hvad der skjer og give

15 Underretning igjen om hvad som skjer her og i Finland, ogsaa i den Henseende kunde et lidet Selskab være ønskeligt, om det og intet udgav kunde det skriftlig holde en Bog over alt i Literaturen som forekom Medlemmerne interessant for Udlænderne, af denne Bog kunde sendes kort Uddrag, og, om noget begjertes videre, det hele

20 extensum af et eller andet Stykke, som kunde trykkes der i et bekvemt Blad; og vi paa samme Maade erholde Efterretninger at trykke her paa Svensk eller Russisk. Dette forekom mig som en Filial til Skandinav. Selskab — jeg tænkte og paa skandin. Katalog, som endelig bör indbefatte den finske Litteratur med, det er at sige

25 alt Svensk (og Finsk) som trykkes i Finland Petersburg iberegnet; ti her mødes den nordiske og germaniske Literatur, og her ere mange Svenskere og Finner, som ere aldeles forsvenskede. Deres Arbejder i Literat. blive ubekjendte for den övrige Verden, det skulle föröge Katalogets Interesse og Fuldstændighed at medtage

30 dette; jeg har og derom skreven til Nyerup og Deichmann, men ikke faaet Svar paa den Punkt. Man kunde og tænke paa at benytte dette til et Blad for udenlandsk Literatur. Det er en Skam for Norden at der ikke gives nogen eneste lærd Tidning af den Art,

den bör unægtelig udkomme i Danmark som nærmest ved Udlandet og som det Rige hvis Sprog tilhører helt de to og halvt det tredie og fjerde (jeg regner Finland med, som nu strækker sig til et Par Mil fra Petersborg, med sin egen Forfatning, sit eget Universitet og flere Gymnasier og Skoler hvor Svensk er det herskende 5 Sprog overalt, og Dansk ikke ubekjendt). Dersom jeg var fast i Kjöbenhavn kunde jeg have inderlig Lyst til at forsøge noget sligt i Forening med flere unge Lærde. Imidlertid anbefaler jeg Pastorens Idé til Deres Betænkning hvorledes den kunde benyttes og udføres: jeg bad ham at opsætte den skriftlig paa Svensk, og skal 10 maaskje tage mig den Frihed at sende dem den senere. Baade han og Raad Loboiko burde være corresponderende Medlemmer af skandin. Selskab, da jeg tvivler paa at Selskabet har fortrinligere og vigtigere Korrespondenter. Det er Pastoren som har forskreven skand. Selskabs Skrifter, hvori dog fattedes et halft Bind; Foruden 15 disse to har jeg anbefalet Deichmann til Kollegieraad, Bibliothekar og Prof. Frähn, men han er tysk og Orientalist, og ønsker blot lat. ell. tyske Sager fra Khavn og Lund, samt til mange andre; men disse tre kunne blive yderst vigtige for Literaturen og Boghandelen. — 20

Til Slutning ønsker jeg lykkelig Jul og Nytaar og anbefaler paa det beste Deres
ærbödige R. Rask.

De har vel hört hvorledes Humboldt rejser og hvad han faar at rejse for, paa den Maade kan der komme noget ud af et saa- 25 dant foretagende! NB. Hav den Godhed at skaffe mig en nöjagtig Fortegnelse over Wallichs Foræring til Bibl.

342. *Fra P. E. Müller* [1818].

Kiøb: d: 15 Dec

Høistærede Hr Professor

Deres Brev af 12 Oct: har jeg rigtig imodtaget, ligesom jeg og haaber, at De har faaet mit Svar paa Deres Brev af 28 Sept: Jeg
5 opponerede deri med forskiellige Grunde mod den forandrede
Reiseplan, og er endnu i det Hele af samme Mening, men jeg
haaber dog, at vi ville blive enige naar jeg i dette Brev først faaer
udviklet for Dem, hvad jeg i dette Efteraar har søgt at virke i Deres
Sag. Det er, som jeg allerede har meldt Dem, flere Maaneder siden
10 jeg indgav til Directionen for Universitetet en Ansøgning om Reise-
stipendium fra Kommunitetet paa 200 Species i to Aar fra Be-
gyndelsen af 1819 at regne, i November Maaned har jeg skrevet
en Ansøgning til Directionen for Fondet ad usus publicos om en
Forhøielse paa 100 Species af det derfra tilstaaede kongelige Sti-
15 pendium, samt en Forlængelse, saaledes at De fra 1819 af at
regne erholdt fra den Kasse 500 Species i tre Aar. Universitets-
directionen har ledsaget denne Ansøgning med sin Anbefaling, og
tillige yttret, at den vilde indstille Kommunitetets Reisestipendium
ligeledes paa tre Aar, saa De altsaa erholdt 700 Species i tre Aar.
20 Underbibliothecars Gagen er omtrent 80 Species og Bülow giver
vel noget, omendskiønt hans Brodersøn Stiftamtmand Bülow, der
er gaaet Fallit har skilt ham ved en stor Sum Penge. I den sidste
Ansøgning har jeg, med Hensyn til Deres senere Breve, saaledes
udviklet Deres Reiseplan: at De mod Foraaret agtede at reise til
25 Astrachan, og derfra over Caucasus og Persien til Indien; men
hvis der, som muligt kunde være, viste sig, naar De kom til Cauca-
sus, for store Vanskeligheder for denne Plans Udførelse; vilde De
vende tilbage for paa Søveien at naae Ostindien, og De haabede
da, at hvad der blev tilovers af Reisestipendiet, da maatte komme
30 Dem til Gode. Paa denne Maade troede jeg bedst at kunne forene
Deres forrige og nuværende Plan. Yttrede De nu, efter eengang at
have ansøgt om Understøttelse til en caucasisk Reise, at De fra

Petersborg vilde vende tilbage, for at begynde en ganske anden og ny Reise, maatte denne Vankelmodighed synes underlig, og kunde vække ufordelagtige Tanker om Dem. Naar De derimod gaaer til Caucasus, hvor der dog, især med Hensyn til Osseterne, maae være Leilighed til interessante Bemærkninger, men hindres 5 fra at gaae videre, da er Skylden ikke Deres, og det røber Vedholdenhed, naar De paa en anden Vei søger at naae det samme. Da jeg nyligen overleverede Kongen den anden Deel af mit Sagabibliothek, taledede han med megen Interesse om Deres Reise, og yttrede tillige, at det var Skade, De reiste allene, paa saa lang en 10 Reise burde man være to. Vor Konge viser sig overalt meget ivrig for at understøtte videnskabelige Foretagender, og alt hvad der kan udbrede Nationens Hæder. Pastor Henderson er kommet hertil med sin engelske Kone, og efter at have her tilbragt Vinteren, gaaer han til Petersborg derfra til Astrachan, hvor han agter at for- 15 blive i en halv Snees Aar. Han fortalte mig at den ene Sanskritgrammatika, De havde ønsket, kostede 14 Pund, han havde kjøbt en mindre dyr til fire Pund. Fra Sverrig ere 6 Exemplarer af Sagabibliothekets første Deel blevne sendte tilbage fra Boghandleren. Med første Leilighed skal jeg sende den anden Deel til Petersborg. 20 I Oktober var jeg temmelig syg nu er jeg bedre. Gud være med Dem. Skriv snart
til Deres hengivne P. E. Müller.

Udskrift: A Monsieur le Professeur R Rask Voyageur Danois a *Petersbourg* par *Hambourg et Berlin* a l'adresse de M Paterson Maison de la Societé biblique 25 a Petersbourg franco Hambourg

344. *Til unævnt* [1819?].

Милостивый Государь мой.

Почтеннѣйшій Госп. Статскій Совѣтникъ!

Я былъ у васъ за нѣсколько дней, дабы съ вами проститься, 5 но не имѣя счастья васъ дома застать, я вамъ теперь черезъ друга моего эти строки посылаю. Я вамъ за всю дружбу милость и учение сердечно благодарю, и покорно прошу васъ эти 100 руб. поставить за нѣкакой малы знакъ моей благодарности. Продолжать не нужно, вы довольно знаете какъ мнѣ трудно изъясниться по русски; и такъ 10 простите, милостивѣйшій государь мой! да сохранить васъ богъ, здравствуйте беспрестанно.

Раскъ.

345. *Til Rasmus Nyerup* [1819].

De har i Deres sidste gode Skrivelse ønsket, at erholde nogle 15 Efterretninger fra mig som dansk Rejsende, for at forelægge Almenheden dem; det er altså ikke blot deres smigrende Tillid og Venskab, men også Fædrenelandets billige Fordringer, der driver mig til at meddele en og anden Idé, som jeg på min Rejse har haft Lejlighed til at fatte. Al Vægring vilde være så meget des uundskyldeligere, som jeg efter min Rejseplan og mine personlige Omstændigheder hverken formår eller agter at udgive nogen Rejsebeskrivelse, og endnu mindre nogen statistisk eller malerisk Beskrivelse over de Lande, jeg besøger. *Min Hensigt er nemlig ene og alene at studere Sprogene, i deres forskjellige Bygning og 25 mangehånde Forholde, for deraf at kunne dømme om Folkenes Vandringer, Slægtskab og Oprindelse, især for såvidt de kunne anses for beslægtede med de nordiske eller indvirkende på dem. Dette Arbejde pålægger mig et møjsommeligt Studium af allehånde ellers fattige og næsten utilgængelige Kilder hjemme på 30 mit Kammer. Man måtte gå en ganske modsat Vej for at samle*

Materialier til en god Lands- eller Rejse-beskrivelse. Imidlertid ere der dog visse Bemærkninger, som den, der rejser med åbne Øjne, nødvendig må gøre, og visse Erfaringer, som påtrænge sig selv, hvor gjerne man end vilde undvige dem; også disse kunne måske have Interesse for den, som ikke har set eller prøvet det samme; af disse vil jeg derfor meddele Hr. Professoren nogle Grupper, for så vidt Tiden tillader mig; det øvrige, som egentlig angår mit Fag, må jeg gjemme til min Hjemkomst, da det kun kan fremstilles i Form af Sproglærer og Sprogundersøgelser, samt i en Lærebygning om den almindelige Sprogkyndighed (Lingvistik), hvilket alt dels fordrer længere Granskning, dels er mindre deltageligt for Almenheden. Kun må jeg bede Hr. Professoren, at anbefale disse løse Bemærkninger på det bedste til Læserens skånsomme Bedømmelse; de trænge så meget mere dertil, som jeg hverken har haft Tid eller Lejlighed til at læse de fleste ældre Rejsebeskrivelser over disse Egne; men blot har villet fremstille mine egne Betragtninger, over Ting, som for mig ere Bisager.

Kaster man et Blik på det hele russiske Rige (på denne Side Ural), så bemærker man strags, at det på det forunderligste svarer til Snorres Beskrivelse over *Svíþjóð hin mikla eða hin kalda*: „der ere Dyr og Drager forfærdelig store,“ hvilket kan forstås allegorisk; „der ere mangelhænde underlige Folkeslag, der er Riser og der er Dverge, der ere også Blåmænd,“ hvilket gælder temmelig nøje efter Ordene. Dette uhyre Land er, havde jeg nær sagt, endnu ligeså vidunderligt og ubekendt for den øvrige Verden, og ligeså sammensat af stridige Bestanddele, nemlig forskjellige Folkeslag og modsatte Religioner. Ellers må jeg tilstå, at der over Russernes Sæder, Skikke, Indretninger, Religion og Regjering haves fortræffelige Efterretninger i mange Rejsebeskrivelser, hvoraf man kan finde Udslaget kort fremsat i Meiners *Vergleichung des ältern u. neuern Russlands*, 2 Bd. Lpz. 1798, hvilket Verk jeg i det hele har fundet overmåde rigtigt og pålideligt, samt passende endnu. Man har også over Ruslands Historie fortræffelige Forarbejder og herlige

Verker; men uagtet alt dette er dog Riget til den Dag i Dag ligesom afsondret fra det øvrige Evropa. Folket har leveret så få Bidrag til Videnskab og Kunst, samt deltaget så lidet i den almindelige Stræben efter Fuldkommenhed og Sandhed, at det uagtet al sin
 5 Magt og Glands og Rigdom aldrig har vakt nogen betydelig Grad af Opmærksomhed hos andre Folkeslag, undtagen måske med Hensyn til Handel og Statskunst. Endnu synes Flygtighed, Forfængelighed og især Egennytte og Vindesygge at udgøre Hovedtræk i den russiske Tænkemåde. Det er langt fra mig at nægte, at
 10 der gives ligeså ædle dannede Mennesker i Rusland, som i andre Lande; jeg har den Lykke at kjende adskillige sådanne selv, og de skulle evig være mig dyrebare og uforglemmelige, men de ere Undtagelser i Sammenligning f. E. med Sverrig, for såvidt som jeg på nogen Måde kan skønne. Dette Særsyn hos et Folk, som plejer at
 15 regne sig iblandt de oplyste, og det i vore Tider, samt under en mild og velgørende Regjering, vil uden Tvivl forekomme Dem så sælsomt, at De utålmodigen vil kræve nogle Beviser eller Eksempler og nogle Bemærkninger, som kunne bringe os på Spor efter Årsagerne dertil.

Beboerne af det udstrakte russiske Rige synes at kunne henføres
 20 til to grundforskjellige Menneskeraser, som jeg vil kalde den *skytiske* og *sarmatiske*, eftersom disse Navne, hvor vaklende de end må være, dog af de gamle altid adskilles, og temmelig tydelig anvendes, så man ser, at alt hvad som för kaldes skytisk har været finsk eller tatarisk eller beslægtet med disse, og hvad der får Navn af sar-
 25 matisk har været slåvisk eller gotisk eller stået i Forbindelse med en af disse Folkeklasser. Den skytiske Æt har de nordlige og østlige Dele inde, findes også på mange Steder i det sydlige, den sarmatiske bebor den mellemste, inderste og vestlige Del. Af den første må i det mindste antages tre Hovedklasser: 1) *den finniske*, 2) *den*
 30 *verkhoturiske* og 3) *den tatariske*. Til den verkhoturiske, hvilket Navn jeg selv har opfundet, høre Permier og Sirjåner, der egentlig udgøre et og samme Folk, Ungarerer, Voguler, Votjakker, Tsheremisser, og måske flere Stammer; den finniske og tatariske Folkeklasse ere

bekjendte, til den sidste hører også Tshuvasherne. Af sarmatisk Æt ere de *sláviske* og *gotiske* Folk; de slaviske kunne henføres til tvende Folkefærd, *Russer* og *Kosakker* (eller Lille-Russer), af de gotiske findes her egentlig kun Tysker og Svensker, og alle disse ere indvandrede i senere Tider, enten skarevis som Nybyggere, eller i enkelte Familier og Personer. Til den sarmatiske Æt høre vel og Moldaver, Græker, Littaver og Armenier, men deres Antal er i Hovedlandet højst ubetydeligt, ligesom og Jødernes, der høre til den østerlandske (eller semitiske) Æt.

Disse mange Folkefærd ere naturligvis meget ulige i Tænke- måde, Sæder, Dannelse, Sprog, Religion og øvrige Tilstand; den finske Folkeklasse, og navnlig *Lapperne*, synes i de ældste Tider at have indehaft den störste Del af det egentlige Rusland, men de ere nu, som bekjendt, fortrængte til det yderste Norden, og indskrænkes endnu årlig mer og mer; de egentlige *Finner*, som fulgte næst efter dem, og erholdt deres Navn (*Fenni*) ere vel endnu langt fra at have forsvundet fra Skuepladsen, men have dog fra de ældste Tider måttet vige for Russere, Tyskere og Skandinaver, og underkaste sig deres Herredømme. Det er såre interessant at sammenligne de tre Provinser Estland, Ingermanland og Finland, som alle tre ere lutherske og alle tre beboes af samme Folk; ti hvorvel Esterne plejer at adskilles fra Finnerne, er der dog så liden Forskjel paa deres Sprog, at de med såre ringe Øvelse og Opmærksomhed kunne tale med hverandre, omtrent som Dansker og Svensker; men disse tre Landskaber have nu i lang Tid stået under forskjellige Herrer, og frembyde også hel forskjellige Særsyn for Betragteren. Estland beherskes af tyske Adelsmænd, der have nedtrykt Almuen til den frygteligste Trældom, dog have Esterne beholdt den godmodige og rolige Karakter, som er den finske Folkeklasse egen; de udmærke sig også ved Troskab og Hengivenhed for deres Undertrykkere: nogle få have dog i de sidste Tider forladt Slægt og Venner og Fædreland, og reddet sig ved Flugten over den finske Bugt til Skjærene i Finland, hvor det rige Fiskeri ernærer dem; de ere

blevne eftersøgte med al Flid, men have vidst at gjemme sig i Skovene, eller på utilgængelige Steder, og således at undgå For-dærvelsen. Tysken er naturligvis det herskende Sprog, og Lands-sproget aldeles forsømt og udyrket, hvorved Almuen holdes i den 5 fuldkomneste Uvidenhed. Ingen Dansker vil lettelig kunne tænke på dette Land, uden at velsigne den Stund, da Enevoldsmagten udrev os fra en lignende Tilstand, og tilbagegav os vor Natsionalitet og Literatur. Det er mærkværdigt, at den tyske Adel i Estland grun-der sine Rettigheder for en stor Del på Privilegier og Herligheder, 10 som ere dem skænkede af den danske Kong Valdemar, i et Doku-ment, som endnu skal være til i Original: det er vel troligt, at der i Kong Valdemars Tid kunde gives Adelen større Rettigheder, end nogen klog Fyrste nu vilde indrømme; men, da dette Palladium ikke er trykt, og ikke vises til nogen uindviet, så kunde måske mangel 15 ildesindet falde på allehånde kætterske Ideer i den Anledning. Liver og Kurer udgøre mindre finske Stammer, som leve længer mod Syden, omtrent i samme Forholde. Den regjerende Kejsers Forord-ning om Esternes personlige Frihed er endnu ikke trådt i Kraft.

Ingrerne ere egentlige Finner og synes tilligemed Karelerne at 20 udgøre en eneste Gren af den finske Natsion; de have optaget mere Russisk i sin Dialekt, her er også den russiske Tidsregning (gammel Stil) indført, dog bruges den finske Bibel og prædikes ren finsk, på deres Grund står Petersborg, og næppe hundrede Skridt fra Staden på Øen Vasiliostrov er en finsk Landsby; men Ingrerne stå endnu 25 langt lavere, end Esterne, de ere fattige, usle, urenlige og i høj Grad hengivne til Drukkenskab, så at det finske Folkenavn på Russisk er blevet til et Skældsord, og man har måttet optage et nyt Navn; de ere også almindelig ringeagtede i Petersborg, og da Russerne sjæl- den ere stærke i Jordbeskrivelsen, så hører man ofte samme Dom 30 over de egentlige Finner i Finland. Nogle Ingrer ere i senere Tider gåede over til den græske Kirke, da det var dem for besværligt at lære at læse, men lettere at korse sig flittig og høre en Messe synges i et Sprog, hvoraf de næppe forstode et Ord, hvorved de altså ikke

behøvede at anstrænge Forstanden. Karelerne i det Viborgske ere vel ikke så dybt sjunkne, men Forskjellen imellem deres og de øvrige Finners Tilstand, såsnart man kommer over Finlands forrige Grændse (Kymmeneelv), er dog i høj Grad påfaldende for den rejsende, strags træffer man træge, fattige og fordrukne Bønder, 5 dårlige Heste, slette Gæstgiversteder, uordentlig Skydsning (Befordringsvæsen), samt mindre Renlighed og Redelighed. Det gör imidlertid Kejser Aleksanders Regjering evig Ære, at han har forenet dette Guvernement med det øvrige Finland, så at det nu igjen adlyder svenske Love og står under den ny finske Regjering. 10

347. *Fra Eschschoff.*

Dorpat d. $\frac{25. \text{ Decbr. } 1818 \text{ a. St.}}{6. \text{ Jan. } 1819 \quad \text{n. St.}}$

Hochzuverehrender Freund!

Mit Vergnügen will ich Sie in Iheren Unternehmungen unterstützen; es thut mir nur Leid, dass ich es mit so wenigem nur 15 vermag. Obgleich das, was ich von den Aleuten herausgebracht habe, mir viel Zeit, Mühe und besonders Geduld mit diesen Menschen gekostet hat, so sind die Früchte doch nur gering. Denn vieles frühere hebt sich wieder auf, und man muss manches wieder ganz verwerfen, oder als sehr zweifelhaft liegen lassen. Mit 20 der Grammatik der Grönländischen Sprache bekannt, werden Sie bald und auf eine leichtere Art weiter kommen, als ich; auch glaube ich nicht, dass die Grönländische so verschieden von der Aleutischen sey, als Sie zu meinen scheinen; über die Uebereinstimmung der Grammatick kann ich nun nicht urtheilen, in 25 Hinsicht der gleichen Wörter aber für einen Begriff findet man zwischen diesen beyden Sprachen doch sehr viel mehr gleiche und ähnliche, als zwischen der Grönländischen und Lappländischen. Von Declination habe ich nichts herausbringen können, aber wohl von Verbindung des Substant. mit dem Praenom. als 30

Sing.	kíttagh, Fuss	kíttang, mein Fuss
Dual.	kíttágh, beyde Füße	kíttáking - b. - e
Plur.	kíttan, Füße	kíttánning - - e
	kíttán, dein F.	kíttá, sein Fuss.
5	kíttákin - b. - e	kíttákigh, - b. - e.
	kíttátchin - - .	kíttánging, seine Füße.

Die einzige Endigung des Substantivs ohne Pronomen scheint *gh* zu seyn. Aber ich glaube jede der Aleutischen Inseln hat eine andere Mundart, darum lassen Sie sich nicht irre machen, wenn
 10 Sie zuweilen von Markel eine andere Aussprache bekommen, denn er ist nicht ursprünglich von Unalashka gebürtig, sondern von der nächsten nach Westen Umnak. Es wäre besser den alten Matwec auszufragen, wenn der nicht so unausstehlich weitläufig wäre. Mit dem Verbo bin ich auch noch nicht weit gekommen,
 15 und zwar hatte ich damals darüber nachgefragt, als ich noch gar nicht wusste, dass es einen Dual gebe in dieser Sprache. Das muss ich nur zuvor erinnern, dass ich über die Bedeutung der verschiedenen Formen noch gar nicht gewiss geworden bin, da es deren so viele für bestimmte und unbestimmte Zeiten giebt. Hier will
 20 ich Ihnen das $\tau\upsilon\tau\tau\omega$ hin setzen: *togomíchtákun*, ich schlage; *togomíchtakótchin*, du schlägst; *togomíchtákoek*, er schlägt; *togoságukun*, ich schlug (NB. die Sylbe *sa* werden Sie immer im Imperfecto eingeschoben finden.); *togúkkun*, ich schlug (bestimmt); *togomíchtasaukun*, ich schlug (ich vermüthe hierunter den Conjunctiv); *togomíchtaldangin*, ich habe (vorhin) geschlagen;
 25 *togomíchtajanakin*, ich habe geschlagen; *togángua*, ich werde schlagen; *togóda*, schlage du; *katasgákógok*, man muss schlagen. Der Infinitiv fehlt mir. *innákin ting togomíchtakókkking*, ich schlage mich; *innákin ting togomíchtasagokkking*, ich schlug mich; *tgin tugadukakókkking*, ich werde bestimmt
 30 dich schlagen.

Mit den Pronominibus bin ich auch noch nicht aufs Reine

gekomen; ich glaube, es fehlt den Aleuten die dritte Person *er*, sie sagen statt dessen bloß: *dieser* oder *jener. ting*, ich; *tgín*, du; *íngan*, (dieser); *ikún* (jener); *tumán*, wir beyde; *tgüdik*, ihr beyde; *ingákun* (diese beyden); *tumasan*, wir; *tgütschi*, ihr; *agükun* (jene) sie.

Ueber die Verwandschaft der Aleutischen Sprache mit anderen 5 kann ich Ihnen so viel sagen, dass ich sie für eine stark abweichende von der Grönländischen halte (vielleicht weil sie vermischt ist, wie ich fast vermuthe und zwar mit den Koräken.), aber sie zeigt deutliche Uebereinstimmung mit den der grönländischen Sprache sehr nahe verwandten, als mit der der ansässigen Tschuktschen, 10 der Bewohner von Nortonsund, Kotzebuessund, St. Lorenzinsel und Kadjak. Die nomadischen Tschuktschen reden mit den Koräken eine Sprache.

So viel von dieser Sprache. Grüßen Markel von mir, und mit der Hoffnung, dass Sie mit diesem wenigen zufrieden seyn werden, 15 empfehle ich mich Ihrem fernern Angedenken als

Ihren ergebenen Diener und Freund

Eschschoff.

NB. Ich habe Ihren Brief erst vor zwey Tagen erhalten; schreiben Sie mir daher nicht die späte Antwort zu. Meine Adresse 20 ist: *wohnhaf im Hause des Rathsherrn Franzen in Dorpat.*

350. *Fra Rasmus Nyerup.*

Regentsen d: 18 Jan: 1819.

Til H^r Professor Rask.

i stor Hast.

Degen skriver aparte. 25

Naar jeg har takket meget for Brevet til mig af 16 Dec: 1818, og lovet, at de mig deri overdragne Commissioner dels ere dels skal vorde besørgede, saa kan jeg jo med frelst Samvittighed vende mig til mine tvende Anliggender som taale ingen Opsættelse.

Scilicet.

1mo Jeg agter at udgive et *Qvartalskrift*, hvortil jeg venter de betydeligste Bidrag fra Deres Vennehaand. Bogen skal nemlig hede og være: *Breve fra danske Rejsende*.

5 Der er for nærværende Tid saa mange Danske ude, at jeg mener, et saadant Skrift maa kunne holde sig en Stund. Jeg skriver imorgen til Bülov, og beder ham tage sig af denne Entreprise, ved at anbefale Sagen til dem som rejse for hans Penge.

Var det ikke mueligt at jeg kunde faae et lidet Stykke fra Dem 10 i det 1ste Hæfte. I saa Fald maatte jeg have det i Marts Maaned, da jeg tænker, det 1ste Hæfte kunde komme ud i April.

2do) Vor Oversættelse af Snorro-Edda er udsolgt. Forlæggeren Sejdelin vil nok have sig en ny Udgave. Jeg viste ham til Magnusen. Denne undskyldte sig.

15 Rebus sic stantibus hvad er der at gjøre? Kan De fraværende saaledes informere, instruere, og manuducere mig Idiot, at Ud-gaven *nogenledes* kan svare til Sejdelins og Publicums Fordringer, saaledes som Tilfældet var ved første Forsøg, saa kunde vi atter 20 correspondere med Dem derom.

Med Svaret paa N° 2 har det ikke den Hast som med Sagen N° 1.

Deres hengivneste Ven

Nyerup.

351. *Fra C. F. Degen* 19/1 1819.

Копенгаген, 1819 года, января 19 дня.

25 Любезный мой Другъ!

Смѣшное предпріятіе вамъ ли покажется, что Дачанинъ другъ другу по руски или написываетъ или говоритъ; а вы знаете что стары вашъ учитель легко и скоро прицѣпляется, хотя онъ до прицѣпки не охотникъ; тамже вамъ извѣстно, что у его никакой 30 языкъ за недотыку принялся. Однако! что это значить? Рѣдкому

вашему дарованію каждый языкъ, съ своимъ нравомъ и свойствомъ давно открытался и важа прилѣжность употребить эту прекрасную способность въ пользу наукъ и за честь нашего отечества.

Я часто, дорогой Раскъ! развѣдываль, гдѣ нибудь вы пребывали, куда вы пошли и каково съ вами.

5

То что отъ меня требовалъ нашъ другъ, П. Эр. Муллеръ, я не возмогъ исполнить, имянно мое разсужденіе важего отвѣта на задачу отъ нашей Академій, понеже съ этимъ дѣломъ я никакъ слажу. А для сухаго показанія ваше сочиненіе съ веркомъ дорого.

О вашихъ товарищахъ, Профессорахъ, Ныруп и Блохъ, я васъ 10 увѣдомляю, что очень хорошо они живутъ, по тому что легче теперъ сдѣлалось жить своими доходами.

Отъ Рима, не дапно, нашъ единокоремець, Броендстедъ, увѣдомилъ что въ Константинополѣ открылся переводъ аристотелевы книги (*περι πολιτειας, βιβλια β'*) на арабской языкъ. Такимъ образомъ 15 исполнилось желаніе преученаго того Нибуръ, (на всякой случай въ полы.)

Ваше жилище, неусыпны мой другъ, какъ же отъ писмъ примѣтно, достойнымъ и преученымъ тѣмъ Мужамъ. Госпп. дѣйствительнымъ статскимъ Совѣтникамъ, Фуссу и Шуберту, не смотря на Ихъ 20 справку, незнакомое пребывало. Я по той причинѣ васъ прошу принести словесно поклоны мой покорнѣйшіе и рекомендовать Ихъ вашего друга наилучшимъ образомъ. Опишите мнѣ, пожалуйте, само свойственное этихъ мужей, дабы мое воображеніе начерты-

ваеть себѣ картину славныхъ этихъ челоѳковъ, какаго вида имѣть Евлеровъ зять, какаго тотъ испытатель теченія тель небесныхъ, какая физиогномія этимолога Аделунга? и пр. пр. Все это меня трогаеть столько, что способный случай пропустить не можно.

5 Я и моя Софія очень часто думаемъ о васъ, дорогой другъ, какже мы льщимъ себя, что бы Вы никогда насъ забудете. Наше безпрестанное желаніе будетъ, да Господь Богъ сохранитъ Васъ всегда и везлъ, да Онъ благословитъ ваше намѣреніе, ваше усердіе къ наукамъ и ваше стараніе.

10 Прощайте, любезный мой другъ, и напишите, какъ скоро бы можно, отвѣтъ, весьма обрадующи

Вашего преданнѣйшаго друга

К. Ф. Дѣгена.

Udskrift: S. T. Herrn Professor u. Königl. Dänischen Universitetsbibliothekar RASK aus Kopenhagen, p. t. in St. Petersburg Abzugeben bey S. T. Hrn. Prediger Hipping daselbst. Im möglichen Falle einer geschehenen Veränderung des Wohnortes, bittet man, gegenwärtiges Schreiben im Hotel Sr. Exc. des Hrn. Grafen v. Rumanzow abzugeben.

15

352. *Til P. E. Müller.*

Petersborg d. 29 Jan. 1819.

Højstærede Hr. Professor!

20 At Deres sidste gode Skrivelse var mig i høj Grad opmuntrende behøver jeg vel neppe at forsikre Dem; jeg takker Dem ret inderlig for Deres ufortrødne Møje med mine Sager, hvis det virkelig maatte lykkes at faa det i Stand paa den Maade, De har indrettet det, skulde Sagen mueligvis lade sig gjøre og intet fattes fra min

25 Side at forsøge det, men med det jeg nu har, er det mig umueligt, om jeg ikke vil nødes til at gaa i Dagleje i Astrachan eller Tiflis. Havde jeg nu haft den Understöttelse, De ville skaffe mig, for 1819 saa var jeg i disse Dage afrejst. Men at vove sig ind i en anden Verdensdel paa et blot Haab, vilde være at sætte alle Frugter af min hid-

30 til hafte ikke ringe Møje paa Spil. Imidlertid har jeg søgt at an-

vende Tiden saa samvittighedsfuldt som mueligt overensstemmende med den Plan og Hensigt, De har billiget, nemlig tilsidesat min Sanskrit-Sproglære og i det Sted givet mig i Færd med Persisk Arab. og andre asiat. Sprog samt begyndt at samle til Fortsættelsen af min Prisaafhandling. Disse Sprog ere mig nl. nødvendige til 5 denne Rejseplan, skjönt Sanskrit og Pali Græsk o. s. v. ellers havde ulige mere Interesse. Jeg har gjort Bekjendtskab med en indfødt Perser, som er Muhammedaner og Statsraad her, han giver mig Undervisning i sit Modersmaal tre Gange om Ugen paa Russisk og Arabisk; ti han kan ikke noget andet evrop. Sprog end Russisk, 10 som undertiden ikke slaar til for os. Hos indfødte Armeniere har jeg ogsaa Undervisning i deres Sprog ligeledes paa Russisk. Begge Partier have overtudet mig at de herværende franske Professorer (Langlés og de Sacys Discipler) ikke stikke farlig dybt i disse Sprog. Ved disse Foretagender, som jeg har anset for uundgaaelige 15 begynder ellers min Kasse at komme paa Hælding, og jeg har nu længe intet hørt fra min Kommissionær. Jeg længes meget efter at erholde Universitetets Kommission til Bogkjøb i Indien, og ønsker at det maatte bestemmes til engelske Penge; ti hvem kan vide der i Landet hvad en Dansk Spesie ell. Rdlr. gjælder. Det vilde være 20 ønskeligt om Universitetet tillod mig at kjøbe til Biblioteket for 2 til 300 Rubler russiske Bøger og Kort til Linguistik, Litteratur Ethnografi og Historie henhørende, f. E. den russ. Подробная Карта (*подробная карта*) findes vist ikke i Danmark, og er dog uundværlig til rigtig Kundskab om Rusland (iberegnet Kavkasus, 25 Mellemasien o. s. v.); men det maatte skje snart, om det skulde hjælpe. Dette er omtrænt hvad der falder mig ind at skrive om mig selv og min Sysselsættelse. Nu til nogle Idéer som ere faldne mig ind i senere Tider og som jeg nødig vilde skulde tabes. 1) Det danske og svenske Vokalsystem har altid forekommet mig for- 30 styrret og manglende den skjønne Harmoni, som det græske, isl. og angelsaks. besidder; ved at betragte Finsken og de dermed beslægtede Sprog er der ligesom opgaaet mig et Lys over denne

Materie, og det naturlige System i de nyere skandinaviske Sprog synes mig at være følgende:

- 5 a æ en Hær
 å ö — Dör, göre, bör.
 o ø at höre, jeg dör, hör!
 u y
 e i

hvor en blöd Selvlyd bestandig svarer imod en haard. Disse ti Lyde forekomme mig tydelig og bestemt adskilte i begge Sprog, *ö* er
 10 nærmere det Tyske, *ø* er ejendommeligt i Norden og udtales af Tyskerne som *é* f. E. *Bréd* for *Brød*. I Overensstemmelse med *ö* skulde det maaskje være rettest at antage *å*. Foran alle bløde Vokaler behøves ikke *kj*, *gj* men blot *k*, *g* saasom: kjær, skön, køre, gyde, gide; men foran alle haarde behøves *kj*, *gj* efterdi ka, kå o. s. v.
 15 er en ganske anden Lyd. *ke* og *ge* (*Silke, drikke, hugge, tage, Stegerset*) ere ogsaa overalt (saanærsom i den første Stavelse af Ordene) ganske forskellige fra *kje*, *gje* (*ganske — kanskje, regjere*) o. s. v. omtrent Grundtvigs System, og om jeg mindes ret Badens Adskillelsen imellem *ö* og *ø* (samt *å*) kunde indføres med Antagelsen af
 20 det lat. Alfabet, ved hvilken Lejlighed Tyskerne ogsaa have forandret sin Retskrivning betydelig Vor Retskrivning skulde herved vinde en paa Sprogets indre Natur grundet systematisk Regelmæssighed og Korthed samt en Fasthed, der ikke i det Hele för med Folkets og Sprogets Opløsning skulde kunne rokkes, saa og
 25 blive ligere Svensken og Islandsken. Den eneste Vanskelighed af Betydenhed skulde da blive Brugen af *e* for kort *æ* og af *o* for *å*, hvilken umulig lader sig hæve fordi den ligger i Sprogets/enes Oprindelse af Isl. og Tysk, men let skulde kunne hjælpes ved Antagelsen af de franske Aksenter (') og (') i nogle faa Tilfælde,
 30 f. E. *derføre* sv. *honom*. Det er ellers mærkværdigt at Isl. har blot *ö* (ikke *ø*) og at *ö* der hører til de haarde, saa at *kör* og *kjör, görn*

og *gjörn* ere ganske forskellige Ord og Lyd. For ø have de allehaande andre Tvelyd *hey* Hø, *daudr* død, *fæda* føde, det sidste (æ) hyppigst, dette er maaskje først ved Omgang med Angelsakserne (som udtalte det *el*) i de nyere Sprog gaaet over til *ø*. Sed hæc hactenus. 5

2) Tror jeg ikke jeg har erindret at berette Hr. Professoren mit ny System til Indeling af alle Sprogene paa Jorden, hvilket jeg anser for ligesaa nødvendigt i denne Videnskab (Lingvistik) som det linæiske i Botaniken, hvis man ikke skal forville sig aldeles i den uendelige Mængde af Sprog og Sprogarter, som Tilfældet for 10 største Delen har været med Adelung i Mithridat og hans For-gængere. Dette Skema bestaar af følgende Grader: Race—Klasse—Stamme—Gren—Sprog—Sprogart. f. E. den (kavkasiske, rettere) sarmatiske Sprograse strækker sig fra Indien til Island — Den gotiske Sprogklasse bestaar af to Stammer: den germaniske og den skan- 15 dinaviske; den germaniske Stamme deler sig i to Grene den øvre og nedre, til den nedre Gren af den germaniske Stamme høre tre Sprog Plattysk, Hollandsk, Engelsk af det Plattyske (Folke) Sprog tales en Sprogart i Holsten en anden i Prøjsen o. s. v. Den skandinaviske Stamme indeholder tre Sprog det gl. Isl. de Nyere 20 Sv. og D. med adskillige Sprogarter, uden at antage en saadan bestemt Inddelingsmaade bliver Striden om vore Sprogs Slægtskab med den nedergermaniske Sprogren næsten blot Ordstrid, men herved synes Sagen at blive klar og bestemt. Da jeg skrev min Af-handling var slet intet bestemt Klassifikationsssystem indfaldet mig, 25 Adelungs i Mitridat efter de fem Verdensdele duer ligesaa lidt som det gamle botaniske efter de fire Aarstider. Men at komme tilbage til mit System saa antager jeg følgende Raser

1. *Den sarmatiske* (kavkasiske) med tre Kjön, og derpaa grundet Deklinatsion ved Endelser hvoraf hver to og to høre tilsammen 30 den ene subjektiv den anden objektiv
2. *Den østerlandske* (Semitiske) med to Kjön uden Deklinatsion, samt

- med en ejendommelig og kunstig Konjugatsion med Kjønส์bøjning. Den er vel forholdsmæssig lille men maaskje en stor Del af den er begravet i det (røde) indiske Verdenshav. (Maaskje og en bedre Inddeling skal udfindes)
- 5 3. *Den skytiske* (Polarrasen) uden Kjøn, og uden Sammenstød (positio) i Begyndelsen af Ordene, Deklinatsion med tre og tre sammenhørende Kasus, den ene blivende (begyndende) den anden værende, den tredie ophørende, samt med en overvættes kunstig Konjugatsion, Bøjning blot i Enden af Ordene
- 10 4. *Den seriske* (Enstavelsesprogene) uden Kjøn og Bøjning, med mangfoldige Lyd og Toner som i andre Sprog ere ubekjendte.
5. *Den sydlandske* (avstralske) uden Kjøn og Bøjning med Flerstavelsesord og sædvanlige Lyd, der ere fordelte paa en velklingende Maade. Herhid bör (noget nær) regnes den kafriske, hottentottiske, malaiske og maaskje niponske (Japan, Kurilerne
- 15 o. s. v.) Sprogklasse
6. *Den ætiopiske* (negriske), hvortil formod. høre de sorte Beboeres Sprog i det indre af Sydlandene.
7. *Den afrikanske* (nordafrikanske) I det mindste synes Koptisk ikke
- 20 at kunne regnes til den østerlandske eller sarmatiske eller skytiske, udgjör altsaa troligtvis et Led af en stor Kjæde hvortil Libyer Mauretaniem, Gætulier ogsaa have hørt. Maaskje denne Rase tildels er begravet under Middelhavets Vande tildels i de afrikanske Sandørkner.
- 25 8. Den amerikanske synes mest at ligne den skytiske

Alle aatte ere væsentlig forskjellige saavel i Grundstoffet af Betegnelser for de første Gjenstander og Gjerninger, som i Grundformen, hvori Stammeordene forbindes og anvendes. Men jeg tilstaar gjerne at Karaktererne kunne angives (med Tiden) langt

30 skarper. De bör tages af begge Sproglærens første Afsnit Formlæren og Orddannelselæren men begge ere endnu knap adskilte end sige i de forskjellige Sprog tilstrækkelig skildrede: Ad el ung (i

sin tyske Sprogl.) har forfejlet begges Underinddeling. Dobrowsky (Lehrgebäude der Böhm. Spr. 1809) har forblandet Orddannelsen med Formdannelsen, som naturligvis hører Formlæren til, og begaaet mange andre Fejl i Udførelsen af begge. Buttman (Griechische Gramm. 1818), som i et slet System fremsætter meget godt, siger „Die Wortbildung im vollen Verstande des Wortes liegt ausserhalb der Grenzen der gewöhnlichen Sprachlehre“ og disse ere tre Hovedforfattere over tre af de vigtigste Grundprog i Evropa. Saalænge derfor Sproglærerne ikke ere udførte efter bedre Systemer ja i en stor Del af Sprogene slet ikke ere til er det overmaade vanskeligt at fastsætte bestemte Kjændetegn, saa at jeg har mere grundet dette System paa en dunkel Opfatning af Sprogens Væsen end paa tydelige og strængt videnskabelige Kundskaber; imidlertid er jeg overtydet at det i det hele skal udholde Prøven. Underafdelingen af Racerne forestiller jeg mig som saa:

1. Den sarmatiske Rase.

- a) Den hindostanske (sanskritske) Sprogklasse
- b) den dekanske (tamuliske)
- c) den mediske: Zend, Pehlvi, Parsi, Persisk, Afgan. Kurd. Ossetisk Armenisk

20

Disse to ere uden Kjøn maaskje formedelst Blanding, ligesom Engelsk og Kreolsk.

- d) den trakiske:
  - a) den Græske   β) den italiske
  - Jonisk Dorisk   Latin Etrurisk
  - γ) den illyriske Stamme
  - Albanisk

25

- e) den lettiske a) den littaviske β) den egentlig lettiske Stamme (Gren?)
- f) den slaviske

30

- g) den gotiske α) den germaniske β) den skandinaviske
Stamme
- h) den keltiske α) den britiske β) den gæliske Stamme
Denne har blot to Kjøn
- 5 2) Den østerlandske α) den arabiske β) den aramæiske Stamme
- 3) Den skytiske
- a) den kantabriske (jfr. Arndt über den Ursprung der euro-
päischen Sprachen) overvættes kunstig
- b) den finske α) den finske β) den lappiske Staṁe. middel-
10 maadig kunstig
- c) den uraliske (verkoturiske) Permisk, (Syriänisk) Vogulisk,
Ungersk (Mansier, Tybecker (σ : Ostiaker), Votjaker,
Tjeremisser, Morduiner) simplere
- d) den siberiske: Objondirer (Samoj.), Moraser (Ostjak), Ka-
15 mascher, Jukagirer
- d-e) den kamskatkiske Klasse Korjæker, Rensdyr-Tschuktscher,
Kamskadaler, Tigilsker, Aleuter.
- e) den beringske: Tschuktscher, St. Laurentier, Nortoner,
Kadjaker
- 20 f) den eskimoiske: — — —, Labradorsk, Grönlandsk
- g) den kaukasiske Klasse: Zirkasser, Abaser, Kistier, Lesgier,
Georgier. vid. Klaproths Archiv
- h) den tatariske: α) den sydlige Hovedstamme
Turkestaner, Bucharer, Turkmaner, Usbeker, Osmaner,
25 Karamaner
- b) den nordlige Hovedstamme
Tschuvascher, Teleuter &c. Jakuter, Kirgiser, Baskirer,
Nogajer.
- i) den mongoliske Klasse: Kalmukker, Burjæter, Mongoler.
- 30 k) den manzjuriske Klasse Tunguser, Lamuter Manzjurer

I alt elleve store Sprogklasser af højst ulige Folkefærd baade i
Udseende og Levemaade, og maaskje endnu flere i Bagindien og

Amerika burde regnes hertil. Denne Inddeling er overhoved ikke saa bestemt som den sarmatiske Rases, dog haaber jeg den i det hele er rigtig at de tatar. Sprog høre til Polarrasen er maaskje det usandsynligste altsaa her et Par Bevis: a) den finske Samlyd imellem Endelser og Ord, som udgjör et Hovedtræk i disse Sprog ⁵ findes og i de tatariske endog tyrkisk b) det finske Hjælpeord (minä olen) jeg er er ogsaa tatarisk og klarest i Tyrkisk. c) Bøjningen i de tatar. Sprog kommer den uraliske Klasse nærmest, Overensstemmelsen imellem Tyrkisk og Ungersk er bemærket af Gjærmathi, saa og ofte af Meninski (Institut. lingvæ turcicæ især ¹⁰ i Syntaxis), d) Nogle enkelte Ordligheder ere:

tatar. اتا (ata) Fader	grönl. atátak (af <i>ata</i>) indkommet i Møso-	
	got. fra Skyterne	
— انا (ana) Moder	— anának (af <i>ana</i>)	
— اغا (aga) Farbroder	— aka	15
— آت (ât) Navn	— attek	
— من (min) jeg	finsk minä	
— سن (sin) du	— sinä	
— اول (ol) han i cas. obliqv.	} — hän indkommet i Skandinav. (han/ hon) fra Finnerne	20
— آني (ân-i) o.s.v. ham		
— کم (kim) hvo?	— i cas. obliqv. ken-nen o.s.v. grönl. kína? kia?	

Dette jævnført med min Prisaafhandling 116—118. kan altid passere for et Par Vink om det grønlandske Sprogs Oprindelse. ²⁵

Infinit. slutter i Tat. paa مق (mak) eller مك (mek) efter Samlydsreglerne i Estlandsk paa *ma*, grönl. paa *-nek* ung. paa *-ni*. — At Manzjurisk er nærbeslægtet med den mongoliske og tatar. Klasse antages og bevises nogenledes i Mitridat 4 Del S. 509 og ³⁰ 510, uagtet man samest. S. 196 undrer sig over Langlés som kalder sit Værk Dictionnaire Tatare-Mantchou cfr. Mitridat I, 497,

hvor Abulgasi, som havde samme Mening uden videre erklæres for *irrig*. — Om de andre Rasers Inddeling har jeg endnu ingen paa egen Undersøgelse grundet Idé, undtag. den sydlandske vid. supra.

3) Wilkens institutiones Linguæ Persicæ er højst elendig og
 5 fuld af Fejl ikke blot i Læsebog, Ordregister og Oversættelse men ogsaa i Sproglæren især i Verbalsystemet, hvor han har overgaaet sig selv i at forfejle Sprogets simple Indretning. Jeg har efter lang Grublen udfundet følgende ny System (især efter enkelte Vink fra Hallenberg og Sammenligning med Finsk; ti min Perser har ikke
 10 Begreb om noget gramm. System undtagen det gamle arabiske). Verbum finitum indeholder to modi indicat. & conj. og Verb. infinitum 3, nemlig: modus substantivus (infinit) — adjectivus (particip.) & conjunctivus (gerundium) svarende til fransk etant venu & voyant &c. Tempora cardinalia, hvoraf alle øvrige dannes
 15 ere den histor. frems. Nut. og Dat. Alle verba bör anføres i Nutiden. Verb. finitum har 3 Former forma historica, continuata, determinata saaledes.

Det egentlige Gjærningsord		Det uegentlige Gjærn.
fremsættende M.	bydende Maade	Navnemaaden (infin.)
20 Den historiske Nut.	پرسم پرس	پرسیدن
Datid	پرسیدم (fattes)	Tillægsmaaden (partic).
Den fortsatte Nutid	میسرسم —	Nut. پرسنده
Dat.	میسریدم —	Dat. پرسیده
Den bestemte Nut.	بُپرسم بُپرس	Bindemaaden (gerundium)
25 Dat.	بپرسیدم (fattes)	پرسا eller پرسان (en démandant).

Det uegentlige Gjærn. er intet andet end Ord af andre Klasser/ Taledele, der have sit regelmæssige Udspring af Gjærn. og derefter burde Navnene dannes, de her valgte ere overensstemmende med Navneord, Tillægsord og Bindeord, man kunde ogsaa sige Navne-
 30 form, Tillægsf. Bindeform. meget bekvemt. De har vist bemærket

at Supinum og Gerund. aldeles ikke stemmer overens i de forskjellige Sprog, f. E. det angels. Gerund. er en Navneform (Dativ af Infin.), det persiske stemmer overens med det fr. (og italienske paa -endo), det latinske, hvortil Navnet nogenledes kunde passe, er igjen noget ganske forskjelligt. Det lat. Supin. er ogsaa Navneformer og aldeles 5 forskjelligt fra det svenske som er en Art modus adverbialis (Bimaade ell. Biform). Men at komme tilbage til det pers. System, saa er det urimeligt at gjøre *پهرسم* til Futur. da alle pers. Nut. (ligesom de angelsaksiske) indeholde en futurisk Bemærkelse. Urimeligheden falder i Øjne naar man ser at denne Form ogsaa har 10 præteritum, hvilken Tidsf. (*پهرسيديم*) Wilken rent har glemt uagtet den er saa hyppig at den f. E. i Sangen pag. 7 & 8 forekommer to Gange i 6 Linier, og kunde have tjent ham bekvemt til at udfylde sit opdigtede verb. infin. & infectum. Meninski har vel været hundrede Gange klogere, men dog forfejlet den rette Bestemmelse af 15 de to Former med forsæt *می* og *ی*, hvilke han henfører til Lighed med de lat. Tider, hvorfor han har været nød til at tilføje: Non raro tamen accidit ut una pro altera particula ponatur et sic *می* præfigatur futuro, ut secus *ی* præsentii. Sed tu ab his abstine! (pag. 189 i 4to Udgaven). Men Sagen er at det gaar ligesaa lidt an at 20 gjøre dem til Futura Imperf. Perfect. som til conjunc. optat. o. s. v. med Wilken, da alle tre Nut. konstrueres sammen med *و* (og), ligesom alle tre Formers Datider, f. E. pag. 7 to Gange i det 3 og 6 Vers, hvilket er et stærkt Bevis for mit System.

En anden lille Fejl begaar Meninski p. 93. i Adskillelsen af 25 *این* og *آن* det første kalder han demonstrativum propinqui, det andet demonstr. remoti, men det sidste bruges tværtimod naar man peger eller sætter Fingeren ligepaa det man vil bestemme. Sagen er at det sidste svarer til vort *det, den*, det første til vort *dette, denne* (og *hint, hin*), det sidste (*آن*) adskiller sig fra *لو* (u) 30 3 pers. derved at det bruges især om Ting, det første (*این*) er vel vort *hin*. Deklinatsioon har Sproget ligesaalidt som Dansk og Engelsk saa at ovenanførte kan passere for en hel Gramm. in nuce.

Jeg erindrer vel at jeg har skrevet en Gang forhen om den anden af de tre her om handlede Materier, men haaber dog at Hr. Professoren ikke tager denne Repetition ilde op, da det forige vist ikke var saa udførligt, bestemt og med Grunde understøttet.

5 Den første Punkt om Vokalsystemet beder jeg at meddele Prof. Nyerup; ti jeg erindrer at han interesserede sig for et lignende System som en Nordmand havde med å. Maaskje den anden ogsaa vil interessere ham. Men jeg kan ikke skrive saa udførlig, til flere da Tiden er mig knap og Postpengene fordoblede. For øvrigt beder

10 jeg at hilse alle Velyndere og Venner, ønsker Prof. at leve vel og anbefaler paa det bedste Deres forbundne og hengivne

R. Rask.

Hvad H. M. har ytret, at det var Skade, jeg reiste ene har jeg selv længe følt, men *hvem skulde jeg faa til Rejsefælle?* Jeg har fra Stok-

15 holm skriftlig foreslaaet Dr. Bredsdorf at gjøre Turen om/over Karpaterne og møde mig i Assov eller dør paa Egnen for at gjøre Selskab til Indien, men hans Svar viste ikke fuldt saa megen Iver; var det muligt at faa ham dertil saa ønskede jeg ingen Ting højere. En Dreng som intet forstaar er jeg ilde tjent med, uden det skulde

20 være som Afskriver & c. At antage nogen slig Amanuensis er mig umueligt, da han maa underholdes og betales.

Jeg haaber De siden De skrev det sidste Brev 15. Desbr. har faaet mit Svar paa Deres forrige Skrivelse (imod Forandring af Planen), hvilket jeg sendte over Sverrig? At de ikke har haft det

25 da De skrev slutter jeg deraf at De siger „jeg haaber De har faaet mit Brev hvori jeg opponerede med adskillige Grunde mod Forandring af Planen“ o. s. v. jeg svarede strax med næste Post derpaa, De ser eller i alle Fald heraf min Mening, nl. at jeg er fuldkommen tilfreds med Deres Ønske, og skal forsøge at udføre

30 det om Deres Plan i Kjøbenhavn lykkes, ti ellers vil De selv indse at det er umuligt, ja endog i saa Fald vanskeligere end man i Danm. lettelig forestiller sig.

353. *Til Rasmus Nyerup.*

Petersborg d. 29 Jan. 1819.

Kjære gode Hr. Professor!

Ved Nyaarstider skrev jeg Dem et Par Ord til, saavel som til det islandske Selskab, Prof. Magnusen og Müller og Thorsteinsson. Idag tager jeg mig den Frihed at gjøre Dem Ulejlighed igjen med 5 indlagte Kommission fra Grev Rumänzov, om De skulde vide nogen Udvej til at faa den besvaret paa Fransk eller Tysk eller Besvarelsen oversat. Til Prof. Magn. kan det vel ikke hjælpe at vende sig; ti han svarer aldrig. Jeg lever her ved det gamle overmaade frisk og vel, heller ikke som jeg haaber, uheldig i mine Gransk- 10 ninger; jeg har derom i Dag ogsaa tilskrevet Müller og bedet ham at meddele Dem en ortografiske Spekulation over det danske (og svenske) Vokalsystem, som maaskje vil interessere dem, da det stemmer overens med Deres Nordmands¹ Ønske at indføre *ä*, hvilket jeg billiger imod at et *ø* (f. E. i Hø) antages og adskilles fra *ö* (f. E. i 15 Smör) baade i Dansk og Svensk. Mine øvrige Grublerier over et nyt System for den almindelige Linguistik, samt min ny Konjugationsteori i Persisken har vel mindre Interesse. Her er ikke noget særdeles literært Nyt, dog er her i denne Tid trykt med Stentryk en „*omnibus numeris absoluta tabula*“ med det kinesiske Alfabet paa (!) 20 en Tysker ved Navn Baron Schilling har forfattet den. Jeg kjendte ikke Forfatteren för Adelung i et Selskab, hvor han ogsaa befandt sig, viste mig den, hvorpaa jeg læste højt op Titelen: omnibus numeris absoluta tabula & c. og lo og sagde: nun das ist doch gewiss viel versprochen, hvoraf han/Forfatt. syntes at finde sig 25 smigret, og begyndte straks med en mentorsk Mine at udvikle det kinesiske Sprog Natur og Egenskaber, Lethed og Vanskelighed for os. Adelung oversatte det vollständige Tafel der chinesisches Grundcharacter. Han har i denne Tid udarbejdet en Sanskrit literatur, som han har vist mig i Mskript og hvori han har rettet 30

¹ Jeg Navnet har forglemt, men det vil intet sige, ti det jeg sværge kan han var fra Norges Rige. (og Antijyde).

adskilligt efter mine Erindringer angaaende Inddelingen af de indiske Sprog. Men endnu en Sag har jeg at bede Professoren om. Jeg ønskede nl. meget at erholde en Fortegnelse paa de ind. og pers. og arab. Bøger som ere skjænkede til Biblioteket; vilde De ikke have den Godhed at hjælpe min Kommissionær Hr. Larsen dermed, han vil paa mine Vegne betale Forfatteren af Fortegnelsen alt billigt. Jeg havde for tre fire Ugers Tid siden over Sverrig skrevet til ham og til Magnusen med den her vedlagte Kommission fra Rumänzov; men jeg slutter af de sidste Breve fra Stokholm, at dette, som var under et Konvolut, ikke er bleven afleveret men paa én eller anden Maade forkommet. Jeg beder derfor saameget mere om en hastig Besvarelse af denne eller disse Opgaver nu om de ved denne Lejlighed skulde ankomme lykkelig. Dersom Professoren selv vilde have Umage dermed kunde det vel og gaa an at skrive det paa Dansk og tilføje et Par Ord at Prof. véd af Erfaring at indfødte Russer allerede forstaa saa vel Dansk at det maatte være Greven en let Sag at faa det oversat. I alt Fald ønskede jeg det helst adresseret lige til ham selv og maaskje afleveret til den russk. Minister i Khavn. Adressen er A son Excellence Mr. le Comte de Roumainzow, Chancelier de l'empire membre de plusieurs hauts ordres à St. Petersbourg. Jeg tror Adelung har skreven om samme Sag til Biskop Münter; men jeg vilde gjerne have en derfra forskjellig Besvarelse fra min Side, eller i det mindste en Anmærkning i Münters Svar at saasom man havde udfærdiget den ene i Fællesskab, var ingen anden at vente. — Jeg ønskede ogsaa meget at vide om mine Mscr. og smaasager i 5 smaa Paketter, som bleve afleverede til den danske Legationsraad Baron Holstein i Stockholm, er ankommet til Kjøbenhavn/Magnusen det var forskjelligt fra min Bogkoffert, som indeholdt trykte Bøger, jeg har spurgt derom to tre Gange udtrykkelig men aldrig erholdt Svar.

Kollegienrath Ritter &c. *Krug* har erholdt Thomsens Brev, hvilket han berettede mig i gaar hos Rumänzov, vil ogsaa svare der-

paa, men neppe inklade sig i den foreslagne Correspondens, da han blot bekymrer sig om russiske Münter, og desuden er, eller tror at være overlæstet med Forretninger. — Hvad bliver der af Rumänzovs gamle Anmodninger til Magnusen 1) at samle Efterretninger om de russ. Lande af utrykte eller blot isl. trykte Sagar 5 2) at forskrive Haandskrifter fra Island 3) at afskrive det Lovstykke Prof. omtalte i sit Brev til Labojko. Han har lovet at betale al Umage man gjør sig for ham saavidt muligt.

Endnu et har jeg glemt at svare paa i et gammelt Brev fra Prof. nl. et Spørsmål fra Grundtvig om jeg nogensinde agtede videre at 10 befatte mig med det angels. Digt. Bed ham endelig ikke at vente paa mig; ti imens Græsset gror *dør Koen!* og intet skal være mig kjærere end at se en forbedret Udgave ved min Tilbagekomst.

358. Til C. F. Degen.

Petersborg d. 18 Febr. 1819.

Til Prof. og Dr. Degen.

15

Højstærede Hr. Professor!

Jeg blev ikke lidet overrasket ved Deres gode Skrivelse, og især ved at se den affattet paa Russisk; jeg burde vel svare paa samme Sprog, men ihvorvel jeg taler det hver Dag, har jeg dog ingen synderlig Færdighed i at tale eller skrive det, jeg taler desuden 20 daglig Tysk og Svensk og ofte Engelsk, stundum Dansk og Latin, og beskæftiger mig med at studere ligesaa mange asiatiske Sprog for derfor ikke at forblende dem alle og forvirres i denne Mængde har jeg gjort mig til en Regel at henføre alt til Modersmaalet, som desuden er og evig bliver mig det kæreste, og som jeg anvender 25 overalt hvor det er passende og muligt. Russisken forekommer mig desuden temmelig mager og haard at gaa paa, saa at jeg virkelig beundrer Professoren, som har bragt det saa vidt deri. Hvad ellers Materien angaar saa har jeg rigtig været hos *Schubert* og *Fuss*; at de

skulle forgjæves have søgt at spørge mig op er en Usandhed, som de gode Herrer har skrevet for at slippe fra Sagen paa en god Maade, ti jeg har saa ofte været hos Krug, Adelung og flere tyske Professorer og Akademister, at de, ved at nævne et Ord til nogen af disse, vilde kunne faa Efterretning, eller lade mig vide at de ønskede at se mig. Imidlertid bör man ikke regne dem det til værste da de sysselsætte sig med saa forskjellige Sager og leve i en saa ganske anden Verden. Fuss er Excellence og Schubert er en gammel Mand fuld af Ordener &c. Men Wenn irgend nun ein Rang wenn Gold, zu steifen Hals dir gab &c. synes ikke at være hans Valgsprog., ingen af dem kan have nogen Interesse af min Person, en Grammatika! et Blækhus! en Pennefjær! pedantus, pedanta pedantum! Hr. Professoren maa desuden ingenlunde slutte fra sig selv til de udenlandske Lærde i Rusland; her ere egentlig ingen Lærde, men Herrer og S. ere de to Klasser, hvortil enhver maa henføres. Med Schubert havde jeg ellers, uden at kjende ham, været i Selskab hos Adelung, Fuss tog ganske høfligt imod mig; det vigtigste af vor Samtale var ellers hans Forundring over at det danske Videnskabers Selskabs Skrifter var gaaet ind; da jeg forsikrede at de bleve fortsatte, tvivlede han dog paa Grund af at han selv havde været meget akkurat med at skikke de russiske *acta*, men i 7 eller 8 Aar ikke faaet de danske. Han spurgde efter Sekretæren, og jeg berettede at Ørsted var den sidste som jeg med Vished kunde sige¹; Skjønt jeg nu ikke ved om De har noget med Selskabet at gjøre, beder jeg dog meget De ville tale om Sagen med Prof. Ørsted, og se til at han endelig ikke glemmer at faa den bragt i Rigtighed. Da jeg her er kommen til at give Dem Kommissioner; maa jeg bebyrde Dem med ên endnu til Ørsted, nemlig her er en fortræffelig tyske Lærd Hofraad *Pantzner*, som er Sjælen i et mineralogisk Selskab, der ønskede at erholde nogle Mineralier fra Island. For at fremme Sagen skrev jeg et islandsk Brev til Chirurgus Svend Paulson paa Island, som er temmelig Naturkyndig, derhos et Par

¹ вы видите какъ это учтиво и пріятно для меня Сказанно!

Ord til Prof. Ørsted for at anbefale ham Mellemlæggelsen, endelig skrev Pantzner, som kjendte ham personlig ogsaa et Brev og vedføjede Selskabets Statuter, alt dette blev sendt med Skibslejlighed; men ingen af os har siden hørt et Ord om det er ankommet eller ikke. I Betragtning af at Forbindelsen er saa ringe og vor Litteratur her saa ubekjendt vilde ikke desmindre en mere nøjagtig literær Korrespondents, hvor den lader sig knytte være højst ønskelig; og blot et Ord i et Brev fra Nyerup eller min Kommissionær om Sagerne ere ankomne og nogen Ting gjort for at udrette det forlangte vilde være os begge yderlig interessant og kjærkomment. 10

Adelung er saa vidt jeg kan skjønne en fortræffelig Mand, som forener Lærdom og Arbejdsomhed med Levemaade og et godt Hjerte, han er koparret i Ansigtet og synes at have nogen Skade i Øjnene, men er ellers ganske velskabt og takkelig i sit hele Væsen; han arbejder i den linguistiske Litteraturgren og vilde yde meget dersom Katrine den 2. levede. Ellers gjøres her temmelig meget for den lingvistiske Litteratur her er nylig bleven trykt en mongolsk Afhandling om/Udsigt over Kristendommen med løse mongolske Stiler, og her er gjort Forberedelse til Trykningen af et kinesisk-mansjurisk-mongolsk-russisk-latinsk Lexicon (i Sagorden), det kinesiske med Stentryk, det övrige med løse Stiler. Hvad her fejler er Lærde, som forstaaar hvorledes man bærer sig ad naar man vil trænge ind i en Videnskab, og som have Tid og Opmuntring til at befatte sig med sligt. Schubert og Fuss vil jeg ikke være i Stand til at skildre, dog maa jeg sige at leve hver Dag i Herlighed og Glæde, og opvaagne formodentlig først at the shock tumbling down in the ocean of oblivion. 25

Jeg staaer nu anden Gang paa Springet at afrejse til Asien, og jeg haaber det bliver Alvor nu, altsaa farvel for det første, inderlig kære Lærer og Velgjører. tillad mig at tilføje endnu Begrebet af Ven, samt at medtage den Forsikring at De i Deres lille lykkelige Kreds stundum med Venskab erindrere Deres evig hengivne 30

R. K. Rask.

360. *Til Rasmus Nyerup* [marts 1819].

Til Prof. Nyerup

Kære gode Hr. Professor.

De ønskede at erholde nogle Bidrag hos mig til en forbedret
5 Udgave af Oversættelsen af Snorres Edda; jeg siger herom lige-
som den døende Mand i Fabelen til sine Börn: Hos mig her i
Huset findes ingen Ting, men alt hvad jeg ejer, har jeg skjult i min
Udgave af hele Teksten (St. 1818,) hvoraf jeg nu har et fuldstændigt
Eksemplar for mig, som i disse Dage er ankommet, så at den enten
10 allerede er udgivet eller temmelig nær derved, og ved sin Ankomst
til København. De vil der finde alt hvad jeg har kunnet udgrunde
over den rigtige Inddeling af Bogen og de enkelte Deles videre Ad-
skillelse i Kapitler eller Paragrafer efter Materiens naturlige Sam-
menhæng. Det forekommer mig som man i en Oversættelse ikke
15 bör afvige fra denne Inddeling Ordning og Numeratsion af Styk-
kerne för man får en bedre Udgave af Teksten, for ikke at for-
styrre alle citater eller gøre dem ubrugbare for hvem som ikke har
Teksten ved Hånden. For at lette Opsøgelsen af gamle Anførelser
efter Resens Udgave, som er fulgt i Mallets og næsten alle ældre
20 Oversættelser indtil 1808, har jeg sat hans Inddeling med mindre
Tal i Randen, vilde De gøre det samme var det måskje ikke af
Vejen. Men af alt dette følger naturligvis ikke at man skulde be-
holde enhver dum og overflødig Overgang, eller optage enhver
smudsig Fabel i Oversættelsen nu mere end för, men blot at man
25 holder sig til denne Orden og Numeratsion af det man optager.
Bogen vil da dele sig i to Hoveddele 1. Snorres Edda, som atter
deler sig i a. Gylfeginning og b. Brages Beretninger 2. Skalda, hvoraf
det maaskje var bedst at optage alt det historiske, ligeledes med
samme Numeratsion som i Teksten og med den Anmærkning at
30 det øvrige af Skalda indeholder en teoretisk Skildring af den gamle
nordiske Poesi, til hvis Oplysning disse Fortællinger ere bestemte,

men som ikke kan have Interesse uden for den som studerer det gamle Sprog og altså kan læse dem i Teksten. Angående Navnenes rigtige islandske Former da findes de i Registret i Nævneformen, og om der i dette Register skulle være nogen Trykfejl da kan det til Sæmundsedda eftersees, hvilket jeg selv har rettet med al mulig 5 Flid og Nøjagtighed. Men af den rigtige isl. Nævneform er det let at overflytte Ordet til Dansken, nl. ved at forandre i Hankönnet *i* til *e*, *ir* til *er* o. s. v. bortskaffe *r*, men beholde og forandre *ur* til *er* f. E. Loke, Æger, Thrym, Balder o. s. v. i Hunkönnet beholde *a*, men bortskaffe *r* eller forandre det til *e*, f. E. Freya, Saga, Vala, 10 Gunhild eller *Gunhilde*, *Gerd* eller *Gerde*, (den förste Form af Nom. den sidste af Accus.) men absolut *Skade* eftersom både Nom. og Acc. er *Skadi*. Aldrig tilføjes noget *a* ell. desl. uden Grund f. E. *Hel*, *Frigg*, *Sif*, *Thöck Skuld* (ikke Hela, Frigge o. s. v.) og aldrig forandres Selvlyden inde i Ordene, f. E. *Jötun* (ikke Jotun) Fler- 15 tallet *Jötner*, *Völsunger* (ikke Volsunger) o. desl. Viserne burde vel oversættes paa ny og bedre end Sandvig har gjort det; men det er mig nu umuligt, måskje dog den sv. Oversættelse af Sæmundsedda, som også er udkommet og hidkommet og som De vist allerede har, kan heri være til nogen Hjælp, ligesom den forbedrede Tekst af 20 begge Eddaerne ikke vil være uden Nytte. Sed hæc hactenus

For Subskriptionsplanen paa Deres Fjerdingårsskrift takker jeg paa det forbindtligste, det var mig kært at se Deres Plan og Øjemed, det Værk vil sikkerlig ikke mangle god Fremgang. Hvad mine Bidrag dertil angår burde jeg vist nok så meget mindre unddrage 25 mig som jeg efter min Hensigts Beskaffenhed og mine særegne Omstændigheder ikke agter at udgive nogen Rejsebeskrivelse i Tiden, men kun samler Materialier til allehånde Sprogarbejder, hvoraf jeg har en Del i Udkast paa Papiret og mange flere i Hovedet, men det hvad jeg for nærværende kan yde vil dog være højst ube- 30 tydeligt; ti

Russen jeg slet ikke ændser
han for nær er mine Grændser;

hvis De derimod vil tage til Takke med gamle Nyheder, så vil jeg meddele nogle Efterretninger om mit Ophold i Kalmar paa min Rejse til Stockholm 1816. Det var så rigt på forunderlige og modsatte Optrin, at det med uudslettelige Træk har præget sig i
 5 min Erindring, det forekommer mig ogsaa som Molbech ikke har besøgt denne Stad, og saaledes formodentlig ingen dansk Rejsende i rum Tid befunden sig der. Aarsagen hvorfor Skibet løb derind var at Kaptejnen boede i Kalmar og den ene af Rederne, som var med, ikke langt derfra, den anden havde vel hjemme i Nor-
 10 köping, men havde dog ogsaa mange Forbindelser og Bekjendtskaber i Kalmar, saa at en kort Hvile i denne Stad var alle kærkommen, især efter det hårde Vejr vi havde udstået imellem Möen og Bornholm. Den 8. Nov. gik vi i Land, og hver opsøgte sine gamle Venner, jeg, som var den eneste fremmede, blev indloseret
 15 hos Skibsklarereren Hr. Zander, hvor jeg forefandt en meget elskværdig og dannet Familie. Et sluttet Middagsselskab af nogle Herre deri Staden, hvoriblandt flere Lektorer fra Gymnasium, gav mig straks en kærkommen Lejlighed til at gjøre Bekjendtskab med Lærde og erholde Underretning

20 — — om Sæder, Skik og Tro.
 iblandt de gode Folk, som dette Land bebo.

Min Vært præsenterede mig som fremmed Rejsende for en af de ældre Lektorer, som af en Hændelse indfandt sig først, men jeg mærkede straks at han ikke brød sig meget om mig, hvorfor jeg
 25 ogsaa holdt mig tilbage uden dog at kunne gætte Årsagen til hans Kulde. Efter Måltidet viste det sig imidlertid snart, da han, uopfordret, brød ud i hæftige Udfald imod det danske Folk, og berettede hvorledes han var bleven modtaget i Köbenhavn af Pöbelen, som nemlig havde fulgt ham fra Skibsbroen igjennem flere Gader,
 30 og råbt efter ham: „*din svenske Hund*“, samt hvorledes han „i den fatale danske Dialekt“ af Biblioteksbudet (*vaktmästaren*) var bleven affordret en Dukat, förend han blev indladt til at se Kon-

gens Bibliotek, såvelsom og ved Universitetsbiblioteket på runde Tårn. Jeg svarede hertil blot at en sådan Behandling af Pøbelen og Opvarterne kunde vist nok være ubehagelig, men at det forekom mig endnu mere krænkende at erfare den af et kultiveret Menneske. Imidlertid var jeg for oprørt til straks at kunne begribe den sande Sammenhæng, hvorledes dette kunde skje i Köbenhavn. Siden tror jeg at have fundet Nøgelen dertil: formodentlig har man ved Landingen begjert Drikkepenge, og han, efter svensk Sædvane, givet et Par Skilling, hvilket har givet Anledning til en Trætte, og hvis den er bleven udført i en Tone, som svarede til den venskabelige Samtale med mig, så kan man ikke andet end undskylde Gadedrængenes Velkomsthilsen til ham. Formodentlig har nogle Spidsbuber bemærket hele Sagen, og stillet sig uden for Bibliotekerne for at prelle ham og gøre sig skadesløse for de manglende Drikkepenge, ti ellers er det aldeles ubegribeligt, og i det mindste efter nuværende Indretning umuligt. Da Selskabet adskilte sig, gik jeg op paa mit Kammer og skrev nogle Breve, imidlertid blev det Aften og Fruen i Huset kom selv og indbød mig til et andet Aftenselskab, bestående af deres Sønner, hvilke ikke vare ved Middagsbordet og nogle andre af deres Venner fra Staden, som vare indbudne; da jeg indfandt mig begyndte Fruen Samtalen med at spørge om jeg ikke havde gjort andre Rejser end denne, hvorpaa jeg svarede at jeg havde været i Island, og var kommet tilbage derfra forrige Efteraar; derpaa nærmede sig en Mand, som var mig bekjendt, skönt jeg ikke i Øjeblikket kunde erindre hvor jeg havde set ham, han ønskede mig velkommen til Sverrig, og modtog mig meget venskabelig. Det viste sig snart, at det var en Søn af Verten, som var Handelsmand og Bogholder og som jeg havde truffen i Norge på min Hjemrejse fra Island 1815. Langvarig Modvind i Nordsøen drev os nemlig ind i Havnen *Tananger*, hvor vi forefandt det svenske Skib, hvorpå han rejste. Dette Skib havde allerede længe ligget der og Hr. Zanders havde for Tidsfordriv tilligemed sit Selskab gjort en lille Tur til Stavanger.

Efter nogle Dages Kjedsomhed som kun de svenske Herrers behagelige Selskab lettede besluttede vi at gøre samme Rejse og de svenske gjorde Aftale at følge med. Imidlertid viste sig samme Dag som Rejsen skulle gaa for sig en liden Forandring i Vejret, hvoraf
5 det svenske Skib benyttede sig til at lægge ud, men vi fortsatte den foretagne Tur til Stavanger allene, efter Hr. Zanders Råd og Anvisning, og siden den Tid havde vi ikke set hverandre förend nu i Kalmar. Dette Møde var os derfor begge overraskende og behageligt og nu forløb Aftenen under gjensidig Beretning af vore øvrige
10 Æventyr paa Rejsen fra Norge, hvorom vi på begge Sider havde en hel Del at fortælle. Skibsklarererens anden Søn var Lektor eller Lærer ved Skolen i Kalmar og en højst interessant og dannet Mand, som beviste mig alt optænkeligt Venskab og Artighed, saa at jeg blev snart skadesløs for de Uartigheder den gamle Lektor
15 havde bevist mig; da denne næste Dag hørde at jeg var bekjendt med Værtens Søn, syntes han at glemme sin i så mange År uafkølede Harme, og sagde mig den Kompliment at jeg formodentlig var fra Norge, samt lovede at give mig Anbefalelsesbrev med til Stokholm, hvor han, som jeg hørte, havde en meget fornem Broder;
20 men jeg berettede ham at jeg var födt midt i Danmark, og bad ham ikke gøre sig Ulejlighed med Brevskrivning for min Skyld, da jeg allerede havde Bekjendter i Stokholm, og egentlig i Følge en Indbydelse havde lagt min Rejse over denne Stad. Imidlertid var det ikke blot disse Æventyr, som gjorde mig Kalmar inter-
25 essant; jeg benyttede tillige de følgende Dages Ophold hos den elskværdige Familie til at bese Byens Mærkværdigheder, som ikke ere faa, og som tilbagekalde Minder, der for enhver tænkende Nordbo evig ville blive dyrebare og uforglemmelige. Byen selv er ikke synderlig velbyggt, men har mange små og dårlige Træhuse især i Ud-
30 kanterne, den er helt omgiven med Volde, som for en stor Del ere opmurede af brændte Sten, og som vel nu for en Del ere forfaldne men dog uden Tvivl med ringe Umage skulle kunne istandsættes, på Voldene ere Spadseregange rundt omkring; men det mærk-

værdigste i Byen er den dejlige Kirke, som ligger i Midten, den har en sammensat besynderlig Bygning ligesom et Slot at se til, og skal være en Efterligning af Pederskirken i Rom, hvorom jeg naturligvis intet kan dömmе. Men den største Helligdom for den historiske Betragter er dog Fæstningen det såkaldte Kalmar-Slot, 5 som ligger uden for Byen for sig selv, det indeholder så mange Lævninger såvel fra den fjærne Oldtid, som fra sildigere Tider næsten lige til vore Dage, at det er besynderligt det ikke endnu er beskrevet af nogen Oldgransker. Det kan sammenlignes med *Holy-road-house* i Edinborg, hvor man viser Dronning Marias Værelser og 10 Husgeråd. Her i Kalmar står endnu den gamle Unionssal, hvor Dronning Margrete stiftede den navnkundige Forening imellem alle tre nordiske Riger; men den bruges nu til Kornmagasin. Dronningens Trone har også som en gammel forfalden Træstol, stået der i en Krog til nu for nogle År siden, da man har gjort rent 15 Bord og solgt den for 9 Skilling banco til at brændes. *Sic transit gloria mundi!* Der findes også fra senere Tider mangfoldige Mindesmærker efter de svenske Prinser og andre kongelige Personer, som have boet eller opholdt sig på dette Slot, f. E. et Sengekammer med et kunstigt og velbevaret gammelt Sengested, samt mange 20 dels malede dels udhugne Forestillinger af interessante Tildragelser i den svenske Historie, samt en Riddersal, hvor nu et økonomisk Selskab har sine Forsamlinger. At beskrive alt dette fyldestgørende er mig naturligvis umuligt, da man hertil måtte opholde sig længer paa Stedet og ledsage Beskrivelsen med historiske Under- 25 søgelser og Kobberstykker, men når Prof. Sjöborg eller Adjunkten Liljegren udgive sine Tegninger og Samlinger af svenske Oldsager, vil den lærde Verdens billige Nysgjerrighed uden Tvivl rundelig blive tilfredstillet. For øvrigt står Slottet ikke aldeles øde, men benyttes ganske passende til adskillige Hensigter; en Del deraf tjener 30 således til Fængsel; i et af Værelserne havde man under sidste Krig indsluttet nogle (franske) Fanger, hvilke søgte at befri sig på den Måde at de med et Vridt borede uendelig mange Småhuller på

Dören tæt ved hverandre i en Firkant og således udbrød et stort Stykke af Bræderne og skaffede sig en temmelig magelig Udgang, derpå hidsede de sig ned i Graven hvor der ikke var Vand og slap endelig med megen Møje virkelig ud på Landet, hvor de dog
5 naturligvis, som fremmede og ubekjendte snart igjen bleve pågrebne. I en anden Del af Bygningen er et Fattighus eller Skole for fattige Börn, hvor de læres til at arbejde isteden for at tigge, indrettet af Landshøvdingen og besøgt af mange Rejsende, som have skænket den betydelige Gaver. Det gjorde mig ondt at jeg ved
10 Begyndelsen af en saa lang og besværlig Rejse med ringe Rejsepenge og Udsigter for Fremtiden ikke så mig i Stand til at følge disse Eksempler, hvorvel jeg havde stor Fornøjelse af Indretningen selv saavel som af de venlige og med deres Stilling som det syntes fuldkommen fornøjede Börn. Kun ét stødte mig nemlig at man
15 havde givet Stiftelsen Navn af *Correctionshus* (d. e. Tugthus); ti Correction forudsætter Fordærvelse eller Forbrydelse og Straf, hvilket ikke kan passe på de arme Börn, eller, om det fandt Sted hos et eller andet af dem, maatte falde Forældrene til Last, som dog ikke have beholdt nogen Plads i denne Indretning.

20 For øvrigt er hele Pladsen og Egnen om Kalmar klassisk i den svenske Historie: kort fra Byen viser man det Sted hvor Gustav Vasa først steg i Land, da han kom fra Lybek. Den nuværende franske Kong Ludvig den 18. besøgte dette Sted paa sit Ophold i Sverrig under den nu afsatte svenske Konges Regjering; man
25 berettede at han kyste Jorden, og lod opsætte en Indskrift til Erindring derom samt tog med sig en Græstørv af Pladsen som Relikvie. Man kan ikke let tænke på dette uden en Betragtning over Omvekslingen i de menneskelige Hændelser. Nu sidder Flygtningen, som formodentlig vilde smigre den svenske Regjering, på en
30 af Evropas første Troner, og Beskytteren flakker om i fjærne Lande såvel som hans Søn den sidste Spire af Gustav Vasas Æt. Jeg havde ønsket at opholde mig længer i denne By, men den 10. Nov. tidlig om Morgenen maatte vi af Sted, da jeg begjerte min Regning,

bad Værtinden mig med den yderste Artighed at anse mit korte Ophold der i Huset som et Besøg hos gamle Venner og tillod mig på ingen Måde at tale om Betaling. Udløbet eller den nordlige Ende af Kalmarsund imellem Øland og Småland forekom mig skønnere end den sydlige; i de sydlige Egne er nemlig Øland al- 5 deles nögent og blottet for Skov, blot en stor Mængde Vejrmøller på Landryggen, som udgør det midterste og højeste af Landet, tiltrækker sig Opmærksomheden, men på den nordlige Kant af Øen sees lidt Skov hist og her, så og betydelige Ruiner af det gamle Borgholms Slot; man berettede mig at der i Nærheden skulde an- 10 lægges en ny By, og at fire Indvånere i Kalmar havde anmeldet sig til at flytte derhen, ellers er Havnen ved Borgholm ikke god, og hører maaskje til dem, som man i Middelalderen med Flid fordærvede; jeg har ikke heller hørt noget siden til dette Anlægs Fremgang.

For at give disse Linier, hvis Benyttelse eller Forkastelse jeg 15 ellers overlader Professoren fuldkommen, noget mere Interesse; vil jeg her tilføje nogle Literær-notitser fra Finland, hvilke endnu ikke kunne være bekendte i Danmark. Finnerne have nemlig siden Foreningen med Rusland, der på en Måde gjorde dem til en egen selvstændig Stat, ligesom opvågnet af en Dvale og begyndt et nyt 20 Tidsrum i deres Literatur. Man kan ellers ikke nægte at Svenskernes Behandling af Finnerne gør dem evig Ære, lad også Politik have været Bevæggrunden, saa må man med Rette velsigne den Politik som har en hel fri og ædel Natsions Kultur til Virkning, og denne Virkning har ikke blot ytret sig på den intellektuelle Dannelselse, men 25 ogsaa på den borgerlige Velstand og på hele Folkets Karakter; de ere sædelige, stille, arbejdsomme, tarvelige, eftertænksomme gjestfri og redelige i højeste Grad, og at disse Egenskaber virkelig geråder den svenske Regjering til Ære, i det mindste for saa vidt som den har nærret og plejet dem, bevises ved det ringeste Øje- 30 kast på Finnerne i Ingermanland, som ere selvsamme Folk og tale selvsamme Sprog som de egentlige Finlændere. Ogsaa den ringeste Sammenligning med Estlænderne, som ere af samme Stamme, men

af Tyskerne nedtrykte i den frygteligste Trældom Elendighed og Vankundighed, kan bidrage til at sætte denne Sag i fortjent Lys. Men hvad der især har virket på Finnerne nu er uden Tvivl den nærværende russiske Regjerings Ædelmodighed saavel i andre Henseender som især deri at det saakaldte gamle Finland (det viborgske Guvernement) er forenet med det øvrige (ny) Finland under en og samme Regjering og Lov nemlig den svenske, som ogsaa haves i en skön finsk Oversættelse, så at hele Finlands Indbyggere lige indtil et Par Mil fra Petersborg, hvor det petersborgske Guvernement eller Ingermanland begynder, nyde samme borgerlige Frihed og milde Behandling som under Foreningen med Sverrig, ja endog større, da deres Friheder ere udvidede af Kejser Aleksander. Denne Forening af hele Landet har haft de fordelagtigste Følger. Tilforn var Gymnasium i Viborg bleven underlagt Universitetet i Dorpat i Estland, hvilket havde den Følge, at hele Undervisningsvæsenet i det Viborgske blev fortylket, men Svensken var allerede antagen af de højere Stænder og Finsk bevaret af Almuen; med Krigsfolket indførtes endnu desuden Russisk, så at fire Sprog i denne lille Provins søgte at fortrænge hverandre, og alle taltes og skreves slet og smaglöst. Nu er derimod Gymnasiet og Skolerne i det Viborgske igjen forenet med Universitetet i Åbo, og det svenske Sprog tager på ny Overhånd, da det tillige er den finske Regjerings Sprog. Saaledes fortsætte Finnerne nu igjen den begyndte Bane i Forening med hinanden og med Nordboerne. Frugterne have ogsaa allerede vist sig. I det Viborgske blev først forfattet en *Finnische Sprachlehre* von *Johan Strahlmann* (aliàs *Strålman*) St. Petersburg 1816, hvilken dog er temmelig indviklet, fejlagtig og ikke i den bedste tyske Stil, men til samme Tid opstod en finsk Digter og Lærd, Sekretær *J. Judén* i Viborg, som ved mangfoldige små Digte og Pjeser for den finske Almue vedligeholdt Læselyst og Tænkning hos sine Landsmænd, hans største Værk er *Försök till Utredande af Finska Språkets Grammatik* Viborg 1818., som er kort og tydeligt og langt overgår alle forrige Forsög. Desuden har han udgivet en

Samling af gamle finske Ordsprog, og uagtet Avindsyges Forfølgelse troligen fortsat sit ærefulde Arbejde indtil nu, hans sidste lille Poëm er udkommet i Viborg 1819. under Titel *Lähtölaulu eli Hyvästi-Jättö Väinämöiselle* d. e. Afskjedssang eller Farvel til *Väinämöinen* (Finnernes Brage), hvilket jeg dog for Folkets Skyld vil håbe 5 ikke bliver hans sidste Arbejde; ti Finnerne have vel muligt større Lærde, men ingen mere fortjent og uundværlig, da Folket intet behøver højere end lidt åndelig Føde for at vænnes til at tænke, læse og forstå sit eget Sprog. Ogsaa i Åbo har Literaturen gjort betydelige Fremskridt, Universitetet her erholdt mangehaande Udvidelser og 10 Forbedringer og tæller flere lærde og fortræffelige Professorer, der ere vel bekjendte i Literaturen, f. E. *Gadolin* m. fl. Dog ere de fleste af disse ældre end Foreningen med Rusland; jeg vil derfor indskrænke mig til yngre Arbejdere i Vingården, som ikke love mindre. Af De Hrr. Magg. *Ehrström* og *Ottelin* har man en *Rysk sprog-* 15 *lära för Begynnare* Petersburg 1814. den sidstnævnte er nu Lektor ved Borgå Gymnasium, men den første er ansat ved Universitetet i Åbo, hvor han nu er i Færd med at slutte en russisk Læsebog, han udarbejder ogsaa med offentlig Understøttelse en russisk Ordbog på Svensk, hvorpå han nys har begyndt. Den lærde Lektor *G. Ren-* 20 *vall* udarbejder, på den navnkundige russiske Rigskansler Grev Rumanzovs Bekostning, en fuldstændig finsk Ordbog med lat. og tysk Oversættelse, hvoraf allerede Hælften er færdig i Håndskrift. Med Året 1819 begyndte en smagfuld og veltrykt Tidende på Svensk i Åbo under Navn af *Mnemosyne*, den redigeres af unge 25 håbefulde Lærde, der synes ikke at indskrænke sig til noget af de i Sverrig herskende literære Partier. Den har allerede indeholdt interessante Afhandlinger og Resensioner angående Finlands Sprog og Literatur, o. desl. tildels foranledigede af de i Åbo nedsatte Kommissioner til Forbedring af den finske Salmebog og andre lignende 30 Øjemede. Dette er især glædeligt for den som kjender den gamle *Åbo Tidning* og de andre finske Sager, som ere trykte hos *Frenkel*, og i flere Henseender, hvad Formen angår, synes at høre til det

sletteste som nogensteds i Verden er kommet for Lyset. Men uden Hensyn til det ydre er denne Iver for Finlands Sprog såre ønskelig og frydefuld såvel for Folkets egen Oplysning og Regjerings Ære som for Videnskaberne især den nu så flittigt dyrkede
5 Sprogkundskab; ti Finsken er et af de mest oprindelige, regelrette, dannelige og velklingende Tungemål på Jorden: det har den skønneste Harmoni imellem Selvlydenes og Medlydenes Antal og Fordeling i Ordene, hvori det kan lignedes ved Italiensk, har ingen af de ubehagelige Hvislelyd eller åndende Bogstaver i de
10 lappiske og slaviske Sprogarter, hvori det stemmer overens med Dansk; det har et aldeles bestemt Tonefald ligesom Islandsk og Fransk; det har tolv Kasus men kun to (højt tre) Deklinationer og yderst faa Uregelretheder ligeså til Gjerningsordene har Finsken flere Former men færre Bøjningsmåder og Afvigelser end Latinen,
15 det er at sige større Fordele med mindre Ufuldkommenheder og Byrde for Hukommelse og Forstand. Det er uendelig rigt paa Afledsord og Sammensætninger ligesom Græsk og Tysk og synes således at have udsøgt og forenet det bedste af alle andre Sprog i Evropa, hvilket er det modsatte af hvad man har sagt om Engelsken;
20 men som intet er fuldkomment under Solen så savner også Finsken hvad der synes at være vigtigere end alle indvortes Fuldkommenheder nemlig en betydelig Literatur en videre Udstrækning, mere indbyrdes Sammenhæng (imellem Finner, Oloneser og Ingrer), samt herskende Anvendelse ved et glimrende Hof. Dog skal den
25 evig blive mærkværdig for Tænkeren, og, som Nøglen til alle u-slåviske Stammers Sprog i det indre af Rusland og det nordlige Asien, umistelig for Sproggranskeren og enhver der skulde vilde arbejde på disse endnu for største Delen sig selv overladte Folkefærds Dannelse og Oplysning. Dette Sprog er heller ingenlunde
30 blottet for al Literatur. Biblen, Loven og en Del Folkepoësier ere allerede anførte. Desuden haves en Mængde Kirke- og Andagtsbøger hvoriblandt Bugges Prækener oversatte først på Svensk, siden på Finsk, under Titel *P. O. Bugge-n Postilla, &c. Juutin kielellä*

ensin kirjoitetut (d. e. på Jyde-sproget først skreven). *Turusa* (d. e. i Åbo) 1804. Også *Erasmi Roterodami de civilitate morum puerilium* er oversat 1670. Men det interessanteste af alt som er til på Finsk er maaskje dog de gamle tildels hedenske Runer (Runot 3: *Sange*), hvorpå *Ganander* har grundet sin *Mythologia Fennica*, de ere vel 5 temmelig forstyrrede nu, og da han ikke har indrykket nogen hel Rune (Sang) så kunne vel nogle nu være tabte for evig som til hans Tid vare bekendte; men hist og her i Finland gives dog skrevne Samlinger, som kun en utidig Frygt for at skade Kristen- dommen og befordre Overtroen, hindrer Ejernerne fra at udgive, na- 10 turligvis skulde en trykt Udgave gjøre den modsatte Virkning, og disse Sange aldeles tabe deres Anseelse som Tryllevens, naar enhver Bonde kunde kjøbe det hele Hekseri for en Rigsdalers Penge. Dog begynde også Finnerne nu at tænke på disse Skattes Redning fra Undergang: i et *Bihang* til *Mnemosyne* for Mars 1819. N° 3. findes 15 således anmeldt en Samling af 20—30 finske Runer med tysk Oversættelse, som en rejsende Tysker Dr. juris *H. R. v. Schröter* med infødde finske Lærdes Hjælp agter at udgive i Upsal, dog blot for Subskribenter, som det udtrykkelig heder i Anmeldelsen, hvor en af Runerne er indført paa Finsk og Tysk til Prøve. Således vil 20 måskje snart en ny (finsk) Edda komme for Lyset, og en ny Kilde åbnes til Kundskab om Nordens allerældste Gudelære, Overtro og Digtetekunst. *Ganander* har nemlig kun slet tilfredsstillet den lærde Verden med alle sine Brudstykker, og alfabetiske Fabellære, som man gjerne måtte have skænket ham om han havde udgivet alle 25 Runerne fuldstændigen med svensk ell. latinsk Oversættelse.

Så mange ere Ordene, kære Hr. Professor! som i Øjeblikket falde mig ind, jeg ønsker inderlig de måtte have nogen Interesse for Dem i det mindste at gjennemlæse. Forresten giver jeg Dem Hals og Hånd over Retskrivning og Udeladelser, kun Forandringer 30 ønsker jeg ugjerne, især beder jeg dem at sørge for Navnenes og de fremmede Ords korrekte Aftrykning i Fald de benytter det til deres Fjerdingårsskrift. Hvis De har set mit Indfald med å og ö

(modsatte o og ø) i mit Brev til Müller så har de her et omtrentligt Eksempel på min Mening. Jeg har fået hans Brev og takker meget såvel for det som især for al hans Umage for min Skyld måtte blot Udfaldet af min Rejse svare til hans Forventning; imidlertid
5 ærgrede dog en Sag mig og det var at man af Sparsommelighed ikke har skikket mig Fortegnelsen over de indiske Bøger fra Wallich, hvorom jeg dog så inderligt har bedet flere af mine Venner i København, med Ytring at jeg gjerne vilde betale at lade det forfatte, hvoraf det synes at kunde sluttes at jeg ogsaa vilde betale Postpen-
10 gene, hvilke (over Sverrig) blive højst ubetydelige. For kort siden fik jeg et Brev med Posten som kostede 17. Rubel uagtet det var mig næsten ligegyldigt. Men det vigtigste fra Fædrenelandet (næst mine Penge) begjærer jeg to, tre Gange og erholder det endda ikke! —

Jeg erindrer ikke om jeg har skreven til Müller at Lobjoko
15 endelig har erholdt hans Brev tilligemed Bøgerne fra København. Af en Fejltagelse var dog en saare vigtig Sag forglemt (nl. Lærde Tidender), men han har nu, tror jeg, igjennem Hipping bestilt dem på ny. Han er meget ivrig Videnskabsdyrker, og har indrettet sit hele Studium efter min Anvisning og Vejledning; det er Skade
20 han har så liden Tid fra sine mange andre Sysler, nu er han desuden syg og har fået Hjemvé tror jeg, så at hverken De eller Müller formodentlig får Brev endnu så snart, om han ikke alt har svaret. — Jeg lever på det bedste, og rejser nu så snart Vejr og Vej tillader; vidste jeg Prof. kunde være tjent med deslige Småsager,
25 skulde jeg ved anden Lejlighed skrive nogle Notitser om de nyeste østerlandske og andre Sprogværker, jeg har set. Sekret. Thorsteinssons to Breve har jeg erholdt, men om/når jeg får Tid at svare véd jeg ikke, for øvrigt beder jeg at hilse alle Velyndere og Venner og anbefaler mig på det bedste i Deres Venskabelige Erindring.
30 NB. Hvis to Ex. af en Recens. Liljegrens over *Forntidens hjeltesagor* 1. Bd. *Gånge-Rolfs-Saga* skulde blive Dem tilsendte, så er det ene til *Pastor A. Helgesen* i Island. —

Lev vel og glem ikke Deres

R. Rask.

364. *Fra P. E. Müller* $\frac{6}{3}$ [1819].

Kiøbenhavn d: 6 Marts

Høistærede Hr Professor

At en rum Tid er forløben, siden jeg sidst tilskrev Dem, dertil er Aarsagen at jeg først vilde oppebie den endelige Afgiørelse paa Ansøgningen om forøget Reisestipendium fra Fonden ad usus 5 publicos. I Fior blev sligt afgjort ved Nytaarstide, i Aar faldt Resolutionen sidst i Februar. Jeg har desangaaende modtaget fra Fondens Direction et Brev til Dem som her medfølger i Afskrift.

Til Hr Professor Rask

Undertegnede Direction har allerunderdanigst foredraget Hans 10 Majestæt den af Prof: P: E: Müller indgivne Beretning om de Arbejder, hvormed De i den senere Tid har været sysselsat og Deres Ønske om at forandre den første Plan for Deres Reise, ved nemlig at gaae igiennem Persien til Indien. Hans Majestæt har i den Anledning under 27de f: M: allernaadigst bevilget Dem af Fonden 15 ad usus publicos for indeværende Aar et Tilskud af 200 Rbd til de 800, som deraf allerede var Dem tillagt, og for Aarene 1820 og 1821 aarlig 1000 Rbd rede Sølv hvilket man herved har den Fornøielse at melde Dem.

Directionen for Fonden ad usus publicos d 2 Marts 1819 20

Schimmelman

Møsting.

Min Ansøgning for Dem var sendt igiennem Universitetsdirectionen med anbefaling til Directionen for Fondet ad usus publicos, hvorfor Universitetsdirectionen yttrede, at saasart De af den kongelige Kasse kunde erholde 1000 Rbd vilde man indstille Dem til 25 at af Kommunitetskassen at erholde 400 Rbd rede Sølv i et lign. Tidsrum. Da nu den givne Betingelse er opfyldt, vil det Andet følge af sig selv, men fem sex Uger kan medgaae, inden Resolu-

tionen falder. Dette vil dog vel imidlertid ikke hindre Reisens Begyndelse, thi De maae jo dog gjøre Anstalter i Petersborg at Penge kunne i Vexler blive Dem remitterte til Astrachan. Disse Stipendier udgjøre i Forbindelse med Deres Gage henimod 800 Spec. vist
5 nok en ringe Sum for saa stor en Reise, men mere gik det for Tiden ikke an at erholde fra det Offentlige. Det nordiske Selskab de ønskede at oprette, vilde have at kæmpe med Vanskeligheder, da næsten ingen i Kiøbenhavn forstaaer russisk og ikkun faae interesserer sig for svensk Litteratur. For min egen Part er jeg vel ikke
10 nogen Elsker af Korrespondents, men skal med Fornøielse svare Loboiko paa Spørgsmaale angaaende nordiske Oldsager, dansk Literatur eller Theologi. Prof: Rasmussen har forfattet et Katalog over Vallichs Donation, der er bleven aftrykt i fire Nummere af Literaturtidenden, Prof: Nyerup vil søge om en Leilighed at faae
15 Dem samme tilstillet; men med Posten synes det for kostbart. Universitetsbibliothekets Indtægter ere blevne forøgede med 300 Specier aarlig og et Par Tusind Rbd paa eengang for at anskaffe de manglende Continuationer samt det vigtigste af den nye Literatur i Krigsaarene; men hvad der behøves er saa meget, at der
20 neppe kan tænkes paa at anskaffe russiske Bøger. Angaaende Indkiøb af Haandskrifter til Universitetsbibliotheket, er der endnu ikke kommet Svar fra Universitetsdirectionen. Bestillingerne desangaaende vilde blive overflødige dersom De ei kan trænge over Kaukasus og Muligheden heraf vil De vel først kunne overtøye
25 Dem om efter nogen Tids Ophold i Astrachan. Med høi Grad af Interesse giennemlæste jeg Deres Bemærkninger over Sprogenes Slægtskab. Dette saavel som Deres foregaaende Breve giemmer jeg omhyggeligen. Alle Samlinger og Udarbejdelser De ikke nødvendigen behøvede paa Reisen burde De efterlade i sikke Hænder i
30 Petersborg thi paa en saadan Færd, som Deres er, kan man let miste sin Bagage. Hos os er i det sidste Halvaar intet nyt udkommet i den nordiske Literatur. Snart begynder Trykningen af den tredie Deel af Sæmunds Edda. Af mit Sagabibliothek vil intet udkomme

førend næste Aar. Mit Helbred har bedret sig i denne milde Vinter. Gud give Dem fremdeles Sundhed og Kraft til at fortsætte en Reise hvis lykkelige Udfald inderlig ønskes af Deres hengivneste
P. E. Müller.

Udskrift: A Monsieur Monsieur le Professeur Rask voyageur Danois a Peters- 5
bourg par l'adresse de Mr: *Paterson* Bible Society house fr. *Hambourg*

369. *Fra P. E. Müller.*

Kiøbenhavn d 13 Apr 1819

Høistærede Hr Professor.

Dette Brev vil formodentligen ikke treffe Dem førend dybt inde i Rusland. Da Universitetsdirectionens Indstilling om Bidrag til 10 Deres Reise af Kommunitetets Kasse stod i Forbindelse med den Understøttelse, der var bleven Dem bevilget af Fonden ad usus publicos, maatte hiin Instilling bie indtil denne Resolution var faldet. Jeg vil nu som Fortsættelse af mit forrige Brev afskrive følgende kongelige Resolution som af Directionen for Universitetet 15 blev mig meddelt til Dem.

Vi ville som Tillæg til det Reiestipendium, Vi allernaadigst have bevilget Professor Rask i tre Aar af Fonden ad usus publicos, endvidere have ham allernaadigst i samme Tidsrum forundt 400 Rbd rede Sølv aarligen af Communitetets Casse. Derhos tillade 20 Vi allernaadigst, at han for samme Tid desuden maae vedblive at oppebære den ham som Underbibliothecar ved Universitetets Bibliothek tillagte Gage af 150 Rbd Sølv. Endeligen bifalde vi allernaadigst, at det overdrages ham paa Reisen, naar Leilighed maatte tilbyde sig, at indkiøbe orientalske Haandskrifter 25 for Universitetsbibliotheket til en Sum af 500 Rbd rede Sølv, hvilke af Communitetets Casse bliver at udrede.

Denne allerhøieste Resolution som under Dags Datum er

herfra communiceret Consistorium og det theologiske Facultet
meldes herved Hr Professoren til behagelig Underretning

d 6' Apr 1819

Malling Engelstoft Münster

5 I Henseende til den nærmere Bestemmelse af hvilke Bøger der
skulde købes, havde Bibliothekskommissionen udbedet sig Be-
tænkning af Professores lingvarum orientalium, og disse have med-
delt en Erklæring, hvoraf Kopi medfølger, til hvilken Consistorium
har henholdt sig. Det beroer paa Dem selv, hvorledes De vil have
10 den anviste Sum, enten paa eengang eller hvad der vel er bedre,
successive. Spørgsmaalene om Rurik, har jeg korteligen besvaret
paa Latin. Dette Svar er tilligemed Afskriften af den Novgoroder
Skra bleven sendt til Romanzov giennem det udenlandske Depar-
tement. Kataloget over de orientalske Manuskripter af den Val-
15 lischske Donation gaaer igiennem fire Nummere af Literaturtiden-
den og var derfor alt for vidtløftigt til at sendes ved den Leilighed.

Med det Første venter jeg Brev fra Dem der underretter mig om
at De har modtaget Efterretningen om det kongelige Stipendiums
Forhøjelse samt Vexlerne. Vinteren har været usædvanlig mild og
20 Foraaret er kommen tidlig. I Literaturen veed jeg intet mærkeligt
Nyt. Det er længe siden at jeg hørte noget fra den oldnordiske
Literaturs Venner i Tydskland. Det sidste Grimmerne sendte mig,
var den anden Deel af deres deutsche Sagen. Kammerherre Hen-
nings har udgivet en tyk Bog om die Deutschen in der frühesten
25 Vorzeit. Saavidt jeg hidintil har læst deri, indeholder den intet
Nyt. Paa Trykningen af den sidste Deel af de norske Kongers
Krønike er der begyndt. Repp oversætter i Minerva adskillige
smaae Thattr. Af Grundtvigs Oversættelse af Saxo og Snorre er
den første Deel udkommet. I Fortalen til Snorro fandtes et ned-
30 værdigende Udtryk om de nuværende Islændere, hvilket fremkaldte
et skarpt Stykke imod ham af bemeldte Repp i Skilderiet.

Gid jeg nu snart maatte høre fra Dem, at De paa Europas syd-
ostlige Grendse fandt Asien tilgængelig. Meget skulde dette glæde
Deres hengivne Ven P. E. Müller.

Som jeg havde sluttet Brevet kom Deres Kommissionær til mig
og viiste mig Deres Brev for Vexlernes rigtige Modtagelse. 5

Afskrift.

Til Giensvar paa Bibliothekscommissionens ærede Skrivelse
give vi os den Frihed at meddele Følgende: noget bestemt kan
efter vor Formening neppe fastsættes, mindst for en Lingvist, som
H^r Rask, der selv paa Stedet bedre vil kunne bedømme, hvad der 10
bør kjøbes. — Imidlertid give vi os den Ære at fremsætte følgende
Bemærkninger. Dersom Osseterne (for at begynde fra *Caucasus*
H^r Rasks forehavende Reises første Hovedstandpunkt) eller noget
andet caucasisk Folk af Asernes Stamme have skrevne Bøger, var
det sikkert (hvilket de nordiske Oldgrandskere bedre vide) af 15
yderste Vigtighed, at disse om mueligt kjøbtes. Foruden denne
Hovedgjenstand burde og kjøbes den *hebraiske Oversættelse* af *Calila*
wa Damna (ellers kaldet Anvari Scheili denne saavel i Orienten,
som i Occidenten noksom bekjendte Bog). At denne høist inter-
essante Sielendhed findes paa Caucasus hvor hele Districter endnu 20
beboes af Jøder kan neppe betvivles af mange Grunde, som det
her ikke er Stedet til at anføre. Ikke mindre vigtigt og interessant
vilde det være, om H^r Rask kunde der erholde nogle hebraiske
Codices, enten af V. T. eller af Jødiske religiøse Skrivter, hvortil
der sikkert vil gives Leilighed. Nyere *Persiske* M.S.S. synes os ikke, 25
at H^r Rask skulde *udtrykkelig* anmodes om at kjøbe. De nyere
Digtere, nemlig Hafiz, Sady, Dschami og Fetahi, have vi paa
Kongens Bibliothek, og tildels paa Universitetets. Det ældste af alle
de nyere: Fardusi's Schahnameh, Persernes Iliade, have vi faaet
første Bind af fra Calcutta. Men kunde H^r Rask (maaskee helst i 30
det østlige Persien) faae M.S.S., hvori enten dette Lands, eller det
nordøstlige Tartari, eller Tibet geographisk beskrives, eller disse

Landes Historie fortaltes da var det en ypperlig Ting; thi de almindelige Geografer og de fleste af de ikke mange Historieskrivere den persiske Litteratur har at opvise (navnlig historiographi regii Soscorum) have vi paa Kongens Bibliothek. — I det østlige Persien, 5 Cabul, Caschimir og Landana ved Indus indtil dens Udløb i Havet (Arab. Land), disse for os, uagtet Elphistones, Pottingers, Malcolms, Kinnairs o. a. grundige Efterretninger halv ubekjendte Lande, er der en stor Probabilitet for, at der foruden mange andre skiulte Skatte ogsaa findes betydelige Levninger af Magerne (Geberne) 10 og af deres Religionsskrivter, samt Skrivter i verdslige Videnskaber, skrevne i *Pehlvisproget*, foruden Mynter (uberegnet de Sassanidiske) Inscriptioner o: s: v: Saadanne Bøger kunne aldrig kjøbes for dyrt.

Af Indiske M.S.S. synes os, at det vel kunde være interessant, og for Universitetsbibliotheket især honorabelt at faae nogle; især 15 i Sanscrit, eller og i det Hindustanske Sprog, men dog er dette af tvende Grunde nu for os ikke saa vigtigt, at derpaa bør anvendes nogen betydelig Sum. Derimod om der i de mere ubekjendte Indiske Sprog, i den nordligste Deel af Hindustan mod Tibet, eller i den Deel af Indien, Østen for Ganges skulde findes noget mærkeligt Skrivt da maatte det kjøbes, især naar vi af Rask kan faae 20 det fortolket.

Endelig tage vi os den Frihed at udbede os, at H^r Rask maatte anmodes om at skaffe, om muligt, sikker Underretning om det i Historisk Henseende især vigtige Spørgsmaal: om der nemlig paa 25 *Caucasus* eller i *Landana*, Sonden for det Caspiske Hav, endnu findes eller maaskee endnu curserer *Samanidiske cufiske Mynter*, som her og i Rusland findes i Mængde i Jordan, men paastaaes at være forsvundne fra deres egentlige Hiem, hvor de ere slagne, nemlig i Samarkand, Caleh, Cachara, Endereb etc: —

30

Kiøbenhavn den 20de Septbr 1818

N. C. Kall Rasmussen

Til Universitetsbibliothekscommissionen i Kiøbenhavn

371. *Fra A. J. Sjögren* 19/4 1819.

Högädle och vidtberömde Herr Professor!

Då jag för någon tid sedan hörde, att Herr Professorn ännu uppehöll sig i St. Petersburg, hade jag redan mer än en gång ärnat taga mig den friheten, att för Herr Professorn framställa mina åligganden, om jag ej fruktat, att, såsom alldeles okänd, synes alltför tilltagsen eller fåfäng. Jag har än en gång moget pröfvat mig sjelf, och blott en deraf stadgad öfvertygelse om alfvaret uti min vilja och renheten i mina önskningar, har häft alla betänkligheter, och förwandlat den hos mig fattade tanken till fast beslut. Herr Professorns för alla Litteraturens wänner aktningvärda namn är föröfrigt en säker borgen för mitt hopp, att Herr Professorn med sin vanliga godhet upptager och bedömmar den plan för en Ynglings litterära verksamhet för framtiden, som jag nu ödmjukast utbeder mig att få framställa, huru ofullkomlig i ett eller annat afseende den än må förefalla. —

Allt ifrån min Ungdom har Historiens studium särdeles interesserat mig. Att det endast jemte grundliga philologiska insigter kan blifva fruktbart, har jag under min Academiska tid allt mer lärt inse. Men ju mer jag varit i tillfälle att efter mina ringa krafter njuta och draga nytta af ett sådant studium, desto mer smärtande har det varit att finna Finlands så väl häfder som sköna språk (det er mitt egentliga modersmål) ända till den ytterste grad vanwärdade. För de förra äro nästan inga egentliga monumenter mer att tillgå. Ut i ett sådant fall har jag trott ett grundligt studium af de folkslags språk, som antingen redan i sitt tungomål röja med Finnarne tydlig slägtskap, eller med hvilka Nationen länge stått i relationer, vara en än möjlig ledtråd wid forskningar öfver ålderdomen. Af dessa och dylika betraktelser har jag tyckt mig kunna sluta till vigten af de Slaviska språken för Finska Historien, ej allenast i anseende till bägge Nationernas relationer med hvarandra ifrån åldriga tider, utan ock den genom de Slaviska språken medelbara kännedom af

de folkstammars språk, hvilka ännu skola bo uti åtskilliga af de inre Ryska Gouvernementerna. För att om dessa saker erhålla något mer än gissningar, wore min innerligaste önskan, att till en början lära mig det Ryska språket, hvaraf jag under twänne till-
5 fälliga resor till Ingermanland redan fått åtminstone någon försmak och hvilket jag också tillfölje af denna försmak redan blott såsom språk värderar. — Sedan jag inhämtat Ryskan, ville jag fortgå till Slavonskan, och har jag tänkt efter härstädes genom något academiskt specimen documenterad dertill erforderlig skick-
10 lighet, anhålla om offentligt understöd att i förenämnde afseende få göra resor. För att än ytterligare öfva mig sjelf uti Slavonskan, och derjemte tillika, så mycket möjligt wore, gagna det allmänna, wille jag till en början besöka Westerås och revidera de på Gymnasii-Bibliotheket derstädes (enligt en beskrifning på Svensk Litera-
15 tur-Tidning för 1813 N° 35) jemte sällsyntare Slavonska böcker befindteliga Slavonska Manuscripter, ibland hvilka torde finnas åtskilligt (till exempel: en hittills okänd och obegagnad handskrift af Nestors Krönika) af den vigt, att det förtjente öfversättas och utgifvas. Om denna plan skall jag emedlertid ödmjukast bedja
20 Herr Professorn vara gunstig och skänka mig sitt omdöme, äfvensom jag uti allt annat wågar utbedja mig Herr Professorns mogna råd och föreskrifter. — Wilkoret för alltsammans — lärandet af språken — är emedlertid tills vidare hufvudsaken. Och detta kan väl både i anseende till practisk öfning och åtkomst af erforderliga
25 böcker endast i St. Petersburg bäst winnas, der jag ännu dessutom af det skäl gerna önskade kunna uppehålla mig, emedan jag hoppas, att jag, i synnerhet under närvarande conjuncturer och utsigter, der skulle få ett skönt tillfälle, att, i won af ett genom en mer utvidgad synkrets klarare erkänt behof, så mycket tid och krafter
30 medgäfve, studera äfven orientaliska språk, till hvilka jag likaledes hade mycken lust, och hvilkas vigt och nödvändighet för mitt syftemål, jag af den ringa början uti ett och annat ibland dem, som jag hittills varit i tillfälle att göra, i allmänhet redan också nu åtminstone anar. —

Men så lifligt alla dessa planer såsom önsknigar föresväfwat mig, så frästad har jag känt mig att misströsta om utförandet af någon enda ibland dem, emedan jag tyvärr! är helt og hållet utan medel dertill. Under en svår kamp med behofven, har jag, nästan utan allt understöd af föräldrar, redan ifrån skolåren 5 igenom ett idkeligt conditionerande nödgats draga mig fram, och måste ännu alltjemnt under mina tentamina till Philosophiae-Candidat-Examen dermed fortfara. Min ödmjuka anhållan wore derföre, att, i fall något tillfälle yppade sig, Herr Professorn genom sin verkande intercession ville hafva godheten att bana mig väg 10 till en condition eller ock någon annan litterär befattning, som under tiden kunde trygga min utkomst. Det wore naturligtwis bättre, ju mer tid jag finge till egna studier. Dock — jag skall ej sky arbete: jag är wan derwid. — I afseende å de moderna språken tror jag mig ännu böra anmärka, att jag i Tyskan hoppas kunna 15 hjälpa mig fram och äfven uti franskan göra mig begriplig, i synnerhet sedan jag ännu mer hunnit efter praesterad Candidat-examen på mitt perfectionerande deruti använda tid och arbete. —

För den frihet, som jag nu tagit mig, då jag så directe vågat 20 wända mig till Herr Professorn, har jag utom de redan ödmjukast framställda skäl, och utom dem jag finner i Herr Professorns äfven för vår försummade finska litteratur visade warma deltagande, blott den ursäkt, att jag trott mig härigenom bäst befordra föremålet för min enda önskan, hvilken jag vågar hoppas Herr Pro- 25 fessorn och hvarje sann Litteratör icke skall miskänna. Pastor Hipping, hvilken jag ock i detta ämne tillskrifvit, är den ende, som har del af dessa mina planer, hvilka jag tills vidare tror mig böra behålla inom mig sjelf. Under afvaktan om gunstigt svar, får jag den äran att med fullkomlig högaktning teckna mig, Herr Pro- 30 fessorns

Ödmjukaste Tjenare

Anders Joh. Sjögren.

Abo d. 19de Aprill 1819 —

374. *Til A. J. Sjögren.*

Petersburg d. 25 April 1819.

Under mitt vistande i Åbo, hade jag ehuru icke tillfälle att göra min Herres personliga bekantskap, likväl så ofta lägenhet att höra hans namn med beröm, och, om jag icke misstager mig, äfven en gång på Bibliotheket se honom, att det var mig ett synnerligt nöje att blifva behedrad med bref ifrån honom; endast jag vore istånd att någorlunda svara emot hans förtroende. Mina bekantskaper här äro hvarken talrika eller lysande; ty den fina verlden är här alltför glänsande för mig, så at hvarken — min pung eller tid tillåtit mig på något vis att inlåta mig med andra än några få (mäst tyska) lärde. Mina recommendationer äro således af föga vigt; och endast tomma råd är allt hvad jag har att bjuda, måtte dessa emedlertid icke blifva alldeles onyttiga skulle det fägna mig oändligt. —

Att taga Kondit. härstädes såsom barnalärare kan jag icke annat än högeligen afråda M. H. emedan därtill erfordras mycken kännedom af verlden, fullkomlig färdighet i nyare språken & c. om det skulle vara i något bättre hus, och ändå vinnes litet allra-minst tid eller tillfälle till något eget studium. — Grefve Rumänzov har numera stora verk i arbete, som kosta otroliga summor, t. e. 1) Resbeskrifningen af verldsomseglingen med skeppet Rurik 2) Fortsättningen af *Scriptores Byzantin.* som tryckas i Paris. 3) Har han nyss engagerat en resande Servier från Tyrkiet till at besöka och beskrifva de slavoniska nationerna i södra Europa förnämligen inom österrikska området & c. & c. 4) och dessutom finska ord-boken; det är således icke att förmoda att han skulle företage någonting nytt och betydligt för det första, och resan till de med Finnarne beslätade folkstammarne tyckes icke skola komma i fullbordan. I alla fall måste dertill anmäla sig någon mycket skicklig lärd, som redan visat sig och vunnit allmänt bifall om saken på ny skulle väcka hans uppmärksamhet. Måhända M. H. här i staden genom bekantskap med Krug och Adelung kunde bana sig

vägen till utförandet, men för det första är hvarken at tänka därpå eller på något annat betydligt understöd från honom. — Att söka någon befattning här torde vara ännu mindre lämpligt emedan det är förgäfves att vänta de betydliga, men de ringare fordra oändligt arbete, hvarigenom knappast vinnas hvad som behöfs till livvets uppehälle. Det enda som derföre kunnat infalla mig att råda Min Herre, är att söka en plats vid Nya Universitetet på Kronans bekostnad till fortsättandet af sina studeringer. Här äro minst 100 dylika friplatser, och det torde icke blifva svårt att erhålla en på följande sätt. Med bifogade akademiska betyg isynnerhet om Filosofiske Kandidatsexamen insändes en på Latin skrifven ansökning till Universitetets Curator *v. Ouvaroff* innehållande en kort berättelse om M. Herres hittills utförde studia akademiska såväl som privata studia af finskan som dess modersmål & c., jemte dess önskan för framtiden nemligen att vinlägga sig om slaviska och orientaliska språken och Litteraturerna för att genom jemförande af dessa och fornfinska qvarlevfor blifva i tillfälle att upplysa mörka ställen; det gemensamma fäderneslandets äldsta häfder & c.; att Pettersburgska Universitetet under den mans præsidium, som skrifvit planen för asiatiska akademien, till detta ändamåls vinnande anses vida bequämare än något annat möjligt ställe; men att M. H.s private omständigheter icke sätter honom i det lyckliga tillfället att kunna begagna sig deraf om icke han kunde blifva upptagen på ryska kronans bekostnad. Detta fattas i korthet så tydligt och på så bra och flytande Latin som möjligt. Titulaturen får icke sparas, men omöjligt icke uprepas inuti sjelfva sammanhanget utan endast något kort uttryck istället, vid början och slut deremot kan den skrivas utförligt, dock med variation om det så kan träffa. Om detta, som jag hoppas, skulle lyckas så har M. H. vist icke något stort att lefva af, men dock någorlunda tillräckligt att såsom student kunna bärga sig, och behålla hela sin tid för sig sjelf till att arbeta på sin egen bildning, hvilken förmån redan är oberäknelig för en Literatör. Min bekantskap med *Ouvaroff* är ganska ringa,

men om mitt ord skulle äga någon vigt hos någon af hans Clienter skall jag icke underlåta att göra mitt bästa. Jag får nu icke hoppas erhålla något annat bref här i staden, emedan jag ganska snart måste resa vidare; men emedlertid önskar jag M. H. lycka till sitt
5 företag, och innesluter mig i dess vänskap och erinran

R. Rask.

NB. Det lär icke vara M. H. obekant att enhvar rysk Kronsstudent är pligtig att tjena ryska kronan i 6 år hvart han skickas; dock plägar man vanligtvis skicka hvar och en dit han önskar, så
10 att detta är snarare en angenäm början till befordran än någon svår börda eller tvång.

376. Til P. E. Müller.

Petersborg d. 1. Maj 1819.

Højstærede Hr. Professor!

Jeg har nu imodtaget tvende Breve fra Dem, hvilke begge have
15 været mig meget kære og dyrebare; det sidste indeholdt tillige Kommissionen fra Universitetsbiblioteket og Efterretningen om de to Hundrede Spec. af Communitetets Kasse. Næst efter min skyldigste og hjerteligste Taksigelse til Hr. Prof. for Deres gode Om-
sorg for denne hele Sag, skal jeg benytte dette Blad til at give en
20 Udsigt over det ny System i den Russiske Sproglære, hvorved alle slav. Sprog bringes til Overensstemmelse med de trakiske (gamle) og øvrige Sprog af den kavkasiske Race eller som jeg heller vilde kalde den af den *sarmatiske Æt*; denne kan nemlig ganske bekvemt modsættes *den skytiske Æt*, hvortil Finner Tatarer, Ungarer
25 o. s. v. henhøre; måske også Vasker (ifølge *Arndt* über die Verwandschaft der europ. Sprachen); men *kavkasisk* synes upassende da næsten alle Stammer på Kavkasus høre til den skytiske Æt, af hvilken de kunde antages at danne en egen Klasse, altså ere ganske fremmede for den såkaldte kavkasiske Race. I min Undersøgelse om

det gamle Sprog, har jeg vel omtrent udkastet et sådant System; men det er hverken fuldstændigt eller overalt rigtigt. Nu tror jeg at jeg efter megen møjsommeligt Grublen derpå, ja efter at have opgivet Håbet om at finde nogensinde et tilfredsstillende System i denne Vilderede, endelig dog har opdaget den rette Sammenhæng. Dog 5 skal jeg for ikke at blive vidtløftig her intet Bøjningsmønster opstille men kun anføre en Form (Nf.) af de Ord, som kunne tjene til Bøjningsmønstre, hvilke let kunne udfyldes efter Vater, Tappe, o. a. Allerførst må jeg bemærke at den i mit Prisskrift p. 126. antagne Orden af casus ikke er så rigtig som følgende, der også 10 stemmer mere overens med Braminernes i Sanskrit.

subjektiv	{	Nævnef. (Udråbsformen fattes i Russisken, men findes i Slavonsk, Polsk og andre Sprogarter.	
objektiv		Gjenstandsf.	
subjektiv	{	Redskabsf.	
objektiv		Hensynsf.	15
subjektiv	{	Stedsform (Præpositionalis, Narrativus kaldet)	
objektiv		Ejeform	

I denne Orden bør derfor de nu anførende Bøjningsm. udfyldes.

Deklinationsystemet bliver i det hele som det i Prisskr. p. 121 20 sidste Gang er opstillet men nogle af Eksemplerne ere der urigtig anbragte.

A. Den første Hovedart (de åbne nomina pura)

1. Bøjningsmaade Intetk. дѣло (Værk); число (Tal) лице (Ansigt) домишко (et lidet usselt Hus) (Afvigende Klasser 25 ослѣ, знѣмя)
2. Bøjn. человекъ (Menneske) воинъ (Kriger) слонъ (Elefant); дубъ (Egetræ) злодѣй (Misdæder)
3. Bøjn. Alle Hank. og Hunkönsord på а og я.

B. Den anden Hovedart (de lukte nomina impura)

4. Вѣjn. мѣраніе (Måling, Udmåling) поле (Mark) море (Hav)
домѣще (et stort Hus)
5. Вѣjn. Alle Hankönsord på ъ, f. E. царь
- 5 6. Вѣjn. Alle Hunkönsord på ъ, f. E. дробь.

Af Tillægsordene stilles den korte Form, som den oprindelige først, dernæst den forlængede, begge med Intetkønnet foran, dernæst Hank. og tilsidst Hunk. samt med casus i den ovenangivne Orden. I Russisken synes det vel fuldt så bekvemt at stille dem i
10 den Orden som i mit Prisskr. p. 126 er antaget; men af Slavonisken sees, at den Grund, som bestemte mig til at sætte Gen. næst efter Accus., er senere opkommen eller i det mindste senere udstrakt til en alm. Grundregel i Sproget, da den gamle Slavonisk derimod i de allerfleste Tilfælde adskiller Acc. fra Gen. også i de Ord som
15 betegne levende Væsener ligesom Sanskrit, Græsk og Islandsk, at denne Grund fölgelig langt overvejes af a) de gamle Sprogs fuldkomne Overensstemmelse og b) af Casuum Betydningers harmoniske Forhold til hverandre, som på denne Måde bliver langt klarere. Til ex. hvorledes denne Orden passer i Latin vil jeg op-
20 stille *aliud* i Entallet.

domus Hafnia,	{	Nom. N. aliud alius alia.
domum Hafniam,		acc. G. <u>aliud alium aliam</u>
domo Hafniâ,	{	instrum. R. <u>alio aliâ</u>
domo, ui Hafniæ,		dat. H. alii
25 domî Hafniæ,	{	local. St. alibi
domûs Hafniæ,		genit. E. alius

NB. Braminerne have sat de to sidste Kasus i omvendt Orden, hvilket kommer deraf at Sanskrit har endnu en casus neml. Ablativus (Fratageformen), hvilken stundum er lig Dat. stundum

Genit. altså bekvemmest kunde synes at få Plads imellem disse, det skønne Forhold af hver to og to Kasus, at den ene er subjektiv den anden objektiv, synes de ikke at have mærket men blot at have valgt denne Orden efter Endelsernes naturlige Lighed med hverandre; de have således heller ikke mærket at dette Forhold ved deres Anordning af Ablat. Gen. Loc. blev forstyrret. Ved nøje Eftertænkning er det faldet mig ind at denne Fratagef. ud. Tv. er uægte og som så meget andet indkommet i Sanskrit fra de gamle Skyters Tungemål dette slutter jeg a) deraf at den ikke findes i de andre gamle Sprog Græsk Latin, Littauisk, Slavonisk (ti den lat. Abl. er Redskabsf. og ikke Fratagef. og den gr. Form på *-θευ* er forskjellig og findes i Sanskrit foruden Fratageformen, er desuden også selv åbenbar lånt af den tatar. og tyrkiske Ablat. eller præpos. *دن* (den, dan); b) at den synes at stemme overens med den finske Abl. på *-ta* den endes nl. på *t* (*át*) eller og er lig en anden Casus uden egen Endelse; men i Finsk er den på sit rette Sted; ti der deles Kasus ikke i subjektive og objektive, men efter *Stedet* i de som betyde a) en Nærmelse b) en Bliven c) en Fjærnelse. Man synes da ved Skyternes Tilkomst at have givet Dat. et Stedsbegreb nemlig gjort den til *Ablativus* ligesom i Finsk og da man nu havde en egen Locat. så var det naturligt at man også optog en Ablativus, uagtet det gamle System herved en Smule forandredes. c) Denne Fratagef. findes i Sanskrit selv aldrig i Totallet eller Flertallet men er der overalt indsluttet i Hensynsformen, og synes således ikke at være væsentlig i Sproget. Det vilde til den fuldkomnere Afgørelse heraf være vigtigt at kjende Indretningen i Zendsproget og Pali såvelsom i de mongoliske Sprog; sålænge bliver det en Hypotes. Men i ethvert Fald synes det rigtigst at give den sin Plads efter Hensynsf. hvortil den er at betragte som et Appendix og dernæst Stedsf. for at have alle Lokal-begreberne samlede, og tilsidst Ejeformen, så at den rigtigste Orden i Sanskrit dog vel bliver den samme som i Lat. Slav. Angels. o. s. v., for såvidt som alle casus findes i disse Sprog; ti hvor noget fattes må det naturligvis udelades.

Men at komme tilbage til Tillægsordene så deles de ligesom No. i to Hovedarter den første med *o*, den anden med *e* i Intetk. af den korte Form, til den første hører *свѣто* (helligt), *велико* (stort). Til den anden Superlativerne og mange Positiver med Kjendebogst.

5 *н, щ, о.* desl. f. E. *сине* (blåt). Den første svarer til de lat. på *um, us, a*, den anden til dem på *e, is, is*.

Til Stedordene henregnes *всѣ* (alt) og Talordene *одно* (ét) bøjes også i Fl. og det dobbelt den ene Form *одни* for Hank. den anden *одниѣ* for Intetk. og Hunk. (quasi uni unæ) hvilke Selvlyd *и*

10 og *ѣ* beholdes i alle casus men denne dobbelte Plural. er hverken i det russ. Akademies eller Tappes eller Vaters Sproglære anmærket

Gjerningsordene deles i 2 Hovedarter, åbne og lukte at sige efter deres oprindelige Beskaffenhed. Til den 1. henhøre følgende Klasser hos Vater Tab. VIII & IX. a) *двѣгаю* : -ао с) *мѣряю* : -ао

15 f) *владѣю* : -ео h) *мою* : -уо k) *цѣлѣю* -уо b) *воюю* : -юо item d) *палю* e) *люблю* g) *строю* p) *учу* q) *шучу*, hvilke alle egentlig ere de på *-ю*. Til den anden høre disse m) *грызу* n) *плету* o) *пеку* r) *кличу* i) *колю* l) *гну* Af disse ere dog ikke alle lige regelrette, men Opstillingen er såre fuldstændig og i denne Orden overmåde

20 let at sammenligne med Græsk, Latin og de andre gamle sarmatiske Sprog.

378. *Fra Rasmus Nyerup.*

Kjøbenhavn d: 13 Maj 1819.

Kjæreste Rask!

Næst tusinde Velsignelsers Tilønskning paa alle Deres Veje,

25 takker jeg ret meget for seneste udførlige Skrivelse med samt Bidrag til mit Magazin af Rejseiagttagelser. Flere deslige Bidrag længes min Sjæl efter som Hjorten skrider efter ferske Vandstrømme.

Hvor mange hundrede Mile De end er borte, naar De faae disse Linier ihænde, vil dog vel en og anden Efterretning herfra

30 interessere Dem; ex: gr: at ikke Johnsen men en adelig Moltke

blev Stift Amtmand paa Island; at Magnusen gifter sig med en Datter af Frydensberg; at den fra det skønne Vid: Selsk: udsatte Præmie paa 200 Rd^r for den beste Nationalsang blev vunden af Frøken Jessen; (: der vare indkomne 59 Sange, hvoraf en af mig :). Prisen som Bülov udsatte for den bedste Lovtale over Daniel 5 Ranzau, er vunden af Candidatus Theologiæ Peter Tetens, hvis Fader er Præst i Nærheden af Aalborg, og hvis Farbroder Stiftsprovst Stephan Tetens i Odense, er bleven Biskop i Ribe.

Krog Mejer, som var theologisk Professor, har faaet den i Als og Ærrø nylig oprettede Bispestol — følger heraf, at theologisk 10 Facultet snart kan behøve sig en Adjunct; men, uagtet jeg er Professor historiæ litterariæ, er jeg dog saa uvidende, at jeg ikke veed, om Lemming eller den unge Clausen er dertil prædestineret.

Fra Afzelius har jeg i lang Tid intet hørt, og saavel Magnusen som jeg forundre os storlig over, at vi endnu intet høre om at den 15 prosaiske Edda eller den islandske Chrestomathie ere udkomne.
Totus Tuus
R. Nyerup.

385. Til P. E. Müller.

Petersborg den 4 Juni 1819.

— — Nyerup havde ønsket nogle Bemærkninger fra mig for sit Magasin og jeg havde ikke andet at sende; ti nogle Betænkninger 20 over *de Sacys* og *Lumsdens* arab. samt *Gesenii* udførlige hebraiske Sproglære o. desl. Hjælpemidler til de østerlandske Sprog kunne Prof. Rasmussen, Dr. Lemming, o. a. bedre give, og en Udsigt over Hjælpemidlerne til de slâv. Sprog muligen også andre udføre, men over de nordøstevropæiske eller såkaldte finniske Sprogs ind- 25 byrdes Forhold er jeg sikker på at ingen nu levende Lærd er i Stand til at give nogen pålidelig og grundig Oplysning. Dog må jeg anmærke om Gesenius, at han i sit Ræsonnement om den gamle hebr. Bogstavsrække (S. 6—8.) uden Tvivl begår flere betydelige Fejltagelser f. E. „*Die schwankenden Sagen von einem Uralphabet von* 30

16, 17 oder 18 Buchstaben widerlegen sich durch Vergleichung des hebräischen Alphabets mit dem griechischen vollkommen,“ Hvorledes kan den græske Bogstavrække, som bekjendt er yngre og lånt af den fojniskiske, bevise noget om dennes oprindelige Beskaffenhed?

5 Kunde man optage de ældste Bogstaver, så kunde man vel og optage de yngre, som vare ligeså nødvendige, og beholdt man den oprindelige Orden i det første Lån, hvorledes kunde man da siden forstyrre den, og derved forvirre Regningen med Taltegn, som disse Bogstaver også udtrykte? Endelig er det ikke blot *vaklende*

10 *Sagn*, vi have om en oprindelig Bogstavrække af 16 enkelte Tegn, men en virkelig Skrift med 16 Bogstaver nemlig Runerne på utallige uforgængelige Mindesmærker i Norden fra den grå Hedenold. Fremdeles: „*Das Alphabet der Münzschrift ist auf den vorhandenen Denkmälern gar nicht vollständig erhalten.*“ Hvor kan man sige det?

15 hvem har sagt os, hvor mange Bogstaver det skal indeholde for at være fuldstændigt? hvorfor kunde man ikke ligesåvel i Jødeland, som i Norden beholde den gamle ufuldstændige Bogstavskrift i offentlige Mindesmærker og Indskrifter som den bekvemmeste hertil, længe efter at man i skrevne Bøger have antaget en anden

20 til denne Hensigt bekvemmere? Men hvad der næsten beviser, at Myntbogstaverne aldrig have været så mange som de samaritanske eller firkantede hebraiske, er at de 4 Bogstaver som Gesen. anmærker, der fattes aldeles, (el. $\aleph$, $\beth$, $\daleth$, $\eth$) også fattes aldeles iblandt Runerne, at $\daleth$ som er usikkert, heller ikke i Runerne adskilles fra

25 $\beth$ eller $\eth$. Føjes hertil at $\aleph$ på Mynterne synes at være samme Figur som $\beth$ og $\eth$, hvorfra det i Runerne heller ikke adskilles, så erholder man, ved at bortkaste disse 6 Bogstaver af de 22 hebraiske, just 16 som kunne anses for Grundbogstaverne med stor Sandsynlighed, og disse stemme på to nær ($\eth$ og $\beth$ for $fè$ og $ýr$) fuldkom-

30 men overens med de ældste Runer; så at man vel umulig kan tvivle om den virkelige Tilværelse af en oprindelig Bogstavrække med 16, eller måskje allerførst blot 12 Tegn, højt 14. Dersom man vil antage $\eth$ og $\beth$ for senere Afændringer af et og samme Grundbogstav,

nemlig Runen haꝥl, og derimod Ð for et af de ældste Bogstaver nemlig det samme som Runen fè; så bliver blot i et eneste Bogstav el. ꝥ for ýr en Forskjel, i de øvrige 15 den fuldkomneste Overensstemmelse imellem det ældste fojnikiske Alfabet og Runebogstaverne, hvilket vist ikke kan tilskrives en Hændelse, eller forkastes 5 som et vaklende Sagn.

Om de finniske Sprog eller rettere den nordøstevropæiske Sprogfamilie har jeg lidet at tilføje til det, som jeg allerede har skrevet til Nyerup. De vil se at min Inddeling i det mindste hjælper til at forklare adskillige hidtil uopløselige Modsigelser, f. E. hvorledes nogle 10 så grundige Kjendere og Lærde som Sainowicz, Gyarmathi og Schlözer have kunnet erklære Ungersken for en finnisk Sprogart, andre nægtet det aldeles og udgivet den for tatarisk; ti Sagen er: 1) at den virkelig hører til samme naturlige Familie som Finsk og Lappisk, men til en anden såre forskjellig Sprogklasse, som virkelig 15 ligger de tatariske eller måskje bekvemmere *de turâniske* Tungemål nærmere; 2) at det slet ingen Modsigelse indeholder, at Ungersken på den ene Side ligner den finniske Klasse på den anden den turâniske Familie, eftersom disse to også stå i et tydeligt Grundslægtskab til hverandre som begge hørende til en og samme Men- 20 neskeæt el. den skytiske. Dette har ikke været bekjendt før, såvidt jeg véd, ja endogså *William Jones* i sin *Discours sur les Tartares* i 2. Bind af *Recherches Asiatiques* (jeg har den franske Oversættelse for mig) udelukker omhyggelig den hele finniske Familie fra sine Tatarer, hvormed han ellers omtrent forstår, hvad jeg kalder den 25 skytiske Menneskeæt. Overhoved er det en stor Mangel ved alle Lærde, som have bearbejdet de mellemasiatiske Sprog at ingen af dem har haft nogen grundig Kundskab i Finsk eller Finlappisk, de have derfor ikke mærket Overensstemmelsen, såsnart Formen eller Betydningen af Ordene var en Smule forandret, hvilket natur- 30 ligvis er det hyppigste i så fjærne Folkeslægters Tungemål, at der med Hensyn hertil findes påfaldende og uimodsigelige Ligheder imellem Finsk og Tatarisk hos Jakuterne i det yderste Siberien vil jeg anføre nogle Eksempler på: såsom:

	<i>Finnisk.</i>	<i>Turánisk.</i>
	<i>finsk</i> orja (<i>en Træl</i>)	<i>jakut.</i> orjakh (<i>en Tyv</i>)
	— sorto (<i>Undertrykkelse</i>).	— sorri (<i>Krig</i>)
	— sorron (<i>i Ejef.</i>)	
5	— minä (<i>jeg</i>)	— min' (<i>jeg</i>); <i>tat.</i> min (من)
	— itku (<i>Gråd</i>)	— ityr' (<i>græder</i>)
	— tuuli (<i>Vind</i>); <i>perm.</i> tyl, tel	— tel (<i>Vind</i>), <i>tatar.</i> pâvul (طاول) <i>Vejr.</i>
	<i>lapl.</i> attje (<i>Fader</i>)	<i>tat.</i> ata (اتا)
10	— edne (<i>Moder</i>)	— ana (انا)

Endnu blot et Par Eksempler på Overensstemmelse imellem Finsk og Mandshuisk: *finsk* emä (*Moder*), *mandsh.* eme; *finsk* puu (*et Træ*) *mandsh.* ma o. Jævnfør Schlözers Nord. Gesch. S. 308. „Zwar deucht mir, einige Aehnlichkeit zwischen dem Finnischen und

15 *Mongolischen oder heutigen Kalmückischen entdeckt zu haben: der Satz, wenn er sich erweisen liesse, wurde von ausgebreitetem Nutzen in der Völkerkunde seyn“ o. s. v. Nogle Vink dertil vil De finde i mit Brev til Prof. Nyerup, og den naturlige Grund dertil i alle disse Folkeslægters Henhørende til en og samme Menneskeæt, den skytiske.*

20 *Jeg må her anmærke at dette Navn forekommer mig langt bekvemmere end det tatariske, som W. Jones og Langlès har brugt; ti ved Tatarisk plejer man dog at tænke sig et temmelig bestemt Folk, og lad være at man kan kalde Tyrker og til Nød Mongoler og Mandshuer med det tatariske Navn, så vilde det være uhørt at*

25 *anvende det på Finner, Estlændere, Lapper, Samoieder, Eskimoer o. s. v.; ja da Tatarer pleje at skilles fra Tshuvasher, Jakuter, Kirgiser o. s. v. og er det eneste mulige Navn for et bestemt Folk og Sprog, så skulde jeg endog heller ville antage turánisk som Navn på den hele Familie eller Folkeklasse og indskrænke tatarisk til en vis*

30 *enkelt Stamme efter den almindelige Talebrug. De gamle Navne, såsom Skytisk, Turánisk, Ingrisk o. s. v. forekomme mig nemlig*

altid langt bedre til almindelige Benævnelser end de nyere, da man ved disse altid forbinder et mere tydeligt og indskrænket Begreb.

Dersom Hr. Professoren vil tilføje min omtrentlige Udsigt over de forskjellige Sprograser eller Sprogætter af et af mine allersidste Breve, samt det om Runerne og om Sammenhængen imellem den 5
finniske og turâniske Familie af dette som Fragmenter, der kunne udgøre et Slags Tillæg til det udførlige Brev, jeg har tilskrevet Nyerup, så har jeg intet imod at disse Brudstykker trykkes tillige med Nyerups Brev, når de ikke udgives for noget fuldendt System, men for løse Ideer dertil. 10

386. *Til Rasmus Nyerup* ¹²/₆ 1819.

Jeg haaber, De rigtig har erholdt mit sidste trestykkede Brev, hvoraf den første Halvdel var tilsendt Hr. Larsen, den sidste Prof. Müller. Altsaa nu til min Afrejses Historie, som jeg ønsker maa opbevares til evig Amindelse i Stadsarkivet i Kallundborg. Jeg havde 15
betænkt at rejse med Slædeføre til Moskau, men idet jeg hørte mig om en Rejsfælle, og tillige med Smerte, for ikke at sige Fortvivlelse, ventede paa Efterretninger fra min Commissionair, indtraf et pludseligt Tøvejr, som gjorde Vejene ufremkommelige og var en Bebudelse af Foraaret, som ogsaa her indtraf usædvanlig tidlig i 20
Aar. Jeg maatte altsaa bie; imidlertid arbejdede jeg fort paa mine Undersøgelser og løb om, som en brølende Løve, søgende med hvem jeg kunde rejse; jeg havde gjort Aftale med en Armenier, men han opholdt sig saalænge at jeg blev kjed deraf, og greb med Glæde Lejligheden at kunne rejse med en Officeer, skjønt han skulde gjøre 25
en Omvej over Volhynien; thi dels havde jeg, især med Hensyn til personlig Sikkerhed saa og Pengebesparelse, med ham store Fordele, dels kunde jeg med ham gjøre Selskab hele Vejen til Tiflis i Georgien, hvor han er udnævnt til Commandant, dels skulde

Rejsen snart gaae for sig, og jeg kunde tage med saa mange Bøger og Sager, som jeg vilde, da han havde en stor Pakvogn foruden sin egen Rejsevogn &c. &c. Jeg gjorde altsaa nu min Plan, at imedens denne Officeer undervejs skulde holde Bryllup, hvilket ikke skulde
5 vare over 8—10 Dage, vilde jeg besee Gymnasiet i Kreminets, som er meget berømt og hvor hele Landet er polsk, derfra vilde jeg alene ile til Odessa, dels for at see denne mærkværdige Stad, dels for at gjøre Aftale med den danske Konsul om Hjemsendelsen tilsøs af en hel Del Bøger, som ikke kunde føres med til Persien, men som
10 i Tiflis vilde være mig yderst vigtige, da jeg var kommen over dem saa seent i Petersborg, at jeg ikke kunde benytte dem der. Fra Odessa vilde jeg opsøge Goterne i Krim, eller, ifald de skulle være borte, Statsraad Steven i Simpheropol, en berømt Lærd, som har berejst Kavkasus ofte, og til hvem jeg fik en velkommen Anbefalelse af
15 Adelong tilligemed en Bog at bringe ham. Endelig vilde jeg paa bestemmende Tid og Sted møde min Commandant og nyde Sikkerheden i hans Selskab igjennem Tsherkassien, over Kavkasus o. s. v. Mine Rejsesager indrettede jeg saaledes, at den store Kuffert, som er Dem velbekjendt, skulde indeholde de betydeligste af mine
20 Bøger og Papirer og blive paa Vognen, skjøndt jeg skilte mig fra Selskabet. Det uundværligste derimod især af Klæder kjøbte jeg en Randsel eller Vadsæk til, og den vilde jeg tage med til Odessa og Krim, den er ikke større end at jeg i Nødsfald kan bære den paa Ryggen. Denne Plan og Indretning forekom mig saa ypperlig i sig
25 selv, saa overensstemmende med Hensigten af min Rejse og med min personlige Tarv, at jeg ikke betænkte mig paa at afslaae et fordelagtigt Tilbud, som jeg imidlertid fik, at gjøre Selskab med Dhrr. Køppen og Gariski, to haabefulde unge Lærde og Embedsmænd, begge mine personlige Bekjendtere, som rejste næsten samme Vej ogsaa med
30 lærde Undersøgelser til Hensigt, skjøndt jeg saae at de endnu ville komme til at rejse nogle Dage før jeg. Ogsaa den lærde Servier fra Tyrkiet Hr. Stephanovitsh, som har udgivet den serviske Ordbog &c., og som er min personlige Ven, ønskede meget at have mit

Selskab idetmindste til Moskau, hvorfra han vilde gaae til Odessa; men det syntes mig umuligt at forandre min skjøne Plan eller gaae fra mit Ord, givet en saadan Mand, som Kommandanten i Tiflis; jeg maa ellers ogsaa anmærke, at denne selv meget ønskede mit Selskab for at fordrive Tiden bedre paa en saa uhyre lang og 5 kjedsommelig Rejse. Altsaa fuldendte jeg i Ro min Afhandling om den finske Folkefamilies Inddeling, som jeg sendte Dem i forrige Brev, og hørte flittig til Kommandanten, som hver Gang forsikkrede mig at han skulde rejse om et Par Dage, at der intet fattedes uden at Skrædderen ikke havde holdt Ord 10 med hans ny Klæder o. s. v. I Mandags den 7de Junii gik jeg ængstelig og mismodig til ham for at faae en endelig Besked; han fortalte da at hans Permissions yderste Termin var udløben til Onsdagen den 9de, da han altsaa nødvendig maatte rejse om Aftenen i det seneste, for dog endnu at tilbringe den Dag her i Byen. Jeg 15 pakkede altsaa ind, skaffede mig Pas o. s. v. At tilvejebringe Passet kostede en Dag fra Morgenen til Aftenens Ende. Jeg skulde have et Bevis fra min Vært, at jeg intet skyldte &c., men han var rejst paa Landet, hans Fuldmægtig skulde altsaa udstæde det, begge ere tydske og opholde sig i et andet Hus langt borte i Byen; da 20 jeg indfandt mig der, var der Fremmede, og han bad mig at opsætte det til næste Morgen, da han ganske tidlig skulde sende mig det med Gaardskarlen (*Dvornik*). Jeg ventede næste Morgen til Kl. 9, da jeg maatte ud, jeg lagde nu Kl. 10 Vejen der forbi, men han havde endnu ikke skrevet det, imidlertid fandt jeg 25 Værten selv, hos hvem jeg besværede mig derover, han lovede at skikke det om en Time, men jeg vilde have det med strax, formodentlig vidste han ikke ret hvorledes det skulde stiles paa Russisk, og efter lang Underhandling blev Udslaget at han skulde selv vise det til Opsynsmanden i det Qvarter (*Nadziretel'*) og skaffe 30 hans Underskrift, som var nødvendig, og hvilken jeg ellers igjen maatte løbe efter; jeg lod mig altsaa sige, gik hjem og ventede med Ærgrelse; imidlertid Kl. 12 skikkede han mig Gaardskarlen,

og lod sige at nu var det bragt til Opsynsmanden, hos hvem jeg selv kunde hente det Kl. 1. Jeg blev ærgerlig herover, tog Karlen med, og gik strax derhen; men kunde ikke udvirke at han selv vilde lade Passet hente tilbage; altsaa, da jeg ikke vidste
5 hvor Opsynsmanden boede, tog jeg Karlen med og gik derhen, men fandt ham ikke hjemme, Kl. 3 kunde jeg komme igjen og faa det. Da jeg nu havde spist fik jeg min gode Ven Lobjoko til at gaa med mig, for at ikke nogen Misforstand af Anvisningen hvorledes jeg for øvrigt havde at forholde mig eller deslige, skulde for-
10 aarsage ny Hinder; vi traf ham, fik det strax, gik derpaa med det og med mit forrige russiske Pas (Schein eines beschränkten Aufenthalts) til en Major i en anden Ende af Byen, som skulde træffes Kl. 4. Da vi kom, spiste han; vi ventede altsaa $\frac{1}{2}$ Times Tid i en Art af Forstue eller Tjenerværelse tilligemed flere, som skulde have Pas.
15 Endelig viste sig et Slags Officeer, som lod en Soldat af Garden flere Gange paaskrive eller indskrive og udskrive saavel Passene som Beviserne, hvorpaa en ny Sedel blev os leveret; med den gik vi, efter at have betænkt Soldaten hans Umage, til Adressecontoiret. Vi fandt Contoiret for udenlandske Rejsende aabent, men Alt syntes
20 i dyb Søvn; imidlertid fik vi en af Soldaterne i de foran Skriverstuen befindtlige Tjenerværelser opvakt, og begyndte at spørge ham om det ikke skulde være muligt at faae nogen af Herrerne indenfor i Tale. Ved den Støj som herved foraarsagedes viste sig imidlertid snart en af disse, som talte temmelig godt Tydsk og strax paa en al-
25 deles upaaklagelig Maade expederede os begge. Vi vare nemlig tilsidst kun to, den anden var en Skrædder fra Stokholm, enhver af os havde sin Ledsager med for en Fejls Skyld. Det Pas (*Billet*) jeg nu erholdt til den kaukasiske Linie, og som ligger for mig, er dateret den 28de Maj 1819 gl. St. (det er den 9de Junii efter vor Regning),
30 det var altsaa paa den høje Tid jeg fik det, om jeg skulde rejse samme Dag. Imidlertid — naar Enden er god, saa er alting godt, tænkte jeg, og Professoren tænker vel det samme, men Ulykken er, at — Enden er ikke endda!

Jeg gik siden til Kommandanten for at høre om jeg kunde lade mit Tøj bringe, men jeg mødte ham saa godt som i Døren for at gaae ud tilligemed Fremmede; han kunde ikke sige noget bestemt, men om jeg vilde høre til ham paa Løverdags (idag den 12te), „skulde han maaskee kunne bestemme Dagen.“ Dette var et Tordenslag for mig; 5 det er mig umuligt at beskrive, hvorledes jeg blev tilmode; kort: jeg betænkte mig, søgte Adspredelse, betænkte mig igjen; næste Middag (den 10de) forekom det mig at jeg temmelig rolig havde overlagt Alt, og Udslaget maatte blive at jeg skilte mig fra ham, og rejste allene den korteste Vej over Moskou til Astrakhan, saa hastig 10 som muligt med Formandsvogn, siden derfra efter Omstændighederne til Tiflis. For imidlertid ikke at overile mig, raadspurgte jeg mine bedste Venner. *A.* svarede at han kunde ikke hjælpe mig derudi. Jeg begjærer ikke deres Hjelp, sagde jeg, men blot deres Mening og Raad; han yttrede derpaa at han ikke 15 kunde andet end højliggen billige min Beslutning, og raade mig at udføre den saasart som mulig. *B.* sagde at der ikke var andet for, men at han kjendte ikke Formændene eller deres Indretninger, at jeg derfor maatte gaae til *C.*, som var vel bekjendt med den hele Sag. *C.* fandt jeg beskjæftiget, men næste 20 Morgen saa tidlig som jeg vilde, skulde han gaae med mig og arrangere Sagen. Om Natten skrev jeg min Beslutning og Undskyldning til Kommandanten. Fredag Morgen (den 11te) før Kl. 7 var jeg hos *C.*; vi tog et Slags Hyrevogn eller Hjulbænk (*Droska*), da Formændene opholde sig meget langt fra hans Bopæl. Den første 25 som vi mødte tilbød os sin Tjeneste, men begjerte det dobbelte af den sædvanlige Betaling; den anden var en Bekjendt af *C.*, han begjerte en $\frac{1}{4}$ mindre, men skulde endnu have en Person paa Vognen, der dog kunde sidde hos Kudsken. Han viste os sin Vogn (*Kibitka*), som syntes temmelig beqvem efter Landets Art; men var ellers en 30 afskyelig Uting, som det ikke kan falde mig ind at ligne ved noget i Danmark; bag paa saae den ud omtrent som en Øltønde paa Hæld. Da vi vilde gaae fra ham slog han endnu $\frac{1}{4}$ af, og kom

altsaa til den billige Pris; C. foreholdt mig at man kunde umuligen faae bedre Vilkaar eller ordentligere Lejlighed; vi sluttede altsaa fuld Akkord, uagtet han ikke kunde komme før næste Morgen (den 12te) ved samme Tid (Kl. 7). Da jeg nu imorges havde
 5 ventet til over Kl. 9, gik jeg i Fortvivelse til C., bad ham at kjøre strax derud igjen og høre hvorledes det var fat, og i fornødent Fald tage en anden. Han var villig dertil, og bragte mig Kl. 11 den Efterretning, at den Forrige ikke var bleven færdig med sine Sager paa Børsen, ej heller kunde ventes før i Aften
 10 Kl. 7. Han tog altsaa en anden til samme Pris med en Hest mere, som skulde blive tidligere færdig, dog ikke før Kl. 4. Nu er Kl. 10 og endnu har ingen anmeldt sig! saa at — Enden er ikke endda! Imorgen er det Søndag!

P. S. De foregaaende mislykkede Forsøg paa at afrejse, for-
 15 bigaaes her. Jeg tvivler ikke paa at dette Brev kjeder Dem, men naar De betænker, hvorledes Virkeligheden har plaget mig, saa maa De være fornøjet med at De slipper saa naadigt. Idag Søndagen den 13de, Kl. 1, har jeg hyret en tredie, som nu holder med Vognen i Gaarden, men da hans Pas endnu skal stemples, saa
 20 maa Gud vide naar det faaer Ende. Lev vel! Nu kommer han, saa at nu er det vel dog forbi.

390. Til Rasmus Nyerup ^{31/7} 1819.

Jeg har nu været paa Rejsen fra Moskov i 22 Dage, da min Kudsk forsikkrede mig for et Par Dage siden, at vi vare ved Rus-
 25 lands yderste Grændse, saavel store som lille Ruslands, og dette var Kosakkernes Land, som havde sin egen Forfatning, *sit fides penes autorem*; thi jeg har endnu saa at sige ingen Folk seet, skjønt jeg snart er midt i Landet. Vil De ellers vide hvorledes her seer ud, saa *vid. descriptionem terræ philosophorum in itinero N. K. beatæ*
 30 *memoriæ*. Man har talt forskrækkelig om Overfald og Røvere her i

Landet, især min Kudsk; iførstningen loe jeg deraf, men endelig blev jeg saa kjed og led af hans Beskrivelser og Betegnelser, hvor net de vilde nappe Hovedet af mig, at jeg paa god russisk Manêr bad ham holde sin Kjæft, saasom jeg ikke brød mig om Røvere; jeg seer nu at min Fortrøstning har været vel grundet, thi her er hverken Røvere eller ærlige Folk i Landet, altsaa heller ikke Aser, idetmindste ikke paa denne Kant, og jeg frygter ligesaa lidt for kosakkisk Sand, som Fader Abraham i sin Tid frygtede for arabisk.

Jeg har siden min Afrejse fra Moskov, ikke været i Seng eller afklædt uden een Dag, jeg badede mig i en Flod, ikke heller smagt varm Mad eller Kaffe, og yderst sjelden The, saa at det skulde opfyldes som sagt er ved Profeten Kellgren:

Och om hans Dagbok ikke liuger,

Skall på gästgifvargårdarna

I R . . . ätas mycket bra,

Så framt man matsäck har som duger. f. e. a. g.

hvilket dog ikke er Tilfældet med mig, da jeg ligesaa lidt som Professoren gider ført sligt med, uden hvad den højeste Nødvendighed udkræver. Min Rejse overtræffer derfor i Tarvelighed langt den svenske, vi gjorde tilsammen; f. Ex. forrige Nat tog vi Quarter Kl. 11 paa aaben Mark; jeg drak en Skaal Kvas (hvilket svarer omtrent imod fynsk Tvin d, thi med Øl kan det ej lignes), derpaa badede jeg mig i en forbiløbende Aa, derpaa spiste jeg et Stykke tørt Brød med Kjødpolse til, og endelig drak jeg en Drik Melk, hvorpaa jeg lagde mig tilsvøns i Vognen (eller Dejgtruget), hvori jeg kjører. En Gaard var nær derved, hvor Kudsken spiste med Folkene, hvilket jeg ikke kan; da jeg spurgte ham hvorfor han ikke kjørte ind paa Gaarden, svarede han: for det er Kjeltringer og Tyve, her boer. Hvorfor kjører du da ikke til den Gaard, som er paa den anden Side af Aaen? spurgde jeg; for dê der er endnu værre, svarede han. Kl. 3 imorges kjørte vi videre, begge uden Frokost, være sig Mad eller Drikke af nogen Art, til Kl. 11, i en brændende Hede, igjen-

nem en lang og fæl Sandørken*, som siger Sparto til Islands; der saae jeg ellers den første Kamel gaae og græsse iblandt Qvæget; siden, i Eftermiddag, har jeg seet Kalmukkerne komme ridende paa dem, og føre dem fuldpakkede med sig; de bære Alt paa
 5 Ryggen, og bruges ikke som Heste til at trække Vogne. Kl. 11 kom vi til Kjøbstaden Caricyn (*Tsaritsyn*), hvilket er en gammel Grændsefæstning med forfaldne Jordvolde, har for øvrigt megen Lighed med Stege i Fyen eller Rejkevig i Island, undtagen at den paa russisk Vis har mange Kirker eller ikke mindre end 4. I denne
 10 Kjøbstad var dog hverken The eller Kaffe at faae, da der fattedes Sukker. Min Middagsmad bestod i Melkegrød i et Træfad; derefter Faarekjød paa en Trætallerken af en hel Fjæl, vel en Tomme tykt. Kniven saae ud som en Tobakskniv, 1½ Tomme bred; min egen lille Lommekniv tjente mig til Gaffel. NB. saadan Middags-
 15 mad vanker kun i Kjøbstæderne. Efter at have siddet paa min Kuffert (for at skaffe mig et Slags Højde og Udsigt i den flade Ørken) i flere Timer, saae jeg endelig Grændsepælen for Kosakernes Land (det er vel dobbelt saa stort som Danmark) og det russiske Vaaben igjen; da Vejen gaaer her igjennem et Hjørne af
 20 det Saratovske Statholderskab, hvori Caricyn ligger, og strax derpaa saae jeg Volga i sin hele Pragt, hvilken ikke forekom mig at overgaae middelmaadige Floder (Aaer) i Island. I Aften Kl. 10½ kom jeg til den tyske Colonie Sarepta, som er et ganske net lille Sted ved Volga, og nu da jeg skriver dette er Kl. 12; jeg har et
 25 eget Værelse med to Sengesteder i, men da jeg begjerte en Madrats, svarede Vertinden: Nein Bett haben wir nicht, das

---

* Meer ilende foer Sneglen ej,
 end R. igiennem Landet fæle
 kjør' paa sin længselfulde Vej
 forbi de donske Milepæle.

Sin dorske Fod det usle Helmes hæver,
 den gule Ørken staaer og gysen naar det skræver.
 Saa at min Rejse kan lignedes med Axel Tordsens.

brauchen wir hier nicht*. Man bruger ellers ligesaa lidt i Kjøbstæderne som paa Landet at tage sit Tøj ind i noget Værelse eller deslige. Men jeg har gjort det her, for at have Ro til at slutte dette Brev (som er begyndt i min Vogn), og fordi jeg maa opholde mig her i Byen i Morgen, og see til om jeg paa en god Maade kan 5 blive min Formand qvit, da han bliver mig utaaelig. De kan heraf gjøre Dem et Begreb om min Rejse og min nærværende Forfatning.

P. S. den 6te August. Min Formand har idag, midt for en hel Mængde kalmukkiske Tilskuere, gjort mig formeligt Fodfald paa 10 russisk Vis; saa at „af Generosité jeg lod mit Hjerte bøje til en oprigtig Fred.“

391. Til P. E. Müller.

Sarepta d. 6 August 1819

Til Prof. og Dr. P. E. Müller

Højædle og Højlærde Hr. Professor! 15

Jeg befinder mig nu omtrent 150 Mile (over 1000 Verst.) på hin Side Moskov, Rejsen har kostet mig mange Ubehageligheder og Fortrædeligheder, men ikke just egentlig mange Penge; dog jeg vil ikke gjentage hvad De ser af hoslagte Seddel til Prof. Nyerup, som jeg til den Ende lader være åben. Jeg er nu i temmelig egentlig For- 20 stand i Asien i det mindste ser man ikke blot her Tatarer, men Kalmukkerne vandre allerede her om på Hederne med deres kalmukkiske Får og Kameler. Denne lange og besværlige Tur har især været mig kjedsommelig, fordi her er ingen Ting at se eller lære af nogen Art, for altså ikke at have lidt så meget og tilsat såmange 25 Penge forgæves står min ganske Hu til Indien, især hvis det er muligt at komme til Søs over det kaspiske Hav eller norden om

---

* Forøvrigt forstaaer sig selv at jeg siden min Afrejse fra Afzeli Hus ikke, saavidt jeg erindrer, har været i nogen egentlig Seng med Dyner og deslige.

samme; ti Kavkasus har vist utrolige Besværligheder, som endda ikke skulde afskrække mig hvis ikke jeg frygtede for Bekosteligheden, som uden Tvivl langt overgår mine Rejsepenge og måskje tillige Værdien af Udbyttet;

- 5 ti, ak! jeg har nu mått' med störste Sorg fornemme
at her er ej det Land, hvor Aser have hjemme.

Nogle få Bemærkninger har jeg dog moret mig ved at gøre, f. E. at Fruentimrenes Hoveddragt i det Tambovske og overhoved sydlige Rusland ligner den isl. (faldr) meget, hvilket bekræfter, at Vanerne
10 vare Russer (Lillerusser), ti Frey og Freya vare Vaner, og at Freya formodentlig indførte denne Dragt i Norden skönnes af Prymskviða (hagliga á höfuð typpom!) Denne Påstand at Vanerne vare Slåver grunder jeg ellers endnu på to eller tre Omstændigheder, nl. at Russerne endnu af alle Finner kaldes *Venä-läiset* at de sættes af Snorre
15 i mellem Grenene af Don og at Hejmdall, som var en Vaner (vissi hann vel fram sem Vanir aðrir) tillige kaldes den hvide Ase (þá kvað þat Heimdallr, hvítastr ása) og temmelig tydelig svarer til den sláviske Gud *Bæl-bog* (d. e. den hvide Gud). Men jeg vil såmeget mindre opholde Dem her med lærde Undersøgelser derover,
20 som det forekommer mig at jeg har yttret denne Idé tilforn i et Brev til Dem eller Nyerup, og desuden på Prent i en svensk Recension over Liljegrens Gange-Rolfs-Saga, indført under mit Navn i Upsala Literaturtidning, som De vist allerede har set, da jeg bestilte, at to Ex. deraf skulde skikkes Nyerup, det ene for Helgesen i Reykevig (egentlig på Breidholt). Ved Lejlighed skulde det interessere
25 mig at høre Deres og Nyerups Tanker derom, såvelsom om mit lille Stykke i Wiener Jahrbücher der Literatur De ser let, Hr. Professor! at det er mig vigtigere nu end nogensinde för at erholde mine Penge-tilsendelser i Tide; jeg har om deslige Sager tilskrevet min Kommissionær to Gange på Rejsen nl. især 1. At jeg önskede en officiel Erklæring, hvormeget jeg endnu har til Gode inclusive de til Bogindkøb bestemte Penge (at bruge i Nødsfald som Caution eller

Creditiv) 2. Forskud af alle næste Års Rejsepenge ufortøvet tilstillet min Kommissionær Hr. Pastor Hipping i Petersborg, hvilket dog neppe kan komme mig til Hænde før Januar. 3. Ovennævnte Erklæring (in triplo & quadruplo) tilsendt Wallich i Calcutta og den højeste danske Øvrighed i Trankebar. 4. Et Slags Testament nl. 5 at om jeg omkommer på denne Rejse tilfalde alle mine Håndskrifter, egne Antegnelser o. desl. samt alle trykte Bøger, som ikke blive Dupletter, Universitetsbiblioteket i Kh. alle andre Sager Bøger Penge eller Penges Værd det islandske Literaturselskab, hvoraf jeg er Æresmedlem. — Alle mine Bøger og Antegnelser undtagen de 10 pers. og ind. og nogle andre asiatiske Sager, hvilke jeg har medtaget, har jeg ladet sende hjem fra Petersborg til Københ. ved min Kommissionær Hr. Hipping i fire Kasser. Nogle få sjældne Pjeser vare bestemte til Foræring for Universitetsbibliot. hvilket jeg med egen Hånd har påskrevet dem alle for at undvige Forblanding og Fejl- 15 tagelser.

Jeg har et Par Dage förend min Afrejse fra Petersborg haft den Glæde at erholde Fortegnelsen over den Wallichske Foræring, for hvilken jeg takker på det forbindtligste. De fleste af mine andre Sager hvori jeg har haft Del og hvorfor jeg har næret noget Önske, 20 har jeg også set i Skik eller udførte lykkelig, förend min Afrejse; så at jeg ikke uden god Grund kan sige: Herre! lad din Tjenere fare i Fred o. s. v. En lille Bog Forstandsøvelser af Translatør (Skolelærer) Jørgensen i Fyn, som Lobjoko erholdt skaffede vor Literatur stor Ære og Anseelse i Petersb. han forelagde den for en Skolekom- 25 mission, der arbejder på at indføre den lancasterske Læremåde, og det blev erklæret at den langt overgik en yngre tysk Hoved-Bog i samme Art, samt at den danske Kultur og Literatur fuldkommen burde sættes ved Siden af den engelske og tyske, han fik Anmodning at oversætte den på Russisk, og Taksigelse for sin Omhygge- 30 lighed i at opsøge de beste Hjælpemidler til Udførelsen af Kommissionens Øjemed, hvilket var ham en usigelig stor Opmuntring, hans Stilling er nl. ikke den betydeligste. Han er ikke egentlig Professor

men blot Lærer ved en Militærskole (eller Seminarium), Oversætter & c. han gav sig den Titel uden Tvivl for at sætte sig i Anseelse hos mig; („men den Umage da han kunde have sparet“) men Titulær Råd (Hr. Rath) er hans virkelige Rang. Han var i lang Tid meget sygelig og lagde næsten Dansken rent på Hylden, da denne Omstændighed på ny satte ham i Fyr og Flamme. Det vil have gode Virkninger for Nordens Literatur, endog i Moskov blev jeg rådspurgt om de bedste Hjælpemidler til at lære Dansk og Svensk. Der var en tysk Embedsmand som forstod Engelsk og Plattysk, og i den fulde Forsikring at Dansk og Svensk intet andet kunde være, havde påtaget sig at gøre Fortegnelse over en Del svenske Sager i et Bibliotek som tilhører Kollegiet for de udenlandske Sager, men da han skulde til at forfatte det, befandtes det at han forstod knap noget eneste Ord, og ikke var i Stand at udrede nogen Titel. Dette fejlslagne Håb vakte Opmærksomhed; jeg hjalp ham dermed i flere Dage uagtet det kjedede mig forskrækkelig, ti det var lutter ubetydelige satiriske Flyvepjeser, Rigsdagsblade, Brudstykker o. desl., det vil måskje dog tilvende os en eller to Venner i Moskov, hvorvel ikke denne Mand, som var en kjedsommelig, dum og ægte Tysker. Det er stor Skade at den danske og svenske Retskrivning ere så forskellige, og at vi bestandig misanbefale hverandre, hvilket gör at begge ringeagtes. Dernæst ere vore Boghandlers ubegribelige Ligeegyldighed, hvor de burde anvende den yderligste Omhyggelighed til uendelig Forlis for os, f. E. Bonniers Kataloger alle 4 fandt jeg i Grev Rumänzovs Bogsamling, ingen andens! Derimod da Hipping begjerte endnu et Eksemplar af alle de som Deichman havde skikket ham, (hvormed Hensigten naturligvis var at sende dem omkring til andre Universitets eller Gymnasiestæder) fik han i det højeste kun et Par Småblade in duplo. Et halvt Bind af Skandinav. Selskabs Skrifter som fattedes i hans (alt betalte) Eksemplar blev sat på Regning endnu en Gang! Halvdelen af Nyerups Literaturleksikon som Lobjoko ligeledes alt har betalt blev slet ikke skikket! Endelig vare alle Priserne på Regningen højere end de i Katalogerne vedtrykte

uden at noget Ord til Forklaring derover var anført i Brevet. Sagen var i Kataloget vare de angivne i rede Sølv og på Regningen i Sølvværdi, men hvorledes kan vel en Udlænder falde på at Sølvet har nogen anden Værdi end Sølvværdi? Alle Køberne antog det for åbenbart Snyderi, og vilde skåne mig for Ydmygelse at se det om min personlige Bekjendt og Landsmand. Dagen for min Afrejse var dog en af dem så oprigtig at han lod et Ord falde derom så at Sagen blev fuldkommen opklaret.

I dette Øjeblik erholder jeg et uventet Besøg af en Kalmuk, som så min Dør stå åben og stillede sig midt i Døren for at betragte mig og mine Sager, han havde en fin blå Frakke med Sølvstads på, Sabel og Gehæng; jeg tiltalte ham på Russisk, men han svarte på Kalmukkisk, og blev stående; jeg tog derpå frem og viste ham Matthei Evangelium på Kalmukkisk, hvori han begyndte at læse; men da han ikke kunde et eneste russisk Ord og desuden var ganske fnattet blev der naturligvis ingen Samtale af, og jeg satte mig til at skrive igjen. Jeg har haft et såre interessant Besøg i Formiddag af Biskop Reichel, som taler fortræffelig Dansk og derpå af Stedets Præst; de have overtalt mig at blive her i Morgen endnu, for at bese Stedet noget nøjere I Kirken findes et skönt lille Bibliotek overalt hersker Renlighed Orden og Driftighed, samt Velvillie mod ubekjendte i højeste Grad, så at jeg her nyder en sand Lise og Vederkvægelse oven på mine lange Lidelser. Förend jeg slutter dette Brev, som ofte er blevet afbrudt har jeg fået kalmukkiske Besøg i Mængde. Den forommeldte Person hørte til en kalmukkisk Fyrstes Suite, som har taget ind i samme Vertshus som jeg, den består af 60 Personer En af dem taler temmelig godt Tysk, har også et skönt og værdigt Ansigt; jeg gav mig i Tale med ham og bød ham op til mig hvorpå en hel Sværm gjorde Selskab; jeg tiltalte de andre på Russisk men da ingen af dem kunde et Ord og de så, at jeg vilde tale med denne, vare de dog forstandige nok til at bortfjerne sig, uagtet jeg modtog dem alle med al mulig Artighed og Venlighed. Denne Person er Hedning af den lamaiske Religion ligesom Fyr-

sten selv og alle hans Undersätter. De bo eller vanke om her i flere og store Horder, han angav sin Horde for over 5000 Mand. Min Vej herfra til Astrakhan går igjennem lutter Steder, hvor de drive deres Væsen. Kristendommen gör under/iblandt dem slet ingen
 5 Lykke; ikke en eneste har ladet sig døbe, uagtet adskillige ere opdragne fra Barnsben af i Sareptas Brødre-menighed selv. Jeg bemærker en yderst påfaldende Lighed i Ansigtstrækkene imellem Kalmukkerne og de Aleuter, som jeg gjorde Bekjendtskab med i Petersborg. Også hører jeg de samme Lyde i Udtalen, nl. (formodentlig)
 10 det grønlandske *r*, et *g* o. s. v. I Vokalerne er dog Forskjel ti Kalm. har *ø* og *y*, hvilke fattes i Aleutisk og Grønlandsk, i det mindste er *y* der sjældent, men da jeg har sendt alle mine aleutiske Optegnelser til Khavn kan jeg ikke dømme om der er Lighed i Ordene, fra Finsk og Grønlandsk er det yderst fjærnt hvorvel det uidentvilt hører til
 15 samme Race, med Tatarisk har det mere Lighed, hvoraf vel dog en Del må tilskrives senere Blanding.

Nu, nok herom, tillad mig til Slutning at anbefale Dem på det bedste de ovennævnte Punkter (hvorom jeg har anmodet min Kommissionær) ligesom overhoved Deres ærbødigste

20

R. R.

392. *Fra Árni Helgason.*Breidholti þann 13da Aug 1819

Besti vinur!

Sá fyrsti þánki sem mér nú flygur í hug er þessi: mun Rask miñ
 nockur tíma lesa þessar línur? og þó eg se raunar milli vonar og
 25 ótta um það mundi eg ei fara leingra ef vonin hefði ei yfirhöndina.
 máské osk min styrki hana. Gudirnir umbuni þér bref þitt frá Petursborg til mín af 23^{dia} Martz þ: a: eins og fyrir allan þan vinskáap sem þau hefur audsynt mér og lætur ei af ad audsýna. Ecki ásannast á þér fornæli þessi: So fyrnast ástir sem fundir. Þar sem
 30 góður jarðvegur er og ecki skollans hellan, þar stendur rótin díúpt

og þarf þá ei fundina. Eg sé á Brefi þessu ámiñsta ad vel hefr á þér légid þegar mér skrifadir, og ecki hefur þú med qvida, heldr röskur og öruggur tekid fyrir þig þá laungu og hættulegu ferd til godheima, því mér þikir líklegt þú sert med vitinu og farir ei úr þessari ferd til India; eg veit ad söñu ad eckert lætur þú þér í augu 5 vaxa og þrár muntu vera til hlýtar; eñ láttu ei meinvætti narra þig austur úr heimi. Frá Alexander M: og til vorra tíma hafa landferdir til India mistekist, og þér má ecki mistakast, snúdu heldur nordur á vid aptur, þegar eins og fyrst áformadir buiñ ert ad niósna um Ásgard gamla Vanaheim og það bygdarlag. eñ hvad 10 mun eg her útundir heimsskauti ráda vid þig hlaupin i adra heima? Nafn þitt er ordid mikid, en hitt er meira hvad miklu þú kemur til vegar og þó er það natturlegt því þú hefur feingid só mikiñ andans krap, um þetta, og margt þessulíkt hugsa eg hvörn morgun þá eg vakna og se bilæti þitt úr Sæmundar Eddu sem hángir yfir rúmi 15 minu; það lifgar upp það litla sálarfiör sem í mér er, því laungun hefi eg til ad líkiast þér í einhvöriu, so eg fiñ mig vaxa vid þína Skodun, Afzelius hefur og verid snidugur i ad giöra mer það en dýrmætara med því ad setia nedarundir þessa einkun: Amicis R. Ch. Rask og stundum kemur mer til hugar, þott eg viti ad 20 margir ogso hér á landi elski þig, ad eg ein iñanlands eigi Bilæti þitt med retti eptir tilætlan þess er þrickia lét. Mikid hefr þú eñ á ný adgért til ad útvega mér frama erlendis, og það sem þú segir mer ad Miñ Andi muni yfir þer hafa hvílt þegar Resentiönina skrifadir og gert hana ad efni og ordfæri hnyttilega þikir mer vel 25 trúlegt; því vinskapur þiñ til mín hefur hitad þér þared þú álitur mér frama og hag ad komast i Mannheima; það er annars ecki nytt ad þer takist vel ad skrásetia. — Líkindi eru til ecki verdi samt neitt af ferd miñi þángad þó eg ef tilkemur, i trausti þíns anda, ætli ad hætta á ferdina. — Ritgiörd þina um uppruna Islendskuñar 30 hefi eg fengid og lesid tvívegis, og hygg eg ad í so óliósu efni verdi ei meir adgert. Snorra Eddu hefi eg ei séd, og ecki lestrabókina; hvortveggia ætla eg nú ad bestilla. Þina Angelsaxnisku Grañat:

á eg og. frett hefi eg líka að útkomi Snorri í Holmum íslenskan eintom og verð eg að fá mér líka það verk, su mikla Hafnar útgáfa er of dýr fyrir mig; Eins og mér synast flest fornfræði verk sem í Höfn utkoma hellst gjörð fyrir Ríkismeñ. —

5 Fra Íslandi er lítill tíðindur, allir nefndarmeñ sem þeðktir lifa en nema Kansalliráð V. Þorarinss. faðir Assessors Biarna. Vísindi eru í dáí eins og vant er. Þó hefr Konferenserad Stephens utgefíð 2^{ad} hefti Gamans og Alvöru, þarí á eg ritkorn til muna rángt prentað, þó vest að mansnafn er þar skækt Adrian ætti að vera
10 fyrir Alexander, eñ það verðr það að hafa. Konferenser: útgefur og frettablad (1 ark á mánudi) sem hañ kallar Klausturpost. Prentverkið er flutt frá Beitistöðum til Videyar so nú getur Konf: sed um öll þess verk sialfr og látíð gánga. —

Felag vort stendr sig eñ, margir heldri meñ uña því vel og
15 halda af því, eñ heldur rírna tillög til þess hiá oss af almeñingi, sem von er, þegar vantar meñ í mörgum heröðum til að tilia so um fyrir náunganum að nockrir verði til að fylla skarð þeirra sem deya og úr ganga. Eg hefi hingað til veríð Forseti þess hér og vildi eg nú añar tæki við sem betur væri tilfalliñ að gegna þess
20 naudsín hvar til eg þó ej veit hvörn eg skal nefna af hínun lærðu; þér er ecki einungis að þacka að þetta félag er hafíð, heldur og að ecki er ólíklegt að geti stadist leingi þegar Síóður þess heldur eykst árlega en mínkar. Ver erum nú að safna skemtilegum qvedlingum ellðri og yngri skálda síðan Síðabótin kom hér á land, og hófum í
25 áformi að útgéfa Safnkorn af því besta, þegar landafræðibókin er útkomin sem eg hygg verða í ár eð kémur. Ecki mun vanta það sem prenta mégi skorti ei fé, því nú er Grasafræði nýsamin af Híaltalin og latinsk málfræðibók hentug fyrir lærisveina á þríónunum hiá mér og lector med Dr Schevings aðstod. Þessi seinni
30 bæklingur verðr útgeingilegur smá saman; Grasafræðin mun eiga sér leingri aldur. —

Við höfum fengíð Danskañ Adalsmañ Moltke fyrir Amtmañ og constit: Stíftamtmañ, han er komin iñ giftur, það væntum

vid verdi medal til ad halda honum hér leingi, hvors og margur oskar, því folk lytst vel á hañ.

Eg hætti nú ad tala vid þig um sinn, og herrañ má ráda nær eg geri það næst, eda nær frett kemur af þér til mín, valla munt þú samt fara so hedan ad eg ecki verdi þess áskinia med einhvoru 5 móti, því cognatio spiritualis sem milli ockar er mun gera nockud ad verkum til ad láta frettir berast yfir lönd og höf ockar i milli þegar nockud töluverdt í skerst. — Æ vertu sæll! kom þú heill heim, og sem fyrst. Kona mín og margir kuñugir heilsa þer átsamlegast — eg er medan lifi og kanske leingur 10 þin af hiarta elskandi Vinr

A. Helgason.

Udskrift: til S. T. Hr Professor R. Ch. Rask reisende i Russland

393. *Til P. E. Müller* [mellem $13/8$ og $1/10$ 1819].

Højædle og Höjlærde Hr. Professor Müller!

Förend jeg skrider videre frem mod Indien, må jeg korteligen 15 melde Professoren min hidtilværende Forfatning og min Plan for tilstundende Rejse. På Vejen hid tilstødte mig ingen betydelig Hindring eller Fare, med små Ubehageligheder og Lidelser vil jeg ikke opholde Dem. Jeg slap med mindre Udgifter end jeg selv havde be-
regnet og jeg var den hele Tid sund og frisk, strax efter Ankomsten 20 hid fik jeg en Bylde på Vristen (omtrent) af min højre Fod, hvilken dog nu efter over en Måneds Forløb uden Anvendelse af noget Lægemedel af nogen Art, er i Stand igjen, dog har jeg hidindtil ikke vovet at tage Støvler på, blot en Dag, da jeg var buden til Be-
gravelse forsøgte jeg det, men det bekom mig såre ilde. Jeg har her 25 næsten udelukkende sysselsat mig med Persisk, jeg vilde ønske jeg også havde kunnet studere Tatarisk og Kalmuckisk men jeg måtte i så Fald blive her hele Vinteren, her er også et temmelig let Levested, men jeg frygter at Tiden skulde blive mig for knap til min lange

Rejse i så Fald, samt at jeg skulde bruge mine Penge op her og nødes til at gjøre et stort Skår i dem for næste År för jeg kom over den persiske Grænse; det er derfor min Agt at afrejse til Tiflis i Georgien i denne eller næste Uge og derfra, såsnart jeg får mine
5 Rejsepenge for næste År, videre igjennem Persien lige i Syd til *Basra*, derfra til Søs til *Bombay* og derfra igjen til Søs til (Trankebar, *Madras*, eller) *Kalkutta* o. s. v. efter Omstændighederne, man siger mig at det er umulig at gå til Lands igjennem Indien da Krigen med Engellænderne har forårsaget en utallig Mængde Røver-
10 -partier, Lævninger af de gamle indiske Krigshære, hvilke gjen-nemstrefte de indre Dele; at gå til Lands igjennem Kabul og det østlige Persien skal også grænse nær til Umulighed, men de her-værende Perser forsikre mig at *når jeg fra de persiske Prinser, som ere Statholdere i Provinserne, erholder behørig Bedækning* eller Leide vil den
15 ovennævnte Tur igjennem Tauris o. s. v. til Basra ikke være sær-deles farlig. Kun det Stykke fra Tiflis til Tauris skal være næsten ufremkommeligt formedelst Røvere i Bjergene, og fordi jeg på den Vej umulig kan have Bedækning af persiske Krigsfolk. Imidlertid har jeg købt mig et Par dygtige Pistoler under Vejs og det fore-
20 kommer mig som det iblandt så meget nyt også kunde være interessant en Gang at se et Par Røvere, kun ikke for mange ad Gangen. I alle Fald vender jeg ikke tilbage ved Kaukasus uden i Tilfælde af en forudseelig Umulighed til at fortsætte Rejsen, hvilken fornem-melig vil bestå i Udeblivelsen af mine Rejsepenge til behørig Tid.
25 Dog må jeg tilstå at hvis jeg var forsynet med gode autentiske Kreditiver eller Kreditbreve på Engelsk ønskede jeg inderlig at fortsætte Rejsen så snart mulig igjennem det hede Persien i Vinter, da de Penge jeg nu har muligvis vilde slå til at nå til engelske Hand-lende i Persien hvis jeg ikke behøvede at opholde mig længe i Tiflis,
30 som skal være at såre dyrt Levested. Men 1) da de kaukasiske Bjerge ere ufremkommelige om Vinteren og allerværst om For-året, så nødes jeg til at rejse nu, hvis jeg ikke vil opofre mange Penge og over et halvt År på mindre væsentlige Gjenstænder. 2) og

da det er mig umuligt at gå til Indien med det jeg nu har hos mig, så nødes jeg til at blive der (i Tiflis) indtil jeg får afgørende Efterretninger hjemmefra, det vil sige enten Penge eller Kreditbreve eller begge Dele, som vilde være det beste. Hvis jeg ingen af Delene får nødes jeg naturligvis til at vende tilbage. — Jeg håber De vil indse at her er intet andet at gøre og at Rejsens lykkelige Fortgang for en stor Del beror på den hurtige Tilsendelse af næste Års Rejsepenge om muligt inden alle de for dette År ere opbrugte; jeg har skreven adskillige Breve på Hidrejsen til Hr. Larsen og fl. og deriblandt har jeg ønsket at erholde Forskud af næste Års Penge så tidlig at jeg kunde have dem hos mig i Tiflis inden Udgangen af dette År; jeg håber disse Breve ere lykkelig ankomne. Jeg selv har ikke erholdet noget Brev fra nogen Mand siden jeg forlod Petersborg. En god Tid for min Afrejse erholdt jeg i adskillige Breve de behagelige Efterretninger om Prof. Magnusens akademiske Forfremmelse og Giftermål, men de sidste Tider i Petersborg, gav mig så meget at tænke på, at jeg umuligen kunde komme til at skrive til ham som jeg burde; jeg beder Dem at forsikre ham om min hjertelige Deltagelse i hans Lykke, hvis det bliver mig muligt skal jeg dog endnu se at skrive ham et Par Linier til her fra Byen.

Jeg har her levet overmåde vel, de engelske Missionærer som have et af de beste Huse i Byen inde, have tilbudet/indrømmet mig nogle ledige Værelser som ere bestemte for Hr. Henderson, min Mad har jeg i Byen Her ere få Evropæer de fleste Indvånere ere Tatarer, som ere yderst folkesky, samt Perser, Armenier, Georgier og Indier de fleste af disse ere (ligesom R.) yderst listige, fine og vindsyge, samt næsten alle Köbmænd. Staden har 4 store Torve, imorges Kl. 6 var jeg på det störste for at se hvorledes det gik til, der var en Vriimel som på Markederne i vore Provinsstæder Kl. mellem 6—7 bortskaffer Politiet alle Kødvarer, også de fleste Frugter o. s. v. bortbringes, da det om Dagen vilde fordærves af Heden og forpeste Luften. Jeg har med Undtagelse af den omtalte Byld ikke mærket den ringeste Ulejlighed eller Upasselighed og selv med

den var jeg såre lykkelig at den just brød ud under mit Ophold her, og det så tidlig at den kunde læges förend jeg måtte begynde at tænke på Afrejsen. —

394. *Til E. M. Frähn.*

Astrakhan d. 23 August 1819.

5 Hr. Kollegienrath Frähn.

Hochwohlgebohrner Hr. Kollegienrath!

Ich darf nicht länger aufschieben Ihnen meinen besten Dank zu sagen für die Adresse, die Sie mir an Hr. Wolotschkof gegeben haben, sie hat mir viel Freude und Interesse geschafft; ich musste
10 hier ein Jahr oder zwey verweilen um seine Gelehrsamkeit recht zu benutzen, es geht mir aber wie den Räubern oder Soldaten bey Schiller, (ich erinnere nicht welchen von beyden)

mein rasches Schichsal treibt mich fort

meine Ruhe lasse/finde ich an keinem Ort.

15 Es sind hier Asiaten in Ueberfluss, nur Schade dass ich nicht unmittelbar mit ihnen sprechen kann, weil sehr wenige Russisch sprechen, und kein einziger wohl irgendeine andere europäische Sprache. Persisch ist hier sehr wenig in Mode, sogar die Perser selbst sprechen gewöhnlich Tatarisch unter sich; dies hat aber sehr
20 wenig Interesse für mich weil ich doch die tatarisch-finnischen Stämme weder besuchen noch untersuchen kann. Daher werde ich vermutlich bald dem Kaukasus näher rücken, über das Meer oder in Norden desselben nach Indien zu gehen scheint hier nicht leicht möglich zu seyn; ich muss also den persischen Weg versuchen, ehe
25 meine Taschen ganz ausgeleert werden. Es ist sonst sehr wohlfeil hier zu leben, wenn man nur etwas zu essen kriegen könnte, aber ich wenigstens habe es in den Trakteurs nicht höher als zu einem einzigen Gericht (пoxлeбкa) treiben können, weil ich kein Liebhaber von Caviar bin, sonst habe ich auch die Tracteurs wenig
30 besucht, weil ich fast immer bey den engl. Missionärs in Gesell-

schaft gewesen bin, bey denen ich logire. Es ist wunderbar wie schlecht man die reichen Gaben der Natur zu benutzen weiss, und zwar nicht allein in Astrakhan sondern fast im ganzen Lande wo ich gewesen bin. — Biss jetzt bin ich weder Gefahren irgendeiner Art noch beträchtlichen Leiden ausgesetzt gewesen, sondern lebe 5 in jeder Rücksicht sehr wohl, ich habe aber auch seitdem ich von Petersb. weggereist bin sehr wenig Gelegenheit gehabt irgen etwas bemerkenswerthes zu sehen oder hören. Hier ist dagegen auf einmahl sehr viel zu sehen und lernen, wenn nur nicht mein Plan eingeschränkter wäre und mein Reisegeld mich nöthigte ihm ge- 10 treu zu bleiben. Die Tataren scheinen mir sehr scheu und roh zu seyn die Perser weit gebildeter und zuvorkommend artig. Indier sind nicht viele und diejenige die ich gefunden habe scheinen ziemlich rohe und sonderbare Leute zu seyn. Eine brahminische Gebetstunde, die ich mit ansah, kam mir ganz lächerlich vor. Sie 15 zeigten mir einige Bücher, die sie für Sanscrit ausgaben, die Buchstaben aber waren wenigstens nicht Devanagari sondern Nagari oder die so genannten hindostanischen (in Alphabetum brahmanicum sive Indostanum Romæ). Dies ist ein kurzes contentum von dem was ich hier gefunden habe. — Hr. Wolotshkof hat geäussert 20 dass er nach Petersb. gehen wollte, ich rathe ihm aber davon ab, weil ich in der Voraussetzung dass er Ihre Unterricht gehörig benutzt hat nicht sehe was dort für ihn zu lernen sey. Tatarisch ist sein Hauptfach sagt er, und wer versteht das geringste davon in Petersb. ausgenomm. Hrn Kollegienrath Fr. und Hr. Jarzof? Die 25 Tatar. Sprachkunde muss von Ihnen allen 3 ausgehen, nicht umgekehrt. Er sollte nach Kaukasus und Konstantinopel gehen und wenn er noch mehr wünschte nach Sibirien, China & c. aber nicht nach Petersburg. Eine sehr interessante Sache wäre eine Klassifikation der Sprachen der tatar. Stämme, Hat Jarzov nicht daran- 30 gedacht? Es fehlt nicht dass sie sich in mehrern eigenen Sprachen und Mundarten eintheilen lassen, wenn man die gehörige Kenntniss und Unterscheidungsgabe (*judicium*) nur besitzt. In Mithridat

ist die Eintheilung gar zu kleinlich, und beruht auf blossen Nahmen ohne Unterstützung von Beweisen aus den Sprachen selbst. Falls Hr. Jarzov an so etwas denken sollte würde es ihm vielleicht interessiren meine Eintheilung der ganzen Finnischen Sprachfamilie zu sehen, welche er vermuthlich bey Hrn. Pastor Hipping im Gymnasium leicht erhalten kann.

Ich bitte recht sehr dem Hrn. Staatsrath Adelung, Kollegienr. Krug und allen andern Gönnern in St. Petersburg, die sie sehen zu grüssen, der Graf ist wohl noch nicht zurückgekommen. Die 4 Bibliotheksbücher und die Votjackische Grammat. des Adelung, welche ich dem Hipping und Lobjoko abgegeben, hoffe ich sind schon längst an gehörige Ort und Stelle gebracht. — Dr. Blum wohnt in einer ziemlichen Entfernung von der Stadt nl. in der Qyarantaine, ich habe ihn daher noch nicht besucht. Der Woltschkof ist mein α und ω gewesen. Ebenso wie die Englischen Missionärs mir alle mögliche Hülfe und Artigkeit bewiesen haben. Leben Sie jetzt recht wohl, und erinnern Sie sich bisweilen Ihren ganz ergebensten

R. Rask.

397. *Fra E. M. Frähn.*

St Petersburg d 9 Oct 1819

20 Verehrtester Freund,

Bald nach Abgang eines Briefchens an Sie vom 2 Septemb hatt' ich das Glück Ihre liebe Zuschrift durch Herrn Pastor Hipping zu erhalten. Es freut mich, dass auch Sie sich meiner noch freundlichst erinnern, u. dass der junge Wolotschkow sich bestrebt hat, sich Ihnen nach Kräften gefällig zu beweisen. Ich bin ihm dafür nun doppelt gut. Mögte nur mein letzter Brief Sie noch in Astrachan angetroffen haben u. ich mich so bald über einen wesentl. Umstand durch Ihre Freundschaft aufgeklärt sehen!

Noch mehr in Zweifel, dass diese Zeilen Sie noch dort vorfinden, 30 kañ ich es deñoch nicht unterlassen, auch diese nächsten aufs Gra-

thewohl an Sie nach Astrachan zu adressiren. Capt. Woodrooffe berichtet bei Hanway Lib. III, Cap. LV: „An beiden Seiten der Stadt Derbend, an dem abhängigen Theile des Hügels, sind viele *alte Begräbnissplätze*; u. die Perser berichten, dass v. diesen nicht weniger, als 40, christlichen Tatarischen Prinzen gehören, welche in der 5 Vertheidigung ihrer Religion gestorben sind. Man sieht verschiedene *alte Grabsteine*, die *6—9 Fuss lang sind*, u. *Aufschriften haben*, welche niemand von den gegenwärtigen Einwohnern lesen kañ. Die Perser welche das Wunderbare lieben, sagen, dass diese Steine ganz genau mit der Länge der darunter liegenden Verstorbenen über- 10 einkommen — —“

Ich denke, dies werden *Cufische* Inschriften seyn. Da diese noch, so viel bekañt, von keinem Priestertum abgezeichnet u. so zur Kunde der Paar Arabischen Paläologen bis dahin noch nicht gebracht worden sind, bitte ich Sie, sich doch, wo es möglich ist, 15 Copien davon zu verschaffen u. mir mitzutheilen. Der Reichskanzler vereinigt seine Bitte mit der meinigen an Sie. Er schreibt mir: Vous me ferez plaisir de bien instiguer Mr. de Rask que j'honore particulièrement à s'occuper des inscriptions près de Derbend. Si vous lui écrivez, dites lui je vous prie des choses honnêtes 20 de ma part et invitez le à ne rien negliger de ce qui peut satisfaire ma soif pour toutes les choses qui peuvent contribuer à éclaircir les premiers ages de notre histoire et y jeter un nouveau jour. — —

Leben Sie wohl. Krug grüsst Sie freundlichst so wie Gräfe. Lassen Sie einen von uns dañ und wañ weñ auch nur ein Paar 25 Zeilen von Ihrer Hand sehen.

Mit steter Freundschaft und Achtung

Ihr ergebenster Diener

Frähn.

In Eile

Udskrift: à Monsieur Le Professeur Raske à Astrakhan

403. *Fra Fr. Adellung.*

St. Petersburg am 31 Oktober 1819.

Ihr gütiges Schreiben aus Astrakhan hat mir sehr grosse Freude gemacht, mein hochgeschätzter Freund, und ich danke Ihnen recht herzlich für diesen Beweis Ihres freundschaftlichen Andenkens.

5 Möchte es Ihnen doch nicht an Zeit, guten Willen und Gelegenheit fehlen, mit solchen interessanten Nachrichten von Zeit zu Zeit fortzufahren! und möchte ich doch immer im Stande seyn, Ihnen für Ihre Kunde aus dem Morgenlande jedesmal so ächt orientalisches zu lohnen wie heute — nehmlich mit Golde. Sie erhalten mit diesem Briefe von Sr. Exc. dem Herrn General von Jermoloff 266 Dukaten, als den Betrag von 3000 Rbl. B^{co}. Assign. die mir Hr. Pastor Hipping zur Überschickung an Sie übergeben hat. Bey der grossen Schwierigkeit, Geld mit Sicherheit in die Gegenden zu schicken, die Sie gegenwärtig bewohnen, wandte ich

15 mich mit meiner Bitte an Se. Exl. Hrn. Grafen von Nesselrode, und dieser hatte die Güte, die Übersendung an Hrn. General-Gouverneur von Georgien durch den gewöhnlichen monatlichen Courier zu erlauben und sie noch mit einer besondern Empfehlung zu begleiten. Nach dem Rathe mehrerer Personen, die jene Gegenden

20 aus eigener Erfahrung kennen, habe ich vorgezogen Ihnen Dukaten zu schicken, nur muss ich bedauern, dass die Sendung gerade in einen Augenblick fällt, wo das Gold sehr hoch steht. Ich habe nehmlich, wie Sie aus der beigefügten Nota sehen, 11 R^o. 25 Cop. für das Stück gezahlt, während ich sie vielleicht in 14 Tagen

25 um 50 bis 75 Cop. wohlfeiler bekommen hätte, wenn mir Ihr Brief an Hrn. Hipping den geringsten Ausschub erlaubt hätte. Haben Sie die Güte, mir gleich nach dem Empfange des Geldes Nachricht davon zu geben, entweder gerade durch die Post oder durch die Gefälligkeit Hrn. Generals von Jermoloff, der Ihren Brief

30 gewiss seinen Depeschen an Hrn. Grafen von Nesselrode beilegen wird.

Hr. Pastor Hipping bringt mir einen sehr dicken Brief für Sie,

woraus ich schliesse, dass er Ihnen ausführlich über Alles wird geschrieben haben, was Ihnen von hiesigen Nachrichten angenehm seyn könnte. Ich schränke mich daher darauf ein, Ihnen zu sagen, dass Hr. Graf Romanzoff seit kurzem zurück ist, und sich Ihrer immer schriftlich und mündlich mit der freundschaftlichsten und wohlwollendsten Theilnahme erinnert. Überhaupt ist Ihr Andenken hier bei Allen, die das Vergnügen gehabt haben, Ihre nähere Bekanntschaft zu machen, lebendig und ehrenvoll, besonders empfehlen sich Ihnen dHrn. Krug und Fraehne angelegentlich. 10

Hr. Hipping wünschte Ihnen den 2ten Theil von Liljegren's Skandinaviska Fornålderns Hjeltesagor, der Örvar Odds samt Jarlmans och Hermans Sagor enthält, mitzuschicken, da aber das Paket zu gross geworden wäre, so habe ich die diesem Bande vorgesezte Antikritik, die Sie betrifft, herausgenommen und sende 15 sie Ihnen zu Ihrer Erbauung inliegend. — Ihr Aufsatz über die Skandinavische Literatur ist im 6ⁿ Hefte der Wiener Jahrbücher abgedruckt.

Von Hrn Wuk bin ich seit seiner Abreise völlig ohne Nachrichten, was mich besorgt macht, dass ihm ein Unglück zugestossen 20 seyn könnte.

Ich schliesse meinen Brief mit den wärmsten Wünschen für die glückliche Fortsetzung Ihrer Reise, an der ich freundschaftlich und wissenschaftlich den lebhaftesten Antheil nehme. Benutzen Sie ja jede günstige Gelegenheit uns davon zu unterrichten, und sein 25 Sie immer von meiner ausgezeichneten Hochschätzung und aufrichtigen Ergebenheit überzeugt.

Fr. Adelong.

N. S. Die von Ihrem Gelde übrig gebliebenen 7 R°. 50 Cop. habe ich Hrn. Past. Hipping übergeben. 30

406. Til P. E. Müller.

Tiflis d. 16. Nov^{br} 1819

Højædle og Højlærde Hr. Professor

Atter et betydeligt Skridt videre og nærmere Maalet er lykkelig tilbagelagt, jeg er frisk og sund og har ikke mistet en Styver undervejs endnu. Hidtil har jeg ikke været i nogen Forlegenhed for Penge, men Aaret er nu snart ude og jeg har ikke erholdt alle mine Penge for dette Aar meget mindre noget Forskud af dem for næste som jeg inderlig ønskede; kommer de ikke mig til Hænde inden Nyaar eller strax efter saa nødes jeg formodentlig til at blive hele Sommeren over her, skönt her er lidet at lære for mig, her er ingen Lærde, intet Gymnasium, alt er Købmand eller Krigsmand. Skönt det vel er muligt at det kommer for silde, beder jeg dog meget at De vil skrive mig et Par Ord om De synes jeg burde opofre Sommeren til at studere Osernes (Ovsernes) Sprog paa Bjærgene eller rejse fort ufortøvet; jeg har hidtil anvendt den meste Tid og Flid paa Persisk, som ikke er saa let at trænge til Bunds i, da selv Richardsons 4to Lexicon er fuldt af Unøjagtigheder og smaa Urigtigheder, men jeg har ikke en Gang det hos mig, skönt jeg ellers er temmelig vel forsynet med alle de beste Hjælpemidler til de østerlandske Sprog.

Her er et dyrt Levested da alt betaales i rede Sølv eller dog be- regnes til Sölv, min Spise er mig omtrent dobbelt saa dyr her som i Petersborg, var det mulig at erholde et betydeligt Tillæg til mine Rejsepenge i Sølv, saa kunde det vist nok behøves og vilde sætte mig i Stand til at udrette mere; jeg opgiver ganske at undersøge de mange Folkefærd paa Bjærgene ti det vilde fordre flere Aars Rejser og flerdobbelte Reisepenge hvert Aar, hvilket jeg ikke kan vente, som heller ikke behøves til Udførelsen af den nærmeste Hensigt efter den sidste Plan. At jeg agter nu at gaa igjennem Persien til Basra og derfra til Søs til Indien har jeg alt skreven Professoren til, og jeg har persiske Anbefalelsesbreve til Tauris og Ispahan hos mig allerede. Hvis det lykkes at erholde noget Tillæg for mig da beder jeg at en flerdobbelte Efterretning derom og Anvisning til Udbe-

talelsen maa tilsendes den højeste danske Øvrighed i Trankebar
 samt den danske Konsul i Madras (om der er nogen) og Wallich i
 Kalkutta dog er det maaskje best at opsætte Forsøget herpaa endnu
 noget da jeg ikke vêd bestemt om jeg kan rejse fort eller maa vende
 tilbage, den øverste russ. Generalstatholder er nl. ikke til Stæde 5
 paa ham beror meget. Saasnart det bliver afgjort skal jeg strax til-
 mælde Professoren det; han ventes tilbage til Nyaar. Dersom Ud-
 faldet bliver at jeg rejser videre saa önsker jeg højligen 1) en For-
 længelse paa to Aar foruden 1821, nemlig til 1823 inclusive, da jeg
 ikke paa ringere end et Aar kan rejse tilbage hvad enten det skjer 10
 til Søs eller igjennem Siberien. 2) en Forhøjelse i Sølv som kan
 være noget betydelig, da De selv vil indse at det udfordres til den
 lykkelige Udførelse, hvis jeg ikke skal nødes til alt for mange Ind-
 skrænkninger eller fremmede Sysler. Da jeg ikke kan vide hvad
 Vej jeg rejser tilbage saa önsker jeg at alle ufordelagtige Notitser 15
 om R. som jeg muligen kunde have sendt Nyerup eller Dem siden
 Afhandlingen om den finniske Sprogfamilie ingenlunde bekjendt-
 göres ved Trykken til videre. Hvad jeg nu for det allerførste önsker
 og alle Øjeblikke venter er 1) mine Penge for dette og næste Aar,
 hvilke jeg formoder ville beløbe sig til 500 Spesier eller 1000 Rbd^{lr} 20
 i rede Sølv tilsammentagne 2) et Kreditiv eller Bevis hvor mange
 Penge jeg for Aaret 1821 har at regne paa. Jeg har for længe siden
 skrevet herom flere Gange, saavel som mange andre Breve til Ge-
 hejmer. Bülov o. a. men jeg har siden min Afrejse fra Petersborg
 aldeles intet hørt fra den Kant af Verden. Et saadant Kreditiv eller 25
 Bevis önskede jeg ogsaa sendt til de oven nævnte Steder i Indien,
 i Fald det ikke skulde naa mig selv her, eller forkomme undervejs
 hid. I det glade Haab at Fædreneland og Venner befinde sig vel,
 beder jeg at hilse alle Velyndere paa det hjerteligste fra Profes-
 sorens 30
 ærbødige og hengivne

R. Rask.

Udskrift: Sr. Hochwohlgebohren Hrn. Prof. u. Dr. Theologizæ P. E. Müller
 auf dem Studienhof *Kopenhagen* franco *Hamburg*

412. Til Rasmus Nyerup. (Koncept.)

Tiflis d. 20 Des^{br} 1819

Professoren har vel allerede i nogen Tid ventet Brev fra Georgien men det er nu ogsaa over et halvt Aar siden jeg hørde noget fra Fædrenelandet; jeg har ofte skrevet, men af et Brev fra min Kommissionær i Petersborg kan jeg slutte at intet af hvad jeg har skrevet imellem Moskov og Astrakan er kommet til sin Bestemmelse, og vel muligt at en del af de senere Breve har haft samme Skæbne. Denne Usikkerhed gjør mig trægere end sædvanlig til at skrive; dog da jeg har hørt at Prof. har optaget et gammelt Brev fra mig i sine

10 Efterretninger fra Danske Rejsende, saa har det faldet mig ind at skrive et Par Linier om Literaturen og Sproget i det Land, hvor jeg nu befinder mig, da denne Del af Asien endnu er saa lidet bekjendt. Vel sandt at *Klaproth* har givet mange gode Efterretninger om disse Egne; men i *Freygangs Briefen über den Kaukasus*

15 *und Georgien u. s. w.* Hamburg 1817, som maaskje læses endnu mere, findes dog saa forunderlige Forestillinger om det Georgiske Sprog at et Par Ord derom ikke vil være overflødigt. Jeg vil ikke tale om smaa Fejltagelser, som den tyske Oversætter har begaaet i at overføre de fremmede Navne fra fransk til tysk Retskrivning ej

20 heller om Forfatterindens Forseelser i enkelte Ord af de asiatiske Sprog, eller Russisk f. E. naar Bjerget *Beschtan* i det 49. Brev forklares af de „zirkassiske Ord: *besch fem* og *tan Bjerg*“ da dog begge disse Ord ere almindelig tatariske og ingenlunde zirkassiske. De samme Udtryk bruges i Tyrkisk og alle tatariske Sprogarter

25 med en ringe Forskjel i Udtalen. Af det sidste nl. *tan*, der ogsaa i andre Landskaber udtales *tagh*, *dagh* o. s. v. har Landet *Dagh-estan* (*Bjergland*) sit Navn. Eller naar Bjerget *Gud* kaldes *Gudgara* af det russiske Ord *gorá et Bjerg*, hvilket udtales næsten som *gard*, og ingenlunde bör ansees for en Del af Bjergets Navn. Saadanne

30 Fejltagelser ere ikke heller sjældne hos *Klaproth* endog hvor han udtrykkelig befatter sig med at sammenligne Sprogene, f. E. i hans *Beschreibung der Russ. Provinzen zwischen dem kaspischen und schwarzen*

Meere Berlin 1814. paa Tabellen p. 67 og 68. Her ere nogle af Gjerningsordene stillede i Imperat. med præpos. *ba* f. E. *ba-chor drik* for *michorem* eller *chorem* *jeg drikker* andre i Imperfectum indicat. med Forstavelsen *mi*, saasom *mí-didem* *jeg saa* for *mí-bínem* eller *bínem* *jeg ser*. atter andre i Imperfect. uden *mi* saa 5 som: *chabídem* *jeg sov* for *míchábem* eller *chábem* *jeg sover*. Atter andre Ord falsk udtrykte med tyske Bogstaver f. E. *ميروم* *jeg gaar* skrevet *mírum* istedenfor *mirevem*, eller paa anden Maade aldeles falsk opfattede, f. E. *schumá I* (lat. *vos*) er oversat *jeg gaar*; Ordet *chorem* *jeg spiser* eller *drikker* er angivet for to forskjellige 10 Ord i den masenderanske Sprogart; *páj-men* (ikke *poíman*) *min Fod* anført som et enkelt Ord forskjelligt fra ren persisk *páj*, da det dog er aldeles det samme; tatar. *etschki en Buk* sammenlignet med *masender. bez en Gjed* og det renpersiske *buz (Gjed)* udeladt saa at man af den hele Sammenligning ingen Ting kan slutte. 15 Det forholder sig ikke stort bedre med hans Sprogsamlinger i anden Del af hans Rejsebeskrivelse: De zirkassiske Ord ere falsk udtrykte med tyske Bogstaver, Natsionen betjener sig af de arabiske; de osiske Ord ere ofte laante af russiske Samlinger, og de russiske Bogstaver ligesaa falsk udtrykte; de tatariske fulde af allehaande Fejl og uden 20 alt Hensyn til Sprogarternes grammatikalske Forskjelligheder saa at de saare vidtløftige Ordsamlinger af disse Sprogarter i det 7de Af-snit lede til aldeles intet Resultat.

Die Asiat. Nat.n besonders die christlichen haben das Unglück, dass ihre Sprachen sehr verschieden sind und sie sehr viele Alphabeten haben, z. B. . . . dadurch . . . Keiner fällt aber diese Un- 25 gelegenheit so schwer als die Georg. weil sie verhältnissmässig klein ist und doch zwey sehr verschiedene ja man könnte sagen drey Alph. hat. Daher kan ohne grosse Aufwand nichts gedruckt werden, keine Lehrbücher Karten &c. geschweige andere Sachen, kurz daher kan 30 die Literatur niemöglich gedeihen.

Es verdiente wohl daher von demjenigen welche die Aufklärung, Glück und Ehre der Nazion lieb ist beherzigt zu werden wie man

diese Hinderniss aus dem Wege räumen können und eine bequemere Schreibart einführen.

Am Ersten muss man dann bedenken welche Schrift am besten ist zu erwählen die Russ. Griech. oder Latein.

- 5   Zweitens ob es möglich ist mit der Lat. die Sprachtöne zu bezeichnen. Und diese Möglichkeit wird leicht seyn wen man nur nicht aufs Gerathewohl ein Zeichen für jede Laut fordert sondern nach gültigen Regeln die Schrift einrichtet.

- 10   Nur für jede Grundlaut muss man ein neues Grund-Zeichen fordern, die Modificationen.

Ligheden af b g d, ë, i, q, φ, x filosoφ

ω C

Vidtløftigheden og Vanskeligheden at skrive den georg. Skrift.

Das Beyspiel der Pohler, Finnen &. c.

- 15   Letheden at få trykt overalt og erholde ny Trykkerier stöbte. Adgangen til alle kultiv. kristne Folkes Sprog og Litteratur som hidtil i Georg. er bleven aldeles ubenyttet.

- 20   Nichts befördert die Cultur so sehr als Leichtigkeit der Ideencommunication, und nicht bindet und tödtet den flug so sehr als wenn man auf die Zeichen anstatt der Sachen denken muss

Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S
Aktieselskabet
De forenede Papirfabrikker